

PREZYDENT MIASTA BYDGOSZCZY

**RAPORT O STANIE
MIASTA BYDGOSZCZY
ZA 2023 ROK**

Bydgoszcz, maj 2024

Spis treści

WPROWADZENIE	4
BYDGOSZCZANKI I BYDGOSZCZANIE	6
Obszar I. Sprawne i efektywne zarządzanie miastem.....	10
Władze Miasta	11
Bydgoszcz 2030. Strategia rozwoju.....	13
Budżet Miasta i inwestycje	15
Społeczeństwo obywatelskie	21
Rady Osiedli.....	21
Bydgoski Budżet Obywatelski	22
Program inicjatyw lokalnych	27
Bydgoskie konsultacje	28
Otwarty urząd	29
Współpraca krajowa i międzynarodowa.....	34
Współpraca metropolitalna	39
Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze I.....	43
Obszar II. Aktywni, otwarci i kompetentni obywatele.....	45
Edukacja	46
Aktywność społeczna	54
Integracja społeczna.....	57
Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze II.....	60
Obszar III. Przyjazne warunki życia	62
Ochrona zdrowia	63
Sport i rekreacja	69
Kultura.....	76
Warunki zamieszkania	101
Bezpieczeństwo.....	111
Polityka społeczna.....	122
Pomoc społeczna	122
Opieka nad dzieckiem i wsparcie rodzin.....	129
Wsparcie osób z niepełnosprawnościami	134
Opieka nad dziećmi do lat 3.....	140
Seniorzy.....	141
Przeciwdziałanie bezrobociu	145

Gminny Program Rewitalizacji	151
Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze III.....	154
Obszar IV. Zdrowe i bezpieczne środowisko	158
Zagospodarowanie przestrzenne	159
Jakość powietrza i gospodarka niskoemisyjna	162
Gospodarka wodno-ściekowa	173
Zieleń.....	177
Ochrona powierzchni ziemi.....	184
Hałas.....	190
Edukacja ekologiczna.....	192
Adaptacja miasta do zmian klimatu	195
Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze IV.	198
Obszar V. Nowoczesny transport i komunikacja.....	200
Transport	201
Infrastruktura komunikacyjno-informacyjna	214
Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze V.	216
Obszar VI. Nowoczesna gospodarka	218
Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa mieszkańców	219
Wsparcie przedsiębiorczości, promocja gospodarcza, internacjonalizacja	221
Rozwój sieci współpracy	225
Działalność naukowa, badawczo-rozwojowa i innowacje.....	227
Turystyka	232
Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze VI.	235
Załącznik nr 1. Projekty Miasta Bydgoszczy współfinansowane ze środków UE w ramach programów operacyjnych	238
Załącznik nr 2. Realizacja uchwał Rady Miasta Bydgoszczy	250
Wykaz skrótów i skrótowców	278

WPROWADZENIE

„Raport o stanie Miasta Bydgoszczy za 2023 rok” stanowi wywiązanie się z ustawowego obowiązku przedstawienia podsumowania działalności Prezydenta w roku poprzednim. Raport jest informacją dla mieszkańców na temat najważniejszych przedsięwzięć realizowanych w roku ubiegłym i podstawą do debaty o stanie miasta oraz wyzwaniach rozwojowych na najbliższe lata.

Rok 2023 Rada Miasta Bydgoszczy ustanowiła:

Rokiem Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy w 100-lecie istnienia jednego z najstarszych stowarzyszeń tego typu na ziemiach polskich. Swoimi korzeniami sięga 1832 r., kiedy to w mieście leżącym na ziemiach zaboru pruskiego powołano do życia Towarzystwo Upiększania Miasta Bydgoszczy. Po powrocie Bydgoszczy do Polski powstało istniejące do dziś Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy. Od 1923 r. organizacja ta zajmuje się krzewieniem umiłowania miasta oraz szerzeniem wiedzy o jego historii, tradycjach i kulturze, tak wśród bydgoszczan, jak i na terenie regionu, kraju i poza jego granicami.

Rok Towarzystwa Miłośników
Miasta Bydgoszczy

Bydgoskim Rokiem Andrzeja Szwalbego w 100. rocznicę jego urodzin. Andrzej Szwalbe to wybitna postać – założyciel, budowniczy i wieloletni dyrektor Filharmonii Pomorskiej. Z zapałem, dalekowzrocznością i optymizmem rozbudowywał życie kulturalne, muzyczne i naukowe miasta, za co zdobył godność Honorowego Obywatela Bydgoszczy. Był wizjonerem, konsekwentnie realizującym śmiałe plany oraz działaczem społecznym i kulturalnym. Zapisał się w pamięci jako doskonały organizator życia muzycznego miasta i regionu oraz inicjator i kreator doniosłych przedsięwzięć dla polskiej kultury, muzyki i nauki.

Wyzwania, z jakimi przyszło się mierzyć samorządom w 2023 r. to m.in.: skutki wojny w Ukrainie, kryzys energetyczny, oszczędzanie prądu, inflacja, dystrybucja węgla, wielka reforma planowania przestrzennego, trudna zmiana taryf za wodę, wprowadzenie e-Doręczeń, laptopy dla czwartoklasistów, poszerzony system Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków. Jednocześnie zmiany wprowadzone w ramach rządowego programu Polski Ład ograniczyły dochody samorządów, a co za tym idzie, ograniczyły ich samodzielność. Wzrosły natomiast, koszty bieżącej działalności spowodowane aktualną sytuacją gospodarczą w kraju.

Raport, nawiązując do strategii rozwoju Bydgoszczy, przygotowany został w układzie sześciu kluczowych obszarów rozwoju miasta: **Sprawne i efektywne zarządzanie miastem, Aktywni, otwarci i kompetentni obywatele, Przyjazne warunki życia, Zdrowe i bezpieczne środowisko, Nowoczesny transport i komunikacja, Nowoczesna gospodarka**. Raport jest jednocześnie sprawozdaniem z realizacji strategii rozwoju miasta. Wskaźniki obrazujące stopień realizacji celów zawartych w dokumencie „Bydgoszcz 2030. Strategia rozwoju” zostały zaprezentowane jako podsumowanie danego obszaru. Natomiast informacja na temat realizacji dokumentów miejskich (strategii, programów, polityk) znajduje się w poszczególnych rozdziałach dotyczących danej dziedziny funkcjonowania miasta.

Zaprezentowane w Raporcie dane statystyczne, to dane możliwe do pozyskania do połowy maja 2024 r. Dla części informacji, dane za 2023 r. nie są jeszcze dostępne. Ponadto zostały zweryfikowane dane z lat wcześniejszych, zgodnie z ich aktualizacją. Źródłami danych były: Bank Danych Lokalnych GUS, wydziały Urzędu Miasta Bydgoszczy i miejskie jednostki organizacyjne oraz instytucje m.in.: Powiatowy Urząd Pracy, Wydział Zdrowia Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, Port Lotniczy Bydgoszcz S.A., Komenda Miejska Policji w Bydgoszczy, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Okręgowa Komisja Egzamina-

cyjna w Gdańsku, Państwowa Komisja Wyborcza, Urząd Komunikacji Elektronicznej, Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej, Enea Operator Sp. z o.o. Należy zaznaczyć, że istotnym problemem uniemożliwiającym porównywanie danych w czasie, poza dostępnością czasową, były zmiany w zakresie pochodzenia danych (zmiana w GUS na dane administracyjne, przebudowy systemów informacji np. SIO czy POL-on czy zmiany dotyczące zakresu zbierania danych i metodologii obliczania wartości wskaźników).

Zapraszam do lektury Raportu i włączenia się w debatę o mieście.

Prezydent Miasta Bydgoszczy
/-/ Rafał Bruski

BYDGOSZCZANKI I BYDGOSZCZANIE

Na dzień 31.12.2023 r. miasto zamieszkiwały 326 434 osoby. Bydgoszcz pod względem liczby mieszkańców znajduje się na 9. miejscu wśród miast wojewódzkich. Jest największym miastem województwa kujawsko-pomorskiego, a bydgoszczanie stanowią 16,4% ludności województwa.

Ludność w podziale na płeć

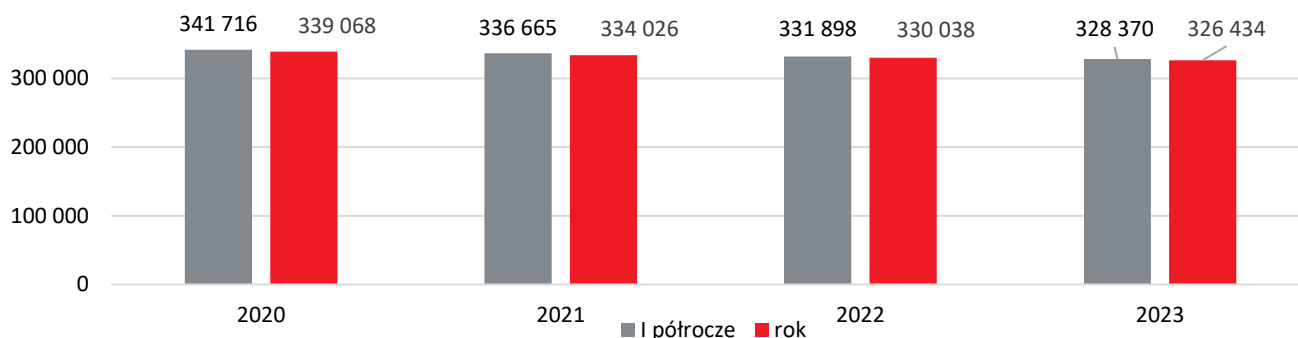
53,3%

44,7%

Kobiety: 173 984

Mężczyźni: 152 450

Liczba ludności Bydgoszczy

Źródło: BDL GUS

Gęstość zaludnienia w 2023 r. wyniosła 1 855 osób na 1 km². Współczynnik feminizacji w Bydgoszczy od kilku lat pozostaje na poziomie 114 (na 100 mężczyzn przypadało 114 kobiet).

W 2023 r., podobnie jak w latach poprzednich, utrzymały się dotychczasowe tendencje dotyczące struktury mieszkańców miasta według ekonomicznych grup wieku: przeważała ludność w wieku produkcyjnym (57,1%), jednocześnie spadł udział ludności w wieku przedprodukcyjnym do 15,6%.

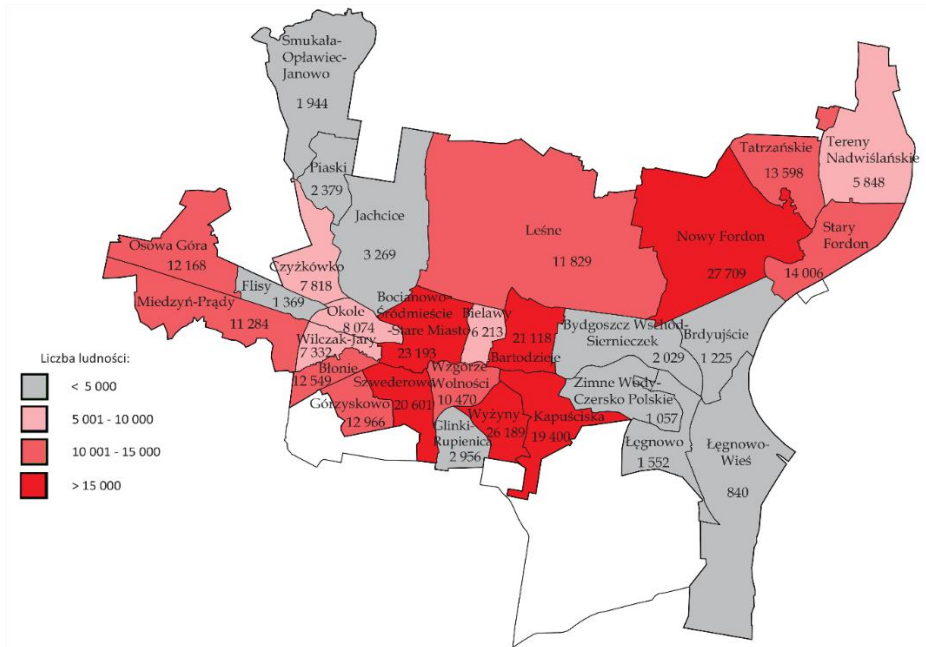
Podstawowe informacje o sytuacji demograficznej Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Ludność (stan na 31 XII)	339 068	334 026	330 038	326 434
mężczyźni	158 754	156 229	154 302	152 450
kobiety	180 314	177 797	175 736	173 984
udział % kobiet w ludności	53,2	53,2	53,2	53,3
Wskaźnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn)	114	114	114	114
Udział % ludności miasta w ludności województwa	16,7	16,6	16,4	16,4
Udział % ludności miasta w ludności kraju	0,9	0,9	0,9	0,9
Gęstość zaludnienia na 1 km ²	1 927	1 898	1 876	1 855
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej)	53 433	52 542	51 771	50 791
udział w ludności Bydgoszczy (%)	15,8	15,7	15,7	15,6
Ludność w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata)	197 086	193 044	189 446	186 364
udział w ludności Bydgoszczy (%)	58,1	57,8	57,4	57,1
w wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata)	123 894	119 977	116 411	112 889
w wieku produkcyjnym niemobilnym (45 lat i więcej)	73 192	73 067	73 035	73 475
Ludność w wieku poprodukcyjnym (powyżej 60/65 lat)	88 549	88 440	88 821	89 279
udział w ludności Bydgoszczy (%)	26,1	26,5	26,9	27,3
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	72,0	73,0	74,2	75,2

Źródło: BDL GUS, Baza Demografia

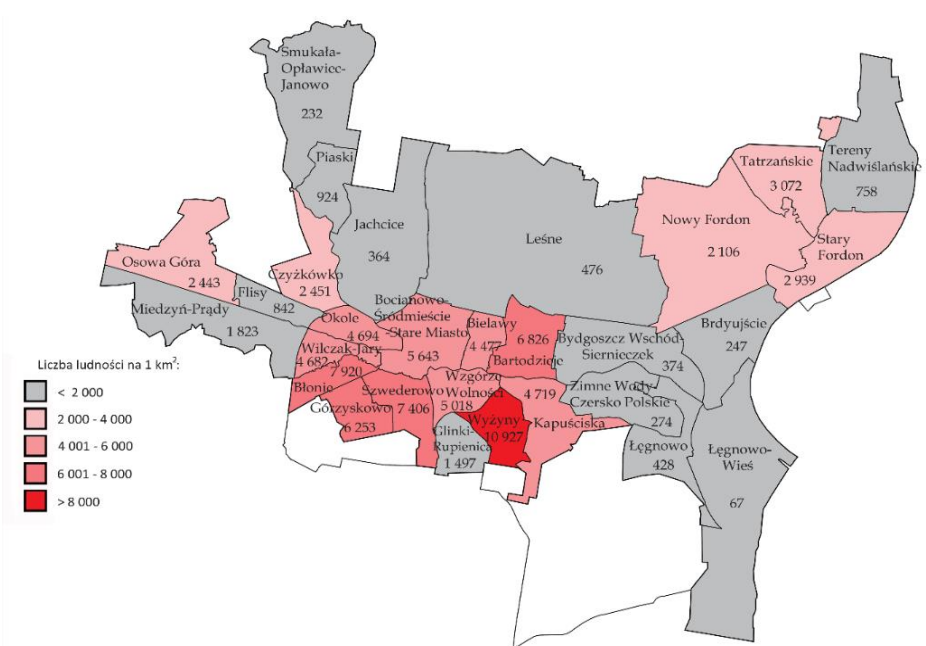
W Bydgoszczy (grudzień 2023 r.) liczba osób zameldowanych na pobyt stały wyniosła 291,0 tys. W 2023 r. na pobyt stały/czasowy zameldowało się 3 761 cudzoziemców. W porównaniu z 2022 r., odnotowano spadek liczby zameldowanych osób cudzoziemskich o 323. Ponadto w 2023 r. zostało zarejestrowanych 2 203 osoby z obywatelstwem ukraińskim, którym nadano numery PESEL oraz status uchodźcy z Ukrainy (łącznie od 2022 r. 15 316 osób).

Liczba ludności na osiedlach w 2023 r.

Zarówno w 2023 r., jak i w latach ubiegłych, najwięcej bydgoszczan zameldowanych było w Nowym Fordonie (27,7 tys. osób), na Wyżynach (26,2 tys. osób) i na osiedlu Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto (23,2 tys. osób). Najmniej natomiast na osiedlu Łęgnowo-Wieś (0,84 tys. osób) i Zimne Wody-Czersko Polskie (1,06 tys. osób). Na 3 osiedlach mieszkańców przybyło minimalnie. Były to: Smukała-Oplawiec-Janowo (+7 osób), Tereny Nadwiślańskie (+5 osób) oraz Łęgnowo-Wieś (+2 osoby). Na pozostałych 26 osiedlach ubyło mieszkańców, najwięcej na osiedlu Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto (-847 osób), Wyżyny (-570 osób) i Szwederowo (-509 osób).

Gęstość zaludnienia na poszczególnych osiedlach w 2023 r.

Do najgęściej zamieszkanym osiedli należą 4 zlokalizowane na Górnym Tarasie (Wyżyny 10,93 tys. osób/km²; Błonie 7,92; Szwederowo 7,41 i Górzyskowo 6,25) i Bartodzieje 6,83. Najrzadziej zaludnione były natomiast: Łęgnowo-Wieś 67 osób/km²; Smukała-Optawiec-Janowo 232 oraz Brdujście 247.

Dane z 2023 r. wskazują na utrzymywanie się w mieście trendu ujemnego przyrostu naturalnego oraz braku zapewnienia prostej zastępowalności pokoleń (liczba urodzeń nie kompensuje liczby zgonów).

Ruch naturalny

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Urodzenia żywe	2 822	2 782	2 474	2 160
Zgony ogółem	4 677	5 104	4 413	4 109
Przyrost naturalny	-1 855	-2 322	-1 939	-1 949
Współczynnik dynamiki demograficznej (stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów)	0,60	0,55	0,56	0,53
Urodzenia żywe na 1 000 mieszkańców	8,3	8,3	7,5	6,6
Zgony na 1 000 ludności	13,7	15,2	13,3	12,5
Zgony niemowląt na 1 000 urodzeń żywych	6,0	5,8	5,7	6,9
Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców	-5,4	-6,9	-5,8	-5,9

Źródło: BDL GUS

Małżeństwa i rozwody

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Małżeństwa zawarte	1 368	1 475	1 533	1 403
Małżeństwa na 1 000 ludności	4,0	4,4	4,6	4,3
Rozwody	767	772	696	b.d.*
Rozwody na 1 000 ludności	2,2	2,3	2,1	b.d.*

*Przewidywany termin udostępnienia danych przez GUS: II kw. 2024 r.

Źródło: BDL GUS

W Bydgoszczy od 20 lat notuje się ujemne saldo migracji. W 2023 r. ogólne saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wyniosło -4,8, co oznacza, że z każdego 1 000 bydgoszczan ubyło 5 osób.

Migracje wewnętrzne i zagraniczne

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Migracje wewnętrzne				
zameldowania	1 875	1 993	1 842	2 138
wymeldowania	3 630	3 994	3 693	3 812
Migracje zewnętrzne				
zameldowania z zagranicy	98	116	147	158
wymeldowania za granicę	44	97	112	63
Saldo migracji				
ogółem	-1 701	-1 982	-1 816	-1 579
wewnętrznych	-1 755	-2 001	-1 851	-1 674
zagranicznych	54	19	35	95

Źródło: BDL GUS

Według prognoz GUS, liczba ludności w Bydgoszczy w kolejnych latach będzie nadal maleć. Znajdzie to swoje odzwierciedlenie także w strukturze wieku mieszkańców – do 2030 r. przewidywany jest spadek udziału osób

w wieku przedprodukcyjnym (do 14,6%) i produkcyjnym (do 57,0%) oraz dalszy wzrost udziału grupy osób w wieku poprodukcyjnym (do 28,4%) w ludności ogółem.

Prognozowana liczba ludności według funkcjonalnych grup wieku

Wyszczególnienie	2023 ^a	2023	2025	2030
Ludność miasta (stan w dniu 31 XII)	326 434	326 883	320 649	308 142
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	50 791	51 302	49 438	44 835
udział w ludności Bydgoszczy (%)	15,6	15,7	15,4	14,6
Ludność w wieku produkcyjnym	186 364	186 442	182 156	175 677
udział w ludności Bydgoszczy (%)	57,1	57,0	56,8	57,0
Ludność w wieku poprodukcyjnym	89 279	89 139	89 055	87 630
udział w ludności Bydgoszczy (%)	27,3	27,3	27,8	28,4
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	75,2	75,3	76,0	75,4

^aDane rzeczywiste.

Źródło: BDL GUS oraz „Prognoza ludności na lata 2023-2060” – publikacja Głównego Urzędu Statystycznego

NOTA INFORMACYJNA: Dostępne w BDL GUS dane za lata 2020-2021 zostały przeliczone w oparciu o wyniki NSP 2021.

OBSZAR I.

SPRAWNE I EFEKTYWNE ZARZĄDZANIE MIASTEM

Władze Miasta

Rada Miasta Bydgoszczy jest organem stanowiącym oraz kontrolnym w Mieście. W 2023 r. trwała VIII kadencja Rady Miasta Bydgoszczy wybranej na lata 2018-2023. Rada liczyła 31 osób, spośród których 32% stanowiły kobiety.

Prezydium Rady Miasta

Przewodnicząca Rady Miasta Bydgoszczy

Monika Matowska

Wiceprzewodniczący Rady Miasta Bydgoszczy

**Lech
Zagłoba-Zygler**

**Anna
Mackiewicz**

**Joanna
Czerska-Thomas**

Skład Rady Miasta Bydgoszczy

Lp.	Imię i nazwisko	Klub radnych	Lp.	Imię i nazwisko	Klub radnych
1.	Wojciech Bulanda	Koalicja Obywatelska	17.	Mateusz Zwolak	Koalicja Obywatelska
2.	Joanna Czerska-Thomas	Koalicja Obywatelska	18.	Wojciech Bartoszek	Prawo i Sprawiedliwość
3.	Janusz Czwojda	Koalicja Obywatelska	19.	Paweł Bokiej	Prawo i Sprawiedliwość
4.	Paulina Jankowska	Koalicja Obywatelska	20.	Bogdan Dzakanowski	Prawo i Sprawiedliwość
5.	Robert Kufel	Koalicja Obywatelska	21.	Krzysztof Frelichowski	Prawo i Sprawiedliwość
6.	Robert Langowski	Koalicja Obywatelska	22.	Jan Gaul	Prawo i Sprawiedliwość
7.	Monika Matowska	Koalicja Obywatelska	23.	Marcin Lewandowski	Prawo i Sprawiedliwość
8.	Jakub Mikołajczak	Koalicja Obywatelska	24.	Bernadeta Michałek	Prawo i Sprawiedliwość
9.	Ireneusz Nitkiewicz	Koalicja Obywatelska	25.	Jerzy Mickuś	Prawo i Sprawiedliwość
10.	Justyna Polasik	Koalicja Obywatelska	26.	Szymon Róg	Prawo i Sprawiedliwość
11.	Elżbieta Rusielewicz	Koalicja Obywatelska	27.	Grażyna Szabelska	Prawo i Sprawiedliwość
12.	Maciej Świątkowski	Koalicja Obywatelska	28.	Jarosław Wenderlich	Prawo i Sprawiedliwość
13.	Katarzyna Tomaszewska	Koalicja Obywatelska	29.	Kazimierz Drozd	Nowa Lewica
14.	Szymon Wiłnicki	Koalicja Obywatelska	30.	Anna Mackiewicz	Nowa Lewica
15.	Lech Zagłoba-Zygler	Koalicja Obywatelska	31.	Zdzisław Tylicki	Nowa Lewica
16.	Katarzyna Zwierzchowska	Koalicja Obywatelska			

W 2023 r. odbyło się 12 sesji Rady, na których podjęto 295 uchwał. Ponadto Rada wystosowała 8 apeli oraz zajęła 3 stanowiska. Apele skierowane były do Prezesa Rady Ministrów, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministra Infrastruktury, polityków PiS i Konfederacji. Apele dotyczyły: obniżenia stawek VAT za ciepło, gaz oraz energię elektryczną; przywrócenia dobrego imienia Narodowemu Centrum Badań i Rozwoju; podjęcia działań dążących do obniżenia stawki za gaz dla Bydgoskiej Grupy Zakupowej; dofinansowania Festiwalu Prapremier w Teatrze Polskim; funkcjonowania linii kolejowych w ramach Centralnego Portu Komunikacyjnego; utworzenia linii kolejowych w ramach Krajowego Programu Kolejowego; respektowania praw człowieka; alokacji środków z Krajowego Planu Odbudowy.

Zajmowane stanowiska dotyczyły: dopłat do usług dostawy wody i odbioru ścieków; reparacji, odszkodowań i zadośćuczynienia z tytułu strat, jakie Polska poniosła z powodu napaści Niemiec oraz późniejszej okupacji na terenie Bydgoszczy; uczestnictwa bydgoszczanek i bydgoszczan w wyborach parlamentarnych.

W ramach Rady Miasta Bydgoszczy pracowało 13 Komisji:

- Budżetu i Polityki Finansowej,
- Przedsiębiorczości i Rozwoju Miasta,
- Gospodarki Przestrzennej,
- Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska,
- Skarg, Wniosków i Petycji,
- Kultury i Nauki,
- Edukacji,
- Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki,
- Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego,
- Samorządności i Statutowo-Organizacyjna,
- Rodziny, Polityki Społecznej i Polityki Zdrowotnej,
- Promocji Miasta i Współpracy z Zagranicą,
- Rewizyjna.

LICZBA RADNYCH WEDŁUG KLUBÓW	
17	Radnych Klubu Koalicji Obywatelskiej
11	Radnych Klubu Prawa i Sprawiedliwości
3	Radnych Klubu Nowej Lewicy

W 2023 r. łącznie odbyło się 138 posiedzeń stałych Komisji Rady Miasta Bydgoszczy.

Organem wykonawczym Miasta jest **Prezydent**

Prezydent Miasta Bydgoszczy

Rafał Bruski

Zastępcy Prezydenta Miasta Bydgoszczy

**Michał
Szybel**

**Iwona
Waszkiewicz**

**Maria
Wasiak**

**Mirosław
Kozłowicz**

Sprawy Miasta w imieniu Prezydenta i w ustalonym przez niego zakresie prowadzi Sekretarz Miasta.

Elżbieta Wiewióra

Funkcje głównego księgowego budżetu Miasta i Urzędu Miasta sprawuje Skarbnik Miasta.

Piotr Tomaszewski

W czerwcu 2023 r. Maria Wasiak zrezygnowała z funkcji zastępcy Prezydenta Bydgoszczy, ponieważ objęła stanowisko sekretarza miasta stołecznego Warszawy. Obowiązki zastępcy rozdzielono pomiędzy Prezydentem Miasta i pozostałymi zastępcami – Iwoną Waszkiewicz, Mirosławem Kozłowiczem, Michałem Szyblem. Natomiast w dniu 20.12.2023 r. Michał Szybel – zastępca Prezydenta Bydgoszczy został powołany na urząd wojewody kujawsko-pomorskiego. W styczniu 2024 r. na stanowisko zastępcy Prezydenta został powołany Łukasz Krupa.

W Konkursie Perły Samorządu 2023 w kategorii *Gmina miejska powyżej 100 tys. mieszkańców* samorząd Bydgoszczy zdobył wyróżnienie, a Prezydent Rafał Bruski zajął drugie miejsce w zestawieniu *Najlepsi włodarze*.

Bydgoszcz w 2030 roku będzie miastem, w którym każda mieszkanka i każdy mieszkaniec znajdzie odpowiednie warunki rozwoju, to miasto zapewniające bydgoszczankom i bydgoszczanom najlepsze rozwiązania na każdym etapie życia – dobre miejsce do życia.

Na podstawie prowadzonego monitoringu, wdrażanie Strategii można ocenić pozytywnie. Pomimo zmian uwarunkowań rozwojowych i sytuacji kryzysowych, z którymi przyszło się mierzyć Miastu i jego mieszkańcom w ostatnich latach, wyzwania i cele określone w dokumencie „Bydgoszcz 2030. Strategia Rozwoju” w dalszym ciągu są aktualne. Analiza efektów wdrażania strategii oraz uwarunkowań rozwojowych, po czterech latach obowiązywania dokumentu, pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków:

- w dalszej perspektywie, ze względu na problemy z dostępem do porównywalnych danych, mogą pojawić się problemy w ocenie osiągnięcia zaplanowanych rezultatów,
- zrównoważony rozwój miasta wymaga bardziej horyzontalnego podejścia do planowania działań w ramach programów wdrożeniowych,
- bardzo istotne w najbliższych latach będą wyzwania związane z ochroną zasobów przyrodniczych, adaptacją i mitygacją zmian klimatycznych, bezpieczeństwem i zmianami demograficznymi,
- wzmocnienia wymagają funkcje metropolitalne Bydgoszczy oraz przestrzenny wymiar powiązań środowiskowych i transportowych dla obszaru funkcjonalnego miasta oraz regionu.

W poszczególnych obszarach strategicznych można wskazać pewne tendencje i efekty prowadzonych działań.

Obszar I. Sprawne i efektywne zarządzanie miastem

- Reforma podatkowa, zmniejszająca dochody jst z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) wpłynęła na obniżenie oceny wiarygodności kredytowej Miasta. W perspektywie rosnących wydatków operacyjnych, dużo trudniejsze do realizacji mogą okazać się zaplanowane inwestycje i działania skierowane na poprawę jakości usług publicznych i cyfryzację Urzędu.
- Rozszerzył się zakres współpracy w ramach Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz, zawierane były nowe porozumienia między jednostkami samorządowymi. Intensyfikacja powiązań możliwa jest m.in. dzięki ustanowieniu ZIT dla obszaru SMB w perspektywie finansowej UE 2021-2027.

Obszar II. Aktywni, otwarci i kompetentni obywatele

- W stosunku do średniej krajowej, w 2023 r. pogorszyły się wyniki egzaminu ósmoklasisty, natomiast wyniki egzaminu maturalnego poprawiły się z matematyki i języka angielskiego, a pogorszyły z języka polskiego.
- Po okresie pandemii nastąpił znaczący wzrost liczby studentów zagranicznych.
- Z 1 200 bydgoskich NGO-ów, 85% stanowiły organizacje zarejestrowane od co najmniej 3 lat.
- Otwartość społeczności bydgoskiej została zweryfikowana podczas kryzysu uchodźczego, gdy bydgoszczanie i bydgoszczanki wykazali się chęcią pomocy i zaangażowaniem.
- W stosunku do lat wcześniejszych, w 2023 r. spadła liczba wszczętych postępowań w zakresie przestępstw motywowanych przynależnością: narodową, etniczną, rasową, polityczną, wyznaniem lub bezwyznaniowością.

Obszar III. Przyjazne warunki życia

- Po okresie pandemii, wyraźnie zwiększyła się liczba różnorodnych wydarzeń kulturalnych, integracyjnych, sportowych i rekreacyjnych. Zwiększyła się też liczba osób uczestniczących w wydarzeniach.
- Pandemia Covid-19 zwiększyła potrzeby wzmocnienia systemu ochrony zdrowia. Częściej też lekarze podstawowej opieki zdrowotnej stwierdzali schorzenia i choroby przewlekłe.
- W zakresie bezpieczeństwa problemem pozostaje brak przepisów dotyczących obrony cywilnej oraz duża liczba wakatów w Policji.

- Systematycznie poprawiały się wskaźniki dotyczące dostępności mieszkań. Utrzymuje się jednak duży odsetek mieszkań komunalnych o niskim standardzie.
- Podobnie jak w całym kraju, wystąpiły duże problemy z organizacją rodzinnej pieczy zastępczej – brak chętnych do pełnienia roli rodzin zastępczych.
- Liczba miejsc oferowanych przez bydgoskie żłobki i przedszkola była wystarczająca w stosunku do potrzeb.

Obszar IV. Zdrowe i bezpieczne środowisko

- Działania w zakresie gospodarki niskoemisyjnej przyniosły efekty w postaci poprawy jakości powietrza. Przekroczenia norm stężenia wystąpiły tylko w przypadku benzo(a)pirenu. Jednak w dalszym ciągu duża część mieszkań ogrzewana była piecami na paliwo stałe.
- Największym zagrożeniem ekologicznym pozostają skażone tereny byłych Z.Ch. Zachem.
- Prowadzona gospodarka wodno-ściekowa skutkuje dostępem do dobrej jakości wody oraz odpowiednim zagospodarowaniem ścieków.
- Gospodarowanie odpadami realizowane było zgodnie z wymogami przepisów prawa.

Obszar V. Nowoczesny transport i komunikacja

- Realizowane przedsięwzięcia na rzecz rozwoju infrastruktury transportowej oraz komunikacji publicznej poprawiły warunki przemieszczania się w mieście różnymi środkami transportu. Niepokojący był jednak trend wzrostu liczby zarejestrowanych pojazdów, szczególnie samochodów osobowych. Po okresie pandemii, sukcesywnie zrasta liczba osób korzystających z komunikacji miejskiej.
- Mieszkańcy Bydgoszczy nie mają problemu z dostępem do Internetu, również tego o wysokiej przepustowości.

Obszar VI. Nowoczesna gospodarka

- Sytuacja gospodarcza nie uległa znaczącemu pogorszeniu w wyniku ostatnich kryzysów – utrzymywał się trend wzrostowy liczby podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON, niski poziom bezrobocia, a liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą utrzymywała się na stabilnym poziomie. Zmniejszyła się różnica między średnią płacą w Bydgoszczy i innych większych miastach.
- W obszarze turystyki, po okresie obostrzeń pandemicznych, widać wyraźną poprawę. Już w 2022 r. liczba udzielonych noclegów była wyższa niż w 2019 r.
- W wyniku ostatniej parametryzacji znacznie wzrosła liczba dyscyplin z kategorią A+, A i B+, w których można się kształcić w Bydgoszczy, do 33. Jednak w zakresie prowadzenia badań naukowych oraz uzyskania praw własności przemysłowej sytuacja nie uległa poprawie.

Wdrażanie dokumentu „Bydgoszcz 2030. Strategia rozwoju” w 2023 r. zostało opisane w niniejszym Raporcie. System realizacji Strategii opiera się na programach wdrożeniowych – dokumentach operacyjnych, które zawierają konkretne przedsięwzięcia. Dlatego tak ważna jest aktualność tych dokumentów oraz ich ścisłe powiązanie z celami Strategii. Realizacja zapisanych w programach zadań przyczynia się do osiągnięcia określonych w Strategii celów. W 2023 r. uchwalone zostały następujące programy wdrożeniowe:

- Strategia ZIT BydOF,
- Program działań na rzecz równego traktowania dla Miasta Bydgoszczy na lata 2023-2028,
- Programy polityki zdrowotnej na 2024 r.,
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Miasta Bydgoszczy na lata 2024-2030,
- Program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej dla Miasta Bydgoszczy na lata 2023-2027,
- Program osłony dla Miasta Bydgoszczy w zakresie dożywiania „Posiłki w szkole i w domu” na lata 2024-2028,
- Bydgoski program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami na lata 2024-2030,
- Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego (SUMP BydOF).

Budżet Miasta i inwestycje

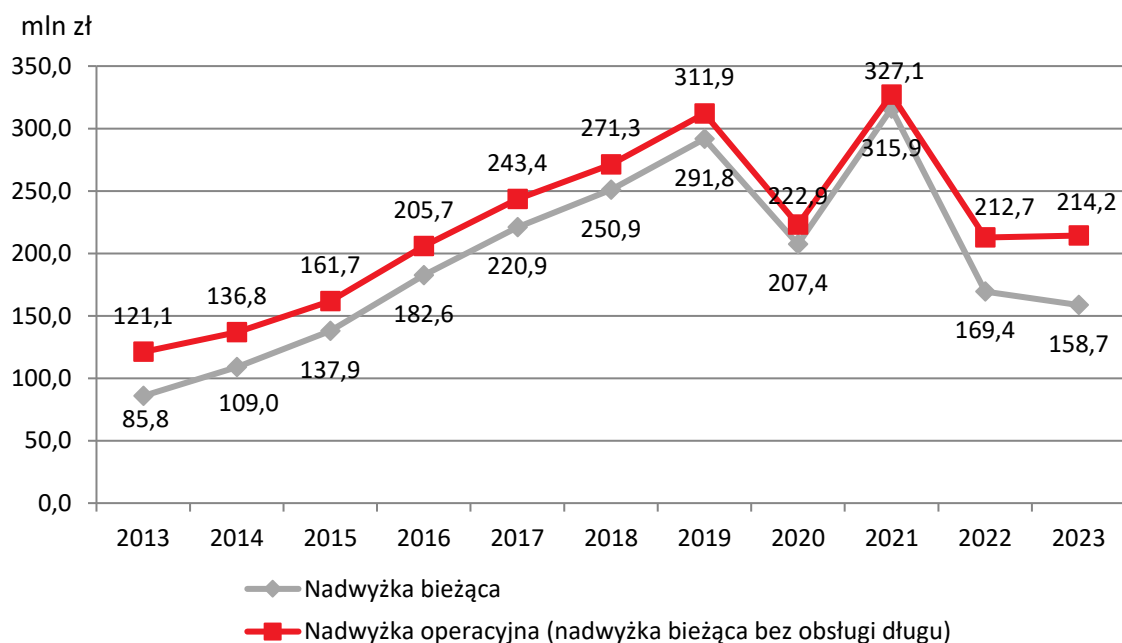
Budżet Miasta Bydgoszczy w 2023 r. realizowany był w ramach wyznaczonych przez Radę Miasta uchwałą Nr LXII/1260/22 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie uchwalenia budżetu Miasta na 2023 r. z uwzględnieniem zmian dokonanych w trakcie roku budżetowego.

Dochody budżetu zostały wykonane w wysokości 2 625,7 mln zł, tj. 100,1% planu, a wydatki w kwocie 2 757,2 mln zł, tj. 97,4% planu. Oznacza to zamknięcie roku deficytem w kwocie 131,5 mln zł, który jest niższy od wyniku 2022 r. o 253,6 mln zł.

Wyszczególnienie	2020 (mln zł)	2021 (mln zł)	2022 (mln zł)	2023 (mln zł)
Dochody	2 380,2	2 544,2	2 605,4	2 625,7
w tym udział we wpływach z podatku od osób fizycznych (PIT)	514,3	570,9	559,5	469,5
Wydatki	2 422,6	2 388,7	2 483,2	2 757,2
w tym wydatki majątkowe	408,3	260,6	272,9	482,4
Nadwyżka/Deficyt	-42,4	+155,5	+122,2	-131,5

Nadwyżka bieżąca wyniosła 158,7 mln zł i była niższa od nadwyżki bieżącej uzyskanej w 2022 r. o 10,7 mln zł, nawet pomimo zwiększenia dochodów w formie uzupełnienia subwencji w trakcie roku o 81,7 mln zł. Spadek ten jest wynikiem zarówno zmian legislacyjnych związanych z realizacją rządowego programu Polski Ład, a także odczuwalnej presji inflacyjnej po stronie wydatków bieżących. Podkreślić należy, iż nadwyżka bieżąca uzyskana w 2023 r. stanowi jedynie 6,5% dochodów bieżących, co oznacza dalszy spadek z 7,1% w 2022 r. (w 2019 r. stanowiła 13,6% tych dochodów). Również nadwyżka operacyjna (tj. nadwyżka bieżąca bez obsługi długu) uległa spadkowi z 8,9% w 2022 r. do 8,8% wykonanych dochodów bieżących. Wyniki te świadczą o pogłębieniu spadku, który po raz pierwszy odnotowano w 2020 r.

Nadwyżka operacyjna i bieżąca

Dzięki odpowiedniej strukturze budżetu wypracowanej do 2019 r. oraz dyscyplinie ograniczającej zużycie energii, Miasto mogło jeszcze w 2023 r. w sposób niezakłócony realizować zarówno zadania bieżące, znaczące obciążenia z tytułu obsługi długu, jak i rozpoczęte inwestycje. Natomiast istotnie ograniczony został potencjał jego dalszego rozwoju w nowej perspektywie finansowej UE. Zmniejszeniu dochodów do decyzji Miasta w 2023 r. towarzyszyła presja wzrostu wydatków bieżących o 12,1% (po wyłączeniu wydatków na przekazane ZUS świadczenia 500+, bieżące projekty unijne, a także wydatków związanych z przeciwdziałaniem Covid-19 oraz pomocą uchodźcom z Ukrainy). Wzrost ten wynika zarówno z podwyżek wynagrodzeń nauczycieli i innych pracowników jednostek budżetowych, wzrostu cen energii oraz materiałów i usług.

W strukturze wydatków ogółem największą część, 35,1% stanowiły wydatki na oświatę i wychowanie oraz edukacyjną opiekę wychowawczą. Natomiast udział tych działów w strukturze wydatków bieżących wyniósł 41,6% i był wyższy niż 2022 r. o 4,7 p. proc.

W części majątkowej budżetu, plan dochodów majątkowych został zrealizowany w kwocie 192,1 mln zł, tj. 98,9% planu. Jest to kwota niższa od uzyskanej w 2022 r. o 33,5 mln zł, z uwagi na niższe wpływy na projekty UE, których realizację zakończono pod koniec roku (wpływ części refundacji nastąpi w 2024 r.) oraz pozostałych transferów centralnych na inwestycje, z uwagi na przyznanie ich w niższej wartości. Natomiast plan wydatków majątkowych 2023 r. wykonano w kwocie 482,4 mln zł, tj. 97,6% (bez planu niewykorzystanych rezerw) i jest to kwota wyższa od wykonanej w 2022 r. o ponad 209 mln zł.

Struktura wydatków majątkowych

Dział	Wydatki w zł	Struktura w %
Transport i łączność	321 345 846	66,62
Turystyka	70 075	0,01
Gospodarka mieszkaniowa	31 184 643	6,46
Działalność usługowa	95 489	0,02
Informatyka	3 592 333	0,74
Administracja publiczna	1 559 123	0,32
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	367 861	0,08
Oświata i wychowanie	18 872 402	3,91
Ochrona zdrowia	1 414 152	0,29
Pomoc społeczna	2 293 722	0,48
Edukacyjna opieka wychowawcza	1 884 707	0,39
Rodzina	1 514 908	0,31
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	65 785 744	13,64
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	30 368 264	6,30
Kultura fizyczna	2 016 905	0,42
RAZEM	482 366 174	100,00

Wydatki majątkowe 2023 r. związane były m.in. z realizacją następujących zadań:

- budową trasy tramwajowej łączącej ul. Toruńską z ul. Fordońską,
- zakupem nowego taboru tramwajowego,
- przebudową Teatru Polskiego,
- rewitalizacją Starego Fordonu,
- termomodernizacją miejskich obiektów użyteczności publicznej,
- wyposażeniem zrewitalizowanych Młynów Rothera,
- przebudową wiaduktu w ul. Armii Krajowej,

- budową infrastruktury rowerowej,
- utwardzaniem ulic osiedlowych oraz przebudową nawierzchni głównych ulic objętych transportem zbiorowym i chodników,
- budową lub modernizacją infrastruktury komunalnej zainicjowaną przez mieszkańców w ramach programu Bydgoski Budżet Obywatelski i Inicjatyw Lokalnych 25/75.

Dofinansowanie z programów rządowych

Miasto Bydgoszcz w 2023 r. aplikowało lub korzystało z kilkadziesiątu programów ogólnokrajowych oraz funduszy centralnych:

I. Programy rządowe, do których składano wnioski i uzyskano środki finansowe:

Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych

W 2023 r., w trzech naborach, Miasto pozyskało na 5 projektów dofinansowanie w kwocie 46 mln zł.

W VI naborze Bydgoszcz złożyła 1 wniosek. Miasto otrzymało dofinansowanie w kwocie 2 mln zł do projektu „Rozbudowa ul. Toruńskiej w Bydgoszczy – budowa infrastruktury pieszo-rowerowej – na odcinku od km 8+690 do km 9+210 (długość 520 m)”.

W VIII naborze Bydgoszcz złożyła 3 wnioski, o łącznej wartości 40 mln zł. Miasto otrzymało dofinansowanie dla następujących projektów:

- Rewitalizacja bulwarów i nabrzeży na lewym brzegu rzeki Brdy – dofinansowanie 30 mln zł,
- Rewitalizacja Parku Centralnego w Bydgoszczy poprzez wykonanie przepływowego zbiornika wodnego z przeznaczeniem na kąpielisko miejskie – dofinansowanie 8 mln zł,
- Rewitalizacja Parku Ludowego im. Wincentego Witosa w Bydgoszczy (etap II) – dofinansowanie 2 mln zł.

W IX naborze Bydgoszcz złożyła 1 wniosek. Miasto otrzymało dofinansowanie w kwocie 4 mln zł do projektu „Modernizacja oświetlenia ulicznego w Bydgoszczy – wymiana opraw nieenergooszczędnych”.

Rządowy Fundusz Rozwoju Mieszkalnictwa

W imieniu Miasta Bydgoszcz, BTBS Sp. z o.o. złożyło wniosek o udzielenie wsparcia (preferencyjnego kredytu) na finansowanie inwestycji przy ul. Zygmunta Augusta 30 i ul. Rycerskiej 11-13. Wniosek na dofinansowanie w wysokości 23 mln zł został rozpatrzony pozytywnie.

Rządowy Program Bezzwrotnego Finansowego Wsparcia Budownictwa (Fundusz Dopłat)

W imieniu Miasta Bydgoszcz, BTBS Sp. z o.o. złożyło wniosek o udzielenie wsparcia na finansowanie inwestycji przy ul. Zygmunta Augusta 30 i ul. Rycerskiej 11-13. Wniosek na dofinansowanie w wysokości 14,8 mln zł został rozpatrzony pozytywnie.

Program „Ciepłe Mieszkanie”

W dniu 13.12.2022 r. Miasto Bydgoszcz podpisało z WFOŚiGW w Toruniu umowę o dofinansowanie na realizację programu „Ciepłe Mieszkanie”. Wysokość dofinansowania wynosi 8,5 mln zł. W 2023 r. wpłynęło 49 wniosków o dofinansowanie, spośród których zrealizowano 19. Dofinansowanie otrzymały 3 inwestycje w kwocie 76 tys. zł. Planowany termin zakończenia – marzec 2025 r.

Wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej pozyskał dofinansowanie w kwocie 2,10 mln zł, dzięki któremu można było przyznać posiłek 686 osobom oraz udzielić wsparcia w formie zasiłku celowego 2 939 osobom.

Program resortowy Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał kwotę 1,65 mln zł. Przyznane środki umożliwiły zatrudnienie łącznie 97 asystentów osobistych na potrzeby 189 osób z różnymi typami niepełnosprawności. Ostatecznie na realizację Programu wykorzystano kwotę 1,49 mln zł.

Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”

W 2022 r. Miasto Bydgoszcz zawarło porozumienie z Ministerstwem Edukacji i Nauki, w ramach którego Miasto w latach 2022-2026 otrzyma dotacje celową w wysokości 8,1 mln zł. Środki umożliwiają Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1 realizację zadań jako wiodącego ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego na obszarze powiatu. Zadania te dotyczą wieloaspektowej i kompleksowej pomocy niepełnosprawnemu dziecku w okresie od chwili urodzenia do rozpoczęcia nauki w szkole oraz jego rodzinie. W 2023 r. wydatkowano kwotę 1,40 mln zł.

Program „Ochrona zabytków”

Miasto Bydgoszcz wnioskowało i pozyskało kwotę 860 tys. zł na projekt „Bydgoszcz, Kanał Bydgoski, śluzy (XVIII w.): wymiana dolnych i górnych wrót śluzy nr VI Starego Kanału Bydgoskiego”.

Program PFRON „Dostępna przestrzeń publiczna”

Zespół Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia otrzymał dofinansowanie w kwocie 138 tys. zł na wymianę stolarki drzwiowej wewnętrznej w DPS „Jesień Życia”. Zadanie realizowane będzie w 2024 r.

Program PFRON w ramach zadań Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Zespół Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia w 2023 r. wnioskował o dofinansowanie wymiany wind w dwóch DPS. Wniosek został rozpatrzony pozytywnie w 2024 r.

Program resortowy Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2023

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał kwotę 514 tys. zł. W 2023 r. usługami objęto łącznie 63 osoby wymagające opieki całodobowej, realizując 2 057 godzin usług opieki wytchnieniowej (1 577 godzin dla dorosłych i 480 godzin świadczonych dzieciom). Natomiast z formy pobytu całodobowego skorzystały 44 osoby, realizując łącznie 606 dni usług opiekuńczych.

Rządowy program Karta Polaka

Bydgoszcz otrzymała dofinansowanie w kwocie 337 tys. zł, dla tych osób polskiego pochodzenia, które przyjeżdżają do Polski z zamiarem osiedlenia się na stałe. Środki te wydatkowano w 2023 r.

Rządowy program pomocy uczniom niepełnosprawnym w formie dofinansowania zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w latach 2023-2025

Miasto wnioskowało i pozyskało dofinansowanie w kwocie 311 tys. zł, co pozwoliło na zakup podręczników, materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych, spełniających potrzeby uczniów niepełnosprawnych.

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025

Miasto aplikowało o kwotę 399 tys. zł. Otrzymana kwota 228 tys. zł pozwoliła na zakup nowości wydawniczych oraz wyposażenia do bibliotek w placówkach oświatowych.

Rządowy program Rozwój sieci ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi

ZDPSiOW ubiegał się i otrzymał kwotę 194 tys. zł na doposażenie nowoutworzonej sekcji ŚDS „Irys”.

Program Wspieranie działań muzealnych

Muzeum Okręgowe wnioskowało i pozyskało kwotę 168 tys. zł, która została przeznaczona na organizację wystawy jubileuszowej w 100. rocznicę powstania Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego.

Rządowy program rozwijania szkolnej infrastruktury i kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych na lata 2020-2024 „Aktywna tablica”

Bydgoszcz wnioskowała o kwotę 343 tys. zł na zakup nowoczesnych pomocy dydaktycznych dla 5 szkół. Przyznane środki, 133 tys. zł, pozwoliły zaopatrzyć w nowoczesny sprzęt:

- 1 szkołę podstawową z oddziałami sportowymi – 7 zestawów edukacyjno-dydaktycznych, 3 laptopy, monitor interaktywny 75” oraz interaktywna podłoga,

- 2 szkoły podstawowe – 12 zestawów edukacyjno-dydaktycznych, 5 zestawów terminal komputerowy + monitor dotykowy 24”, 2 monitory interaktywne 65”, serwer, laptop, notebook, interaktywna podłoga oraz oprogramowanie do powyższego wyposażenia (w tym oprogramowanie logopedyczne),
- 2 szkoły branżowe I stopnia funkcjonujące w ZS nr 1 i ZS Samochodowych.

Program Poznaj Polskę – edycja 2023

Miasto wnioskowało o kwotę 88 tys. zł na organizację szkolnych wycieczek krajoznawczych. Dzięki wsparciu w kwocie 79 tys. zł, z programu skorzystały placówki oświatowo-wychowawcze.

Program Edukacja kulturalna

Teatr Kameralny wnioskował i pozyskał kwotę 44 tys. zł na projekt teatralny „Wynalazcy”.

Program Karta Dużej Rodziny

W ramach programu wydawano Kartę Dużej Rodziny, jako dokument zapewniający specjalne uprawnienia dla rodzin z co najmniej 3 dziećmi, bez względu na dochód w rodzinie. W 2023 r. wydano członkom rodzin, łącznie 8 692 karty, a koszt ich przygotowania wyniósł 37 tys. zł.

Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025

Pozyskane środki w kwocie 37 tys. zł przeznaczone zostały na funkcjonowanie Klubu „Senior+”. W 2023 r. w zajęciach klubu uczestniczyło łącznie 60 osób, średnio po 35 osób w miesiącu. Wydatki programu przeznaczone zostały na zajęcia usprawniające, wycieczki, wyjścia do ośrodków kulturalnych, uczestnictwo w ciekawych wydarzeniach miejskich, wykłady, spotkania o tematyce naukowej, ćwiczenia stymulujące mózg, warsztaty z pierwszej pomocy przedmedycznej oraz porady prawne.

Program Kultura dostępna

Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera pozyskały kwotę 28 tys. zł na stworzenie wystawy/prezentacji „Węzły” dostępne.

Program Literatura

Muzeum Okręgowe pozyskało kwotę 28 tys. zł na wydanie i dystrybucję monografii „Życie artystyczne w Bydgoszczy w latach 1920-1939”.

Program „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2023

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ubiegał się o kwotę 40 tys. zł. Dzięki pozyskanym środkom w wysokości 10 tys. zł, MOPS udzielił wsparcia 8 osobom starszym i samotnym powyżej 65. roku życia, pozostającym w swoich domach, podnosząc ich poczucie bezpieczeństwa i umożliwiając im samodzielne funkcjonowanie.

II. Programy rządowe, do których składano wnioski, lecz nie otrzymano dofinansowania:

- 2 wnioski Teatru Kameralnego złożono do programu Edukacja artystyczna,
- wniosek Wydziału Zarządzania Kryzysowego UMB złożono do Rządowego Programu Ograniczania Prześiępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej”,
- 3 wnioski złożono do programu Edukacja kulturalna (2x WiMBP, Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera),
- wniosek Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej złożono do programu Film,
- 2 wnioski złożono do programu Infrastruktura domów kultury (Teatr Kameralny, WiMBP),
- 4 wnioski złożono do programu Kultura cyfrowa (WiMBP, Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera, Muzeum Okręgowe, Teatr Kameralny),
- wniosek Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera złożono do programu Kultura ludowa i tradycyjna,
- wniosek Miejskiego Centrum Kultury złożono do programu Muzyczny ślad,
- 7 wniosków złożono do programu Muzyka (2x Miejskie Centrum Kultury, 2x Teatr Kameralny, Muzeum Okręgowe, WiMBP, Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera),
- 2 wnioski złożono do programu „Ochrona zabytków” (Miasto Bydgoszcz, WiMBP),

- 2 wnioski WiMBP złożono do programu Partnerstwo dla książki,
- 4 wnioski złożono do programu Promocja czytelnictwa (2x WiMBP, Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera, Teatr Kameralny),
- wniosek Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera złożono do programu Taniec,
- 2 wnioski Teatru Kameralnego złożono do programu Teatr,
- 2 wnioski WiMBP złożono do programu Wspieranie działań muzealnych,
- 2 wnioski złożono do programu Wydarzenia artystyczne dla dzieci i młodzieży (Teatr Polski, Teatr Kameralny),
- wniosek Miejskiego Centrum Kultury złożono do programu Zamówienia kompozytorskie.

Programy z zakresu kultury mają na celu dofinansowanie zadań o charakterze projektowym z wyłączeniem stałej działalności kulturalnej podmiotów. W 2023 r. przyznano dotacje na cele kulturalne w ramach 32 programów – Bydgoszcz aplikowała łącznie o środki z 20 programów, niestety z 13 nie otrzymała żadnego dofinansowania.

Zadłużenie

Kwota długu Miasta na koniec 2023 r. wyniosła 903,5 mln zł i była niższa od zadłużenia na koniec 2012 r. o ponad 9 mln zł. W wyniku spadku zadłużenia Miasta okres potencjalnej spłaty całości zadłużenia z nadwyżki bieżącej uległ skróceniu do blisko 5,7 roku, pomimo wypracowania nadwyżki bieżącej tylko w wysokości połowy nadwyżki uzyskanej w 2019 r. Łączna kwota obsługi zadłużenia w 2023 r. wyniosła 286,1 mln zł, w tym spłata długu wyniosła 230,6 mln zł, a spłata odsetek i pozostałej obsługi długu 55,5 mln zł. W związku z powyższym wartość wskaźnika obrazującego stosunek wielkości obsługi zadłużenia do kwoty wykonanych dochodów wyniósł 13,7%, przy ustawowym indywidualnym limicie 16,01%.

W 2023 r. bieżąca sytuacja finansowa Miasta nie uległa istotnej poprawie z uwagi na kontynuację zmian wprowadzonych w ramach rządowego programu Polski Ład, które faktycznie ograniczają samodzielność samorządów, jak również z uwagi na zwiększone koszty bieżącej działalności spowodowane sytuacją gospodarczą w kraju.

Społeczeństwo obywatelskie

Aktywność i zaangażowanie mieszkańców Bydgoszczy w sprawy najbliższego sąsiedztwa, osiedla bądź w rozwój całego miasta przejawiają się udziałem w różnorodnych przedsięwzięciach. W 2023 r. w mieście działały gremia opiniodawczo-doradcze:

- Rada ds. Partycypacji Społecznej – zabiera głos doradczy i opiniodawczy w zakresie konsultacji społecznych i Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego,
- Rada Działalności Pożytku Publicznego Miasta Bydgoszczy – opiniuje projekty uchwał dotyczące sfery zadań publicznych oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- Bydgoska Rada Seniorów – działa w celu poprawy jakości życia oraz pobudzania aktywności seniorów,
- Młodzieżowa Rada Miasta Bydgoszczy – prowadzi działania na rzecz upowszechniania idei samorządności wśród młodzieży placówek oświatowych,
- Komitet Rewitalizacji – zajmuje się współpracą i dialogiem ze wszystkimi interesariuszami rewitalizacji,
- Bydgoska Rada ds. Równego Traktowania – zajmuje się wszelkimi przejawami dyskryminacji, a w szczególności ze względu na: płeć, wiek, niepełnosprawność, światopogląd, religię, wyznanie, orientację seksualną, narodowość, rasę, pochodzenie etniczne,
- Powiatowa Rada Rynku Pracy w Bydgoszczy – włącza partnerów rynku pracy w proces zarządzania środkami Funduszu Pracy, programowania i monitorowania polityki rynku pracy,
- Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych – działa na rzecz integracji zawodowej i społecznej oraz realizacji praw osób niepełnosprawnych, opiniuje projekty programów w tym zakresie,
- Rada Gospodarcza przy Stowarzyszeniu Metropolia Bydgoszcz – działa w celu wspierania rozwoju i promocji gospodarczej obszaru Stowarzyszenia oraz jego członków,
- Rada Sportu Miasta Bydgoszczy – opiniuje miejskie dokumenty w zakresie kultury fizycznej oraz programy rozwoju bazy sportowej,
- Rada ds. Estetyki Miasta Bydgoszczy – kreuje i realizuje działania związane z poprawą estetycznego wizerunku miasta,
- Zespół ds. polityki rowerowej Bydgoszczy – opracowuje założenia polityki rowerowej miasta, konsultuje i opiniuje standardy techniczne i wykonawcze dla infrastruktury rowerowej Bydgoszczy,
- Zespół do działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego Miasta Bydgoszczy – analizuje rozwiązania techniczne, podejmuje inicjatywy oraz współpracuje z przedstawicielami społeczności i innymi jednostkami na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- Komisja Dialogu Obywatelskiego ds. Kultury – prowadzi działalność doradczą i inicjującą, wspierając działania samorządu na rzecz rozwoju i upowszechniania kultury.

Rady Osiedli

W 2023 r. nie odbyły się wybory do żadnej z bydgoskich Rad Osiedli. Na koniec 2023 r., funkcjonowała tylko jedna rada – Rada Osiedla Brdyujście. Kadencje pozostałych rad zakończyły się, a do czasu wyboru nowego Zarządu, zgodnie ze statutem osiedla, działał Zarząd ustępującej Rady. W 2023 r. trwały prace w Komisji Samorządności i Statutowo-Organizacyjnej nad nowymi statutami rad osiedli i regulaminem wyborów.

Podczas Obchodów Dnia Samorządu Terytorialnego najbardziej zasłużeni członkowie Rad Osiedli otrzymali medale Prezydenta Miasta Bydgoszczy.

Przedstawiciele bydgoskich Osiedli przedstawili istotne dla poszczególnych osiedli problemy oraz potrzeby mieszkańców podczas LXX/23 sesji Rady Miasta Bydgoszczy. Wśród poruszonych tematów znalazły się m.in.: inwestycje drogowe, problemy drogowe np. wymiana chodników, oświetlenie nocą, nowe rozwiązania komunikacyjne, sposób przeprowadzania wyborów do Rad Osiedli.

Rady i Zarządy Osiedli w 2023 r.:

- angażowały się w sprawy istotne dla osiedli oraz zajmowały się opiniowaniem ważnych z punktu widzenia mieszkańców zagadnień, m.in. uczestniczyły w konsultacjach społecznych w zakresie inwestycji w mieście np. dotyczących przebudowy ul. Nakielskiej, pracach Zespołu ds. weryfikacji projektów BBO oraz pracach programu „Bez lipy” dotyczących standardów zieleni w mieście.
- organizowały:
  - szereg wydarzeń ważnych dla lokalnych społeczności; podejmowały inicjatywy sportowe m.in. rajdy rowerowe, biegi okolicznościowe, turnieje np. Rajd Rowerowy Powitanie Wiosny, Rodzinny Rajd Rowerowy z okazji Święta Flagi oraz obchodów Święta Konstytucji 3-Maja, IV Turniej Tenisa Stołowego „Społecznik dla Bydgoszczy”, Bieg Pamięci Pomordowanych na Szwederowie, Bieg Mikołajkowy, Wyścig Smoczyc Łodzi,
  - wydarzenia społeczno-kulturalne takie jak: festyny, pikniki, koncerty, potańcówki, imprezy okolicznościowe związane z obchodami Dnia Dziecka i Mikołajkami np. Piknik Rodzinny „Pożegnanie Lata”, Potańcówka Świętojańska, Koncert Muzyki Irlandzkiej, Kino plenerowe nad Kanałem Bydgoskim, XXIII Rodzinny Festyn Osiedlowy „Wiosna na Wyżynach”,
  - konkursy i zabawy dla dzieci i dorosłych np. konkursy plastyczne „Wiosna tuż tuż” i „W świątecznym nastroju”, konkursy recytatorskie, konkurs „Bydgoszcz w kwiatach i zieleni”. W różny sposób zapewniali też wsparcie dla szkół i przedszkoli m.in. poprzez organizowanie wycieczek dla dzieci, zakup pomocy dla bibliotek szkolnych i osiedlowych,
  - spotkania wigilijne oraz paczki dla dzieci i osób potrzebujących,
- współuczestniczyły w cyklicznych akcjach np. „Wakacyjne place zabaw” organizowanych przez BORPA, akcjach sprzątania osiedli w Świątowym Dniu Ziemi.

Bydgoski Budżet Obywatelski

Ustalenie regulaminu programu Bydgoski Budżet Obywatelski w 2023 r. poprzedzone zostało konsultacjami społecznymi w sprawie rozwoju programu. Zgłoszone przez mieszkańców uwagi zostały przekazane do Rady ds. Partycypacji Społecznej. Powołano także specjalny zespół roboczy, który na podstawie propozycji mieszkańców opracował zmiany do regulaminu BBO.

W 2023 r. na realizację projektów Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego zostało przeznaczony 16 mln zł. W tej edycji mieszkańcy mogli zgłaszać projekty osiedlowe, ponadosiedlowe, społeczne oraz mikroprojekty osiedlowe. Łącznie, na wszystkie projekty głosowało 27 502 bydgoszczan. Na projekty w ramach BBO łącznie oddano 99 607 głosów, o 36,3% więcej niż w 2022 r. Głosów ważnych było 98 300, z tego:

- 26 587 głosów na projekty osiedlowe,
- 23 585 głosów na projekty ponadosiedlowe,
- 23 888 głosów na projekty społeczne,
- 24 240 głosów na mikroprojekty osiedlowe.

Wybór projektów w ramach BBO 2023

822	zgłoszonych projektów
473	zadań poddanych pod głosowanie
93	zadania wybrane do realizacji

Lista zadań wybranych w 2023 r.

Osiedle	Nazwa projektu	Szacunkowy koszt (zł)
Projekt osiedlowy		
Bartodzieje	Plac do gier i zabaw (kontynuacja)	387 969
	Zagospodarowanie terenu wokół Balatonu	350 000
	Piękna i kolorowa, łąka kwietna! Utworzenie łąki na skrzyżowaniu ulic Bałtyckiej i Kołobrzeskiej (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Bielawy	Filmowe Bielawy	28 700
	Remont ul. E. Plater	227 691
	Bezpłatne przejazdy zabytkowym autobusem do Exploseum (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Błonie	Naprawa chodnika ul. Stawowa	259 000
	Oświetlenie parku leśnego na Błoniu	259 889
	Bezpłatne przejazdy zabytkowym autobusem do Exploseum (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Bocianowo - Śródmieście - Stare Miasto	Remont nawierzchni ul. Staszica (Kołątaja-Kraśnińskiego) i ul. Wierzbickiego	423 130
	Bezpłatne przejazdy zabytkowym autobusem do Exploseum (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Brdujście	Rozbudowa przyszkolnego placu zabaw i strefy do ćwiczeń dla starszych ul. Łowicka	176 397
	Montaż ławek przy skwerze na terenie SP nr 43 ul. Łowicka (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Bydgoszcz Wschód - Siernieczek	Wiata przystankowa Inwalidów/ROD Makrum w stronę Dworca Bielawy	145 150
	Warsztaty pierwszej pomocy (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Czyżkówko	Utwardzenie ażurami ul. Piaśnickiej	186 892
	Od maluszka do staruszka (<i>mikroprojekt</i>)	6 000
Flisy	Remont nawierzchni ul. Flisackiej (ETAP II)	91 179
	Nowe urządzenia na placu zabaw w Parku Nad Kanalem przy ul. Mińskiej	91 179
	Bezpłatne przejazdy zabytkowym autobusem do Exploseum (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Glinki - Rupienica	Ścieżka od toru do jazdy na rolkach w kierunku ul. Cmentarnej	115 004
	Teren do ćwiczeń	115 004
	Montaż dodatkowych ławeczek wzdłuż toru do jazdy na rolkach (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Górzyskowo	Doświetlenie przejść - ul. Inowrocławska	589 855
	Bezpłatne przejazdy zabytkowym autobusem do Exploseum (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Jachcice	Zagospodarowanie placu: róg ul. Czołgistów i ul. Partyzantów wraz z tablicą ogłoszeń	30 000
	Wymarzona książka dla każdego (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Kapuściska	Kontynuacja zadania z 2020: Przeniesienie skateparku z ul. Szarych Szeregów i budowa parkingu	361 336
	Adaptacja części lasku na Kapuściskach na Park Leśny, modernizacja alejek spacerowych	361 336
	Bezpieczny maluch - stworzenie chodnika łączącego Przedszkole Step i Żłobek Balbina (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Leśne	Kontynuacja przebudowy nawierzchni ul. Topolowej z miejscami parkingowymi oraz chodnikami	247 976
	Chodnik na Powstańców Warszawy	200 000
	Nowe nasadzenia drzew (<i>mikroprojekt</i>)	10 000

Osiedle	Nazwa projektu	Szacunkowy koszt (zł)
Łęgowo	Droga utwardzona ul. Pionierów/ul. Spółdzielcza	188 683
	Wzgórze Krzywoustego - oznaczenie punktu turystycznego i umieszczenie tablicy informacyjnej (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Łęgowo-Wieś	Wiaty przystankowe	83 000
	Bezpłatne przejazdy zabytkowym autobusem do Exploseum (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Miedzyń - Prądy	Nowoczesny plac zabaw na Miedzyniu	476 473
	Kino plenerowe na osiedlu (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Nowy Fordon	Trasa spacerowo-rowerowa w Parku Akademickim w ramach przebiegu Wielkiej Pętli Fordonu	972 500
	Ławki za Galerią (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Okole	Przebudowa ul. Czarna Droga	192 375
	Modernizacja placu zabaw na terenie SOSW nr 3	192 375
	Kino plenerowe nad Kanałem Bydgoskim (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Osowa Góra	Plac zabaw dla dzieci przy SP nr 40	250 000
	Bezpieczna ul. Kolbego. Doświetlenie czterech przejść dla pieszych od ul. Waleniowej do ul. Rekinowej	252 573
	„Wyjdź z domu i rozwiń pasje” (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Piaski	Rewitalizacja Parku Św. Wojciecha	106 505
	Montaż krzesłek, bramki wejściowej oraz umocnienie skarpy na boisku przy ul. Mochelskiej	106 505
	Wakacyjny wieczór filmowy na osiedlu Piaski (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Smukała - Opławiec - Janowo	Wodny Orlik - ostatni etap	199 029
	Wymiana zniszczonych elementów na placu zabaw przy SP nr 34 w Opławcu (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Stary Fordon	Utwardzenie ulic płytami ażurowymi	561 249
	Koncert muzyczny przy tężni w Starym Fordonie (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Szwederowo	Budowa oświetlenia w Parku Dolina Pięciu Stawów	380 934
	Nowoczesna strefa kultury	380 934
	„Czytam, słucham, wypożyczam” (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Tatrzańskie	Plac Pełen Dźwięku	274 476
	Skwer Mariampolski	274 476
	Projekt AED - ratunkowy zestaw pierwszej pomocy ogólnodostępny na osiedlu mieszkaniowym (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Tereny Nadwiślańskie	Ścieżka mineralna przy lasku przy ul. Gryfa Pomorskiego	156 900
	AED - szansą na przeżycie	157 022
	Ławeczki i śmietniki wzdłuż nowego ciągu pieszo-rowerowego na ul. Geodetów (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Wilczak - Jary	Bezpłatne przejazdy zabytkowymi autobusami i tramwajami z okazji Europejskiej Nocy Muzeów	40 000
	Bezpłatne przejazdy zabytkowym autobusem do Exploseum (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Wyżyny	Skwer Małej Łąki II-etap	927 815
	Piłkarskie święto Wyżyn (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Wzgórze Wolności	Naturalny plac zabaw dla dzieci w parku	200 000
	Ścieżka edukacyjna z osiedlowym punktem recyklingu przy SP nr 56	204 000
	Wakacyjny wieczór filmowy (<i>mikroprojekt</i>)	10 000

Osiedle	Nazwa projektu	Szacunkowy koszt (zł)
Zimne Wody - Czersko Polskie	Chodnik wzdłuż ul. Smoleńskiej	86 878
	Bezpłatne przejazdy zabytkowym autobusem do Exploseum (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Projekt ponadosiedlowy		
	Wodny plac zabaw	1 540 000
Projekt społeczny		
	Zostań Turystą w swoim mieście - darmowe spływy i spacerzy z przewodnikiem w wakacje 2024	38 600
	Wsparcie dla hospicjum perinatalnego	38 600
	KastrAkcja: kastrujemy miejskie koty	38 600
	Bezpłatne przejazdy autobusami zabytkowymi po Bydgoszczy	38 600
	Kino plenerowe w Fordonie w wakacje 2024	38 600
	Letnie koncerty na Rynku w Starym Fordonie	38 600
	Złot Zabytkowych Autobusów	38 600
	Wakacyjne Kino przy Tężni / 6 lokalizacji w całej Bydgoszczy	38 600
	Wakacyjne bezpłatne przejazdy zabytkowymi autobusami na linii 52 na trasie Błonie-Mysłęcinek	38 600
	Plenerowe Kino nad Balatonem na Bartodziejach	38 600
	Bezpłatne przejazdy zabytkowymi autobusami na linii 69 w dniu 1 listopada	38 600
	Kanał Kultura – koncerty nad Kanałem Bydgoskim	38 600
	Wakacje z Chemikiem – otwarte i bezpłatne treningi piłki nożnej dla dzieci	38 600
	Europejski Dzień Bez Samochodu	38 600
	Objazdowy Dom Kultury w wakacje 2024 (3. edycja projektu)	38 600
	Avengersi nauki – warsztaty naukowe w klimacie MARVEL Avengers dla dzieci i młodzieży	16 500
	Spektakl świetlny nad Kanałem Bydgoskim	38 600
	Święto ulicy Jezuickiej. Pokaz ulicznej kultury ukraińskiej	38 600
	„Bydgoszcz czyta bez końca” – trzecia edycja	38 600
	Piłkarskie Przedszkole	38 600

Źródło: Biuro Komunikacji Społecznej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Przedsięwzięcia zrealizowane w ramach Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego w 2023 r.

Osiedle	Nazwa projektu
Projekt osiedlowy	
Bartodzieje	Udrożnienie i udostępnienie mieszkańcom nabrzeża Brdy
	Utwardzenie parkingu kostką betonową
	Zagospodarowanie terenu przy ul. Żmudzkiej
Bielawy	Bielawy - miejsce dla każdego
Błonie	Kosmiczny park zabaw na os. Błonie
Bocianowo - Śródmieście - Stare Miasto	Modernizacja terenu rekreacyjnego na terenie SP nr 58 oraz utworzenie ekologicznej strefy
Brdujście	Ławka dla mieszkańca
	Dokończenie pierwszego etapu utwardzenia drogi osiedlowej - ul. Wioślarska

Osiedle	Nazwa projektu
Bydgoszcz Wschód - Siernieczek	Naprawa ulicy przy Inwalidów 19
Czyżkówko	Ułożenie płyt ażurowych na ul. Łebskiej (odc. od ul. Bruskiej do ul. Piaśnickiej)
	Utwardzenie płytami ażurowymi ul. Charzykowskiej
Glinki - Rupienica	Budowa chodnika do istniejących obiektów rekreacyjnych w Parku przy ul. Gniewkowskiej
Górzyskowo	Budowa skateparku
Jachcice	Alejka i skwer osiedlowy w centrum Jachcic
	Plac zabaw na terenie filii Biblioteki przy ul. Czołgistów
	Osiedlowy plac zabaw przy Przedszkolu nr 58
Kapuściska	„W cieniu drzew” - park kieszonkowy
	„Strefa aktywnego umysłu w bibliotece”
Leśne	Budowa miejsc parkingowych przy ul. Sułkowskiego 11
	Rewitalizacja terenu wokół placu zabaw
	Wybieg dla psów w Parku Bydgoskiego Harcerstwa
Łęgowo	Rozbudowa placu na ul. Żółwińskiej 5
	Modernizacja placu zabaw przy ul. Okólnej
Łęgowo-Wieś	Oświetlenie ulic – ul. Toruńska od nr 388 do przejazdu kolejowego
Nowy Fordon	Modernizacja terenu rekreacyjnego na terenie SP nr 65
	Chodnik wraz ze ścieżką rowerową przy ul. Andersa
	Przebudowa nawierzchni na obiektach ZS nr 5 Mistrzostwa Sportowego
	Zakup dla OSP Bydgoszcz-Fordon sprzętu pożarniczego
Osowa Góra	Nowa wiata przystankowa na pętli autobusowej przy ul. Rekinowej
Piaski	Zjeżdżalnia dla dzieci
	Zagospodarowanie skweru przy ul. Błądzimskiej
	Uporządkowanie skweru przy ul. Smukalskiej
	Zagospodarowanie terenu przy ul. Mochelskiej
Stary Fordon	Budowa tężni solankowej wraz z zagospodarowaniem terenu przy ul. Targowisko
	Rewitalizacja ul. Targowisko
	Familijna strefa aktywności
	Rewitalizacja ulic – utwardzenie płytami ażurowymi ulic: Korzeniowskiego i Góralskiej
Szwederowo	Modernizacja sceny widowiskowej
	Siłownia plenerowa przy SP nr 63
	Poprawa bezpieczeństwa na ul. Ugory
	Modernizacja placu zabaw przy MDK nr 2
Tereny Nadwiślańskie	Zielony plac zabaw
Wilczak - Jary	Budowa nawierzchni na ul. Mikołaja Kotowicza w miejscu obecnej drogi gruntowej
	Boisko do gry w bule (pentanque)
	Zjazd linowy (tyrolka) nad Kanałem Bydgoskim
	Ścianka wspinaczkowa
Wyżyny	Skwer małej łąki
Wzgórze Wolności	Pergola zamglawiająca przy SP nr 56

Osiedle	Nazwa projektu
Zimne Wody - Czer- sko Polskie	Renowacja/budowa chodnika na ul. Smoleńskiej
	Doświetlenie terenu przy ul. Smoleńskiej
	Remont chodnika na ul. Równej
Projekt społeczny	
Organizacja wydarzenia promocyjno-sportowego pod nazwą Rolkowisko	
Bezpłatne przejazdy autobusami zabytkowymi po Bydgoszczy	
Złot zabytkowych autobusów	
Piknik zdrowej wiejskiej żywności przy muzyce country	
Fordońskie Kino pod chmurką	
Wakacje z Chemikiem	
Zostań turystą w swoim mieście – darmowe sploty i spacer z przewodnikiem w wakacje	
Kanał Kultura - koncerty nad Kanałem Bydgoskim	
Spektakl świetlny nad Kanałem Bydgoskim	
Potańcówki w Parku nad Kanałem Bydgoskim	
Objazdowy Dom Kultury – wakacyjne animacje dla dzieci w wakacje 2023	
Aktywne Dzieciaki	
Plenerowe Kino nad Balatonem na Bartodziejach	
Rowerowa Bydgoszcz – rodzinne podróże rowerowe	
Bydgoszcz czyta bez końca – druga edycja	
Od malucha do seniora – uzupełnienie zbiorów biblioteki miejskiej	
Od fantastyki do nauki – warsztaty naukowe	
„KastrAkcja: kastrujemy miejskie koty”	
Integracyjna Świetlica Terapeutyczna „To ma sens”	
Zielona Bydgoszcz	
Piłkarskie przedszkola	

Zbiorcza informacja o stanie realizacji zadań w ramach Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego publikowana jest na stronie internetowej Urzędu Miasta Bydgoszczy poświęconej BBO www.bdgbo.pl, aktualizowanej do dnia 15 stycznia oraz do dnia 15 lipca każdego roku.

Program inicjatyw lokalnych

W ramach **Programu Inicjatyw Lokalnych 25/75** (realizacja zadań publicznych wspólnie przez Miasto i Stowarzyszenie mieszkańców), do końca 2023 r. łącznie zrealizowano 63 zadania.

W 2023 r. na realizację zadań w trybie inicjatywy lokalnej zaplanowano w budżecie kwotę 5 mln zł. łącznie prowadzono 11 postępowań dotyczących realizacji inwestycji. Zrealizowano dwa zadania:

- Przebudowa ul. Tranowej wraz z przebudową kolektora deszczowego, rozbudową oświetlenia drogowego oraz budową kanału technologicznego. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 934 812 zł, z czego: Stowarzyszenie pokryło 15%, a Miasto pokryło 85% kosztów inwestycji.
- Przebudowa ul. Przemyskiej wraz z włączeniem do istniejącej kanalizacji deszczowej. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 431 939 zł, z czego: Stowarzyszenie pokryło 20%, a Miasto 80% kosztów inwestycji.

Rozliczono dwie inwestycje na łączną kwotę 1 366 751 zł, z czego wkład Miasta wyniósł 1 140 142 zł. Od października 2023 r. realizowana była przebudowa ul. Trägerów, która została zakończona i rozliczona w marcu 2024 r.

Realizacja czterech kolejnych inwestycji tj. budowy/przebudowy ulic: Strzegowskiej, Porzeczkowej, Potulickiej i sięgacza ul. Sztumskiej planowana jest w 2024 r. W 2023 r. wnioskodawcy nie zdążyli skompletować dokumentów niezbędnych do podpisania umowy z Miastem. Dla tych inwestycji opracowywane są dokumentacje projektowe.

Trzy inwestycje przygotowane do realizacji w 2023 r. w ramach inicjatyw lokalnych – Program „25/75”, mają być realizowane przez ZDMiKP w 2024 r. w ramach programu utwardzania ulic gruntowych:

- przebudowa ul. Kotwicznej wraz z wpięciem do istniejącej kanalizacji deszczowej – w całości,
- budowa ul. Krzywej i fragmentu ul. Podnóże wraz z rozbudową kanalizacji deszczowej oraz budową sieci gazowej w ul. Podnóże, ul. Krzywej i ul. Wiśniowej – w części obejmującej budowę ul. Krzywej,
- przebudowa ul. Maciejowickiej z fragmentami ulic przyległych tj. Gliwickiej, Jeleniogórskiej, Oleśnickiej i Planty wraz z włączeniem do istniejącej sieci kanalizacji deszczowej oraz przebudową infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją – w części obejmującej przebudowę ul. Maciejowickiej.

W związku z niedostarczeniem przez mieszkańców ul. Siewnej, w terminie do dnia 31.12.2023 r., niezbędnych dokumentów będących warunkiem realizacji inwestycji, inwestycja nie została zrealizowana w 2023 r. w ramach inicjatywy lokalnej.

Dodatkowo prowadzone były rozmowy z mieszkańcami w sprawie realizacji kolejnych inwestycji, tj. budowy/przebudowy ulic: Rzeszowskiej, Bocheńskiego, Sychty, Skarszewskiej, Daglezjowej, Zielonogórskiej, fragmentu ul. Kuczmy oraz sięgacza ul. Podmiejskiej.

Informacje dotyczące Programu są prezentowane w stronie: www.bydgoszcz.pl/dla-inwestora/inicjatywy-obywatelskie-program-2575

Bydgoskie konsultacje

Konsultacje społeczne w sprawach istotnych dla rozwoju miasta oraz jakości życia w mieście, realizowane są na podstawie *Uchwały Nr XLI/879/17 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2017 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Bydgoszczy.*

Bydgoskie Konsultacje 2023	
7	procesów konsultacyjnych
1 425	kart konsultacyjnych
2	spotkania z mieszkańcami w formule zdalnej
7	dyżurów/spotkań dla mieszkańców
1	spacer badawczy

W 2023 r. przeprowadzono 7 procesów konsultacji społecznych, wszystkie z inicjatywy Prezydenta Miasta Bydgoszczy, dotyczyły one:

▪ **regulaminu programu Bydgoski Budżet Obywatelski**

Termin: 20 lutego – 13 kwietnia 2023 r.

Narzędzia konsultacyjne: ankieta w formie papierowej i elektronicznej (250 ankiet), spotkania z mieszkańcami.

Efekt konsultacji: uwagi zostały przekazane Radzie ds. Partycypacji Społecznej. Podczas posiedzeń Rady powołano specjalny Zespół roboczy, który opracował – na podstawie propozycji mieszkańców – zmiany do regulaminu programu Bydgoski Budżet Obywatelski.

▪ **przystosowania obiektu Ronda Jagiellonów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami**

Termin: 18 kwietnia – 9 maja 2023 r.

Narzędzia konsultacyjne: karta konsultacyjna w formie papierowej i elektronicznej (538 ankiet), spotkanie online z mieszkańcami (33,1 tys. wyświetleń).

Efekt konsultacji: raport z konsultacji zostanie przekazany projektantowi celem uwzględnienia w inwestycji wniosków, które na etapie konsultacji zostały uznane za zasadne, technicznie możliwe i ekonomicznie uzasadnione.

- **regulaminu Centrum Seniorów „Dworcowa 3”**

Termin: 15 maja – 5 czerwca 2023 r.

Narzędzia konsultacyjne: ankieta w formie papierowej i elektronicznej (339 ankiet), spotkania z mieszkańcami.

Efekt konsultacji: po zakończeniu konsultacji społecznych dokument został przyjęty do realizacji zarządzeniem Nr 647/2023 Prezydenta Miasta Bydgoszczy z dnia 9.11.2023 r.

- **projektu dokumentu „Program działań na rzecz równego traktowania dla Miasta Bydgoszczy”**

Termin: 10 – 31 maja 2023 r.

Narzędzia konsultacyjne: karta konsultacyjna w formie papierowej i elektronicznej (130 ankiet), spotkania z mieszkańcami.

Efekt konsultacji: po zakończeniu konsultacji społecznych dokument został przyjęty do realizacji uchwałą Rady Miasta Bydgoszczy Nr LXXII/1508/23 z dnia 25.10.2023 r.

- **budowy nowych dróg rowerowych wzdłuż ulic: Sudeckiej-Wyzwolenia-Pelplińskiej, Kieleckiej i Sułkowskiego**

Termin: 26 czerwca – 17 lipca 2023 r.

Narzędzia konsultacyjne: ankieta w formie papierowej i elektronicznej (95 ankiet), spotkania z mieszkańcami w formie zdalnej.

Efekt konsultacji: raport z konsultacji zostanie przekazany projektantowi celem uwzględnienia w inwestycji wniosków, które na etapie konsultacji zostały uznane za zasadne, technicznie możliwe i ekonomicznie uzasadnione.

- **projektu dokumentu „Bydgoski Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2024 – 2030”**

Termin: 20 września – 11 października 2023 r.

Narzędzia konsultacyjne: karta konsultacyjna w formie papierowej i elektronicznej (43 ankiety), spotkania z mieszkańcami.

Efekt konsultacji: w projekcie dokumentu wprowadzono zmiany dotyczące zwiększenia poziomu wiedzy dzieci i młodzieży na tematy związane z niepełnosprawnością. Pozostałe uwagi nie zostały uwzględnione, ale przekazane do właściwych merytorycznie podmiotów.

- **potrzeb i oczekiwań mieszkańców Bydgoszczy w zakresie zieleni w mieście, przeprowadzanych w ramach projektu „Bez Lipy!”**

Termin: 25 maja 2021 r. – 10 grudnia 2023 r.

Narzędzia konsultacyjne: karta konsultacyjna (30 ankiet), praca w zespole ds. zieleni

Efekt konsultacji: Wypracowany dokument „Bydgoskie Standardy Zieleni” został przyjęty Zarządzeniem Nr 212/2024 Prezydenta Miasta Bydgoszczy z dnia 26.03.2024 r.

W 2023 r. prowadzone były także konsultacje w oparciu o inne przepisy, w oparciu o ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przeprowadzono konsultacje projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego: „Glinki - Podleśna”, „Śródmieście - Warmińskiego” i „Bartodzieje - Bałtycka”.

Konsultacjom społecznym poddane były również projekty dokumentów:

- Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego (SUMP BydOF),
- Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego 2030+,
- Program współpracy miasta Bydgoszczy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2024.

Otwarty urząd

Mieszkańcom na bieżąco przekazywano informacje na temat funkcjonowania Miasta poprzez różne środki przekazu, w tym zwłaszcza miejskie portale i kanały społecznościowe:

Wyszczególnienie	2022	2023
Liczba odsłon portali miejskich:	4 896 941	4 027 384
www.bydgoszcz.pl	3 678 491	2 931 525
www.bydgoszczinformuje.pl	1 100 000	1 000 000
Biuletyn Informacji Publicznej	118 450	95 589
Liczba obserwujących kanały społecznościowe:	211 441	247 324
Facebook:		
www.facebook.com/bydgoszczpl	148 247	161 000
www.facebook.com/BydgoszczInformuje	14 453	28 000
www.facebook.com/bydgoskiekonsultacje	2 734	3 039
www.facebook.com/bdgbp	8 681	10 078
www.facebook.com/RewitalizacjaBydgoszcz/	8 000	3 200
Instagram:		
www.instagram.com/bydgoszcz.pl	28 515	31 400
www.instagram.com/bydgoszczinformuje	780	1 311
Twitter:		
www.twitter.com/BydgoszczPl	5 500	6 087
www.twitter.com/BIinformuje	151	359
YouTube:		
www.youtube.com/bydgoszczpl	2 380	2 850

Źródło: Biuro Komunikacji Społecznej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Mieszkańcy mogą również korzystać z instytucji dostępu do informacji publicznej. W 2023 r. do Urzędu Miasta Bydgoszczy złożono 637 wniosków o udostępnienie informacji publicznej (o 131 więcej niż rok wcześniej), z czego dla 3 wniosków wydano decyzje o odmowie udzielenia informacji.

Bezpłatna aplikacja **Dbamy o Bydgoszcz** jest narzędziem do komunikacji pomiędzy urzędem i mieszkańcami w zakresie przekazywania przez mieszkańców informacji o różnych nieprawidłowościach na terenie miasta.

Za pośrednictwem aplikacji pobranej na telefon lub na stronie internetowej www.dbamy.bydgoszcz.pl mieszkańcy mogą zgłaszać informacje o problemach w otaczającej ich przestrzeni miejskiej według kategorii: drogi, odśnieżanie, komunikacja miejska, pojazd, śmieci, zieleń i środowisko, zwierzęta, uszkodzenia i dewastacje oraz bezpieczeństwo i porządek.

Statystyka najczęstszych zgłoszeń

9 007	nieprawidłowo zaparkowany pojazd
3 332	uszkodzona jezdnia, pobocze, chodnik, droga rowerowa
1 372	teren zanieczyszczony
1 559	uszkodzone oświetlenie uliczne, latarnia
1 150	utrzymanie zieleni

W 2023 r. do obsługi systemu wdrożono kolejnych wykonawców: Biuro Komunikacji Społecznej, Plastyka Miasta, Wydział Organizacyjno-Administracyjny Urzędu Miasta Bydgoszczy. Za realizację i rozwiązanie problemu odpowiadało łącznie 30 jednostek.

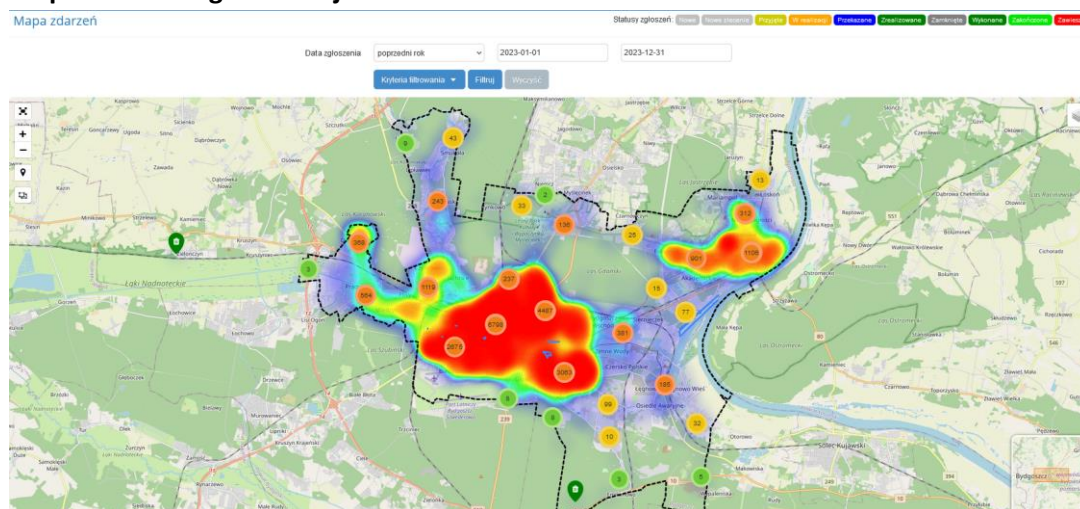
Pojawiła się także nowa podkategoria zgłoszeń „Reklama naruszająca standardy estetyczne”. W 2023 r. obsłużono 22 992 zgłoszenia, co daje średnio 63 zgłoszenia dziennie. Udało się zrealizować 79% zgłoszeń, a 1,5% przekazano do instytucji, które nie obsługują aplikacji np. Enea, Orange, PGNiG, PKP. Zawieszono 158 zgłoszeń,

W 2023 r. najczęściej zgłoszenia trafiały do:

11 026	Straż Miejska
7 518	Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej
1 982	Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej UMB
1 031	Wydział Gospodarki Odpadami UMB
383	Straż Miejska - Referat Wykroczeń
380	Wydział Zarządzania Kryzysowego UMB

co stanowi 0,7% oraz zamknięto 1 698 zgłoszeń, co stanowi 7,4 % (zgłoszenia te nie dotyczyły infrastruktury Miasta). Z aplikacji korzystało 11 459 użytkowników. W 2023 r. pobrano aplikację 4 994 razy. Łączna liczba zgłoszeń licząc od dnia uruchomienia aplikacji tj. 1.06.2020 r. do 31.12.2023 r. wyniosła 66 573.

Mapa zdarzeń wg lokalizacji w okresie 1.01.-31.12.2023 r.

System rozbudowano o dodatkowe moduły biznesowe:

- e-kalendarz – świadczenie usługi internetowej rezerwacji wizyt w Urzędzie Miasta Bydgoszczy,
- wysyłanie komunikatów do mieszkańców np. o nowym wydaniu *Bydgoszcz Informuje*, akcji sprzątania dzielnicy wysypisk, komunikaty Bydgoskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego itp.

W zakresie **umawiania wizyt** w Urzędzie Miasta mieszkańcy z rezerwacji skorzystali 39 671 razy. Za pośrednictwem strony um.bydgoszcz.pl, zarezerwowali 30 949 wizyt, 78% rezerwacji, a telefonicznie wizyta została umówiona 8 722 razy, 22% rezerwacji. Średnio dziennie umawianych było 131 wizyt.

Statystyka najczęściej rezerwowanych wizyt w 2023 r.

12 554	rejestracja pojazdu
4 755	pobyt stały lub czasowy
4 208	numer PESEL dla obywatela Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

Statystyka najczęściej wybieranych lokalizacji w 2023 r.

272	Wydział Spraw Obywatelskich – Biuro Meldunkowe ul. Jezuicka 14A
172	Wydział Upnień Komunikacyjnych, Galeria Handlowa „Zielone Arkady” – Referat Rejestracji Pojazdów, ul. Wojska Polskiego 1
120	Wydział Upnień Komunikacyjnych, Filia Fordon – Referat Rejestracji Pojazdów, ul. E. Gierczak 6

W 2023 r. odbywały się spotkania Prezydenta Miasta z:

- pracodawcami oraz pracownikami podczas odwiedzin bydgoskich firm,
- przedstawicielami organizacji pozarządowych,
- innymi samorządowcami, m.in. w ramach przynależności miasta do związków i stowarzyszeń np. Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz, Unia Metropolii Polskich, Związek Miast Polskich,
- uczestnikami uroczystości miejskich i rocznicowych,
- uczestnikami zawodów sportowych, w tym o charakterze międzynarodowym, a także władzami federacji sportowych,
- władzami uczelni wyższych oraz naukowcami, którzy zostali mianowani na profesorów zwyczajnych,
- przedstawicielami sił zbrojnych, w tym oficerami korpusu państw NATO stacjonującymi w Bydgoszczy,
- korpusem dyplomatycznym innych krajów,

- przedstawicielami jednostek oświatowych oraz młodzieżą ze szkół i wychowankami przedszkoli, a także placówek wychowawczych,
- mieszkańcami w sprawach dotyczących Miasta.

W 2023 r. wpłynęło 295 wniosków o patronat Prezydenta Miasta Bydgoszczy lub udział Prezydenta Bydgoszczy w Komitecie Honorowym, z których 286 rozpatrzono pozytywnie.

Ponadto w 2023 r. odbyło się 51 konferencji prasowych. Materiały informacyjne, komunikaty prasowe, zaproszenia na konferencje oraz zamierzenia oficjalnych wyjść prezydenta oraz jego zastępców przesyłane były do dziennikarzy znajdujących się w bazie mailingowej Biura Prasowego UMB. W 2023 r. odbyło się 271 wysyłek medialnych. Na www.bydgoszcz.pl zamieszczano także prezentacje z konferencji oraz fotorelacje z oficjalnych wydarzeń.

„Bydgoszcz informuje” to bezpłatny biuletyn informacyjny Miasta. Był on publikowany na stronie miasta oraz w portalu www.bydgoszczinformuje.pl, a papierowe wydanie było dostępne w 116 punktach m.in. budynkach Urzędu Miasta, bibliotekach, jednostkach kultury, centrach handlowych, szpitalach. W 2023 r. ukazało się 26 papierowych wydań „Bydgoszcz Informuje”.

W ramach procesu cyfryzacji Urzędu Miasta Bydgoszczy w 2023 r. zrealizowano następujące działania:

- Wdrożono aplikacje mObywatel i ePłatności – Bydgoszczanie jako pierwsi w Polsce otrzymali możliwość szybkiego i bezpro wizyjnego opłacenia należności podatkowych za pomocą usługi ePłatności w aplikacji na urządzenia mobilne mObywatel i w witrynie internetowej mObywatel.gov.pl. Mieszkańcom udostępniono informację o kwocie i terminie bieżących zobowiązań oraz historię płatności. W 2023 r. dokonano za pomocą tego rozwiązania ok. 950 wpłat na łączną kwotę ok. 100 000 zł. W 2024 r. zaplanowane jest rozszerzenie zakresu o należności z tytułu podatku rolnego, leśnego oraz opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Miasto otrzymało wsparcie Ministra Cyfryzacji w postaci dotacji celowej.
- Wdrożono opłaty urzędowe online poprzez przygotowanie portalu umożliwiającego wnoszenie opłat do Urzędu Miasta. Portal <https://bydgoszcz.oplatyurzedowe.pl> został zintegrowany z systemem eBOK, obsługuje płatności w ponad 20 bankach oraz umożliwia płatność przy użyciu usługi BLIK.
- Złożono wniosek grantowy na dofinansowanie w ramach konkursu „Cyberbezpieczny Samorząd” realizowanego w ramach Funduszy Europejskich na Rozwój Cyfrowy 2021-2027. Celem projektu jest zwiększenie bezpieczeństwa informacji poprzez wzmacnianie odporności jednostek samorządu terytorialnego oraz ich zdolności do skutecznego zapobiegania incydentom bezpieczeństwa teleinformatycznego, wykrywania ich i reagowania na nie. W obliczu rosnącej liczby ataków i incydentów cyberbezpieczeństwa, projekt ten ma kluczowe znaczenie dla ochrony infrastruktury krytycznej i danych w sektorze publicznym.
- Kontynuowano udział Miasta w projekcie „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0” – rozbudowa Systemu Informacji Przestrzennej ERGO oraz wdrażanie Platformy Miejskiej (trwają prace nad uruchomieniem usług związanych z podatkami lokalnymi).
- Powołano pełnomocnika Prezydenta Miasta ds. transformacji cyfrowej, do którego zadań należy wyznaczanie kierunków, nadzorowanie działań podejmowanych przez UMB w zakresie transformacji cyfrowej oraz podejmowanie działań na rzecz integracji i rozwoju systemów informatycznych i internetowych, mających na celu poprawę funkcjonowania i organizacji urzędu oraz miasta.
- Powołano Zespół ds. Transformacji Cyfrowej UMB, którego celem działania jest przekształcenie i modernizacja procesów, usług oraz infrastruktury cyfrowej, aby zwiększyć efektywność operacyjną urzędu, poprawić jakość świadczonych usług dla mieszkańców oraz wspierać innowacyjność i otwartość na nowe technologie.
- Urząd Miasta Bydgoszczy uczestniczył, jako jednostka testująca w pilotażowym wdrożeniu systemu EZD RP w sektorze administracji samorządowej. Po półrocznych testach, Zespół ds. Transformacji Cyfrowej

UMB zalecił kontynuację wsparcia dla systemu SIDAS, z uwagi na niedojrzałość systemu EZD RP i brak niezbędnych funkcjonalności dla jst.

- Utworzono dedykowaną komórkę zajmującą się obiegiem dokumentu elektronicznego w UMB - Referat Zarządzania Dokumentacją Elektroniczną w Wydziale Organizacyjno-Administracyjnym.
- Rozbudowano funkcjonalność aplikacji „Baza Zarządzania Energią” o usługi monitorowania zużycia gazu i wody. Jest to aplikacja zarządzana i obsługiwana przez Zespół ds. Zarządzania Energią z wykorzystaniem robotyzacji.
- W 2023 r. Miasto zorganizowało konferencję „Transformacja cyfrowa miast z wykorzystaniem systemów klasy Enterprise” pod patronatem Unii Metropolii Polskich. Konferencja skierowana była do przedstawicieli dużych miast odpowiedzialnych za budowę cyfrowych urzędów mających problemy związane z wdrażaniem i modernizacją systemów klasy ERP.
- Zakupiono komputery stacjonarne na potrzeby Urzędu Miasta w ramach programu „Cyfrowa Gmina”.
- Przyłączono Centrum Seniorów przy ul. Dworcowej 3 do Miejskiej Sieci Teleinformatycznej.

Miasto Bydgoszcz otrzymało tytuł **Lidera Transformacji Energetycznej 2023** za projekt: „Robotyzacja procesu pozyskiwania, dystrybucji i archiwizacji dokumentów za energię elektryczną od sprzedawcy oraz dystrybutora dla jednostek Miasta Bydgoszczy wraz z pozyskaniem danych z tych dokumentów”. Tytuł przyznawany jest przez Polski Kongres Klimatyczny. Aplikacja pozwala na pozyskiwanie danych źródłowych, sczytanie ich z dokumentu oraz ich analizę oraz wysyłkę do właściwej jednostki. Wdrożone przez Miasto rozwiązanie jest jedyną działającą, autorską aplikacją w Polsce.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

I.1.1. Powszechność udziału mieszkańców w wyborach różnych szczebli.

I.1.2. Aktywny udział mieszkańców w decyzjach dotyczących funkcjonowania miasta.

I.2.1. Wysoka jakość usług publicznych opartych na kapitale ludzkim i nowoczesnych technologiach.

Współpraca krajowa i międzynarodowa

Miasto aktywnie współpracuje w sieciach i organizacjach zrzeszających samorządy oraz z innymi instytucjami, zarówno na poziomie regionalnym, krajowym jak i międzynarodowym. Ważne są również bezpośrednie relacje i kontakty oraz realizacja projektów międzynarodowych z partnerami z różnych miast.

Miasta partnerskie	Członkostwo w organizacjach	Konsulaty Honorowe w Bydgoszczy	Stowarzyszenia polsko-zagraniczne w Bydgoszczy
Reggio Emilia (Włochy) Umowa: 1962 r.	EUROCITIES – międzynarodowa sieć zrzeszająca ponad 200 dużych miast europejskich	Konsulat Honorowy Austrii	Klub Miłośników Australii i Oceanii
Kragujevac (Serbia) Umowa: 1971 r.	ALDA – Europejskie Stowarzyszenie na rzecz Demokracji Lokalnej	Konsulat Honorowy Królestwa Belgii	Bydgoskie Towarzystwo Przyjaciół Węgier im. Eryka Bazylczuka
Mannheim (Niemcy) Umowa: 1991 r.	Inland Waterways International – Międzynarodowe Stowarzyszenie Śródlądowych Dróg Wodnych	Konsulat Honorowy Republiki Chorwacji	Pomorsko-Kujawskie Towarzystwo Polsko-Norweskie
Hartford (USA) Umowa: 1996 r.	Porozumienie Burmistrzów na rzecz klimatu i energii	Konsulat Honorowy Czarnogóry	Towarzystwo Polsko-Niemieckie w Bydgoszczy
Pawłodar (Kazachstan) Umowa: 1997 r.	Stowarzyszenie Gmin Polska Sieć „EnergieCities”	Konsulat Honorowy Republiki Czeskiej	Towarzystwo Polsko-Włoskie
Perth (Szkocja) Umowa: 1998 r.	Unia Metropolii Polskich	Konsulat Honorowy Republiki Federalnej Niemiec	Towarzystwo Przyjaciół Miasta Perth (Szkocja) w Bydgoszczy
Czerkasy (Ukraina) Umowa: 2000 r.	Związek Miast Polskich	Konsulat Honorowy Republiki Słowackiej	
Krzemieńczuk (Ukraina) Umowa: 2004 r.	Stowarzyszenie Miast Króla Kazimierza Wielkiego	Konsul Honorowy Republiki Serbii	
Patras (Grecja) Umowa: 2004 r.	Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie „Europa Kujaw i Pomorza”	Konsulat Honorowy Węgier	
Ningbo (Chiny) Umowa: 2005 r.	Kujawsko-Pomorska Organizacja Turystyczna	Konsulat Honorowy Ukrainy	
Wilhelmshaven (Niemcy) Umowa: 2006 r.	Bydgoska Lokalna Organizacja Turystyczna „ByLOT”		
Pitesti (Rumunia) Umowa: 2007 r.	Stowarzyszenie Metropolia Bydgoszcz		
	Stowarzyszenie Bydgoska Lokalna Grupa Działania "Dwie Rzeki"		
	Stowarzyszenie „Droga Ekspresowa S-10”		
	Stowarzyszenie Ruch Samorządowy Tak! Dla Polski		

Źródło: Biuro Promocji Miasta i Współpracy z Zagranicą oraz Wydział Organizacyjno-Administracyjny Urzędu Miasta Bydgoszczy

Działania realizowane w 2023 r. w ramach współpracy międzynarodowej to m.in.:

- Kontynuacja współpracy z miastami partnerskimi:

Kragujevac (Serbia)

Delegacja z Bydgoszczy wzięła udział w XXII edycji Międzynarodowego Salonu Karykatury Antywojennej w Kragujevcu, gdzie prace o tematyce antywojennej prezentowało ponad 1 000 artystów z 57 krajów. Wspólnie uczczono także rocznicę Kragujevskiego Października 1941, kiedy to faszyci dokonali egzekucji ponad 4 000 uczniów, studentów i nauczycieli.

Krzemieńczuk (Ukraina)

Odbyło się spotkanie przedstawicieli Miasta z Wicemerem Krzemieńczuka Ruslanem Protsenko. Rozmawiano m.in. o aktualnej sytuacji miasta i tematyce społecznej. Gość wyraził wdzięczność wszystkim mieszkańcom Bydgoszczy za ogromną i bezinteresowną pomoc dla Ukraińców w tym trudnym czasie. Bydgoszcz była pierwszym polskim miastem, które wysłało pomoc humanitarną do Krzemieńczuka.

Reggio Emilia (Włochy)

Miłośnicy kultury włoskiej uczcili Narodowe Święto Włoch. Towarzystwo Polsko-Włoskie w Bydgoszczy zorganizowało w BCOPW spotkanie pt. „Viva Italia”. Impreza była dedykowana mieszkańcom regionu Emilia Romagna, w tym miasta Reggio Emilia poszkodowanym w powodzi. Podczas wydarzenia prelekcję "Polska - Włochy, stosunki bilateralne" wygłosił prof. dr hab. Adam Sudoł.

Perth (Szkocja)

W 2023 r. miasta Bydgoszcz i Perth obchodziły jubileusz 25-lecia partnerstwa. Na jego pamiątkę zostało zasadzone drzewo pamiątkowe. Delegacja z Bydgoszczy złożyła kwiaty na Cmentarzu Wellshill, który jest największym polskim cmentarzem wojskowym na terenie Szkocji (znajduje się na nim 381 grobów polskich żołnierzy).

Mannheim (Niemcy)

Bydgoski ratusz odwiedziła młodzież z partnerskiego miasta, która wraz z rówieśnikami z II LO realizują wyprawę współfinansowaną przez Deutsch-Polnisches Jugendwerk - Polsko-Niemiecką Współpracę Młodzieży oraz Miasto Bydgoszcz. Młodzież poznała kulturę, tradycje, kuchnię oraz zwiedzała Bydgoszcz i okolice. Zorganizowano Międzynarodową Konferencję Miast Bliźniaczych oraz nastąpiło uroczyste otwarcie Ogrodu Miast Bliźniaczych w Mannheim, który powstał na potrzeby międzynarodowych targów ogrodniczych BUGA 2023. W 2022 r. eksperci ds. ogrodnictwa z miast partnerskich wspólnie opracowali plan zagospodarowania ogrodu. Następnie młodzież z 8 miast partnerskich Mannheim pomagała we współtworzeniu go podczas tygodniowego obozu letniego.

Ningbo (Chiny)

W Bydgoszczy przebywała oficjalna delegacja z miasta partnerskiego Ningbo. Tematyka spotkań obejmowała kwestie gospodarcze i kulturalne. Goście zapoznali się z funkcjonowaniem Bydgoskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego Sp. z o.o. i profilem firm w nim funkcjonujących, odwiedzili Bydgoską Agencję Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o., odbyli spotkania z przedstawicielami instytucji kultury funkcjonujących w mieście. Omówiono także plan wizyty stażowej na 2024 r.

- Dofinansowanie wydarzeń realizowanych w ramach projektów mających szczególne znaczenie dla promocji i rozwoju współpracy międzynarodowej Bydgoszczy:
  - „Bydgoszcz – moje miejsce na świecie” – 10-godzinne kursy języka polskiego dla 270 cudzoziemców, którzy zamieszkują Metropolię Bydgoską,
  - „Czy można zrobić z muchy słonia?” – warsztaty językowe z udziałem młodzieży ukraińskiej mieszkającej w Bydgoszczy oraz młodzieży polskiej,
  - „O Was i o nas. Realizacja polsko-ukraińskiego filmu młodzieżowego” – film dokumentalny o tematyce związanej z historią narodu polskiego i ukraińskiego oraz przyszłością młodzieży obu krajów,

- „Bydgoszcz – fascynujące miasto nad wodą. Bydgoskie impresje młodych Europejczyków” – projekt wymiany młodzieży z IV LO i II LO w Bydgoszczy z uczniami z Lessing-Gymnasium w partnerskim Mannheim w ramach projektu „U mnie i u Ciebie – Europa zaczyna się tutaj”,
- „Co Kujawy, to Kujawy!” – koncert i warsztaty w wykonaniu bydgoskiego zespołu SVAHY w Mannheim, jako kontynuacja współpracy z Towarzystwem Niemiecko-Polskim Mannheim-Ludwigshafen e.V. i Polską Misją Katolicką w Mannheim,
- „Filmowa Bydgoszcz w Perth” – wyjazd reprezentantów bydgoskiego środowiska filmowego do Perth w celu wymiany doświadczeń artystycznych i promocji bydgoskiej sztuki filmowej,
- „Suita folkowa – muzyka Słowian w młodzieżowej odsonie” – zachęcanie młodzieży do aktywnego poznania muzyki ludowej Bałkanów i Polski, a także integracja młodzieży z Bydgoszczy i Kragujevca,
- „Wspólne dziedzictwo: cykl koncertów polsko-niemieckiej muzyki barokowej” – rozwijanie współpracy z Mannheim poprzez przygotowanie i wykonanie koncertów muzyki dawnej w wykonawstwie historycznym, wspólnie z muzykami niemieckimi,
- „Bydgoski Festiwal Kultury Węgierskiej” – kolejna edycja wydarzenia, które odbywa się od 2013 r., festiwal połączony był z obchodami 10-lecia istnienia Konsulatu Honorowego Węgier w Bydgoszczy,
- „2010-2023 Partnerstwo Bydgoszcz – Mannheim” – obchody 40-lecia powstania Towarzystwa Niemiecko-Polskiego w Mannheim, 30-lecia partnerstwa Bydgoszczy i Mannheim oraz 10-lecia partnerstwa Towarzystw z obu miast,
- „Wspomnień czas” – jubileusz 25-lecia istnienia Towarzystwa Polsko-Niemieckiego w Bydgoszczy,
- „Zielona Bydgoszcz 2 - dźwiękowa mapa Bydgoszczy. Samodzielność 2023. Akademia samopomocy dla osób z niepełnosprawnością” – warsztaty i szkolenia dla ukraińskich nauczycieli szkół i ośrodków specjalnych,
- udział Zespołu Pieśni i Tańca „Ziemia Bydgoska” w święcie polskiej mniejszości narodowej na Zaolziu – 76. Międzynarodowe Spotkania Folklorystyczne „Gorolski Święto” w ramach projektu „Z Kujawiakiem przez świat”,
- „Klub dziecięco-młodzieżowy *Ukraińska Świetlica*” – prowadzenie klubu dziecięco-młodzieżowego dla Ukraińców pracujących w Bydgoszczy,
- organizacja V edycji Festiwalu Muzyki Ukraińskiej „Barwy Muzyki”, który odbył się w MCK,
- „Klub Rodzinny *Żytia Rodiny*” – integracja rodzin ukraińskich i białoruskich mieszkających w Bydgoszczy,
- „Most Poetycki Bydgoszcz-Krzemieńczuk” – wydanie książki wzajemnych tłumaczeń twórców poezji z Bydgoszczy i Krzemieńczuka w ramach projektu,
- „Koncert Muzyka łączy narody” – zapoznanie bydgoszczan z kulturą mniejszości narodowych zamieszkujących Bydgoszcz,
- „Mistrzostwa Polski Debat Oksfordzkich w Języku Angielskim *Muszkietierowie Słowa*” skierowany był do zdolnej młodzieży, która poprzez czynny udział w warsztatach oraz w konkursie debat oksfordzkich uczy się cennych umiejętności: budowania argumentacji, poszukiwania informacji, wyrażania własnej opinii, prowadzenia kulturalnej dyskusji, samodyscypliny.
- Spotkania Prezydenta Bydgoszczy z dyplomatami:
  - Ambasadorem Republiki Serbii, Nebojša Košutić. W spotkaniu wzięła udział również Konsul Honorowy Republiki Serbii w Bydgoszczy dr n. med. Maria Lorentowicz-Zagalak oraz Konsul Honorowy Republiki Serbii w Katowicach Ranko Tomović. Rozmowa koncentrowała się wokół potencjału gospodarczego i inwestycyjnego Bydgoszczy i polsko-serbskiej współpracy w tym zakresie. Podczas pobytu w Bydgoszczy Ambasador spotkał się z przedstawicielami lokalnego biznesu, marszałkiem województwa i wojewodą, odwiedził także Uniwersytet Kazimierza Wielkiego oraz Wyższą Szkołę Gospodarki.

- Ambasadorem Ukrainy w Polsce, Wasylem Zwaryczem. Dyplomata spotkał się z władzami miasta i wręczył Prezydentowi specjalny dyplom z podziękowaniami. Uczestniczył w spotkaniu zorganizowanym ze środowiskami działającymi na rzecz pomocy Ukrainie i Ukraińcom w Bydgoszczy, a w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej na Starym Rynku uroczyste otworzył „Ukraińską półkę z książkami”.
- **Inne spotkania:**
  - Prezydent Bydgoszczy oraz merowie naszych miast partnerskich w Ukrainie - Anatolii Bondarenko, mer Czerkas oraz Vitalii Maletskyi, mer Krzemieńczuka, uczestniczyli w Międzynarodowym Szczycie Miast i Regionów „Partnerstwo dla zwycięstwa” w Kijowie. Był to kongres europejskich samorządowców zorganizowany pod patronatem Kancelarii Prezydenta Ukrainy Wołodomyra Zełenskiego i z jego udziałem. Na szczycie przyjęto deklarację określającą główne obszary, w których doświadczenie partnerów międzynarodowych może pomóc miejskim i regionalnym administracjom w Ukrainie w takich dziedzin jak: administracja publiczna, energia, gospodarka odpadami, infrastruktura biznesowa, gospodarka cyfrowa, technologia, kultura, sport i turystyka.
  - W Wyższej Szkole Gospodarki odbyła się międzynarodowa konferencja „Biblioteki wobec współczesnych wyzwań edukacji międzynarodowej” z udziałem bibliotekarzy. Poza naukowcami z Polski, wzięli w niej udział prelegenci z Ukrainy, Gruzji, Kazachstanu, Litwy, Łotwy i Armenii. Uczestnicy konferencji byli też gośćmi Urzędu Miasta Bydgoszczy. Z naukowcami spotkał się m.in. wiceprzewodniczący Rady Miasta Lech Zagłoba-Zygler. Podczas spotkania wymienili się swoimi doświadczeniami dotyczącymi edukacji międzykulturowej w bibliotekach oraz uwagami na temat wyzwań w integracji międzykulturowej stojących przed reprezentowanymi przez nich instytucjami.

W 2023 r. Prezydent Bydgoszczy objął Honorowym Patronatem 36 wydarzeń o charakterze międzynarodowym.

Ważnym działaniem była również współpraca i wymiana doświadczeń w ramach realizowanych w 2023 r. projektów międzynarodowych:

- **Program Horyzont 2020:**
  - Badanie zastosowania lokalnych obszarów bilansowania energii dla optymalizacji i rozwoju sieci rozproszonych (eNeuron),
  - Program zwiększenia efektywności energetycznej budynków i oświetlenia publicznego w Bydgoszczy (BYDGOSZCZ ENERGY).
- **Program Interreg Europa:** Przyjazny klimat dla mobilności w mieście – 2050 CliMobCity.
- **Program LIFE:** LIFE-MAPPING AIR/PL „Czy wiesz, czym oddychasz? Kampania informacyjno-edukacyjna na rzecz czystszej powietrza”.
- **Program Aktywni Obywatele (Fundusz Krajowy):** Bydgoski Włęcznik Antysmogowy.
- **Fundusz EOG:** Termomodernizacja VII Liceum Ogólnokształcącego.
- **Europejski Instrument Miejski (EUCF):** Bydgoszcz Miastem Czystej Energii.
- **Europejska Inicjatywa na rzecz Klimatu (EUKI):** DUET - Wspólne zarządzanie energią w mieście.

W zakresie współpracy krajowej Bydgoszcz w 2023 r. współdziałała z innymi samorządami, w ramach członkostwa w stowarzyszeniach, uczestnictwa w spotkaniach samorządów o zasięgu regionalnym i krajowym, bieżącej wymiany doświadczeń, jak również wspólnego wypracowywania stanowisk m.in.:

- w Bydgoszczy zorganizowano Komisję Skarbników Unii Metropolii Polskich, na której rozmawiano o stanie finansów polskich samorządów,
- w Bydgoszczy odbyło się spotkanie przedstawicieli Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej oraz 16 Związków Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach Unii Metropolii Polskich,
- Miasto zorganizowało w Młynach Rothera pod patronatem UMP konferencje „Transformacja cyfrowa

miast z wykorzystaniem systemów klasy Enterprise”,

- podczas II i III edycji Europejskiego Forum Samorządowego Local Trends, którego partnerami był UMP i Związek Miast Polskich, przedstawiciele Miasta zabrali głos jako paneliści m.in. na temat Polskiego Ładu, funduszy samorządowych, gospodarki obiegu zamkniętego, wdrażania płatności BLIK w samorządach, zarządzania energią,
- przedstawiciel Miasta wystąpił w podcaście ZMP i UMP „Miasta pełne energii”,
- Bydgoszcz włączyła się w ogólnopolską kampanię profrekwencyjną UMP *NieŚpijBoCięPrzegłosują* realizowaną na rzecz zwiększenia frekwencji wyborczej,
- Unia Metropolii Polskich i Związek Miast Polskich wspierały 5. edycję Rowerowej Stolicy Polski.

Przedstawiciele Bydgoszczy uczestniczyli w wydarzeniach organizowanych przez Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie „Europa Kujaw i Pomorza” w:

- zagranicznych i krajowych wizytach studyjnych, w Tallinn Greentech Week 2023 (Tallin/Estonia), w Katowicach dla przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego i jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- konferencjach: „Do czego są zdolne projekty międzynarodowe?”, XIII Międzynarodowym Forum Ekonomii Społecznej, XXIII Forum Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- giełdach kooperacyjnych – Bydgoski Klaster Przemysłowy Dolina Narzędziowa w „Kongresie Azjatyckim”,
- targach Grune Woche w Berlinie.

Ponadto Stowarzyszenie „Europa Kujaw i Pomorza” realizowało projekt „Invest BIT City 2. Promocja potencjału gospodarczego oraz promocja atrakcyjności inwestycyjnej miast prezydenckich województwa kujawsko-pomorskiego”, którego partnerem była Bydgoszcz reprezentowana przez BARR Sp. z o.o.

2030 STRATEGIA 2.0

**POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE
„BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:**

1.2.3. Bydgoszcz znaczącym krajowym i europejskim ośrodkiem metropolitalnym.

Współpraca metropolitalna

Miasto rozwija wielopłaszczyznową współpracę z sąsiednimi gminami. Działania realizowane są poprzez **Stowarzyszenie Metropolia Bydgoszcz**. Ważniejsze inicjatywy i przedsięwzięcia podjęte w 2023 r. to:

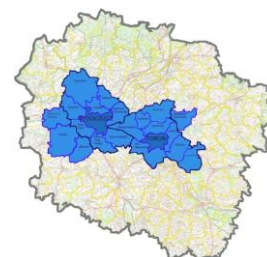

- Współpraca z BARR Sp. z o.o. w zakresie promocji gospodarczej regionu:
  - BARR przygotowując oferty inwestycyjne dla potencjalnych inwestorów bierze pod uwagę tereny z obszaru całego Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz,
  - samorządy Stowarzyszenia mają możliwość zamieszczania ofert swoich terenów inwestycyjnych w metropolitalnej, internetowej bazie ofert pod adresem www.invest.barr.pl (opublikowano 115 ofert inwestycyjnych),
  - kontynuowano realizację projektu „Wsparcie internacjonalizacji MŚP oraz promocji gospodarczej regionu na obszarze funkcjonowania Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz”, w którym BARR było liderem projektu, a SMB – partnerem. W 2023 r. przedstawiciele SMB oraz BARR uczestniczyli w roli wystawcy w 3 imprezach targowych: EXPO REAL (Monachium), MIPIM (Cannes) i ITB (Berlin) – promując walory turystyczne i produkty regionalne. Przedsiębiorcy z obszaru Metropolii Bydgoszcz wzięli udział w 13 misjach gospodarczych dedykowanych internacjonalizacji ich działalności m.in. do Madrytu połączona z udziałem w wydarzeniu FITUR oraz do Nowego Jorku połączona z udziałem w wydarzeniu NY Now Winter Market.
- Zakończenie prac nad „Planem Zrównoważonej Mobilności Miejskiej – SUMP BydOF”, który jest warunkiem w dostępie do środków finansowych w ramach Polityki Spójności w obszarze transportowym w latach 2021-2027 dla ZIT-u bydgoskiego obszaru funkcjonalnego. Dokument został poddany konsultacjom społecznym, a następnie przyjęty przez wszystkie rady gmin, miast i powiatów samorządów zrzeszonych w Stowarzyszeniu Metropolia Bydgoszcz. Dokument otrzymał pozytywną opinię Centrum Unijnych Projektów Transportowych. Uchwałą nr LXIX/1396/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. przyjęto *Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego (SUMP BydOF)*.
- Przetargi na wspólny zakup energii elektrycznej i gazu przez Bydgoską Grupę Zakupową. BGZ tworzy Miasto Bydgoszcz, do której poza innymi podmiotami, należą samorządy z terenu SMB. W 2023 r. w grupie zakupowej na gaz znalazło się 9, a na energię elektryczną 11 samorządów spośród członków SMB.
- Działania na rzecz zapewnienia członkom SMB samowystarczalności w zakresie zagospodarowywania odpadów komunalnych – realizacja przez Miasto Bydgoszcz i MKUO ProNatura Sp. z o.o. projektu budowy biogazowni. Planowane moce przerobowe instalacji – do 60 tys. ton rocznie. W 2023 r. została podpisana umowa o dofinansowanie z NFOŚiGW, 14 gmin SMB podpisało z Miastem porozumienia w zakresie zagospodarowania bioodpadów w powstającej biogazowni. Natomiast 12 gmin miało podpisane z Miastem Bydgoszcz porozumienie w sprawie przekazania zadania własnego w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych.
- Rozwój połączeń aglomeracyjnych Bydgoszczy z gminami ościennymi – na koniec 2023 r. w ramach porozumień zawartych między Miastem Bydgoszcz z gminami: Białe Błota, Osielesko, Nowa Wieś Wielka i Dobrcz, funkcjonowało 12 linii autobusowych całorocznych nr: 41, 42, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99 oraz jedna linia sezonowa w ramach porozumienia z Gminą Dąbrowa Chełmińska, na obsługę połączenia do Ostromecka – linia nr 40.
- Zlecenie Fundacji Miasto z Poznania przeprowadzenia badania wśród uczniów szkół średnich z obszaru metropolii dotyczące ich opinii i oczekiwań odnośnie planów życiowych i zawodowych oraz o gminie, w której mieszkają, a także wśród mieszkańców dotyczące opinii o miejscu, w którym żyją, sposobach i ocenie korzystania z usług publicznych oraz potrzebach w tym zakresie.

- Przystąpienie 3 kolejnych gmin: Nakła n/Notecią, Koronowa i Solca Kujawskiego do Metropolitalnej Karty Uczniowskiej dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Wcześniej przystąpiły do niego gminy: Dobrcz, Nowa Wieś Wielka, Osielsko, Białe Błota, Dąbrowa Chełmińska, Sicienko oraz Mrocza. Karta umożliwia uczniom korzystanie z komunikacji miejskiej na liniach międzygminnych oraz w Bydgoszczy w cenie 10 zł bilet miesięczny i 100 zł bilet roczny.
- Kontynuacja programu Metropolitalna Karta Seniora 60+ – seniorzy mogli korzystać z szeregu zniżek i atrakcji w ramach karty, która obowiązuje u wszystkich partnerów z całego obszaru SMB.
- Funkcjonowanie aplikacji mobilnej „Metropolia Bydgoszcz” skupiającej w jednym miejscu niezbędne informacje na temat zrzeszonych w SMB samorządów, m.in.: kalendarz wydarzeń, bazę noclegową, atrakcje turystyczne, listę partnerów „Metropolitalnej Karty Seniora 60+”.
- Organizacja przez SMB oraz Miasto Bydgoszcz 7. edycji akcji rabatowej „Metropolia za pół ceny”, która odbyła się na całym obszarze bydgoskiej metropolii i trwała cały tydzień.
- Udział w rywalizacji *Rowerowa Stolica Polski* – głównym organizatorem i inicjatorem akcji było Miasto Bydgoszcz, które wraz z gminami SMB startowało jako drużyna Metropolia Bydgoszcz. W 2023 r. w projekcie uczestniczyły 62 miasta prezydenckie oraz 90 gmin. Wspólnie pokonali 12 mln km, z czego uczestnicy startujący w barwach Metropolii Bydgoszcz (8 371 osób) przejechali 2,2 mln km. Metropolia Bydgoszcz zajęła 10 miejsce i zdobyła Puchar RSP w grupie miast powyżej 200 tys. mieszkańców. Wśród gmin wchodzących w skład Metropolii Bydgoszcz 139,4 tys. km przejechali mieszkańcy Białych Błot, 112,3 tys. km mieszkańcy Osielska i 68,0 tys. km mieszkańcy Solca Kujawskiego. W klasyfikacji najbardziej aktywnych szkół Metropolii Bydgoszcz triumfowała SP w Żołędowie, przed SP w Łochowie i SP w Dobrczu.

W perspektywie finansowej 2014-2020, realizacja **Zintegrowanych Inwestycji**

Terytorialnych odbywała się w ramach związku ZIT Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego, do którego należały 23 gminy i 2 powiaty. ZIT BTOF jako Instytucja Pośrednicząca zarządzała kwotą 708 105 798 zł w ramach RPO WK-P. Podstawą do realizacji projektów finansowanych w ramach ZIT była **Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego**. Do dnia

31.12.2023 r. ogłoszone zostały 93 nabory wniosków w ramach instrumentu ZIT RPO

WK-P. W 2023 r. nie ogłoszono nowych konkursów, trwała realizacja oraz monitorowanie projektów rozstrzygniętych z konkursów z ubiegłych lat. Według danych z systemu SL 2014 na dzień 31.12.2023 r. w ramach ZIT BTOF podpisane zostało 398 umów o dofinansowanie projektów na łączną kwotę dofinansowania UE 718 068 810 zł, co stanowi 101,41% alokacji ZIT BTOF. 1,41% stanowi wykonanie nadkontraktacji, na którą IP ZIT uzyskała zgodę IZ RPO WK-P 2014-2020. Wartość dofinansowania UE z zatwierdzonych wniosków o płatność to 653 530 905,63 zł, co stanowi 92,29% alokacji ZIT BTOF.

Efekty realizacji Strategii ZIT dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego

Oś priorytetowa Poddziałanie	Nazwa wskaźnika	Wartość osiągniętych wskaźników	% wykonania wartości docelowej
OP 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie / 3.5.1	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – szt.	122	134,96
OP 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie / 3.5.2	Całkowita długość nowych lub zmodernizowanych linii tramwajowych i linii metra – km	3,11	110,35
OP 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie / 3.5.1; 3.5.2	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – euro	99 109 406	92,96

Oś priorytetowa Poddziałanie	Nazwa wskaźnika	Wartość osiągniętych wskaźników	% wykonania wartości docelowej
OP 4 Region przyjazny środowisku / 4.6.1	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczalni ścieków – RLM	30 379	183,01
OP 4 Region przyjazny środowisku / 4.6.2	Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem – szt.	27	128,57
OP 4 Region przyjazny środowisku / 4.6.1; 4.6.2; 4.6.3	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – euro	19 673 285	104,45
OP 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry / 6.4.2; 6.4.3	Liczba wspartych obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty – szt.	32	100,00
OP 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry / 6.4.1; 6.4.2; 6.4.3	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – euro	42 450 377	102,33
OP 8 Aktywni na rynku pracy / 8.4.3	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 – szt.	278	123,56
OP 8 Aktywni na rynku pracy / 8.4.3	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – euro	1 130 956	68,67
OP 9 Solidarne społeczeństwo / 9.1.1	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – osoby	735	118,36
OP 9 Solidarne społeczeństwo / 9.1.2	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi w programie – osoby	1 682	175,57
OP 9 Solidarne społeczeństwo / 9.1.1; 9.1.2	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – euro	6 521 481	76,75
OP 10 Innowacyjna edukacja / 10.1.1	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – szt.	1 290	225,92
OP 10 Innowacyjna edukacja / 10.1.2	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy w programie – osoby	22 123	239,14
OP 10 Innowacyjna edukacja / 10.1.3	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy – osoby	1 460	129,20
OP 10 Innowacyjna edukacja / 10.1.1; 10.1.2; 10.1.3	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – euro	14 725 891	87,91

Źródło: Biuro ZIT BydOF

Obszar Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz, w przyjętej przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego *Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, został oficjalnie uznany Miejskim Obszarem Funkcjonalnym Bydgoszczy, z możliwością realizacji najistotniejszego narzędzia dedykowanego wsparciu miast i ich obszarów funkcjonalnych – Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w perspektywie finansowej UE 2021-2027.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne dla Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego (ZIT BydOF) zostały zawiązane na mocy porozumienia gmin i powiatów będących członkami Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz: Bydgoszcz, powiat bydgoski i powiat nakielski oraz gminy Barcin, Białe Błota, Dąbrowa Chełmińska, Dobrcz, Kcynia, Koronowo, Łabiszyn, Mrocza, Nakło nad Notecią, Nowa Wieś Wielka, Osielsko, Pruszcz, Sienko, Solec Kujawski, Szubin, Rojewo i Żnin. Obszar zamieszkuje 590,5 tys. osób (29,6% mieszkańców regionu). Siedziba

instytucji znajduje się w Bydgoszczy, a funkcje administracyjne pełni Biuro ZIT Urzędu Miasta Bydgoszczy. Istotą ZIT BydOF jest realizacja projektów zintegrowanych, które przyczynią się do rozwiązywania bądź zaspokajania potrzeb obszaru objętego ZIT. Samorządy mogą wspólnie realizować inwestycje dofinansowane z programu regionalnego FEdKP 2021-2027. Miasto Bydgoszcz pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej, która przejęła część zadań powierzonych przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, związanych z wdrażaniem i wydatkowaniem środków unijnych w ramach alokacji przeznaczonych na ZIT. Do jej głównych zadań należy przygotowanie i ogłaszanie naborów, wybór projektów do dofinansowania, podpisanie umów z beneficjentami, weryfikacja wniosków o płatność oraz kontrola projektów.

Alokacja dla IP ZIT BydOF w ramach FEdKP na lata 2021-2027 wynosi: 103,96 mln euro, w tym: 86,16 mln euro dla EFRR i 17,8 mln euro dla EFS+.

W 2023 r. podjęto następujące działania w ramach wdrażania perspektywy finansowej 2021-2027:

- podpisano porozumienie z instytucją zarządzającą – Porozumienie nr FE-III-S.431.4.2.2023 w sprawie powierzenia instytucji pośredniczącej zadań związanych z realizacją Funduszy Europejskich dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 (24.04.2023 r., aneksowane w sierpniu 2023 r.),
- Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego 2030+ została:
  - pozytywnie przyjęta przez Komitet Sterujący, Zarząd oraz Radę ZIT BydOF,
  - pozytywnie zaopiniowana przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (opinia z 29.06.2023 r. w zakresie zgodności Strategii ZIT z Umową Partnerstwa oraz możliwości finansowania projektów z programów krajowych) oraz Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego (uchwała nr 25/1254/23 z dnia 21.06.2023 r. w sprawie zaopiniowania przez Instytucję Zarządzającą programem FEdKP 2021-2027 w zakresie możliwości finansowania strategii ZIT w ramach programu FEdKP 2021-2027),
- przyjęto Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego (SUMP BydOF),
- podpisana została umowa z Urzędem Marszałkowskim WK-P o dofinansowanie projektu „Informacja i promocja RPO WK-P w ramach ZIT BydOF na rok 2023”. Głównym celem projektu jest zapewnienie przez IP ZIT zadań związanych m.in. z realizacją szkoleń/warsztatów, spotkań informacyjnych odpowiadającym potrzebom wnioskodawców, beneficjentów zaangażowanych w realizację zadań ZIT BydOF,
- podpisana została umowa z Urzędem Marszałkowskim WK-P o dofinansowanie projektu „Wsparcie potencjału administracyjnego IP ZIT BydOF w roku 2023”. Głównym założeniem projektu jest zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego IP ZIT BydOF, w celu prawidłowego wykonywania zadań powierzonych IP ZIT,
- IP ZIT BydOF ogłosiła pierwszy nabór wniosków o dofinansowanie w ramach FEdKP 2021-2027. Do końca roku ogłoszono 9 naborów, co stanowiło 100% wykonania 2023 r. Złożonych zostało 45 wniosków na łączną kwotę dofinansowania 95,2 mln zł. Podpisanych zostało 8 umów o dofinansowanie na kwotę 89,9 mln zł UE, w tym 6 umów w ramach EFRR (88,7 mln zł UE), co stanowi 184% założonego celu i 2 umowy w ramach EFS+ (1,2 mln zł UE), co stanowi 26,3% założonego celu.

Alokacja dla IP ZIT BydOF w ramach FEdKP na lata 2021-2027 wynosi: 103,9 mln euro, w tym: 86,2 mln euro dla EFRR i 17,8 mln euro dla EFS+.

2030)STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

I.2.2. Mocne powiązania funkcjonalne w ramach bydgoskiego obszaru metropolitalnego.

I.2.3. Bydgoszcz znaczącym krajowym i europejskim ośrodkiem metropolitalnym.

Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze I.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2020	2021	2022	2023	Wartość docelowa /tendencja
Cel I.1. SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE							
I.1.1. Powszechność udziału mieszkańców w wyborach różnych szczebli	Frekwencja w wyborach do Rady Miasta Średnia frekwencja dla miast wojewódzkich = 100	53,05% 91,2 (2018)	— —	— —	— —	— —	powyżej średniej dla miast wojewódzkich
	Udział osób głoszących w wyborach do Rad Osiedli wśród pełnoletnich mieszkańców osiedli, na których odbyły się wybory w danym roku	2,0% od 1,3% do 6,3% (2018)	<i>Z uwagi na sytuację epidemiczną (Covid-19), wybory się nie odbyły.</i>		<i>Wybory nie odbyły się.</i>	<i>Wybory nie odbyły się.</i>	tendencja wzrostowa
	Frekwencja w wyborach do Parlamentu Rzeczypospolitej Polskiej: – Sejm – Senat Średnia frekwencja dla miast wojewódzkich = 100 – Sejm – Senat	66,77% 66,78% 94,2 94,2 (2019)	— — — —	— — — —	— — — —	77,54% 77,50% 95,9 96,0	powyżej średniej dla miast wojewódzkich
	Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego Średnia frekwencja dla miast wojewódzkich = 100	51,25% 92,0 (2019)	— —	— —	— —	— —	powyżej średniej dla miast wojewódzkich
I.1.2. Aktywny udział mieszkańców	Liczba osób biorzących udział w głosowaniu w ramach Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego	24 422 (2018)	21 885	18 139	21 126	27 502	tendencja wzrostowa

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2020	2021	2022	2023	Wartość docelowa /tendencja
w decyzjach dotyczących funkcjonowania miasta	Liczba procesów konsultacyjnych prowadzonych w ciągu roku (<i>dane nie obejmują wyłożenia do publicznego wglądu mpzp</i>)	8 (2018)	8	10	3	6	powyżej 20
Cel I.2. MIASTO SPRAWNIE ZARZĄDZANE							
I.2.1. Wysoka jakość usług publicznych opartych na kapitale ludzkim i nowoczesnych technologiach	Ocena wiarygodności kredytowej miasta	A- (2018)	A-	A-	BBB+	BBB+	najwyższa możliwa ocena w kraju
	Udział jednostek miejskich podłączonych do Miejskiej Sieci Teleinformatycznej	66,7% (2018)	69,3%	70,9%	70,9%	70,9%	100%
	Liczba osób korzystających z portalu otwartych danych miejskich w ciągu roku	—	—	—	—	—	15 000
	Udział uchylonych przez organ odwoławczy decyzji administracyjnych w liczbie złożonych odwołań od decyzji	28,8% (2018)	37,5%	36,8%	45,1%	44,0%	coroczny spadek
I.2.2. Mocne powiązania funkcjonalne w ramach bydgoskiego obszaru metropolitalnego	Liczba porozumień zawartych z jednostkami samorządu terytorialnego w obszarze Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz	45 (2018)	50	48	54	68	powyżej 50
	Liczba dojeżdżających do pracy do Bydgoszczy z innych gmin Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz	40 017 (2018)	34 187	40 003	40 860	b.d.*	tendencja wzrostowa
I.2.3. Bydgoszcz znaczącym krajowym i europejskim ośrodkiem metropolitalnym	Saldo migracji na pobyt stały mieszkańców obszaru Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz	- 89 (2018)	-195	-244	-274	-43	saldo dodatnie
	Liczba studentów zagranicznych w Bydgoszczy Liczba studentów zagranicznych na 1 000 mieszkańców Bydgoszczy	1 453 (2018) 4,1 (2018)	1 270 3,7	1 490 4,5	1 598 4,9	b.d.**	tendencja wzrostowa

*Dane Izby Administracji Skarbowej będą dostępne w drugiej połowie 2024 r.

**Dane statystyki publicznej będą dostępne w II kwartale 2024 r.

OBSZAR II.

AKTYWNI, OTWARCI I KOMPETENTNI OBYWATELE

20-22 PAŹDZIERNIKA 2023
XIII BYDGOSKI
FESTIWAL NAUKI

wstęp bezpłatny
złap bakcyła
nauki

20.10 Lab Day
Kampusy uczelni

Bydgoski
Wolontariusz
Roku 2023

20 lat
konkursu

Edukacja

Bydgoską sieć szkół w roku szkolnym 2023/2024 tworzyły publiczne i niepubliczne przedszkola, 8-letnie szkoły podstawowe, 4-letnie licea ogólnokształcące, 5-letnie technika, 3-letnie branżowe szkoły I stopnia, 2-letnie branżowe szkoły II stopnia, 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy oraz szkoły policealne.

W 2023 r. w Bydgoszczy wychowaniem przedszkolnym objętych było 12 481 dzieci, z czego do placówek prowadzonych przez Miasto uczęszczało 5 187 osób, tj. 42 % ogółu.

Edukacja przedszkolna

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Przedszkola (bez specjalnych):	115	116	122	121
Dzieci	11 416	11 753	11 994	11 558
Miejsca	11 586	11 766	12 012	11 867
Przedszkola (specjalne):	1	1	1	2
Dzieci	26	34	38	63
Miejsca	26	34	38	63
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	23	26	24	25
Dzieci	611	680	762	766
Miejsca	881	881	881	881
Punkty przedszkolne:	8	8	7	6
Dzieci	111	108	113	94
Miejsca	111	111	113	97

Źródło: Wydział Edukacji i Sportu Urzędu Miasta Bydgoszczy

Szkoły podstawowe i ponadpodstawowe

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Szkoły podstawowe:	60	60	60	59
w tym specjalne	5	5	5	5
uczniowie	24 448	24 559	24 922	23 696
Licea ogólnokształcące:	26	26	26	26
w tym specjalne	1	1	1	1
uczniowie	7 142	7 380	8 291	9 180
Technika:	23	24	24	24
w tym specjalne	0	0	0	0
uczniowie	8 720	8 866	9 627	10 357
Branżowe szkoły I stopnia:	17	17	18	18
w tym specjalne	1	1	1	1
uczniowie	2 159	2 241	2 062	2 188
Branżowe szkoły II stopnia:	2	3	3	3
w tym specjalne	0	0	0	0
uczniowie	21	113	313	344
Szkoły specjalne przysposabiające do pracy zawodowej:	3	3	3	3
uczniowie	132	119	117	112
Szkoły policealne:	33	47	41	33

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
w tym specjalne	0	0	0	0
uczniowie	3 298	3 971	4 313	3 911

Źródło: Wydział Edukacji i Sportu Urzędu Miasta Bydgoszczy

Powyższe zestawienia nie obejmują placówek publicznych, dla których Miasto nie jest organem prowadzącym, tj.: Państwowego Zespołu Szkół Muzycznych im. A. Rubinsteina, Zespołu Szkół Plastycznych im. L. Wyczółkowskiego, Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego, Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. L. Braille'a, Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niedosłyszącej im. Gen. S. Maczka, Zespołu Szkół nr 33 Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekłe Chorej.

W roku szkolnym 2023/2024 Miasto było organem prowadzącym dla 83% szkół podstawowych, 72% szkół branżowych I stopnia, 67% szkół branżowych II stopnia, 58% liceów ogólnokształcących oraz 54% techników funkcjonujących w mieście. Do szkół prowadzonych przez Miasto uczęszczało ok. 39,7 tys. dzieci i młodzieży. Liczba uczniów i wychowanków objętych działalnością dydaktyczno-opiekuńczo-wychowawczą w miejskich placówkach oświatowych wynosiła 54,5 tys.

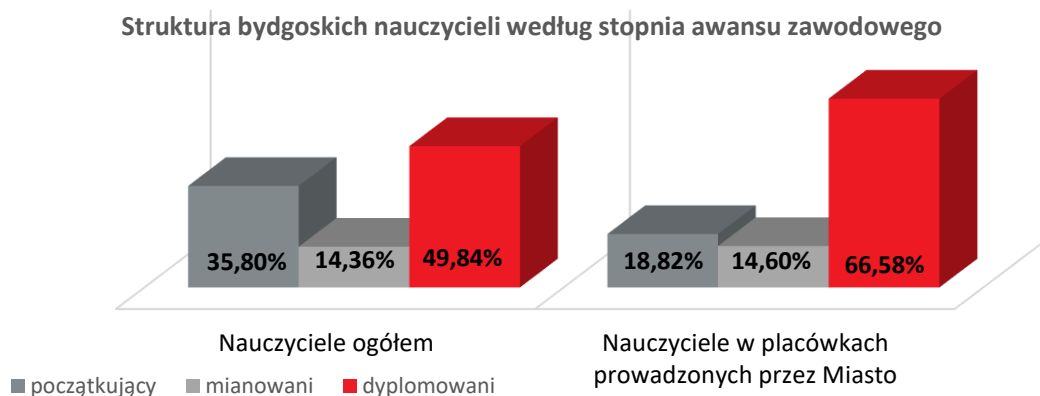
Szkoły dla dzieci i młodzieży prowadzone przez Miasto Bydgoszcz

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Szkoły podstawowe:	49	49	49	49
w tym specjalne	4	4	4	4
uczniowie	22 683	22 805	23 227	22 109
Branżowe szkoły I stopnia:	13	13	13	13
w tym specjalne	1	1	1	1
uczniowie	1 291	1 345	1 287	1 407
Branżowe szkoły II stopnia:	2	2	2	2
w tym specjalne	0	0	0	0
uczniowie	21	83	255	344
Licea ogólnokształcące:	15	15	15	15
w tym specjalne	1	1	1	1
uczniowie	6 296	6 424	7 182	7 837
Technika:	13	13	13	13
uczniowie	7 141	7 091	7 481	7 874
Szkoły specjalne przysposabiające do pracy zawodowej:	3	3	3	3
uczniowie	132	119	117	112

Źródło: Wydział Edukacji i Sportu Urzędu Miasta Bydgoszczy

Miasto jest organem prowadzącym także dla innych placówek oświatowych: 2 poradni psychologiczno-pedagogicznych, 5 burs i internatów, 6 młodzieżowych domów kultury, Pałacu Młodzieży, Szkolnego Schroniska Młodzieżowego. Oferta edukacyjna placówek wychowania pozaszkolnego, tj. Pałacu Młodzieży oraz młodzieżowych domów kultury jest bardzo zróżnicowana i cieszy się dużym zainteresowaniem dzieci i młodzieży.

W 2023 r. w Bydgoszczy zatrudnionych było 8 027 nauczycieli, z czego 5 371 (tj. 67 % ogółu) w jednostkach prowadzonych przez Miasto. W porównaniu z 2022 r. liczba zatrudnionych nauczycieli ogółem zwiększyła się o 141 osób.

Źródło: Wydział Edukacji i Sportu Urzędu Miasta Bydgoszczy

Wsparcia dydaktyczne dla nauczycieli oferuje **Miejski Ośrodek Edukacji Nauczycieli**, który jest akredytowaną placówką doskonalenia nauczycieli. Wśród innowacyjnych działań edukacyjnych realizowanych przez MOEN w 2023 r. należy wyróżnić projekty:

- „Cztery filary przyszłości w edukacji - od teorii do zastosowania” – mający na celu podniesienie kwalifikacji kadry w zakresie kształtowania kompetencji 4K (Erasmus+),
- „Szkoła jako przestrzeń zróżnicowana kulturowo – rekomendacje nauczycieli polskich i francuskich” – celem projektu jest zapewnienie kompleksowego wsparcia dydaktycznego i metodologicznego dla nauczycieli pracujących z dziećmi z doświadczeniem migracyjnym i uchodźczym (Erasmus+),
- Klub Młodego Odkrywcy (porozumienie z Centrum Nauki Kopernik w Warszawie oraz UKW, w ramach zajęć młodzież i dzieci wspólnie eksperymentują pod okiem opiekunów, samodzielnie zdobywając wiedzę i umiejętności),
- „Czytanie z Mistrzem” (skierowany do nauczycieli i uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów tych szkół, które objęte są programem wsparcia z uwagi na niskie wyniki egzaminów zewnętrznych oraz szkół, których uczniowie biorą udział w Olimpiadzie Literatury i Języka Polskiego).

W obszarze wykorzystywania nowoczesnych technik i technologii w procesie kształcenia MOEN realizował warsztaty, konferencje i szkolenia. Stałą formą wsparcia nauczycieli są prowadzone sieci współpracy TIK. Dodatkowym działaniem była kontynuacja projektu "MOJe E-Nauczanie. Kre@tywna edukacja cyfrowa – wsparcie dla szkół" w ramach programu "Lekcja: Enter". MOEN posiada status Microsoft in Education Global Training Partner i pomaga wdrażać stosowanie aplikacji pakietu Office 365 w szkołach i placówkach. MOEN w ramach programu wsparcia dla rodzin „Za życiem” przeprowadził kursy dla nauczycieli według programu „Wektory życia”. Działające przy ośrodku Mobilne Centrum Pomocy Dydaktycznych, w ramach działań ponadstandardowych, przekazało pomoce dydaktyczne miejskim placówkom.

Uzupełnieniem oferty edukacyjnej są publiczne szkoły dla dorosłych. W 2023 r. w bydgoskim systemie oświatowym placówkami publicznymi kształcenia dorosłych były:

- Centrum Kształcenia Ustawicznego nr 1 przy ul. Słonecznej 19, w skład którego wchodzi: VI Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Szkoła Policealna nr 5 Techniczna, Szkoła Branżowa II stopnia nr 2,
- Centrum Kształcenia Ustawicznego nr 2 przy ul. Gajowej 98, w skład którego wchodzi: IV Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Szkoła Policealna nr 4 Zarządzania i Finansów,
- I Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Szkoła Policealna nr 1 Fryzjersko-Kosmetyczna powołane w ramach Zespołu Szkół nr 1,
- Szkoła Podstawowa dla Dorosłych, Szkoła Branżowa II stopnia nr 1 powołane w ramach Zespołu Szkół Drzewnych.

Uzupełnienie i zmianę kwalifikacji zawodowych poprzez różnego rodzaju kursy i szkolenia oferuje również szereg niepublicznych placówek dla dorosłych.

W 2023 r. w Bydgoszczy można było zdobyć wyższe wykształcenie na 9 uczelniach. Były to:

- 4 uczelnie publiczne:
  - Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego,
  - Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu - Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera,
  - Uniwersytet Kazimierza Wielkiego,
  - Politechnika Bydgoska im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich,
- 4 uczelnie niepubliczne:
  - Bydgoska Szkoła Wyższa,
  - Akademia Kujawsko-Pomorska (wcześniej Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa),
  - Wyższa Szkoła Gospodarki,
  - Wyższa Szkoła Nauk o Zdrowiu,
- 1 wydział zamiejscowy uczelni niepublicznej:
  - Uniwersytet WSB Merito Bydgoszcz (wcześniej Wyższa Szkoła Bankowa).

W 2023 r. w rankingu publicznych uczelni akademickich PERSPEKTYWY w porównaniu z 2022 r. Politechnika Bydgoska awansowała o 8 miejsc, natomiast UKW pogorszył swoją pozycję (spadek o 11 miejsc). Spośród uczelni niepublicznych WSB Merito utrzymała swoją lokatę, AKP awansowała o 1 miejsce, natomiast WSG odnotowała spadek o 8 miejsc.

Najwięcej studentów kształciło się na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego (6 869), na drugim miejscu uplasowała się Politechnika Bydgoska (5 376), w dalszej kolejności Collegium Medicum UMK (4 805) i Uniwersytet WSB Merito Bydgoszcz (4 627). Zwraca uwagę wyraźny wzrost liczby studentów zagranicznych w stosunku do poprzedniego roku (o 37%). Najwięcej studentów zagranicznych pobierało nauki w Wyższej Szkole Gospodarki (42% ogółu studentów) oraz Collegium Medicum UMK (9,3% ogółu studentów).

Liczba studentów na bydgoskich uczelniach

Wyszczególnienie	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Studenci ogółem:	28 361	28 583	29 594	30 678
w tym cudzoziemcy	1 487	1 270	1 490	2 045
Słuchacze studiów podyplomowych	4 808	2 085 ^a	2 475 ^a	6 320

^aNie uzyskano informacji z Wyższej Szkoły Nauk o Zdrowiu w Bydgoszczy.

Źródło: BDL GUS, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, uczelnie wyższe zlokalizowane na terenie Bydgoszczy

Na bydgoskich uczelniach uruchomiono szereg nowych specjalności i kierunków studiów, m.in.: inżynieria biokompozytów i biomateriałów, kognitywistyka, socjoinformatyka, proces wydawniczy i praktyka tekstu, zarządzanie sferą publiczną, komunikacja wizualna, geodezja i gospodarka nieruchomościami, integracja sensoryczna dla dzieci ze spektrum autyzmu, socjoterapia z warsztatem superwizji, reżyseria dźwięku, reżyseria dźwięku w nowych mediach.

Działania w obrębie efektywnej i innowacyjnej edukacji, ważne dla rozwoju miasta realizowano poprzez **Program Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2021-2030**, którego podstawowym celem jest poprawa dobrostanu psychicznego i fizycznego wśród wszystkich uczestników procesu edukacyjnego.

W ramach kierunku strategicznego „Świadczenia oferty edukacyjnej dostosowanej do wymagań nowoczesnego rynku pracy, technologii i gospodarki” realizowano współpracę z podmiotami gospodarczymi m.in. poprzez staże wakacyjne i zagraniczne, praktyki zawodowe, zajęcia praktyczne, dodatkowe zajęcia dla uczniów klas patronackich.

Wsparciem na rzecz współpracy placówek oświatowych z firmami były projekty unijne m.in.:

- „*Dzisiaj staż jutro praca*” – wsparcie dla 1 568 uczniów uczących się w 67 zawodach w 14 bydgoskich placówkach prowadzących kształcenie zawodowe oraz 20 opiekunów staży i praktyk u pracodawców.
- „*Akcja - kwalifikacja 4*” – współpraca 23 szkół zawodowych z otoczeniem społeczno-gospodarczym w zakresie dostosowania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy. Udział uczniów w specjalistycznych kursach i szkoleniach, zajęciach dodatkowych rozwijających kompetencje matematyczne i przygotowujących do egzaminów zawodowych oraz w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego.
- „*Zadanie planowanie*” – celem projektu była poprawa efektywności i jakości kształcenia w zakresie doradztwa zawodowego związanego z wyborem dalszych kierunków kształcenia i uwzględniającego potrzeby rynku pracy w 28 szkołach podstawowych, poprzez realizację zajęć uczniów (głównie uczniowie klas VII i VIII) oraz podniesienie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli-doradców.
- „*Specjalistyczne Centrum Wspierające Edukację Włączającą w Bydgoszczy*” – projekt pilotażowy, którego celem była poprawa dostępności usług edukacyjnych dla dzieci ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi, w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Rolę Centrum pełni Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 3 przy ul. Granicznej. Wsparciem objęte są 2 przedszkola i 6 szkół.

Kontynuowano realizację **Miejskiego Programu Wspierania Ucznia Zdolnego „Zdolni znad Brdy”**, adresowanego do uczniów zdolnych oraz do ich nauczycieli i rodziców. W ramach Programu zorganizowano letni obóz naukowy dla 30 uczniów, kontynuowano współpracę z uczelniami wyższymi m.in. Politechniką Bydgoską i WSB Merito w zakresie udziału uczniów zdolnych w studenckich kołach naukowych. Odbyły się konferencje naukowe z cyklu „Forum Olimpijczyków – Laboratorium Zdolności” (428 uczestników) oraz „Poznajemy Świat Biologii” (174 uczestników), wykłady z cyklu „Poradnia Rozwoju Zdolności” i „Poszerzanie Horyzontów Myślowych”, zajęcia na uczelni oraz warsztaty, w tym warsztaty wsparcia psychologicznego dla uczniów zdolnych (272 uczestników) i dla rodziców zdolnych uczniów (51 rodziców). Zrealizowano dodatkowe zajęcia pozalekcyjne *Granty Fabryka Szans* (dla uczniów szkół ponadpodstawowych) i *Granty Rozwoju Zdolności* (dla uczniów szkół podstawowych). W ramach *Grantu Zdolny Uczeń na Uczelni* pracownicy bydgoskich uczelni wyższych prowadzili warsztaty i laboratoria skierowane do uczniów szkół ponadpodstawowych. Łącznie w Programie uczestniczyło 1 060 uczniów. W ramach tego programu przyznane zostały nagrody dla uczniów oraz ich nauczycieli za szczególne osiągnięcia w olimpiadach i konkursach przedmiotowych, w 2023 r. otrzymało je 99 uczniów i 76 nauczycieli ze szkół, dla których organem prowadzącym jest Miasto Bydgoszcz. Dodatkowo realizowano projekt „Bydgoska Liga Debat”, którego celem było podnoszenie poziomu debaty publicznej, rozwijanie kompetencji komunikacyjnych. Projekt był realizowany w 12 szkołach ponadpodstawowych.

Młodzież oraz studenci mogli skorzystać z oferty **XIII Bydgoskiego Festiwalu Nauki**, organizowanego przez UKW, PBŚ, CM UMK, WSG i WSB Merito. Celem festiwalu była popularyzacja osiągnięć naukowych i technicznych. W ciągu dwóch dni miłośnicy nauki mogli wziąć udział w licznych wykładach, warsztatach, prelekcjach, pokazach, grach edukacyjnych, debacie oraz odwiedzić stoiska przygotowane przez organizatorów i partnerów Festiwalu.

W ramach kierunku strategicznego „*Wsparcie rozwoju świadomego społeczeństwa obywatelskiego opartego na poszanowaniu środowiska naturalnego, współpracy międzynarodowej i pomocy potrzebującym*” wspierano przedsięwzięcia o charakterze kulturalnym, edukacyjnym, czy wzmacniającym aktywność społeczną młodzieży m.in. poprzez **Bydgoskie Granty Oświatowe**. Granty przyznane zostały szkołom i placówkom oświatowym prowadzonym przez Miasto na realizację adresowanych do dzieci i młodzieży projektów edukacyjnych oraz animacyjnych, które miały charakter naukowy, artystyczny, rekreacyjny i integracyjny. W 2023 r. 101 projektów realizowano w 59 placówkach dla 40 428 uczestników. Część przedsięwzięć artystycznych organizowanych przez jednostki oświatowe na szczeblu ogólnopolskim i międzynarodowym uzyskało rangę szczególnie cennych dla miasta i nadano im tytuł **Bydgoskiej Kulturalnej**

Marki Oświatowej. W ramach BGO 6 jednostek oświatowych otrzymało dofinansowanie na realizację 14 projektów z tytułem BKMO na organizację przedsięwzięć i inicjatyw, wsparcie działalności zespołów artystycznych, zakup instrumentów, strojów/kostiumów, szkolenia. Dodatkowo w 2023 r. Miasto wsparło rozwój chórów szkolnych realizujących projekt Akademii Chóralnej - Śpiewającej Polski. Projekt realizowany był przez Narodowe Forum Muzyki we Wrocławiu, przy finansowym wsparciu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W 2023 r. realizowało go 9 zespołów chóralnych w 8 placówkach oświatowych.

Działania na rzecz rozwoju uczniowskiej samorządności i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego realizowała **Młodzieżowa Rada Miasta Bydgoszczy**, inicjując i wspierając działania młodych ludzi. Jej przedstawiciele są członkami: Rady ds. Partycypacji Społecznej, Rady ds. Równego Traktowania, Kapituły Dębów Honorowych oraz Kapituły Bydgoskich Autografów. W 2023 r. odbyły się wybory IX kadencji Rady. Z inicjatywy Rady odbyła się pierwsza edycja Młodzieżowych Targów Artystycznych (wystawcami byli uczniowie w wieku od 14 do 24 lat), przedstawiciele Rady uczestniczyli w projekcie „O Nas I O Was”.

Innymi inicjatywami, realizowanymi przez Pałac Młodzieży, były:

- **Młodzieżowe radio internetowe OMG RADIO**, miejsce, gdzie młodzież realizuje autorskie audycje radiowe, rozwija własną twórczość dziennikarsko-muzyczną oraz prowadzi akcje informacyjne. W 2023 r. radiowcy świętowali 10. Urodziny OMG Radio.
- **Młodzieżowe Centrum Informacji i Rozwoju**, działające przy Pałacu Młodzieży. Jego celem jest prezentowanie pozytywnego wizerunku Bydgoszczy wśród młodzieży, jako miejsca atrakcyjnego do podejmowania wszelkiej aktywności, w tym kontynuowania nauki. W 2023 r. Centrum podjęło się m.in. współorganizacji Forum Szkół CV 2023, Dnia Pamięci i Drzwi Otwartych w szkołach oraz rekrutacji nowej grupy wolontariuszy.

Działania podejmowały też placówki oświatowe poprzez realizację programu wychowania obywatelskiego.

W szkołach kontynuowano realizację miejskiego projektu „**Szkoła Otwarta i Tolerancyjna**”, którego celem jest podejmowanie przez szkoły działań promujących postawę tolerancji i otwartości na ludzi, bez względu na rasę, pochodzenie, wygląd, poglądy, wyznanie oraz status społeczny i materialny. Jak co roku zorganizowano wiele wydarzeń m.in.: debatę podróżniczą „Globalna Wioska II”, konkursy „Siewcy Słów”, „Emocje XXL”, „One World II”, „Mapa Tolerancji IX, X, XI”, grę miejską „Open Your Mind X i XI”. Nowością w 2023 r. było zorganizowanie przez Wydział Edukacji i Sportu UMB wraz z ZS nr 32, Konferencji „NOWE czyli Nauczanie Otwartości w Edukacji” w Młynach Rothera – pierwsza w regionie konferencja dla osób zajmujących oświatowe stanowiska kierownicze, poświęcona zagadnieniu nauki otwartości i promocji różnorodności w szkole na przykładzie dobrych praktyk wypracowanych w ciągu 6 lat realizacji SOiT. Uczestnikami wydarzenia byli przedstawiciele miast, gmin i powiatów SMB oraz miast prezydenckich województwa kujawsko-pomorskiego, odpowiadający za edukację, a także reprezentanci szkół (ponad 100 osób). Ponadto ZS nr 32 zrealizował działania związane z miejskim programem antydyskryminacyjnym „Razem Rażniej”, którego założeniem jest łamanie barier poprzez poznanie poszczególnych grup podlegających wykluczeniu.

W ramach kierunku strategicznego „*Zwiększenia poziomu bezpieczeństwa uczniów oraz wzmacnianie ich poczucia wartości z poszanowaniem indywidualnych potrzeb rozwojowych*” zapewniano dostęp do oferty psychologicznej i psychoterapeutycznej dla uczniów, rodziców i nauczycieli, realizowano program wyposażenia i doposażenia szkół i placówek, zarówno gabinetów przedmiotowych, świetlic, bibliotek, placów zabaw, jak i wewnątrzszkolnej sieci internetowej.

W 2023 r. w zakresie bazy materialnej placówek oświatowych zrealizowano następujące przedsięwzięcia:

- termomodernizację Przedszkola nr 4, 16, 19, 22, 70; SP nr 22; MDK nr 5,
- modernizację oraz wyposażenie warsztatów i pracowni kształcenia praktycznego w ZS Drzewnych,

- modernizację terenu rekreacyjnego na terenie SP nr 58 (wraz z utworzeniem ekologicznej strefy edukacyjnej na os. Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto) oraz na terenie SP nr 65,
- zagospodarowanie terenu MDK nr 2,
- modernizację SP nr 2,
- dostosowanie obiektu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1 do wymogów p.poż.,
- przebudowę i budowę kanalizacji deszczowej w Pałacu Młodzieży,
- budowę placu zabaw przy Przedszkolu nr 58, placu do gier i zabaw na terenie SP nr 14,
- park sensoryczny na terenie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 3,
- park kieszonkowy na terenie SP nr 46,
- familijną strefę aktywności SP nr 27,
- przebudowę nawierzchni na obiektach ZS nr 5 Mistrzostwa Sportowego,
- siłownię plenerową przy SP nr 63,
- budowę pergoli zamgławiającej na terenie SP nr 56,
- miniboisko do piłki nożnej na terenie SP nr 60,
- opracowano dokumentację projektowo-kosztorysową wykonania remontu konserwatorskiego elewacji zabytkowego budynku VI LO.

Ponadto realizowane były następujące zadania:

- rozbudowa budynku SP nr 15 przy ul. Czerkaskiej 8 – zawarto umowę na opracowanie programu funkcjonalno-użytkowego rozbudowy budynku szkoły o nowy budynek w technologii modułowej z przeznaczeniem na oddziały nauczania początkowego: 7-11 sal nauczania, świetlicę, salę do ćwiczeń, szatnię, węzły higieniczno-sanitarne, pomieszczenia pomocnicze i dla nauczycieli oraz windę,
- przebudowa drogi pożarowej na terenie SP nr 47 przy ul. Czartoryskiego 18 – wyłoniono wykonawcę robót budowlanych, na 2024 r. zaplanowano realizację rzeczową zadania,
- przebudowa i modernizacja sali gimnastycznej ZS Gastronomiczno-Hotelarskich przy ul. Konarskiego 5 – wykonano roboty budowlane związane z częścią instalacji sanitarnych wod.-kan., c.o. i elektrycznych, roboty rozbiórkowe, częściowym ociepleniem ścian, zadanie będzie kontynuowane w 2024 r.
- adaptacja budynku ZS nr 29 przy ul. Gałczyńskiego 23 na potrzeby Ośrodka dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem – wykonano roboty etapu I tj.: na kondygnacji piwnicy oraz roboty zewnętrzne i przyłącze teletechniczne do budynku, etap II będzie realizowany w 2024 r.,
- przebudowa i modernizacja Bydgoskiego Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych przy ul. Traugutta 5 – wykonano roboty budowlane w zakresie rozbiórek, demontaży części instalacji, modernizacji części pomieszczeń w poziomie parteru, I piętra i poddasza, roboty instalacyjne sanitarne, elektryczne i teletechniczne, w 2024 r. kontynuacja robót budowlanych,
- modernizacja placu zabaw przy ZS nr 29 przy ul. Słonecznej 26 (Program BBO) – w 2024 r. zadanie będzie kontynuowane w zakresie montażu nowego zestawu zabawowego z elementami małej architektury,
- miniboisko do piłki nożnej na terenie SP nr 60 przy ul. Bohaterów Kragujewca 10 (Program BBO) – wybudowano miniboisko do piłki nożnej, planowana jest kontynuacja zadania w 2024 r. w zakresie zagospodarowania strefy rekreacyjno-sportowej na terenie szkoły,
- opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla zadań z Programu BBO: budowa bieżni tartanowej 4-torowej wraz z rozbiegiem do skoku w dal i piaskownicą na terenie ZS nr 24 przy ul. Puszczykowej 11, utworzenia miasteczka ruchu drogowego „W cieniu drzew” przy SP nr 46 przy ul. Kombatantów 2, modernizacja boiska MDK nr 1 przy ul. Baczyńskiego 3, doposażenie infrastruktury rekreacyjnej na terenie SP nr 35 przy ul. Nakielskiej 273; w zakresie robót budowlanych inwestycje będą realizowane w 2024 r.,
- budowa bieżni lekkoatletycznej oraz siłowni zewnętrznej przy III LO, ul. Nowogrodzka 3 (Program BBO) – wyłoniono wykonawcę prac projektowych.

Realizowano także projekty z dofinansowaniem unijnym w celu poprawy warunków kształcenia, m.in.:

- modernizację oraz wyposażenie warsztatów i pracowni kształcenia praktycznego w ZS Drzewnych, ZS Handlowych, ZS Ekonomiczno-Administracyjnych oraz w ZS Samochodowych,
- Edu(R)Ewolucja 2 – doposażano w pomoce dydaktyczne pracownie przedmiotowe (matematyczne, przyrodnicze, komputerowe), IX LO zmodernizowało sieć komputerową LAN,
- Edu(R)Ewolucja 3 – doposażano pracownie w narzędzia TIK oraz zmodernizowały sieć LAN.

Miasto wspiera rozwój bydgoskich uczelni akademickich w formie dotacji, przyznawania nagród i stypendiów naukowych, nagród Prezydenta Miasta dla naukowców, którzy zostali nominowani przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na profesora zwyczajnego, Nagród Prezydenta Miasta Bydgoszczy za pracę inżynierską, licencjacką, magisterską lub doktorską związaną z Bydgoszczą. W 2023 r. przyznano:

- nagrody naukowe Prezydenta Miasta za wybitne osiągnięcia naukowe:
  - w dziedzinie nauk ścisłych, medycznych i nauk o zdrowiu dla profesora Politechniki Bydgoskiej,
  - w dziedzinie nauk humanistycznych, społecznych i sztuki dla doktora UKW,
- 2 stypendia naukowe dla młodych naukowców Collegium Medicum UMK i Politechniki Bydgoskiej,
- 2 stypendia dla wyróżniających się studentów z Collegium Medicum UMK i UKW,
- stypendium dla 2 studentów Politechniki Bydgoskiej w ramach Programu Stypendialnego dla Młodzieży Osiągającej Szczególne Wyniki w Nauce,
- po 3 nagrody w kategorii prace magisterskie i doktorskie oraz po 3 nagrody w kategorii prace inżynierskie i licencjackie związane z Bydgoszczą.

Miasto wspierało rozwój bydgoskich uczelni poprzez przekazanie dotacji dla:

- Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego na promocję Bydgoskiego Festiwalu Nauki, doposażenie nowo powstałej sali edukacyjnej w budynku dydaktycznym Ogrodu Botanicznego na Wydziale Nauk Biologicznych, zakupiono materiały dydaktyczne i biurowe oraz narzędzia i wyposażenie dla Ogrodu Botanicznego,
- Politechniki Bydgoskiej na doposażenie w sprzęt informatyczny (17 laptopów),
- Akademii Muzycznej na doposażenie w sprzęt informatyczny (8 laptopów, komputer stacjonarny, switch internetowy, urządzenie wielofunkcyjne, interfejs audio i gogle VR),
- Collegium Medicum na doposażenie sal ćwiczeniowych Katedry Fizjologii Wyśiłku Fizycznego i Anatomii Funkcjonalnej, Katedry i Zakładu Histopatologii i Embriologii, Katedry Kardiochirurgii, Katedry Chorób Zakaźnych i Hepatologii oraz Pracowni Dydaktyki Medycznej.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

II.1.1. Wysoki poziom edukacji na wszystkich etapach kształcenia.

II.1.2. Dogodne warunki do wszechstronnego rozwoju i ustawicznego kształcenia mieszkańców.

Aktywność społeczna

Bydgoszcz popiera i promuje zaangażowanie mieszkańców w obszarze aktywności społecznych, które jest istotnym wyznacznikiem rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Liczba organizacji pozarządowych w Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Organizacje pozarządowe, z tego:	1 170	1 215	1 217	1 200
Stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym	622	633	607	556
Stowarzyszenia zwykłe wpisane do ewidencji prowadzonej przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy	110	118	121	126
Fundacje	327	353	378	407
Odziały stowarzyszeń bez osobowości prawnej	111	111	111	111

Źródło: Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Bydgoszczy

Organizacje pożytku publicznego miały możliwość otrzymywania 1,5% podatku od osób fizycznych. W ramach rozliczeń podatku za 2022 r. 1,5% przekazano w 53,7% zeznań. W sumie bydgoszczanie w swoich rozliczeniach rocznych na OPP przekazali blisko 14,70 mln zł, w tym na bydgoskie OPP 1,44 mln zł.

W 2023 r. spośród wszystkich organizacji pozarządowych działających w mieście, 85% stanowiły organizacje zarejestrowane od co najmniej 3 lat. Stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym stanowiły niemal połowę ogółu organizacji (46%).

Jak co roku, także w 2023 r. współpraca Miasta z organizacjami pozarządowymi była realizowana w oparciu o **Program współpracy Miasta Bydgoszczy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego**. Dokument powstaje w sposób partycypacyjny, jest poddawany konsultacjom społecznym oraz opiniowany przez Radę Działalności Pożytku Publicznego Miasta Bydgoszczy. Program określa m.in. cele, zasady, formy oraz zakres współpracy samorządu Miasta z organizacjami pozarządowymi, a także priorytety zadań publicznych, których realizacja związana będzie z udzielaniem pomocy publicznej. Podstawową formą wspierania organizacji pozarządowych przez samorząd jest zlecenie realizacji zadań publicznych w otwartych konkursach ofert oraz w ramach tzw. małego grantu. W programie ujętych zostało 18 priorytetowych zadań publicznych, w ramach 7 z nich w 2023 r. ogłoszono konkursy na realizację zadań publicznych przez organizacje pożytku publicznego.

Miasto w 2023 r. na realizację przez organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego zadań publicznych przeznaczyło kwotę 29,46 mln zł (27,99 mln zł otwarte konkursy ofert, 0,3 mln zł „małe granty”, 0,03 mln zł Program BBO, 1,14 mln zł Program Inicjatyw Lokalnych „25/75”).

Dotacje z budżetu Miasta Bydgoszczy przekazane organizacjom pozarządowym oraz innym podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Wydatki ogółem w zł:	29 494 559	28 240 848	30 554 608	29 461 707
Pomoc społeczna	9 064 260	9 483 163	9 859 435	10 428 413
Ochrona i promocja zdrowia, w tym:	967 531	857 036	864 660	860 240
promocja zdrowia	197 370	200 000	200 000	205 040
profilaktyka uzależnień - przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii	770 161	657 036	664 660	655 200
Edukacyjna opieka wychowawcza	290 300	272 862	290 300	290 300

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Turystyka	–	81 750	82 544	80 450
Kultura fizyczna i sport	15 105 623	14 130 267	13 063 359	12 951 461
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 692 000	1 800 000	2 620 998	2 199 996
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	65 444	80 000	80 000	90 000
Wymiar sprawiedliwości	448 140	448 140	448 140	448 140
Polityka społeczna	209 119	311 579	633 678	962 566
Ekologia i ochrona zwierząt	-	-	-	10 000
Inicjatywa lokalna	1 652 142	776 051	2 611 493	1 140 141
Liczba organizacji realizujących zadania publiczne Miasta Bydgoszczy	130	162	193	215 ^a

^aLiczba organizacji pozarządowych podejmujących zadania publiczne z uwzględnieniem podmiotów wspieranych przez BORPA (21 organizacji) na podstawie ustawy o zdrowiu publicznym oraz na podstawie regulaminu BBO (1 organizacja).
Źródło: Biuro Aktywności Społecznej Urzędu Miasta Bydgoszczy

W 2023 r. Miasto współpracowało z organizacjami pozarządowymi, zlecając im zadania z zakresu promocji, głównie w ramach organizacji konkursów: „Bydgoszcz Zaprasza” (8 projektów), „Bydgoszcz Dzieje się” (3 projekty), o tytuł „Ambasadora Marki Aktywna Bydgoszcz” (2 projekty) oraz 17 projektów mających szczególne znaczenie dla promocji i rozwoju współpracy międzynarodowej Miasta Bydgoszczy.

Jak co roku, w 2023 r. uchwalono kolejną edycję Programu współpracy Miasta Bydgoszczy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego – na 2024 rok.

W 2023 r. laureatem V edycji konkursu na najlepszą bydgoską inicjatywę pozarządową 2022 r. „Przechodzący przez rzekę” została inicjatywa „Katapulta - odskocznia od trudnej rzeczywistości” Fundacji Dignitate. W kategorii na najlepszą inicjatywę partnerską 2022 r. laureatem konkursu została inicjatywa „Wielki Wyścig Butelkowy” Nieformalnej grupy „Sławek & Przyjaciele”. Celem konkursu jest promowanie organizacji pozarządowych, grup nieformalnych oraz inicjatyw wspólnych i ich działań na terenie Bydgoszczy.

Bydgoskie organizacje pozarządowe oraz Rada Miasta Bydgoszczy w 2023 r. wybrały nowych przedstawicieli do Rady Działalności Pożytku Publicznego, która jest organem konsultacyjnym i opiniodawczym w zakresie trzeciego sektora. W 2023 r. odbyły się 4 posiedzenia Rady, podczas których m.in. zaktualizowano regulamin i rozstrzygnięto konkurs „Przechodzący przez rzekę”, opiniowano projekt Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt oraz sprawozdanie z realizacji Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w 2022 r. Ponadto w każdy ostatni wtorek miesiąca przedstawiciel Rady pełnił dyżur w BCOPW.

Odbył się VI Piknik Bydgoskich Organizacji Pozarządowych na Wyspie Młyńskiej, który dla mieszkańców był okazją do zapoznania się z działaniami fundacji i stowarzyszeń, a dla samych organizacji szansą na sieciowanie, nawiązanie nowych kontaktów i rozmawianie na temat możliwości wspólnego działania. Z roku na rok w Pikniku uczestniczy coraz więcej podmiotów. W 2023 r. zaangażowało się w sumie ponad 60 organizacji. Wydarzenie wspierały także instytucje publiczne, takie jak WSPR, KMP, WiMBP, ZUS, ale również partnerzy Bydgoskiej Karty Rodzina 3+.

W 2023 r. **Bydgoskie Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu „BCOPW Gdańska 5”**, obchodziło piąte urodziny. Misją centrum jest wspieranie idei proobywatelskich, prospołecznych, lokalnych liderów i wolontariuszy zaangażowanych w działania dla mieszkańców i na rzecz miasta. W 2023 r. w BCOPW odbyło się w sumie 1 545 wydarzeń (o 60 więcej niż w poprzednim roku).

Miasto wspiera rozwój idei wolontariackich na wiele sposobów. Już od 20 lat organizowany jest Konkurs „Bydgoski Wolontariusz Roku”, mający na celu popularyzację pozytywnych postaw i działań osób, które bezinteresownie poświęcają swój czas dla innych. W 2023 r. konkurs był rozszerzony o nową kategorię: wolontariat w zakresie pomocy uchodźcom z Ukrainy. Wolontariuszami Roku 2023 zostali: w kategorii Wolontariat Dziecięcy – Kaja Grzelczak, Wolontariat Młodzieżowy – Marlena Chróśniak, Wolontariusz Dorosły – Helena Skonieczka, Opiekun Wolontariatu – Agnieszka Sikorska, a w nowej kategorii Wolontariat w obliczu wojny i pomocy uchodźcom – Wojciech Chwil.

Co roku Bydgoszcz włącza się w ogólnopolski projekt wyróżniania i nagradzania najbardziej zaangażowanych w lokalnych środowiskach wolontariuszy organizując **Bydgoską Galę Konkursu „Ośmiu Wspaniałych”**. Nagrody przyznawane są zarówno za pracę indywidualną, jak i grupową. W 2023 r. w kategorii:

- „Ósemeczka grupowa” (klasy IV-VIII szkoły podstawowej) nagrodę otrzymał Szkolny Klub Wolontariatu ze SP nr 66,
- „Ósemka grupowa” (klasy I-V szkoły ponadpodstawowej) nagrodzony został z kolei Szkolny Klub Wolontariuszy „Jest Moc” z Zespołu Szkół Mechanicznych nr 1,
- indywidualnej „Ósemka junior” (uczniowie klas VII-VIII szkoły podstawowej) złoty medal trafił do 14-letniego Miłosza Patrzałka (SP nr 15 z Oddziałami Mistrzostwa Sportowego Bydgoszcz),
- „Ósemka senior” (uczniowie klas I-V szkoły ponadpodstawowej) nagrodzono 17-letnią Amelię Abram (Bursa nr 1), która wystąpiła w ogólnopolskiej edycji konkursu.

Gali konkursu „Ośmiu Wspaniałych” towarzyszyła konferencja naukowo-warsztatowa „Wolontariat Przyszłości”, która była swoistą podróżą w czasie. Próbą symulacji, jakiego rodzaju uwarunkowania wpłyną w najbliższych latach na idee pracy społecznej i wolontariatu. Do udziału w konferencji zaproszono reprezentacje szkolnych klubów wolontariatu oraz młodzież nominowaną w konkursie „Ośmiu Wspaniałych”. W ramach projektu „Wolontariat Przyszłości” zorganizowano cykl szkoleń dla wolontariuszy oraz koordynatorów wolontariatu. Tematyka szkoleń wynikała z wyników ankiety przeprowadzonej przez UMB, diagnozującej potrzeby i oczekiwania społeczniczek i społeczników z Bydgoszczy.

W 2023 r. prowadzono Grupę Wsparcia Psychologicznego dla wolontariuszy i społeczników działających w bydgoskich organizacjach pozarządowych. Spotkania nie miały charakteru terapeutycznego, były rodzajem wzajemnej wymiany doświadczeń i poszukiwania sposobów radzenia sobie w trudnych sytuacjach.

2030)STRATEGIA 2.0

**POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE
„BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:**

II.2.1. Silne i aktywne organizacje społeczne.

Integracja społeczna

Miasto od lat angażuje się w działania na rzecz budowania Bydgoszczy otwartej i tolerancyjnej, bezpiecznej, wolnej od przemocy i wykluczenia. W 2023 r. poddano konsultacjom społecznym, a następnie przyjęto uchwałą Rady Miasta **Program Działań na Rzecz Równego Traktowania dla Miasta Bydgoszczy na lata 2023-2028**. Wdrożenie programu ma sprzyjać prowadzeniu skutecznej i efektywnej polityki społecznej Miasta dotyczącej równego traktowania, praw człowieka i przeciwdziałania dyskryminacji. W 2023 r. dla przedstawicieli wydziałów UMB i jednostek miejskich odpowiedzialnych za wdrażanie polityki równego traktowania we wszystkich sferach funkcjonowania Miasta przeprowadzono szkolenie z języka inkluzywnego, nabór na stanowisko ds. społecznych, polityki równościowej i wielokulturowości w Biurze Aktywności Społecznej UMB. Ponadto zrealizowano cykl szkoleń dla 400 pracowników UMB w formule online (antydiskryminacyjne, przeciwdziałanie mobbingowi i dyskryminacji w miejscu pracy, obsługa klienta z niepełnosprawnościami, komunikacja interpersonalna w zespole) oraz szkolenia stacjonarne dla kadry zarządzającej (zarządzanie różnorodnością, efektywne zarządzanie zespołem).

Swoją działalność kontynuowała **Bydgoska Rada ds. Równego Traktowania**, która jest ciałem monitorującym i doradczym Prezydenta i zajmuje się wszelkimi przejawami dyskryminacji, w szczególności ze względu na: płeć, wiek, niepełnosprawność, światopogląd, religię, wyznanie, orientację seksualną, narodowość, rasę, pochodzenie etniczne. W 2023 r. odbyły się 3 posiedzenia Rady, a w każdy pierwszy wtorek miesiąca w BCOPW odbywały się spotkania Rady z mieszkańcami.

Urząd Miasta Bydgoszczy od 2021 r. jest sygnatariuszem Karty Różnorodności, tj. programu, który polega na wdrażaniu i promowaniu idei równości i różnorodności w miejscu pracy. W 2023 r. odbyło się spotkanie Zespołu ds. Wdrożenia w UMB Karty Różnorodności. Miasto jest także sygnatariuszem Europejskiej Karty Równości Kobiet i Mężczyzn w Życiu Lokalnym.

Miasto współpracowało z organizacjami pozarządowymi m.in. poprzez udzielanie „małych grantów” na działania równościowe, czy też promujące prawa człowieka. W 2023 r. zrealizowano 4 projekty w ramach projektu „Maj Miesiącem Równości, Różnorodności i Praw Człowieka” oraz 5 projektów w ramach „Grantów Równościowych” np. obchody Międzynarodowego Dnia Tolerancji (16 listopada) i Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka (10 grudnia).

W roku szkolnym 2022/2023 zrealizowano VI sezon projektu **Szkoła Otwarta i Tolerancyjna**, pod hasłem „The wind of change”, w ramach którego odbywały się m.in. gry, konkursy, debaty, warsztaty i festiwale. W Parku Tolerancji przy ZS nr 32 zorganizowano warsztaty dla uczniów, obejmujące zagadnienia związane z promocją demokracji, świadomości, kultury i różnorodności, połączone z grami edukacyjnymi typu escape room i grami terenowymi. W okresie od września do października 2023 r. w warsztatach uczestniczyło ok. 1 000 uczniów (w 50 grupach z 24 szkół).

W wyniku otwartego konkursu ofert, Stowarzyszenie „Kujawsko-Pomorski Dom Ukraiński” otrzymało dofinansowanie na prowadzenie w 2023 r. Punktu Informacyjno-Doradczego dla Cudzoziemców przy ul. Jezuickiej 5, w którym udzielono wsparcia ponad 4 000 cudzoziemców. W formie stacjonarnej zrealizowano 1 205 godzin konsultacji, a w weekendy i święta działała infolinia. Dla osób cudzoziemskich świadczona była pomoc prawna oraz konsultacje psychologiczne. W ramach prowadzonego punktu udzielano pomocy w wypełnianiu dokumentów i formularzy, redagowaniu pism urzędowych, wyjaśniano procedury związane z legalizacją pobytu i pracy, a także uzyskania Karty Polaka i obywatelstwa. Świadczone pomoc przy procedurach nadania numeru PESEL i uzyskania statusu UKR, założenia profilu zaufanego, czy aplikacji mObywatel.

Od 2020 r. działa przy ul. Dworcowej 57 Świetlica ukraińska, prowadzona przez Stowarzyszenie Pracy Społecznej. W Świetlicy odbywały się zajęcia logopedyczne, plastyczne, nauka języka polskiego, ukraińskiego

i angielskiego, kursy projektowania graficznego oraz organizowano różnego rodzaju spotkania otwarte mające na celu integrację z mieszkańcami. W 2023 r. Miasto użyczyło świetlicy nowe pomieszczenia przy ul. Dworcowej 54, które wymagają remontu i adaptacji do celów opiekuńczo-wychowawczych. W 2023 r. kontynuowano wsparcie Miasta dla punktów zbiórki i przekazywania darów. Punkty prowadziły 3 stowarzyszenia w 3 lokalizacjach: ul. Jezuicka 5, ul. Grunwaldzka 32, ul. Wyszogrodzka 13. Miasto włączyło się w organizację wydarzenia kulturalnego integrującego społeczność kobiet ukraińskich „Urodziny Klubu Kobiet” w siedzibie Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera (warsztaty psychologiczne oraz plastyczne).

Od 2022 r. działa **Centrum Integracyjne dla Cudzoziemców** przy ul. Dworcowej 57. Placówka, którą prowadzi Fundacja ADRA Polska zapewnia kompleksowe, eksperckie wsparcie mające na celu integrację osób przybywających do Polski z polskim społeczeństwem. Bydgoskie centrum oferowało: doradztwo prawne i zawodowe, kursy języka polskiego, pomoc w sprawach formalnych związanych z życiem w Polsce, indywidualne konsultacje i warsztaty psychologiczne, pomoc w łagodzeniu stresu i traumy wojennej, wsparcie w kryzysie.

W 2023 r. w Bydgoszczy na pobyt stały zameldowało się 773 cudzoziemców, a na pobyt czasowy 2 988. Ponadto do dnia 31.12.2023 r. zostało zarejestrowanych 15 316 osób z obywatelstwem ukraińskim (w 2023 r. 2 203), którym zostały nadane numery PESEL oraz status uchodźcy UKR bez konieczności dokonania zgłoszenia pobytu stałego czy czasowego na terenie Bydgoszczy.

Cudzoziemcy przybywali do Bydgoszczy również w celu podjęcia pracy. Od 2018 r. pracodawca ubiegający się o zatrudnienie cudzoziemca składa oświadczenia o powierzeniu pracy cudzoziemcowi. Zastosowanie uproszczonej procedury legalizacji zatrudnienia obywateli Ukrainy w postaci powiadomień spowodowało zmniejszenie liczby oświadczeń. PUP w 2023 r. zarejestrował 6 321 oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom – obywatelom Republiki Białorusi, Ukrainy, Mołdawii, Gruzji oraz Armenii na okres 24 miesięcy.

Liczba zarejestrowanych oświadczeń według obywatelstwa cudzoziemca

Wyszczególnienie	Białoruś	Ukraina	Mołdawia	Gruzja	Armenia	Razem
Liczba oświadczeń	2 953	2 099	385	778	96	6 321
w tym dla kobiet	648	896	84	110	14	1 752
Wiek pracownika:						
poniżej 24 lat	448	246	65	75	6	840
25-34 lata	956	443	98	194	35	1 726
35-44 lata	882	635	106	244	30	1 897
powyżej 45 lat	667	775	116	275	25	1 858

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy

W 2023 r. złożono 408 wniosków, natomiast wydano 58 zezwoleń na pracę sezonową cudzoziemców. Ponadto PUP wydał 515 opinii Starosty, które stanowią załącznik do wniosku o wydanie zezwolenia na pracę. Programem dla osób polskiego pochodzenia przyjeżdżających do Polski z zamiarem osiedlenia się na stałe (Karta Polaka) w 2023 r. objęto 36 cudzoziemców, którym wypłacono 321 świadczeń pieniężnych na częściowe pokrycie kosztów zagospodarowania i bieżące utrzymanie w Polsce.

Przestępczość związana z brakiem tolerancji

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Przestępstwa stwierdzone przez Policję przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajności	370	377	374	405

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajności (%)	75,9	84,4	84,2	83,5
Przestępstwa stwierdzone przez Policję przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności na 1 000 mieszkańców	1,08	1,12	1,13	1,23

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W 2023 r. wszczęto w Bydgoszczy 8 postępowań w zakresie tzw. przestępstw motywowanych przynależnością: narodową, etniczną, rasową, polityczną, wyznaniem lub bezwyznaniowością (art. 256 i 257 kodeksu karnego). Nie wszczęto postępowania wynikającego z art. 119 kodeksu karnego. Ponadto wszczęto 1 postępowanie dotyczące złośliwego przeszkadzania w publicznym wykonywaniu aktu religijnego lub obrzędu żałobnego (art. 195 kodeksu karnego).

Działania w zakresie włączenia społecznego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie Bydgoszczy prowadzi m.in. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, w ramach realizacji **Programu Aktywności Lokalnej Miasta Bydgoszczy na lata 2018-2025**. Prowadzono działania, adresowane przede wszystkim do osób starszych, które eliminowały u nich poczucie osamotnienia, bezradności oraz przeciwdziałały izolacji społecznej. Wspierano osoby z niepełnosprawnościami, rodziny znajdujące się w kryzysie związane z występującą przemocą oraz trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Dzięki aktywizacji osoby te nabierały wiary we własne możliwości i rokiem duże nadzieje na powrót do aktywnego życia.

Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym realizowana była za pośrednictwem **Centrum Integracji Społecznej im. Jacka Kuronia**. Wsparcie kierowane było do osób bezrobotnych, z niepełnosprawnościami, opuszczających zakłady karne, po leczeniu odwykowym lub psychiatrycznym, bezdomnych oraz znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Uczestnikom oferowano różne formy wsparcia, w tym: trening interpersonalny, warsztaty aktywizujące, motywacyjne i nauki planowania życia, grupy edukacyjne w zakresie edukacji prozdrowotnej i kulturalnej, zajęcia z zakresu plastyki, wiedzy o społeczeństwie oraz komputerowe, podstawy znajomości prawa, a także działania z zakresu rozwijania kreatywności.

Miasto od 2021 r. było członkiem wspierającym Bydgoską Lokalną Grupę Działania „Dwie Rzeki”. W 2023 r. podjęto uchwałę w sprawie przystąpienia Miasta jako członka zwyczajnego do Stowarzyszenia, w związku ze zmianami zasad dotyczących działalności LGD w perspektywie UE 2021-2027. W 2023 r. LGD ogłosiła konkurs dla lokalnych podmiotów na pilotaż nowych typów projektów związanych z rozwojem społecznym w mieście. Wpłynęło 15 propozycji projektowych, z czego 5 przeszło ocenę pozytywną. W 2023 r. przyjęto *Strategię Rozwoju Lokalnego na okres programowania 2021-2027*. W nowej perspektywie obszar działania BLGD obejmuje całe miasto, a katalog wsparcia rozszerzy się w stosunku do lat poprzednich. Granty będą przyznawane w takich dziedzinach jak: działania na rzecz przełamania stereotypów płci, pozaformalna edukacja dzieci i młodzieży, kształcenie dorosłych i aktywizacja osób starszych.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

II.2.2. Otwartość społeczności bydgoskiej na osoby z różnych kręgów kulturowych i społecznych.

Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze II.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2020	2021	2022	2023	Wartość docelowa /tendencja	
Cel II.1. BYDGOSZCZANIE ROZWIJAJĄCY SWOJE TALENTY I WYKORZYSTUJĄCY SWOJE UMIEJĘTNOŚCI								
II.1.1. Wysoki poziom edukacji na wszystkich etapach kształcenia	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty w stosunku do średniej krajowej (Polska=100):						tendencja wzrostowa	
	– z matematyki	104,4 (2019)	102,2	102,1	103,5	98,1		
	– z języka polskiego	98,4 (2019)	100,0	100,0	105,0	104,5		
	– z języka angielskiego	108,5 (2019)	109,3	106,1	107,5	104,5		
II.1.1. Wysoki poziom edukacji na wszystkich etapach kształcenia	Średni wynik egzaminu maturalnego pisemnego na poziomie podstawowym w stosunku do średniej krajowej (Polska=100)					(formuła 2015) ^a 111,8	tendencja wzrostowa	
	– z matematyki	101,8 (2018)	100,0	98,2	100,0	100,0		
	– z języka polskiego	96,4 (2018)	96,2	94,5	100,0	(formuła 2023) ^a 101,4		
	– z języka angielskiego	102,7 (2018)	104,2	102,6	103,9	95,5		
	Liczba studentów na 1 000 mieszkańców	88,0 (2018)	84,3	88,6	94,0	104,7	b.d.*	powyżej 90
II.1.2. Dogodne warunki do wszechstronnego rozwoju i ustawicznego kształcenia mieszkańców	Liczba uczestników stałych zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia na 1 000 dzieci i młodzieży w placówkach prowadzonych przez Miasto						utrzymanie poziomu	
	– zajęcia pozalekcyjne (w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych)	538,3 (2018)	90,4	138,8	182,7	174,6		
	– zajęcia pozaszkolne (dzieci i młodzież w wieku 3-21 lat)	285,1 (2018)	253,7	268,8	277,6	281,8		

^a Wyniki egzaminów przeprowadzone wg Formuły 2023 (dla absolwentów 4-letniego LO) lub wg Formuły 2015 (dla absolwentów 4-letniego technikum, szkoły artystycznej oraz szkoły branżowej II stopnia).

*Dane statystyki publicznej dostępne będą w IV kwartale 2024 r.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2020	2021	2022	2023	Wartość docelowa /tendencja
	Liczba osób przystępujących do egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie na 1 000 mieszkańców (z wyłączeniem uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe)	9,2 (2018)	1,7	1,4	1,1	1,1	tendencja wzrostowa
	Liczba słuchaczy studiów podyplomowych na 1 000 mieszkańców	11,1 (2018)	6,1 ^a	7,4 ^a	19,1	18,4	15
Cel II.2. OTWARCI I ZAANGAŻOWANI MIESZKAŃCY							
II.2.1. Silne i aktywne organizacje społeczne	Liczba zarejestrowanych NGO na 1 000 mieszkańców						
	– w tym zarejestrowanych od co najmniej 3 lat	3,1 (2018) 2,4 (2018)	3,5 2,8	3,6 3,1	3,7 3,2	3,7 3,1	5,0 4,5
	Udział bydgoskich podatników, którzy przekazali 1% ^b podatku na organizacje pożytku publicznego	65,6% (2019)	66,4%	76,8%	64,7%	53,7%	80%
	– w tym na organizacje bydgoskie	10,6% (2019)	9,3%	10,7%	8,2%	6,2%	20%
II.2.2. Otwartość społeczności bydgoskiej na osoby z różnych kręgów kulturowych i społecznych	Liczba cudzoziemców zameldowanych na pobyt stały lub czasowy	4 394 (II 2019)	4 630	5 329	4 084	3 761	tendencja wzrostowa
	Liczba wszczętych postępowań w zakresie tzw. przestępstw popełnionych na tle nienawiści, homofobii oraz rasizmu z art. 119, 256 i 257 kodeksu karnego	17* (2018)	14	13	18	7	0

^aDane nie obejmują studentów Wyższej Szkoły Nauk o Zdrowiu w Bydgoszczy.

^bPocząwszy od 2022 r. na OPP przekazywane jest 1,5% podatku.

*Korekta danych Komendy Miejskiej Policji w Bydgoszczy.

OBSZAR III.

PRZYJAZNE WARUNKI ŻYCIA

W Bydgoszczy siedzibę mają regionalne oddziały instytucji krajowych zajmujące się opieką zdrowotną: Kujawsko-Pomorski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia, Wojewódzki Inspektorat Farmaceutyczny i Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna. W Bydgoszczy znajduje się: Wojewódzka Przychodnia Zdrowia Psychicznego, Wojewódzka Przychodnia Dermatologiczna, Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy oraz Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego, która realizuje zadania poprzez 19 zespołów ratownictwa medycznego i 1 motoambulans, zlokalizowanych w 10 miejscach, na terenie miasta i powiatu bydgoskiego.

Szkoły wyższe w Bydgoszczy oferują kształcenie na kierunkach medycznych i pokrewnych. Collegium Medicum im. L. Rydygiera UMK, prowadzi kształcenie na trzech wydziałach: Lekarskim, Farmaceutycznym i Nauk o Zdrowiu. Uczelnia korzysta z bazy dwóch szpitali uniwersyteckich, dla których jest podmiotem tworzącym, natomiast Politechnika Bydgoska we współpracy z CM UMK oferuje przyszłym studentom kształcenie na kierunku inżynierii biomedycznej. Dodatkowo ofertę kształcenia uzupełniają uczelnie niepubliczne m.in.: pielęgniarstwo (BSW, AKP, WSNoZ); fizjoterapia (BSW, WSG, WSNoZ), dietetyka (BSW, WSG) i kosmetologia (BSW, WSNoZ). Ponadto w ramach Wyższej Szkoły Gospodarki działa Akademyjne Centrum Medyczne. W 2023 r. przy Wydziale Psychologii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego rozpoczęło działalność **Centrum Pomocy Psychologicznej**, którego ideą jest przygotowanie, wdrożenie i komercjalizacja nowych rozwiązań z zakresu pomocy psychologicznej w trzech głównych obszarach: diagnostycznym, terapeutycznym i interwencyjno-profilaktycznym oraz szkoleniowym. Nowy instytut mieści się przy ul. Staffa 1 i został zbudowany z pomocą funduszy z Unii Europejskiej.

W 2023 r. trwały prace dotyczące utworzenia **Wydziału Medycznego na Politechnice Bydgoskiej**. Miasto wzmacniając potencjał akademicki Bydgoszczy planuje, zgodnie z uchwałą intencyjną Rady Miasta Bydgoszczy, po uruchomieniu kierunku lekarskiego, przekazać Politechnice Bydgoskiej Wielospecjalistyczny Szpital Miejski. Politechnika zawarła umowy o współpracy z następującymi szpitalami: Szpitalem MSWiA w Bydgoszczy, 10. Wojskowym Szpitalem Klinicznym z Polikliniką w Bydgoszczy, Centrum Onkologii w Bydgoszczy, Wojewódzkim Szpitalem Obserwacyjno-Zakaźnym w Bydgoszczy, Wojewódzkim Szpitalem dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Świeciu, Regionalnym Szpitalem Specjalistycznym w Grudziądzu, Nowym Szpitalem w Świeciu, Szpitalem Eskulap w Osielesku oraz przychodniami: Bajka, Leśna, IKAR i Vitamed. Wydział Medyczny na Politechnice Bydgoskiej został uruchomiony w grudniu 2023 r., natomiast kształcenie na kierunku lekarskim 60 studentów rozpocznie w październiku 2024 r. Docelowo kadra dydaktyczna będzie składała się z około 150 nauczycieli akademickich, w tym 110 medyków. Uczelnia planuje inwestycje, które są niezbędne do ćwiczeń praktycznych. Jedną z nich będzie prosektorium i centrum symulacji medycznych, które ma powstać przy Szpitalu Miejskim.

W 2023 r. Rektor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu zawiesił projekt konsolidacji dwóch bydgoskich szpitali uniwersyteckich nr 1 im. dr. A. Jurasza i nr 2 im. dr. J. Biziela.

Placówki ochrony zdrowia

W 2023 r. w Bydgoszczy funkcjonowało 9 szpitali publicznych o różnym profilu działalności, w tym:

- 5 prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego: Centrum Onkologii im. prof. F. Łukaszczyka, Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii, Wielospecjalistyczny Szpital Miejski im. dr. E. Warmińskiego, Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. J. Brudzińskiego, Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. T. Browicza,
- 2 prowadzone przez Collegium Medicum im. L. Rydygiera: Szpital Uniwersytecki nr 1 im. dr. A. Jurasza, Szpital Uniwersytecki nr 2 im. dr. J. Biziela,

- 2 prowadzone przez ministerstwa: Samodzielny Publiczny Wielospecjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, 10. Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką. Szpitale łącznie dysponowały potencjałem 3 368 łóżek (łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków w oddziałach neonatologicznych i łózkami w szpitalnych oddziałach ratunkowych), w tym 7,8% łóżek w Szpitalu Miejskim.

Liczba łóżek w szpitalach publicznych	
887	Szpital Uniwersytecki nr 1 im. dr. A. Jurasza
564	Szpital Uniwersytecki nr 2 im. dr. J. Biziela
326	Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii
303	Centrum Onkologii im. dr. F. Łukaszczyka
227	Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. J. Brudzińskiego
124	Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. T. Browicza
263	Wielospecjalistyczny Szpital Miejski im. dr. E. Warmińskiego
485	10 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką
189	SPWZOZ Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

Szpitalne Oddziały Ratunkowe funkcjonują w 3 szpitalach: Wojskowym, Uniwersyteckim nr 1 i Uniwersyteckim nr 2. Ponadto w Szpitalu Uniwersyteckim nr 1 działa jedno z 17 w kraju Centrów Urazowych. Natomiast w Smukale działa sanatorium Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii dla przewlekle chorych z 2 oddziałami: rehabilitacji oraz leczenia gruźlicy i chorób płuc.

Wielospecjalistyczny Szpital Miejski im. dr. E. Warmińskiego otrzymał w 2023 r. Certyfikat Akredytacyjny Ministra Zdrowia potwierdzający spełnianie standardów akredytacyjnych dla leczenia szpitalnego w zakresie działalności zakładu leczniczego.

W ramach pilotażu Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Szpital Uniwersytecki Nr 1 im. dr. A. Jurasza uruchomił **Centrum Zdrowia Psychicznego** przeznaczone dla osób dorosłych mieszkających w Bydgoszczy oraz gminach: Solec Kujawski, Nowa Wieś Wielka i Dąbrowa Chełmińska. Placówka zapewnia bezpłatną pomoc medyczną, psychologiczną i społeczną. Na wsparcie psychologiczne liczyć mogą również rodziny i bliscy osób doświadczających choroby psychicznej.

Natomiast przy Szpitalu Uniwersyteckim Nr 2 im. dr. Jana Biziela rozpoczęło działalność **Uniwersyteckie Centrum Zdrowia Kobiety i Dziecka**, którego celem jest wypracowanie i wdrożenie modelu skoordynowanej, kompleksowej opieki nad kobietą ciężarną i jej dzieckiem.

Bydgoskie szpitale świadczą usługi na wysokim poziomie, otrzymując liczne wyróżnienia w konkursach i rankingach ogólnopolskich. Za wprowadzenie nowych rozwiązań i technologii Centrum Onkologii, Szpital Uniwersytecki Nr 1 i Nr 2 zostały nagrodzone w VI edycji konkursu „Zdrowa Przyszłość – Inspiracje. Bezpieczny Szpital Przyszłości”. Według BFF Banking Grup w gronie najlepiej zarządzanych szpitali w 2023 r. znalazły się: Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. J. Brudzińskiego, Wielospecjalistyczny Szpital Miejski im. dr. E. Warmińskiego oraz Centrum Onkologii im. Prof. F. Łukaszczyka.

W Rankingu Szpitali *Gdzie Rodzić po Ludzku 2023* wśród najlepszych oddziałów położniczych w województwach (region centralny) znalazł się Wielospecjalistyczny Szpital Miejski im. dr. E. Warmińskiego.

Podmioty publiczne wspierane były przez 5 szpitali niepublicznych, które dysponowały 188 łózkami.

Liczba łózek w szpitalach niepublicznych	
138	Centrum Medyczne Gizińscy Sp. z o.o.
16	Consultron S. Listopadzki, J. Szyperski, P. Jarzemski Spółka Jawna
6	Centrum Medyczne Alfa-Med
13	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Stadmedica
15	Liliana Winiarska Prywatna Klinika Wident

Usługi świadczyły również prywatne podmioty lecznicze zapewniające opiekę pacjentom po zabiegach, posiadające w strukturze wyłącznie oddziały leczenia jednego dnia: Centrum Chirurgiczne Chirurgia Plastyczna Bienkowski Sp. z o.o., Centrum Okulistyczne VISCO Sp. z o.o., Specjalistyczny Ośrodek Okulistyczny OCULO-MEDICA Sp. z o.o., ENDONET Sp. z o.o. oraz OFTALMIKA Klinika Okulistyczna Sp. z o.o.

Zakłady opieki długoterminowej udzielają stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych innych niż szpitalne, obejmujących swoim zakresem pielęgnację, opiekę i rehabilitację pacjentów niewymagających hospitalizacji. W Bydgoszczy w 2023 r. funkcjonowały zakłady opiekuńczo-lecznicze (Zakład Opiekuńczo-Leczniczy, Samodzielny Publiczny Wielospecjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej MSWiA, Wielospecjalistyczny Ośrodek Zdrowia GRYF-MED Sp. o.o., PALLMED Sp. z o.o.), zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze (Wielospecjalistyczny Ośrodek Zdrowia GRYF-MED Sp. z o.o.), hospicja stacjonarne (Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Świętych Polskich Braci Męczenników, PALLMED Sp. z o.o.) oraz oddział medycyny paliatywnej (Szpital Uniwersytecki nr 1), które łącznie dysponowały 264 łózkami. W Bydgoszczy funkcjonuje także Centrum Opieki Perinatalnej św. Łazarza w Bydgoszczy.

W Zakładzie Opiekuńczo-Leczniczym w 2023 r. objęto świadczeniem zdrowotnym 110 pacjentów (78 kobiet i 32 mężczyzn). Wypisano w stanie poprawy zdrowia i sprawności fizycznej 33 pacjentów, którzy powrócili do środowiska zamieszkania lub zostali umieszczeni w domu pomocy społecznej. Docelowo w placówce powstanie Centrum Koordynowanej Opieki Długoterminowej, dzięki czemu zwiększy się liczba miejsc i form pomocy (profilaktyka, diagnozowanie, leczenie i edukacja pacjenta oraz jego rodziny).

Zakłady/oddziały opieki długoterminowej w Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Opiekuńczo-lecznicze	5	5	5	4
Pielęgnacyjno-opiekuńcze	2	2	2	1
Hospicja stacjonarne	1	2	2	2
Oddziały opieki paliatywnej	2	1	1	1

Źródło: Kujawsko-Pomorskie Centrum Zdrowia Publicznego, Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki

Do dyspozycji mieszkańców było również 1,2 tys. poradni specjalistycznych.

W 2023 r. prowadzono modernizację infrastruktury placówek ochrony zdrowia w Bydgoszczy m.in.:

- Bydgoskie Centrum Onkologii planuje zbudować Ośrodek Badawczo-Kliniczny Terapii Borowo-Neutronowej dla dzieci i dorosłych oraz radiochirurgii nowotworów mózgu. W 2023 r. Rada Miasta Bydgoszczy wyraziła zgodę na sprzedaż, w drodze bezprzetargowej na rzecz Centrum Onkologii, nieruchomości gruntowej położonej przy ul. Romanowskiej udzielając bonifikaty w wysokości 90% od ceny sprzedaży. Będzie to drugi w Europie ośrodek stosujący nowatorską metodę leczenia nowotworów mózgu.
- Szpital Uniwersytecki Nr 1 im. dr. A. Jurasza pozyskał środki finansowe na budowę i wyposażenie Centrum Leczenia Dzieci. Inwestycja będzie obejmowała budowę nowego, oddzielnego budynku szpitalnego pod lokalizację obecnych klinik pediatrycznych, poradni specjalistycznych dla dzieci (wraz z niezbędną częścią

dydaktyczną, związaną z kształceniem kadr medycznych), izby przyjęć, rejestracji, diagnostyki, ambulatorium pediatrycznym Kliniki Medycyny Ratunkowej, blokiem operacyjnym i gabinetami zabiegowymi, pomieszczeniami działalności pomocniczej.

- Szpital Uniwersytecki Nr 2 im. dr. J. Bizuela otworzył wyremontowaną i zmodernizowaną Klinikę Okulistyki i Optometrii.
- Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii kontynuowało rozpoczęte w poprzednim roku prace projektowe dotyczące kompleksu w Smukale: Centrum Rehabilitacji i Edukacji Zdrowotnej „Aktywne Starzenie Sie”, które zapewni kompleksowe leczenie i edukację zdrowotną seniorów.
- Kontynuowano modernizację Wojewódzkiego Szpitala Obserwacyjno-Zakaźnego. W ramach tych prac trwała przebudowa i nadbudowa zabytkowego budynku B placówki przy ul. św. Floriana.
- Kontynuowano rozbudowę Szpitala Uniwersyteckiego nr 2. Inwestycja zakłada budowę nowego 9-kondygnacyjnego budynku z lądowiskiem dla helikopterów Lotniczego Pogotowia Ratunkowego oraz przebudowę części istniejącego budynku w celu połączenia z projektowaną rozbudową. W nowym obiekcie umiejscowione zostaną m.in. Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Klinika Hematologii i Chorób Rozrostowych Układu Krwiotwórczego, Klinika Foniatrii i Audiologii z Oddziałem Otolaryngologii i Onkologii Laryngologicznej z Pododdziałem Chirurgii Szcękowej oraz Oddział Kliniczny Rehabilitacji. Przewidziano również miejsce na salę audytoryjną i sale dydaktyczne dla studentów Collegium Medicum UMK. Zakończenie prac planowane jest w 2024 r.

W 2023 r. otwarto nowy budynek Centrum Psychiatrii i Badawczo-Rozwojowe przy Centrum Medycznym Gizińscy przy ul. Leśnej oraz zakończono budowę Centrum Innowacyjnych Symulacji Medycznych VR i AR, czyli „Wirtualny szpital” przy ul. Gdańskiej – jest to pierwsza tego typu inwestycja na świecie i umożliwi testowanie najnowocześniejszych rozwiązań technologicznych i prototypowych symulatorów.

Rada Miasta Bydgoszczy zgodziła się na bezprzetargową sprzedaż działki o powierzchni blisko 3 700 m² położonej pomiędzy ul. Górzyskowo i ul. Latawcową na rzecz Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych w Bydgoszczy. Samorząd zawodowy zamierza na tym terenie utworzyć ośrodek pielęgnacyjno-opiekuńczy.

Corocznie, określane są do realizacji **Programy polityki zdrowotnej**, które stanowią kierunek działań w obszarze profilaktyki i promocji zdrowia w danym roku. Programy planowane do realizacji przez Miasto nie pokrywają się z innymi programami o tematyce zdrowotnej, przygotowanymi przez Ministerstwo Zdrowia oraz Narodowy Fundusz Zdrowia. W 2023 r. Miasto proponowało mieszkańcom udział w kilku programach:

- **Wcześniak w domu** – celem programu była poprawa opieki zdrowotnej nad matką, noworodkiem i małym dzieckiem. Programem objęto 300 osób (wcześniaki oraz opiekunowie). Do programu kwalifikowano dzieci urodzone przed 37/38. tygodniem ciąży oraz dzieci urodzone o czasie, ale z niską wagą urodzeniową. Zorganizowano 7 wykładów oraz udzielono 87 indywidualnych porad, tj. porad lekarskich, jak również porad rehabilitacyjnych, pielęgniarских i laktacyjnych.
- **Program szczepień przeciw grypie dla mieszkańców miasta Bydgoszczy na lata 2021-2030** – program przeznaczony był dla osób po 65. roku życia i polegał na przeprowadzeniu badań kwalifikacyjnych połączonych z edukacją pacjenta i wykonaniu szczepień. Z programu skorzystało 1 545 seniorów.
- We współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz w podziale kosztów 50/50 zrealizowano **Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród osób dorosłych w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w Województwie Kujawsko-Pomorskim**. Realizacja programu polegała na przeprowadzeniu badań kwalifikacyjnych połączonych z edukacją pacjenta i wykonaniu szczepień. Miasto sfinansowało szczepienia dla 232 osób powyżej 65. roku życia.
- **Program polityki zdrowotnej z zakresu wsparcia leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego - in vitro dla mieszkańców Miasta Bydgoszczy w latach 2023-2026** – umożliwia jednorazowe skorzystanie z procedury zapłodnienia pozaustrojowego i metod medycznie wspomaganą reprodukcji tym

parom, u których zdiagnozowano niepłodność, a inne możliwości terapeutyczne nie istnieją lub zostały już wykorzystane. W 2023 r. z programu skorzystały 64 pary, z których 22 spodziewa się dziecka.

Liczba uczestników programów polityki zdrowotnej

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Program „Wcześniak w domu”	146	128	155	300
Program szczepień przeciw grypie dla mieszkańców miasta Bydgoszczy na lata 2021-2030	1 173	1 600	1 694	1 545
Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród osób dorosłych w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w Województwie Kujawsko-Pomorskim	200	296	298	232
Program Polityki Zdrowotnej z zakresu wsparcia leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego – in vitro dla mieszkańców Miasta Bydgoszczy 2019-2022 oraz 2023-2026	75	68	58	64

Źródło: Biuro ds. Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Bydgoszczy

W 2023 r. Miasto kontynuowało bezpłatną usługę dla kobiet w ciąży – domowe KTG po 30. tygodniu ciąży, z całodobową opieką Centrum Monitoringu Położniczego. Do realizacji usługi medycznej wykorzystany był System KTG Sigmafon. Dzięki temu kobiety ciężarne miały możliwość wykonania badania KTG samodzielnie w domu. Z usługi tej skorzystało 100 pacjentek.

Miejski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego stracił ważność w 2022 r. Z uwagi na brak regulacji prawnych dotyczących kolejnej edycji Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, nie wdrożono w 2023 r. nowej edycji programu miejskiego. Pomimo tego Miasto podejmowało działania w zakresie promocji i ochrony zdrowia psychicznego mieszkańców Bydgoszczy m.in.:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1 oraz nr 2 realizowały działania mające na celu wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży oraz udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolach, szkołach i placówkach. Jednym z podstawowych działań było stawianie diagnoz psychologicznych, pedagogicznych, logopedycznych, związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej. Realizowano formy pracy bezpośredniej tj. terapię psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną, integracji sensorycznej, fizjoterapię, sensomotoryczną terapię widzenia, terapię rodzin, warsztaty, szkolenia i grupy wsparcia dla rodziców, seminaria profilaktyczne dla rodziców i nauczycieli, konsultacje i porady indywidualne, zajęcia grupowe o charakterze terapeutycznym dla dzieci, zajęcia grupowe doskonalące technikę i tempo czytania, zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, zajęcia indywidualne i grupowe TRE (metody uwalniania stresu i napięcia z ciała), zajęcia dla uczniów zdolnych, zajęcia artystyczne, badania przesiewowe mowy, wzroku, słuchu, interwencje kryzysowe, mediacje, terapię EEG Biofeedback. Łącznie objętych pomocą bezpośrednią było ok. 11 000 osób, terapią w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka – 45 dzieci, terapią indywidualną dzieci niepełnosprawnych lub zagrożonych niepełnosprawnością w wieku od urodzenia do rozpoczęcia nauki w szkole w ramach rządowego programu „Za życiem” – 234 dzieci. W 2023 r. zrealizowano m.in. zajęcia profilaktyczne w przedszkolach „Akceptuję to, co czuję”, „Ulepieni nie z tej samej gliny” oraz zajęcia w szkołach dotyczące zaburzeń odżywiania, przemocy rówieśniczej, cyberprzemocy, radzenia sobie ze stresem i wiele innych.
- Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi – osoby z zaburzeniami psychicznymi stanowią część zbiorowości osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych w PUP, jako bezrobotni lub poszukujący pracy. Osoby te miały pełen dostęp do działań prowadzonych przez PUP m.in. objęte były usługą poradnictwa zawodowego, zatrudnienia wspierającego, czy szkoleniami. Spośród 240 osób z niepełnosprawnością, które podjęły zatrudnienie, było 55 osób z zaburzeniami psychicznymi. Ich udział w ogólnej

wyłączeń w wyniku znalezienia pracy wśród bydgoszczan z niepełnosprawnością wynosił 22,9%, natomiast wśród ogółu podjęć pracy przez bezrobotnych bydgoszczan wynosił 1,5%.

Zakład Aktywności Zawodowej poprzez działalność usługowo-wytwórczą branży poligraficznej oraz niszczenia dokumentów, prowadził rehabilitację zawodową oraz społeczną osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi. Z ogólnej liczby beneficjentów tj. 49 osób zatrudnionych na umowę o pracę, w 2023 r. przypadało 31 osób z zaburzeniami psychicznymi. Zakład zapewnia dostosowane pomieszczenia pracy, a także transport pracowników.

- Działania w obszarze ochrony zdrowia psychicznego podjęte zostały również przez Zespół Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia. W 2023 r. zrealizowano 16 924,5 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych. Łącznie wsparciem objęto 124 osoby (dzieci oraz dorośli), w tym były to osoby ze spektrum autyzmu, z upośledzeniem umysłowym, z chorobami i zaburzeniami psychicznymi, z opóźnieniami rozwoju oraz innymi zakłóceniami czynności psychicznych zaliczanymi do zaburzeń psychicznych.

Środowiskowe Domy Samopomocy prowadziły dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi działania aktywizująco-wspierające, zapobiegające wykluczeniu społecznemu, aktywizujące zawodowo, zapewniające poradnictwo i wsparcie specjalistyczne. W 2023 r. wsparciem objętych zostało 478 osób. Dom Pomocy „Słoneczko” dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, prowadził działania w zakresie usług bytowych, opiekuńczych i wspomagających, zapewniał edukację, zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze. W 2023 r. wsparciem objęto 62 osoby. Z usług Ośrodka Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelktualnie skorzystało 30 osób. Głównym zadaniem Ośrodka było prowadzenie działań wspierająco-aktywizujących, zapewnienie fachowej i troskliwej opieki m.in. psychologa, logopedy, rehabilitanta, terapeuty, opiekuna, pielęgniarki. Celem podejmowanych działań było wykształcenie u osób z niepełnosprawnościami, w miarę ich możliwości, umiejętności niezbędnych do samodzielnego zaspokajania własnych potrzeb.

W 2023 r. MOPS wydał łącznie 40 wniosków: 27 skierowań na pobyt w domu pomocy społecznej dla osób przewlekłe psychicznie chorych (dorośli); 10 skierowań na pobyt w placówce dla osób niepełnosprawnych intelektualnie (dorośli) oraz 3 skierowania na pobyt do domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie.

Na rzecz promocji zdrowego stylu życia Bydgoszcz działa wielotorowo. W 2023 r. szkoły i placówki oświatowe aktywnie uczestniczyły w programach prozdrowotnych np. promowano zdrowe odżywianie, realizowano zajęcia z zakresu gimnastyki korekcyjnej oraz nauki pływania m.in.:

- Szkolny Klub Sportowy – funkcjonowały 122 grupy ćwiczebne w 51 placówkach oświatowych i łącznie w zajęciach wzięło udział ponad 1 830 uczniów,
- program „Umiem pływać” – skierowany był do dzieci klasy II i III szkół podstawowych, obejmował 20 godzin zajęć nauki pływania, z programu skorzystało ok. 600 dzieci,
- organizacja lekcji wychowania fizycznego na lodowisku Torbyd – z lodowiska skorzystało 29 placówek oświatowych.

2030 STRATEGIA 2.0

**POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE
„BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:**

III.1.1. Zintegrowana opieka zdrowotna.

Bydgoszcz posiada rozwiniętą infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, na której odbywają się liczne zawody sportowe o randze regionalnej, krajowej i międzynarodowej. Obiekty sportowe zapewniają możliwość uprawiania sportu zarówno zawodowego, jak i amatorskiego. Do dyspozycji mieszkańców są ogólnodostępne tereny i obiekty sportowe: stadiony, boiska, hale sportowe, korty tenisowe, baseny, przystanie, strzelnice, kręgielnie, skate parki, kartodrom, lodowiska, pola golfowe, wypożyczalnie sprzętu sportowego, a także kluby fitness i siłownie. Działalność w mieście prowadzą liczne kluby sportowe w wielu dyscyplinach.

W zakresie sportu akademickiego należy wspomnieć o **Centrum Edukacji Kultury Fizycznej i Sportu UKW**, w którym znajduje się pełnowymiarowa hala sportowa z trybunami, nowoczesna pływalnia, siłownie, boisko do piłki nożnej, korty tenisowe. Kompleks sportowy uwzględnia potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

W 2023 r. rozpoczęło działalność **Akademickie Centrum Sportu Politechniki Bydgoskiej**. Miasto na ten cel przekazało działki u zbiegu ulic Akademickiej i Kaliskiego. W północnej części kampusu PBŚ powstał nowoczesny budynek o powierzchni ponad 4 000 m², a w nim hala z boiskami do koszykówki, siatkówki, futsalu i trybuną dla 400 osób. W ACS znajduje się także ścianka wspinaczkowa, sala cardio, siłownia klasyczna oraz sala do treningów związanych z trójbojem siłowym. Obiekt dysponuje również wielofunkcyjną salą do fitnessu, zajęć tanecznych czy rehabilitacji ruchowej, sauną oraz nowoczesnie wyposażonym zapleczem trenerskim i techniczno-magazynowym. W 2023 r. Politechnika Bydgoska podpisała umowę z wykonawcą II etapu budowy Akademickiego Centrum Sportu z boiskiem do piłki nożnej, bieżnią, strefą lekkoatletyczną oraz boiskami do koszykówki i siatkówki plażowej. Zaplecze sportowe uzupełnią docelowo korty tenisowe i strzelnica. W Centrum odbywać się będą zajęcia dydaktyczne i sportowe dla studentów. Obiekt posłuży również mieszkańcom Bydgoszczy i umożliwi organizację wydarzeń sportowych oraz kulturalnych.

Miejską infrastrukturę sportową uzupełnia zaplecze hotelowo-gastronomiczne m.in. Hotel Zawisza oraz Przystań Bydgoszcz. W 2023 r. Hotel Zawisza obsłużył blisko 36,5 tys. gości, w tym, 1,3 tys. z zagranicy. W hotelu organizowane były zgrupowania: lekkoatletyczne, podnoszenia ciężarów, piłki nożnej, strzelectwa, gimnastyki, akrobatyki, hokeja, pływania i kajakarstwa. Natomiast w Przystani z noclegów skorzystało 12,3 tys. gości m.in. zgrupowania hokeistów, łyżwiarzy, pływaków, siatkarek i koszykarek.

Miejskimi obiektami przeznaczonymi do uprawiania sportu, wychowania fizycznego oraz rehabilitacji ruchowej zarządzają Bydgoskie Centrum Sportu oraz Bydgoskie Obiekty Sportowe Sp. z o.o. Na obiektach trenują olimpijczycy, medaliści mistrzostw świata i Europy, członkowie klubów sportowych, dzieci i młodzież. Ponadto jednostki te oferują usługi związane z wynajmem: obiektów, powierzchni reklamowych, sal i powierzchni eventowych oraz udostępniają zaplecze hotelowe.

Bydgoskie Centrum Sportu

Bydgoskie Centrum Sportu zarządza łącznie 67 miejskimi obiektami sportowymi w tym: halą sportowo-widowiskową Immobile Łuczniczka, kompleksem sportowym Zawisza, halą sportową SISU Arena, Stadionem Miejskim Polonia, kompleksem sportowym Chemik, torem regatowym Brdujście, 10 pływalniami oraz 50 innymi obiektami sportowymi przeznaczonymi do rozwoju form aktywności fizycznej.

Na obiektach BCS w 2023 r. odbyło się 300 zawodów rangi międzynarodowej, ogólnopolskiej, wojewódzkiej i miejskiej, w których wzięło udział ok. 130 tys. uczestników. Największe wydarzenia sportowe to: 5. Memoriał Ireny Szewińskiej, 2. Memoriał Wiesława Czapiewskiego, Akademickie Mistrzostwa Europy w Wioślarstwie, Mistrzostwa Polski Open w Strzelectwie Sportowym, 3. runda Tauron SEC 2023, Enea Bydgoszcz Triathlon, Bieg Niepodległości, Ocean Lava Planet Championships.

Obiekty sportowe znajdujące się w dyspozycji BCS prowadzą działalność o charakterze sportowym i rekreacyjnym wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. Udostępniane były mieszkańcom oraz na działalność stowarzyszeń sportowych. W okresie letnim (od 1 czerwca do 3 września) mieszkańcy miasta mogli bezpłatnie skorzystać z wypożyczalni rowerów wodnych na Torze Regatowym w „Brdujściu”. Mieszkańcy Bydgoszczy i okolic skorzystali z ok. 70 tys. zajęć sportowo-rekreacyjnych odbywających się na obiektach sportowych BCS, w których wzięło udział ponad 700 tys. osób. Udostępniana nieodpłatnie dla mieszkańców miasta jest część obiektów sportowych m.in. bieżnie lekkoatletyczne przyległe do 4 stadionów (Stadion Miejski Gwiazda – ul. Nakielska, Stadion Miejski – ul. Sielska, Stadion Chemik – ul. Glinki, Stadion Miejski – ul. Słowiańska) do wykorzystania dla aktywności sportowej i rekreacyjnej.

Ważnym elementem działalności BCS jest wsparcie rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży. Na obiektach sportowych trenowały dzieci z klubów sportowych oraz placówek oświatowych. W 2023 r. odbyło się około 11 tys. zajęć szkolnych z wychowania fizycznego dla 310 tys. uczniów m.in. na pływalniach miejskich oraz na bieżniach lekkoatletycznych Kompleksu Sportowego Zawisza i Stadionu Miejskiego przy ul. Sielskiej.

BCS zarządza następującymi pływalniami: Bryza (ul. Goszczyńskiego 3), Czwórka (ul. Stawowa 39), Ikar (ul. Golloba 7), Laguna (ul. Glinki 117), Neptun (ul. Swarzewska 10), Perła (ul. Grzymały-Siedleckiego 11), Piąta Fala (ul. Szarych Szeregów 4a), Sardynka (ul. Sardynkowa 7), Aqua Fordon (ul. Kromera 11 – obiekt o charakterze parku wodnego) oraz pływalnią Łabędź (ul. Pijarów 4), która razem z pływalnią Aqua Fordon stanowi jeden z najnowocześniejszych i zaawansowanych technologicznie basenów. Z pływalni korzystali mieszkańcy w ramach wejść indywidualnych oraz dzieci i młodzież w ramach zorganizowanych zajęć sportowych (kluby sportowe, szkoły pływania). W okresie ferii zimowych i letnich oraz na czas odbywających się lekcji wychowania fizycznego pływalnie były bezpłatnie udostępniane uczniom szkół, dla których organem prowadzącym jest Miasto.

Infrastruktura BCS stanowi bazę przygotowań do najważniejszych imprez sportowych dla osób z niepełnościami. Kompleks Sportowy Zawisza od lat jest przyjazny sportowcom niepełnosprawnym. Tutaj do najważniejszych zawodów przygotowują się polscy paralekkoatleci. Na obiektach BCS odbywały się zawody dedykowane osobom niepełnosprawnym m.in.: XX Ogólnopolski Turniej Piłki Nożnej 7-osobowej Olimpiad Specjalnych, XIII Ogólnopolski Mityng Trójboju Siłowego Olimpiad Specjalnych, XIII Ogólnopolskie Regaty Kajakowe Olimpiad Specjalnych, Mistrzostwa Polski w Strzelectwie Sportowym Osób Niepełnosprawnych w Konkurencjach Kulowych. Ponadto realizowano dwa projekty z Polskim Komitetem Paraolimpijskim oraz Polskim Związkiem Sportu Osób Niepełnosprawnych START. Projekty obejmowały zajęcia z sekcji: ogólnorozwojowej, tenisa stołowego, strzelectwa sportowego, podnoszenia ciężarów, pływackiej, badminton, boccia. Łącznie na obiektach BCS odbyło się około 6 tys. zajęć sportowo-rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych, w których wzięło udział 12 tys. osób.

Bydgoskie Centrum Sportu posiada zaplecze szkoleniowo-konferencyjne z ofertą miejsc szkoleniowo-konferencyjnych oraz targowo-eventowych (m.in. Kompleks Sportowy Zawisza oraz Hala Widowiskowo-Sportowa Immobile Łuczniczka). W 2023 r. odbyło się ponad 369 szkoleń, konferencji, targów oraz innych wydarzeń biznesowych.

Bydgoskie Centrum Sportu na III Gali Sport Biznes Polska zdobyło 1. miejsce w kategorii „Ośrodek Sportu 2023 roku”.

W 2023 r. modernizowana była istniejąca infrastruktura sportowa BCS poprzez:

- budowę systemów nawadniania na boiskach piłkarskich oraz torze żużlowym,
- doposażenie zarządzanej infrastruktury w sprzęt sportowy i urządzenia pomocnicze,

- rozbudowę systemów monitoringu (Kompleks Sportowy Chemik, Stadion Piłkarski przy ul. Słowiańskiej oraz Przystań przy ul. Tamka 2),
- budowę oraz modernizację istniejącej infrastruktury oświetleniowej – oświetlenie LED (Hala sportowa oraz boisko boczne Kompleks Sportowy Chemik, doświetlanie stadionu treningowego Kompleks Sportowy Zawisza, pływalnie),
- doposażenie obiektów w infrastrukturę szatniową (zakup kontenerów szatniowych), docieplenie i modernizację budynków zaplecza sportowego,
- wymianę urządzeń prysznicowych, prace remontowe, naprawy zjeżdżalni, systemów wentylacji, naprawę i regenerację pomp basenowych,
- wprowadzenie jednolitego elektronicznego systemu obsługi klienta na pływalniach,
- budowę ogrodzenia wewnętrznego – dojścia dla kibiców i gości na Stadionie Miejskim im. J. Piłsudskiego przy ul. Sportowej 2.

W ramach inwestycji związanej z przebudową Stadionu Polonii przy ul. Sportowej 2 (II etap) w 2023 r. wykonano badania drożności kanalizacji deszczowej, dokumentację kanalizacji deszczowej odwodnienia liniowego na styku toru żuźlowego z boiskiem oraz wykonano dokumentację modernizacji oświetlenia stadionu.

Na terenie Kompleksu Sportowego Zawisza powstanie dwukondygnacyjna hala sportowa o funkcjach: hali strzeleckiej spełniającej wymogi organizacji zawodów rangi krajowej, międzynarodowej i światowej oraz hali lekkoatletycznej dla celów treningowych. W 2023 r. wykonano inwentaryzację przyrodniczą, aktualizację dokumentacji projektowo-kosztorysowej oraz ogłoszono postępowanie przetargowe na wybór wykonawcy robót budowlanych. Ponadto w 2023 r. uzyskano dofinansowanie MSiT z Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu. Zakończenie inwestycji planowane jest do 2026 r.

Bydgoskie Obiekty Sportowe Sp. z o.o.

Spółka Bydgoskie Obiekty Sportowe realizowała w 2023 r. działania mające na celu aktywizację mieszkańców, wykorzystując przy tym funkcjonalność obiektów o charakterze sportowym: Centrum Rekreacji Astoria, Lodowisko Torbyd, Halę Tenisową Zawisza oraz oferując bazę noclegową sportowcom z całej Polski.

Liczba osób korzystających z obiektów w 2023 r.

380 271	Centrum Rekreacji Astoria
215 417	Lodowisko Torbyd
36 490	Hotel Zawisza
13 000	Hala i korty tenisowe Zawisza
12 341	Hotel Przystań Bydgoszcz

W **Centrum Rekreacji Astoria** odbyły się Międzywojewódzkie Drużynowe Mistrzostwa Młodzików, Zimowe Mistrzostwa Polski Juniorów 16 lat oraz Mistrzostwa w pływaniu osób z niepełnosprawnością. W Centrum odbywała się także impreza Triathlon pod dachem skupiająca fanów tych zawodów, którzy mogli realizować swoje pasje poza sezonem. W 2023 r. wystartowała również Bydgoska Liga Pływacka, comiesięczny cykl zawodów skupiający amatorów pływania. W Centrum regularne treningi pływackie przeprowadzały kluby sportowe oraz Kadra Polski w pływaniu. Ponadto w obiekcie działają zajęcia fitness w wodzie, z których część skierowana jest do seniorów. Dodatkowo uruchomione zostały przedpołudniowe zajęcia ruchowe dla seniorów „Sprawność i profilaktyka” oraz „Srebrna Joga”. Dla dzieci organizowane były lekcje nauki pływania oraz odbywały się treningi dla młodzieży z bydgoskich klubów pływackich oraz z klas o profilu pływackim.

W 2023 r. swoje pięciolecie świętowało **Lodowisko Torbyd**. Cieszy się ono niestąbnym zainteresowaniem wśród mieszkańców Bydgoszczy i okolicznych gmin. W ciągu pięciu lat Torbyd odwiedziło ponad 600 tys. osób, a prawie 450 tys. wypożyczyło łyżwy. Spełnia ono wymogi Międzynarodowej Federacji Hokeja na Lodzie i dysponuje m.in.: wypożyczalnią łyżew, szatniami i suszarnią sprzętu hokejowego, pomieszczeniami medycznymi, trybunami dla widzów oraz restauracją. W ferie zimowe uczniowie bydgoskich szkół mogli częściowo korzystać ze ślizgawek za darmo. Cyklicznie organizowane były warsztaty łyżwiarskie oraz obozy hokejowe

dla dzieci i młodzieży. Odbywał się darmowy program nauki jazdy na łyżwach „Chodź na łyżwy” oraz mecze BKS-u, zarówno grupy młodzieżowej, jak i seniorów. Odbyły się warsztaty Sebastiana Iwasaki, krótkie zgrupowania łyżwiarzy z Katowic i Torunia, natomiast indywidualne treningi realizował Wojciech Stachowiak – reprezentant Niemiec w hokeju na lodzie. Na lodowisku codziennie trenowały grupy hokejowe oraz łyżwiarstwa figurowego i synchronicznego. Zorganizowano trzecią edycję zawodów Halloween Cup i kolejne eliminacje do Międzywojewódzkich Mistrzostw Młodzików Północy.

W 2023 r. z Torbydu skorzystało 215 417 osób, z czego z samych ślizgawek ponad 109 tys. osób. Dodatkowo uczniowie 35 szkół skorzystali z lodowiska ponad 122 tys. razy.

Z hali tenisowej Zawisza korzystają zawodnicy, w tym młodzież, objęci systemem szkolenia Polskiego Związku Tenisowego. Realizowane są tam również zajęcia nauki tenisa dla dzieci i młodzieży oraz doskonalenia gry dla dorosłych. W okresie od maja do października do dyspozycji amatorów gry w tenisa są korty odkryte.

Podczas XVIII Gali Sportu i Biznesu DEMES, Bydgoszcz otrzymała wyróżnienie w kategorii „Sportowy Samorząd”, natomiast Centrum Rekreacji Astoria zdobyło statuetkę w kategorii „Zarządzanie Małym Obiektem Sportowym”.

Sport szkolny

Uczniowie korzystają z obiektów sportowych szkół: hal sportowych, sal gimnastycznych, pomieszczeń do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, kortów tenisowych, pływalni, boisk oraz „orlików” – dostępnych dla wszystkich mieszkańców.

Placówki oświatowe dbając o rozwój fizyczny uczniów, co roku organizują imprezy sportowe. W 2023 r. przeprowadzono 381 zawodów i turniejów, w których wzięło udział 44,6 tys. osób.

W 2023 r. zrealizowano inwestycje w ramach Programu BBO, mające na celu poprawę stanu przyszłolnej infrastruktury sportowej m.in.:

- przy SP nr 63 przy ul. S. Goszczyńskiego 3 powstała nowoczesna siłownia plenerowa, z szeregiem urządzeń umożliwiających m.in. doskonalenie się w kalistenice,
- wymieniono nawierzchnię boiska pod balonem, z mineralnej na sztuczną trawę wielofunkcyjną, na terenie Zespołu Szkół nr 5 Mistrzostwa Sportowego przy ul. Piwnika Ponurego.

Szkolne obiekty sportowe	
102	Sale gimnastyczne
59	Boiska
23	Boiska „Orlik”
14	Skocznie
12	Hale sportowe
10	Bieżnie
4	Korty tenisowe
2	Baseny
2	Rzutnie do pchnięcia kulą

Kluby sportowe

Działalność sportowa prowadzona w formie klubu sportowego, polega na tworzeniu sekcji danej dyscypliny sportu, której zadaniem jest utworzenie drużyny sportowej mającej występować w rozgrywkach sportowych. Bydgoszczanie trenowali w 124 klubach sportowych (w tym 42 przeznaczonych dla uczniów). W Bydgoszczy działają również kluby sportowe, które zarejestrowane są w Krajowym Rejestrze Sądowym lub w ewidencji stowarzyszeń zwykłych.

Bydgoskie kluby sportowe^a

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba klubów sportowych:	120	122	121	124
liczba uczniowskich klubów sportowych	44	42	42	42
Liczba miejskich stypendiów sportowych:	26	23	29	26
seniorzy	20	17	17	14

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
młodzież	4	4	7	8
juniorzy	2	2	5	4
Wartość środków na miejskie stypendia sportowe (tys. zł)	304,2	213,6	281,6	286,7

^aNa podstawie ewidencji klubów sportowych Prezydenta Miasta Bydgoszczy.

Źródło: Wydział Edukacji i Sportu Urzędu Miasta Bydgoszczy

Wysokość przekazanych w 2023 r. dotacji celowych dla stowarzyszeń sportowych to 13 mln zł, z czego:

- dotacje na szkolenie sportowe: 11,5 mln zł, na które składa się:
  - szkolenie sportowe seniorów w indywidualnych dyscyplinach olimpijskich oraz szkolenie sportowe dzieci i młodzieży w indywidualnych dyscyplinach sportu objętych systemem sportu młodzieżowego,
  - szkolenie sportowe seniorów oraz dzieci i młodzieży w dyscyplinach drużynowych,
  - szkolenie sportowe osób z niepełnosprawnościami,
  - szkolenie sportowe seniorów w dyscyplinach drużynowych,
- dotacje na imprezy sportowe: kwota 1,5 mln zł (w tym 1 mln zł na 5. Memoriał Ireny Szewińskiej).

Za osiągnięcia sportowe Prezydent Miasta Bydgoszczy przyznał nagrody finansowe dla drużyny LOTTO Polski Cukier Gwiazda Bydgoszcz za zdobycie brązowego medalu Drużynowych Mistrzostw Polski Lotto Superliga Mężczyzn w Tenisie Stołowym (sezon 2022/2023), dla 20 zawodników oraz 18 trenerów.

Miasto wspiera utalentowanych sportowców przyznając okresowe stypendia sportowe dla zawodników, którzy osiągnęli wysokie wyniki sportowe w międzynarodowym współzawodnictwie w dyscyplinach objętych programem igrzysk olimpijskich. Ze stypendiów skorzystało 26 sportowców, reprezentujących 15 klubów (6 wioślarzy, 4 lekkoatletów, 8 kajakarzy, 3 siatkarzy, 2 strzelców, 1 pływak, 1 tenisista stołowy i 1 lekkoatleta). Łączna kwota brutto stypendiów wyniosła 286,7 tys. zł.

Organem doradczym Prezydenta w zakresie kultury fizycznej jest **Rada Sportu Miasta Bydgoszczy** – złożona z przedstawicieli sportów drużynowych z klubów biorących udział w krajowych rozgrywkach ligowych na poziomie najwyższej klasy rozgrywkowej. Rada m.in. opiniuje wnioski w zakresie przyznawania stypendiów sportowych oraz współdecyduje o sposobie finansowania szkoleń sportowych dzieci, młodzieży, seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Głos Rady jest ważny także przy organizacji imprez sportowych w mieście.

Aktywna Bydgoszcz

Miejski serwis internetowy Aktywna Bydgoszcz został stworzony dla osób ceniących sport i aktywny wypoczynek. Portal zawiera informacje o imprezach sportowo-rekreacyjnych, w których można wziąć udział jako zawodnik. W serwisie dostępny jest kalendarz imprez w Bydgoszczy i najbliższej okolicy oraz wykaz obiektów sportowych. W 2023 r. pod szyldem Aktywna Bydgoszcz zorganizowano coroczne cykliczne imprezy sportowe tj.: Bydgoski Bieg Niepodległości z okazji Święta Niepodległości, Woda Bydgoska – Ogólnopolskie Zawody Pływackie na Brdzie oraz Bydgoski Bieg Urodzinowy w Parku nad Starym Kanałem Bydgoskim.

W 2023 r. rozstrzygnięto konkurs na Ambasadora Marki Aktywna Bydgoszcz, którego celem było przede wszystkim wyróżnienie wydarzeń międzynarodowych lub ogólnopolskich o otwartym i sportowo-rekreacyjnym charakterze. Ważnym kryterium było znaczenie promocyjne i wkład w budowanie wizerunku Bydgoszczy poprzez sport i rekreację. Nagrodzone imprezy to popularne przedsięwzięcia z powodzeniem organizowane w Bydgoszczy od lat. Z podmiotami wyłonionymi w konkursie zawarto umowy na trzy lata (2023-2025) gwarantujące dofinansowanie przedsięwzięć każdego roku trwania umowy. Ambasadorami Marki Aktywna Bydgoszcz zostały następujące wydarzenia: Enea Bydgoszcz Triathlon organizowany przez Stowarzyszenie Ars

Athletica Bydgoszcz; Terenowa Masakra, XV i XVI edycja, organizowane przez ProEnergy Rafał Szulakowski; Metalkas Ocean Lava Triathlon Polska Bydgoszcz Borówno organizowany przez Towarzystwo Sportowe Tri Sport; Ice Swimming Bydgoszcz Festiwal organizowany przez DS. Media Eryk Dominiczak; Runmageddon Bydgoszcz 2023-2025 organizowany przez Runmageddon oraz Extreme Events Sp. z o.o. „RUNMAGEDDON”; Cross Country Bydgoszcz na start! organizowany przez Kujawsko-Pomorski Związek Lekkiej Atletyki.

Dla uprawiających sport miasto udostępnia darmową ogólnopolską aplikację „Aktywne Miasta”, która mierzy czas, pokonany dystans, spalone kalorie, a przebyte szlaki oznacza na mapie. Uprawiany sport można wybrać spośród 18 aktywności. Aplikacja zawiera kalendarz wydarzeń sportowych. W kwietniu 2023 r. minęło 6 lat działalności aplikacji – 158 tys. użytkowników, 65 mln przejechanych km, 2,7 mln logowań. W 2023 r., w ramach aplikacji Aktywne Miasta można było wziąć udział w następujących rywalizacjach:

- Trening do Rowerowej Stolicy Polski (21 marca - 21 maja) – oficjalna dwumiesięczna rozgrzewka przed główną imprezą oraz Rowerowa Stolica Polski (1-30 czerwca),
- Aktywne Wakacje (1 lipca – 31 sierpnia) – to cotygodniowe rywalizacje w aktywnościach: rower i kolarstwo (100 km), bieganie i canicross (25 km), nordic walking i chodzenie (25 km),
- Aktywny wrzesień (1-30 września) – rywalizacja amatorów nordic walking, spacerowania oraz biegaczy,
- Europejski Tydzień Zrównoważonej Mobilności (16 - 22 września), aby wziąć udział w tej rywalizacji należało wykonać przy użyciu aplikacji jedną z 18 aktywności o dystansie min. 3 km,
- Jesienna Rywalizacja Rowerowa (18 - 31 października) – dwutygodniowa rywalizacja rowerowa,
- Cztery Pory Roku – nowe wydarzenie sportowe zainaugurowane w 2023 r. Impreza kierowana do tych rowerzystów, którzy używają jednośladów przez cały rok. Akcja podzielona jest na 4 etapy: zimowy, wiosenny, letni i jesienny.

Bydgoszcz jest pomysłodawcą i głównym organizatorem rywalizacji miast o Puchar Rowerowej Stolicy Polski. Wydarzenie odbywa się, co roku w czerwcu. W 2023 r. zarejestrowano 62,5 tys. uczestników, ze 152 miast i gmin Polski, którzy łącznie podczas trwania rywalizacji przejechali 12,5 mln km. Najlepsze w rywalizacji okazały się: Białą Podlaska, Puławy i Gniezno.

Rekreacja

Bydgoszcz dysponuje rozległymi terenami służącymi rekreacji. Miasto charakteryzuje duży udział terenów zielonych - jeden z najwyższych wśród miast wojewódzkich. Bydgoszcz posiada 6 tys. ha powierzchni lasów, parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej oraz ulicznej. W obrębie miasta usytuowane są 62 rodzinne ogrody działkowe. Zaledwie 3 km od centrum znajduje się największy w Polsce park miejski - Leśny Park Kultury i Wypoczynku „Myślęcinek”. Park stanowi doskonałe miejsce do spędzania czasu na powietrzu w otoczeniu przyrody. W Parku znajduje się: Ogród Botaniczny i Zoologiczny, Ośrodek Rekreacji Konnej, Park Rozrywki, Park Linowy, WakePark - w obrębie, którego jest plaża, letni bar, dwa boiska do siatkówki, wyciąg do wakeboardu Sesitec 2.0. oraz wypożyczalnia sprzętu wakeboardowego. Ponadto mieści się tu Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Ekologicznej, pole golfowe i stok narciarski, rozległe tereny spacerowe, ścieżki doskonałe do jazdy rowerem czy na rolkach. Na polanie Różopole odbywają się koncerty, zjazdy, festiwale, pikniki, wydarzenia sportowe. Park obejmuje ponad 800 ha i jest też enklawą leśnych uroczysk ze wzgórzami, stawami oraz jarami przeciętymi strugami.

Z uwagi na położenie miasta nad rzeką dużo terenów służących rekreacji jest powiązanych z wodą. Bydgoszcz dysponuje atrakcyjnymi ścieżkami rowerowymi i spacerowymi nad Kanałem Bydgoskim oraz wzdłuż nadbrzeży Brdy - sukcesywnie rewitalizowanych bulwarach nad Brdą. Z rzeką związanych jest dużo wydarzeń sportowych i kulturalnych. Organizowane są zawody pływackie, wioślarskie, spływy kajakowe, odbywają się tu koncerty, festiwale, przedstawienia teatralne. Wyspa Młyńska jest urokliwym miejscem do spędzania wolnego czasu i do

wypoczynku. Znajduje się na niej także plac zabaw dla dzieci. Sprzęt wodny można wypożyczyć w Przystani Bydgoszcz na Wyspie Młyńskiej, a bezpłatnie w sezonie wiosenno-letnim na torze regatowym w Brdujściu oraz w Muzeum Kanału Bydgoskiego (od kwietnia do października). W ramach BBO w 2023 r. uruchomiono wypożyczalnię kajaków nad Zalewem Smukalskim. Także w 2023 r. zakończono rewitalizację Starego Fordonu i nadbrzeża Wisły. W ciągu ul. Promenada powstał ciąg pieszo-rowerowy. Do użytku mieszkańców oddano plac zabaw, skatepark, pumtrack, ścianki wspinaczkowe, strefę fitness i alejki spacerowe obsadzone roślinnością. Obiekty i urządzenia do rekreacji i wypoczynku (plac zabaw, siłownie zewnętrzne, ścieżki zdrowia) znajdują się w parkach i na terenach osiedlowych. W mieście przybywa dróg rowerowych. Na koniec 2023 r. było ich 137,5 km.

Jak co roku, w ramach BBO w 2023 r. zgłoszono wiele nowych inwestycji związanych z rekreacją, natomiast zrealizowane zostały m.in.:

- Kosmiczny Park Zabaw na os. Błonie,
- park kieszonkowy na os. Kapuściska,
- tężnia solankowej oraz familijna strefa aktywności w Starym Fordonie,
- miniteżnia w Myślęcinku,
- plac do gier i zabaw na os. Bartodzieje z boiskami do gry w korfball i streetball,
- siłownia plenerowa przy SP nr 63 na os. Szwederowo,
- modernizacja terenu rekreacyjnego na terenie SP nr 58 oraz utworzono ekologiczną strefę edukacyjną na os. Bocianowo - Śródmieście - Stare Miasto,
- urządzenie polany rekreacyjnej na os. Glinki - Rupienica,
- zagospodarowanie skwerów i alejek na os. Jachcice, na os. Piaski i w Nowym Fordonie,
- zagospodarowanie terenu nad Kanałem Bydgoskim na os. Miedzyń - Prądy, Flisy i Osowa Góra,
- Zielony Plac Zabaw na os. Tereny Nadwiślańskie.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

III.1.2. Bogata oferta sportowo-rekreacyjna sprzyjająca aktywności mieszkańców.

III.2.3. Przyjazne dla wszystkich mieszkańców rozwiązania funkcjonalne infrastruktury publicznej

Miasto realizuje i wspomaga działalność kulturalną poprzez wsparcie finansowe, różnorodną ofertę wydarzeń, jednocześnie dbając o ochronę zabytków oraz kształtowanie przestrzeni miejskiej.

Bydgoszcz posiada cenne zasoby dziedzictwa kulturowego, m.in. zachowany układ urbanistyczny miasta lokacyjnego i XIX-wieczny śródmiejski układ urbanistyczny, Kanał Bydgoski z infrastrukturą techniczną, zespół kościołów średniowiecznych: katedra p.w. św. Marcina i Mikołaja, kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny (Klaryski), zespół klasztorny bernardynów, liczne kościoły XIX-wieczne oraz Stary Fordon z jego najstarszą budowlą sakralną: Kościołem św. Mikołaja z I połowy XVII w., Synagogą z XVIII w., a także Kościołem św. Jana Apostoła i Ewangelisty z II połowy XIX w. Krajobraz kulturowy Bydgoszczy najczęściej utożsamiany jest z charakterem zabudowy Śródmieścia i Starym Miastem, które stanowią obszary o największej koncentracji historycznej zabudowy mieszkalnej i najbardziej reprezentacyjnych dla miasta obiektów.

Bydgoszcz wyróżnia się pod względem rozwoju kultury muzycznej. Znajdują się tu kluczowe w województwie instytucje kultury związane z muzyką: Opera Nova, Filharmonia Pomorska im. I. J. Paderewskiego oraz szkoły muzyczne: Akademia Muzyczna im. F. Nowowiejskiego i Państwowy Zespół Szkół Muzycznych im. A. Rubinsteina. Szczególnym walorem funkcjonalnym i przestrzennym jest wzajemna, bliska lokalizacja Teatru Polskiego im. H. Konieczki, Filharmonii Pomorskiej, Akademii, Zespołu Szkół, a także Rozgłośni Polskiego Radia Pomorza i Kujaw oraz Parku im. J. Kochanowskiego, które razem tworzą tzw. dzielnicę muzyczną miasta.

Instytucje kultury w Bydgoszczy

Miejskie Centrum Kultury
Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury
Teatr Polski im. Hieronima Konieczki
Teatr Kameralny
Galeria Miejska bwa
Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera
Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego
Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Witolda Bełzy
Opera Nova
Filharmonia Pomorska im. Ignacego Jana Paderewskiego
Muzeum Wojsk Lądowych

Do niewątpliwych sukcesów 2023 r. należy zaliczyć przystąpienie Bydgoszczy do **Sieci Miast Kreatywnych UNESCO w kategorii Miasto Muzyki**. Sieć obejmuje siedem dziedzin kreatywności: literatura, muzyka, film, rzemiosło artystyczne i sztuka ludowa, wzornictwo, gastronomia oraz sztuka mediów. Sieć zrzesza 350 miast reprezentujących powyższe pola aktywności kulturalnej. Celem programu jest zwiększenie świadomości społecznej na temat znaczenia kultury i jej prorozwojowego potencjału w różnych dziedzinach życia społecznego, w tym również w gospodarce, sprzyjanie powstawaniu innowacyjnych centrów kreatywności, dóbr oraz usług kulturalnych, a także zwiększanie dostępu i uczestnictwa w kulturze. Proces przygotowania aplikacji dającej awans do prestiżowego grona Miast Kreatywnych UNESCO, koordynowało Miejskie Centrum Kultury, które włączyło w prace nad projektem szeroko rozumiane środowisko muzyczne. W prace nad aplikacją zaangażowały się m.in. instytucje kultury, przedstawiciele organizacji pozarządowych, artyści, szkoły, uczelnie wyższe oraz przedstawiciele Urzędu Miasta. Kluczowym efektem prac było powstanie aplikacji, zawierającej sześć projektów, zarówno artystycznych jak i edukacyjnych oraz badawczych, w tym trzy projekty oddolne (lokalne) i trzy międzynarodowe. Realizatorem bydgoskiego programu wypracowanego w ramach aplikacji zostało Miejskie Centrum Kultury. Bydgoszcz stała się szóstym polskim miastem w Sieci Miast Kreatywnych UNESCO po Krakowie (literatura 2013), Katowicach (muzyka 2015), Łodzi (film 2017), Wrocławiu (literatura 2019) oraz Gdyni (film 2021).

Na terenie kampusu Akademii Muzycznej trwały prace przy wznoszeniu 8-kondygnacyjnego gmachu głównego, który zaprojektowało biuro Plus 3 Architekci. Gmach pomieści m.in. 4 sale koncertowe: symfoniczną, kameralną, teatralno-operową i organową, a także sale dydaktyczne i dom studenta. Częścią kampusu Akademii Muzycznej będzie nowy układ komunikacyjny. W 2023 r. ZDMiKP ogłosił przetarg na drogi dojazdowe, który nie został rozstrzygnięty ze względu na wątpliwości dotyczące skażenia gruntu. Wykonano badania gruntu i zlecono opracowanie planu remediacji.

W 2023 r. odebrano kompleksową dokumentację projektowo-kosztorysową dotyczącą rozbudowy i modernizacji gmachu Filharmonii Pomorskiej od pracowni architektonicznej Kozień Architekci s.c. Założono, że nowy gmach powstanie przy ul. Kołłątaja. Znajdzie się w nim: druga sala koncertowa na 350 osób, garderoby dla artystów, podziemny parking, salon wydawniczy i restauracja. Generalny remont przejdzie także stary gmach Filharmonii. Przebudowana zostanie m.in. obecna sala kameralna, dzięki czemu powstanie wielofunkcyjna przestrzeń dla organizacji różnych spotkań czy też wystaw. Pomimo wcześniejszych zapewnień projekt rozbudowy Filharmonii Pomorskiej nie znalazł się na liście zadań, które otrzymają wsparcie finansowe z rządowego programu Funduszy Europejskich na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS).

Samorząd województwa kujawsko-pomorskiego wspólnie z Miastem prowadzi rozbudowę Opery Nova o IV krąg, która finansowana jest po połowie przez oba samorządy. Czwarty krąg będzie obejmował m.in. salę kameralną dla 485 osób, hol dla widzów z zapleczem szatniowo-sanitarnym, wielofunkcyjną przestrzeń wystawienniczą i salę kinową dla 205 osób. W 2023 r. w ramach prowadzonych robót wykonano prace archeologiczne, prace ziemne, żelbetonowe ścianki szczelinowe, będące jednocześnie ścianami fundamentowymi oraz zamontowano żuraw. W 2024 r. rozpoczną się prace związane z przebudową ul. Karmelickiej, która stanowić ma bezpieczny dojazd do dwupoziomowego podziemnego parkingu. To zadanie realizować będzie bezpośrednio Miasto. Parking połączony będzie funkcjonalnie z budynkiem Głównym Opery oraz z IV kręgiem oraz zapewni miejsca postojowe dla 228 pojazdów.

Jednym z największych projektów realizowanych przez Miasto w bydgoskiej kulturze jest modernizacja Teatru Polskiego. Głównym celem inwestycji jest poprawa komfortu widza, funkcjonalności obiektu oraz przywrócenie użyteczności balkonu poprzez modernizację budynku głównego w części dostępnej dla publiczności. Poprawi się również estetyka całej przestrzeni wokół teatru oraz akustyka obiektu. W 2023 r. wykonane zostały roboty w zakresie: rozbiórek, prac ziemnych, rozbudowy budynku – fundamenty, ściany, stropy, stropodach, układy konstrukcyjnego (nośnego) nowego balkonu widowni, zapadni scenicznej, konstrukcji dachu nad widownią i sceną wraz z warstwami pokrycia, pomostów technicznych, ocieplenia elewacji komina scenicznego, instalacji zewnętrznej kanalizacji sanitarnej i deszczowej, instalacji wewnętrznych sanitarnych, instalacji oświetlenia i gniazd w rozbudowie oraz instalacji ogromowej.

Ważny wkład w rozwój kultury mają także placówki muzealne, w tym Muzeum Okręgowe im. L. Wyczółkowskiego. Unikalnym na skalę światową jest Explozeum (Centrum Techniki Wojennej DAG Fabrik Bromberg), które należy do sieci obiektów Europejskiego Szlaku Dziedzictwa Przemysłowego, a także współtworzy bydgoski Szlak Wody, Przemysłu i Rzemiosła TeH₂O. W 2023 r. Muzeum Okręgowe obchodziło 100. rocznicę powstania, którą uświetniło wiele wydarzeń kulturalnych. Ponadto otwarto Centrum Edukacji Muzealnej przy ul. Mennica 6, w którym zaaranżowano nowe przestrzenie dla działań edukacyjnych skierowanych dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych, gdzie uczestnicy mogą odkrywać tajemnice sztuki i historii Bydgoszczy.

W muzeach i galeriach organizowane są każdego roku setki wernisaży i wystaw. Kulturalna działalność edukacyjna, której odbiorcami są głównie dzieci i młodzież, realizowana jest przez 5 młodzieżowych domów kultury, Pałac Młodzieży, a także placówki i instytucje kultury.

W Bydgoszczy odbywały się w 2023 r. liczne festiwale i przeglądy kulturalne o zasięgu ogólnopolskim oraz międzynarodowym, które cieszą się niezmiennie dużą popularnością, m.in.: Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. I.J. Paderewskiego, Bydgoski Festiwal Operowy, Festiwal Prapremier.

Ponadto w Bydgoszczy działają kluby muzyczne, a imprezy kulturalne organizują rady osiedla i środowiska branżowe. Do dyspozycji bydgoszczan w 2023 r. były 4 kina stałe z 31 salami (5 657 miejsc), w których odbyło się 50 103 seansów (959 950 widzów o 131 876 więcej niż w poprzednim roku).

Cele i działania polityki kulturalnej Miasta określa **Strategia Rozwoju Kultury Miasta Bydgoszczy na lata 2017-2026**. Cel nadrzędny strategii sformułowano w postaci hasła: **Kultura energią i marką Bydgoszczy**, a jej realizację podzielono na cztery cele strategiczne będące obszarami działania:

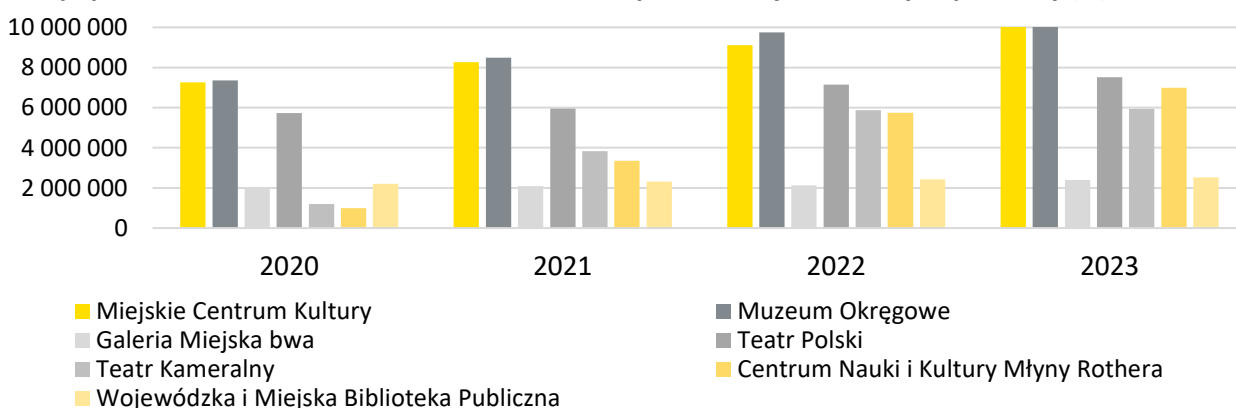
- Wyraziste oblicze kulturowe Bydgoszczy budujące poczucie tożsamości mieszkańców.
- Aktywne i powszechne uczestnictwo mieszkańców Bydgoszczy w kulturze.
- Miasto kreatywne kulturowo.
- Mechanizmy zarządcze samorządu miasta wspierające rozwój kultury.

Celom przypisano szereg działań, do najważniejszych z nich, realizowanych przez samorząd Bydgoszczy w 2023 r. zaliczyć można:

Tworzenie warunków dla stabilnego rozwoju miejskich instytucji kultury

Z budżetu Miasta finansowana jest działalność: Teatru Polskiego, Muzeum Okręgowego, Galerii Miejskiej bwa, Miejskiego Centrum Kultury, Teatru Kameralnego, Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera oraz Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej, zgodnie z zawartym porozumieniem między Zarządem Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a Miastem Bydgoszcz w sprawie wspólnego prowadzenia instytucji.

Dotacje podmiotowe i celowe z budżetu Miasta na wydatki bieżące dla instytucji kultury (zł)

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Wspieranie działalności bydgoskich instytucji kultury, dla których Miasto nie jest organizatorem

Z budżetu Miasta corocznie przekazywane są dotacje, w formie pomocy finansowej, udzielanej Samorządowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego, na działalność instytucji kultury prowadzonych przez Samorząd Województwa: Operę Nową, Filharmonię Pomorską oraz Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury.

Wykaz dotacji udzielonych instytucjom kultury, dla których Miasto nie jest organizatorem (zł)

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Filharmonia Pomorska im. I. J. Paderewskiego	200 000	200 000	200 000	200 000
Bydgoski Festiwal Muzyczny	200 000	200 000	200 000	200 000
Opera Nova	rezygnacja	rezygnacja	240 000	270 000
Bydgoski Festiwal Operowy	–	–	240 000	270 000
Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna	20 000	67 600	40 000	114 400
LiterObrazki – Festiwal Książki Obrazkowej dla dzieci	20 000	20 000	30 000	30 000

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Bydgoszcz czyta bez końca (Program BBO)	–	38 600	–	38 600
Kącik Malucha – miejsce spotkań i zabaw w bibliotece (Program BBO)	–	–	10 000	–
Gry planszowe i VR w Bibliotece (Program BBO)	–	9 000	–	–
Zaczytane Bielawy – miejsce dla każdego na os. Bielawy (Program BBO)	–	–	–	19 300
Uzupełnienie zbiorów biblioteki miejskiej (Program BBO)	–	–	–	26 500
Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury	10 000	10 000	–	–
Kwartalnik Artystyczny Kujawy i Pomorze	10 000	10 000	–	–
OGÓŁEM	230 000	277 600	480 000	584 400

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Rozwój oferty instytucji kultury

Miejskie Centrum Kultury

Działalność merytoryczna Miejskiego Centrum Kultury*

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba imprez kulturalnych	915	1 195	1 661	1 486
Liczba wystaw	22	19	30	31
Liczba premier i projekcji filmowych	77	76	89	82
Liczba wydarzeń organizowanych we współpracy z innymi podmiotami	b.d.	b.d.	b.d.	158
Liczba uczestników	106 772	136 547	161 642	200 445
Liczba uczestników wydarzeń organizowanych we współpracy z innymi podmiotami	b.d.	b.d.	b.d.	16 569
Liczba audycji radiowych, wydawnictw oraz imprezy zlecone	365	375	371	375
Liczba słuchaczy i czytelników	108 280	105 270	122 672	116 500
Liczba wydarzeń online/liczba wyświetleń	137 / 680 456	132 / 361 493	495 / 37 526	503 / 48 160

*Korekta danych przez BKB.

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Do najważniejszych przedsięwzięć zrealizowanych w ramach sekcji tematycznych w 2023 r. zaliczyć należy:

- **Bydgoszcz Miasto Muzyki w Sieci Miast Kreatywnych UNESCO** – koordynacja procesu przygotowania aplikacji Bydgoszczy do Sieci Miast Kreatywnych UNESCO w dziedzinie muzyki zakończona sukcesem:
  - spotkania i warsztaty projektowe ze środowiskiem muzycznym, kulturalnym, przedstawicielami miasta i instytucji kultury oraz z zewnętrzną ekspertką prezentującą projekty w składanej aplikacji, wizyta studyjna w Mannheim części Zespołu Roboczego, aktualizacja strony bydgoszczmusic.com,
  - przygotowanie materiałów promocyjnych związanych z UNESCO i celami organizacji,
  - koordynacja Bydgoskiego Roku Andrzeja Szwalbego,
  - zrealizowano 186 projektów wspólnie z 36 partnerami m.in. koncerty, produkcje filmowe, wystawy, wykłady, debaty, wydawnictwa, mural, gry, konkursy, spacer z przewodnikiem i inne.
- **Szlak TeH₂O** – koordynacja działań szlakowych w formie całorocznej współpracy 20 podmiotów o wysokim potencjale muzealno-turystyczno-edukacyjnym. W ramach projektu realizowano m.in.:
  - rejsy, wyprawy promocyjno-turystyczne prezentujące szlak miejscowo i w regionie, sprowadzenie do Bydgoszczy zabytkowego holownika „Certa”,
  - produkcję filmu „Fabryka” Dariusza Gackowskiego,

- wsparcie koncertów orkiestry E. Makuli i muzycznej warstwy obchodów Roku Andrzeja Szwalbego,
- emisja wzorów pocztówek, przygotowanie tabliczek emaliowanych, zakup materiałów promocyjnych oraz serii eksponatów muzealnych,
- wydarzenia: „Foto-Teho-Bazar”, imprezy nad Kanałem organizowane przez Muzeum Kanału Bydgoskiego, muzyczne wydarzenia Muzeum Wodociągów;
- regularne spotkania „Szychty Wokalnej: Niech To Szlak” – grupy śpiewających wolontariuszy.
- **Festiwal Muzyki Tradycyjnej i Ludowej Ethniesy (10. edycja)** – koncerty m.in. Nicponie, Hańba, Tuleje, Masala Soundsystem, Radykalna Orkiestra Pomorska, Kirszenbaum, EABS, Michalove; *Rodzanice* spektakl Akademii Głosów Tradycji; afterparty duet Lazy Bones, warsztaty z Barbarą Songin, *Dźwiękowy spacer* Marcina Dymitera, film Natalii Korynckiej-Gruz o naturze i jej badaczce Simonie Kossak, wystawa prac Karoliny Śwideckiej, *Chwila relaksu*.
- **Festiwal Animocje (12. edycja)** – 3 konkursy: Międzynarodowy o Bydgoską Nagrodę dla Najlepszego Filmu Animowanego, Filmów Dla Dzieci i Młodzieży oraz Filmów Muzycznych – 3 000 animowanych filmów zgłoszonych do selekcji konkursowej, ponad 2 000 widzów; w ramach festiwalu odbyły się m.in.:
  - polska premiera nagrodzonego Europejską Nagrodą Filmową filmu *Zakaz wstępu dla psów i Włochów*, seanse filmów nominowanych i nagrodzonych Oscarami, pokazy kuratorskie krótkich metraży,
  - edukacja: warsztaty dla dzieci, młodzieży, masterclass portugalskiej animatorki Alexandry Ramires,
  - wystawa kolektynu twórczego z Portugalii – Studia BAP, spotkania z animatorami, przyznanie nagrody za Szczególne Osiągnięcia w Dziedzinie Dubbingu – Miriam Aleksandrowicz, koncert T’ien Lai do filmów animowanych, prezentacje koła Animacji Animusz.
- **XVI Międzynarodowy Festiwal Rytmu i Sztuki Perkusyjnej DRUMS FUSION**
  - koncerty: *Rytm Rapu, Rytm świata* – Yasmin Levy, *Ikony polskiego jazzu* – Miśkiewicz, Zohar Fresco z zespołem, koncert flamenco puro, orkiestra cajonowa i koncert Marii Cangiano,
  - warsztaty, masterclass Izabeli Effenberg oraz Zohara Fresco, międzynarodowe forum perkusyjne, warsztaty dla dzieci oraz wykład o rytmach kosmosu (Voices of Cosmos),
  - pobicie rekordu Polski w ilości jednocześnie grających osób na instrumentach recyklingowych,
  - Dzień Inkluzynośći – debata, warsztaty, prezentacja osobistych historii.
- **Festiwal Literatury PRZECZYTANI** – spotkania autorskie: Joanna Bator, Manuela Gretkowska, Katarzyna Puzyńska i Tina Oziewicz; warsztaty dla dzieci w oparciu o książki pisarki T. Oziewicz; spotkanie poświęcone Jadwidze Stańczakowej, projekcja filmu *Parę osób, mały czas* ze specjalnie przygotowaną audiodeskrypcją.

Pozostałe działania w ramach sekcji programowych:

- Literatura i nowe media: debata *Przybieżeli ... O migrantach i migracji*; wydawnictwa: zbiór wierszy J. Stańczakowej, 55 wierszy, antologia dramatów Aurora: Nagroda Dramatyczna Miasta Bydgoszczy. Antologia 2023. (Współpraca z Teatrem Polskim); BIK – wydanie 11 numerów, wydruk reprintu wydania z czerwca 1993 r. poświęconego A. Szwalbemu.
- Prezentacja, produkcja i edukacja muzyczna:
  - rozpoczęcie wieloletniego projektu w ramach INTERREG: MI – RAP Music Industry Resilience Acceleration Programme – przygotowanie rozwiązań dla wspierania rynku muzycznego w Europie; prowadzenie pilotażowego kursu dla przyszłych reżyserów dźwięku oraz oświetleniowców,
  - koncerty: premiery płytowe, *Bydgoscy Muzycy w Hołdzie zespołu U2*, dwie odsłony Bydgoskiej Akademii Jazzu, koncerty w Kawiarni Szpulka, koncerty okolicznościowe, wydarzenia impresaryjne, warsztaty i koncerty Nowej Muzyki, koncerty Festiwalu Fonomo, Metalowe Zakończenie Roku i inne,
  - Studio A/V – zajęcia i warsztaty z zakresu produkcji dźwiękowej, nagrania utworów, spotów promocyjnych, słuchowisk, nagrania audycji Radio Jaskółka,
  - Dziecięca Orkiestra Recyklingowa – zajęcia całoroczne i udział w wydarzeniach MCK, nowy nabór,

- Orkiestra na Dużym Rowerze – łącznie 82 koncerty, ponad 76 tys. odbiorców w 12 krajach,
- Drums Fusion School: kilkudniowe zajęcia warsztatowe w pracowni Jacka Żelazka.
- Sztuki wizualne:
  - wystawy: w Galerii Wspólnej – 8 autorskich wystaw artystów z Polski oraz z zagranicy; w Foyer MCK – 7 autorskich wystaw festiwalowych; w ZPP w Ostromecku – *Nowa odsłona Gabinetu A. Szwalbego* – wystawa fragmentu kolekcji współczesnego malarstwa i grafiki im. Tadeusza Brzozowskiego, *Gościnnie. Malarstwo ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy*; rzeźba z wikliny w parku ZPP,
  - *Noc Muzeów w Bydgoszczy* – wieczorne zwiedzanie wystawy w Galerii Wspólnej,
  - działania edukacyjne: warsztaty, wykłady, otwarte konsultacje plastyczne, w ramach tzw. *Piątków w Pracowni*, edukacyjne oprowadzania kuratorskie po wystawach w Galerii Wspólnej,
  - *Dom Warsztatów* – nowa otwarta przestrzeń warsztatowa w Fordonie – podjęto współpracę ze Stowarzyszeniem Pracownia.
- Kino i Edukacja Filmowa:
  - seanse: regularnego repertuaru – 637 seansów i prawie 10 tys. widzów; online – blisko 450 tytułów na niemal 700 domowych seansach; specjalne okolicznościowe; maratony filmowe, premiery filmowych produkcji z Bydgoszczy i regionu, spotkania z twórcami, plakatobranie, urodziny kina Orzeł,
  - produkcje filmowe: *Non omnis moriar*, scen. i reż. D. Gackowski; *Fabryka*, scen. i reż. D. Gackowski; *Fragmenty*, scen. J. Wyzujak-Gongała i R. Zawadzki,
  - kino dostępne – organizacja seansów z audiodeskrypcją dla osób niewidzących oraz napisami dla osób niesłyszących; na sali działa też pętla indukcyjna.
- Równość i innowacje społeczne *SPLIT*:
  - UTW Agora Nestora: 18 wykładów i zajęcia stałe: chór, taniec, taniec flamenco, medytacja, nordic walking; warsztaty z komunikacji bez przemocy (10 godzin), warsztaty wokalne, spotkania integracyjne; koncerty: Akademii Muzycznej i Zespołu Pieśni i Tańca Płomienie,
  - LGBT + Film Festival – projekcje 10 filmów, debata o kryzysie suicydalnym młodzieży w Polsce,
  - warsztaty: impro dla dzieci ze Szkoły Braile’a, dla młodzieży ze szkoły branżowej, w domach usamodzielnienia (16 spotkań warsztatowych); sensoryczne, z sitodruku, debata o psychologii ciała,
  - organizacja 7 spektakli improwizowanych (grupa Parno, grupa Dwie Siostry),
  - *Usłysz* – celebrowanie światowego dnia Głuchych.
- Dziedzictwo kulturowe:
  - koncerty, w tym Bydgoski Rok Andrzeja Szwalbego: jeden/dwa koncerty w miesiącu oraz 11 koncertów w ramach obchodów 100. rocznicy urodzin A. Szwalbego,
  - nowa aranżacja Sali Balowej, nadanie jej imienia Andrzeja Szwalbego i odsłonięcie tablicy, wystawa kostiumów z kolekcji A. Szwalbego z depozytu Opery Nova, film *Fragmenty kolekcji współczesnego malarstwa i grafiki im. L. Wyczółkowskiego w Bydgoszczy* w reż. R. Zawadzkiego,
  - Sztambuch bydgoski: doposażenie zbioru o jeden z trzech zachowanych na świecie fortepianów autorstwa C. P. Uldahl; Artystyczne Spotkania Edukacyjne; działalność kuratorska; wzbogacanie wystawy stałej dotyczącej historii wsi i założenia parkowo-pałacowego w Ostromecku,
  - internetowy cykl *Opowieści Ostromeckich*; *Radio Jaskółka* podcast publikowany na YouTube i w Radio Kultura; Kurier Ostromecki – numer w całości poświęcony Andrzejowi Szwalbemu wznawiany trzy razy.
- Dziedzictwo kulinarne:
  - kulinarne warsztaty okolicznościowe, Kuratorskie Orowadzania Sensoryczne, jarmark lokalnych produktów w ramach Festiwalu Drums Fusion, wizyty studyjne,

- współpraca ze: Szlakiem krajoznawczo-kulinarnym *Niech Cię Zakole*, Instytutem Zootechniki, Państwowym Instytutem Badawczym, lokalnymi producentami żywności, z Departamentem Rolnictwa i Geodezji Urzędu Marszałkowskiego WK-P, z Muzeum Okręgowym, Stowarzyszeniem Polska Ekologia oraz Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa,
- współorganizacja i udział imprez: *Produkty mleczne na polskich szlakach kulinarnych*, *Stół Rodzimych Smaków* w ramach V Regionalnego Forum Turystyki, publikacja *Tradycje kulinarne Polski*, *Święta Jagięciny Ras Rodzimych*, Seminarium Regionalnej Akademii Liderok.
- Muzeum Legend Szyperskich – Barka Lemara: obsługa ruchu turystycznego, półkolonii letnich i zimowych, grup warsztatowych; wsparcie grup seniorskich i działalności licznych stowarzyszeń i grup zainteresowań; spotkania taneczne miłośników tanga, próby zespołów perkusyjnych, grupy wokalne Szlaku TeH₂O; obchody jubileuszu 10-lecia istnienia.
- Miejski Dom Natury: Tea chat – dyskusyjny klub po angielsku; wycieczki po regionie: Kultura na świeżym, Mała kultura na świeżym i Wyprawy Kobiece; Dzika kuchnia; Kurs Kreatywnego Pisania; koncert zespołu Czereśnie.
- Laboratorium Animacji Kultury: konsultacje eksperckie; spotkania sieciujące podmiotów z regionu działających na rzecz lokalnych społeczności; organizacja II Forum Praktyków Animacji i Edukacji Kulturowej. *Dzielnicowy Program Edukacji Kulturowej Kooperacje - Fordon* – 3. edycja programu; zrealizowano 10 lokalnych projektów partnerskich na terenie dzielnicy Fordon. *Bardzo Młoda Kultura* – MCK pełni rolę operatora programu na lata 2023-2025 realizując autorski program edukacji kulturowej na terenie województwa.
- Radio Kultura:
  - kontynuacja działalności reportersko/emisyjnej, nadawanie treści związanych z regionem i informujących o wydarzeniach w Bydgoszczy oraz w całym województwie, z naciskiem na doniesienia kulturalne z całego kraju i z zagranicy; średnia miesięczna liczba sesji indywidualnych (logowań) – 7 800,
  - audycje autorskie i rozmowy z gośćmi audycji porannej *Z kawą przy mikrofonie* (wyemitowano ponad 200 i nagrano ponad 130 nowych podcastów).
- Kultura bez barier – realizacja projektu *Poprawa i rozwinięcie dostępu do wydarzeń i budynków MCK w Bydgoszczy dla osób ze szczególnymi potrzebami* w ramach programu *Kultura bez barier*.
- Projekty Ukraina – pokaz cyklu filmów ukraińskich *Prywatna historia kina ukraińskiego* wg J. Nepytałiuk; wystawa *Wiadomości z Domu, Wiadomości, Do Domu* T. Bohuslavskiej w Galerii Wspólnej.
- Promocja:
  - wydarzeń kulturalnych MCK– druki informacyjne, banery, domeny, kampanie outdoorowe, promocja w Internecie – m.in. kampanie sponsorowane, kampanie w social mediach,
  - Wiosny Festiwal – indywidualne kampanie promocyjne,
  - wzmocnienie marki ZPP w Ostromecku promocja: ZPP Ostromecko, Zabytkowej Kolekcji Fortepianów w Pałacu Starym, wypożyczalni koszy piknikowych; gadżety/pamiątki; billboard,
  - Rok Andrzeja Szwalbego promocja działań i projektów.
- Projekty Partnerskie: Vintage Photo Festival, koncerty i spektakl flamenco, współorganizacja Festiwalu Teatralnego Sytuacja – Relacja, współorganizacja Festiwalu Get Up, koncerty zespołu Pieśni i Tańca Płomienie, koncert Fundacji Dignitate.

Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego

Działalność merytoryczna Muzeum Okręgowego*

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba wystaw	22	30	29	32
<i>stałych</i>	9	11	11	11
<i>czasowych</i>	9	14	15	18
<i>poza muzeum</i>	4	5	3	3
Liczba imprez	17	6	21	35
Liczba pozostałych realizacji artystycznych m.in. lekcje muzealne, warsztaty, oprowadzenia po wystawach	298	211	445	1 555
Liczba wydawnictw	b.d.	b.d.	3	5
Liczba zwiedzających	23 191	47 245	98 224	52 614
Liczba uczestników pozostałych wydarzeń				29 703
Liczba wystaw online/liczba wyświetleń	5/18 882	5/39 676	–	–

*Korekta danych przez BKB.

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Wystawy prezentowane w Muzeum Okręgowym:

- ekspozycje stałe:
  - Na pograniczu Wielkopolski i Pomorza. Bydgoszcz i region u zarania dziejów,
  - Od Starego Rynku do Placu Wolności. Spacer ulicami międzywojennej Bydgoszczy,
  - Twórczość Leona Wyczółkowskiego (1852-1936),
  - Leon Wyczółkowski wystawa biograficzna,
  - Exploseum – Centrum Techniki Wojennej DAG Fabrik Bromberg,
  - W Grodzie Bydgosta. Tajemnice życia wczesnośredniowiecznych mieszkańców Bydgoszczy i okolic,
  - Jan Stanisławski i uczniowie z kolekcji Wandy i Leonarda Pietraszaków,
  - Obrazy nie-/rzeczywistości: inspiracje i aspiracje,
  - Skarb Bydgoski – część numizmatyczna,
  - Aptekarstwo Bydgoskie,
  - Pokój zagadek Mariana Rejewskiego,
- ekspozycje czasowe:
  - Anna Sobol-Wejman i Stanisław Wejman,
  - Kurdystan. Oblicza trwania (25 listopada 2022 r. – 31 marca 2023 r.),
  - 73 PAMIĘCI AK-D – ogólnopolska wystawa 73. obrazów malarskich 80 x 60 cm,
  - Niech się święci ... Bydgoszcz w PRL-u,
  - Dyplomy wzornictwa Politechniki Bydgoskiej,
  - Dzień dobry panie Gauguin. Grzegorz Bednarski – malarstwo z kolekcji Krzysztofa Musiała,
  - Wystawy jubileuszowe Muzeum *Teraźniejszość czasu przeszłego* 1923-1932; 1933-1942; 1943-1952; 1953-1962; 1963-1972; 1973-1982; 1983-1992; 1993-2002; 2003-2012; 2013-2022,
  - Inherencja materii ducha. Wokół dorobku Andrzeja Szwalbego,
  - V edycja konkursu plastycznego Wymarzone Muzeum. 100 lat!.
- ekspozycje poza siedzibą muzeum:
  - Malarstwo ze zbiorów Muzeum Okręgowego im. L. Wyczółkowskiego – Pałace Ostromecko,
  - ekspozycje plenerowe: NA SZLAKU TeH₂O – przed Europejskim Centrum Pieniądza, ul. Mennica; Wystawa posterowa z okazji 100-lecia Muzeum Okręgowego – Most Staromiejski im. J. Sulimy-Kamińskiego.

Muzeum, w 2023 r., było jednym z laureatów Bydgoskiej Literackiej Nagrody *Strzała Łuczniczki*. Muzeum zostało uhonorowane w kategorii edytorstwa za album *Anna Sobol-Wejman i Stanisław Wejman / Stanisław Wejman, Komedia horyzontalna (1988-1994)*, który towarzyszył wystawie prac krakowskich grafików.

Muzeum realizowało także prace związane z inwentaryzacją i nadzorem nad zbiorami, a także konserwacją muzealiów, przeglądem konserwatorskim oraz opisem konserwatorskim. W ramach działalności naukowej Muzeum brało udział w projektach badawczych, w sesjach i konferencjach naukowych oraz prowadziło badania własne. W 2023 r. pracownicy Muzeum przeprowadzili, w zakresie posiadanych zbiorów i związanej z nimi tematyki: 122 kwerendy i konsultacje, zanotowano 1 113 odwiedzin w czytelni, 220 wypożyczeń książek z Biblioteki. W ramach działalności edukacyjnej prowadzone były lekcje i warsztaty muzealne. Pracownicy Muzeum przeprowadzili i koordynowali 1 151 lekcji muzealnych i warsztatów, w ramach 103 tematów. Oprobowadzili po wystawach 150 grup zorganizowanych. W Centrum Edukacji Muzealnej zaaranżowano nowe przestrzenie edukacyjne: *Sztuka od kuchni; Sala sensoryczna*.

Ponadto Muzeum było organizatorem różnorodnych wydarzeń kulturalnych i działań m.in.:

- wydarzenia kulturalne: tematyczne Spacer Historyczny – 14; wykłady, spotkania – 67; Ogólnopolski Dzień Etnografii, Etnologii i Antropologii Kulturowej – ETNObiblioteki. Od rękopisów do baz danych; VII Piknik Urodzinowy *U Wyczółkowskiego*; Dni Otwarte Funduszy Europejskich; Eskapada – poznaj swój region z przewodnikiem; Europejska Noc Muzeów; Seniorada. Zagraj z nami... w planszówki; Ster na Bydgoszcz,
- wydawnictwa: *Bydgoszcz I. Miasto i ludzie*, red. A. Nadolska; *Bydgoszcz II. Historia i współczesność*, red. A. Nadolska; K. Ściesiński, *100 lat Muzeum Okręgowego im. L. Wyczółkowskiego w Bydgoszczy (1923-2023)*; B. Chojnacka, *Życie artystyczne w Bydgoszczy w latach 1920-1939*,
- inne działania: wernisaże wystaw; pokaz pokonkursowy 4 edycji konkursu *Wymarzone Muzeum*; Niedziela w Muzeum – cykl wykładów i warsztatów realizowanych w niedzielne popołudnia; Dzień Babci i Dziadka; Ferie z Wyczółkiem; kuratorskie oprowadzania po wystawach; I edycja Międzynarodowego Festiwalu Sztuki; Majówka w Exploseum. Na tropie skarbu Zmorka; XX Ogólnopolski tydzień bibliotek; Dzień Dziecka w Muzeum; półkolonie bydgoskie; W świecie muszkieterów: podróże małe i duże; Twórcza Sobota; Świąteczny festiwal ART MINTAKA; Oko nigdy nie śpi – X edycja; I urodziny Apteki pod Łabędziem; Warsztaty – 10; Konkursy – 5.

Zakupy i pozyskiwanie muzealiów Muzeum Okręgowego

Lata	Zakupy		Dary i przekazania	
	liczba	wartość zł	liczba	wartość zł
2020	250	111 782	1 277	74 249
2021	11	4 794	714	1 583 485
2022	154	341 812	524	134 184
2023	11	1 510	710	58 828

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Galeria Miejska bwa realizuje działalność merytoryczną w obszarze sztuk wizualnych poprzez organizację wystaw i działań artystycznych z zakresu malarstwa, rysunku, rzeźby, performance, sztuki video i filmu. Są to działania podejmowane wspólnie z instytucjami i organizacjami oraz artystami bydgoskimi, ogólnopolskimi, europejskimi i światowymi. Wstęp do Galerii jest bezpłatny.

Działalność merytoryczna Galerii Miejskiej bwa*

Wyszczególnienie	2020	2021	2022 ^a	2023
Liczba wystaw	25	28	29	28
Liczba pozostałych wydarzeń kulturalnych	82	97	90	95

Wyszczególnienie	2020	2021	2022 ^a	2023
Liczba wydawnictw	14	16	7	12
Liczba zwiedzających	7 430	16 702	20 670	30 265
Liczba wydarzeń online/liczba wyświetleń	50/336 004	31/221 081	–	–

*Korekta danych przez BKB.

^aOd lipca do listopada 2022 r. trwały prace budowlane na fasadzie budynku przy ul. Gdańskiej 20; w tym czasie Galeria działała w mniejszym wymiarze godzin (15-20 / 16-20) oraz odwołane zostały wszystkie warsztaty i spotkania odbywające się zwyczajowo we wcześniejszych godzinach.

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Do najważniejszych przedsięwzięć artystycznych Galerii Miejskiej bwa w 2023 r. zaliczyć można:

- wystawy w gmachu głównym: *Marginalia* – Marcin Kędziński, Jacek Sztuka, Agnieszka Wielewska (malarstwo); *Somnium 2* – Katarzyna Tretyn; *Arek Pasożyt. Pasożycie. Od praktyki do praktyki* – Arek Pasożyt (malarstwo, sztuka performance'u, sztuka zaangażowana społecznie oraz sztuka partycypacyjna); *Nobilitacja Degradacji, czyli 20 lat Poor Designu* – Bartosz Mucha.; *Kim jest Janina Węgrzynowska?* – wystawa nieżyjącej już artystki (wideo, malarstwo, działania site specific) – Janina Węgrzynowska, Agata Bogacka, Magdalena Franczak, Agnieszka Grodzińska, Marcin Dymiter, Jenny Brockkann (Berlin), Dagmar Schüerrer (Berlin); *Dyplomy 2023. Wzornictwo PBŚ. Architektura Wnętrz PBŚ* – prace dyplomowe studentów Politechniki Bydgoskiej; *Backstage* – Dariusz Gackowski; *Karuzela* – wystawa dla dzieci wieńcząca całoroczne warsztaty *Dziecko na warsztat*; *(Nie)obecność* – Beata Stankiewicz, Krzysztof Rzeźniczek, Wojciech Woźniak; *Medycyna kolekcji* – wystawa kolekcji Grzegorza Schmidta; *We the water / My woda* – Wojtek Radtke; *Hereditas Signa* – Anna Bochenek; *Malować i jeszcze raz malować* – Leon Romanow; *Gesty akustyczne* – Ewa Doroszenko, Jacek Doroszenko; *Chyba to jest niepewność* – Monika Rak; *Path* – Tatiana Czekalska i Leszek Golec,
- wystawy w Galerii ul. Gdańska 3: *De facto – jutro będzie lepiej* – Stanisław Stasiulewicz; *Bovska – rysuje; Jestem jaka/jaki jestem; Ponawianie; Cięta Córa. Zła dobra Pani* – Agata Marchlewicz; *Wypowiedź* – w ramach Rezydencji artystycznej Kingi Kowalczyk; *Motyw moich wspomnień* – Piotr Matuszek,
- wystawy poza Galerią: *De facto – jutro będzie lepiej* – Stanisław Stasiulewicz, Biblioteka UKW; *Kim jest Janina Węgrzynowska?* – pokaz prac artystki, Filharmonia Pomorska; wypożyczenia zdjęć Zofii Kiepuszewskiej, Muzeum Fotografii w Krakowie; wypożyczenie pracy Leona Romanowa, Galeria Studio w Warszawie,
- warsztaty: *Dziecko na warsztat* – 28 warsztatów dla przedszkoli i szkół podstawowych; *Sztuka w samo południe* – 7 warsztatów dla seniorów; 14 różnych, dodatkowych warsztatów,
- pozostałe realizacje artystyczne: Noc Muzeów; koncert na zakończenie wystawy *Arka Pasożyta; FoMaTi / Marek Chołoniewski/Chris Cutler/Piotr Madej* – instalacja/koncert w ramach 19th Mózg Festival; *Do Not Forget to Keep Your Mind Clear* – spotkanie artystów z publicznością w ramach 19th Mózg Festival,
- działania artystyczno-edukacyjne: wykłady z cyklu *Akademia Sztuki* (7); oprowadzania kuratorskie (11); wykład D. Gzyra *Zbiór poszlak szowinizmu gatunkowego* – wydarzenie w ramach wystawy E. Sztetner; spotkanie autorskie z Grzegorzem Kozera, artystą goszczącym na rezydencji artystycznej,
- wydawnictwa: 12 pozycji katalogów, 25 tytułów plakatów i zaproszeń (online),
- inne m.in.: współpraca z prowadzącymi bloga *Turystyka BEZ FILTRÓW* – w ramach Roku Andrzeja Szwalbe powstał materiał o Galerii Miejskiej bwa; *Weekend Seniora z Kulturą*; pokazy filmów; promocja wydawnictw; spotkania z artystami; finisaże wystaw *Hereditas Signa* Bochenek i *Pasożycie*; panele dyskusyjne.

Galeria Miejska bwa utrzymuje i konserwuje rzeźby w mieście: rzeźba w przestrzeni miasta *Linoskoczek*; rzeźby wolnostojące: *Wędrowiec, Runda I*, formy przestrzenne: płyta kamienna *Nieznanemu Artyście, Krzesła, Drzewo Pinokio, 1:2*.

Teatr Polski im. Hieronima Konieczki

Działalność merytoryczna Teatru Polskiego*

Wyszczególnienie	2020	2021	2022 ^a	2023 ^a
Liczba premier	2	5	7	5
Liczba spektakli	74	107	108	99
Liczba pozostałych wydarzeń	24	14	15	29
Liczba pozostałych wydarzeń organizowanych we współpracy	b.d.	b.d.	b.d.	4
Liczba widzów spektakli	7 900	6 720	6 022	9 764
Liczba uczestników pozostałych wydarzeń	3 128	230	406	2 251
Liczba uczestników pozostałych wydarzeń organizowanych we współpracy	b.d.	b.d.	b.d.	325
Liczba wydarzeń online/liczba wyświetleń	22/3 179	29/1 314	–	–

*Korekta danych przez BKB.

^aOd marca 2022 r. Duża Scena TPB jest wyłączona z użytkowania, w związku z trwającym remontem budynku.

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Przedsięwzięcia artystyczne Teatru Polskiego realizowane w 2023 r.:

- spektakle premierowe: *Komediantka*, reż. A. Sokołowska; *Stella Walsh. Najszybsza osoba świata*, reż. J. Jeliński; *Ptaki ciernistych krzewów. Rzecz o miłości w kościele*, reż. J. Piaskowski; *Ostatnie dni Eleny i Nicolae Ceausescu*, reż. W. Faruga; *Buka*, reż. O. Turutia-Prasolova,
- pozostałe repertuarowe spektakle: *Ameryka*, reż. J. Holewińska; *F***ing in Brussels*, reż. M. Ilyinchyk; *Czerwony Kapturek*, reż. W. Faruga; *Katyń. Teoria barw*, reż. W. Faruga; *Oficerki. O policji. Fantazja oparta na faktach*, reż. A. Smolar; *Kierunek zwiedzania*, reż. A. Bielewicz; *Pchła Szachrajka*, reż. Ł. Gajdzis; *Plastusiowy pamiętnik*, reż. L. Frankiewicz; *Mleko*, reż. P. Łysak,
- spektakle grane poza siedzibą: *Kierunek zwiedzania*, reż. A. Bielewicz; *Komediantka*, reż. A. Sokołowska; *Nic o nas bez nas*, reż. D. Tavadze; *Przemiany*, reż. M. Borczuch; *Srebrny glob*, reż. M. Buszewicz; *Twarzą w twarz*, reż. M. Kleczewska,
- spektakle gościnne/wynajmy:
  - *Korowód w tęsknocie. Opór*, Teatr Ruchu Umownie Ewidentnego,
  - VII Magiczny Festiwal Świata Baśni i Bajek POZYTYWKA – w TPB odbyły się: warsztaty *DOMKI* realizowane przez Art Fraction Foundation i Teatr Animacji, spektakl lalkowy Fundacji GRA/NICE *Morze możliwości* oraz spektakl dla najmłodszych Olsztyńskiego Teatru *Tańca Poruszony las*,
  - Międzynarodowy Festiwal Teatralny Sytuacje/Relacje, organizowany przez Stowarzyszenie Juwenkracja – zaprezentowane zostały spektakle: *Camille*, reż. K. Klamut, *Nie mów nikomu*, reż. A. Ziajski, *Działanie Medea* ze Studio Kokyu, *PO – koncepcja* S. Kozłowska, *Komedia Judyty* – koprodukcja neTTheatre & Niezależna Grupa Kupałowcy,
  - Koncert Patriotyczny *Wspomnienie Utraconych Święt* – Kujawski Instytut Myśli Patriotycznej,
- spektakle wyjazdowe: 63. Kaliskie Spotkania Teatralne oraz Międzynarodowy Festiwal Teatralny KONTAKT – *Twarzą w twarz*, reż. M. Kleczewska; Aranya Theatre Festival w Qinhuangdao w Chinach – *Nic o nas bez nas*, reż. D. Tavadze; XII Sopot Non-Fiction Festiwal Teatru Dokumentalnego i Rezydencja Artystyczna – *Stella Walsh. Najszybsza osoba świata*, reż. J. Jeliński,
- inne wydarzenia – projekty artystyczne i edukacyjne:
  - *Wojna trwa* – wydarzenie zorganizowane w rok po pełnoskalowej inwazji Rosji na Ukrainę – pokaz szkicu scenicznego *Ja, wojna i plastikowy granat*, reż. M. Szpecht połączony z debatą i licytacją na rzecz piekarni Good Bread, dostarczającej pieczywo żołnierzom na froncie w Ukrainie,

- *The art of biography / sztuka biografii* – projekt K. Hartung-Wójciak realizowany w ramach stypendium artystycznego UMB przy wsparciu organizacyjnym i promocyjnym TPB,
- *Ścisłe fajne wakacyjne spotkania teatralne* – wakacyjne warsztaty dla dzieci i młodzieży,
- Świąteczne czytanie *Opowieści wigilijnej* Charlesa Dickensa,
- *Nie ogarniam – czyli o demonach* – projekt pre produkcyjny spektaklu w formule community play, reż. U. Kijak; spotkania warsztatowe, których efektem jest instalacja artystyczna we foyer teatru,
- studenckie czwartki – spektakle dedykowane studentom,
- inne działania, współorganizacja m.in.: Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu; Europejska Noc Muzeów 2023; *Seniorada. Tydzień międzypokoleniowy*; spektakle dyplomowe studentów wydziału wokalnno-aktorskiego Akademii Muzycznej; 19. Międzynarodowy Festiwal Muzyki Współczesnej i Sztuk Wizualnych *Mózg Festival* organizowany przez Mózg Foundation – na scenie TPB odbyły się koncerty: *Barbary Drazkov, Reinhold Friedl & Frank Gratkowski, SURVIVOR, Piotra Peszata, PLAY VIDEO Jon Dobie & Tomasz Glazik*; spektakl na rapera, 4 performerki i wizualizacje; Narodowe Czytanie *Nad Niemnem*; *Beksińscy* – warszawska prezentacja spektaklu, współpracę z Ursynowskim Centrum Kultury *Alternatywy*.

W 2023 r. odbyła się **22. edycja Festiwalu Prapremier** zorganizowanego pod nazwą Festiwal Prapremier POLA WALKI Bydgoszcz 2023 Kujawy/Pomorze. Impreza została zorganizowana pod hasłem programowym POLA WALKI, rozumianymi jako różnorodne przestrzenie konfliktów – tych toczących się realnie, choćby za naszą wschodnią granicą, wewnątrz na poziomie wspólnot czy społeczeństw, czy globalnie – jak choćby walka o dobro planety. Na program Festiwalu złożyły się prezentacje produkcji Teatru Polskiego w Bydgoszczy, gościnne prezentacje spektakli z Polski i zagranicy, pokazy szkiców scenicznych tekstów finałowych trzeciej edycji AURORY oraz wydarzenia towarzyszące – projekty rezydencyjne, spotkania z twórcami, debaty oraz gala finałowa Festiwalu. Łącznie zorganizowano 23 wydarzenia.

W 3. edycji AURORY, konkursu o Nagrodę Dramaturgiczną Miasta Bydgoszczy dla dramatopisarzy z Europy Środkowo-Wschodniej, wzięło udział 257 autorów z 17 krajów. Nagrodę główną otrzymał Danilo Bračkočevićowi za sztukę *Odporność szkła hartowanego*.

Zdobyte nagrody i wyróżnienia Teatru Polskiego:

- pierwsza nagroda aktorska dla Karoliny Adamczyk oraz wyróżnienie dla Andrzeja Kłaka za role w spektaklu *Twarzą w twarz*, reż. M. Kleczewska – 63. Kaliskie Spotkania Teatralne (maj 2023),
- Honorowa Nagroda im. Macieja Prusa dla najlepszego reżysera Kaliskich Spotkań Teatralnych dla Mai Kleczewskiej,
- nagroda dla najlepszej aktorki Karoliny Adamczyk za rolę w spektaklu *Twarzą w twarz* w reż. M. Kleczewskiej – Międzynarodowy Festiwal Teatralny KONTAKT (czerwiec 2023),
- z okazji Międzynarodowego Dnia Teatru wyróżnienia od Prezydenta Miasta Bydgoszczy otrzymali aktorzy: Damian Kwiatkowski i Michał Surówka, natomiast nagrodę Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego otrzymała producentka Magdalena Niedźwiecka oraz aktorka Emilia Piech.

Teatr Kameralny

Działalność merytoryczna Teatru Kameralnego*

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba premier	1	7	5	5
Liczba spektakli	2	53	123	196
Liczba pozostałych wydarzeń kulturalnych	29	19	39	90
Liczba pozostałych wydarzeń organizowanych we współpracy	b.d.	b.d.	b.d.	22
Liczba widzów spektakli	148	2 841	15 112	23 480

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba uczestników pozostałych wydarzeń	478	848	1 005	5 057
Liczba uczestników pozostałych wydarzeń organizowanych we współpracy	b.d.	b.d.	b.d.	4 750
Liczba wydarzeń online/ Liczba wyświetleń, w tym słuchowisk radiowych	9/15 854	11/2 261	–	–

*Korekta danych przez BKB.

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Do przedsięwzięć artystycznych Teatru Kameralnego realizowanych w 2023 r. należą:

- spektakle premierowe: *Drapando, czyli atak Zamszałego Starucha* autorstwa Szymona Jachimka, reż. T. Valldal Czarnecki; *Tylko mnie poproś do tańca* monodram muzyczny K. Kłaczek piosenek Anny Jantar; *Jana Kaczmarka TiVi de domo*, reż. A. Opatowicz; *Dziki Łabędzie* adaptacja baśni Andersena, reż. A. Klucznik; *Strach się bać*, reż. L. Słabińska-Grzęda,
- pozostałe spektakle: *Matylda – musical* Dennisa Kelly’ego i Tim’a Minchin’a, reż. J. Mikołajczyk; *WAG. Żona i dziewczyna piłkarza*, reż. M. Henke; *Opowieści z Narni* według C.S. Lewis’a, reż. G. Gietzky; *Rozplątanie tęczy* (spektakl dla dzieci w wieku 0-3), reż. A. Czekierda; *Trzy świnki i przyjaciele* Szymona Jachimka, reż. W. Wolański, *Bajki dla niegrzecznych dzieci*, reż. J. Zar; *Wyspa (Islander)*, reż. A. Płoszajska; *Dziewczynka z herbacianych pól*, reż. A. Klucznik; *Te sprawy*, reż. T. Kaczorowski; *Nowe szaty TindiElli*, reż. A. Wolszczak; *Adonis ma gości*, reż. J. Szydłowski,
- działania edukacyjne: *Detektyw Pozytywka w Teatrze*; *Kameralne Zakamarki – spacer po Teatrze*; *Dotknij Teatru ferie zimowe w Teatrze*; *Kameralna Akademia Musicalu – Broadway nad Brdą*; warsztaty: świąteczne, po spektaklu, wokalne; *Letnia Akademia Musicalu*; *Larpy Mickiewiczowskie*,
- inne działania: zajęcia teatralne; organizacja Międzynarodowego Dnia Teatru; Międzynarodowy Festiwal *Kontakt* w Toruniu; *Wynalazcy*; *Kooperacje Fordon 2023*; *Wisławie Grażyna – wydarzenie poetycko-muzyczne. Zaprasza Grażyna Szapołowska*; Monodram Macierzyński *Mamy problem*, reż. J. Ehrlih; spektakl wyjazdowy *Wyspa (Islander)*, reż. A. Płoszajska.

Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera -

Instytucja rozpoczęła działalność pod koniec 2019 r. pod nazwą Park Kultury.

Działalność merytoryczna Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera*

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba imprez m.in. spotkania, warsztaty, prelekcje, wydarzenia	–	98	236	395
Liczba wystaw własnych	–	–	7	5
Liczba wystaw organizowanych we współpracy	–	–	12	7
Liczba pozostałych realizacji m.in. wydarzeń artystycznych, edukacyjnych realizowanych we współpracy/partnerstwie z zewnętrznymi organizatorami	–	36	130	203
Liczba uczestników imprez własnych/zwiedzających wystawy własne	–	24 595	66 154	81 292
Liczba uczestników pozostałych realizacji we współpracy/zwiedzających wystawy organizowane we współpracy	–	6 175	39 965	25 303
Liczba zwiedzających obiekt	–	1 150	149 521	174 440
Liczba wydarzeń online/liczba wyświetleń	–	12/435	10/2 200	3/1 270

*Korekta danych przez BKB.

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Działalność programowa w Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera w 2023 r. była podzielona na 3 obszary tematyczne: nauka, kreatywność i dziedzictwo.

Program Nauka:

- wystawa stała Młyn – Maszyna: Budzenie Maszyny – zapowiedź otwarcia wystawy podczas Europejskiej Nocy Muzeów; otwarcie wystawy – premierowe zwiedzanie wystawy, pokazy popularnonaukowe, spotkania edukacyjne, Strefa Naukowych Odkrywców współtworzona z centrami nauki z całej Polski; działania edukacyjne i animacyjne wokół wystawy,
- działania edukacyjne i animacyjne, popularyzacja nauki: warsztaty popularnonaukowe i obserwacje nieba w ramach świętowania Dnia Nauki Polskiej; warsztaty plastyczno-astronomiczne *Astronomiczna Wielkanoc*; pokazy popularnonaukowe; instalacja *Dekapitacja Ewolucji – Nowa Ewolucja* autorstwa E. Flamingo; cykl *Młyny na Lato* – wakacyjne aktywności dla bydgoszczan i bydgoszczanek na młyńskim tarasie; cykl *Myślowisko miejskie* – spotkania dyskusyjne o kwestiach istotnych w życiu jednostki i zbiorowości; Festiwal Filozofii; slam filozoficzny – spotkanie stanowiące eksperymentalną wariację na temat slamu, czyli turnieju poetyckiego z udziałem publiczności; udział w wydarzeniach miejskich popularyzujących naukę, m.in. Ster na Bydgoszcz, Lato Wolnej Miłości, Science Week – XIII Bydgoski Festiwal Nauki,
- Pracownia Rejewskiego: piknik popularnonaukowy z okazji 118. rocznicy urodzin Mariana Rejewskiego; Gra terenowa przybliżający sylwetkę M. Rejewskiego opracowana przez Regionalny Oddział PTTK *Szlak Brdy*,
- Centrum Wiedzy o Mózgu: program aktywności nawiązujących do koncepcji Centrum Wiedzy o Mózgu; interaktywna instalacja *Neuromuzyka* Beniamina Głuszka; obchody Światowego Tygodnia Mózgu.

Program Kreatywność:

- Hub kreatywny – przestrzeń kreatywna, organizacja różnorodnych spotkań mających na celu inkubowanie pomysłów kreatywnych, wzmocnienie potencjału twórczego oraz tworzenie warunków do realizacji, w przestrzeni instytucji wydarzeń i projektów kulturowych m.in.:
  - warsztaty: *Wymyślmy wspólnie młyńskie atrakcje, Jak badać potrzeby odbiorców kultury, Znajdź dobry balans: podstawy wellbingu, Rozgość się! Dzień Sąsiada i Sąsiadki w Młynach, Stwórz własną teorię spiskową*,
  - wykłady: *Dlaczego potrzebujemy opowieści, żeby uratować świat*,
  - spotkania: *Młodzi i ich rzeczywistość* – spotkanie wokół raportu *Potrzeby, oczekiwania i praktyki młodych. Raport z badania krakowskiej młodzieży; Wspólnie o kulturze – spotkanie bydgoszczan i bydgoszczanek; Młodzieżowi Liderzy* – spotkanie z samorządami uczniowskimi szkół średnich; spotkanie lokalnej społeczności w ramach grupy roboczej zainteresowanej wodniackimi inicjatywami w Bydgoszczy,
  - współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz lokalnym środowiskiem artystycznym i biznesowym przy tworzeniu miejskich i ogólnopolskich wydarzeń: Ogólnopolskie Spotkanie Stowarzyszenia Animatorów i Animatorów Kultury Forum Kraków; 6. Bydgoski Hackathon; Światowy Dzień Jazzu w Bydgoszczy; I Festiwal Architektury; Konferencja Start-up Bydgoszcz: O sztucznej inteligencji po bydgosku. Osobiście, kreatywnie i firmowo o zarządzaniu projektami. O wystąpieniach publicznych w biznesie; 10. Forum Praktyków Partycypacji; Ogólnopolskie Święto Wolnych Książek – XX edycja; VII Magiczny Festiwal Świata Baśni i Bajek; Festiwal *Oko nigdy nie śpi – X edycja*; 9. Przeźrocza Festiwal Filmowy; Święto Światła – Światłowody / Mapping Młynów Rothera; Vintage Photo Festival; Promujemy Młodych – koncert w ramach festiwalu Młoda Muzyka Dawna; Festiwal Prapremier; XXIII Forum Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego; Rękoczynny – targi rzeczy wyjątkowych vol. 17,
  - udostępnianie przestrzeni i wsparcie merytoryczne i organizacyjne przedsięwzięć organizacji pozarządowych i lokalnego środowiska biznesowego.
- Nowe Miejsce – prowadzenie wielokulturowego miejsca spotkań tworzącego przestrzeń do dialogu:

- otwarcia Nowego Miejsca i kawiarni społecznej: warsztaty kulinarne, warsztaty dla dzieci *Mapa Szczęśliwych Podróży Misia Paddingtona*, projekcja filmu *Prawo do życia*, warsztaty antydyskryminacyjne, koncert Andrieja Jewdokimowa, premiera zina *Grupa* tworzonych przez osoby w procedurze uchodźczej w ośrodku dla cudzoziemców w Grupie k. Grudziądza,
- z kawiarni społecznej mogły korzystać lokalne stowarzyszenia, fundacje wspierające osoby w kryzysie uchodźczym oraz fundacje skupiające się na działaniach międzypokoleniowych,
- rozwój działań realizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi: Stowarzyszeniem Wspierającym Rodziców i Opiekunów Dzieci z Niepełnosprawnościami MY TEŻ, Stowarzyszeniem ROZ-KWIT, Fundacją Emic, Fundacją Understanding, Fundacją Teraz Wy,
- cykl spotkań pod nazwą *Młyński Rozmownik* – 23 spotkania,
- obchody Zero Discrimination Day – spotkanie *Jak żyje się w Polsce z niewidoczną chorobą?*,
- prezentacja projektu fotograficznego Tatsiany Safonavej *Całe życie – układanka*, który opierał się na zorganizowaniu sesji zdjęciowej poświęconej problematyce migracji,
- cykl muzycznych spotkań: *Nowe dźwięki Nowego Miejsca*. W marcu w ramach tego cyklu odbyła się premiera słuchowiska *Nawet rzeki szepczą*. Premiera była połączona z koncertem Rafała Kołackiego. Natomiast w maju odbył się koncert Nicka Balmera,
- różnorodne warsztaty: *Bajkowe warsztaty*, warsztaty animacji poklatkowej *Bydgoszcz w kieszeni*, kreatywne warsztaty *Wycinki z codzienności*, warsztaty plastyczne, warsztaty z tworzenia wyjątkowej laurki na Dzień Mamy, warsztaty artystyczne na Dzień Dziecka,
- Bydgoskie Dni Projektowe – miejski festiwal poświęcony polskiej myśli projektowej i celebrowaniu współtwórczej przestrzeni dobrego bycia; w ramach projektu odbyły się m.in.: wystawa *Oczarowanie* odnosząca się do twórczości Wiesława Krysiaka, bydgoskiego artysty i projektanta szkła; warsztaty ze specjalistami z branż związanych z projektowaniem, podzielone według kategorii zmysłów: wzroku, smaku, dotyku, słuchu i węchu; spotkania – wykłady z interaktywną formą udziału publiczności na zasadzie pytań i odpowiedzi. Podczas festiwalu: Strefa Małego Projektanta; udostępnienie prototypu gry przygotowanej przez finalistów Design Challenge 2022; konkurs z mini-grantami *Piękna Witryna* dla projektantów z Wydziału Sztuk Projektowych Politechniki Bydgoskiej.

Program Dziedzictwo:

- Wystawa stała *Węzły. Opowieść o mieście nad rzeką* – utrzymanie, działania edukacyjne i animacyjne:
  - warsztaty edukacyjne podczas ferii zimowych,
  - oprowadzania przewodnickie z okazji różnego rodzaju świąt, m.in.: 677. urodzin Miasta Bydgoszczy, Dnia Matki i Dnia Ojca; nagrody w plebiscycie magazynu National Geographic Traveler *Cuda Polski 2023*,
  - badanie odbiorców wystawy (obserwacje, wywiady, spacerki badawcze) realizowane we współpracy z Instytutem Komunikacji Społecznej i Mediów UKW,
  - pokaz fotografii *ODRA SOUND DESIGN*; Koncert Michała Zygmunta w synagodze w Starym Fordonie; rowerowe warsztaty fotograficzne z Filipem Springerem – *Aparat, rower i stara mapa*,
  - *Rzeka (u)rzeka* – szereg atrakcji z okazji pierwszych urodzin wystawy *Węzły. Opowieść o mieście nad rzeką*, m.in.: tematyczne oprowadzania z przewodnikiem, spotkanie autorskie z Maciejem Robertem, wykład performatywny Moniki Tomaszewskiej, warsztaty plastyczne, warsztaty kulinarne o kuchni fli-sackiej i szyperskiej, warsztaty szkutnicze oraz koncert lokalnego artysty, Wojtka Kotwickiego, wystawa czasowa *Moja rzeka* Marii Eleny Bonet.

W 2023 r., z myślą o tych, którzy chcieliby odkrywać wystawę *Węzły. Opowieść o mieście nad rzeką* bez nadmiaru bodźców, instytucja wprowadziła także „ciche godziny”.

- Udostępnianie Młynów Rothera jako zabytku architektury przemysłowej i obiektu lokalnego dziedzictwa: oprowadzania po obiekcie, informowanie o historii, gra turystyczna *Płyn z nurtem Młynów*; prace koncepcyjne nad wydarzeniem site-specific; koncert Zbuntowanej Orkiestry Podwórkowej *Hańba*; koncerty w ramach *Festiwalu Muzyki w Willi Blumwego*.
- Wywiad rzeka. Archiwum Bydgoskich Historii: prace nad udostępnianiem dotychczasowych zbiorów na stronie instytucji oraz w Otwartym Systemie Archiwalnym; spotkanie w ramach Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu zorganizowane w miejscu, w którym stała bydgoska synagoga; *Rozmowy w dużym pokoju* – spotkanie przybliżające, czym jest Wywiad - rzeka, a także poruszające kwestie związane z nostalgią i pamięcią o latach 90. XX wieku.

Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera było koordynatorem przedsięwzięcia **Europejska Stolica Kultury**, odpowiedzialnym za przygotowania aplikacji Bydgoszczy w konkursie o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2029. W ramach prac realizowano m.in.:

- cykliczne spotkania otwarte z koordynatorem przedsięwzięcia – Sławomirem Czarneckim,
- 2 spotkania w formule Open Space prowadzone przez Fundację DO: spotkanie o charakterze przygotowawczym, mające na celu mapowanie potrzeb, w którym uczestniczyli zaproszeni przez organizatorów przedstawiciele lokalnych instytucji i organizacji pozarządowych, a także nieformalnych kolektywów oraz drugie spotkanie pod nazwą *Wspólnie o kulturze*,
- uruchomienie i prowadzenie strony internetowej poświęconej przedsięwzięciu.

Aplikacja sporządzona nie uzyskała rekomendacji Panelu Ekspertów, a tym samym zakończyła przygotowania Miasta Bydgoszczy do uzyskania tytułu Europejskiej Stolicy Kultury w 2029 r.

Inne działania Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera wspierające budowanie oferty instytucji to:

- Realizacja projektu *Młyny – zobacz i usłysz kulturę* w ramach programu *Kultura bez barier* realizowanego przez PFRON: organizacja 2 spektakli *Morze Ciche* – w języku polskim oraz Polskim Języku Migowym, warsztaty czytania obrazu/ilustracji w książkach obrazkowych i komiksach *Emocje w książkach obrazkowych*, wdrożenie udoskonaleń dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- Realizacja projektu, w ramach programu rządowego *Kultura Dostępna*, polegającego na dostosowaniu wystawy stałej *Węzły. Opowieść o mieście nad rzeką* do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami:
  - opracowanie ścieżek zwiedzania wystawy dla osób niewidomych i niedowidzących we współpracy z ekspertami z Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 im. L. Braille'a w Bydgoszczy,
  - opracowanie ścieżek zwiedzania wystawy dla osób głuchych i niedosłyszących we współpracy z ekspertami z Polskiego Związku Głuchych Oddziału Kujawsko-Pomorskiego,
  - 18 oprowadzań dla różnych grup wiekowych (dzieci szkolnych, dorosłych, seniorów), reprezentujących środowisko osób głuchych i niedosłyszących oraz niewidomych i niedowidzących,
  - tłumaczenie na Polski Język Migowy 9 wybranych filmów, które są dostępne na wystawie; montaż tabliczek tyflograficznych na wystawie; stworzenie przed-przewodnika oraz tekstu łatwego w czytaniu i rozumieniu dotyczącego dotarcia na wystawę oraz samego zwiedzania.
- Realizacja projektu w ramach programu *EtnoPolska Edycja 2023*, współfinansowanego przez Narodowe Centrum Kultury: cykl warsztatów pozwalających na twórcze przekształcenie rodzimych opowieści i zwyczajów związanych z domowymi przepisami: warsztaty kulinarne *Bydgoskie: pruskie, lwowskie, mińskie czy wileńskie, czyli skąd pochodzą nasze domowe przepisy* oraz warsztaty ze storytellingu *Jak opowiedzieć smak*; opracowanie i wydanie zine'a z przepisami i powstałymi w ramach projektu opowiadaniem.

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna

Stan organizacyjny Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej (WiMBP)

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Placówki biblioteczne:	25	24	23	22
Biblioteka Główna	1	1	1	1
Filie dla dorosłych	4	4	3	2
Filie dla dzieci	2	2	2	2
Filie ogólne	18	17	17	17
Zbiory biblioteczne:	979 264	988 477	987 822	978 520
Książki	842 851	848 951	845 667	834 141
Czasopisma	64 101	64 727	65 127	65 641
Zbiory specjalne	72 312	74 799	77 028	78 738

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

W 2023 r. zlikwidowana została Filia nr 9 dla dorosłych przy ul. Rataja 2. Natomiast, dzięki środkom pozyskanym z BBO, oficjalnie została otwarta filia przy ul. Kaczyńskiego 35. Księgozbiór Biblioteki w 2023 r. wzbogacił się o 34 779 nowych jednostek bibliotecznych: Biblioteka Główna - 9 562, Filie Miejskie - 25 217.

W 2023 r., podobnie jak rok wcześniej, nastąpił wzrost poziomu czytelnictwa w stosunku do dwóch pierwszych lat pandemii. W zakresie liczby czytelników nie został osiągnięty poziom z 2019 r., natomiast liczba wypożyczeń wzrosła 5,4% w stosunku do 2019 r.

Poziom czytelnictwa

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Czytelnicy zarejestrowani w wypożyczalniach	36 346	34 683	38 255	42 014
Wypożyczenia na zewnątrz	571 998	724 521	781 960	824 034
Książki i czasopisma udostępnione na miejscu	32 099	28 569	40 347	29 034

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

W 2023 r. w Bibliotece Głównej oraz w filiach zrealizowano 2 838 wydarzeń, w których uczestniczyło 67 331 osób. Wśród organizowanych wydarzeń odbyły się: spotkania autorskie, lekcje biblioteczne, zajęcia edukacyjne, zajęcia plastyczne, koncerty, przedstawienia teatralne, wystawy oraz głośne czytanie. Do najważniejszych przedsięwzięć artystycznych WiMBP zaliczyć można:

- XII Festiwal Książki Obrazkowej dla Dzieci LITEROBRAZKI – konkursy, spotkania autorskie, warsztaty plastyczne, spektakle, wystawy, kiermasz książek; w ramach Festiwalu odbyło się 78 imprez, w których udział wzięło 8 296 osób,
- III Ogólnopolski Konkurs Literacki im. W. Dobaczewskiej *Na chwałę słońca*,
- Tydzień Bibliotek „*Moja, Twoja, Nasza-BIBLIOTEKA!*”,
- *Bydgoskie środy literackie* – cykl spotkań z bydgoskimi twórcami,
- *XVII Bydgoski Trójkąt Literacki*,
- *Narodowe czytanie*,
- *FESTIWAL ANIMACJI O!PLA*,
- *Urodziny miasta Bydgoszczy*,
- *CENTRUM INFORMACJI I KULTURY ameryka@twojej bibliotece®*,
- *Szlak Wody, Przemysłu i Rzemiosła TeH2O w Bydgoszczy*,
- *PROJEKTOR* – klub filmowy klasyki kina polskiego i światowego prezentowanych na bibliotecznym strychu,
- *Dyskusyjne Kluby Książki*,
- *Program ProKultura*,

- *Pokój zagadek*,
- *Uroczystości jubileuszu 120-lecia Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy*,
- spotkania autorskie, wystawy w formie tradycyjnej oraz online, koncerty, prelekcje, warsztaty.

Prowadzone były lekcje biblioteczne, celem zapoznania uczniów z działalnością biblioteki, posiadanymi zbiorami i zasadami korzystania. W 2023 r. przeprowadzono 289 lekcji bibliotecznych, w których uczestniczyło 4 605 osób. W ramach działalności edukacyjnej odbywały się także szkolenia dla seniorów, praktyki studenckie, staże oraz wolontariat. Biblioteka prowadziła też działalność wydawniczą: *Na chwałę słońca* almanach II Ogólnopolskiego Konkursu Literackiego im. W. Dobaczewskiej; *W obszernym a bardzo pięknym westybulu naszym... 120 lat Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy*; *Bibliotekarz kujawsko-pomorski*; *Kalendarium na rok 2024* oraz newsletter.

Dostęp do książki elektronicznej odbywa się w WiMBP poprzez platformy:

- ACADEMICA – Biblioteka udostępnia zasoby cyfrowe Biblioteki Narodowej. W 2023 r. skorzystało 58 osób, udostępniono 390 publikacji,
- IBUK Libra – WiMBP wraz z bibliotekami z podregionu bydgoskiego i podregionu toruńskiego tworząc konsorcjum 13 bibliotek wykupiła dostęp do elektronicznych wersji publikacji udostępnionych przez PWN; w 2023 r. czytelnicy WiMBP wchodzili na strony lbuka 1 343 razy pobierając 6 754 strony,
- LEGIMI – WiMBP wraz z innymi bibliotekami wspólnie opłacała dostęp do platformy; w 2023 r. w Legimi było zarejestrowanych 1 791 użytkowników, czytelnikom WiMBP wydano ogółem 10 229 kodów dostępu; czytelnicy pobrali z platformy 117 785 darmowych e-booków, audiobooków i synchrobooków.

Wspieranie nowatorskich inicjatyw organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów nieinstytucjonalnych działających na rzecz rozwoju oferty kulturalnej miasta

W Bydgoszczy funkcjonuje w formie stowarzyszeń lub fundacji blisko 210 organizacji pozarządowych, których statut przewiduje możliwość prowadzenia działalności kulturalnej. Miasto realizuje różnorodne formy współpracy z NGO m.in.: wsparcie finansowe, udział przedstawicieli tych organizacji przy opracowywaniu dokumentów miejskich regulujących tematykę działalności kulturalnej. Corocznie z budżetu Miasta wspierane są przedsięwzięcia inicjowane przez bydgoskie środowiska twórcze. Najczęstszą formą wsparcia są dotacje udzielane w trybie otwartych konkursów ofert o charakterze tematycznym.

Dofinansowanie przedsięwzięć kulturalnych w ramach otwartych konkursów ofert

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba dofinansowanych przedsięwzięć	49	51	50	54
Liczba dofinansowanych podmiotów	34	41	37	42
Kwota wykorzystanej dotacji (w zł)	1 581 990	1 765 000	2 556 000	2 166 000

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

W 2023 r. zrealizowano konkursy ofert:

- realizacja projektów i przedsięwzięć artystycznych wzmacniających lokalny kapitał kulturowy Bydgoszczy – pozytywnie rozpatrzono 28 wniosków z 75 złożonych, wsparcie finansowe otrzymały m.in.: Festiwal Fontanna Muzyki Bydgoszcz 2023; Festiwal Teatralny *Sytuacje/Relacje*; Bydgoskie Chóry. Mecenat i promocja twórczości; Koncert Jubileuszowy z okazji 65-lecia Zespołu Pieśni i Tańca *Ziemia Bydgoska*,
- realizacja projektów dokumentacyjnych oraz wydawniczych – pozytywnie rozpatrzono 15 wniosków z 35 złożonych, wsparcie finansowe otrzymały m.in.: *nagranie i wydanie płyt artystów związanych z Bydgoszczą w ramach wydawnictwa AMFN SAGGITARIA*; wydawanie kwartalnika o nowej kulturze *Fabularie*; *Bydgoszcz przez dziurkę od klucza #2*; *Zbigniew Urbanyi. Fotografia reportażowa*,

Ponadto w 2023 r. realizowane były przedsięwzięcia wieloletnie (2022-2025) wybrane w ramach konkursów przeprowadzonych w 2022 r.:

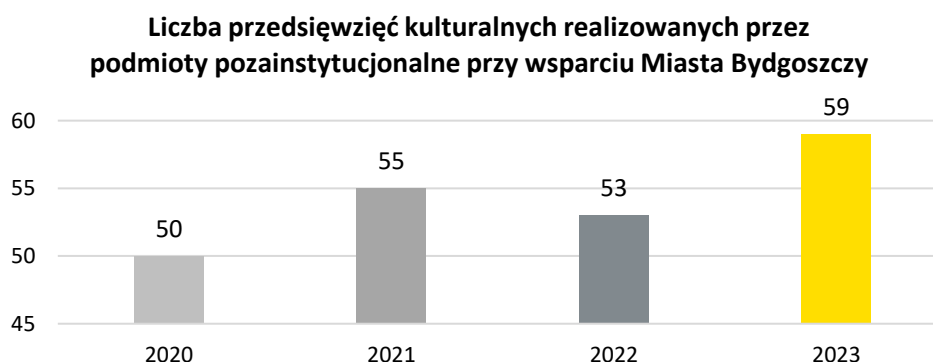
- realizacja projektów i przedsięwzięć artystycznych o znaczeniu promocyjnym dla miasta Bydgoszczy – 10 projektów m.in.: Vintage Photo Festiwal – Międzynarodowy Festiwal Miłośników Fotografii Analogowej; Magiczny Festiwal Świata Baśni i Bajek *Pozytywka*; Przeźrocza Festiwal Filmowy; Festiwal Muzyki Kameralnej Muzyka u Źródeł,
- prowadzenie Muzeum Kanału Bydgoskiego im. Sebastiana Malinowskiego w budynku przy ul. Staroszkolnej 10 – realizowane przez Stowarzyszenie Przyjaciół Muzeum Kanału Bydgoskiego.

Kolejną formą wspierania realizacji zadań publicznych z zakresu kultury były tzw. "małe granty", w których dotacja ze strony Miasta nie przekracza jednorazowo kwoty 10 tys. zł, a czas realizacji nie jest dłuższy niż 90 dni. W 2023 r. dofinansowano 5 takich przedsięwzięć: *Muzyczna Bydgoszcz Andrzeja Szwalbego* cykl warsztatów plastycznych; *TRUE Korowód w tęsknocie* – na Światowy Dzień Zespołu Downa; Kongres *Jeden świat – wiele kultur* – XIV Międzynarodowa Konferencja Interdyscyplinarna *Przemiany kulturowe wyzwaniem dla współczesnego świata*, „*Kalendarz Bydgoski*” 2024, „*Rozwijamy swoje pasje*”.

Realizacja zadań publicznych w zakresie kultury w trybie tzw. „małych grantów”

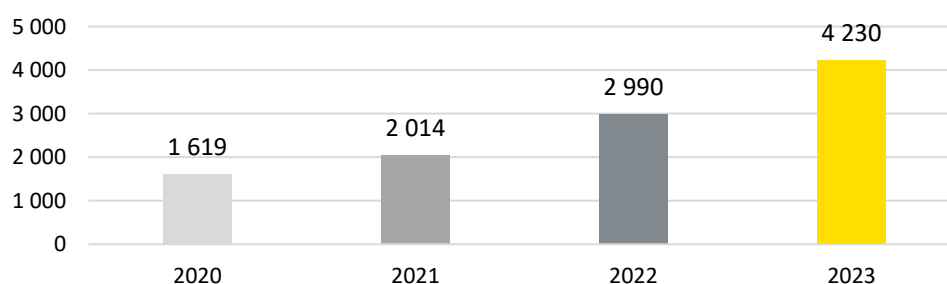
Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba dofinansowanych przedsięwzięć	1	4	3	5
Liczba dofinansowanych podmiotów	1	4	3	5
Kwota wykorzystanej dotacji (w zł)	3 100	25 000	9 998	33 996

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

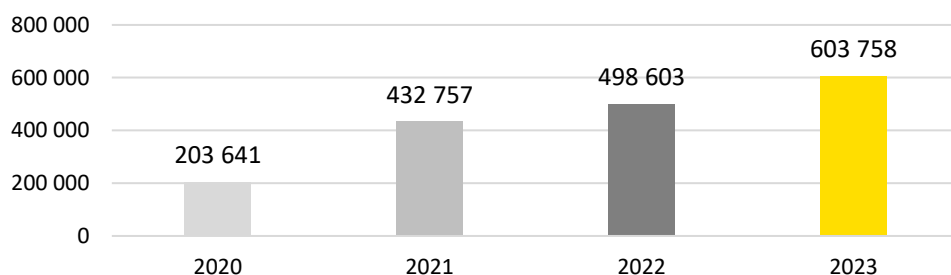
Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w sposób tradycyjny przez instytucje kultury i organizacje pożytku publicznego przy wsparciu Miasta Bydgoszczy

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Liczba uczestników wydarzeń kulturalnych organizowanych w sposób tradycyjny przez instytucje kultury i organizacje pożytku publicznego przy wsparciu Miasta Bydgoszczy

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Wspieranie indywidualnych twórców i animatorów kultury

Znaczącą rolę w życiu kulturalnym naszego Miasta odgrywają przedstawiciele środowisk twórczych oraz artystycznych reprezentujący różnorodne spektrum działalności kulturalnej.

W ramach mecenatu nad twórcami kultury corocznie przyznawane są: **Nagroda Artystyczna i stypendia artystyczne Prezydenta Miasta**. Nagrody oraz stypendia przyznaje Prezydent Miasta Bydgoszczy na wniosek Kapituły Nagród i Stypendiów Artystycznych. W 2023 r. Kapituła wyłoniła następujących laureatów:

- Nagroda Artystyczna – dr hab. Bartłomiej Wezner,
- Stypendia Artystyczne – Roksana Korban, Patryk Chenc.

Nagrody przyznano również laureatom Konkursu na Bydgoską Literacką Nagrodę Roku *Strzała Łuczniczki*, dla najlepszej książki treścią lub osobą autora związanej z Bydgoszczą, wydanej w roku kalendarzowym poprzedzającym rok przyznania nagrody. W 2023 r. nagrodę *Strzała Łuczniczki* otrzymali:

- w kategorii poezja: *Samotny mężczyzna spokojnie konsumuje fasolkę Heinza* – Bartłomiej Siwiec,
- w kategorii proza i eseistyka: *Szalom bonjour Odessa* – Aleksandra Majdzińska,
- w kategorii poziom edytorski: *Anna Sobol-Wejman/Stanisław Wejman, Komedia horyzontalna (1988-1994)* – Muzeum Okręgowe im. L. Wyczółkowskiego.

W ramach mecenatu Miasta nad indywidualnymi twórcami, przyznawane są stypendia dla osób zajmujących się twórczością artystyczną oraz upowszechnianiem kultury na rzecz Miasta Bydgoszczy. Stypendia są przyznawane osobom indywidualnym lub grupom osób na konkretne przedsięwzięcia i projekty artystyczne oraz twórcze, działania artystyczne w przestrzeni miasta, udział w konkursach lub festiwalach. Mogą się o nie ubiegać osoby mieszkające lub tworzące w Bydgoszczy lub realizujące projekt dotyczący miasta.

Stypendia dla osób zajmujących się twórczością artystyczną oraz upowszechnianiem kultury

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Przedsięwzięcia stypendialne:				
wydawnictwa książkowe w formie drukowanej i elektronicznej	33	15	11	15
wydawnictwa muzyczne	26	26	23	9
filmy	–	3	2	7
koncerty	4	–	2	5
wystawy	10	3	4	4
spektakle	–	–	1	–
projekty interdyscyplinarne	16	15	10	14
projekty z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego	–	–	2	–
przedsięwzięcia o charakterze jubileuszowym	1	1	2	2

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
uczestnictwo w kursach, festiwalach, konkursach	1	3	3	7
Liczba projektów stypendialnych	91	66	60	63
Liczba osób	93	74	64	69
Łączna kwota stypendiów (w zł)	399 863	307 000	301 000	305 000

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Stypendia, poza funkcją wspierania indywidualnego rozwoju artystycznego twórców, pełnią rolę promocyjną bydgoskich osiągnięć poza granicami kraju. Promują one nie tylko uznanych artystów, ale także debutantów. W 2023 r. przyznano nagrody okolicznościowe 42 działaczom kultury oraz 6 instytucjom w związku z jubileuszem powstania.

Modernizacja i rozbudowa instytucji kultury. Tworzenie nowych podmiotów i form organizacyjnych w kulturze

Zapewnienie właściwej infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej jest jednym z najistotniejszych zadań samorządu warunkującym prawidłowe funkcjonowanie oraz rozwój instytucjonalnych i nieinstytucjonalnych podmiotów kultury.

Wydatki inwestycyjne budżetu Miasta na rozwój kultury

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Środki przeznaczone z budżetu Miasta na zadania inwestycyjne (kwota w zł)	53 483 253	36 690 500	16 004 454	30 368 264

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Wykaz zadań inwestycyjnych z zakresu kultury

Obiekt	Zakres prac	Kwota w zł
Miejskie Centrum Kultury	Zakupy inwestycyjne – stworzenie internetowej platformy informacyjnej dotyczącej wydarzeń kulturalnych w Bydgoszczy; nabycie zabytkowego statku "Certa" oraz doprowadzenie do stanu użyteczności; zakup specjalistycznego sprzętu dla Bydgoskiej Kroniki Filmowej.	262 600
	Kultura w zasięgu 2.0. – wkład własny do zakupu dwóch totemów – system plakatu elektronicznego.	9 826
Muzeum Okręgowe im. L. Wysockiego	Modernizacja budynków – zabezpieczenie kotłowni w system detekcji gazu wraz z podłączeniem do systemu SSP i aktualizacją wizualizacji systemu p. poż. w obiektach przy ul. Mennica oraz montaż trzymaczy elektromagnetycznych w drzwiach p. poż.; opracowanie dokumentacji projektowej izolacji przeciwwodnej ścian piwnicznych w budynku przy ul. Mennica 4.	72 471
	Zakup i montaż baterii do kompensacji mocy biernej pojemnościowej i indukcyjnej przy ul. Gdańskiej 4 oraz centrali systemu sygnalizacji pożaru w obiekcie przy ul. Grodzkiej 7-11.	40 998
	Fabryka Kultury – opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej zagospodarowania pozostałych budynków Dag Fabrik Bromberg.	242 200
	Kultura w zasięgu 2.0. – wkład własny do zakupu platformy wirtualnego przewodnictwa oraz cyfrowe materiały multimedialne.	27 037
Galeria Miejska bwa	Zakupy inwestycyjne dla instytucji kultury – zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem.	20 000
	Kultura w zasięgu 2.0. – wkład własny do zakupu dwóch totemów – system plakatu elektronicznego.	10 259

Obiekt	Zakres prac	Kwota w zł
Teatr Polski im. H. Konieczki	Zakup wyposażenia na potrzeby realizacji teatralnych: sprzętu oświetleniowego, multimedialnego i nagłośnienia.	149 924
	Modernizacja i przebudowa infrastruktury Teatru Polskiego im. H. Konieczki w Bydgoszczy.	13 279 405
Teatr Kameralny – druga scena teatralna	Rewitalizacja nieruchomości dawnego Teatru Kameralnego w Bydgoszczy – m.in.: zakup zestawu mikroportów wraz z akcesoriami służącymi do nagłośnienia sceny, zestawu reflektorów scenicznych typu wash, neony na budynku teatru.	479 945
Centrum Kultury i Nauki Młyny Rothera	Realizacja strony internetowej, zintegrowanej z systemem sprzedaży biletów oraz strony archiwum społecznego.	38 677
	Zaprojektowanie i wykonanie instalacji w formie napisu oraz ławek, elementów małej architektury.	146 168
	Zakup samochodu dostawczego do transportu osób oraz na realizację celów statutowych Instytucji.	130 000
	Rewitalizacja Młynów Rothera na Wyspie Młyńskiej – audioprzewodniki wystawy stałej Węzły wraz z osprzętem i oprogramowaniem.	116 840
	Rewaloryzacja Młyna Rothera na cele kulturalno-turystyczne.	4 919 998
	Zagospodarowanie Wyspy Młyńskiej.	211 380
	Przestrzeń edukacji w Młynach Rothera – opracowania merytoryczne, dotyczące wystawy stałej Centrum Wiedzy o Mózgu w Spichrzu Mącznym oraz doprecyzowanie funkcji i funkcjonalności przestrzeni.	25 532
	Rewitalizacja Młynów Rothera na Wyspie Młyńskiej.	1 251 460
Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna	Strefa aktywnego umysłu w bibliotece na os. Kapuściska (Program BBO).	14 111
	Wykonanie systemu oddymiania klatki schodowej w budynku przy ul. Stary Rynek 22.	15 000
Opera Nova	Rozbudowa Opery Nova w Bydgoszczy o IV krąg.	3 189 285
Hala Targowa	Rewitalizacja Miejskiej Hali Targowej.	938 492
Kanał Bydgoski	Modernizacja Śluz Starego Kanału Bydgoskiego oraz brzegów.	4 370 656
Obiekty zabytkowe	Bydgoski Program Wsparcia Renowacji Zabytków.	406 000
OGÓŁEM		30 368 264

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Estetyczna przestrzeń publiczna

Działania w tym zakresie prowadzi Plastyk Miejski, współpracując ze Społeczną Radą ds. Estetyki oraz jednostkami miejskimi i wydziałami Urzędu Miasta. W 2023 r. działania obejmowały m.in.:

- wprowadzenie w życie *Zarządzenia Prezydenta Miasta nr 515/2023 z dnia 1 września 2023 r. w sprawie zasad i warunków sytuowania tablic reklamowych i urządzeń reklamowych, standardów jakościowych oraz rodzajów materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane – w miejskiej przestrzeni publicznej, na gruntach, obiektach budowlanych i urządzeniach użyteczności publicznej, stanowiących wyłączną własność Miasta Bydgoszcz lub będących w zarządzie Prezydenta Miasta Bydgoszczy,*
- opiniowanie, wskazywanie rozwiązań, tworzenie koncepcji zagospodarowania przestrzeni dla inwestycji miejskich oraz działań w przestrzeni miasta,
- porządkowanie szyldów, reklam na terenach oświaty i szkolnictwa oraz w pasie drogowym, a także kiosków, pawilonów handlowych; nadzór nad estetyką i formą funkcjonujących ogródków gastronomicznych,
- zadania na rzecz rewitalizacji Cmentarza Starofarnego, w tym nagrobków znanych bydgoszczan,

- praktyki studenckie, w ramach których stworzono projekty związane z poprawą estetyki Miasta np.: aranżacji przestrzeni ul. Drukarskiej w nawiązaniu do historii świata druku, iluminacji dla przestrzeni miasta w oparciu o symbole związane z Bydgoszczą.

W 2023 r. w przestrzeni miasta wykonano murale: upamiętniający Andrzeja Szwalbego na ścianie szczytowej budynku przy ul. Dworcowej 89; na wiaduktach przy ul. Armii Krajowej nawiązujący graficznie do zielonej przestrzeni osiedla Leśnego; na elewacji Zakładu Karnego w Starym Fordonie. Opracowano także koncepcję muralu na murze ogrodu botanicznego od ul. Chodkiewicza oraz projektu artystycznego muralu w hołdzie Polakom pomordowanym we wrześniu 1939 r., który zostanie zrealizowany na ścianie szczytowej budynku przy ul. Ugory 18.

Jakość miejskiej przestrzeni podnoszą także nakazy remontów w stosunku do budynków, które znajdowały się w złym stanie technicznym i estetycznym. W 2023 r. Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego przeprowadził 80 postępowań.

Ochrona zabytków i dokumentowanie dziedzictwa kulturowego

Jak w latach wcześniejszych, w 2023 r. z budżetu Miasta przeznaczono środki finansowe na dotacje do prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków. Przyznanych zostało 7 dotacji na łączną kwotę 0,5 mln zł, z tego 4 dotacje zostały zrealizowane. Wszystkie dotacje zostały rozliczone w terminie, w tym zwrot dotacji niezrealizowanych.

Dotacje do prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót

	Nazwa jednostki/Stowarzyszenia rozliczającej dotację	Realizacja zadania	Kwota w zł
1.	Osoba prywatna (izolacje przeciwwilgociowe ul. Cieszkowskiego 14)	TAK	22 000
2.	Parafia Najświętszego Serca Pana Jezusa Pl. Piastowski 5 (prace konserwatorskie i renowacyjne elewacji zachodniej)	TAK	125 000
3.	Osoba prywatna (remont elewacji i stolarek ul. Magdzińskiego 7-9)	TAK	159 000
4.	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Świętojańska 18 (remont elewacji i sieni)	TAK	100 000
5.	Osoba prywatna (remont fasady ul. Gdańska 101)	NIE	28 000
6.	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Pod Blankami 6 (remont części dachu)	NIE	9 000
7.	Osoba prywatna (renowacja i konserwacja stolarek Pl. Wolności 3)	NIE	57 000

W 2023 r. wykonanych zostało 200 kart ewidencyjnych zabytków nieruchomości z ul. Bocianowo, Bielickiej, Bełzy, Chełmińskiej, Chwytowo, Czarnieckiego, Dolina, Flisackiej, Filareckiej, Fordońskiej, Głowackiego, Glinki, Koronowskiej, Łęgnowskiej, Karpackiej, Nowogrodzkiej, Poprzecznej, Półwiejskiej, Smoleńskiej, Świeclicowej, Sułkowskiego, Żuławy, Żwirki i Wigury. Dokonano następujących wpisów do rejestru zabytków:

- ul. Magdzińskiego 7-9 – kamienica klasycystyczna w zakresie: bryły, elewacji południowej i wschodniej, wspólnej dla obydwu budynków, klatki schodowej prowadzącej z parteru na piętro, amfiladowego układu pomieszczeń na piętrze w trakcie frontowym budynku nr 7 oraz historycznej stolarki drzwiowej,
- ul. Wiatrakowa 10 – elewacja frontowa kamienicy z 1896 r.

Ponadto przygotowano projekty dwóch dokumentów strategicznych związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego, tj. *Plan Ochrony Parku Kulturowego Stare Miasto w Bydgoszczy* oraz *Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Bydgoszczy na lata 2024-2027*.

W 2023 r. Archiwum Państwowe zmieniło swoją siedzibę po prawie 130 latach działalności w obiekcie przy ul. Dworcowej. Nowoczesny gmach przy ul. Karłowicza 17 został zaprojektowany z myślą o zapewnieniu jak najlepszych warunków przechowywania dokumentów historycznych. Czterokondygnacyjny budynek Archi-

wum pomieści ok. 30 km bieżących akt, co pozwoli w przyszłości powiększyć dotychczasowy zasób, wynoszący 12 km bieżących akt. Obiekt wyposażony został także w czytelnie, pomieszczenia konferencyjne, a także sale do digitalizowania akt.

Finansowanie zadań związanych z realizacją polityki kulturalnej Bydgoszczy

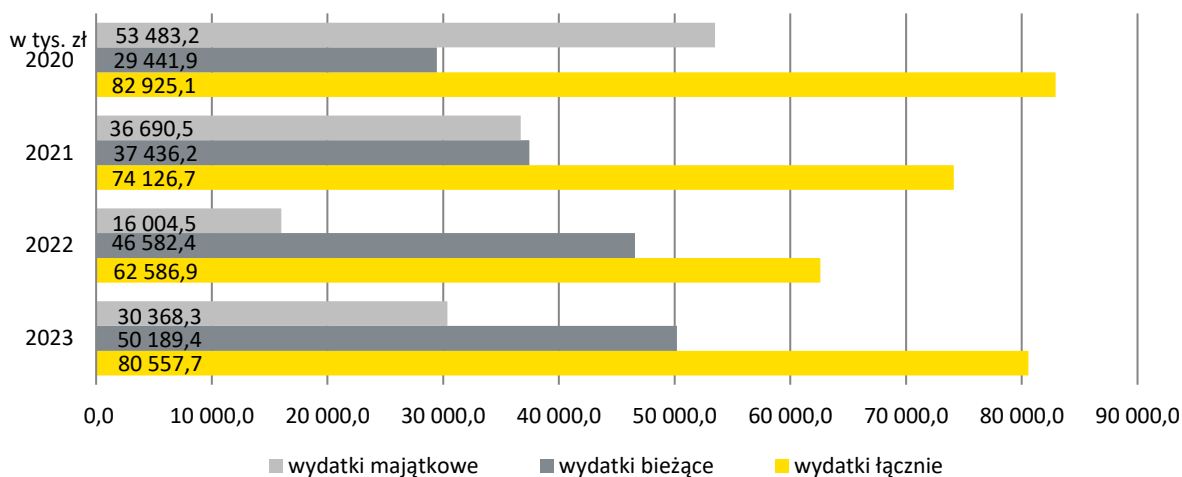
Uchwała o mecenacie miasta nad kulturą i nauką, wyznacza wysokość kwoty z budżetu miasta na wspieranie działalności kulturalnej, naukowej oraz ochronę dziedzictwa narodowego w wysokości nie mniejszej niż **2,6% dochodów miasta**, z wyłączeniem subwencji i dotacji z budżetu państwa, określonych w uchwale budżetowej, w roku poprzedzającym rok budżetowy. W 2023 r. udział ten wyniósł 3,3%.

Wydatki budżetu miasta na działalność kulturalną

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Środki przeznaczone z budżetu Miasta na działalność kulturalną (kwota w tys. zł)	82 925,1	74 126,7	62 586,9	80 557,7
Udział wydatków na działalność kulturalną w dochodach budżetu Miasta	2,7%	3,3%	3,5%	3,3%

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w budżecie Miasta Bydgoszczy

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Najwyższy udział, wynoszący aż 91,66% wydatków bieżących w kulturze stanowią dotacje dla miejskich instytucji kultury, następnie: dotacje dla organizacji pożytku publicznego 4,38%, pomoc finansowa dla Instytucji Wojewódzkich 1,16% oraz wydatki na stypendia dla indywidualnych twórców i nagrody Prezydenta 1,04%. Od 2017 r. w budżecie miasta wyznaczono dodatkowe środki w formie rezerwy celowej na realizację Strategii Rozwoju Kultury Miasta Bydgoszczy.

Wykaz przedsięwzięć sfinansowanych ze środków rezerwy celowej na realizację Strategii Rozwoju Kultury Miasta Bydgoszczy na lata 2017-2026

Instytucja/ Podmiot	Przedsięwzięcia sfinansowane ze Strategii rozwoju kultury	Kwota w zł
Teatr Kameralny	Dofinansowanie wkładu własnego projektu <i>Wynalazcy</i> realizowanego w ramach programu Edukacja Kulturalna.	10 000
	Wydarzenie poetycko-muzyczne Grażyny Szapołowskiej <i>Wisławie Grażyna</i> .	16 000
Galeria Miejska bwa	Wydanie katalogu do wystawy monograficznej Leona Romanowa.	6 000

Institucja/ Podmiot	Przedsięwzięcia sfinansowane ze Strategii rozwoju kultury	Kwota w zł
WiMBP	Organizacja Bydgoskiego Trójkąta Literackiego.	35 000
	Doprowadzenie światłowodu do filii przy al. Prezydenta L. Kaczyńskiego 35.	6 150
	Wydanie jubileuszowego albumu z okazji 120-lecia Instytucji.	10 000
Muzeum Okręgowe	Przygotowanie i wydruk wydawnictwa <i>Życie artystyczne i środowisko plastyczne Bydgoszczy w latach 1920-1939</i> (tom I).	50 000
	Obchody jubileuszu 100-lecia Muzeum w Bydgoszczy (m.in. organizacja wystawy, wykłady, spotkania, spacer, działania edukacyjne).	35 000
	Zakup i montaż centrali systemu sygnalizacji pożaru w obiekcie przy ul. Grodzkiej 7-11.	20 000
Miejskie Centrum Kultury	Realizacja trzech inicjatyw interdyscyplinarnych <i>Projekty Ukraina</i> .	27 000
	Pokrycie kosztów koordynacji procesu przygotowania aplikacji o tytuł Miasta Kreatywnego UNESCO w kategorii <i>Miasto Muzyki</i> .	41 000
	Dofinansowanie zakupu wyposażenia na potrzeby Bydgoskiej Kroniki Filmowej.	25 000
Teatr Polski	Realizacja konkursu <i>Wspólna Walka</i> .	15 000
Opera Nova	Dofinansowanie zadania <i>Bydgoski Festiwal Operowy – XXIX edycja</i> w 2023 roku (zadanie na lata 2022-2024).	30 000
Biuro Promocji i Współpracy z Zagranicą	Obchody Roku Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy (koncert z okazji 100-lecia istnienia Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy i Roku Andrzeja Szwalbego).	60 000
Biuro Kultury Bydgoskiej	Dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego z przeznaczeniem na realizację wydarzeń w ramach obchodów Roku Andrzeja Szwalbego i 100-lecia istnienia TMMB.	30 000
	Nagrody Prezydenta Miasta dla Biblioteki i Muzeum z okazji jubileuszu istnienia.	20 000
	Nagrody Prezydenta Miasta z okazji jubileuszu: 65-lecia Zespołu Pieśni i Tańca Ziemia Bydgoska oraz 100-lecia Muzeum Okręgowego.	30 000
	Wykonanie medali pamiątkowych z wizerunkiem Andrzeja Szwalbego oraz zakup etui do medali.	30 000
	Nagrody Prezydenta Miasta dla Dyrektora Teatru Kameralnego za wyróżnienie prestiżową nagrodą, Teatralną Nagrodą Muzyczną im. Jana Kiepury w kategorii <i>Najlepszy Spektakl dla Młodego Widza</i> , za spektakl <i>Matylda</i> wystawiony na bydgoskiej scenie.	3 850
OGÓŁEM		500 000

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

III.1.3. Szeroki udział mieszkańców w życiu kulturalnym miasta.

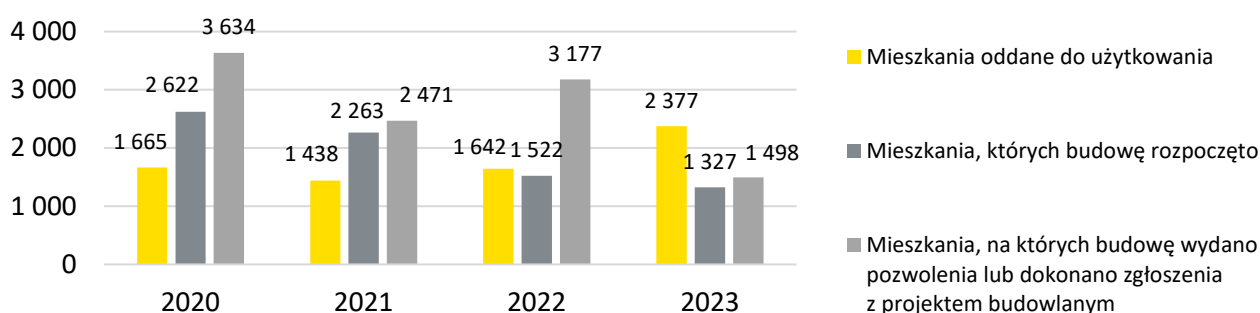
Warunki zamieszkania

W Bydgoszczy zasoby mieszkaniowe obejmowały 157,7 tys. mieszkań o przeciętnej powierzchni użytkowej wynoszącej 58,2 m². Niemal wszystkie mieszkania są wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne. Sukcesywnie rośnie również odsetek mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie.

Tereny mieszkaniowe w 2023 r. stanowiły 11,6% gruntów w mieście.

W 2023 r. w 133 nowych budynkach oddano do użytkowania 2 377 mieszkań (o 44,8% więcej niż rok wcześniej) o przeciętnej powierzchni użytkowej 56,68 m², średnio z 3 pomieszczeniami (o powierzchni większej niż 4 m²). W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców przypadało 7 nowych mieszkań (o 2 mieszkania więcej niż w poprzednim roku). Wśród ogółu mieszkań oddanych do użytkowania 95,9% powstało w ramach budownictwa deweloperskiego.

Budownictwo mieszkaniowe w Bydgoszczy

Źródło: BDL GUS

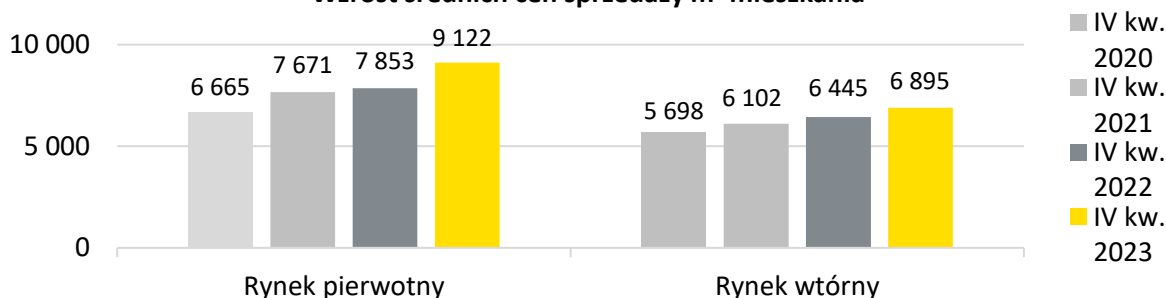
Największe inwestycje mieszkaniowe w 2023 r. to:

- Osiedle Platanowy Park – ul. Dwernickiego 8B, 8C, 8D (256 mieszkań),
- Osiedle ForDom – ul. Produkcyjna 3 (154 mieszkania),
- Osiedle Urzecze – ul. Naruszewicza (132 mieszkania),
- Osiedle Industria – ul. Pomorska 81, budynki C i D (108 mieszkań).

W 2023 r. rozpoczęto budowę 1 327 mieszkań, o 12,8% mniej niż w poprzednim roku i w większości (77,3%) były to mieszkania przeznaczone przez deweloperów na sprzedaż lub wynajem – 1 026 lokali. Ponadto realizowano budowę 96 mieszkań w budownictwie indywidualnym oraz 28 spółdzielczych. Wydano także 98 pozwoleń na budowę lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na nowe budynki mieszkalne (spadek o 33,8% względem poprzedniego roku), co pozwala na realizację 1 498 mieszkań.

Średnia cena transakcyjna 1 m² mieszkania na rynku pierwotnym w IV kw. 2023 r. wyniosła 9 122 zł (wzrost o 16,2% w porównaniu do analogicznego okresu ubiegłego roku), natomiast na rynku wtórnym 6 895 zł – wzrost o 7,0% porównując do IV kw. 2022 r.

Wzrost średnich cen sprzedaży m² mieszkania

Źródło: Baza cen nieruchomości mieszkaniowych Narodowego Banku Polskiego (ceny transakcyjne)

Rezerwy terenów pod budownictwo mieszkaniowe wskazane w mpzp zaspakajają potrzeby w tym zakresie. W 2023 r. uchwalono kolejnych 5 mpzp obejmujące funkcję mieszkaniową o łącznej powierzchni rezerw – 24,58 ha.

Tereny z funkcją mieszkaniową w uchwalonych w 2023 r. mpzp

Plan	Powierzchnia przeznaczona pod funkcję mieszkaniową (w ha)		Powierzchnia niezainwestowanych terenów pod funkcję mieszkaniową na gruntach gminnych (w ha)
	ogółem	rezerwy	
Fordon: osiedle Eskulapa-Jasyniecka - 35,82 ha	14,60	6,16	0,38
Bartodzieje-Bałtycka - 80,77 ha	45,53	3,58	0,29
Glinki-Podleśna - 61,71 ha	5,08	2,03	1,06
Czyżkówko-Siedlecka-Mściwoja - 59,03 ha	26,31	12,64	0,34
Śródmieście-Warmińskiego - 6,48 ha	4,71	0,17	–

Źródło: Wydział Mienia i Geodezji Urzędu Miasta Bydgoszczy

Bydgoskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. buduje mieszkania na wynajem korzystając z programów wspierania budownictwa czynszowego oraz zarządza powstałym zasobem mieszkaniowym.

Spółka w 2023 r. zmodernizowała źródła ogrzewania w budynkach przy ul. Sowiej 1 i 3. Ponadto rozpoczęła inwestycję mieszkaniową przy ul. Z. Augusta 30 oraz przy ul. Rycerskiej 11-13 (127 mieszkań, hala garażowa, 2 lokale usługowe). Planowany termin zakończenia inwestycji 2025 r. Przygotowano również dokumentację techniczną inwestycji mieszkaniowej przy ul. Posłusznego. Pod przyszłe inwestycje mieszkaniowe Spółka nabyła zabudowane nieruchomości przy ulicach: Grunwaldzkiej 72-78, Rycerskiej 3, Plac Chełmiński 14 oraz nieruchomości gruntowe przy ulicach: Rycerskiej 19 i Z. Augusta 26.

Bydgoskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego	
32	budynki
1 463	mieszkania
50,08 m²	przeciętna powierzchnia mieszkania
21	lokale użytkowe
320	garaże i stanowiska postojowe

W 2024 r. spółka planuje realizację następujących zadań: kontynuację budowy 2 budynków mieszkalnych wielorodzinnych przy ul. Z. Augusta 30 i ul. Rycerskiej 11-13 (II etap), wyłonienie wykonawcy robót budowlanych dla inwestycji przy ul. Posłusznego, przygotowanie terenów przy ul. Grunwaldzkiej 72-78 i ul. Rycerskiej 3 pod inwestycje (rozbiórka istniejących budynków), rozpoczęcie budowy przy ul. Rycerskiej 17 i 19 oraz prace modernizacyjne w istniejącym zasobie.

Na przydział mieszkania w BTBS oczekiwały 4 833 osoby.

Mieszkania komunalne – realizacja Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Bydgoszczy na lata 2022-2030.

Mieszkaniowym zasobem Miasta Bydgoszczy gospodaruje Prezydent Miasta. Czynności z zakresu zarządzania nieruchomościami powierzone zostały Administracji Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.

Budynki i lokale w zasobie komunalnym

Miejski zasób mieszkaniowy obejmował ok. 6% wszystkich mieszkań w Bydgoszczy. W 1 758 budynkach znajdowało się 9 350 lokali mieszkalnych należących do zasobu Miasta Bydgoszczy (5 105 lokali znajdowało się w budynkach należących do Miasta – 54,6%).

„ADM” Sp. z o.o. zarządzała 1 500 budynkami mieszkalnymi, w których usytuowane były lokale komunalne, w tym 864 budynkami będącymi własnością Miasta Bydgoszczy, 587 budynkami stanowiącymi własność wspólnot mieszkaniowych, 42 budynkami mieszkal-

Komunalny zasób mieszkaniowy	
9 350	mieszkań
2 074	lokale niezamieszkałe
479	lokali do zasiedlenia

nyymi w samoistnym posiadaniu oraz 7 budynkami mieszkalnymi stanowiącymi własność Spółki. Ponadto zarządzała lokalami Miasta w 27 budynkach spółdzielni mieszkaniowych oraz w 210 budynkach wspólnot mieszkaniowych zarządzanych przez innych zarządców.

Liczba budynków, w których znajdują się lokale należące do mieszkaniowego zasobu Miasta

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Budynki	1 849	1 814	1 781	1 758
Mieszkalne:	1 825	1 792	1 760	1 737
własność Miasta	910	901	882	864
własność lub współwłasność prywatna w samoistnym posiadaniu Miasta	49	45	42	42
własność ADM Sp. z o.o.	7	7	7	7
własność wspólnot mieszkaniowych w zarządzie ADM, w których Miasto posiada udziały	623	608	598	587
własność wspólnot mieszkaniowych będące w obcym zarządzie, w których Miasto posiada udziały	209	205	205	210
własność spółdzielni mieszkaniowych, w których Miasto posiada lokale (spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu)	27	26	26	27
Niemieszkalne:	24	22	21	21
w których Miasto posiada lokale mieszkalne	22	20	19	19
wspólnot mieszkaniowych, w których Miasto posiada lokale mieszkalne	2	2	2	2

Źródło: Administracja Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.

Na ubytek ogólnej liczby budynków, w których znajdują się lokale komunalne, największy wpływ miały:

- zbycie nieruchomości (w tym na rzecz BTBS Sp. z o.o.) przy ulicach: Ku Wiatrakom 46, Kossaka 11, Obrońców Bydgoszczy 11, Nowa 8, Grunwaldzkiej 72, 74 i 76-78, Rycerskiej 3, Z. Augusta 24 oraz przy Placu Chełmińskim 14,
- wyodrębnienie ostatniego lokalu mieszkalnego w budynkach wspólnot mieszkaniowych przy ulicach: Łokietka 43, Siemiradzkiego 6, Sułkowskiego 12, Żmudzka 7, Baczyńskiego 12, Orla 2,
- fizyczna likwidacja obiektów przy ulicach: Dworcowa 30, Bieszczadzka 34,
- nabycie przez osoby prywatne własności nieruchomości przy ul. Produkcyjnej 12 w drodze zasiedzenia,
- uregulowanie stanu prawnego większości udziału w nieruchomości przy ul. Rycerskiej 19 oraz jej przekazanie na rzecz BTBS Sp. z o.o.

Powyższe ubytki budynków zostały w niewielkim stopniu zrekompensowane w wyniku komunalizacji nieruchomości przy ul. Nakielskiej 183 i nabycia w drodze spadku przez Miasto lokalu w budynku spółdzielni mieszkaniowej przy ul. M. Skłodowskiej-Curie 25.

Liczba lokali mieszkalnych

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Lokale mieszkalne	9 961	9 746	9 583	9 350
w budynkach mieszkalnych:	9 905	9 706	9 545	9 312
własność Miasta	5 293	5 251	5 219	5 105
własność lub współwłasność prywatna w samoistnym posiadaniu Miasta	271	262	243	257
własność ADM Sp. z o.o.	269	269	269	269

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
własność wspólnot mieszkaniowych w zarządzie ADM, w których Miasto posiada udziały	2 967	2 841	2 774	2 645
własność wspólnot mieszkaniowych będące w obcym zarządzie, w których Miasto posiada udziały	1 067	1 046	1 004	999
własność spółdzielni mieszkaniowych, w których Miasto posiada lokale (spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu)	38	37	36	37
w pozostałych budynkach (własność Miasta)	56	40	38	38

Źródło: Administracja Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.

Spadek liczby zarządzanych lokali mieszkalnych, jaki miał miejsce w 2023 r., wynikał przede wszystkim z wyodrębniania kolejnych lokali w budynkach wspólnot mieszkaniowych oraz zbycia przez Miasto całych nieruchomości. Istotne znaczenie miał również ubytek spowodowany zmianą sposobu użytkowania głównie przeznaczenia lokali mieszkalnych na pomieszczenia tymczasowe oraz scalenia lokali celem przywrócenia jednej jednostki mieszkaniowej bądź poszerzenia lokalu. Dodatkowo na zmniejszenie zasobu wpłynęły rozbiórki obiektów z lokalami mieszkalnymi, modernizacje budynków z przebudową lokali.

W 2023 r. Miasto sprzedało następujące budynki:

- wielorodzinne: ul. Nowa 8, ul. Kossaka 11, ul. Obrońców Bydgoszczy 11,
- jednorodzinne: ul. Stefańskiego 17,
- usługowy: ul. Zapolskiej 18,

a łączne dochody z tego tytułu wyniosły 7,7 mln zł.

Natomiast na rzecz najemców zostało sprzedanych 89 lokali mieszkalnych na łączną kwotę 3 mln zł, a 9 lokali sprzedano w trybie przetargu ustnego nieograniczonego na łączną kwotę 4 mln zł.

Lokalne niezamieszkałe

W zasobie komunalnym na koniec 2023 r. były 2 074 lokale niezamieszkałe (22,2% lokali komunalnych), w tym 479 przeznaczonych do zasiedlenia (23,1% wolnych lokali) oraz 1 595 nieprzeznaczonych do remontu i wynajęcia (76,9% wolnych lokali). W ramach komunalnego zasobu mieszkaniowego odzyskano 263 lokale.

Lokale niezamieszkałe według przeznaczenia

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Lokale niezamieszkałe ogółem	1 876	1 958	1 963	2 074
przeznaczone do zasiedlenia:	545	546	450	479
wskazane najemcom lokale mieszkalne do zasiedlenia	14	11	12	14
wskazane eksmitowanym pomieszczenia tymczasowe i lokale do najmu socjalnego	55	68	86	57
wolne lokale mieszkalne do remontu	166	139	178	281
wolne lokale do remontu przeznaczone do najmu socjalnego i na pomieszczenia tymczasowe	67	71	98	65
wolne lokale w budynkach przeznaczonych do przebudowy i modernizacji	243	257	76	62
nieprzeznaczone do remontu i wynajęcia:	1 331	1 412	1 513	1 595
wolne lokale przeznaczone do sprzedaży	135	152	162	217
wolne lokale do scalenia lub podziału	63	71	62	44
wolne lokale, w stosunku do których trwa regulacja stanu prawnego	11	7	10	27

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
wolne lokale położone w części budynku w złym stanie technicznym	118	98	92	112
wolne lokale w budynkach opróżnianych do zbycia	552	621	722	731
wolne lokale w budynkach przewidzianych do opróżnienia	452	463	465	464

Źródło: Administracja Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.

Lokale niezamieszkałe (odzyskane) są podstawą do realizacji zadań Miasta w zakresie:

- dostarczania zasądzonych wyrokami sądowymi lokali przeznaczonych do najmu socjalnego oraz lokali dla osób o niskich dochodach,
- wskazywania lokali zamiennych dla rodzin uprawnionych (wykwaterowania związane z działalnością inwestycyjną Miasta, nakazy PINB).

Liczba lokali odzyskanych w ramach komunalnego zasobu mieszkaniowego według przyczyn

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Lokalne odzyskane	158	180	201	263
Zgon	76	78	63	81
Eksmisja	16	17	17	53
Wyprowadzenie	47	69	65	75
Porzucenie	5	12	23	30
Zamiana	14	4	33	24

Źródło: Administracja Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.

Dla lokali niezamieszkałych określa się, które z nich mogą zostać:

- wskazane osobom uprawnionym bez konieczności wykonania remontu,
- wskazane osobom uprawnionym po przeprowadzeniu remontu,
- wynajęte w ramach najmu socjalnego lub na pomieszczenia tymczasowe,
- przeznaczone do sprzedaży na wolnym rynku,
- przeznaczone na powiększenie mieszkań sąsiednich na wniosek ich najemców,
- przeznaczone do przekwalifikowania na pomieszczenia gospodarcze.

Lokale do zasiedlenia są przeznaczone do dalszego wynajmu, ale przed zawarciem umowy (poza tymi, które nie wymagają remontu) prowadzone są działania, które umożliwią oddanie ich w najem. Do nich należą m.in.: remonty podstawowe, remonty mające na celu podniesienie standardu, remonty prowadzone w następstwie opracowania koncepcji podziału lub scalenia. W 2023 r. wyremontowano/zmodernizowano 49 niezamieszkałych lokali mieszkalnych. W ostatnich latach remonty lokali niezamieszkałych wykonują ich nowi najemcy, zarówno w ramach zamiany lokalu, jak i w ramach listy oczekujących na gminny lokal. Zawartych zostało 30 porozumień dotyczących remontów wolnych lokali przez przyszłych najemców (lista – 20, zamiany – 10).

Remonty, modernizacje, inwestycje

W ramach zadań remontowych i inwestycyjnych w zasobie komunalnym Miasta wydatkowano w 2023 r. kwotę prawie 9 mln zł, w tym 1,5 mln zł tj. 17,1% na przygotowanie do zasiedlenia 49 lokali niezamieszkałych. Pozostała kwota została przeznaczona na:

▪ **modernizację komunalnego zasobu nieruchomości:**

- zmodernizowano 8 lokali do zasiedlenia, w tym lokal przy ul. Przemysłowej 6/7 wyposażono w ogrzewanie gazowe likwidując 3 piece kaflowe, a dla 12 lokali do zasiedlenia opracowano dokumentację projektową w zakresie źródła grzania,
- wyposażono 3 budynki w instalację gazową (ul. Chołoniewskiego 52, ul. Kapeluszników 3, ul. Młyńska 2), 14 lokali w tych budynkach wyposażono w ogrzewanie gazowe likwidując 24 piece kaflowe,

- wyposażono 56 lokali mieszkalnych w ogrzewanie gazowe likwidując w tych lokalach 93 piece kaflowe (ul. Orla 41/1, 3; ul. Sienkiewicza 21/6; ul. Pomorska 54/13, 24; ul. Warszawska 2/7; ul. Dworcowa 51/19 i 45/14; ul. Warmińskiego 2/7, 9; ul. Przemysłowa 26/2; 28/1, 3; 3/2, 3, 4, 5, 6; 6/3, 4, 9; ul. Sułkowskiego 4/19; ul. Żmudzka 8/3; ul. Skorupki 29/1, 3, 5; ul. Chwytowo 5/21, 23; ul. Okólna 4/3; ul. Babia Wieś 10/1-10; ul. Chodkiewicza 24/14; ul. Karpacka 27/1-6 i 3A, 29/1-9 i 11; ul. Czarnieckiego 8/4),
- podłączono 1 budynek do miejskiej sieci ciepłowniczej wraz z wyposażeniem budynków w instalacje c.o. i c.w.u. (ul. Paderewskiego 15) likwidując 13 szt. pieców kaflowych,
- odnowiono elewację wraz z termomodernizacją 4 budynków (ul. Piękna 27; ul. Jasna 8 – docieplenie od strony podwórza zakończenie prac rozpoczętych w 2022 r.; ul. Świetlicowa 8 – termomodernizacja dachu; ul. Dworcowa 54 – I etap robót elewacyjnych wraz z termomodernizacją),
- wyposażono 1 budynek w przyłącze wodociągowe (ul. Toruńska 278),
- wykonano ogrodzenie na 1 nieruchomości (ul. Wróblowa działka nr 1/11),
- opracowano 10 szt. dokumentacji projektowych dotyczących zmiany źródła grzania i termomodernizacji, w tym dokumentację niezbędną do złożenia wniosku o pozyskanie środków zewnętrznych,
- **remonty budynków w mieszkaniowym zasobie gminy zarządzanych przez ADM, wykonano m.in.:**
  - remont 2 pokryć dachowych (ul. Porazińskiej 9, ul. Witebska 19) oraz 3 elewacji zgodnie z nakazem PINB (ul. Babia Wieś 10, ul. Ułańska 15, ul. Gdańska 148 – ściana północna),
  - roboty zabezpieczające elementy konstrukcji 3 budynków (ul. Grunwaldzka 10 i 111, ul. Skargi 9),
  - roboty dotyczące instalacji gazowej w 4 lokalach i w 1 budynku,
  - roboty wodno-kanalizacyjne w 7 budynkach – wymiana uszkodzonych odcinków instalacji (ul. Stawowa 5, ul. Zakole 6, ul. Toruńska 74, ul. Smoleńska 43, ul. Żeglarska 69, ul. Odrzańska 2, ul. Żmudzka 9),
  - wymianę 177 szt. stolarki okiennej i 18 szt. stolarki drzwiowej,
  - wymianę wewnętrznej instalacji elektrycznej w 20 lokalach,
  - montaż instalacji domofonowej w 6 budynkach oraz remont instalacji w 4 budynkach,
  - regulację/remont wewnętrznej instalacji c.o. i c.w.u. w 3 budynkach,
  - rozbiórkę 8 budynków, opróżnionych zgodnie z wolą właściciela, dotyczącą zabudowy gospodarczej lub całej nieruchomości (ul. Jasna 21 i 28, ul. Wrocławska 9, ul. Grunwaldzka 42 – 2 budynki, ul. Bieszczadzka 34 – 2 budynki, ul. Pomorska 88 B),
  - przebudowę i remont budynku przy ul. Ugory 18 w celu adaptacji na mieszkania socjalne – w wyniku modernizacji powstało 12 pełnostandardowych lokali socjalnych; w tym utworzono jeden lokal na parterze dla osób niepełnosprawnych ruchowo oraz przystosowano łazienkę w drugim lokalu jako pomieszczenie spełniające potrzeby osób niepełnosprawnych ruchowo,
  - remont 41 lokali do zasiedlenia,
  - 36 szt. dokumentacji: ekspertyzy, projekty rozbiórek, instalacji branżowych i projekty remontu elewacji.

Modernizacja i remonty zasobów mieszkaniowych oraz infrastruktury odbywają się z uwzględnieniem potrzeb osób z ograniczeniami w mobilności i percepcji.

Potrzeby mieszkaniowe

Komunalny zasób mieszkaniowy służy do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej oraz zapewnienia lokali w najmie socjalnym i lokali zamiennych na realizację zadań miasta określonych w ustawie o ochronie praw lokatorów (...) oraz w uchwale Rady Miasta Bydgoszczy w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Bydgoszczy. W rezultacie prowadzonych przez zarządzającego czynności w 2023 r. zawarto łącznie 166 umów na wolne lokale.

Potrzeby mieszkaniowe

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Potrzeby mieszkaniowe	1 424	1 264	1 144	1 103
Liczba rodzin do wykwaterowania w związku z realizacją decyzji PINB nakazujących opróżnienie budynku	10 ^a	3 ^b	1 ^b	3 ^b
Liczba rodzin uprawnionych do otrzymania lokalu w związku z inwestycjami i prowadzoną polityką mieszkaniową	93	67	45	45
Lista osób uprawnionych do otrzymania lokalu z tytułu trudnych warunków materialnych i mieszkaniowych, z tego:	189	198	201	240
lokal mieszkalny	148	145	143	178
lokal w najmie socjalnym	41	53	58	62
Liczba wyroków eksmisyjnych do realizacji, z tego:	1 132	996	897	815
z zasądzonym prawem do lokalu w najmie socjalnym	902	746	661	630
do pomieszczenia tymczasowego	230	250	236	185
Liczba rodzin do wykwaterowania z lokali socjalnych zlokalizowanych w budynkach niestanowiących w 100% własności Miasta Bydgoszczy	–	–	–	–

Dodatkowe postępowanie wyjaśniające prowadzone przez PINB: ^a5 budynków z 10 rodzinami, ^b1 budynek z 1 rodziną.

Źródło: Administracja Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.

Zasiedlenie wolnych lokali

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba umów na zasiedlenie wolnych lokali	156	138	194	166
Wykwaterowania w związku z realizacją decyzji PINB nakazujących opróżnienie budynku, z tego:	3	4	13	7
lokal mieszkalny	1	3	8	7
lokal w najmie socjalnym	2	1	2	–
pomieszczenie tymczasowe	–	–	3	–
Zawarcie umowy w związku z inwestycjami, prowadzoną polityką mieszkaniową oraz występującymi zdarzeniami losowymi, z tego:	67	60	61	48
lokal mieszkalny	55	56	60	45
lokal w najmie socjalnym	12	4	1	3
Realizacja listy osób uprawnionych do otrzymania lokalu z tytułu trudnych warunków materialnych i mieszkaniowych, z tego:	51	46	26	20
lokal mieszkalny	47	43	22	20
lokal w najmie socjalnym	4	3	4	–
Realizacja wyroków eksmisyjnych, z tego:	30	22	46	57
lokal w najmie socjalnym	24	18	35	34
pomieszczenie tymczasowe	6	4	11	23
Zamiana na wolny lokal, z tego:	2	5	41	31
lokal mieszkalny	2	5	23	12
lokal w najmie socjalnym	–	–	18	19
Likwidacja lokali wspólnych w ramach scaleń, z tego:	3	1	7	3
lokal mieszkalny	3	1	6	3
lokal w najmie socjalnym	–	–	1	–

Źródło: Administracja Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.

Najemcom lokali mieszkalnych zainteresowanym poprawą warunków mieszkaniowych, proponuje się dokonanie zamiany z innym najemcą, bądź na wolny lokal. Zamiana lokali pomiędzy najemcami umożliwi również, osobom posiadającym zadłużenie z tytułu opłat czynszowych, pozbycie się długu. W 2023 r. zrealizowano 4 zamiany pomiędzy najemcami. Na wolny lokal w 2023 r. przeprowadzono 31 zamian.

Następuje stopniowa likwidacja niesamodzielnych lokali mieszkalnych poprzez scalanie lokali o małej powierzchni użytkowej, w których nie ma możliwości wykonania pomieszczeń sanitarnych oraz scalanie lokali wspólnych w ramach poszerzeń. W 2023 r. zawarto z tego tytułu 3 umowy. Takie działania umożliwią uzyskanie zaświadczeń o samodzielności lokali oraz ich wykup przez lokatorów. W 2023 r. zawarto 44 umowy najmu lokalu mieszkalnego na czas nieoznaczony z dotychczasowym najemcą lokalu socjalnego lub lokalu w najmie socjalnym.

Na dzień 31.12.2023 r. przeznaczone do rozbiórki, na mocy decyzji Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego, były 3 budynki z 3 rodzinami, w stosunku do 1 budynku z 1 rodziną prowadzone jest dodatkowe postępowanie wyjaśniające.

Zasady polityki czynszowej

Czynsze za najem lokali mieszkalnych wynajmowanych przez Miasto są wyliczane na podstawie stawki bazowej określonej przez Prezydenta Miasta, do której stosuje się zwwyżki i zniżki odpowiednio do występowania czynników podwyższających lub obniżających wartość użytkową lokalu, określonych w Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta.

W 2023 r. obowiązywała stawka bazowa czynszu za najem 1 m² powierzchni użytkowej lokali mieszkalnych w wysokości 10,80 zł/m² oraz 1,23 zł za najem 1 m² powierzchni użytkowej lokali w najmie socjalnym.

Najemcy lokalu mieszkalnego wchodzącego w skład mieszkaniowego zasobu Miasta albo w lokalu stanowiącym własność lub współwłasność Skarbu Państwa o niskich dochodach mogą uzyskać obniżki czynszu.

Czynsz lokali mieszkalnych w mieszkaniowym zasobie Miasta Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba wniosków o udzielenie obniżki do czynszu	924	904	846	770
rozpatrzone pozytywnie	883	866	809	741
rozpatrzone negatywnie	37	25	28	13
wycofane	4	13	9	16
Kwota naliczonych obniżek (tys. zł)	2 177,60	2 005,78	2 035,05	1 888,21
Średnia stawka czynszu w lokalach mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta (zł/1m ²)	9,24	9,25	9,32	9,41
Wysokość stawki bazowej czynszu za najem powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego (zł/1 m ²)	10,80	10,80	10,80	10,80
Wysokość stawki czynszu za najem powierzchni użytkowej lokalu w najmie socjalnym (zł/1 m ²)	1,23	1,23	1,23	1,23
Liczba gospodarstw domowych objętych zniżką czynszu (stan na dzień 31 grudnia)	3 335	3 504	3 308	3 157
Liczba gospodarstw domowych objętych zwwyżką czynszu (stan na dzień 31 grudnia)	36	33	74	72

Źródło: Administracja Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.

Średnia stawka czynszu na dzień 31.12.2023 r. w lokalach mieszkalnych Miasta wynosiła 9,41 zł/m². Wynika ona z zastosowania obniżek ze względu na osiągnięte dochody w gospodarstwie domowym, a także zniżek uwzględniających wyposażenie i usytuowanie lokalu oraz stan techniczny budynku, których wysokość waha się od -5% do -50%, oraz zwwyżki ze względu na położenie budynku w strefie staromiejskiej, która wynosi +5% oraz lokalu w budynku jednorodzinnym +30%. Czynniki podwyższające i obniżające czynsz sumuje się, przy

czym suma nie może przekroczyć 50%. Ze zniżek korzystało 3 157 gospodarstw domowych, natomiast wyższą objęto 72 gospodarstwa domowe.

Rada Miasta Bydgoszczy uchwałą Nr LXXIV/1551/23 wprowadziła możliwość dodatkowej obniżki stawki czynszu o 50% naliczanej najemcom, którzy własnym staraniem i kosztem wyposażą lokal w instalację centralnego ogrzewania wraz z urządzeniem grzewczym (kotłem gazowym lub pompą ciepła), bądź przyłączą się do miejskiej sieci ciepłowniczej. Z tej możliwości najemcy mogą skorzystać od 2024 r.

Źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej

Głównym źródłem finansowania gospodarki mieszkaniowej Miasta są wpływy czynszowe z lokali użytkowych, terenów, reklam, garaży oraz wpływy dotyczące lokali mieszkalnych, w najmie socjalnym, pomieszczeń tymczasowych i ogrodów. W 2023 r. łączne wpływy uzyskane z ww. tytułów wyniosły 77,1 mln zł i zanotowano wzrost w stosunku do roku ubiegłego o 3,5% na co wpływ miało zwiększenie ściągальności dla całego zarządzanego zasobu, a także wzrost dochodów (analogicznie jak w przypadku wzrostu wydatków) z tytułu opłat za media, w związku z zakończeniem obowiązywania tarczy antyinflacyjnej.

Źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej Miasta Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
	tys. zł			
Wpływy dotyczące lokali użytkowych, terenów, reklam, garaży (netto) oraz wpływy dotyczące lokali mieszkalnych, socjalnych, pomieszczeń tymczasowych i ogrodów	68 971	69 133	71 782	74 441
Pozostałe wpływy – odsetki od lokali użytkowych, terenów, reklam, garaży, lokali mieszkalnych, socjalnych, pomieszczeń tymczasowych i ogrodów	846	886	1 373	1 579
Przychody z tytułu wynagrodzenia Rady, kosztów sądowych, pozostała sprzedaż oraz VAT do odliczenia	1 026	1 021	1 369	1 120
RAZEM	70 843	71 040	74 524	77 140

Źródło: Administracja Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.

Wydatki na pokrycie kosztów bieżącej eksploatacji i remontów w mieszkaniowym zasobie gminy w 2023 r. poniesione zostały w wysokości 72,2 mln zł i były o 4,5% wyższe w porównaniu do 2022 r., co było wynikiem:

- wzrostu wydatków w pozycji c.o. i c.w.u., zimna woda, gaz, energia elektryczna o 15,4% w następstwie zniesienia tarczy antyinflacyjnej obowiązującej w 2022 r.,
  - wyższych cen uzyskanych w przetargach na realizację niektórych usług,
  - wzrostu zaliczek na poczet kosztów utrzymania nieruchomości wspólnej i kosztów remontów,
- oraz:
- ubytku zarządzanej powierzchni,
  - znacznego zmniejszenia liczby spraw przekazanych do kancelarii prawnej z wnioskiem o skierowanie na drogę postępowania sądowego w sprawach o zapłatę,
  - spadku liczby wykonanych eksmisji, która spowodowana była brakiem dostatecznej liczby lokali socjalnych oraz pomieszczeń tymczasowych.

Dodatkowo w 2023 r. wszczęto mniej postępowań egzekucyjnych niż rok wcześniej.

Wydatki inwestycyjne oraz wydatki na pokrycie kosztów bieżącej eksploatacji poniesione na budynki i lokale mieszkalne przez ADM Sp. z o.o.

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
	tys. zł			
Wydatki inwestycyjne	7 759	20 904	5 124	5 224
Wydatki bieżące:	68 486	68 840	69 058	72 185
c.o. i c.w.u., zimna woda, gaz, energia elektryczna	14 499	15 324	15 558	17 947
podatek od nieruchomości	2 115	2 048	1 925	2 073
opłaty na rzecz budżetów jst	5 689	5 230	5 053	4 840
konserwacje i remonty	6 440	6 318	6 475	7 283
opłaty za administrowanie	18 318	17 998	17 469	17 368
ubezpieczenia budynków	238	241	303	255
koszty sądowe	579	626	833	694
pozostałe, w tym ścieki	20 608	21 055	21 442	21 725
RAZEM	76 245	89 744	74 182	72 185

Źródło: Administracja Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE
„BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

III.2.2. Dobry standard budynków mieszkalnych.

Bezpieczeństwo

Nad ochroną bezpieczeństwa mieszkańców Bydgoszczy czuwało szereg współdziałających ze sobą instytucji, do których należą: Komenda Miejska Policji, Straż Miejska, Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej oraz Wydział Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Bydgoszczy. Współdziałanie wszystkich służb miało istotne znaczenie dla utrzymania porządku publicznego i bezpieczeństwa mieszkańców.

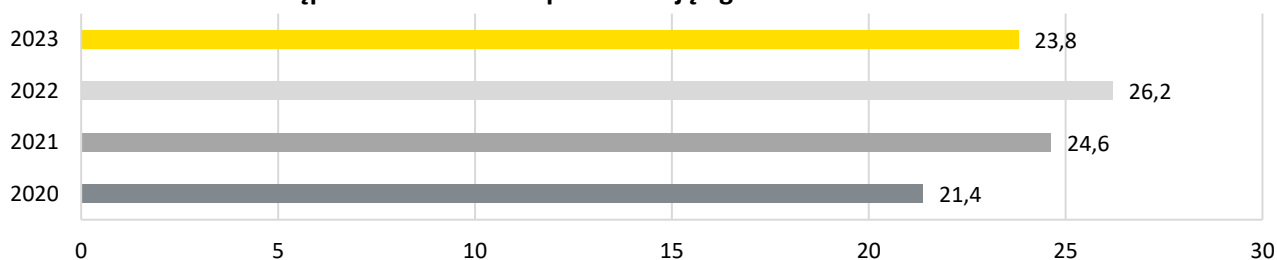
W 2023 r. w Bydgoszczy miało miejsce 7,8 tys. przestępstw, co oznacza ich spadek w odniesieniu do poprzedniego roku o 10,4%.

Przestępstwa stwierdzone przez Policję

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Przestępstwa stwierdzone przez Policję ogółem	7 306	8 292	8 711	7 809
w tym przestępstwa:				
o charakterze kryminalnym	4 607	5 220	4 755	4 676
o charakterze gospodarczym	2 140	2 389	3 218	2 371
drogowe	336	386	461	366
Przestępstwa według rodzajów (z wartości ogółem):				
przeciwko życiu i zdrowiu	87	117	108	91
przeciwko mieniu	3 787	4 194	4 615	4 423
przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajności	370	377	374	405
przeciwko rodzinie i opiece	505	567	327	449
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	404	462	539	440

Źródło: BDL GUS

Przestępstwa stwierdzone przez Policję ogółem na 1 000 mieszkańców

Źródło: BDL GUS

Dla poczucia bezpieczeństwa mieszkańców szczególnie istotna jest wykrywalność sprawców przestępstw, która w 2023 r. wzrosła o 0,8 p. proc. w stosunku do poprzedniego roku.

Wykrywalność sprawców przestępstw przez Policję

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję	74,6%	75,0%	76,8%	77,6%
w tym przestępstwa:				
o charakterze kryminalnym	66,8%	69,1%	70,6%	75,9%
o charakterze gospodarczym	85,6%	81,4%	81,0%	74,9%
drogowe	97,9%	99,5%	98,9%	98,1%
Przestępstwa według rodzajów (z wartości ogółem):				

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
przeciwko życiu i zdrowiu	93,1%	94,9%	97,2%	96,7%
przeciwko mieniu	61,6%	59,5%	62,5%	67,4%
przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajności	75,9%	84,4%	84,2%	83,5%
przeciwko rodzinie i opiece	100%	100%	100%	100%
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	98,3%	99,4%	99,1%	98,6%

Źródło: BDL GUS

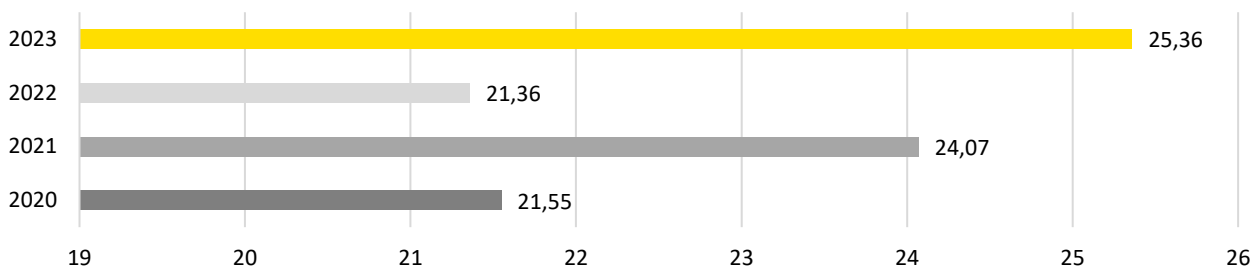
Komenda Miejska Policji

Informacje na temat działania Komendy Miejskiej Policji dotyczą całego obszaru jej działalności, tj. obejmują miasto Bydgoszcz oraz gminy powiatu bydgoskiego. Na koniec 2023 r. w Komendzie Miejskiej Policji w Bydgoszczy funkcjonowało 1 007 etatów (w tym 126 wakatów). W ciągu roku ze służby odeszło 107 osób, natomiast przyjęto 25 nowych funkcjonariuszy. Szeregi bydgoskiej komendy zasilili 16 policjantów przeniesionych z innych jednostek, a 51 zdecydowało się na kontynuowanie służby poza jej strukturami.

Jednym z zadań funkcjonariuszy policji, mającym wpływ na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, są wykonywane patrole. Spośród wszystkich patroli zrealizowanych w 2023 r. 60,2% to patrole zmotoryzowane, natomiast 39,8% piesze. Funkcjonariusze KMP reagowali również na zgłoszenia mieszkańców.

Patrole Policji w 2023 r.	
72 957	patrole ogółem
63 706	patrole prewencyjne
9 251	patrole Wydziału Ruchu Drogowego

Średni czas reakcji Policji od otrzymania wezwania ogółem (min, sek)

Źródło: Komenda Miejska Policji w Bydgoszczy

W wyniku realizacji służb patroloво-interwencyjnych i obchodowych w 2023 r. policjanci przeprowadzili 52 857 interwencji (o 2,2% mniej niż w poprzednim roku). W 2023 r. odnotowano spadek liczby osób doprowadzonych do „Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych” (3 636 osób, tj. o 7,7% mniej niż rok wcześniej). Policjanci z KMP w 2023 r. nałożyli na sprawców wykroczeń 36 745 mandatów karnych na łączną kwotę 15 mln zł oraz skierowano do sądu 3 800 wniosków o ukaranie.

W 2023 r. odnotowano spadek liczby wszczętych postępowań przygotowawczych w stosunku do poprzedniego roku. Łącznie wszczęto 9 441 postępowań przygotowawczych, tj. o 400 mniej niż w 2022 r. Dla przestępstw kryminalnych statystyki te wyglądały następująco:

- w kategorii przestępstw kryminalnych ogółem, liczba wszczętych postępowań wyniosła 6 075,
- wszczęto 4 postępowania przygotowawcze o zabójstwo, odnotowano 2 przestępstwa stwierdzone i ustalono sprawców wszystkich tych zbrodni,
- wszczęto 41 postępowań przygotowawczych o gwałt, z czego stwierdzono 22 przestępstwa, ustalono wszystkich sprawców przestępstw z tej kategorii,

- w siedmiu kategoriach pospolitych przestępstw kryminalnych najbardziej uciążliwych dla społeczeństwa, odnotowano 2 439 wszczętych postępowań, natomiast przestępstw stwierdzonych 2 893; dane dla poszczególnych kategorii przedstawiają się następująco:
  - uszczerbek na zdrowiu: 79 przestępstw stwierdzonych, wykrywalność 98,8%,
  - bójka i pobicie: 20 przestępstw stwierdzonych, wykrywalność 100,0%,
  - kradzież cudzej rzeczy: 1 543 przestępstwa stwierdzone, wykrywalność 66,0%,
  - kradzież samochodu: 29 przestępstw stwierdzonych, wykrywalność 41,4%,
  - kradzież z włamaniem: 756 przestępstw stwierdzonych, wykrywalność 71,6%,
  - przestępstwa rozbójnicze: 43 przestępstwa stwierdzone, wykrywalność 100,0%,
  - uszkodzenie rzeczy: 452 przestępstwa stwierdzone, wykrywalność 55,6%.

Liczba przestępstw oraz wykrywalność przestępstw Komendy Miejskiej Policji

Wyszczególnienie	2020	2021	2022*	2023
Postępowania wszczęte ogółem				
Komenda Miejska Policji w Bydgoszczy (wszystkie jednostki i komórki organizacyjne), w tym:	9 642	10 275	9 841	9 441
Komisariat Policji Śródmieście	2 911	3 118	3 004	2 827
Komisariat Policji Szwederowo	1 418	1 547	1 481	1 363
Komisariat Policji Błonie	1 406	1 418	1 282	1 301
Posterunek Policji Osowa Góra	–	172	218	215
Komisariat Policji Wyżyny	1 350	1 411	1 379	1 352
Komisariat Policji Fordon	1 086	1 057	995	941
Przestępstwa stwierdzone ogółem				
Komenda Miejska Policji w Bydgoszczy (wszystkie jednostki i komórki organizacyjne), w tym:	8 372	9 809	9 946	9 811
Komisariat Policji Śródmieście	2 535	2 740	2 840	3 012
Komisariat Policji Szwederowo	994	1 377	1 494	1 323
Komisariat Policji Błonie	1 036	1 131	1 075	1 276
Posterunek Policji Osowa Góra	–	109	165	171
Komisariat Policji Wyżyny	972	1 305	1 208	1 555
Komisariat Policji Fordon	1 071	1 154	1 307	919
Wykrywalność ogólna				
Komenda Miejska Policji w Bydgoszczy (wszystkie jednostki i komórki organizacyjne), w tym:	73,1%	73,9%	75,2%	78,2%
Komisariat Policji Śródmieście	68,8%	69,8%	72,9%	76,7%
Komisariat Policji Szwederowo	75,3%	78,1%	78,4%	80,7%
Komisariat Policji Błonie	74,9%	74,7%	69,6%	80,9%
Posterunek Policji Osowa Góra	–	59,6%	66,1%	78,3%
Komisariat Policji Wyżyny	68,0%	71,7%	70,6%	76,6%
Komisariat Policji Fordon	75,9%	76,3%	81,4%	78,6%

*Korekta części danych w oparciu o sprawozdanie KMP w Bydgoszczy za 2023 r.

Źródło: Komenda Miejska Policji w Bydgoszczy

W katalogu przestępstw kryminalnych odnotowano wzrost przestępstw stwierdzonych na Komisariacie Policji Błonie, Posterunku Policji Osowa Góra, Komisariacie Policji Fordon i Komisariacie Policji Wyżyny. W katalogu siedmiu przestępstw uciążliwych dla społeczeństwa, wzrost liczby przestępstw stwierdzonych odnotowano na Komisariacie Policji Błonie, Komisariacie Policji Fordon oraz Posterunku Policji Osowa Góra,

natomiast na pozostałych komisariatach nastąpił spadek.

Skuteczność w walce z przestępczością:

- najwięcej postępowań w zakresie przestępstw kryminalnych (30,1%) wszczął Komisariat Policji Śródmieście, gdzie odnotowano również najwięcej przestępstw stwierdzonych (29,6%),
- najwyższy wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw kryminalnych odnotował Komisariat Policji Błonie (84,6%),
- w siedmiu kategoriach pospolitych przestępstw kryminalnych najwięcej postępowań (30,0%), wszczął Komisariat Policji Śródmieście, gdzie odnotowano również najwięcej przestępstw stwierdzonych (27,4%),
- najwyższy wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw pospolitych odnotował Komisariat Policji Błonie (76,8%).

Efekty działań KMP w Bydgoszczy w 2023 r.:

- ustalenie łącznie 4 373 podejrzanych, spośród których dla 121 osób, na wniosek Prokuratury, sądy zastosowały środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania,
- ustalenie 118 nieletnich, którzy dokonali łącznie 355 czynów karalnych,
- zatrzymanie 356 osób poszukiwanych listami gończym,
- odzyskano mienie utracone przez pokrzywdzonych w wyniku przestępstw na łączną kwotę 2,5 mln zł,
- stwierdzono 1 108 przestępstw z ustawy „o przeciwdziałaniu narkomanii” oraz zatrzymano 725 podejrzanych, a z rynku przejęto łącznie ponad 146 kg różnego rodzaju narkotyków,
- policjanci zajmujący się zwalczaniem przestępczości gospodarczej ujawnili i zabezpieczyli tytoń oraz alkohol, które nielegalnie usiłowano wprowadzić do sprzedaży, co mogło narazić Skarb Państwa na uszczerpkienia z tytułu nieodprowadzonego podatku VAT, akcyzy i cła na kwotę 3,7 mln zł.

Straż Miejska

Na koniec 2023 r. w Straży Miejskiej pracowało 139 funkcjonariuszy, 29 osób przy obsłudze wideomonitoringu miejskiego i 23 pracowników cywilnych. Strażnicy miejscy dysponowali 26 samochodami służbowymi oraz użytkowali 18 rowerów. Działalność prowadzili w sześciu siedzibach na terenie miasta, spośród których obiekt przy ul. Wiślanej 27, od 1.09.2021 r. został przejęty w trwałą zarząd i jest przeznaczony na nową siedzibę Straży. W 2023 r. kontynuowane były prace związane z wykonaniem projektu przebudowy budynku.

Straż realizowała zadania związane z utrzymaniem porządku w miejscach publicznych, pomocy osobom bezdomnym, działaniami na rzecz ochrony środowiska, ochroną obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej.

Zrealizowane patrole Straży Miejskiej

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Patrole piesze	1 685	1 889,5	1 023,5	764
Patrole piesze z Policją (w tym z Żandarmerią Wojskową)	291,5	157	–	–
Patrole zmotoryzowane	6 632,5	6 887,5	6 568,5	6 702,5
Patrole zmotoryzowane z Policją (w tym z Żandarmerią Wojskową)	529	102,5	–	–
Patrole piesze i zmotoryzowane z Policją	–	–	821	18
Patrole segway	–	–	21,5	–
Patrole rowerowe	105,5	95	12,5	40
Razem	9 243,5	9 131,5	8 447	7 524,5

Źródło: Straż Miejska w Bydgoszczy

W 2023 r. liczba zgłoszeń do Straży Miejskiej wzrosła o 6,2% w porównaniu do poprzedniego roku. Najwięcej zgłoszeń (53,5%) dotyczyło nieprawidłowego parkowania, na drugim miejscu pod względem częstotliwości zgłaszania (7,1%) było udzielenie pomocy osobom bezdomnym. Poprzez aplikację „Dbamy o Bydgoszcz” do Straży Miejskiej w 2023 r. skierowano 11 409 zgłoszeń (49,6% obsłużonych zgłoszeń). Ujawnione wykroczenia kończyły się: mandatami karnymi (65,38%), pouczeniami (33,44%), wnioskami do sądu (1,18%) oraz przekazaniem sprawy innym organom (0,01%). Strażnicy miejscy podejmując interwencję sporadycznie zmuszeni byli do użycia środków przymusu bezpośredniego. W 2023 r. skorzystano z nich 27 razy w celu zapobieżenia ucieczce osób ujętych oraz pomocy w bezpiecznym przekazaniu Policji.

Działania funkcjonariuszy Straży Miejskiej	
22 757	wylegitymowanych osób
6 078	udzielonych pouczeń
19	osób ujętych i przekazanych Policji
11 884	nałożonych grzywien na kwotę 1,6 mln zł
5 180	unieruchomionych pojazdów

Liczba zgłoszeń wymagających interwencji Straży Miejskiej

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Zgłoszenia wpływające do Straży Miejskiej razem, w tym:	22 040	24 804	25 486	27 073
Naruszenie przepisów o zatrzymaniu i postoju, nieprawidłowe parkowanie	7 492	11 021	12 921	14 477
Niszczenie roślinności, trawnika, wycinka drzew	679	1 126	1 488	1 754
Spalanie odpadów, palenie ogniska	1 868	1 517	949	1 006
Spożywanie alkoholu w miejscach zabronionych	1 341	703	827	797
Zaśmiecanie/zanieczyszczenie miejsca publicznego	986	1 236	1 268	1 092
Zwierzęta bezpańskie	815	881	962	915
Udzielanie pomocy nietrzeźwym	811	799	662	639
Udzielanie pomocy bezdomnym	3 358	2 016	1 784	1 928

Źródło: Straż Miejska w Bydgoszczy

W 2023 r. realizowano program „Czyste Miasto”, w ramach którego przeprowadzono: kontrole gospodarowania odpadami przez mieszkańców, kontrole eliminujące spalanie odpadów, eliminowanie terenów zanieczyszczonych oraz tzw. dzikich wysypisk. Mieszkańcy w 2023 r. zgłosili ponad 3,0 tys. nieprawidłowości dotyczących czystości i porządku w mieście. Miasto przekazało Straży Miejskiej 52 kamery, zainstalowane w różnych lokalizacjach w celu wyeliminowania dzikich wysypisk. W 2023 r. bydgoscy strażnicy ujawnili 17 przypadków pozbywania się odpadów niezgodnie z obowiązującymi przepisami. Ponadto podczas kontroli 2 163 nieruchomości strażnicy miejscy odnotowali 1 619 osób, które nie zostały zgłoszone do systemu opłat za odbiór odpadów.

Strażnicy miejscy z Ekopatrolu przeprowadzili m.in. 650 kontroli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków, pod kątem prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej. W wyniku ujawnionych nieprawidłowości strażnicy udzielili 57 pouczeń, nałożyli 78 mandatów na kwotę 20 600 zł oraz skierowali 3 wnioski o ukaranie do sądu.

Do 22.02.2023 r. przeprowadzano działania dotyczące weryfikacji prawidłowości złożonych wniosków o przyznanie dodatku węglowego. Zweryfikowano 871 nieruchomości (łącznie od 23.11.2022 r. do 22.02.2023 r. 1 396 kontroli), które wykazały, że w około 20% sprawdzonych posesjach głównym źródłem ciepła nie były piece węglowe. Natomiast od marca 2023 r. skontrolowano 188 nieruchomości pod względem prawidłowości złożonych wniosków o przyznanie dodatku elektrycznego (w 10% skontrolowanych nieruchomości główne źródło ciepła nie było zasilane prądem).

W okresie jesienno-zimowym strażnicy miejscy realizowali zadania związane z pomocą osobom bezdomnym. Przyjętą praktyką jest tworzenie tzw. map bezdomności – wykazu miejsc przebywania osób bezdomnych. Strażnicy, w ramach służby patrolowej, przeprowadzali kontrole tych miejsc, szczególnie w porze nocnej, gdy temperatury powietrza spadały poniżej 0° C. Patrole były też kierowane w miejsca wskazywane przez mieszkańców, w tym m.in. do klatek schodowych, wiat przystankowych i śmietnikowych, ogródków działkowych oraz do pustostanów. Bezdomnych, którzy wyrazili na to zgodę odwożono do schronisk i ogrzewalni.

Działania Straży Miejskiej w ramach pomocy bezdomnym	
504	miejsca skontrolowane w ramach zadań własnych
1 814	liczba interwencji wobec osób bezdomnych
1 643	osoby odmawiające pomocy
15	osób dowiezionych do schroniska i noclegowni dla osób bezdomnych
66	osób potrzebowało pomocy pogotowia ratunkowego

Straż Miejska realizowała również zadania polegające na ochronie obiektów komunalnych oraz konwojowaniu przedmiotów wartościowych i wartości pieniężnych na potrzeby gminy.

Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej

Za bezpieczeństwo przeciwpożarowe miasta odpowiada Komenda Państwowej Straży Pożarnej w Bydgoszczy, która składa się z następujących jednostek ratunkowo-gaśniczych:

- nr 1 przy ul. Pomorskiej 16 (specjalistyczna Grupa Ratownictwa Wodno-Nurkowego),
- nr 2 przy ul. Produkcyjnej 5 (specjalistyczna Grupa Ratownictwa Chemicznego i Ekologicznego),
- nr 3 przy ul. Ludwikowo 5 (specjalistyczna Grupa Ratownictwa Wysokościowego),
- nr 4 przy ul. Łochowskiej 69,
- Szkoły Podoficerskiej PSP, ul. Glinki 86.

Na koniec 2023 r. liczba etatów strażaków w Komendzie oraz w Jednostkach Ratunkowo-Gaśniczych wynosiła 235, a liczba etatów cywilnych 6 (nie zwiększono zatrudnienia w ciągu roku). Komenda Miejska PSP dysponowała 35 pojazdami, w tym pojazdami gaśniczymi, specjalnymi i specjalistycznymi. Miasto w 2023 r. udzieliło wsparcia finansowego Jednostce OSP Bydgoszcz-Fordon na działania ratownicze, zakup sprzętu gaśniczo-pożarniczego w ramach Programu BBO oraz ekwiwalent za udział w działaniach ratowniczych.

W 2023 r. średni czas dojazdu PSP do zdarzenia na terenie miasta był o 2 minuty krótszy niż w poprzednim roku i wyniósł 7 minut. W ciągu roku odnotowano w Bydgoszczy 2 664 zdarzeń, w tym 597 pożarów (22,4% wyjazdów), 1 655 miejscowych zagrożeń (62,1% wyjazdów) oraz 412 alarmów fałszywych (15,5% wyjazdów).

Interwencje Państwowej Straży Pożarnej

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Interwencje z powodu huraganu, silnego wiatru lub tornada	283	301	712	219
Interwencje wskutek gwałtownych opadów atmosferycznych	77	15	126	55
Interwencje wskutek wypadków w transporcie	409	351	251	293

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Bydgoszczy

Liczba akcji gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba pożarów ogółem, w tym:	608	647	662	597
budynków mieszkalnych	127	164	123	157
innych obiektów	23	406	341	287
środków transportu	51	52	58	56
lasów	40	25	78	40

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Pożary według wybranych przyczyn:				
umyślne podpalenie	310	331	360	287
nieostrożne posługiwanie się ogniem (w tym papierosami i zapałkami)	77	78	69	6
wady urządzeń i instalacji elektrycznych	35	38	37	51
wady środków transportu	39	34	39	32

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Bydgoszczy

Zarządzanie kryzysowe

Szeroki zakres działań zmierzających do zapobiegania zdarzeniom zagrażającym zdrowiu, życiu i mieniu mieszkańców oraz do likwidacji ich skutków na terenie Bydgoszczy i powiatu bydgoskiego realizował Wydział Zarządzania Kryzysowego UMB. Do zadań Wydziału należało również organizowanie i koordynacja funkcjonowania Bydgoskiego Centrum Bezpieczeństwa oraz Bydgoskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego.

Zadania w zakresie bezpieczeństwa i ratownictwa oraz powszechnego alarmowania, powiadamiania i ostrzegania realizowano poprzez radiotelefoniczną sieć koordynacji ratownictwa „GOPŁO”. Sieć łączności radiotelefonicznej jest uzupełnieniem sieci łączności przewodowej i ma zapewnić uzyskiwanie szybkich i bezpośrednich połączeń w trakcie akcji ratowniczych. Skupia ona 47 podmiotów: 13 szpitali i innych medycznych placówek jak np. Centrum Krwiodawstwa; 3 zakłady dużego ryzyka (materiały niebezpieczne); 9 służb ratowniczych i bezpieczeństwa jak np. Grupa Ratownictwa Medycznego PCK; 9 pogotowi sieciowych; 4 centra koordynacyjne cywilne i wojskowe; 3 centra obsługi urządzeń hydrotechnicznych oraz 6 obiektów sportowych. Zintegrowane Punkty Ratownictwa Wodnego znajdują się na Rybim Rynku, Wyspie Młyńskiej (Brda) oraz na Nabrzeżu Fordon (Wisła).

Dyżurni Bydgoskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w 2023 r. interweniowali 93 136 razy na terenie miasta i powiatu. Współdziałając ze służbami ratowniczymi i komunalnymi, jednostkami specjalistycznymi i mieszkańcami, przyjęli oraz przekazali do realizacji 14 836 zgłoszeń, z czego 11 415 dotyczyło zdarzeń

Interwencje związane z zapewnieniem bezpieczeństwa na obszarze Bydgoszczy i powiatu bydgoskiego

45 601	Policja
28 699	Straż Miejska
14 836	Zarządzanie Kryzysowe
4 000	Państwowa Straż Pożarna

z Bydgoszczy. W odniesieniu do 2022 r. liczba zgłoszonych zdarzeń zmniejszyła się o 1 140. Na terenie Bydgoszczy najwięcej zgłoszeń było z kategorii weterynaria i dotyczyły one rannych ptaków (1 212).

W kwietniu 2022 r. weszła w życie ustawa o obronie Ojczyzny, która **wyeliminowała z obiegu prawnego przepisy dotyczące obrony cywilnej**. Tym samym Miasto utraciło podstawy prawne do realizacji zadań obrony cywilnej. W 2023 r. system ochrony ludności opierał się tylko na komórkach zarządzania kryzysowego, państwowej i ochotniczej Straży Pożarnej oraz ratownictwie medycznym.

W 2023 r. podjęto działania dotyczące niezwłocznego uruchamiania procedury ostrzegania i alarmowania ludności cywilnej o zagrożeniach uderzeniami z powietrza:

- odbiornik ALINCO DX-R8E, służący do prowadzenia nasłuchu w sieci radiowej ostrzegania i alarmowania 22. Ośrodka Dowodzenia i Naprowadzania został przeniesiony z Wydziału Zarządzania Kryzysowego na stanowisko dyżurnych Bydgoskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego,
- zakupiono dodatkowy odbiornik YAESU FT-891 wraz z anteną na potrzeby prowadzenia nasłuchu w sieci radiowej ostrzegania i alarmowania 22. Ośrodka Dowodzenia i Naprowadzania,
- dyżurni Bydgoskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego zostali przeszkoleni w zakresie sposobu prowadzenia nasłuchu w sieci radiowej ostrzegania i alarmowania 22. Ośrodka Dowodzenia i Naprowadzania.

Brali też udział w ćwiczeniach z nasłuchu w sieci ODN w ramach comiesięcznych ćwiczeń prowadzonych przez Powiatowy Ośrodek Analizy Danych i Alarmowania oraz uczestniczyli w ćwiczeniach LIBERO 2023.

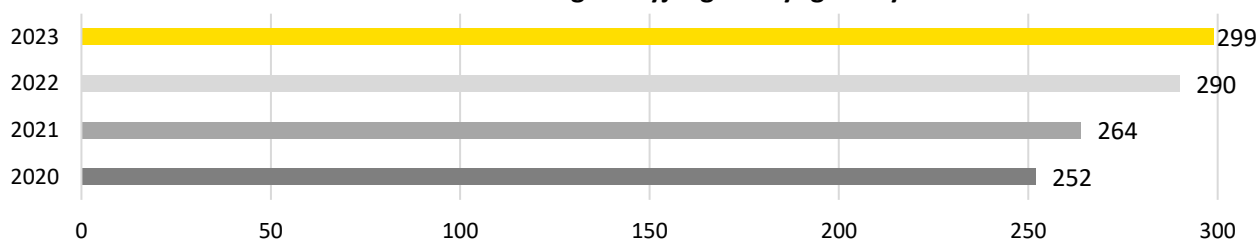
Ponadto pozyskano i zainstalowano 2 urządzenia do defibrylacji (resuscytacji krążeniowo-oddechowej) osób z zatrzymaną akcją serca tzw. urządzenia AED. Jedno urządzenie zostało zamontowane w Zespole Szkół nr 16 przy ul. Koronowskiej 74 (Program BBO), drugie urządzenie zostało zamontowane w budynku Urzędu Miasta Bydgoszczy przy ul. Wojska Polskiego 65 (zakup ze środków PZU).

Na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowej, szpitale publiczne deklarowały możliwość dostawienia 570 łóżek. Natomiast placówki niepubliczne: Klinika Wident, Szpital św. Łukasza, Centrum Medyczne Gizińscy, Centrum Medycznym Eskulap, zadeklarowały udostępnienie łącznie ok. 40 łóżek przeznaczonych do krótkotrwałego pobytu.

Wydział Zarządzania Kryzysowego poprzez Fundację Sztuka Wyboru przekazał z magazynu Urzędu Miasta dla walczących żołnierzy ukraińskich 70 sztuk noszy transportowych.

Ważnym elementem systemu bezpieczeństwa jest **monitoring miejski**. W mieście na koniec 2023 r. funkcjonowało 299 kamer wizyjnych monitoringu miejskiego (48% z nich to tzw. kamery inteligentne), stanowiących narzędzie wspierające działania służb (w 2023 r. zamontowano 19 nowych kamer, natomiast 10 kamer zostało wyłączonych z systemu). Studia wideomonitoringu obsługiwane są całodobowo, przez 7 dni w tygodniu, przez pracowników cywilnych Straży Miejskiej.

Liczba kamer monitoringu wizyjnego w Bydgoszczy

Źródło: Wydział Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Bydgoszczy

W 2023 r. z monitoringu miejskiego ujawniono 2 380 zdarzeń, z czego 1 123 skierowano do Policji, a 1 257 do Straży Miejskiej.

Ujawnione zdarzenia na podstawie monitoringu wizyjnego Bydgoszczy

Wyszczególnienie	Liczba ujawnionych zdarzeń			
	2020	2021	2022	2023
Bójki, awantury (szarpaniny) uliczne	114	137	202	174
Kradzieże	9	12	12	7
Dewastacje mienia	33	58	40	21
Zakłócanie ładu i porządku publicznego	56	46	69	74
Spożywanie alkoholu w miejscach zabronionych	222	303	452	277
Osoby nietrzeźwe	383	281	313	350
Zanieczyszczenie terenu	29	87	68	70
Nieprawidłowe parkowanie	542	1 045	727	757
Zdarzenia w ruchu drogowym	156	64	74	70
Łamanie przepisów handlowych	3	16	2	5
Inne zdarzenia	651	561	762	575
Razem	2 198	2 610	2 721	2 380

Źródło: Straż Miejska w Bydgoszczy

Wzorem lat ubiegłych, w 2023 r. kontynuowano realizację szeregu programów profilaktycznych i akcji mających na celu poprawę bezpieczeństwa bydgoszczan. Zadania te wykonywało wiele współdziałających ze sobą instytucji m.in.: KMP, Straż Miejska, MOPS, BORPA, UMB oraz organizacje pozarządowe, które uczestniczyły w różnego rodzaju wydarzeniach w mieście np. piknikach, festynach, świętach itp. Podczas tych imprez organizowano różnego rodzaju stanowiska informacyjne, przeprowadzano gry i zabawy dla dzieci oraz konkursy z nagrodami. Realizowane były programy profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym i w przestrzeni publicznej, bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz seniorów, profilaktyki uzależnień, przemocy w rodzinie, cyberprzestępczości, m.in.:

- „*Bezpieczna szkoła*” – przeprowadzono 1 047 pogadań, 277 spotkań z przedstawicielami grona pedagogicznego, 656 kontroli szkół,
- „*Bezpieczna droga do szkoły*” – zrealizowano 318 spotkań z 9 351 dziećmi ze szkół podstawowych oraz przedszkoli, dotyczących zagadnień związanych z bezpiecznym przechodzeniem przez ulicę; ponadto kontynuowano kampanie: „*Świeć przykładem*”, „*Na drodze patrz i słuchaj*”, „*Twoje światła nasze bezpieczeństwo*”, „*Dla każdego jest miejsce na drodze*”, „*Noś odblask*”,
- „*Razem Bezpieczniej*” – zorganizowano konkursy popularyzujące przepisy prawne z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym np. „*Odblaskowy = Widoczny = Bezpieczny*” w SP nr 16, „*Bezpieczeństwo w ruchu drogowym*” w Niepublicznej SP nr 1, „*Młodzi i Bezpieczni*” w ZS Mechanicznych nr 2,
- „*Bezpieczna droga do szkoły z Polfinkiem*” – zrealizowano 41 spotkań z 1 025 dziećmi oraz przeprowadzono ćwiczenia praktyczne na przejściach dla pieszych,
- „*Rowerem i hulajnogą bezpiecznie i zgodnie z przepisami*” – przeprowadzono 12 zajęć profilaktycznych dla 900 uczniów z klas IV-VIII szkół podstawowych z zakresu przepisów dotyczących poruszania się na drogach rowerem, hulajnogą elektryczną,
- w ramach Europejskiego Tygodnia Mobilności przeprowadzono akcję *ROADPOL Safety Days (Dni Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego)* – 4 spotkania z 150 uczniami szkół ponadpodstawowych na terenie MZK, na których omówiono zasady bezpiecznego poruszania się rowerem i hulajnogą,
- „*Bezpieczni w ruchu drogowym*” – zorganizowano 7 spotkań dla 111 uczniów, podczas których przypomniano przepisy i zasady ruchu drogowego, w tym ruchu pieszych oraz przepisy dotyczące rowerzystów,
- „*Jednoślądem bezpiecznie do celu*” – w ramach 27 spotkań dotyczących bezpiecznej jazdy na rowerze, omówiono zasady ruchu drogowego związane z poruszaniem się na drogach publicznych,
- „*Podstawowe informacje dot. bezpieczeństwa w ruchu drogowym dla cudzoziemców*” – 2 spotkania z żołnierzami JFTC NATO,
- nagrano spot profilaktyczny przedstawiający konsekwencje, jakie mogą pojawić się w przypadku wzięcia udziału w challenge'u „*48 hours challenge – zniknij bez śladu*”, w odpowiedzi na wzrost zainteresowania dzieci i młodzieży różnymi wyzwaniem,
- „*Błękitni Aktywni*” – przeprowadzono 22 spotkania dla 798 przedszkolaków oraz uczniów, omawiano jak przygotować się do wypoczynku nad wodą oraz jak radzić sobie w razie niebezpieczeństw,
- zrealizowano 187 tzw. „*Patrolu przyszkolnych*” w rejonach placówek oświatowych na terenie Bydgoszczy,
- „*Odpowiedzialność prawna nieletnich*” – przeprowadzono 318 spotkań z 7 417 uczniami, dotyczących handlu ludźmi, przestępstw popełnianych z nienawiści, cyberzagrożeń oraz hejtu,
- „*Akademia bezpieczeństwa*” – zorganizowano 3 spotkania dla 1 000 uczniów szkół podstawowych w zakresie bezpiecznego poruszania się po drogach, udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, zachowania w kontakcie ze zwierzętami czy wobec obcych osób,
- „*Bezpieczny przedszkolak*” – przeprowadzono 71 spotkań z 1 313 przedszkolakami dotyczące bezpieczeństwa dzieci w domu, przedszkolu, na ulicy oraz uczone jak korzystać z numerów alarmowych,

- „*Obcy niebezpieczny*” – przeprowadzono 21 spotkań z 464 przedszkolakami, podczas których omówiono zasady bezpieczeństwa podczas kontaktu z osobami nieznanymi dziecku,
- „*Bezpieczne zachowania w kontakcie z psem*” – zrealizowano 3 spotkania z 358 dziećmi. Omówiono zasady bezpiecznego kontaktu z psem oraz przedstawiono pracę policyjnego psa służbowego,
- „*Bezpieczne wakacje*” – zrealizowano 65 spotkań z 5 515 uczestnikami nt. bezpieczeństwa podczas letniego wypoczynku,
- przed seansem filmu „Zadra” zorganizowano spotkanie dla 100 osób w trakcie, którego poruszone zostały tematy związane z zażywaniem narkotyków, zagrożeniami oraz konsekwencjami prawnymi,
- przeprowadzono 69 spotkań dla 1 505 uczniów na temat konsekwencji prawnych zażywania i posiadania narkotyków i dopalaczy, zajęcia przeprowadzono pod hasłem „*Zachowania ryzykowne*”, „*Narkotyki i dopalacze – kradną życie*”, „*Narkotyki? To mnie nie kreci*”, „*Narkotyki kradną wolność*”,
- organizowano zebrania z rodzicami oraz pedagogami, podczas których zwracano uwagę opiekunów, z jakimi niebezpieczeństwami mogą spotkać się dzieci i młodzieży w dzisiejszym świecie,
- zorganizowano 7 spotkań z 258 pedagogami w zakresie algorytmów postępowania w sytuacjach naruszenia norm szkolnych, społecznych i prawnych oraz procedur postępowania nauczycieli i metod współpracy szkół z Policją w sytuacjach zagrożenia,
- „*Przemoc i agresja rówieśnicza*” – przeprowadzono 121 spotkań z 2 562 uczniami na temat przemocy,
- „*Przemoc w rodzinie, przeciwdziałanie*” – program edukacyjny skierowany do osadzonych w Areszcie Śledczym, przeprowadzono 3 spotkania z 12 uczestnikami,
- przeprowadzono 23 spotkania dla 648 osób (seniorzy z Bydgoskiego Domu Dziennego Pobytu, z Zarządu Koła ZUS, z Rad Osiedli) na temat oszustw popełnianych na szkodę osób starszych, wyjaśniono metody działania sprawców oszustw „*metodą na wnuczka*” i „*na policjanta*”,
- przeprowadzono debatę społeczną „*Stop dla oszustów – porozmawiajmy jak ustrzec seniorów przed oszustwami*” w BCOPW, w której wzięło udział 50 osób,
- „*Spotkania z bezpieczeństwem*” – wiodącymi tematami były: zagrożenia w cyberprzestrzeni, stop pożarom traw i wypalaniu śmieci ogrodowych oraz zagrożenia w czasie podróży krajowych i zagranicznych,
- „*Bezpieczeństwo seniora w domu, na ulicy oraz sposoby zapobiegania zagrożeniom*” – zajęcia edukacyjne dla 150 seniorów Uniwersytetu każdego wieku w WSB przy ul. Fordońskiej 74,
- „*Internet – możliwości, zagrożenia*” – zajęcia edukacyjne w Klubie Seniora Związku Nauczycielstwa Polskiego przy ul. Czartoryskiego 19,
- „*Bezpieczny Internet*” – zrealizowano 155 spotkań dla 4 243 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, podczas których poruszano tematykę cyberzagrożeń, uzależnienia od komputera i telefonu, cyberprzemocy i cyberprzestępstw,
- „*Hejt, mowy nienawiści, tolerancja, stereotypy, dyskryminacja i uprzedzenia*” – zrealizowano 134 spotkania dla 2 971 osób, podczas których omówiono tematykę tzw. "hejtowania",
- przeprowadzono 20 spotkań w siedzibie Stowarzyszenia „Dzięki Wam”, podczas których omówiono z obywatelami Polski i Ukrainy kwestie bezpieczeństwa, w spotkaniach uczestniczyło około 1 000 osób,
- „*Bezpieczna Kobieta*” – odbyło się 15 spotkań, w których udział wzięły 363 kobiety chcące poznać tajniki samoobrony, aspekty prawne, socjologiczne i psychologiczne samoobrony, na zajęciach kobiety uczyły się również jak nabrać pewności siebie i nie być bierną w sytuacji, gdy ktoś je zaatakuje,
- „*Bezpieczny Ogród*” – odbyło się 78 spotkań z przedstawicielami ogródków działkowych, uczestniczono w 49 zebraniach, dokonano 648 kontroli stanu zabezpieczenia ogródków,
- „*Zostań kimś wyjątkowym*” – przeprowadzono 26 spotkań z 761 uczniami przedstawiając zagadnienia dotyczące: roli i zadań Policji, musztry policyjnej, cech i predyspozycji kandydata do służby w Policji, przeprowadzenia interwencji policyjnych,

- „Praca policjanta - ogólne pojęte zasady bezpieczeństwa” – przeprowadzono 48 spotkań z 3 570 osobami, podczas których przybliżono pracę policjanta, omówiono podstawowe zasady bezpieczeństwa.

Corocznie przyjmowany jest **Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt**, w ramach którego w 2023 r. m.in.:

- dokarmiano wolno żyjące koty – zakupiono 135 worków karmy,
- wykonano 57 kastracji i 152 sterylizacje wolno żyjących kotów wraz z ich odpchnieniem i odrobaczeniem,
- zapewniono gospodarstwo rolne dla zwierząt gospodarskich i bezdomnych innych niż psy i koty,
- działalność prowadziło Schronisko dla Zwierząt, które przyjęło 1 615 zwierząt (psy i koty), do adopcji wydano 1 206 psów i kotów, zaszczepiono przeciwko wściekliźnie 624 zwierzęta oraz wysterylizowano 602 zwierzęta. Schronisko propagowało edukację humanitarną poprzez prowadzenie działań edukacyjnych w szkołach, przedszkolach i mediach, przyjmowało wycieczki z przedszkoli i szkół oraz organizowało konkursy dla uczniów. Schronisko współpracowało z Inspektorem OTOZ Animals w zakresie interwencji dotyczących zwierząt zaniedbanych i okrutnie traktowanych. Prowadziło akcję adopcji zwierząt, a także zorganizowało „Piknik dobrych psów i ludzi”, „Jesienny Piknik” z okazji Światowego Dnia Zwierząt oraz „Paradę psów adoptowanych”. Ponadto zorganizowało III Konferencję „Zwierzęta w Wielkim Mieście” dotyczącą problemów zwierząt bytujących w środowisku wielkomiejskim.

2030)STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE
„BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

III.2.1. Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców.

W 2023 r. realizowano **Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bydgoszczy na lata 2016-2023**. Działania kierowane były do osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem, a realizowane były przez Urząd Miasta Bydgoszczy, jednostki organizacyjne Miasta, służby oraz organizacje pozarządowe. Podejmowane w jej ramach przedsięwzięcia były prowadzone w oparciu o współdziałanie tych podmiotów. Z uwagi na kończący się okres obowiązywania dokumentu, Rada Miasta Bydgoszczy w 2023 r. przyjęła **Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Bydgoszczy na lata 2024-2030**.

Pomoc społeczna

Działania w zakresie polityki społecznej, poza udzieleniem wsparcia finansowego, koncentrują się na realizacji zadań sprzyjających zmianom sposobu funkcjonowania klientów ośrodka pomocy społecznej oraz wzmocnieniu ich potencjału do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej. Jednostką organizacyjną systemu pomocy społecznej jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Formy i metody wsparcia dostosowywane są do indywidualnych potrzeb i sytuacji konkretnej osoby lub rodziny. Oprócz wsparcia finansowego prowadzona jest praca socjalna, działania aktywizujące, poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne, grupy wsparcia oraz wspieranie rodzicielstwa zastępczego.

Działania z zakresu pomocy społecznej realizują następujące miejskie jednostki organizacyjne:

- Zespół Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia – wielofunkcyjna placówka zapewniająca całonocny pobyt w domach pomocy społecznej oraz wsparcie dzienne w środowiskowych domach samopomocy oraz ośrodku wsparcia dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie,
- Domy Dziennego Pobytu – placówki wsparcia dziennego dla osób starszych,
- Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych – zespół placówek opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego, socjalizacyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego, hostelowego, zapewniający całonocny pobyt dzieciom, młodzieży i rodzinom w sytuacji kryzysowej,
- Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki „BORPA” – podmiot leczniczy wykonujący zadania służące zachowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia, a w szczególności realizujący profilaktykę, terapię i rehabilitację w zakresie uzależnień,
- Centrum Integracji Społecznej – samorządowy zakład budżetowy, którego celem jest wsparcie i readaptacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- Zakład Aktywności Zawodowej – samorządowy zakład budżetowy, który prowadzi działalność produkcyjno-usługową zatrudniając osoby niepełnosprawne.

Bezdomni i ubodzy mogli skorzystać z darmowych posiłków dostępnych w jadłodajniach: Bydgoskie Stowarzyszenie Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo, Al. Ossolińskich 2; Kuchnia dla Ubogich Centrum Pomocy im. św. Brata Alberta, ul. Koronowska 14; Centrum Pomocy Betlejem (Caritas Diecezji Bydgoskiej), ul. Drukarska 6; Centrum Chrześcijańskie Kanaan Misja Betezda, ul. Czartoryskiego 12. Funkcjonują również jadłodzielnie, miejsca nieodpłatnej wymiany żywności w ramach tzw. foodsharingu: al. Ossolińskich 2, ul. Obrońców Bydgoszczy 1, ul. Gdańska 79 i ul. Piekary 1.

Osoby potrzebujące pomocy uzyskują wsparcie również w działających na terenie miasta licznych fundacjach i stowarzyszeniach.

Świadczenia pomocy społecznej

Świadczenia pomocy społecznej są zróżnicowane, mają charakter obligatoryjny lub fakultatywny, a każdy rodzaj świadczenia ma ustawowo określone przesłanki będące podstawą ich przyznania. MOPS udziela różnorodnych form wsparcia w formie pieniężnej oraz bezgotówkowej, polegających na pokrywaniu kosztów pomocy np. posiłków lub usług opiekuńczych.

Wsparcie w postaci zasiłku stałego przysługuje osobom pełnoletnim pozostającym w rodzinach lub samotnie gospodarującym, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy (spełniającym ustawowe kryterium dochodowe).

Zasiłki stałe w 2023 r.	
13 109	wypłaconych zasiłków
1 390	osób otrzymało zasiłki
584,60 zł	średnia kwota zasiłku

W 2023 r. świadczenia pomocy społecznej w ramach zadań własnych i zleconych, bez względu na ich rodzaj, formę i źródła finansowania, przyznano łącznie 4 250 rodzinom (spadek o 2,0% porównując do poprzedniego roku), w których było 6 801 osób (spadek o 0,4%). Natomiast pomocą wyłącznie w postaci pracy socjalnej objęto 1 360 rodzin (usługi z zakresu aktywizacji, profilaktyki i interwencji).

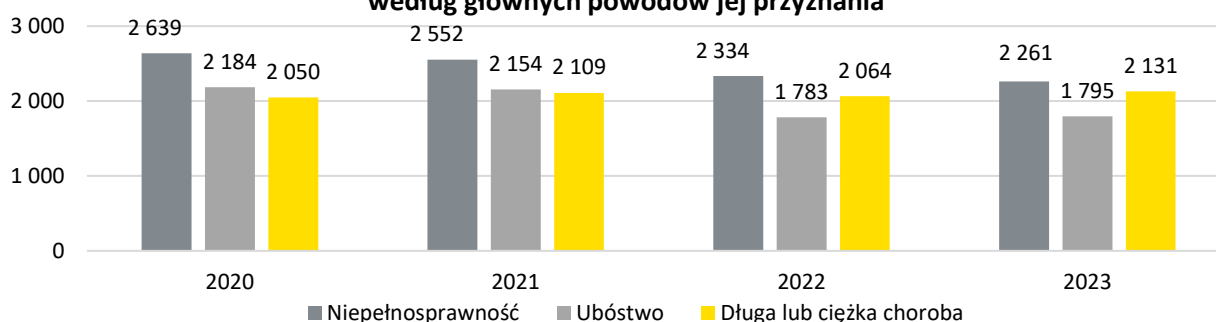
Liczba rodzin objętych pomocą społeczną

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin objętych pomocą społeczną	5 057	4 819	4 336	4 250
Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną	8 318	7 897	6 830	6 801
Liczba rodzin objętych pomocą wyłącznie w postaci pracy socjalnej	1 743	1 752	1 322	1 360

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy

Głównym powodem przyznania świadczeń z pomocy społecznej była niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz ubóstwo. Niepełnosprawność dotyczyła 53,2% gospodarstw domowych, z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby pomoc otrzymało 50,1% gospodarstw domowych, natomiast trudna sytuacja materialna dotyczyła – 42,2% gospodarstw domowych.

Liczba rodzin, którym przyznano pomoc społeczną według głównych powodów jej przyznania

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy

Rzeczywista liczba rodzin objętych materialną pomocą społeczną wyniosła 2 982 (4 902 osoby w rodzinach), natomiast świadczenia niepieniężnego udzielono 1 871 rodzinom (3 408 osób).

Pomoc dla osób starszych i niepełnosprawnych

Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem systematycznie rośnie i w Bydgoszczy w 2023 r. wyniósł 27,3% (o 0,4 p. proc. więcej niż w poprzednim roku). Konsekwencją niekorzystnych zmian demograficznych jest m.in. wzrost zapotrzebowania na całodobową opiekę senioralną, jak również na pomoc w ośrodkach wsparcia dziennego, w zależności od stanu zdrowia fizycznego i psychicznego. Miasto zapewnia wsparcie w postaci usług bytowych, opiekuńczych, wspomagających i edukacyjnych. Całodobowe formy usług, jakie świadczą **domy pomocy społecznej**, przysługują osobom wymagającym opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.

3	Domy Pomocy Społecznej
273	miejsca
264	mieszkańców
40	osób oczekujących

W 2023 r. w Bydgoszczy funkcjonowały 3 domy pomocy społecznej, do których MOPS na podstawie decyzji kieruje mieszkańców. W 2023 r. MOPS wydał łącznie 40 wniosków w przedmiocie:

- 27 skierowań na pobyt w placówce dla osób przewlekle psychicznie chorych (dorosłych),
- 10 skierowań na pobyt w placówce dla osób niepełnosprawnych intelektualnie (dorosłych),
- 3 skierowania na pobyt w placówce dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie.

Ponadto MOPS skierował na drogę postępowania sądowego 7 wniosków w sprawie o skierowanie na leczenie psychiatryczne oraz 101 wniosków w sprawie o umieszczenie w DPS bez zgody uczestnika postępowania.

Domy Pomocy Społecznej w Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
DPS „Promień Życia” ul. Łomżyńska 54 – dla osób przewlekle i somatycznie chorych				
liczba miejsc	170	142	142	142
liczba wolnych miejsc ^a	23	17	2	5
liczba mieszkańców ^a	147	125	140	137
liczba osób oczekujących ^a	54	46	15	25
średni czas oczekiwania na umieszczenie (w miesiącach)	32-36	36-40	2-3	6-8
DPS „Jesień Życia” ul. Mińska 15a – dla osób w podeszłym wieku				
liczba miejsc	75	75	75	75
liczba wolnych miejsc ^a	12	3	2	4
liczba mieszkańców ^a	63	72	73	71
liczba osób oczekujących ^a	21	26	9	15
średni czas oczekiwania na umieszczenie (w miesiącach)	20	17	3-4	4-6
DPS „Słoneczko” ul. Gałczyńskiego 2 – dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie				
liczba miejsc	56	56	56	56
liczba wolnych miejsc ^a	0	1	0	0
liczba mieszkańców ^a	56	55	57	56
liczba osób oczekujących ^a	1	1	0	0
średni czas oczekiwania na umieszczenie (w miesiącach)	9	9	2	0

^a Stan na koniec roku.

Źródło: Zespół Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia

Spośród oczekujących na umieszczenie w bydgoskich domach pomocy społecznej najwięcej osób ubiegało się o miejsce w domu dla osób przewlekle i somatycznie chorych.

Średni koszt utrzymania 1 miejsca w zł

7 339,25	DPS „Promień Życia”
7 335,07	DPS „Jesień Życia”
9 606,87	DPS „Słoneczko”

Środowiskowe domy samopomocy i ośrodki wsparcia przeznaczone są dla osób, które potrzebują opieki i wsparcia oraz mają trudności w samodzielnym funkcjonowaniu, spowodowane zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną. Nadrzędnym celem działalności jest zapobieganie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji w życiu społecznym. Placówki świadczyły usługi w ramach indywidualnych i grupowych treningów umiejętności społecznych, m.in.: interpersonalnych i rozwiązywania problemów. Ponadto prowadzono terapię ruchową, pomoc w załatwieniu spraw urzędowych i w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych oraz poradnictwo psychologiczne. Średni koszt utrzymania 1 miejsca w ŚDS wyniósł 2 536,24 zł.

2	Środowiskowe Domy Samopomocy, w tym 7 sekcji
220	miejsc
239	osób korzystających z usług

1	Ośrodek Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelektualnie
30	miejsc
30	osób korzystających z usług

Sekcja „Irys” przy ul. Gałczyńskiego 2 to placówka przeznaczona dla osób, które ukończyły 18. rok życia, ze spektrum autyzmu lub z niepełnosprawnością sprzężoną oraz posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, której przyczyną są całościowe zaburzenia rozwoju lub niepełnosprawność sprzężona (dwa lub trzy symbole przyczyny niepełnosprawności).

Środowiskowe domy samopomocy i ośrodek wsparcia w Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY NR 1				
Sekcja „Słoneczko” ul. Gałczyńskiego 2 z filią przy ul. Gackowskiego 1b				
liczba miejsc	38	38	38	38
liczba osób korzystających ^a	43	47	40	38
Sekcja „Niezapominajka” ul. Ogrodowa 9				
liczba miejsc	42	42	44 ^b	44
liczba osób korzystających ^a	47	46	48	46
Sekcja „Stokrotka” ul. Mińska 15a				
liczba miejsc	30	30	30	30
liczba osób korzystających ^a	34	32	35	31
ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY NR 2				
Sekcja „Wrzos” ul. Janosika 4				
liczba miejsc	30	30	29 ^b	29
liczba osób korzystających ^a	35	34	35	35
Sekcja „Sami Swoi” ul. Szpitalna 25				
liczba miejsc	30	30	27 ^b	27
liczba osób korzystających ^a	35	33	33	31
Sekcja „Bławatek” ul. Dunikowskiego 2				
liczba miejsc	20	20	22 ^b	22
liczba osób korzystających ^a	21	23	25	27
Sekcja „Irys” ul. Gałczyńskiego 2				
liczba miejsc	–	–	30 ^b	30
liczba osób korzystających ^a	–	–	19	31
OŚRODEK WSPARCIA				
Ośrodek Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelktualnie ul. Gałczyńskiego 2				
liczba miejsc	60	60	30 ^c	30
liczba osób korzystających ^a	61	59	59	30

^a Stan na koniec roku.

^b od 01.12.2022 r. zmiana liczby miejsc w sekcjach: Niezapominajka, Wrzos, Sami Swoi, Bławatek oraz utworzenie nowej sekcji Irys z uwagi na Rozporządzenie MPIPS w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

^c od 01.12.2022 r. część pomieszczeń ośrodka wsparcia została przeznaczona na utworzenie sekcji ŚDS Irys, a liczba miejsc została zmniejszona do 30.

Źródło: Zespół Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia

W 2023 r. w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia przeprowadzone zostały we własnym zakresie prace remontowe i modernizacyjne istniejącej infrastruktury. Ponadto zlecono wykonanie następujących remontów i robót budowlanych:

- DPS „Jesień Życia” – wymiana i montaż drzwi p.poż., remont przyłącza zaworu głównego wody, renowacja rynien, wymiana opraw oświetlenia awaryjnego, remont korytarza,
- DPS „Promień Życia” – remont pokoi i sanitariatów w sekcji „Magnolia”, montaż systemu kabinowego łazienek, montaż wideo-domofonów, remont jadalni, wymiana opraw oświetlenia awaryjnego,

- DPS „Słoneczko” – montaż klimatyzacji (kuchnia), montaż rolet wewnętrznych, wymiana wideo-domofonów, remont 5 pokoi w ramach wolontariatu szkoły budowlanej.

W 2023 r. dla domów pomocy społecznej zakupiono m.in.: 2 pralki przemysłowe, pralnicowirówkę, schodofaż, łóżka rehabilitacyjne, 3 zestawy wanien pielęgnacyjnych z podnośnikami, 2 podnośniki pielęgnacyjno-kąpielowe i 3 podnośniki pionizujące.

Dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowane były **specjalistyczne usługi opiekuńcze** w ich miejscu zamieszkania (zadania zlecone z zakresu administracji rządowej). Celem pomocy jest utrzymanie osoby w jej środowisku i przeciwdziałanie instytucjonalizacji. Usługi dostosowane są do potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Realizowane są na podstawie decyzji wydanej przez MOPS i przeznaczone są dla osób dorosłych oraz w wyjątkowych przypadkach dla dzieci i młodzieży, pozbawionej dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych. Spośród 124 osób, które skorzystały z usług specjalistycznych, było 44 dzieci i młodzieży do 18. roku życia ze spectrum autyzmu oraz 11 dzieci z upośledzeniem umysłowym.

Podopieczni objęci specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	
38,7%	spectrum autyzmu
21,0%	choroby i zaburzenia psychiczne
18,5%	inne zakłócenia czynności psychicznych
14,5%	upośledzenie umysłowe
7,3%	dzieci z opóźnieniem rozwoju

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowane przez Zespół Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba podopiecznych	221	156	129	124
Liczba godzin wykonanych usług	21 033,0	23 560,5	17 655,5	16 924,5

Źródło: Zespół Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia

Usługi opiekuńcze dla osób potrzebujących pomocy z powodu wieku lub stanu zdrowia, w zakresie zaspokajania codziennych potrzeb życiowych, opieki higienicznej i pielęgnacyjnej, a także przygotowania posiłku świadczone są w miejscu zamieszkania. W 2023 r. opieką objęto 624 osoby w wymiarze 146 799 godzin.

Ponadto w 2023 r. MOPS realizował projekty:

- „Zaopiekowani” – zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych poprzez świadczenie usług w miejscu zamieszkania osób niesamodzielnych oraz wspomaganie opiekunów w formie tzw. opieki wytchnieniowej. W 2023 r. usługami opiekuńczymi objęto 58 osób, w tym 28 osób niesamodzielnych w ich miejscu zamieszkania oraz 30 opiekunów osób niesamodzielnych poprzez zapewnienie im tzw. opieki wytchnieniowej. Czterech opiekunów osób niesamodzielnych zrealizowało łącznie 5 394 godziny opieki, natomiast opiekę wytchnieniową zlecono firmie zewnętrznej, która zapewniła 4 500 godzin opieki.
- „Opieka wytchnieniowa” – wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobą wymagającą wsparcia, zapewniając im odpoczynek. Usługami objęto 63 osoby, realizując 2 057 godzin usług opieki wytchnieniowej (1 577 godzin świadczonych osobom dorosłym i 480 godzin dedykowanych dzieciom). W formie pobytu całonocnego objęto 44 osoby realizując łącznie 606 dni usług.

Do osób starszych kierowana była oferta **Domów Dziennego Pobytu**: „Senior” prowadzonego przez Stowarzyszenie z Potrzeby Serca ul. Jodłowa 14 (55 miejsc) oraz „Kapuściska” prowadzonego przez Stowarzyszenie Bydgoska Pomoc Społeczna ul. Kapuściska 10 (65 miejsc, w tym 30 miejsc dla osób z chorobą Alzheimera). Osobom przyjętym do ośrodków zapewnia się 8-godzinny pobyt w dni robocze tygodnia, podstawowe świadczenia opiekuńcze, rekreacyjno-kulturalne oraz wyżywienie. W 2023 r. z usług DDP „Kapuściska” skorzystało 91 osób (53 osoby starsze oraz 38 osób z chorobą Alzheimera), a wsparcie w DDP „Senior” otrzymało 65 osób.

Miasto kontynuowało w 2023 r. partnerską współpracę przy dwóch programach w ramach RPO WK-P: Bydgoski Dzienny Dom Pobytu „Senectus” przy ul. Długiej 34 oraz Bydgoski Dzienny Dom Pobytu „Virtus” przy ul. Fordońskiej 120. Wsparcie i opiekę w trybie dziennym otrzymało średnio około 20 seniorów.

W ramach projektu „Rozwój usług opiekuńczych w mieście Bydgoszczy”, realizowanego przez Wyższą Szkołę Gospodarki, Fundację PRO OMNIS oraz MOPS, w 2023 r. działały placówki opieki dziennej: przy ul. Wojska Polskiego 65a, ul. Garbary 2, ul. Jaruzińskiej 9, ul. Karpackiej 52, z usług których skorzystało łącznie 90 osób.

W ramach programu **Pomoc Miasta Bydgoszczy w zakresie dożywiania – posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023**, w 2023 r. wsparciem objęto 570 rodzin, a posiłek przyznano 651 osobom. Z ciepłego posiłku jednodaniowego, przygotowanego przez organizacje pozarządowe wyłonione w drodze konkursu, skorzystało:

- 244 podopiecznych MOPS i uczestników ŚDS, wydano 49 753 posiłki,
- 339 dzieci i młodzieży: 73 dzieci w żłobkach i przedszkolach (w tym 38 dzieci ukraińskich) oraz 266 uczniów w szkołach (w tym 104 ukraińskich), łącznie zapewniono 17 053 posiłki.

Inną formą pomocy dla rodzin z dziećmi była realizacja rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”, którego celem było ograniczenie zjawiska głodu i niedożywienia wśród osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji materialnej, dzieci, osób w podeszłym wieku, chorych i niepełnosprawnych. Program jest realizowany w formie ciepłego posiłku, a w przypadku braku możliwości zapewnienia posiłku jest wypłacany celowy zasiłek pieniężny. W 2023 r. pomocą w formie zasiłku celowego objętych zostało 2 939 osób, w tym: 388 młodszych dzieci (0-7 lat), 484 uczniów oraz 2 067 osób dorosłych, łącznie wypłacono 17 407 świadczeń. Natomiast posiłkiem objęto 686 osób, w tym: 204 dzieci w żłobkach i przedszkolach oraz 482 uczniów w szkołach, łącznie zapewniono 54 289 posiłków.

Pomoc osobom w kryzysie bezdomności

MOPS w ramach pracy socjalnej:

- przeprowadzał wywiady środowiskowe z osobami pozostającymi w kryzysie bezdomności, motywował do przełamywania postaw wykluczenia społecznego, zawodowego, do podjęcia leczenia,
- pomagał w formalnym uporządkowaniu sytuacji zdrowotnej, w dopełnieniu formalności zmierzających do uzyskania własnych świadczeń finansowych (np. emerytury czy renty z ZUS, KRUS) oraz w złożeniu wniosków w celu uzyskania lokalu z zasobów gminy,
- kierował osoby do Centrum Integracji Społecznej, w celu wzmocnienia ich aktywności zawodowej i powrotu na otwarty rynek pracy, przeprowadzał trening ekonomiczny,
- udzielał poradnictwa i wsparcia w zakresie: spraw urzędowych, rodzinnych, społecznych.

Pracownicy Zespołu do Wsparcia Osób Bezdomnych MOPS zostali wyróżnieni w konkursie organizowanym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu „Pracownik socjalny Kujaw i Pomorza”.

W działaniach na rzecz osób w kryzysie bezdomności uczestniczą również inne organy i instytucje publiczne, Straż Miejska i Policja, a także organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i fundacje (m.in.: Caritas, Polski Czerwony Krzyż, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta).

Pomoc osobom w kryzysie bezdomności udzielało **Centrum Pomocy dla Bezdomnych Mężczyzn** (schronisko i noclegownia, ul. Fordońska 422) oraz **Centrum Pomocy dla Bezdomnych Kobiet** (ul. Polanka 9) prowadzone w 2023 r. przez Fundację Inkubator Społeczny (zadanie zlecone przez Miasto). Centrum Pomocy dla Bezdomnych Mężczyzn dysponowało 100 miejscami dla osób w kryzysie bezdomności oraz 50 miejscami w noclegowni, natomiast Centrum Pomocy dla Bezdomnych Kobiet oferowało 80 miejsc. W 2023 r. z pomocy w formie schronienia, łącznie skorzystały 384 osoby, 69 mężczyzn oraz 57 kobiet otrzymało wsparcie w postaci miejsca w schronisku, a 258 mężczyzn skorzystało z noclegowni.

Ponadto funkcjonowały dwie ogrzewalnie: Ogrzewalnia przy Zgromadzeniu Sióstr Albertynek dla Bezdomych Posługującym Ubogim (ul. Koronowska 14) oraz Ogrzewalnia Bydgoskiego Stowarzyszenia Miłosierdzia św. Wincentego a' Paulo (Al. Ossolińskich 2). Ogrzewalnie w 2023 r. działały w dwóch okresach: 01.01.-30.04 oraz 01.10.-31.12. i dysponowały 41 miejscami (ul. Koronowska – 25 miejsc, Al. Ossolińskich – 16 miejsc). Wsparcie uzyskały 333 osoby.

Działania podejmowane przez pracowników MOPS realnie zmieniają sytuację osób będących w kryzysie bezdomności. W 2023 r.:

- 19 osób podjęło zatrudnienie w oparciu o umowę o pracę,
- 34 osoby motywowano do podjęcia zatrudnienia w ramach prowadzonej pracy socjalnej,
- 11 osób podjęło uczestnictwo w Centrum Integracji Społecznej,
- 8 osób podjęło leczenie odwykowe, kierowano 20 osób,
- 20 osób podjęło leczenie specjalistyczne (w tym psychiatryczne),
- 12 osób uzyskało orzeczenie o stopniu niepełnosprawności,
- 10 osób przy wsparciu pracownika socjalnego uzyskało własne świadczenie z ZUS,
- 24 osoby opuściły schronisko – wynajęły pokój, mieszkanie, hotel robotniczy,
- 1 osoba otrzymała lokal z zasobów ADM,
- 7 osób, z uwagi na stan zdrowia oraz konieczność zapewnienia całodobowej opieki, skierowanych zostało do domów pomocy społecznej.

W 2023 r. przeprowadzono postępowanie przetargowe związane z budową Centrum Pomocy dla Bezdomych przy ul. Kaplicznej, obejmującego 4 energooszczędne budynki: schronisko dla mężczyzn na 80 osób (w tym 50 miejsc z usługami opiekuńczymi i 30 miejsc bez usług opiekuńczych), schronisko dla kobiet na 60 osób (w tym 30 miejsc z usługami opiekuńczymi i 30 miejsc bez usług), noclegownię na 80 osób (20 kobiet i 60 mężczyzn) oraz budynek kuchenneo-administracyjny. Łącznie z placówki będzie mogło korzystać 220 osób. Zadanie będzie realizowane w zakresie robót budowlanych w latach 2024-2025.

Mieszkania chronione (wspierane, treningowe)

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej, wspomagającą osoby tam przebywające w codziennym funkcjonowaniu lub przygotowujące do prowadzenia samodzielnego życia przez pracowników socjalnych i innych specjalistów. W mieszkaniu chronionym wspieranym zapewnia się usługi bytowe oraz pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym i realizacji kontaktów społecznych, w celu utrzymania lub rozwijania samodzielności osoby na poziomie jej psychofizycznych możliwości.

Mieszkania wspomagane prowadzone są w programie pomocy społecznej „*Wsparcie w formie mieszkań wspomaganych dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem społecznym na lata 2024-2030*”. W 2023 r. wydzielono na ten cel 6 mieszkań (przy ul. Chełmińskiej 9/2, ul. Długosza 16/6, ul. Grunwaldzkiej 87/1, ul. Kanałowej 2/4 oraz 2/4A, ul. Nakielskiej 22/3) dysponujących łącznie 23 miejscami.

MOPS nadzorowało 8 mieszkań chronionych wspieranych przy ul. Techników 2, w których znajduje się 26 miejsc. Do mieszkań tych, rekrutuje się w szczególności osoby bezdomne lub zagrożone bezdomnością, które z uwagi na wiek, chorobę i niepełnosprawność potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. W 2023 r. z tej formy pomocy skorzystało 28 osób.

Mieszkania treningowe to lokale przeznaczone dla osób usamodzielniających się, które opuściły pieczę zastępczą. Na terenie Bydgoszczy prowadzone są przez MOPS 3 takie mieszkania przy ul. Kapuściska 9 (łącznie 9 miejsc). W 2023 r. tą formą pomocy objęto 8 osób.

Zgodnie z uchwałą Nr LXXIV/1546/23 Rady Miasta Bydgoszczy zmieniającą uchwałę w sprawie mieszkań chronionych na wykonanie zadań z zakresu pomocy społecznej, od dnia 01.01.2024 r. mieszkania chronione zostały przekształcone na mieszkania treningowe i wspomagane.

Opieka nad dzieckiem i wsparcie rodzin

Rodzinom przeżywającym różnorodne trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej udzielano wsparcia w postaci usługi asystenta rodziny, poradnictwa rodzinnego, terapii i mediacji. W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców sprawowana była nad nimi piecza zastępcza w formie rodzinnej lub instytucjonalnej. Wykonywanie przez MOPS zadań na rzecz rodziny realizowane jest w ścisłej współpracy z innymi instytucjami i służbami, w szczególności z Policją, sądami rodzinnymi, Zespołami Kuratorskiej Służby Sądowej, BORPA, BZPOW, placówkami oświatowymi i służby zdrowia.

Wsparcie rodziny, asysta rodzinna

W 2023 r. działania podejmowane w ramach **Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Bydgoszczy na lata 2021-2023** kierowane były do rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych i/lub zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz rodzin pragnących odzyskać władzę rodzicielską. MOPS oraz Hostel BZPOW oferują rodzinom specjalistyczne konsultacje, poradnictwo indywidualne i grupowe, a także asystenturę rodzinną.

Praca z rodzinami wymagającymi wsparcia prowadzona jest m.in. poprzez pomoc asystenta rodziny, który wdraża indywidualny plan pracy przygoto-

11	asystentów rodziny
186	rodziny objęte wsparciem
24 m-cy	przeciętny czas pracy asystenta z rodziną

wany dla rodziny. Asystenci pracują również z rodzinami na rzecz powrotu dzieci, które przebywają w pieczy zastępczej. W 2023 r. asystenci zakończyli współpracę z 62 rodzinami: 38 rodzin – ze względu na osiągnięcie celów, 11 rodzin – ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę, 7 rodzin – ze względu na brak efektów pracy, 6 rodzin – ze względu na zmianę formy pracy. Na koniec 2023 r. wsparciem asystenta objęte były 124 rodziny (113 z postanowień Sądu, 11 na podstawie wniosku pracownika socjalnego), 6 rodzin nie wyraziło zgody na współpracę, natomiast 27 rodzin oczekiwało na przydzielenia asystenta.

Wsparcia prawnego i psychologicznego udzielali radcowie prawni oraz psychologowie. Łącznie w 2023 r. specjaliści objęli oddziaływaniem indywidualnym 309 osób (250 rodzin) udzielając 1 296 konsultacji indywidualnych. Ponadto w zajęciach grupowych o charakterze cyklicznym wzięły udział 123 osoby, a w spotkaniach i warsztatach jednorazowych wzięły udział 135 osób. Do radców prawnych zgłosiło się 129 osób, udzielono 172 porad z zakresu prawa cywilnego i rodzinnego.

W 2023 r. zorganizowano cykl zajęć grupowych „Świadome rodzicielstwo”, „Lustrzane odbicie”, „Poznaj siebie”, „Ferie zimowe”, „Wakacje z głową”, „Dzień Pszczoły”, „Bezpiecznie w drodze do szkoły i w domu”, w których łącznie uczestniczyły 123 osoby. Zorganizowano również spotkania dla rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, m.in. „Dzień Dziecka”, „Dzień Ziemi”, „Życie to impro”, w których wzięło udział 109 dzieci i 26 rodziców.

Nad osobami w kryzysie opiekę świadczy Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki „BORPA”. W 2023 r. ośrodek w ramach **Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2025** zrealizował m.in.:

- wypoczynek letni (obozы, kolonie, półkolonie) z zastosowaniem programu profilaktycznego dla dzieci i młodzieży (5 508 uczestników, z czego na półkoloniach 2 991, a na koloniach i obozach 822),
- programy interwencyjne i terapeutyczne dla dzieci, młodzieży i rodziców z zakresu przeciwdziałania narkomanii,
- projekty realizowane w placówkach oświatowych w zakresie profilaktyki i ograniczenia negatywnych skutków zdrowotnych i społecznych narkomanii: zajęcia wspierające edukację oraz dydaktyczno-wyrównawcze, projekty interdyscyplinarne, akcje wolontariackie, szkolenia, konkursy, debaty i kampanie, pokazy i prezentacje; łącznie w projektach uczestniczyło 15 462 dzieci i nauczycieli,
- działania związane z realizacją programu „Przyjazny Patrol” – objęto programem 273 osoby dorosłe oraz rozpoznano sytuację opiekuńczo-wychowawczą 296 małoletnich,

- przeprowadzono w 13 szkołach profilaktyczny program z zakresu rozwiązywania problemów uzależnień „Spójrz inaczej”, który objął 926 uczniów,
- przeprowadzono szereg kampanii profilaktycznych m.in.: „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Postaw na rodzinę”, „Sprawdź czy Twoje picie jest bezpieczne”.

W 2023 r. wyremontowano i przebudowano ośrodek BORPA przy ul. Śliwińskiego 12. W ramach przebudowy wymieniono okna, drzwi, podjazd dla osób z niepełnosprawnościami, posadzki oraz instalacje. Odświeżona została zewnętrzna elewacja oraz pomieszczenia wewnątrz budynku. W budynku zainstalowano klimatyzację, monitoring oraz fotowoltaikę.

W ramach pomocy rodzinie działają placówki wsparcia dziennego, które obejmują opieką i wychowaniem dzieci w czasie pozalekcyjnym, świetlice i kluby środowiskowe oraz ogniska wychowawcze. W 2023 r. funkcjonowało 14 placówek wsparcia dziennego dysponując 430 miejscami:

- 9 placówek posiadających zezwolenie Prezydenta Miasta Bydgoszczy, w tym 8 placówek o charakterze opiekuńczym (310 miejsc), 1 placówka o charakterze specjalistycznym (20 miejsc),
- 5 placówek o charakterze opiekuńczym, prowadzone na zlecenie gminy przez BORPA – razem 100 miejsc.

Działają także tzw. wychowawcy podwórkowi, którzy organizują zajęcia na podwórkach, placach zabaw, w bezpośrednim kontakcie z dziećmi w ich środowisku.

Piecza zastępcza

Rozwój systemu pieczy zastępczej z ukierunkowaniem na formy rodzinne jest głównym celem **Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Bydgoszczy na lata 2021-2023**.

Piecza zastępcza ma charakter czasowy i występuje w dwóch formach: rodzinnej i instytucjonalnej. Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej na terenie Bydgoszczy jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W mieście funkcjonują spokrewnione i niezawodowe rodziny zastępcze, które ustanawiane są przez sąd oraz zawodowe formy rodzinnej pieczy zastępczej i rodzinne domy dziecka. W 2023 r. funkcjonowało 315 rodzin zastępczych (w tym 15 zawodowych) oraz 6 rodzinnych domów dziecka, w których łącznie przebywało 487 dzieci. W rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów przebywało 104 dzieci z Bydgoszczy.

Rodzinne domy dziecka i rodziny zastępcze w Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzinnych domów dziecka	4	4	5	6
Liczba rodzin zastępczych	315	328	293	315
zawodowych (w tym specjalistycznych i pełniących funkcję pogotowia rodzinnego)	17	17	16	15
niezawodowych	74	76	65	80
spokrewnionych	224	235	212	220
Liczba dzieci przebywających w rodzinnych domach dziecka	34	35	41	49
Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych	423	436	414	438
spokrewnionych	279	298	271	279
niezawodowych	96	97	85	104
zawodowych (w tym specjalistycznych i pełniących funkcję pogotowia rodzinnego)	48	41	58	55

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy

Wsparcia rodzinom zastępczym udzielali Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej. W 2023 r. z rodzinami zastępczymi współpracowało 15 koordynatorów, ich wsparciem objęto 200 rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych, 10 zawodowych rodzin zastępczych oraz 3 rodzinne domy dziecka.

Do pełnienia funkcji niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, rodzin pomocowych i prowadzących rodzinne domy dziecka przeszkolono 27 kandydatów (na rodziny zastępcze niezawodowe – 24 osoby, na rodziny pomocowe – 2 osoby, na rodzinę zastępczą zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego – 1 osobę). W przypadku braku kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, MOPS współpracuje z innymi powiatami, w celu pozyskania rodzin zastępczych dla dzieci pochodzących z Bydgoszczy. Brak wolnych miejsc w istniejących już rodzinach zastępczych oraz deficyt chętnych osób do ich pełnienia, jest problemem ogólnopolskim. Liczba miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej pozostaje niewystarczająca, zwłaszcza, że od 2021 r. nie ma możliwości umieszczenia dzieci, poniżej 10. roku życia, w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej, a jedynie w formach prorodzinnych. W 2023 r. gotowość do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zgłosiło:

- na spokrewnione rodziny zastępcze – 5 małżeństw, 5 osób samotnych,
- na niezawodowe rodziny zastępcze – 16 małżeństw, 4 osoby samotne, 9 związków partnerskich,
- na zawodowe rodziny zastępcze – 2 małżeństwa, 1 współmałżonek osoby pełniącej funkcję ZRZPR.

Pomyślnie ukończyła proces kwalifikacji 1 rodzina (1 małżeństwo), która została przekwalifikowana z zawodowej rodziny zastępczej specjalistycznej na rodzinny dom dziecka.

MOPS we współpracy z 23 powiatami z województwa kujawsko-pomorskiego realizuje od lipca 2021 r. trzecią edycję projektu „Rodzina w Centrum”. W 2023 r. w ramach projektu realizowane było m.in. specjalistyczne poradnictwo rodzinne (psychologiczne, pedagogiczne i psychiatryczne – udział 11 rodzin), terapia rodzinna (udział 30 rodzin), warsztaty wzmacniające kompetencje rodzicielskie oraz grupy wsparcia (udział 23 rodzin).

Promując ideę rodzicielstwa zastępczego MOPS realizował różnorodne działania m.in:

- zorganizował Piknik dla rodzin zastępczych i dzieci w Nadleśnictwie Żółwin z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, Happening „Mamy wakaty dla Mamy i Taty” pod patronatem Prezydenta Miasta, II Mikołajowy Bieg po Rodzinę Zastępczą w Leśnym Parku Kultury i Wypoczynku, IV Piknik dla Zawodowych Rodzin Zastępczych i Rodzinnych Domów Dziecka oraz uroczyste spotkanie świąteczne i noworoczne.
- uczestniczył w Bydgoskim Jarmarku Świątecznym, w Pikniku Parafialnym w Parafii pw. Ducha Świętego,
- w lokalnej telewizji TVP3 wyemitowano program „Bydgoska rodzina zastępcza opowiada o swoim rodzicielstwie, a są oni rodziną do zadań specjalnych”, „Wspólny mianownik”,
- w Polskim Radio PiK odbyły się audycje radiowe „Wózek biało-niebieski”, „Pytać każdy może”,
- prowadził profil „Skrzydła Pieczy” na Facebook o charakterze promującym rodzicielstwo zastępcze,
- organizował szereg warsztatów dedykowanych dzieciom i opiekunom zastępczym, m.in.: „Rozwijanie umiejętności radzenia sobie ze stresem – ćwiczenia relaksacyjne”, „Dogoterapia”, „Warsztat świąteczny dla dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej”.

Piecza instytucjonalna na terenie Bydgoszczy jest realizowana przez **Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych**.

Placówki opiekuńczo-wychowawczych BZPOW

Wyszczególnienie	Liczba miejsc
Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu interwencyjnego:	42
ul. Traugutta 5/1	14
ul. Traugutta 5/2	14
ul. Stolarska 2/2	14
Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego ul. Stolarska 2/1	14
Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego – mieszkanie usamodzielnienia:	99

Wyszczególnienie	Liczba miejsc
ul. Bora-Komorowskiego 22/1	14
ul. Grunwaldzka 49/1	13
ul. Popiełuszki 1/3	12
ul. Popiełuszki 1/2	12
ul. Plac Chełmiński 7/9	14
ul. Bora-Komorowskiego 59/19	14
ul. Bora-Komorowskiego 57/2	10
ul. Bora – Komorowskiego 63/13	10
Placówka opiekuńczo-wychowawcza Hostel ul. Dunikowskiego 2	16
Grupa rezydentów ul. Dunikowskiego 2	14
Razem	185

Źródło: Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych

BZPOW realizuje zadania przewidziane dla placówek opiekuńczo-wychowawczych całodobowych typu interwencyjnego, socjalizacyjnego i specjalistyczno-terapeutycznego, a także łączy całodobowe działania opiekuńcze, wychowawcze, interwencyjne i socjalizacyjne skierowane na dziecko i rodzinę dziecka. Celem Zespołu jest działanie na rzecz powrotu dziecka do rodziny własnej lub umieszczenie go w rodzinnej pieczy zastępczej, a w przypadku braku takiej możliwości – umieszczenie w rodzinie przysposabiającej lub odpowiedniej placówce odpowiadającej potrzebom dziecka. Uzupełnieniem tych działań są działania dydaktyczno-edukacyjne realizowane przez SP nr 55 – uczniami są wychowankowie Zespołu, wychowankowie z postanowień sądowych i przyjęci decyzją dyrektora BZPOW na wniosek rodziców/opiekunów prawnych oraz opieka popołudniowa realizowana jest w formie świetlicy szkolnej wraz z dożywianiem. BZPOW oferuje opiekę, schronienie i profesjonalną specjalistyczną pomoc rodzicom, samotnym rodzicom z dziećmi, małoletnim matkom w ciąży, w formie hostelu.

Ruch wychowanków BZPOW

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Przyjęcia nowych dzieci	56	118	74	66
Odejścia	70	117	61	127
Usamodzielnienia	20	15	15	14
Dzieci cudzoziemskie			7	8
Dzieci do lat 10	47	50	55	63
Dzieci z orzeczeniami o niepełnosprawności	8	8	8	8
Hostel	67	59 *11 dzieci pandemia	85	70

Źródło: Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych

BZPOW jest jednostką, której działania skierowane są do dzieci, młodzieży, wymagających zapewnienia: **doraźnej** opieki całkowitej/całodobowej, interwencyjnej; **długotrwałej** opieki całkowitej/całodobowej; **specjalistyczno-terapeutycznej** opieki całodobowej. Zespół oferuje także pomoc i wsparcie osób dorosłych z dziećmi i osób doświadczających przemocy lub innej sytuacji kryzysowej w formie krótkotrwałej, specjalistycznej pomocy w ramach interwencji kryzysowej (pomoc psychologiczna, pedagogiczna, prawna, socjalna, hostelowa).

Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych swoimi działaniami obejmuje również dzieci i młodzież niepełnosprawną. W 2023 r. Zespół opiekował się 8 dziećmi z orzeczeniami o niepełnosprawności, zapewniając korzystanie z zajęć Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka organizowanych w ZS nr 30 i Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 3 oraz usług diagnostycznych Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych. Ponadto dwoje wychowanków było umieszczonych w Domu Pomocy Społecznej „Słoneczko”.

BZPOW jest formą opieki instytucjonalnej, w zespole nie powinny przebywać dzieci do lat 10, które powinny być objęte opieką w formach rodzinnych. Jednak w związku z brakiem miejsc w rodzinnych formach opieki ta grupa dzieci przebywa w BZPOW. Sytuacja ta narasta i wymaga zmian organizacyjnych BZPOW. Ponadto istnieje pilna potrzeba uruchomienia w 2024 r. dodatkowej placówki interwencyjnej. Liczba dzieci oczekujących na miejsca w placówkach przekracza znacznie możliwości ich przyjęcia.

W 2023 r. prowadzony był remont budynku placówek przy ul. Traugutta 5, który zostanie zakończony w 2024 r., spowoduje to znaczną poprawę pobytu dzieci i młodzieży, a także poprawi nieznacznie przyjęcia w trybie interwencyjnym.

Swoje zadania Zespół realizuje w ścisłej współpracy z wieloma instytucjami zajmującymi się problematyką dziecka i rodziny lub szeroko rozumianej pomocy rodzinie w sytuacji kryzysowej.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komendy Miejskiej Policji, Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym, Prokuratury Rejonowej Bydgoszcz-Południe, Bydgoskiego Ośrodka Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki BORPA, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 2 i stowarzyszenia „Bezpieczeństwo Dziecka”. Zadaniem zespołu jest m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym problemami społecznymi.

Działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane były w oparciu o **Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Miasta Bydgoszczy na lata 2023-2027**. Realizacja Programu skupiała się na rozwoju działań profilaktycznych oraz udzielaniu pomocy osobom doznającym przemocy. W 2023 r. podejmowane były przede wszystkim działania w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”, pomocą objęto 364 rodziny (1 124 osoby). Przeprowadzono m.in. 303 rozmowy o charakterze wspierającym z osobami podejrzanymi o doznawanie przemocy oraz 159 rozmów o charakterze pouczenia z osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy w rodzinie. Dodatkowo zorganizowano 11 spotkań profilaktyczno-edukacyjnych „To tylko pół godziny” dla 353 uczniów klas VII i VIII wybranych szkół podstawowych oraz 3 spotkania „Pielęgnuj szacunek do siebie codziennie” dla 50 uczennic w wieku 18-19 lat szkół branżowych na temat zjawiska przemocy w rodzinie, procedury „Niebieskiej Karty” i możliwościach uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia przemocy. W 2023 r. przeprowadzono kampanię społeczną w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Zapobiegania Przemocy wobec Dzieci, podczas której udostępniono materiały edukacyjno-informacyjne oraz udzielono 20 konsultacji dotyczących przeciwdziałania przemocy w trakcie dodatkowych dyżurów specjalistów pracy z rodziną. Zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizuje Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która m.in. kieruje osoby na leczenie odwykowe do poradni lub występuje do Sądu Rejonowego z wnioskiem o wydanie postanowienia o przymusowym leczeniu. W 2023 r. zrealizowano 114 patroli w ramach „Przyjaznego Patrolu” w trakcie których policjanci wraz z pracownikami socjalnymi przeprowadzili 283 interwencje, rozpoznano sytuację opiekuńczo-wychowawczą 296 małoletnich, a w 9 przypadkach powiadomiono Sąd Rodzinny.

W Bydgoszczy realizowany był **Program Bydgoska Rodzina 3+**, który ma na celu promocję wizerunku dużych rodzin i stworzenie dobrego klimatu w mieście, związanego ze wspieraniem dużych rodzin. Uczestnictwo w programie umożliwia rodzinom korzystanie z ulg i zniżek oferowanych przez instytucje miejskie oraz partnerów prywatnych. Oferowane zniżki obejmują wiele dziedzin życia: handel, usługi, transport, dostęp do kultury i obiektów sportowych, a także gastronomię. W 2023 r. do programu „Bydgoska Rodzina 3+” przystąpiło kolejnych 12 partnerów. W programie uczestniczyło 193 partnerów. Od początku funkcjonowania Programu do 31.12.2023 r. wyprodukowano łącznie 57 898 kart, a w 2023 r. wyprodukowano 4 940 kart.

Problematykę rodzin upowszechniano w 2023 r. poprzez organizację:

- 10 urodzin Programu „Bydgoska Rodzina 3+” – zorganizowano panel dyskusyjny „Weź mnie pod swoje skrzydła. Jak stworzyć rodzinę dla tych, którzy jej nie mają”, spotkanie z zawodową rodziną zastępczą, stoisko promocyjne rodzinnej pieczy zastępczej informujące o swojej działalności oraz konkursy i animacje dla najmłodszych,
- IV edycji „Międzynarodowego Dnia Kobiet (w ciąży)” – pod hasłem „Przygotowanie rodziny do porodu z moją położną” we współpracy z Okręgową Izbą Pielęgniarek i Położnych, podczas spotkania przyszli rodzice mogli dowiedzieć się jak przygotować się do powitania swojego dziecka na świecie, w czym może pomóc położna rodzinna, przedstawiono wykład nt. pierwszej pomocy, porady specjalistów z zakresu dietyki i diabetologii oraz porady w zakresie pielęgnacji i karmienia noworodka,
- „Maj Mam” pod hasłem „Slowbiznes – własna firma z dzieckiem na rękę” – celem projektu była aktywizacja kobiet po urodzeniu dziecka, po urlopie macierzyńskim lub wychowawczym. We współpracy z PUP i BARR przeprowadzono dla mam warsztaty dot. slowbiznesu, a dla dzieci w tym czasie przygotowano animacje,
- „Dzień z Rodziną”, to rodzinny festyn z różnymi atrakcjami: koncert „Jeszcze wakacyjny”, animacje, zabawy muzyczne, warsztaty: plastyczno-literackie, czytelnicze, nauki języków obcych, porady psychologa.

W 2023 r. w ramach tzw. „małych grantów” Miasto dofinansowało 4 projekty w zakresie działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka:

- Fundacja Teraz Wy – zadanie „Nasza rodzina, nasz wspólny świat – rodzinny projekt integracyjny dla jedności w różnorodności” – warsztaty integracyjne dla bydgoskich rodzin w ogrodzie społecznika połączone z artystyczną twórczością, ćwiczeniami mindfulness, integracją i wspólnym świętowaniem,
- Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Osobom Uzależnionym od Alkoholu, Osobom Współuzależnionym oraz Ofiarom Przemocy „Alwernia” – zadanie „Blaski i cienie komunikacji rodzicielskiej oraz promowanie zdrowego stylu życia – warsztaty dla rodziców oraz animacja dla dzieci z rodzin 3 plus”,
- Fundacja Całym Sercem – zadanie „Podaruj uśmiech – Dzień Dziecka z Fundacją Całym Sercem”,
- Szentszacki Instytut Sióstr Maryi – zadanie „Spotkanie rodzinne dla mieszkańców miasta Bydgoszcz z okazji dnia dziecka”.

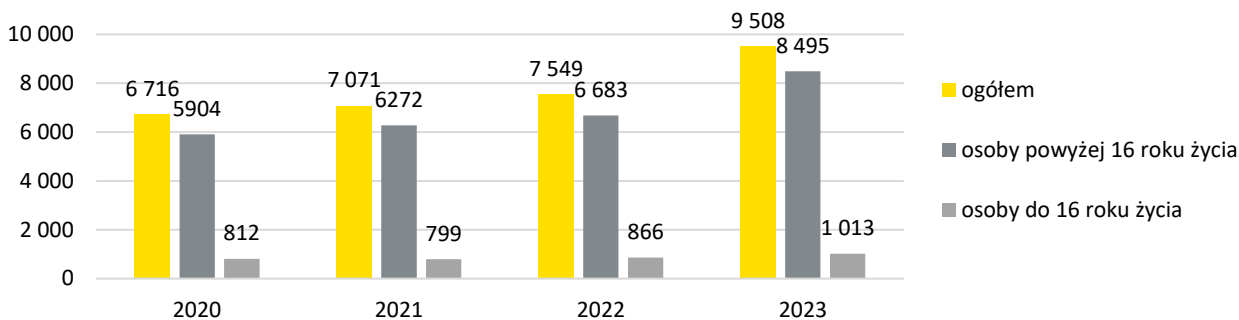
Wsparcie osób z niepełnosprawnościami

Osoby z niepełnosprawnością, poza problemami zdrowotnymi, zwykle borykają się z ograniczeniami w funkcjonowaniu na płaszczyźnie społecznej, zawodowej i ekonomicznej. Negatywne zmiany w strukturze demograficznej społeczeństwa oraz związany z tym wzrost liczby osób dotkniętych niepełnosprawnością stają się istotną kwestią społeczną. Na podstawie danych pochodzących z NSP Ludności i Mieszkań 2021 w Bydgoszczy było 54,5 tys. osób niepełnosprawnych (w tym 30,8 tys. kobiet oraz 23,7 tys. mężczyzn), co stanowiło 16,5% ludności Bydgoszczy (wg stanu w dniu 31.03.2021 r.). W 2023 r. niepełnosprawność była nadal głównym powodem przyznania świadczeń z pomocy społecznej (53,2% rodzin korzystających z pomocy społecznej).

Zadania na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców miasta realizował Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności: wydawano orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, legitymacje

osób niepełnosprawnych, karty parkingowe. W 2023 r. zostało wydanych 9,5 tys. orzeczeń o niepełnosprawności (o 26,0% więcej względem 2022 r.), w tym 89,3% osobom powyżej 16. roku życia. Orzeczenia wydawano głównie z powodu upośledzenia narządu ruchu (25,4%), chorób: psychicznych (18,6%), neurologicznych (13,7%), układu oddechowego i krążenia (11,5%). Spośród osób powyżej 16. roku życia ponad połowa (51,6%) posiadała umiarkowany stopień niepełnosprawności, a ponad 75% z nich nie podjęło zatrudnienia.

Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w Bydgoszczy

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bydgoszczy

Orzeczenie uprawniało do podjęcia pracy w warunkach chronionych, korzystania z dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, korzystania z zasiłków i świadczeń pielęgnacyjnych, zasiłków z pomocy społecznej o charakterze stałym oraz otrzymania karty parkingowej. Zespół wydał mieszkańcom Bydgoszczy 3 386 legitymacji osoby niepełnosprawnej i 2 521 kart parkingowych.

W Bydgoszczy działa Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych, która jest organem opiniodawczo-doradczym Prezydenta Miasta Bydgoszczy, powoływanym na czteroletnią kadencję (aktualnie na lata 2020-2024), spośród przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Rada m.in. inspiruje przedsięwzięcia zmierzające do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz realizacji praw osób niepełnosprawnych, opiniuje i ocenia realizację programów na rzecz osób niepełnosprawnych.

W 2023 r. Miasto kontynuowało realizację **Samorządowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Mieszkańców Bydgoszczy na lata 2020-2023**, którego celem jest przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych oraz poprawa jakości ich życia poprzez zapewnienie warunków do samodzielnego i czynnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz zawodowym. Realizacja programu możliwa była dzięki szerokiemu zaangażowaniu wielu instytucji (UMB, MOPS, ZDMiKP, BTBS, ADM, Straż Miejska, Zespół Żłobków Miejskich, Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy, Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych, Centrum Integracji Społecznej, PUP, Zakład Aktywności Zawodowej, MCK, Teatr Polski, Teatr Kameralny, Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera, Muzeum Okręgowe, Galeria Miejska bwa). Program obejmował zadania w ramach siedmiu priorytetów: prewencji niepełnosprawności; dostępu do informacji i komunikacji społecznej; edukacji; sportu, rekreacji i kultury; likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych i transportowych; wsparcia środowiskowego i pomocy społecznej; aktywizacji zawodowej. Program finansowany był m.in. z budżetu Miasta Bydgoszczy, budżetu Państwa, PFRON oraz PUP. Podejmowane inicjatywy zmierzały do zwiększenia dostępu osób niepełnosprawnych do dóbr i usług, opieki, rehabilitacji, kształcenia oraz informacji. Służyły podnoszeniu poziomu kwalifikacji oraz wzrostowi motywacji do poszukiwania zatrudnienia. Zmierzały do osiągnięcia jak najwyższego poziomu niezależności, rozwijania pasji i zainteresowań oraz integracji ze społeczeństwem.

Z uwagi na kończący się okres obowiązywania dokumentu, Rada Miasta Bydgoszczy w 2023 r. przyjęła **Bydgoski Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2024-2030**.

Wsparcie osób z niepełnosprawnościami realizują instytucje, których celem jest rehabilitacja, wspieranie aktywności i pomoc materialna. Wsparcie całodobowe dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie realizuje Dom Pomocy Społecznej „Słoneczko” z 56 miejscami dla podopiecznych. Opiekę dzienną dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie lub ruchowo, w wieku od 3 do 25 lat, świadczy Ośrodek Wsparcia przy ul. Gałczyńskiego 2. Celem działalności Ośrodka jest umożliwienie dziecku, a w przyszłości osobie dorosłej, życia w jej środowisku rodzinnym, a tym samym ograniczenie liczby osób kierowanych do placówek całodobowych.

Środowiskowe Domy Samopomocy to dzienne ośrodki wsparcia dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi. Prowadzą one oddziaływania wspierające i aktywizujące w zakresie włączenia społecznego, usamodzielniania w czynnościach dnia codziennego, kontaktach społecznych, sprawach urzędowych i zdrowotnych. Na koniec 2023 r. Miasto zapewniało 220 miejsc w ŚDS Nr 1 i Nr 2 (łącznie w 7 sekcjach).

Wspieranie edukacji dzieci ze specjalnymi potrzebami

Dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi organizowane było dodatkowe wsparcie, polegające m.in. na udziale w odpowiednich do potrzeb specjalistycznych zajęciach. Ukierunkowana, dostosowana do potrzeb niepełnosprawnego dziecka opieka specjalistyczna świadczona jest w Żłobku Integracyjnym przy ul. Stawowej 1c. Ideą działań prowadzonych w żłobku jest integracja dzieci niepełnosprawnych z dziećmi zdrowymi. W 2023 r. w żłobku średnia zapisanych dzieci wynosiła 116 osób, w tym 37 dzieci z różnymi dysfunkcjami: 11 dzieci posiadało orzeczenie o niepełnosprawności, 6 dzieci posiadało orzeczenie o niepełnosprawności oraz dodatkowo opinię o wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka, 7 dzieci miało tylko opinię o wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka, 13 dzieci posiadało zaświadczenie od lekarza specjalisty.

W 2023 r. trwała modernizacja budynku Zespołu Szkół nr 29 przy ul. Gałczyńskiego 23, gdzie mieści się przedszkole specjalne, a docelowo powstanie siedziba Ośrodka dla Dzieci z Autyzmem. Zakres zadania obejmuje rozbudowę budynku o windę zewnętrzną oraz roboty budowlane związane ze zmianą sposobu użytkowania części budynku na potrzeby drugiej siedziby publicznego ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego dla dzieci i młodzieży z autyzmem. W 2023 r. wykonano roboty budowlane tj.: na kondygnacji piwnicy (przystosowanie pomieszczeń na potrzeby ośrodka) oraz roboty zewnętrzne (budowa naświetli, instalacji kanalizacyjnej deszczowej) i przyłącze teletechniczne.

Przy współpracy z podmiotami gospodarczymi uczniowie Branżowej Szkoły I stopnia nr 6 Specjalna brali udział w płatnych praktykach zawodowych w trakcie wakacji – 10 uczniów niepełnosprawnych w zawodzie pracownik pomocniczy obsługi hotelowej oraz monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie.

Wsparcie finansowe otrzymało 10 szkół z oddziałami integracyjnymi, z przeznaczeniem na realizację zajęć pozalekcyjnych (o charakterze warsztatowym, terapeutyczno-profilaktycznym, artystycznym, rekreacyjno-sportowym) oraz projektów wspierania dziecka niepełnosprawnego, a także innych działań edukacyjnych obejmujących różnorodne formy i metody pracy oraz aktywne uczestnictwo uczniów. W ramach projektu, którego celem jest wzmocnienie efektów pracy nauczycieli z dziećmi niepełnosprawnymi, zrealizowano dodatkowe zajęcia pozalekcyjne.

Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnością

Istotną rolę w procesie przygotowania do życia i pracy oraz włączenia osób niepełnosprawnych we wszystkie przejawy życia społecznego, mają warsztaty terapii zajęciowej. Placówki te stwarzają osobom niezdolnym do podjęcia pracy możliwość w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Czas trwania zajęć w warsztacie wynosi nie więcej niż 7 godzin dziennie i 35 godzin tygodniowo. Zajęcia prowadzone są zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji i terapii przygotowanym przez Radę Programową. Zawiera on szereg informacji niezbędnych do zrozumienia zachowania, postaw i nawyków danej osoby.

Na terenie Bydgoszczy funkcjonuje siedem Warsztatów Terapii Zajęciowej, z oferty których w 2023 r. skorzystało 255 osób. Działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej, zgodnie z obowiązującymi przepisami, finansowana jest w 90% przez PFRON oraz w 10% przez Miasto Bydgoszcz.

Warsztaty Terapii Zajęciowej funkcjonujące w Bydgoszczy

Nazwa jednostki prowadzącej	Nazwa warsztatu	Adres	Liczba uczestników	Specyfika warsztatu
„Caritas” Diecezji Bydgoskiej	Tęcza	ul. Pl. 6-letniego 37	35	osoby upośledzone umysłowo
Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury	Biały Domek	ul. Toruńska 28	25	osoby upośledzone umysłowo
Fundacja „Wiatrak”	Bajka	ul. J. Porazińskiej 9	35	osoby upośledzone umysłowo i ruchowo
Polski Związek Niewidomych w Bydgoszczy	Mega Art	ul. Stawowa 1	50	osoby ze schorzeniami psychicznymi, niewidome, z niepełnosprawnością sprzężoną
	Victoria	ul. Bernardyńska 3	30	osoby niewidome i niedowidzące
Liga Kobiet Polskich Zarząd Wojewódzki	Modrzew	ul. Modrzewiowa 6	55	osoby upośledzone umysłowo w stopniu znacznym i umiarkowanym
Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Dzieciom i ich Rodzicom „Przystań”	Przystań	ul. Noakowskiego 4	25	osoby z dysfunkcją narządu ruchu

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy

Na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, w 2023 r. MOPS ze środków PFRON, udzielił pomocy w formie dotacji na: zwrot kosztów wyposażenia 7 stanowisk pracy dla osoby niepełnosprawnej, rozpoczęcie indywidualnej działalności gospodarczej 2 osobom niepełnosprawnym, szkolenia i staże osób niepełnosprawnych. Ponadto udzielił indywidualnej pomocy osobom niepełnosprawnym w zakresie likwidacji barier: technicznych – dofinansowanie dla 83 osób, architektonicznych – dofinansowanie dla 82 osób, w komunikowaniu się – dofinansowanie dla 91 osób. Udzielono również dofinansowania do:

- zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i leczniczych (wsparcia udzielono 1 319 osobom),
- pobytu na turnusie rehabilitacyjnym (przyznano 192 dofinansowań dla osób niepełnosprawnych oraz 162 opiekunów),
- działalności 7 warsztatów terapii zajęciowej (pomocą objęto 255 uczestników),
- organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych (33 imprezy, w których uczestniczyło 1 628 osób).

Wsparcie otrzymały osoby, które ze względu na dysfunkcję związaną z mową, słuchem, czy wzrokiem ubiegały się o pomoc w zakupie nowoczesnych technologii informatycznych i komputerowych. Dofinansowania udzielono na zakup przedmiotów posiadających wbudowane moduły mowy.

W 2023 r. MOPS realizował pilotażowy program PFRON „Aktywny samorząd”. W ramach programu 170 osób niepełnosprawnych z orzeczeniem w stopniu umiarkowanym i znacznym, pobierających naukę w szkole policealnej lub w szkole wyższej otrzymało pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Ponadto MOPS realizował rządowy program **Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej - edycja 2023**, którego celem jest wprowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla osób niepełnosprawnych przy wykonywaniu czynności dnia codziennego, ograniczeniu skutków niepełnosprawności, stymulowaniu do podejmowania aktywności i umożliwieniu jak najbardziej niezależnego życia. W ramach

Programu zatrudnionych było 97 asystentów. Liczba wykonanych godzin usług asystenckich w 2023 r. wyniosła 34 632,5. Wsparciem asystenta zostało objętych 189 osób w tym:

- 87 osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności,
- 74 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną,
- 17 osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności,
- 11 dzieci do 16. roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby.

Na koniec 2023 r., spośród bezrobotnych bydgoszczan zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, 316 osób było niepełnosprawnych (9,0% bezrobotnych tj. o 0,1 p. proc. więcej niż w poprzednim roku). Na przestrzeni 2023 r. PUP dysponował 245 propozycjami zatrudnienia dla osób niepełnosprawnych (3% ofert w Bydgoszczy; mniej o 26,5% w porównaniu do poprzedniego roku) od pracodawców funkcjonujących na terenie Bydgoszczy, z czego ponad 14,3% stanowiły oferty pracy subsydiowanej. Pracodawcy najczęściej poszukiwali pracowników: utrzymania czystości, usług porządkowych, ochrony, gospodarczych, kasjerów-sprzedawców, produkcji, magazynierów, biurowych. Prowadzona była pomoc osobom niepełnosprawnym związana m.in. z wyborem odpowiedniego zawodu, miejsca zatrudnienia lub kierunku przekwalifikowania. Osoby z niepełnosprawnościami objęte były usługami:

- poradnictwa zawodowego, ze wsparcia skorzystało 70 osób,
- pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu, 58 osób skorzystało z porad indywidualnych, 11 osób z porady grupowej, a 1 kobieta z badań testowych,
- szkoleniowymi – 4 osoby i stażowymi – 11 osób.

W okresie 2023 r. z ewidencji PUP z tytułu podjęcia pracy wyłączonych zostało 240 osób z niepełnosprawnością zamieszkałych w Bydgoszczy, stanowili oni 6,4% wszystkich wyłączeń z powodu podjęcia pracy. PUP aktywnie uczestniczył w promowaniu przedsięwzięć skierowanych do osób z niepełnosprawnością, m.in. strona <http://bydgoszcz.praca.gov.pl>, która stanowiła platformę informacyjną o bieżących wydarzeniach skierowanych do osób z niepełnosprawnością z regionu np. Targi Pracy dla osób z niepełnosprawnością, Giełda pracy dla osób z niepełnosprawnością, udział w pracach Kapituły etapu Regionalnego Konkursu dla Pracodawców Wrażliwych Społecznie „LODOŁAMACZE”.

Aktywizację osób z niepełnosprawnościami prowadził **Zakład Aktywności Zawodowej** poprzez działalność usługowo-wytwórczą branży poligraficznej oraz niszczenia dokumentów. Zakład zapewnia dostosowane pomieszczenia pracy, a także transport pracowników. W 2023 r. w zakładzie w ramach umowy o pracę zatrudnionych było 48 osób w tym w stopniu:

- znacznym: 30 osób (20 osób charakteryzowało się schorzeniami specjalnymi),
- umiarkowanym: 18 osób (18 osób charakteryzowało się schorzeniami specjalnymi).

Systematycznie prowadzone są działania w kierunku niwelowania barier architektonicznych. Miasto podejmuje działania zarówno w obszarze remontów oraz budowy infrastruktury drogowej, jak również w zakresie dostosowywania taboru komunikacji miejskiej. W 2023 r. wykonano 9 wyniesionych przejść dla pieszych oraz doposażono kolejne 2 przejścia dla pieszych w wyspy azylu oraz płytki ostrzegawcze i kierunkowe. Nowo instalowane sygnalizacje świetlne dostosowane są do potrzeb osób niewidomych, poprzez wyposażenie jej w sygnały dźwiękowe. W 2023 r. zostały zamontowane sygnalizacje świetlne w następujących miejscach: ul. Toruńska 426, ul. Nowotoruńska/ul. Nowa (łącnik), ul. Hutnicza/ul. Łęgnowska – skrzyżowanie, ul. Sułkowskiego/ul. Czerkaska. Ponadto 26 istniejących przejść dla pieszych i przejazdów dla rowerzystów zostało wyposażonych w system oświetlenia wertykalnego oraz na 7 ulicach zainstalowano oświetlenie ułatwiające poruszanie się osobom z dysfunkcjami.

Każda nowa inwestycja drogowa czy remont ulic prowadzony jest z myślą o niwelowaniu barier architektonicznych np. poprzez obniżanie krawężników przy przejściach dla pieszych, wyposażanie w ryflowane bądź

bąbelkowe płyty naprowadzające. Likwidację barier transportowych w komunikacji miejskiej realizowano w 2023 r. poprzez:

- ustawienie 37 nowych wiat przystankowych w pełni dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- uzupełnienie infrastruktury przystankowej o 3 ławki wolnostojące,
- wyposażenie 37 przystanków w płytki kierunkowe ułatwiające orientację osobom z dysfunkcją narządu wzroku,
- wykonywanie usług przewozowych taborem częściowo przystosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych (pojazdami niskopodłogowymi: 100% autobusów i 37,2% wozów tramwajowych).

Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej utrzymuje specjalnie oznakowane miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych w ścisłym centrum miasta, tj. w Strefie Płatnego Parkowania. Liczba kopert w SPP A i B na koniec 2023 r. wynosiła łącznie 366.

Miasto zapewniało nieodpłatny dojazd na rehabilitację leczniczą, zawodową i społeczną osobom niepełnosprawnym. W 2023 r. wykonano 5 220 przewozów, w tym 2 831 kursów obejmowało transport pasażerów poruszających się na wózkach inwalidzkich, a 2 389 zrealizowano na rzecz osób z innymi rodzajami niepełnosprawności.

Realizując miejskie inwestycje uwzględniano udogodnienia dla osób z dysfunkcjami, m.in.:

- adaptacja pomieszczeń w lokalu przy ul. Dworcowej 3 na potrzeby Bydgoskiego Centrum Seniorów – dostosowano toalety dla osób niepełnosprawnych oraz wykonano windy,
- modernizacja i rozbudowa budynku MOPS przy ul. Toruńskiej 272 – wyznaczono i przystosowano na parterze budynku, pomieszczenie Punktu Obsługi Interesantów, kancelarię z odpowiednim biurkiem dla obsługi osób poruszających się na wózkach (również dostępna pętla indukcyjna, urządzenie lektorskie oraz lupa elektroniczna),
- przy ul. Ogrodowej 9 zorganizowano Punkt Obsługi Interesantów umiejscowiony na parterze budynku wyposażony w biurko do obsługi osób poruszających się na wózkach inwalidzkich,
- zmodernizowano centralę telefoniczną umożliwiającą uzyskanie połączenia bezpośrednio z pracownikiem, bez konieczności dodatkowych przekierowań,
- przebudowa i modernizacja Bydgoskiego Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych przy ul. Traugutta 5 – w zakresie zapewnienia dostępności planowany jest zakup schodofazu oraz budowa toalet dla osób z niepełnosprawnością.

Do Programu BBO mieszkańcy zgłaszają projekty skierowane do osób niepełnosprawnych – w 2023 r. zrealizowano m.in.:

- budowę kompleksu rekreacyjno-wypoczynkowego nad Starym Kanałem – I etap budowy placu zabaw zrealizowany w 2023 r. obejmował budowę urządzeń zabawowych na nawierzchni piaszczystej oraz częściowo na nawierzchni bezpiecznej poliuretanowej dla dzieci poruszających się na wózkach inwalidzkich, dzieci słabosłyszących lub niesłyszących, niedowidzących lub niewidzących, dzieci z niepełnosprawnością sprzężoną w strefie dedykowanej dla dzieci starszych,
- modernizację terenu rekreacyjnego na terenie SP nr 65 – zamontowano urządzenia przystosowane dla osób z niepełnosprawnością, zniwelowano różnice w terenie pochylniami.

W Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1 realizowano program rządowy „Za życiem” – kompleksowe wsparcie dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych niepełnosprawnością od narodzin do podjęcia nauki szkolnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci do 3. roku życia. Dzieci z niepełnosprawnościami mogły skorzystać ze wsparcia fizjoterapeutów, psychologów, pedagogów, terapeutów integracji sensorycznej, a także z wczesnego wspomagania rozwoju.

Opieka nad dziećmi do lat 3

Wsparcie rodziców w opiece nad najmłodszymi dziećmi organizowane jest w czterech formach: żłobka (opieka nad dziećmi w wieku powyżej 5. miesiąca życia), klubu dziecięcego (opieka nad dziećmi powyżej 1. roku życia) do 10 godzin dziennie, dziennego opiekuna oraz niani.

W Bydgoszczy instytucjonalna opieka nad dziećmi do lat 3 sprawowana była przez 36 żłobków (w tym 8 miejskich) oraz przez 32 kluby dziecięce, co zapewniało opiekę dla 3,1 tys. dzieci (45,0% dzieci w wieku żłobkowym). Do dyspozycji w żłobkach było 2 387 miejsc (o 10,5% więcej niż w 2022 r.) oraz 739 miejsc w klubach dziecięcych (wzrost o 21,7%).

359 nowych miejsc w żłobkach i w klubach dziecięcych

Opieka na dziećmi w wieku do 3 lat w Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2020	2021	2022 ^a	2023
Żłobki ogółem	24	26	24	36
miejsca	1 737	1 793	2 160	2 387
Kluby dziecięce ogółem	25	26	26	32
miejsca	542	594	607	739

^aDane nie obejmują 2 żłobków (71 miejsc) oraz 3 klubów dziecięcych (69 miejsc), których funkcjonowanie w 2022 r. było zawieszane.

Źródło: Biuro ds. Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Ponadto w 2023 r. opiekę nad najmłodszymi mieszkańcami Bydgoszczy sprawowało 10 opiekunów dziennych.

W 2023 r. żłobki miejskie oferowały 1 230 miejsc, do których uczęszczało 1 232 dzieci. Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka uczęszczającego do żłobków miejskich wynosił 1 232,86 zł.

Liczba miejsc i dzieci w żłobkach miejskich

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba miejsc	1 180	1 180	1 230	1 230
Żłobek nr 1 Słoneczko	123	123	123	123
Żłobek nr 5 Chatka Puchatka	63	63	63	63
Żłobek nr 12 Balbina	138	138	138	138
Żłobek nr 13 Maciuś	138	138	138	138
Żłobek nr 17 Muszelka	96	96	146	146
Żłobek nr 18 Biedroneczka	253	253	253	253
Żłobek nr 20 Żaczek	253	253	253	253
Żłobek Integracyjny	116	116	116	116
Średnia liczba dzieci uczęszczających do żłobków	597	731	768	649
Żłobek nr 1 Słoneczko	67	78	82	67
Żłobek nr 5 Chatka Puchatka	34	39	40	32
Żłobek nr 12 Balbina	77	92	91	74
Żłobek nr 13 Maciuś	76	79	81	63
Żłobek nr 17 Muszelka	53	62	87	73
Żłobek nr 18 Biedroneczka	93	157	157	139
Żłobek nr 20 Żaczek	132	145	153	125
Żłobek Integracyjny	65	79	77	76

Źródło: Zespół Żłobków Miejskich w Bydgoszczy

W miejskich żłobkach w 2023 r. przeprowadzono remonty, prace adaptacyjne w salach dla dzieci (m.in. wymieniono kaloryfery i windy towarowe, przy schodach zamontowano balustrady i uchwyty, wykonano remonty dachów). W żłobku nr 1, 13, 17, 18 z myślą o osobach niepełnosprawnych, zamontowane zostały domofony przy wejściach do żłobków.

Prowadzone były warsztaty dla rodziców dzieci uczęszczających do żłobków miejskich:

- wielotematyczne, mające na celu wspieranie opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych umiejętności rodziców/opiekunów prawnych dziecka, zajęcia odbywały się raz na kwartał w każdej grupie wiekowej z udziałem dzieci,
- specjalistyczne, które były przygotowane przez psychologów i logopedów,
- „koleżeńskie”, mające na celu utrzymanie wysokich standardów opieki nad dziećmi w placówkach, polegające na przygotowaniu scenariusza zajęć z dziećmi i zaprezentowanie ich przedstawicielom kadry opiekuńczej z pozostałych żłobków,
- „kulinarne” dla rodziców, dzięki tej inicjatywie rodzice pogłębili wiedzę dotyczącą zdrowego i zbilansowanego żywienia dzieci do lat 3,
- zajęcia z profilaktyki wad postawy (Żłobek nr 17 i 20).

Zorganizowano także szkolenia dla kadry opiekuńczej z zakresu różnych metod pracy z małymi dziećmi: *Za siedmioma nutami* – jak wykorzystać metodę Batii Strauss w dziecięcych przedstawieniach i codziennej zabawie, *Kto tak pięknie gra? To dzieci, pani i ja – jesień/zima*, *Zabawy i piosenki na wyciągnięcie ręki* – jak czerpać radość z działań integracyjnych dla dzieci i dorosłych, *Pedagogika zabawy* – worek pomysłów na działania integracyjne podczas spotkań i imprez dla grup.

Bydgoskie żłobki współpracowały w zakresie udostępnienia Collegium Medicum bazy na prowadzenie w roku 2022/2023 na terenie ŻZM, w formie śródrocznych praktyk zawodowych, zajęć dydaktycznych z zakresu „Pielęgniarstwa pediatrycznego” ze studentami II roku kierunku pielęgniarstwo na Wydziale Nauk o Zdrowiu.

Miasto od kilku lat wspiera finansowo prywatne żłobki i kluby dziecięce przyznając dotacje w ramach otwartego konkursu ofert „Organizacja opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, sprawowanej w formie żłobka lub klubu malucha”. Łącznie dotacje w 2023 r. otrzymały 34 żłobki i kluby dziecięce na łączną kwotę 2 815 508 zł.

Seniorzy

Utrzymywał się negatywny proces zmian demograficznych spowodowany m.in. zmianą struktury wieku społeczeństwa i depopulacją. Na koniec 2023 r. w mieście zamieszkiwało 89,3 tys. seniorów, tj. kobiet w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyzn 65 lat i więcej. Wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym nie równoważy przyrost liczby urodzeń (przyrost naturalny podobnie jak w poprzednich latach był ujemny wynoszący minus 1 949 osób).

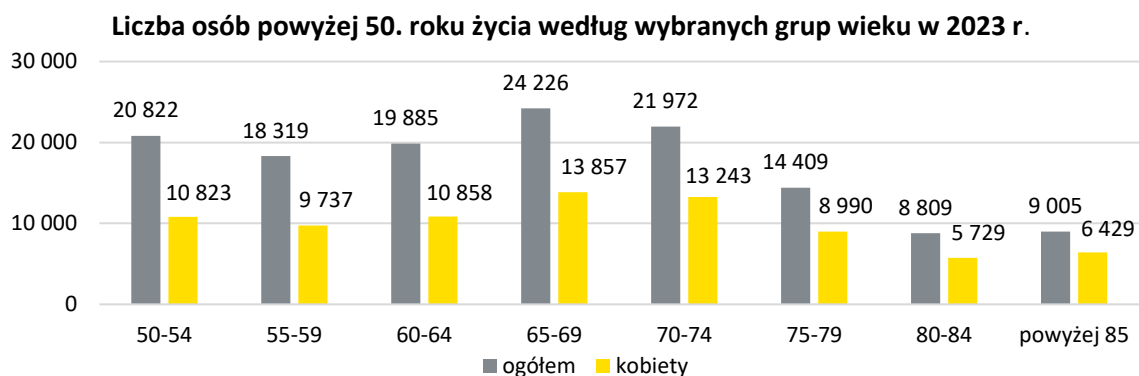
Seniorzy według płci

30 173	liczba mężczyzn (33,8%)
59 106	liczba kobiet (66,2%)

Prognozowane zmiany ludności wskazują, że starzenie się ludności będzie postępowało. Systematycznej zmianie będzie ulegała struktura ludności według wieku. Konsekwentnie będzie ubywało ludności w młodszych rocznikach i przybywało w rocznikach starszych. Współczynnik starości demograficznej zobrazowany udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2023 r. wyniósł 27,3% (wzrost wskaźnika o 0,4 p. proc. względem ubiegłego roku).

Jedną z miar struktury osób starszych jest skala podwójnego starzenia się ludności, czyli zwiększania się udziału ludzi sędziwych (ludność w wieku 80 lat i więcej) wśród osób w wieku 60 lat i więcej. W 2023 r. udział osób w wieku powyżej 79 lat w ogólnej liczbie ludności starszej wyniósł 18,1% (o 0,1 p. proc. więcej niż w poprzednim roku). Przewiduje się, że w 2030 r. osoby sędziwe będą stanowiły blisko ¼ populacji osób starszych. Rosnąca populacja osób starszych i sędziwych zmienia popyt na usługi medyczne i opiekę społeczną.

Istotny z punktu widzenia gospodarki i osób pracujących jest wskaźnik obciążenia demograficznego, według którego w 2023 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 75,2 osoby w wieku nieprodukcyjnym (o 1 osobę więcej względem poprzedniego roku). Zjawisko to wpływa na sytuację na rynku pracy powodując niedostateczną podaż zasobów pracy. W 2023 r. w Bydgoszczy było 73,5 tys. osób w wieku produkcyjnym niemobilnym (45-59/64 lat). Stanowiły one 39,4% wszystkich osób w wieku produkcyjnym. Osoby bezrobotne powyżej 50. roku życia na koniec grudnia 2023 r. stanowiły 28,2% ogółu zarejestrowanych bydgoszczan (o 0,2 p. proc. więcej niż w poprzednim roku).

Źródło: Baza Demografia GUS

Zmiany demograficzne i proces starzenia się społeczeństwa stwarzają konieczność podejmowania działań mających na celu tworzenie w mieście warunków przyjaznych seniorom i sprzyjających ich aktywizacji. Działania na rzecz seniorów mają w Bydgoszczy szeroki zakres, dotyczą zarówno ich aktywizacji, opieki, bezpieczeństwa, jak również wsparcia finansowego, czego przykładem jest darmowa komunikacja miejska dla osób, które ukończyły 65. rok życia.

Wsparcie instytucjonalne dla osób starszych realizowane było przez:

- Domy Pomocy Społecznej, tj.: „Jesień Życia” dedykowany dla 75 osób w podeszłym wieku oraz „Promień Życia” kierowany do 142 seniorów przewlekle somatycznie chorych. Placówki zapewniają podopiecznym całodobową opiekę, usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne.
- Domy Dziennego Pobytu: „Senior” mieszczący się przy ul. Jodłowej 14 z przeznaczeniem dla 55 osób oraz „Kapuściska” przy ul. Kapuściska 10 z 65 miejscami. Placówki te zapewniają beneficjentom posiłki, zajęcia wspierająco-rehabilitacyjne, pomoc w sprawach osobistych, rodzinnych, aktywne formy spędzania czasu, zajęcia o charakterze kulturalno-edukacyjnym – w zależności od indywidualnych potrzeb.
- Domy Dziennego Pobytu: „Senectus” przy ul. Długiej 34 oraz „Virtus” przy ul. Fordońskiej 120 w ramach kontynuowanych projektów RPO WK-P. W każdym z domów wsparcie i opiekę w trybie dziennym otrzymywało średnio około 20 seniorów.

W 2023 r. uruchomiono **Centrum Seniorów „Dworcowa 3”**, którego celem jest wspieranie i propagowanie aktywności senioralnej. W ramach Centrum seniorzy mają dostęp do sali konferencyjnej, sali szkoleniowej oraz sprzętu multimedialnego. Centrum to ogólnodostępna przestrzeń dla organizacji różnorodnych wydarzeń, warsztatów, zajęć oraz spotkań seniorów. Największą popularnością cieszyły się zajęcia: zumba, joga, zajęcia artystyczne i kulinarne, a także warsztaty z obsługi smartfona. Centrum sprzyjać ma także powstawaniu przyjaznych relacji międzypokoleniowych. Obiekt został dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i ograniczeniami ruchowymi. Jeszcze przed oficjalnym otwarciem Centrum rozpoczął działalność Punkt Powitalny, w którym można pobrać Kopertę Życia oraz wyrobić Bydgoską Kartę Seniora 60+.

Funkcjonowało pięć Osiedlowych Centrów Seniora „Bydgoszcz Seniorom”, z bogatą ofertą zajęć tematycznych (minimum trzy dni w tygodniu, nie krócej niż 3 godziny dziennie). Zadanie realizowano w ramach dofinansowania w trybie otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych. Centra zlokalizowane były

w różnych częściach miasta tj. przy ul. Staroszkolnej 10 (Stowarzyszenie Przyjaciół Muzeum Kanału Bydgoskiego), ul. Garbary 2 (Stowarzyszenie Innowacje Społeczne Non profit Sp. z o.o.), ul. Karpackiej 52 (Stowarzyszenie „Złoty wiek – żyj stokrotnie”), ul. Jaruzińskiej 2 (Fundacja „Pro Omnis”), ul. Bołtucia 7 (Fundacja Wiatrak). Z projektu skorzystało 1 008 seniorów (o 108 osób więcej, niż zakładano).

Bydgoska Rada Seniorów angażowała się w akcje informacyjne, a także w wiele przedsięwzięć miejskich m.in. organizowała bezpłatne lekcje języka polskiego, wspólne spacery oraz wyjścia do instytucji kultury dla seniorów przybyłych z Ukrainy (Polsko-Ukraiński Klub Seniora „Razem Raźniej”). W 2023 r. Rada dwukrotnie zorganizowała *Medyczne Forum Seniora „Żyjmy Dłużej”* – spotkania zorientowane były na kształtowanie wśród seniorów zdrowych, życiowych postaw. W programie znalazły się zagadnienia związane m.in. z zespołem bólowym kręgosłupa lędźwiowo-krzyżowego, boreliozą, usługi elektroniczne dla seniorów, wykład dotyczący zdrowia psychicznego, działania ratownicze w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia, a także prawa pacjenta w praktyce. W obu forach wzięło udział blisko 200 seniorów. Ponadto Rada obsługiwała comiesięczny, telefoniczny dyżur interwencyjny oraz dyżury stacjonarne w BCOPW „Gdańska 5”.

W 2023 r. odbyła się druga **Seniorada**, największe miejskie przedsięwzięcie międzypokoleniowe, z seniorem w centrum uwagi. Był to cykl międzypokoleniowych wydarzeń, spotkań plenerowych, warsztatów, koncertów, pikników i szkoleń. Senioradę zainicjował Przemarsz Kapeluszy ulicami miasta, a zakończył Piknik Organizacji Pozarządowych na Wyspie Młyńskiej. W organizację wydarzeń włączyło się wielu partnerów społecznych, firm, instytucji kultury, partnerów Bydgoskiej Karty Seniora. Przez 7 dni zorganizowano ponad 70 różnego rodzaju wydarzeń, które odbywały się w 20 lokalizacjach miasta. Szacuje się, że z atrakcji Seniorady skorzystało łącznie około 3 tys. osób, z czego ponad trzy czwarte to seniorzy. Dużą popularnością cieszyły się pokazy filmowe, warsztaty artystyczne i kulinarne oraz badania profilaktyczne.

Miasto wraz z ZUS Oddział w Bydgoszczy, Polskim Związkiem Emerytów, Rencistów i Inwalidów oraz Bydgoską Radą Seniorów zorganizowało Bydgoskie Dni Seniorów. Podczas obchodów odbyła się konferencja „Senior - menadżer ds. własnego bezpieczeństwa”, prelekcje, warsztaty z przedmedycznej pomocy, z samoobrony oraz fotograficzne. Seniorzy mogli skorzystać z punktów konsultacyjnych: PFRON, NFZ, ZUS, Bydgoskiej Rady Seniorów, Biura Aktywności Społecznej UMB oraz indywidualnych konsultacji z dietetykiem i biologiem. Zwieńczeniem uroczystości była gala w Teatrze Kameralnym, podczas której wręczono wyróżnienia osobom szczególnie zasłużonym w pracy na rzecz bydgoskich seniorów.

W 2023 r. realizowane były dwa stałe programy:

- **Bydgoska Karta Seniora 60+** – ponad 160 podmiotów oferuje posiadaczom kart zniżki na wybrane usługi oraz produkty w obszarach: kultura, gastronomia, podróże, rozrywka, sport, zdrowie, uroda, handel, usługi, kursy i szkolenia. W 2023 r. Kartę otrzymało blisko 2 000 bydgoszczan. Dużym zainteresowaniem cieszyła się możliwość otrzymania karty drogą elektroniczną, przez platformę ePUAP. W 2023 r. obsłużono blisko 500 wniosków złożonych w elektronicznym trybie.
Od 2018 r. funkcjonuje „Metropolitalna Karta Seniora 60+”, jako projekt analogiczny, realizowany przez gminy zrzeszone w Stowarzyszeniu Metropolia Bydgoszcz.
- **Bydgoska Koperta Życia** – program skierowany jest głównie do samotnych osób starszych oraz przewlekle chorych. Założenia Programu są takie, aby w sytuacji zagrożenia życia służby medyczne mogły szybciej i łatwiej podejmować akcję ratunkową, dzięki dostępnej w miejscu zamieszkania podstawowej informacji medycznej zawartej w plastikowej kopercie i umieszczonej w lodówce. Opieką merytoryczną nad programem sprawuje Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego. Koperty wydawane są w siedzibie Biura Aktywności Społecznej przy ul. Gdańskiej 5. W 2023 r. wydano około 1 700 Kopert.

MOPS wraz z Biurem Aktywności Społecznej kontynuował w 2023 r. program **Korpus Wsparcia Seniorów**. Realizowano usługi wsparcia dla osób w wieku 65 lat i więcej, którzy mieli problemy z samodzielnym funkcjonowaniem. Zaangażowanych było 8 wolontariuszy oraz 20 pracowników MOPS. Do programu zgłosiło się 36 osób, ostatecznie wsparciem objęto 8 seniorów. Usługi świadczone w zakresie: wspólnego przygotowywania posiłków, zaopatrywania seniora w artykuły pierwszej potrzeby (środki czystości, żywność), towarzyszenia w placówkach służby zdrowia, pomocy w drobnych pracach porządkowych oraz wsparcia w realizacji drobnych spraw urzędowych. Przystępujący do Programu wolontariusze mają zapewnione w ramach porozumienia: ubezpieczenie NNW i OC, zwrot kosztów dojazdów, środki higieny osobistej oraz zaświadczenie o pracy wolontariusza. Wolontariusze w Bydgoszczy otrzymali dodatkowo pakiet w postaci plecaka oraz planera. Świadczone usługi odbywały się cyklicznie i miały charakter systematycznego wsparcia.

Kontynuowany był także projekt **Kujawsko-Pomorska Teleopieka**, którego celem było zwiększenie dostępu do usług społecznych, świadczonych w formie pomocy sąsiedzkiej, wolontariatu opiekuńczego, przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii. Projekt realizowany był w latach 2020-2023. Seniorzy mogli korzystać z usługi teleopieki (wsparciem objęto 976 osób), usługi pomocy sąsiedzkiej (skorzystało 296 osób) i wolontariatu opiekuńczego. W 2023 r. z 607 urzędzeń do teleopieki skorzystało 771 mieszkańców Bydgoszczy.

W ramach programu **Senior +** działał w Bydgoszczy Klub Senior+ przy ul. Fredry 3, prowadzony przez MOPS. W 2023 r. w zajęciach klubu uczestniczyło 60 osób, średnio po 35 osób w miesiącu. Dla seniorów organizowano zajęcia usprawniające, wycieczki, wyjścia do ośrodków kulturalnych, wykłady, spotkania o tematyce naukowej, ćwiczenia stymulujące mózg, warsztaty z pierwszej pomocy przedmedycznej, porady prawne itp. Jedną z form pomocy seniorom były konsultacje komputerowe prowadzone indywidualnie lub grupowo. Zakres wsparcia obejmował podstawy korzystania z Internetu, poczty elektronicznej, popularnych komunikatorów i portali społecznościowych, a także elektronicznych usług administracyjnych, takich jak ePUAP czy Internetowe Konto Pacjenta.

Spośród prowadzonych działań z zakresu pomocy społecznej m.in. do seniorów skierowany był **Program Aktywności Lokalnej Miasta Bydgoszczy na lata 2018-2025**. Celem programu jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zaspokojenie ich potrzeb społecznych, pomoc w tworzeniu grup samopomocowych dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz inicjowanie i wspieranie aktywności i samodzielności. Działania pracowników socjalnych, zaangażowanych w realizację Programu oscylowały wokół działań na rzecz wspierania, informowania i aktywizacji seniorów. Prowadzono cykle spotkań m.in.: „O pomocy seniorom i osobom niepełnosprawnym przy kawie”, „Senior się dowie, gdy mu pracownik socjalny podpowie”, „Ogród społeczny - rośniemy razem”. Realizowano również cykle spotkań o tematyce kulturalnej, podróżniczej, które miały na celu integrację społeczności lokalnej. W okresach świątecznych, wakacyjnych organizowano spotkania, warsztaty dedykowane dzieciom i młodzieży, poświęcone tematyce filmowej oraz integracji międzypokoleniowej z seniorami.

Komenda Miejska Policji w 2023 r. realizowała działania w zakresie bezpieczeństwa osób starszych m.in. program „Bezpieczny senior”. Policjanci podczas spotkań, które odbywały się m.in. w: parafiach, „Klubach Seniora”, Uniwersytetach III wieku - omawiali zagrożenia i rodzaje metod oszustw dokonywanych na osobach starszych. Prezentowali spot profilaktyczny „Seniorze nie daj się oszukać”. W 2023 r. w ramach programu zrealizowano 178 spotkań dla 4 615 seniorów. Ponadto funkcjonariusze KMP wzięli udział w 23 spotkaniach z seniorami z Bydgoskiego Dziennego Domu Pobytu oraz z seniorami z Zarządu Koła ZUS wspólnie z przedstawicielem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, a także Radami Osiedla na temat bezpieczeństwa, oszustw popełnianych na szkodę osób starszych (wyjaśniono metody działania sprawców oszustw „metodą na wnuczka i policjanta” itp.). W spotkaniach wzięło udział łącznie 648 osób. Dodatkowo w BCOPW przeprowadzono debatę społeczną „Stop dla oszustów – porozmawiajmy jak ustrzec seniorów przed oszustami”.

Seniorzy mogli korzystać z bogatej oferty Uniwersytetów Trzeciego Wieku prowadzonych nie tylko przez uczelnie wyższe, ale także instytucje kultury i organizacje społeczne. W 2023 r. działało 8 takich instytucji:

- Bydgoski Uniwersytet Trzeciego Wieku, działający przy Ogólnopolskim Stowarzyszeniu Seniora z siedzibą w Bydgoszczy,
- Kazimierzowski Uniwersytet Trzeciego Wieku w Bydgoszczy Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego,
- Kujawski Uniwersytet Trzeciego Wieku Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy,
- Uniwersytet Każdego Wieku przy WSB Merito w Bydgoszczy,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku „Agora Nestora” Miejskiego Centrum Kultury,
- Politechnika Bydgoska Trzeciego Wieku,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku Fundacji „Wiatrak” w Bydgoszczy,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy.

Uniwersytety te organizowały liczne przedsięwzięcia i wydarzenia dla seniorów m.in. wykłady, warsztaty, koncerty, wystawy i konkursy. Uczestnictwo w „srebrnych uniwersytetach” to doskonały sposób na trening umysłu i rozwijanie zainteresowań oraz okazja do nawiązywania znajomości.

Miejskie instytucje kultury realizowały następujące działania:

- wykłady dla studentów w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku Agora Nestora,
- warsztaty z komunikacji bez przemocy, warsztaty wokalne, spotkania integracyjne,
- koncerty m.in. Akademii Muzycznej, Zespołu Pieśni i Tańca „Płomienie”,
- zajęcia stałe – chór, taniec flamenco, medytacja, nordic walking.

W informatorze miejskim **Bydgoszcz Informuje** istnieje dział dla seniorów. Ponadto na miejskiej stronie www.bydgoszcz.pl prowadzony jest odrębny dział „seniorzy” z aktualnościami dla tej grupy mieszkańców.

Przeciwdziałanie bezrobociu

W ostatniej dekadzie obserwowany jest systematyczny spadek liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne. Po chwilowym wzroście w 2020 r., w następnych latach, zarówno liczba bezrobotnych, jak i stopa bezrobocia powróciła do tendencji spadkowej.

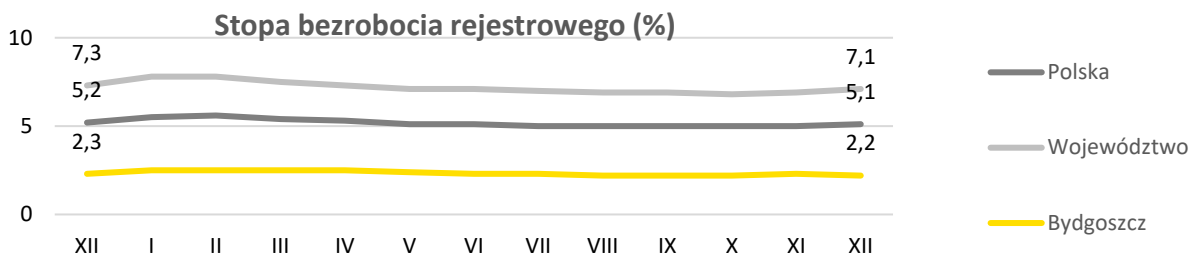
Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Bezrobotni zarejestrowani w PUP (Bydgoszcz i powiat bydgoski)	8 051	5 724	5 054	4 835
w tym mieszkańcy Bydgoszczy	5 822	4 102	3 631	3 505
kobiety	3 163	2 212	1 910	1 802
mężczyźni	2 659	1 890	1 721	1 703
długotrwale bezrobotni	2 506	1 950	1 338	1 143
Stopa bezrobocia rejestrowanego w % Bydgoszcz	3,6	2,5	2,3	2,2
powiat bydgoski	5,2	3,9	3,4	3,1

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy

Na koniec 2023 r. w Bydgoszczy zarejestrowanych było 3 505 osób, tj. mniej o 126 osób niż w roku poprzednim. W skali roku, liczba bezrobotnych w PUP łącznie spadła o 4,3%, w Bydgoszczy o 3,5%, a w powiecie bydgoskim o 6,5%. Rok 2023 charakteryzował się spadkiem poziomu bezrobocia.

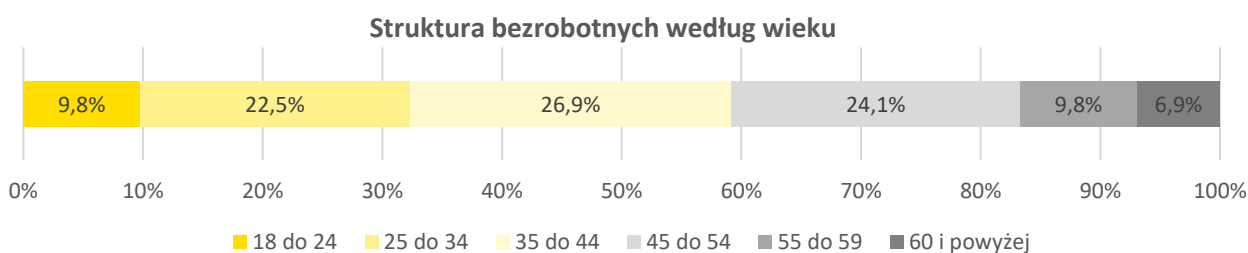
3 505	zarejestrowanych bezrobotnych	-3,5%
1 143	osób długotrwale bezrobotnych	-14,6%
622	osób z prawem do zasiłku	-1,1%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy

W 2023 r., w Bydgoszczy wśród bezrobotnych przeważały kobiety i stanowiły 51,4% ogółu. Jednak liczba bezrobotnych mężczyzn spadła w mniejszym stopniu niż kobiet, odpowiednio o 1,0% i o 5,7%.

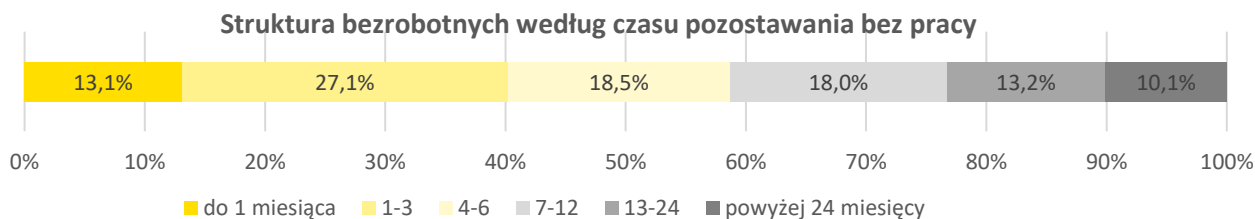
Największą grupę bezrobotnych w Bydgoszczy stanowiły osoby w wieku od 35 do 44 lat. W ciągu roku, najbardziej spadła liczba bezrobotnych w najstarszych grupach, tj. w grupie osób 55-59 lat o 28,2% i 60 lat i więcej o 20,8%. Natomiast w grupie osób do 24 lat nastąpił wzrost o 19,5%.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy

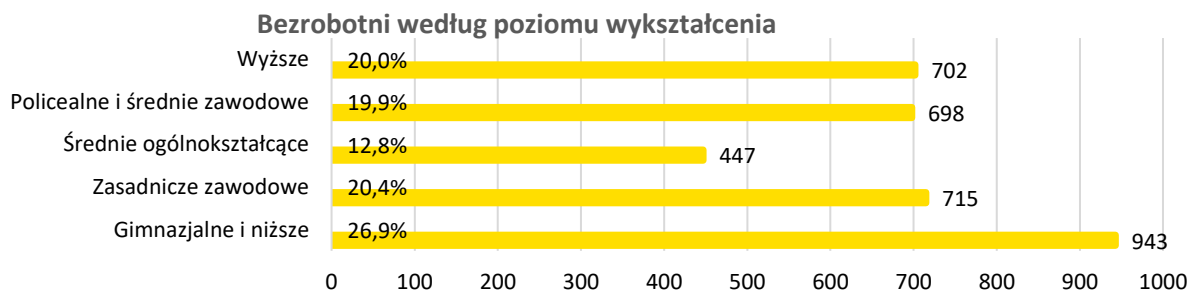
Połowa zarejestrowanych osób (50,8%) miała staż pracy nieprzekraczający 5 lat, a 26,5% wszystkich bezrobotnych krótszy niż rok.

W strukturze bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy, najliczniejsza była kategoria osób poszukujących pracy o 1 do 3 miesięcy. W tej grupie wzrost był niewielki i wyniósł tylko 3,5%. Znacznie spadła liczebność grup osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy oraz do 1 miesiąca odpowiednio o 34,6% i o 10,7%. W znacznie mniejszym stopniu spadła liczebność w grupie poszukujących pracy o 3 do 6 miesięcy o 7,5%.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, największą grupę stanowili bezrobotni, którzy ukończyli co najwyżej szkołę podstawową lub gimnazjum. Udział tej grupy w liczbie bezrobotnych w ciągu 2023 r. spadł.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy

Udział poszczególnych grup bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem

bez wykształcenia średniego	<u>47,3%</u>
bez kwalifikacji zawodowych	<u>33,3%</u>
bez doświadczenia zawodowego	<u>12,2%</u>
w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki	<u>4,1%</u>
długotrwale bezrobotni	<u>32,6%</u>
powyżej 50. roku życia	<u>28,2%</u>
do 30. roku życia	<u>20,7%</u>
do 25. roku życia	<u>9,8%</u>
osoby posiadające, co najmniej 1 dziecko do 6. roku życia	<u>15,8%</u>
kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	<u>12,0%</u>
osoby niepełnosprawne	<u>9,0%</u>
osoby posiadające, co najmniej 1 dziecko niepełnosprawne do 18. roku życia	<u>0,4%</u>

Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy realizował **Program przeciwdziałania bezrobociu, promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy do 2030 roku:**

Pośrednictwo pracy

W 2023 r. w PUP zarejestrowało się 8 039 bydgoszczan. Wyłączono z ewidencji 8 165 mieszkańców Bydgoszczy, w tym z tytułu podjęcia pracy 3 735 osób.

W 2023 r. PUP dysponował łącznie 8 993 ofertami pracy z Bydgoszczy. Najwięcej zapotrzebowań pracodawcy z Bydgoszczy złożyli w miesiącach: marcu – 1 045 ofert oraz w lipcu – 981 ofert. Najliczniejsze wyrejestrowania z powodu podjęcia zatrudnienia odnotowano we wrześniu (376 osób) i kwietniu (372 osoby).

Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy w celu aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy prowadził:

Poradnictwo zawodowe

W 2023 r. porady udzielane były w trybie indywidualnym. Usługi doradcze polegały m.in. na udzielaniu informacji o zawodach, rynku pracy, możliwościach szkolenia i kształcenia, tworzeniu „Indywidualnych Planów Działania” oraz ocenie szans uruchomienia działalności gospodarczej. Z usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej skorzystało ogółem 1 521 osób, w tym 857 kobiet:

- 1 363 osoby (w tym 761 kobiet) skorzystały z porad indywidualnych w ramach 1 591 wizyt,
- 61 osobom (w tym 41 kobietom) udzielono indywidualnych informacji zawodowych,
- 95 osób (w tym 53 kobiety) skorzystało z porad grupowych w ramach 9 grup,
- 2 kobiety skorzystały z badań testowych.

Zatrudnienie subsydiowane

W 2023 r. w ramach prac interwencyjnych zatrudnione były 74 osoby ze środków Funduszu Pracy, w tym 27 osób w ramach umów z 2022 r. Osoby pracowały m.in. na stanowiskach: kierowca, sprzedawca, ogrodnik, pomocnik magazyniera, pracownik ds. administracyjnych, fakturzystka, pomoc nauczyciela, pracownik biura podróży, pomocnik szklarza, recepcjonistka, pracownik restauracji, pomoc kuchenna, przedstawiciel handlowy, kurier, pomoc księgowej, doradca klienta. Natomiast w robotach publicznych uczestniczyło 10 osób z Bydgoszczy (Fundusz Pracy). Osoby wykonujące roboty publiczne były zatrudnione m.in. na stanowiskach opiekunki i referenta ds. kadr i płac.

W 2023 r. łącznie staż odbywało 321 osób bezrobotnych (z tego 57 osób w ramach umów z 2022 r.), w tym w ramach: Funduszu Pracy – 281 osób, EFS+ – 39 osób bezrobotnych, PFRON – 1 osoba. Bezrobotni odbywali

staż u pracodawców m.in. na stanowiskach: kosmetyczki, referenta księgowego, recepcjonistki, robotnika drogowego, ogrodnika, logistyka, pomocnika elektryka, dekarza, magazyniera, pomocy kuchennej, grafika, sprzedawcy, referenta ds. administracji, technika weterynarii, ślusarza, szwaczki, stylistki paznokci, sekretarki. Ponadto, w 2023 r. 63 osoby z Bydgoszczy zostały zatrudnione przez pracodawców na wyposażonym lub doposażonym stanowisku. Osoby bezrobotne wykonywały prace m.in. na stanowiskach: sprzedawca - kasjer, pracownik biurowo-magazynowy, rejestratorka medyczna, sprzątaczką, sprzedawca, pomoc kuchenna, pracownik magazynowy, robotnik drogowy, pracownik produkcji, pomocnik brukarza, pomoc księgowej. Zadanie finansowane było ze środków Funduszu Pracy oraz ze środków EFS+.

Promowanie aktywności osób bezrobotnych

Dodatek aktywizacyjny, otrzymywały osoby bezrobotne z prawem do zasiłku, które z własnej inicjatywy podjęły pracę. Dodatek wypłacany był za pełen miesiąc w wysokości 50% kwoty zasiłku dla bezrobotnych, tj. 652 zł, a od czerwca 2023 r. – 746 zł. Dodatki aktywizacyjne wypłacono 690 mieszkańcom Bydgoszczy.

Koszty opieki nad dzieckiem/dziećmi do lat 7 lub osobą zależną, PUP zrefundował 41 osobom bezrobotnym. Natomiast 7 osobom zrefundował koszty zakwaterowania, a koszty dojazdu do pracy – 3 osobom.

W 2023 r. ze szkoleń organizowanych w formie grupowej skorzystały 64 osoby z Bydgoszczy: 5 osób ze środków Funduszu Pracy oraz 59 osób ze środków EFS+.

Ze wsparcia w postaci finansowania kosztów postępowania nostryfikacyjnego lub postępowania w sprawie potwierdzenia ukończenia studiów skorzystały 2 osoby z Bydgoszczy.

W 2023 r. prace w ramach zatrudnienia wspieranego wykonywały 32 osoby bezrobotne z Bydgoszczy, które były zatrudnione m.in. na stanowiskach: robotnika gospodarczego, sprzątaczką, ładowacza, pomocy kuchennej, pracownika produkcji działu grafiki, archiwisty, magazyniera, pokojowej, pracownika serwisu.

Od 2023 r. podmiot prowadzący dom pomocy społecznej albo jednostka organizacyjna wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej mogły ubiegać się o zwrot części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne. W 2023 r. zrefundowano 1 osobie poszukującej pracy z Bydgoszczy koszt zatrudnienia w DPS. Osoba była zatrudniona na stanowisku młodszy wychowawca.

Udzielanie dotacji osobom bezrobotnym na podjęcie działalności gospodarczej

W 2023 r. wyłączono z ewidencji osób bezrobotnych z tytułu podjęcia działalności gospodarczej 280 osób z Bydgoszczy, w tym:

- 159 osób przy udziale środków z urzędu pracy (w tym 89 dotacji z Funduszu Pracy, 70 dotacji w ramach środków EFS+),
- 121 osób bez udziału dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Dzięki otrzymanym środkom osoby bezrobotne uruchomiły własną działalność gospodarczą m.in. z zakresu: usług fotograficznych i graficznych, usług budowlanych, usług kosmetycznych, serwisu i naprawy motocykli, usług w zakresie architektury i projektowania, usług księgowych, działalności fizjoterapeutycznej, usług wsparcia i poradnictwa psychologicznego, konserwacji i naprawy pojazdów samochodowych, salonu fryzjerskiego dla psów, usług sprzątających, usług szklarskich, usług hydraulicznych, usług nauczania i korepetycji z matematyki, usług muzycznych.

Wskaźnik samozatrudnienia dla Bydgoszczy wyniósł 7,5% (liczba podjęć działalności gospodarczych w stosunku do podjęć pracy przez osoby bezrobotne ogółem).

Środki na aktywizację osób bezrobotnych pochodzące z Europejskiego Funduszu Społecznego wydatkowane były w ramach realizacji projektu „**Podniesienie aktywności zawodowej klientów publicznych służb zatrudnienia - PUP w Bydgoszczy (I)**”. Projekt będzie realizowany w okresie od 1.01.2023 r. do 31.12.2024 r., planuje się wsparcie 565 osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP. W 2023 r. wsparcie obejmowało:

- podniesienie posiadanych lub nabycie nowych umiejętności i kwalifikacji: szkolenia (78 osób, w tym 59 mieszkańców Bydgoszczy),
- nabycie umiejętności praktycznych do wykonywania pracy poprzez uczestnictwo w stażach (65 osób, w tym 39 mieszkańców Bydgoszczy),
- dotacje na podjęcie działalności gospodarczej (100 osób, w tym 70 mieszkańców Bydgoszczy),
- podjęcie pracy w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy (13 osób, w tym 9 mieszkańców Bydgoszczy),
- objęcie usługami poradnictwa zawodowego (143 osoby, w tym 98 mieszkańców Bydgoszczy),
- objęcie usługami pośrednictwa pracy (143 osoby, w tym 98 mieszkańców Bydgoszczy).

Aktywizacja zawodowa mieszkańców Bydgoszczy

ŹRÓDŁO FINANSOWANIA		Staż	Środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej	Refundacja kosztów wyposażenia stanowiska pracy	Prace interwencyjne	Roboty publiczne	Szkolenia grupowe	Nostryfikacja	Refundacja kosztów opieki nad dzieckiem	Zwrot kosztów zakwaterowania	Zatrudnienie wspierane	Zwrot kosztów dojazdu do pracy	Refundacja zatrudnienia w DPS	OGÓŁEM
2022/ 2023 r.	Fundusz Pracy	57			27				10	4	7	3		108
z 2023 r.	Fundusz Pracy	224	89	54	47	10	5	2	31	3	25		1	491
	EFS+	39	70	9			59							177
	PFRON	1												1
RAZEM	Fundusz Pracy	281	89	54	74	10	5	2	41	7	32	3	1	599
	EFS+	39	70	9			59							177
	PFRON	1												1
OGÓŁEM		321	159	63	74	10	64	2	41	7	32	3	1	777

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy

Bezrobocie jest jednym z istotnych czynników na podstawie, których przyznawane są świadczenia z pomocy społecznej. W 2023 r. z tego powodu pomocą społeczną objęto 830 rodzin (1 670 osób w rodzinach). W ramach podejmowanych działań MOPS motywował osoby bezrobotne do poszukiwania zatrudnienia, udziału w szkoleniach czy kursach zawodowych podnoszących kwalifikacje lub umożliwiających przekwalifikowanie. Pracownicy socjalni edukowali w zakresie alternatywnych form poszukiwania pracy, tj.: za pośrednictwem portali społecznościowych, agencji pośrednictwa i zatrudnienia oraz pracy tymczasowej. Młodzież była motywowana do kontynuowania nauki, uzupełniania wiedzy, zdobycia zawodu i pracy. Ważną rolę w podejmowanej pracy socjalnej odgrywa uświadamianie konieczności wypracowania lat pracy do uzyskania własnego świadczenia emerytalnego, a w przypadku osób niepełnosprawnych – renty inwalidzkiej wypłacanej przez ZUS. Pracownicy socjalni wskazywali także możliwość poprawy sytuacji zawodowej poprzez podejmowanie zatrudnienia w zakładach pracy chronionej lub na stanowiskach przystosowanych dla osób niepełnosprawnych. Narzędziem w procesie aktywizacji, jest zawierany z bezrobotnym kontrakt socjalny, określający uprawnienia i zobowiązania w ramach wspólnie podejmowanych działań.

Według przeprowadzonej prognozy, w ramach badania „Barometr zawodów na terenie Bydgoszczy oraz powiatu bydgoskiego” w 2024 r. wystąpi zapotrzebowanie m.in. na takie zawody jak: analitycy, testerzy i operatorzy systemów teleinformatycznych, betoniarze i zbrojarze, brukarze, cieśle i stolarze budowlani, dekarze

i blacharze budowlani, elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy, lekarze, magazynierzy, monterzy maszyn i urządzeń, operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, pielęgniarki i położne, pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych, przetwórcy mięsa i ryb, spawacze, ślusarze. Natomiast trudność w znalezieniu zatrudnienia będą mieli pracownicy w zawodach: filozofowie, historycy, politolodzy, kulturoznawcy, pracownicy administracyjni i biurowi oraz specjaliści ds. administracji.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

- III.2.3. Przyjazne dla wszystkich mieszkańców rozwiązania funkcjonalne infrastruktury publicznej.
- III.3.1. Wsparcie dla osób potrzebujących i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- III.3.2. Wspieranie aktywizacji zawodowej.

Gminny Program Rewitalizacji

Uchwała w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie miasta Bydgoszczy, która jest aktem prawa miejscowego wyznaczyła następujące podobszary rewitalizacji:

- Podobszar I: Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto, Okole oraz Wilczak-Jary,
- Podobszar II: Stary Fordon,
- Podobszar III: Zimne Wody-Czersko Polskie.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Bydgoszczy 2023+ (GPR) określa kierunki i zadania służące poprawie jakości życia na obszarze rewitalizacji poprzez realizację zintegrowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki.

Główne działania podjęte w 2023 r. to:

- kontynuacja realizacji projektów objętych GPR,
- monitoring i kwartalne raportowanie do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego dotyczące stanu realizacji projektów ujętych na liście podstawowej GPR,
- monitoring wskaźników statystycznych i obserwacja zmian w obszarze rewitalizacji,
- 3 spotkania Komitetu Rewitalizacji poświęcone m.in.: wypracowaniu zmian w regulaminie komitetu oraz zaopiniowaniu propozycji zakresu aktualizacji GPR.

W 2023 r. ukończono realizację projektów inwestycyjnych, które uzyskały dofinansowanie UE z RPO WK-P na lata 2014-2020:

- Rewitalizacja społeczno-gospodarcza Starego Fordonu – Etap I (ZDMiKP) – w ramach projektu zrewitalizowano tereny nabrzeżne Wisły w Starym Fordonie – przebudowa i rozbudowa ul. Promenada wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz zagospodarowaniem terenów rekreacyjnych nad Wisłą,
- Poszerzenie oferty kulturalnej Muzeum Okręgowego im. L. Wyczółkowskiego poprzez dostosowanie lokalu przy ul. Gdańskiej 5 i obiektu przy ul. Mennica 6 na potrzeby muzealne.

W 2023 r. w Centrum Edukacyjno-Społecznym przy ul. Staroszkolnej 10 realizowane były następujące projekty społeczne:

- Rozwój usług społecznych – udział wzięło 130 osób,
- Rozwój postaw społeczno-obywatelskich – udział wzięło 370 osób,
- Zajęcia edukacyjne dla młodzieży – udział wzięło 5 009 osób,
- Kultura od podstaw – udział wzięło 5 264 osoby.

W ciągu roku z różnorodnej oferty Centrum skorzystało ponad 56 tys. osób.

Aktywnie działało również Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera. Z infrastruktury powstałej z dofinansowaniem UE dla projektu „Przestrzeń edukacji w Młynach Rothera” w 2023 r. skorzystało blisko 13 tys. osób.

W ramach projektu „Działalność świetlicy opiekuńczo-wychowawczej *Marzenia*” z regularnych zajęć edukacyjno-integracyjnych korzystało średnio 15 dzieci miesięcznie.

Muzeum Okręgowe zrealizowało projekt „Dawna apteka *Pod Łabędziem*” jako miejsce rewitalizacji społecznej i wspierania grup zagrożonych wykluczeniem społecznym („Zielona Apteka”). W projekcie wzięło udział 741 osób. Ponadto Muzeum realizowało projekt „Centrum Edukacji Muzealnej” – przestrzeń aktywizacji społecznej i uzyskania nowych kompetencji społecznych. Muzeum zorganizowało różnorodne spotkania tematyczne i warsztaty artystyczne. Zajęcia adresowano do dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, młodzieży, a także osób w wieku 60+ z obszaru rewitalizacji. Z zajęć skorzystały 523 osoby.

W 2023 r. kontynuowano rewitalizację bulwarów i nabrzeży na lewym brzegu rzeki Brdy od mostu Bernardyńskiego do ul. Uroczej (tzw. odcinek IVa). Dokończono umocnienia nabrzeży, wykonano nawierzchnię ścieżek. Zamontowano balustrady, słupy, oprawy oświetleniowe, małą architekturę, elementy cumownicze oraz nasadzenia zieleni.

Miasto Bydgoszcz za Rewitalizację Rynku w Starym Fordonie otrzymało nagrodę główną w XXVII edycji Ogólnopolskiego Konkursu Otwartej Modernizacja Roku & Budowa XXI wieku.

W 2023 r. podjęta została decyzja, w uzgodnieniu z Komitetem Rewitalizacji, o wydłużeniu okresu realizacji GPR do 2025 r. i jego kontynuacji w kolejnej perspektywie finansowej. Stosowne uchwały zostały przyjęte przez Radę Miasta Bydgoszczy w grudniu 2023 r. i marcu 2024 r. Realizacja GPR polegać będzie na dokończeniu realizacji dwóch rozpoczętych inwestycji tj. modernizacji Teatru Polskiego i rewitalizacji Placu Kościelnych oraz zintegrowanych z nimi działań społecznych. Decyzję podjęto ze względu na kryzys wywołany pandemią i wojną w Ukrainie, które wydłużyły czas potrzebny na pełne wykonanie programu i osiągnięcie efektów podjętych inicjatyw społecznych oraz ograniczone fundusze na inwestycje rewitalizacyjne w ramach programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027. Ponadto w 2021 r. nie osiągnięto poziomów docelowych niektórych wskaźników monitorujących cele programu, w związku z czym w zaktualizowanym dokumencie określono dla nich zamierzone wartości do 2025 r.

Wskaźniki oceny skuteczności wdrażanych projektów

Obszar rewitalizacji	Wartość wskaźnika			
	bazowy 2015	2023	docelowy 2023	docelowy 2025
Cel I: Pogłębienie spójności społecznej i ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych				
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy w ludności ogółem w % (średnia dla gminy w 2015 r.: 3,42%)				
Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto	12,92	14,59	10,9	–
Okole	10,85	6,39	8,9	–
Wilczak-Jary	8,32	5,13	6,3	–
Stary Fordon	14,81	5,95	12,8	–
Zimne Wody-Czersko Polskie	12,94	5,98	10,9	–
Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 m-cy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym ogółem (średnia dla gminy w 2015 r.: 0,024)				
Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto	0,038	0,009	0,037	–
Okole	0,030	0,008	0,029	–
Wilczak-Jary	0,041	0,006	0,040	–
Stary Fordon	0,079	0,007	0,078	–
Zimne Wody-Czersko Polskie	0,053	0,019	0,052	–
Wynik średni sprawdzianu na zakończenie szkoły podstawowej w placówkach działających w obszarze rewitalizacji w stosunku do średniej dla gminy w % (średnia dla gminy w 2015 r.: 65,75%)				
Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto	82,8	80,9	85,0	85,0
Okole	86,6	71,8	88,8	88,8
Wilczak-Jary	95,5	96,8	97,7	97,7
Stary Fordon	85,8	94,7	88,0	–
Zimne Wody-Czersko Polskie	83,6	52,1	85,8	85,8
Cel II: Wzmocnienie inicjatywy gospodarczej				
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 osób w wieku produkcyjnym ogółem (średnia dla gminy w 2015 r.: 13,5)				
Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto	21,1	31,0	22,0	–
Okole	10,0	15,1	13,5	–
Wilczak-Jary	12,7	16,1	14,0	–
Stary Fordon	13,6	14,3	15,0	–
Zimne Wody-Czersko Polskie	19,3	30,6	20,0	–

Obszar rewitalizacji	Wartość wskaźnika			
	bazowy 2015	2023	docelowy 2023	docelowy 2025
CEL III. Polepszenie stanu środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem jakości powietrza				
Udział gospodarstw domowych użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe ogółem (średnia dla gminy w 2015 r.: 29,4%)				
Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto	40,2	35,4	37,2	–
Okole	43,7	40,0	40,7	40,7
Wilczak-Jary	38,5	39,4	36,5	36,5
Stary Fordon	52,2	35,1	50,2	–
Zimne Wody-Czersko Polskie	55,4	49,3	54,4	–

Źródło: UMB, ADM Sp. z o.o., MOPS, PUP, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, BDL GUS

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

- III.1.2. Bogata oferta sportowo-rekreacyjna sprzyjająca aktywności mieszkańców.
- III.2.2. Dobry standard budynków mieszkalnych.
- III.3.1. Wsparcie dla osób potrzebujących i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- III.3.2. Wsparcie aktywizacji zawodowej.
- IV.1.1. Ład przestrzenny.

Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze III.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2020	2021	2022	2023	Wartość docelowa/ tendencja
Cel III.1. AKTYWNY I ZDROWY STYL ŻYCIA							
III.1.1. Zintegrowana opieka zdrowotna	Liczba lekarzy na 1 000 mieszkańców miasta wojewódzkie = 100	6,6 (2018) 120,5 (2018)	6,6 115,8	7,2 ^a 84,6 ^a	7,6 89,0	b.d.*	powyżej średniej w miastach wojewódzkich
	Liczba pielęgniarek i położnych na 1 000 mieszkańców miasta wojewódzkie = 100	12,3 (2018) 117,2 (2018)	12,7 121,2	12,5 ^a 107,7 ^a	13,3 110,2	b.d.*	powyżej średniej w miastach wojewódzkich
	Liczba łóżek w szpitalach na 1 000 mieszkańców miasta wojewódzkie = 100	9,8 (2018) 116,4 (2018)	9,9 124,6	10,1 122,3	10,3 128,4	b.d.*	powyżej średniej w miastach wojewódzkich
	Liczba zgonów: - niemowląt na 1 000 urodzeń żywych - osób w wieku do 65 lat na 1 000 ludności w tej grupie wiekowej - osób w wieku powyżej 65 lat na 1 000 ludności w tej grupie wiekowej	4,3 (2018) 3,2 (2018) 44,0 (2018)	6,0 3,5 50,0	5,8 3,6 55,1	5,7 3,1 47,2	6,9 b.d.** b.d.**	tendencja spadkowa

^a Od 2021 r. GUS oblicza dane dotyczące kadry medycznej na podstawie źródeł administracyjnych. Dane nie są porównywalne z latami wcześniejszymi.

*Dane statystyki publicznej będą dostępne w IV kwartale 2024 r.

**Dane statystyki publicznej będą dostępne w III kwartale 2024 r.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2020	2021	2022	2023	Wartość docelowa/ tendencja
	Liczba osób, u których stwierdzono choroby przewlekłe lub inne schorzenia wymagające systematycznej kontroli lekarskiej na 1 000 ludności w danej grupie wiekowej: 0-18 lat w tym po raz pierwszy 19 lat i więcej w tym po raz pierwszy <i>Dane dotyczą osób będących pod opieką lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej.</i>	218,0 (2018) 35,7 (2018) 366,0 (2018) 64,8 (2018)	240,1 60,8 413,8 80,8	255,6 73,0 464,4 103,9	263,3 77,0 540,2 105,7	b.d.*	tendencja spadkowa
III.1.2. Bogata oferta sportowo-rekreacyjna sprzyjająca aktywności mieszkańców	Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych	9 354 (2018)	8 824	b.d.**	10 735	b.d.**	tendencja wzrostowa
	Liczba uczestników imprez sportowych dla dzieci i młodzieży organizowanych przez placówki oświatowe	45 725 (2018)	9 261	17 123	36 184	44 592	tendencja wzrostowa
	Liczba uczestników ogólnodostępnych zawodów sportowych z kalendarza marki „Aktywna Bydgoszcz”	20,1 tys. (2018)	10,3 tys.	15,9 tys.	16,5 tys.	26,3 tys.	tendencja wzrostowa
III.1.3. Szeroki udział mieszkańców w życiu kulturalnym miasta	Liczba widzów w teatrach, słuchaczy w filharmonii, zwiedzających muzea, galerie i salony sztuki	330 443 (2018)	116 394	169 777	297 647	350 782	tendencja wzrostowa
	Liczba uczestników imprez w centrach, domach, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach	159 980 (2018)	23 228	65 389	137 460	b.d.***	tendencja wzrostowa
	Liczba widzów w kinach stałych	1 184 887 (2018)	394 379	527 428	828 074	959 950	tendencja wzrostowa
	Liczba czytelników w bibliotekach publicznych w ciągu roku	37 627 (2018)	29 204	27 621	29 046	b.d.****	utrzymanie poziomu
	Liczba podmiotów sekcji PKD „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”	789 (2018)	828	847	859	845	tendencja wzrostowa

*Dane Wydziału Zdrowia Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy będą dostępne w III/IV kwartale 2024 r.

**Dane statystyki publicznej publikowane w cyklu dwuletnim.

***Dane statystyki publicznej będą dostępne w IV kwartale 2024 r.

****Dane statystyki publicznej będą dostępne w czerwcu 2024 r.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2020	2021	2022	2023	Wartość docelowa/tendencja
Cel III.2. PRZYJAZNE WARUNKI ZAMIESZKANIA							
III.2.1. Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców	Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na 1 000 mieszkańców	20,6 (2018)	21,4	24,6	26,2	23,8	poniżej 18,0
	Liczba rannych w wypadkach drogowych	186 (2018)	143	146	141	133	poniżej 100
	Liczba ofiar śmiertelnych wypadków drogowych	8 (2018)	10	2	11	4	0
III.2.2. Dobry standard budynków mieszkalnych	Liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców	432,1 (2018)	459,0	467,5	477,9	b.d.*	470
	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m ²	25,0 (2018)	26,7	27,2	27,8	b.d.*	28,0
	Udział lokali komunalnych o dobrym standardzie (brak podstaw do zastosowania zniżek technicznych)	46,6% (2018)	47,8%	46,9%	49,0%	50,0%	60%
III.2.3. Przyjazne dla wszystkich mieszkańców rozwiązania funkcjonalne infrastruktury publicznej	Udział osób zameldowanych w promieniu 300 m od publicznych urządzonych terenów zieleni	69,6% (2015)	69,3%	66,2%	66,1%	66,3%	80%
	Udział długości utwardzonych dróg publicznych o charakterze lokalnym do wszystkich dróg publicznych o charakterze lokalnym	65,8% (2018)	67,0%	67,5%	68,2%	68,2%	80%

*Dane statystyki publicznej będą dostępne w IV kwartale 2024 r.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2020	2021	2022	2023	Wartość docelowa/ tendencja
Cel III.3. MIASTO WRAŻLIWE SPOŁECZNIE							
III.3.1. Wsparcie dla osób potrzebujących i zagrożonych wykluczeniem społecznym	Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (w miejscu zamieszkania) w ogólnej liczbie mieszkańców	2,7% (2018)	2,5%	2,5%	1,9% ^a	2,1%	poniżej 3%
	Liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego na 1 000 osób w wieku poniżej 18. roku życia	9,5 (2018)	8,5	8,9	7,8	9,2	15
	Liczba miejsc w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców	1,8 (2018)	2,0	2,0	2,1	1,8	3,0
III.3.2. Wspieranie aktywizacji zawodowej	Liczba miejsc w żłobkach na 1 000 dzieci do lat 3	142,5 (2018)	258,2	292,5	364,8	343,6	250
	Liczba miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w wieku 3-6 lat	1 041,9 (2018)	949,6	986,8	1 026,9	1 063,3	utrzymanie poziomu
	Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	48,5% (2018)	43,0%	47,5%	36,8%	32,6%	tendencja spadkowa

^aDane zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej wersji Raportu (2,1%) ze względu na aktualizację danych w Banku Danych Lokalnych GUS.

OBSZAR IV.

ZDROWE I BEZPIECZNE ŚRODOWISKO

Zagospodarowanie przestrzenne

Ogólna powierzchnia geodezyjna Bydgoszczy przyjęta w państwowym rejestrze granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju, wynosi 175,96 km².

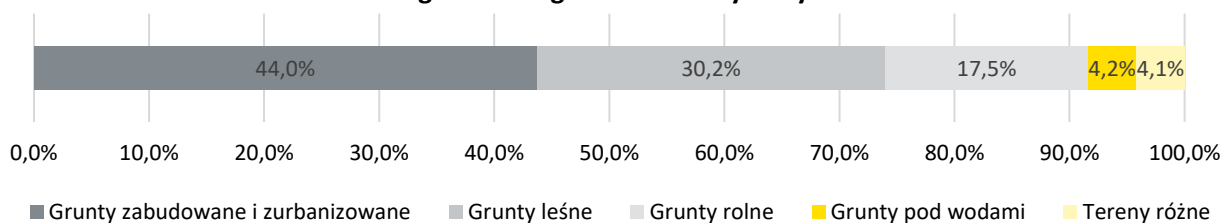
Powierzchnia gruntów wg rodzajów własności

Powierzchnia	2020	2021	2022	2023
Ogółem w ha, w tym:	17 598	17 598	17 596	17 596
grunty Skarbu Państwa w ha	8 109	8 166	8 376	8 354
grunty komunalne w ha	4 193	4 159	4 520	4 516
grunty innych jednostek samorządowych w ha	310	300	97	96
grunty prywatne w ha	4 986	4 973	4 603	4 630

Źródło: Centralny Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej

W zakresie struktury gruntów według kierunków wykorzystania, w ostatnich latach następowały nieznaczne zmiany. Największe zmiany w 2023 r. w stosunku do roku poprzedniego to: ubyły 22 ha gruntów ornych, 12 ha gruntów leśnych i 1 ha terenów przemysłowych, natomiast zwiększyły się: o 40 ha grunty w kategorii "inne tereny zabudowane", o 19 ha tereny mieszkaniowe oraz o 9 ha drogi.

Struktura gruntów wg kierunków wykorzystania

Źródło: Wydział Mienia i Geodezji Urzędu Miasta Bydgoszczy

Grunty zabudowane i zurbanizowane według rodzajów – udział w gruntach ogółem

Wyszczególnienie	Udział
Tereny mieszkaniowe	11,6%
Tereny komunikacyjne	11,3%
Inne tereny zabudowane	7,7%
Tereny przemysłowe	6,8%
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	3,5%
Zurbanizowane tereny niezabudowane	3,1%
Użytki kopalne	<0,1%

Źródło: Wydział Mienia i Geodezji Urzędu Miasta Bydgoszczy

Realizacja **Kierunków polityki gospodarowania mieniem komunalnym (nieruchomościami)**:

Racjonalne gospodarowanie zasobem gruntów komunalnych, w ramach celu w 2023 r.:

- przejęto 1,57 ha gruntów pod drogi gminne i powiatowe oraz 6,16 ha w ramach komunalizacji,
- zakupione zostały nieruchomości o łącznej pow. 0,72 ha,
- z opłat za użytkowanie wieczyste uzyskano dochód w wysokości 8,1 mln zł, natomiast z tytułu przekształcania prawa użytkowania wieczystego w prawo własności – 1,7 mln zł.

Racjonalne gospodarowanie nieruchomościami gminnymi, w ramach celu w 2023 r.:

- ustanowiono trwałe zarząd w stosunku do 1 nieruchomości o łącznej pow. 0,41 ha,

- stwierdzono wygaśnięcie prawa trwałego zarządu gruntów stanowiących własność Miasta w stosunku do 1 nieruchomości o pow. 0,03 ha,
- sprzedano nieruchomości, z których uzyskano dochód netto w kwocie 28,2 mln zł:
  - pod budownictwo mieszkaniowe wielo- i jednorodzinne – 49 działek o łącznej pow. 1,48 ha,
  - pod usługi – 22 działki o łącznej pow. 1,69 ha,
  - 89 lokali mieszkalnych na rzecz najemców,
  - 9 lokali mieszkalnych w trybie przetargowym,
  - 3 nieruchomości zabudowane opróżnionymi budynkami mieszkalnymi,
- dokonano zamiany nieruchomości gruntowych stanowiących własność Miasta o pow. 0,17 ha na nieruchomość prywatną o pow. 0,05 ha; z tytułu różnicy wartości Miasto uzyskał 0,6 mln zł,
- ustanowiono 37 służebności drogowych,
- zawarto 6 umów użyczenia na grunty o łącznej pow. 14,67 ha oraz 17 umów użyczenia na lokale użytkowe o łącznej pow. 2 567 m² i 2 umowy na użyczenie terenu o pow. 619 m².

Zachowanie nieruchomości przynoszących Miastu stały dochód, w ramach celu w 2023 r.:

- czasową dzierżawą gruntów objęto nieruchomości o łącznej pow. 124,54 ha, na które zawarto 2 910 umów; przyniosły one dochód w kwocie 7,3 mln zł,
- prowadzona była windykacja należności – w drodze postępowania cywilnego wystosowano 2 653 wezwania o zapłatę na kwotę 2,5 mln zł; wobec 45 dłużników, na łączną kwotę zaległości 145 tys. zł, przekazano sprawę do Zespołu Prawnego celem podjęcia postępowania sądowego o zapłatę,
- w trybie ściągania należności w postępowaniu administracyjno-prawnym wobec opłat i należności wystosowano 3 723 upomnienia na kwotę 496 tys. zł i 404 tytuły wykonawcze na kwotę 122 tys. zł,
- do Rejestru Dłużników BIG InfoMonitor wpisano dotychczas 207 dłużników na kwotę 1,7 mln zł,
- wystosowano 3 wezwania o zwrot bonifikaty w związku ze sprzedażą lokali mieszkalnych; w 2023 r. tytułem zwrotu bonifikat Miasto uzyskało kwotę 85 tys. zł,
- ogłoszono:
  - 90 przetargów na sprzedaż 58 nieruchomości i wolnych lokali,
  - 69 wykazów zbiorczych zawierających ofertę, która dotyczyła wydzierżawienia nieruchomości, stanowiących własność Miasta,
  - 3 konkursy w ramach programu „lokal na start” – wskazując 30 lokali o łącznej pow. 1 590 m²,
  - 6 przetargów na najem 45 nieruchomości: 40 lokali użytkowych i 5 garaży o pow. 3 160 m²,
  - 12 wykazów zbiorczych zawierających ofertę dotyczącą wynajęcia 1 188 nieruchomości, które stanowią własność Miasta.

Stanowienie ładu przestrzennego Miasta, w ramach celu w 2023 r.:

Ustawa z dnia 7.07.2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw wprowadziła zasadniczą zmianę w systemie planowania przestrzennego. W związku z reformą planowania przestrzennego, przygotowano materiały planistyczne i przystąpiono do opracowania planu ogólnego obejmującego obszar całej Bydgoszczy (uchwała Nr LXXIV/1542/23).

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego stan na 31.12.2023 r.

163	obowiązujące mpzp
7 169,87 ha	łączna powierzchnia objęta mpzp
40,74%	udział powierzchni objętej mpzp w ogólnej powierzchni miasta
27	mpzp w trakcie opracowywania
2 820 ha	powierzchnia mpzp w trakcie opracowywania

W 2023 r. uchwalonych zostało 5 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego o łącznej pow. 243,81 ha: „Fordon - Osiedle Eskulapa - Jasiniecka” 35,82 ha; „Bartodzieje - Bałtycka” 80,77 ha; „Glinki - Podleśna” 61,71 ha; „Czyżkówko - Siedlecka - Mściwoja” 59,03 ha; Śródmieście - Warmińskiego” 6,48 ha.

W ramach działań dotyczących poprawy ładu przestrzennego oraz wypracowania standardów zagospodarowania przestrzeni, Miejska Pracownia Urbanistyczna opracowuje projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przyjmując standardy urządzenia przestrzeni miasta poprzez ustalenie wskaźników zagospodarowania terenów i parametrów dla nowej zabudowy. Pracownia przygotowuje wizualizacje zagospodarowania wybranych fragmentów miasta, w szczególności dla terenów objętych sporządzanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego Bydgoszczy, w granicach których wskazuje się na realizację nowej zabudowy oraz kluczowych dla wizerunku Bydgoszczy miejsc (przy wykorzystaniu oprogramowania SketchUp i Lumion), m.in. bulwarów nad Brdą, na odcinku od Mostu Pomorskiego do Mostu Kazimierza Wielkiego, Placu Piastowskiego.

Jakość powietrza i gospodarka niskoemisyjna

Jakość powietrza

Ze względu na stosunkowo łagodną zimę z wysoką średnią temperaturą powietrza, nie uwidocznił się wpływ niskiej emisji z pieców węglowych na jakość powietrza atmosferycznego. Liczba dni z przekroczeniem dopuszczalnego stężenia dobowego pyłu PM10 w wysokości 50 µg/m³ nie przekroczyła normy na poziomie 35 dni w roku na żadnej ze stacji pomiarowych w Bydgoszczy.

Stacja pomiarowa (pomiar automatyczny)	Liczba dni z przekroczeniem dopuszczalnego stężenia 24-godz. dla PM10			
	2020	2021	2022	2023
Plac Poznański	20	54	19	7
ul. Warszawska	25	40	29	14
norma	35 dni			

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

Stan jakości powietrza w Bydgoszczy jest monitorowany przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Po raz kolejny przekroczenia stężenia średniego rocznego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 na stacji przy ul. Warszawskiej zdecydowały o zaliczeniu aglomeracji bydgoskiej do niekorzystnej klasy C według klasyfikacji dokonanej ze względu na ochronę zdrowia ludzi.

Klasy strefy aglomeracja bydgoska dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi w 2023 r

Substancja											
SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1

Klasa A, A1 – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celu długoterminowego.

Klasa C, C1 – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe.

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

Klasy strefy aglomeracja bydgoska dla pyłów i beznzo(a)pirenu uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi

Substancja	Symbol klasy: A, B, C, A1, C1 dla strefy aglomeracja bydgoska			
	2020	2021	2022	2023
PM10	A	C	A	A
poziom dopuszczalny:	40 µg/m ³			
PM2,5	A1	A1	A1	A
poziom dopuszczalny:	20 µg/m ³			
Benzo(a)piren	C	C	C	C
poziom docelowy:	0,001 µg/m ³			

Klasa A, A1 – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celu długoterminowego.

Klasa C, C1 – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe.

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

W 2023 r. średnioroczne stężenie pyłu zawieszonego PM10 ani PM2,5 nie przekroczyło progu dopuszczalnego na żadnej ze stacji pomiarowych w Bydgoszczy. W oparciu o wyniki modelowania oszacowano, że średnie roczne stężenie pyłu zawieszonego PM10 wynosiło od 9,9 µg/m³ (Puszcza Bydgoska w jednostce urbanistycznej Wypaleniska) do 26,0 µg/m³ (fragmenty jednostek urbanistycznych: Śródmieście i Bocianowo).

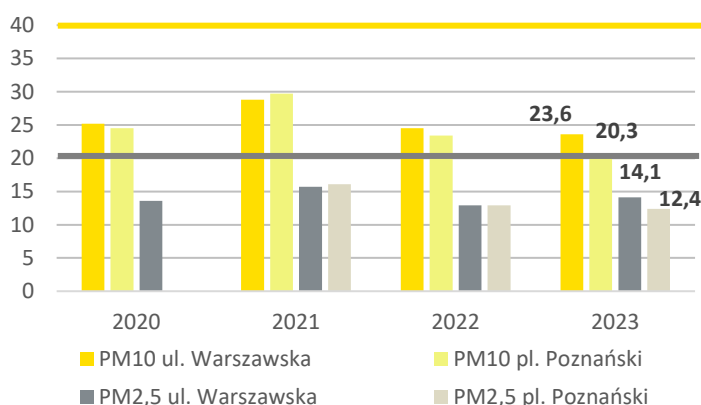
Z kolei uzyskane na podstawie metody obiektywnego szacowania w oparciu o wyniki modelowania, średnioroczne stężenie PM2,5 było najniższe od 7 µg/m³ (jednostka urbanistyczna Wypaleniska) do 20 µg/m³ (jednostki urbanistyczne: Śródmieście i Bocianowo). W 2023 r. średnie roczne stężenia pyłu zawieszonego PM10

na wszystkich stanowiskach pomiarowych były niższe niż w 2022 r. W porównaniu z poziomem dopuszczalnym, określonym jako stężenie średnie roczne ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$), uzyskane w 2023 r. wartości stanowiły od 51% do 59% tego poziomu. Również w przypadku pyłu zawieszonego $\text{PM}_{2,5}$ średnie roczne stężenie z 2023 r. wyliczone z referencyjnych pomiarów manualnych uzyskanych na stacji przy ul. Fieldorfa wyniosło $12,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i było niższe od analogicznego z 2022 r. o $0,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Pomiary automatyczne wykazały, że na stacji przy ul. Warszawskiej stężenie średnie roczne z 2023 r. wyniosło $14,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (w 2022 r. było niższe o $1,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$), a przy Placu Poznańskim $12,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (wartość obliczona z niekompletnej serii pomiarowej).

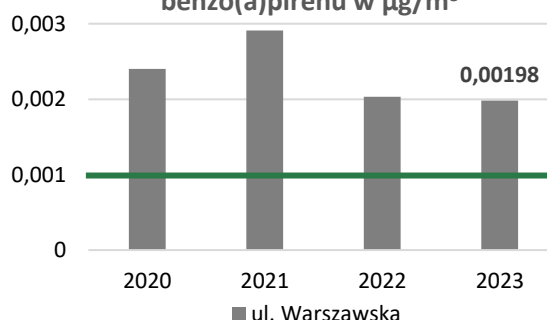
Natomiast stężenia średnie roczne benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym na stacji przy ul. Warszawskiej kolejny raz przekroczyło poziom docelowy. W 2023 r. wyniosło $0,002 \mu\text{g}/\text{m}^3$, podczas gdy stężenie nie powinno być wyższe niż $0,001 \mu\text{g}/\text{m}^3$ średnio w roku. Najniższe wartości średnioroczne odnotowano w południowych oraz północnych krańcach miasta ($0,0003 \mu\text{g}/\text{m}^3$), a najwyższe ($0,00238 \mu\text{g}/\text{m}^3$) w Śródmieściu i Bocianowie.

Obszar przekroczeń benzo(a)pirenu objął części 19 jednostek urbanistycznych (Babia Wieś, Błonie, Bocianowo, Czyżkówko, Flisy, Górzyskowo, Jachcice, Jary, Miedzyń, Myślęcinek, Okole, Osiedle Leśne, Osowa Góra, Prądy, Rynkowo, Szwederowo, Śródmieście, Wilczak, Zawisza), pozostałe 25 jednostek urbanistycznych nie znalazło się w obszarze przekroczeń. Obszar przekroczeń objął 6,3% powierzchni miasta i 20,1% mieszkańców. Jako przyczynę przekroczeń wskazano oddziaływanie związane z indywidualnym ogrzewaniem budynków. W porównaniu z 2022 r. odnotowano niewielki spadek stężenia średniego rocznego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM_{10} o $0,05 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Zagrożenie jakości powietrza związane z nadmierną koncentracją wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych jest poważnym problemem w Polsce. Przyczyną występowania wysokich stężeń jest emisja niska. Problem przekroczeń poziomu docelowego tego zanieczyszczenia w powietrzu potęguje zdarzające się nielegalne spalanie przez mieszkańców odpadów komunalnych w paleniskach domowych. Stężenia średnie z półrocza chłodnego rokrocznie są znacznie wyższe od stężeń średnich z półrocza ciepłego, np. w 2023 r. w Bydgoszczy było ono dziewięciokrotnie wyższe.

Średnie stężenia roczne pyłów zawieszonych PM_{10} i $\text{PM}_{2,5}$ w $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Średnie stężenie roczne benzo(a)pirenu w $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

Ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{10} , poziomu docelowego benzo(a)pirenu, w mieście realizowany jest **Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM_{10} , $\text{PM}_{2,5}$ oraz benzo(a)pirenu dla strefy aglomeracja bydgoska**, przyjęty przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2023 r. Głównymi źródłami emisji benzo(a)pirenu w Bydgoszczy są procesy spalania w sektorze komunalnym i mieszkaniowym oraz emisja z transportu. Najwyższe stężenia notowane były w najzimniejszych miesiącach. Głównymi źródłami emisji pyłów było ogrzewanie mieszkań i domów, tzw.

niska emisja, emisja z transportu oraz pochodząca z przemysłu, w tym szczególnie z produkcji energii. Mieszkańcy Bydgoszczy mogą na bieżąco sprawdzać jakość powietrza i aktualny stan zanieczyszczenia powietrza pyłami PM10 i PM2,5 na stronach: <https://powietrze.gios.gov.pl>, <https://airquality.uni.wroc.pl/map> oraz <https://airly.org/map/pl>.

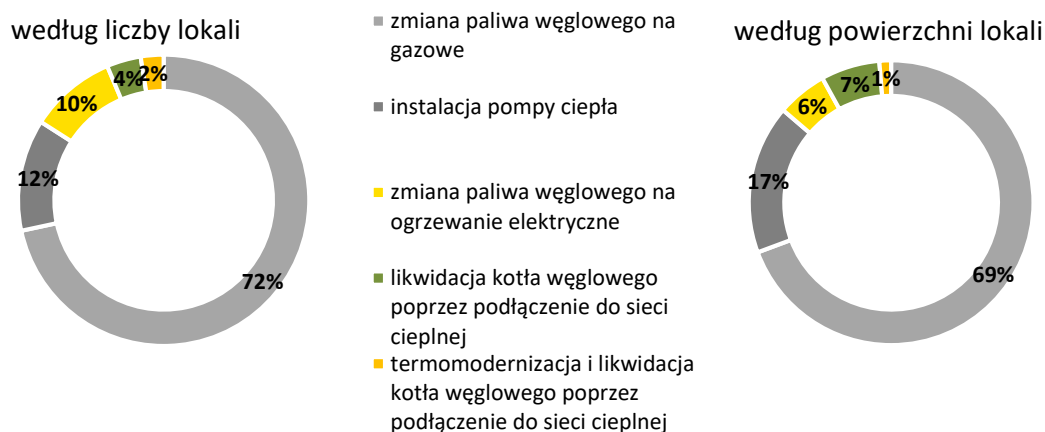
W 2023 r. podejmowane były działania w zakresie walki ze smogiem:

Ograniczanie emisji z mieszkalnictwa

- Miasto, w walce z tzw. „niską emisją” z mieszkalnictwa, udziela mieszkańcom dotacji na wymianę źródeł ogrzewania opalanych paliwem stałym na niskoemisyjne urządzenia grzewcze lub podłączenie do sieci ciepłej. Mieszkańcy mogą uzyskać dotację do 5 000 zł na jeden lokal mieszkalny lub budynek jednorodzinny. W przypadku kompleksowego podłączenia budynków wielorodzinnych do niskoemisyjnych źródeł ciepła, można uzyskać dotację do 8 000 zł na jeden lokal. W 2023 r. złożono 439 wniosków, z których 404 zostały rozpatrzone pozytywnie, a 106 aneksowano na 2024 r. Właścicielom, współwłaścicielom i najemcom samodzielnych lokali lub budynków mieszkalnych zlokalizowanych w Bydgoszczy przyznano łączne dofinansowanie w wysokości 1,5 mln zł. Efektem działań było zlikwidowanie 392 nieekologicznych urządzeń grzewczych na paliwa stałe (w tym 16 w zasobie komunalnym) w 325 lokalach mieszkalnych.

Zainstalowano:	
219	kotłów gazowych
51	urządzeń elektrycznych
48	pomp ciepła
1	budynek podłączono do miejskiej sieci ciepłowniczej

Struktura wymienianych źródeł ogrzewania

Efekty wymiany źródeł ogrzewania

Całkowita szacunkowa redukcja emisji [Mg/rok]		
PM10	PM2,5	B(a)P
17,14	13,73	0,0108

Źródło: Wydział Zintegrowanego Rozwoju i Środowiska Urzędu Miasta Bydgoszczy

- Właściciele budynków mieszkalnych jednorodzinnych mogli korzystać z dofinansowania wymiany źródeł ogrzewania w ramach programu rządowego „Czyste powietrze”, realizowanego przez WFOŚiGW w Toruniu. Beneficjenci byli kwalifikowani ze względu na dochody do podstawowego, podwyższonego i najwyższego poziomu dofinansowania. W 2023 r. zostały zawarte 553 umowy z mieszkańcami Bydgoszczy. Urząd Miasta wydał 102 zaświadczenia o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego (zadanie finansowane przez WFOŚiGW w Toruniu) oraz udzielał informacji o możliwościach pozyskania dotacji, wysokościach dofinansowania oraz o rodzajach przedsięwzięć możliwych do realizacji w ramach programu.

- W 2022 r. został ogłoszony nabór w ramach programu rządowego „Ciepłe Mieszkanie”, który finansowany jest ze środków NFOŚiGW, przekazanych WFOŚiGW w Toruniu. Program ma na celu poprawę jakości powietrza, zmniejszenie emisji pyłów oraz gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej w lokalach mieszkalnych, znajdujących się w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych. Nabór dla beneficjentów końcowych Programu (właścicieli i współwłaścicieli lokali mieszkalnych w zabudowie wielorodzinnej) Miasto ogłosiło w maju 2023 r. Do dnia 31.12.2023 r. wpłynęło łącznie 49 wniosków o dofinansowanie, spośród których zrealizowano 19 inwestycji. W 2023 r. dofinansowanie otrzymały 3 inwestycje na łączną kwotę 76 495 zł. We wrześniu 2023 r. WFOŚiGW ogłosił II nabór do Programu „Ciepłe Mieszkanie”. Zmianą w stosunku do pierwszej edycji programu było poszerzenie katalogu beneficjentów końcowych o dwie nowe grupy odbiorców: najemców lokali komunalnych i mniejszych wspólnot mieszkaniowych (od 3 do 7 lokali mieszkalnych). Wnioski o dofinansowanie dla gmin były przyjmowane od dnia 29.09.2023 r. do dnia 31.01.2024 r. Realizacja zadania rozpocznie się po podpisaniu umowy o dofinansowanie z WFOŚiGW w Toruniu.
- Miasto realizowało obowiązek, wynikający z ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków, w zakresie wprowadzania do systemu ZONE deklaracji dotyczących źródeł ciepła i spalania paliw, składanych przez mieszkańców w wersji papierowej. Od czasu zakończenia prac związanych z wprowadzaniem deklaracji do CEEB system utworzony przez Główny Urząd Nadzoru Budowlanego uległ kilku modyfikacjom. CEEB stał się częścią Zintegrowanego Systemu Ograniczenia Niskiej Emisji (ZONE), który poza ewidencjonowaniem źródeł spalania i ogrzewania wody docelowo będzie posiadał inne funkcjonalności. Udostępniony od lipca 2023 r. nowy portal pozwala na przeglądanie złożonych i wprowadzanie nowych deklaracji oraz wykonywanie zdefiniowanych przez GUNB analiz statystycznych. W przyszłości, za pośrednictwem ZONE, będzie można zamówić wykonanie przeglądu przewodów kominowych, inwentaryzację budynku, zgłosić interwencję na kopciucha czy uzyskać dofinansowanie do wymiany źródła ogrzewania.

Liczba źródeł ciepła na opał stały w na podstawie systemu ZONE

Źródła ciepła ze względu na klasę	Budynki mieszkalne	Budynki niemieszkalne
Poniżej 3 klasy i bezklasowe	4 570	430
Klasa 3	1 008	107
Klasa 4	580	66
Klasa 5	985	115
Ekoprojekt	111	7
Inne, w tym:	17 138	2 140
<i>piece kaflowe</i>	<i>11 836</i>	<i>157</i>
<i>kominki</i>	<i>4 747</i>	<i>1 900</i>
<i>trzony kuchenne</i>	<i>555</i>	<i>83</i>
łącznie liczba źródeł	24 392	2 865

Źródło: Wydział Zintegrowanego Rozwoju i Środowiska Urzędu Miasta Bydgoszczy

- Miasto Bydgoszcz było partnerem projektu „Bydgoski Włacznik Antysmogowy”, który realizowany był wspólnie z Pracownią Zrównoważonego Rozwoju i Bydgoskim Alarmem Smogowym. Celem projektu było uaktywnienie mieszkańców do podejmowania własnych działań antysmogowych poprzez powołanie Osiedlowych Grup Antysmogowych, Miejskiego Zespołu Antysmogowego, realizację działalności edukacyjno-informacyjnej w szkołach, rozbudowę sieci czujników jakości powietrza i prowadzenie działalności doradczej. Punkt ekodoradczy zlokalizowano w Centrum Handlowym „RONDO”. Zainteresowani mieszkańcy mogli uzyskać informację o zapisach uchwały antysmogowej, dostępnych źródłach dotacji do wymiany kopciuchów, czy też obowiązku CEEB.

- Informację o postanowieniach uchwały antysmogowej i możliwości uzyskania wsparcia finansowego na wymianę źródeł niskiej emisji przekazywali również zewnętrznii ekodoradcy, działający na zlecenie Urzędu Miasta, realizujący działania w ramach projektu „Czy wiesz czym oddychasz – kampania informacyjno-edukacyjna na rzecz czystszej powietrza” LIFE-MAPPINGAIR/PL, którego Miasto jest partnerem wraz z Uniwersytetem Wrocławskim i Politechniką Wrocławską.
- Prowadzono kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w kotłach i piecach. W 2023 r. strażnicy miejscy przeprowadzili 1 268 kontroli, podczas których ujawnili 182 przypadki spalania odpadów, głównie pociętych płyt meblowych, ram okiennych, drzwi i ościeżnic. Większość interwencji została zakończona nałożeniem mandatów. Łącznie na sprawców wykroczeń nałożono 177 mandatów. Ponadto strażnicy skierowali 5 wniosków o ukaranie do sądu. Nie udzielano w 2023 r. żadnych pouczeń za spalanie odpadów. Kontrole prowadzone były także pod kątem przepisów tzw. uchwały antysmogowej Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Stwierdzonych zostało 70 nieprawidłowości. Dotyczyły one głównie spalania drewna o wilgotności przekraczającej 20%. W 48 przypadkach strażnicy poprzestali na udzieleniu pouczenia, a w 22 nałożyli mandaty. Podczas interwencji pomiary wilgotności drewna, dokonane higrometrem, wskazywały niekiedy wartości przekraczające skalę pomiarową ustawioną przez producenta na poziomie 60% wilgotności. W trakcie kontroli strażnicy informowali mieszkańców o wymogach, które wprowadzone zostały tzw. uchwałą antysmogową w zakresie dopuszczonych do użytku urządzeń grzewczych. Uchwała ta wprowadza zakaz eksploatacji kotłów grzewczych bezklasowych od 01.01.2024 r. Do końca 2027 r. możliwe jest eksploatowanie urządzeń grzewczych 3 i 4 klasy, natomiast do 31.12.2029 r. będzie możliwość eksploatacji urządzeń grzewczych 5 klasy lub ekoprojektu na terenach, gdzie jest możliwość podłączenia się do sieci ciepłowniczej lub gazowej, a na pozostałych obszarach bezterminowo. Jednocześnie strażnicy informowali mieszkańców o możliwości uzyskania dofinansowania wymiany starego kotła na nowe ekologiczne źródło ciepła. Strażnicy Ekopatrolu w ramach realizowanych kontroli przypominali także o obowiązku zgłoszenia wszystkich źródeł ogrzewania do CEGB, a jeżeli ktoś taką deklarację wypełnił podczas prowadzonej kontroli, municipalni przekazywali ją niezwłocznie do UMB.

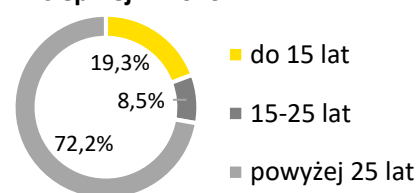
Rozwój sieci ciepłowniczej

Długość sieci ciepłowniczej w 2023 r. wzrosła o 6 km do 413,7 km, a szacowany udział mieszkań przyłączonych do sieci KPEC wyniósł około 73%.

Sieć ciepła

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
	w km			
Długość sieci:	399,3	403,9	407,7	413,7
magistralna	82,1	85,7	86,2	89,3
rozdzielcza	160,1	160,3	162,0	163,2
przyłącza i niski parametr	157,1	157,9	159,5	161,2

Struktura wieku sieci ciepłej w 2023 r.

Źródło: Komunalne Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Bydgoszczy

W 2023 r. KPEC Sp. z o.o. w ramach wydatków własnych zrealizował w Bydgoszczy następujące zadania:

- modernizacja 21 szt. węzłów ciepłych oraz wymiana 102 szt. pomp c.o. i c.w.u.,
- budowa 3 km sieci oraz modernizacja 10 km sieci ciepłowniczych,
- podłączenie 42 nowych odbiorców (1,4 km przyłączy),
- modernizacja 7 urządzeń w obrębie kotłów,
- systemy telemetryczne, automatyczne i informatyczne:
  - monitoring wraz z rozbudową systemów telemetrycznych w 84 węzłach ciepłych,
  - modernizacja systemu łączności w 557 węzłach,

- modernizacja układu telemetrycznego i układu pomiaru w 2 centralach ciepłych,
- modernizacja budynków i dróg wewnętrznych,
- zakup i montaż urządzeń pomiarowo-rozliczeniowych (montaż liczników ciepła i modułów radiowych, RRCO oraz wodomierzy), zakup narzędzi i urządzeń,
- opracowania koncepcyjne i dokumentacje techniczne.

W 2023 r. KPEC Sp. z o.o. kontynuowała realizację dwóch projektów współfinansowanych ze środków Funduszu Spójności w ramach PO Infrastruktura i Środowisko 2014-2020:

- „Zwiększenie efektywności energetycznej poprzez przebudowę oraz termomodernizację sieci ciepłowniczej na terenie miasta Bydgoszczy – etap I”,
- „Budowa sieci ciepłowniczej na terenie miasta Bydgoszczy umożliwiającej wykorzystanie energii ciepłej wytworzonej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji”.

Realizacja tych zadań przyczyni się do redukcji strat ciepła na przesyle oraz do ograniczenia tzw. niskiej emisji, co będzie skutkowało ograniczeniem emisji CO₂ i pyłów do atmosfery. W 2023 r.:

- zrealizowano przebudowę sieci ciepłowniczej 2xDN250 (ul. Powstańców Wielkopolskich – ul. Gdańska), wymieniając sieć w starej technologii kanałowej na nowoczesną – preizolowaną, charakteryzującą się większą izolacyjnością cieplną, na odcinku 0,84 km,
- zakończono wymianę termoizolacji na ciepłociągach napowietrznych; łącznie w 2023 r. wymieniono izolację na odcinku 9,5 km,
- kontynuowano i zakończono budowę sieci ciepłowniczej łączącej osiedle Osowa Góra z miejską siecią ciepłowniczą w pozostałej części miasta (1,75 km).

Projekty zostały ukończone w 2023 r.

KPEC Sp. z o.o. po raz kolejny znalazł się na podium Ogólnopolskiego Rankingu Przedsiębiorstw Energetyki Ciepłej PEC 2023 organizowanym przez Strefę Gospodarki Gazety Prawnej. Tym razem zajęł miejsce drugie razem z przedsiębiorstwem ciepłowniczym z Koszalina.

Ograniczanie emisji transportowej

W 2023 r. zwiększyła się liczba pojazdów niskoemisyjnych użytkowanych przez spółki miejskie. ProNatura Sp. z o.o. zakupiła 1 pojazd elektryczny, natomiast MWiK w Bydgoszczy - sp. z o.o. uzyskał dofinansowanie z NFOŚiGW w kwocie 188 tys. zł, na długoterminowy wynajem 10 pojazdów z napędem elektrycznym.

Jednocześnie zgodnie z ustawą o elektromobilności i paliwach alternatywnych, Miasto wymaga od wykonawców, którym zleca realizację zadań publicznych, aby 10% pojazdów wykorzystywanych do ich realizacji było zasilanych energią elektryczną lub gazem ziemnym.

Liczba samochodów osobowych elektrycznych zarejestrowanych w Bydgoszczy jest wciąż niska, jednak w porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła w sposób znaczący do 550 sztuk z 317. Liczba wszystkich pojazdów samochodowych zasilanych wyłącznie energią elektryczną wzrosła w ciągu roku z 428 do 716. Wzrosła także, w skali roku o 46,8%, liczba samochodów hybrydowych (benzyna /olej napędowy + energia elektryczna) do 555 na koniec 2023 r. Według Ewidencji Infrastruktury Paliw Alternatywnych na koniec 2023 r. w Bydgoszczy funkcjonowało 112 punktów ładowania pojazdów elektrycznych w 55 lokalizacjach (stacjach).

Pojazdy elektryczne, punkty ładowania i tankowania pojazdów

Wyszczególnienie	2019 ^a	2021	2022	2023
Liczba pojazdów elektrycznych zarejestrowanych w Bydgoszczy, w tym:	50	229	428	716
– samochodów osobowych	30	169	317	550
– samochodów ciężarowych	3	9	22	53
– autobusów	–	–	–	1

Wyszczególnienie	2019 ^a	2021	2022	2023
– motocykli	4	6	14	21
– motorowerów	13	45	75	91
Liczba punktów ładowania i tankowania pojazdów:				
– elektrycznych	18	28	38	112
– LNG/CNG	1	1	1	1

^aBrak wiarygodnych danych za 2020 r.

Źródło: Wydział Uprawnień Komunikacyjnych Urzędu Miasta Bydgoszczy, Ewidencja Infrastruktury Paliw Alternatywnych <https://eipa.udt.gov.pl/>

W 2022 r. Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. wybudowała przy ul. Grzybowej stację do tankowania pojazdów napędzanych gazem CNG.

Wśród efektów działań Miasta, mających wpływ na ograniczenie emisji z transportu można wymienić:

- wzrost udziału autobusów niskoemisyjnych w taborze komunikacji miejskiej z 59,0% do 77,4%; przybyło 29 autobusów spełniających normę EURO 6,
- zwiększenie liczby pasażerów przewiezionych komunikacją miejską o 4,9% do 90,2 mln osób, z czego w większym stopniu wzrost dotyczył komunikacji tramwajowej (przewieziono o 13,0% więcej osób) niż autobusowej (wzrost o 0,6%),
- infrastruktura rowerowa: długość dróg rowerowych wzrosła o 13,4 km; wzrosła także długość wydzielonej infrastruktury rowerowej przypadająca na 100 km² powierzchni miasta z 70,5 km do 78,1 km,
- zwiększyła się długość funkcjonujących w mieście buspasów o 3,2 km do 19,0 km,
- wyremontowano powierzchnię 8 959 m² chodników w 73 lokalizacjach, a w ramach BBO zbudowano chodniki o łącznej powierzchni 302 m² oraz wyremontowano chodniki o łącznej powierzchni 458 m²,
- funkcjonowanie sieci parkingów typu Park&Ride („parkuj i jedź”).

Powyższe zadania w obszarze transportu, bezpośrednio wpływając na ograniczenie emisji, realizują cele i działania zapisane w **Strategii Rozwoju Elektromobilności dla Miasta Bydgoszczy do 2030 roku**.

Szczegóły dotyczące zadań transportowych zostały opisane w *Obszarze V. Transport i komunikacja*.

Gospodarka niskoemisyjna

Plan działań na rzecz zrównoważonej energii i klimatu dla Miasta Bydgoszczy do roku 2030 (SECAP) zobowiązuje do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych o 521 862 Mg CO₂e do 2030 r. Działania zapisane w SECAP mają na celu redukcję emisji CO₂ poprzez: rozwój systemu zarządzania energią w gminie, termomodernizację budynków, wymianę urządzeń i oświetlenia, budowę przyłączy do sieci ciepłowniczej, rozwój infrastruktury komunikacji publicznej oraz transportu niskoemisyjnego w mieście. Inne działania będą związane z zastosowaniem źródeł OZE i wodorowych do zasilania obiektów oraz z promowaniem wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji. Dodatkowo część działań dotyczy adaptacji do skutków zmian klimatu, głównie obszaru gospodarki zasobami wodnymi, zielono-niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań zapewniających komfort termiczny mieszkańcom.

W 2023 r. całkowita emisja CO₂ z terenu miasta wynosiła 1 989 715 Mg CO₂e i była niższa w stosunku do 2022 r. o 5,1%. W przeliczeniu na jednego mieszkańca, współczynnik ten wyniósł 6,06 Mg CO₂e i był niższy o 3,96% w porównaniu do 2022 r.

Emisja CO₂e w Mg

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Całkowita z obszaru miasta	2 138 664	2 169 557	2 096 120	1 989 715
W przeliczeniu na mieszkańca	6,13	6,49	6,31	6,06

Źródło: Zespół ds. Zarządzania Energią Urzędu Miasta Bydgoszczy

W 2023 r. realizowano następujące działania zmierzające do ograniczenia zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej:

- w ramach zadania „Doposażenie budynków użyteczności publicznej w zakresie infrastruktury energetycznej” zakupiono urządzenia do kompensacji energii biernej, które zainstalowano w 4 obiektach użyteczności publicznej: SP nr 12, ZS nr 19, Przedszkole nr 20 oraz Ratusz,
- przeprowadzono pierwsze testy dotyczące bilansowania energii w ramach projektu Energy Hub w budynkach: Centrum Rekreacji Astoria, Schroniska dla Zwierząt, Urzędu Miasta przy ul. Grudziądzkiej 9-15, kompleksu sportowego Zawisza, SISU Arena, Pałacu Młodzieży oraz Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1,
- kontynuowano termomodernizację miejskich budynków użyteczności publicznej, m.in.: budynku Galerii Miejskiej bwa, VII LO, a także termomodernizację wraz z montażem instalacji fotowoltaicznej w: Młodzieżowym Domu Kultury nr 5, Przedszkolu nr 4, 16, 19, 22 oraz SP nr 22.

Według danych za 2023 r. Miasto posiadało w swoich zasobach 61 mikroinstalacji fotowoltaicznych zainstalowanych na budynkach szkół, żłobkach, obiektach sportowych i budynkach miejskich. Instalacje znajdują się też w zasobach spółek miejskich: Kompleks Zawisza instalacja o mocy 48 kW, Hala SISU Arena instalacja o mocy 30 kW, BPPT – instalacje o mocy 30 kW i 18,4 kW na budynku IDEA oraz instalacja o mocy 49,7 kW na dachu budynku Centrum Technologicznego; KPEC – 3 instalacje o mocy od 40 do 49 kW każda oraz instalacja fotowoltaiczna o mocy 49,5 kW na terenie Portu Lotniczego Bydgoszcz S.A. Poza tym na terenie LPKiW „Myślęcinek” w Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Ekologicznej używane są 3 pompy ciepła (każda po 19,9 kW) oraz instalacja fotowoltaiczna OFF-GRID, o mocy ogniw 15,2 kW z magazynem energii 4,5 kWh. Największą instalacją w zasobach Miasta i spółek miejskich jest elektrownia słoneczna na budynku Centrum Rekreacji „Astoria”, której moc wynosi 137 kW.

Oprócz tego, zgodnie z informacją uzyskaną od ENEA Operator Sp. z o.o., na terenie miasta Bydgoszczy liczba instalacji OZE przyłączonych do sieci ENEA Operator Sp. z o.o. w 2023 r. wynosiła 3 410. Instalacje te posiadały moc ok. 32,3 MW i wytworzyły 2,21 GWh energii elektrycznej.

Moc zainstalowana w elektrowniach wykorzystujących OZE, przyłączonych do sieci ENEA w kW

Wyszczególnienie	Liczba	Moc w kW
elektrownie na biogaz	3	1 990
elektrownie wodne	5	4 990
elektrownie fotowoltaiczne	4	3 057

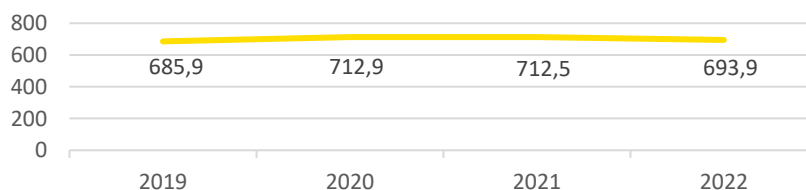
Źródło: ENEA Operator Sp. z o.o.

W Bydgoszczy zlokalizowane są także elektrownie wodne i elektrownie na biogaz.

Produkcja energii elektrycznej

Zużycie energii w sektorze gospodarstw domowych na 1 mieszkańca wyraźnie wzrosło w okresie pandemii. Natomiast w 2022 r. zanotowano jego spadek.

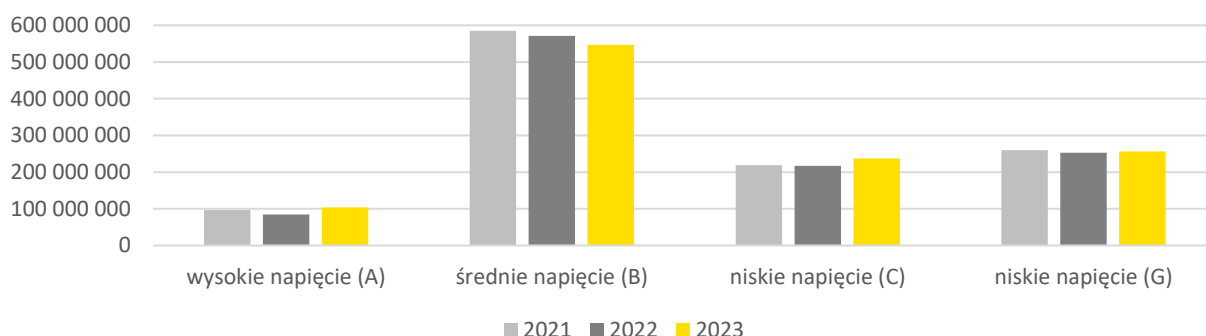
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w kWh

Źródło: BDL GUS

Według informacji **ENEA Operator Sp. z o.o. Oddział Dystrybucji Bydgoszcz** liczba odbiorców energii elektrycznej w Bydgoszczy wzrosła w ciągu roku o 9,3 tys. do 190,1 tys., do których łącznie dostarczone 1 143 579 575 kWh energii.

Energia dostarczona przez ENEA Operator Sp z o.o. w kWh

Źródło: ENEA Operator Sp. z o.o.

W 2023 r. Enea Operator Sp. z o.o. realizowała:

- budowę nowego budynku rozdzielni 15 kV wraz z wymianą rozdzielnic SN 15 kV i zabudową nowych zespołów uziemiających i transformatorów potrzeb własnych oraz baterii kondensatorów na terenie stacji elektroenergetycznej WN/SN Jasiniec,
- budowę 6 stacji transformatorowych pod potrzeby związane z przyłączeniem nowych odbiorców,
- rozbudowę sieci nn pod potrzeby związane z przyłączeniem nowych odbiorców.

Sieć elektroenergetyczna rozdzielcza

Długość linii w km		2020	2021	2022	2023
niskich napięć (nn 0,4 kV; bez przyłączy)	napowietrznych	273,8	275,8	274,9	274,4
	kablowych	1 155,4	1 172,2	1 187,0	1 207,9
średnich napięć (SN 15 kV)	napowietrznych	68,4	67,9	66,8	66,5
	kablowych	692,7	699,9	702,8	706,2
wysokich napięć (WN 110 kV)	napowietrznych	86,7	88,4	86,6	88,4
	kablowych	0,78	3,13	3,13	3,13

Źródło: ENEA Operator Sp. z o.o.

Dane dotyczą sieci eksploatowanych przez ENEA Operator Sp. z o.o. Na terenie Bydgoszczy dystrybucją energii zajmują się jeszcze D-Energia Sp. z o.o. (teren dawnych Z.Ch. Zachem), PKP Energetyka S.A. oraz PGE Energia Ciepła S.A.

Produkcja energii cieplnej

Ciepło dostarczane przez **Komunalne Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.** na terenie miasta pochodzi od producentów: Oddziału Elektrociepłowni w Bydgoszczy należącego do PGE Energia Ciepła S.A., Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych należącego do MKUO ProNatura Sp. z o.o. oraz z własnych ciepłowni (Ciepłownia Osowa Góra). W ciągu 2023 r. sprzedano 3,7 PJ energii cieplnej, o 5,1% mniej niż przed rokiem.

Produkcja, zakup i sprzedaż energii cieplnej

Produkcja w GJ	Zakup w GJ	Sprzedaż w GJ
91 189,4	4 403 626,4	3 678 711

Źródło: KPEC Sp. z o.o.

Poza ciepłownią, KPEC posiada w Bydgoszczy 20 kotłowni lokalnych gazowych oraz 1 kotłownię olejową.

Większość energii cieplnej pochodziła z Elektrociepłowni Bydgoszcz II. łącznie (EC I i EC II łącznie) PGE Energia Ciepła S.A. w 2023 r. wyprodukowała 4,080 PJ energii cieplnej (brutto) oraz 0,483 TWh energii elektrycznej (brutto). Produkcja energii była niższa niż w 2022 r., co dało też niższą emisję CO₂.

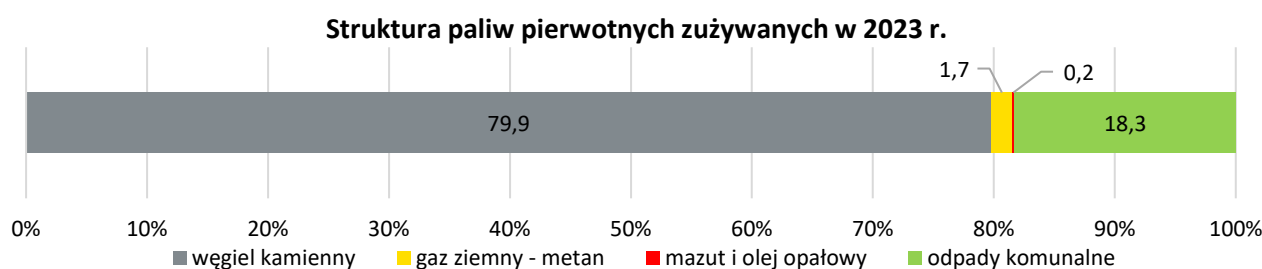
Emisja roczna CO₂

Elektrociepłownia	Emisja CO ₂ w Mg	
	2022	2023
EC I	35 277	20 471
EC II	723 452	663 718

Źródło: PGE Energia Ciepła S.A. Oddział Elektrociepłownia w Bydgoszczy

Procentowy udział ciepła pochodzącego z kogeneracji dostarczonego w ciągu 2023 r. do sieci G.1.1. Bydgoszcz, wyniósł 86,39%.

W ciepłowniach KPEC spalany jest węgiel wysokoenergetyczny o obniżonej zawartości siarki i popiołu, co wpływa na ograniczanie emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych odprowadzanych do atmosfery.

Źródło: KPEC Sp. z o.o.

Zaopatrzenie w gaz

Z danych Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Bydgoszczy wynika, że długość sieci gazowej na koniec 2023 r. wyniosła 678,0 km i 265,4 km przyłączy. Na obszarze Bydgoszczy znajdowało się 36 systemowych stacji gazowych średniego ciśnienia oraz 2 systemowe stacje gazowe wysokiego ciśnienia.

Sieć gazowa

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023 ^a
	w km			
Długość sieci:	973,4	996,2	995,6	943,4
sieć niskoprężna	427,4	428,3	426,6	418,0
sieć średnioprężna	251,6	269,0	273,1	253,0
sieć wysokoprężna	7,0	7,0	7,0	7,0
przyłącza	287,4	291,9	288,9	265,4
Mieszkańcy korzystający z instalacji w %	83,7^b	83,5^b	82,7	b.d.*

^aPowodem spadku długości sieci są dokonane, zaległe likwidacje księgowe nieczynnej sieci gazowej.

^bDostępne w BDL GUS dane za lata 2020-2021 zostały przeliczone w oparciu o wyniki NSP 2021.

*Dane statystyki publicznej będą dostępne w IV kwartale 2024 r.

Źródło: Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Bydgoszczy; BDL GUS

Rozbudowywała i modernizowała infrastruktury gazowej

Wyszczególnienie		Nowo wybudowane	Zmodernizowane
Długość [m]			
Gazociągi	n/c	0	882
	ś/c	3 582	0
Razem		3 582	882

Wyszczególnienie		Nowo wybudowane	Zmodernizowane
Przyłącza	n/c	190	317
	ś/c	283	0
	Razem	473	317
Ilość [szt.]			
Przyłącza	n/c	20	28
	ś/c	33	0
	Razem	53	28

Źródło: Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Bydgoszczy

Na bieżąco monitorowany jest stan techniczny infrastruktury gazowej oraz realizowane są inwestycje związane z budową nowej sieci, zgodnie z zawartymi z klientami umowami przyłączeniowymi i wymianą wyeksploatowanej sieci gazowej średniego i niskiego ciśnienia zlokalizowanej na terenie miasta. W realizacji pozostaje budowa gazociągu wysokiego ciśnienia DN 400 MOP 8,4 MPa, zasilającego PGE (elektrociepłownia ul. Energetyczna) – zasilanie od strony Otorowa.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE
„BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

IV.1.2. Czyste powietrze.

IV.1.3. Ochrona klimatu i adaptacja do zmian klimatu.

IV.1.4. Wysoka jakość środowiska i zachowanie jego zasobów.

Gospodarka wodno-ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

Woda dostarczana w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę gospodarstwom domowym i pozostałym odbiorcom w Bydgoszczy systemem wodociągowym, jest pobierana z dwóch ujęć:

- ujęcia wody powierzchniowej z rzeki Brdy na stacji wodociągowej „Czyżkówko”,
- ujęcia wód podziemnych stacji wodociągowej „Las Gdański”.

Ich uzupełnieniem są studnie awaryjne, wykorzystywane w sytuacjach wyjątkowych.

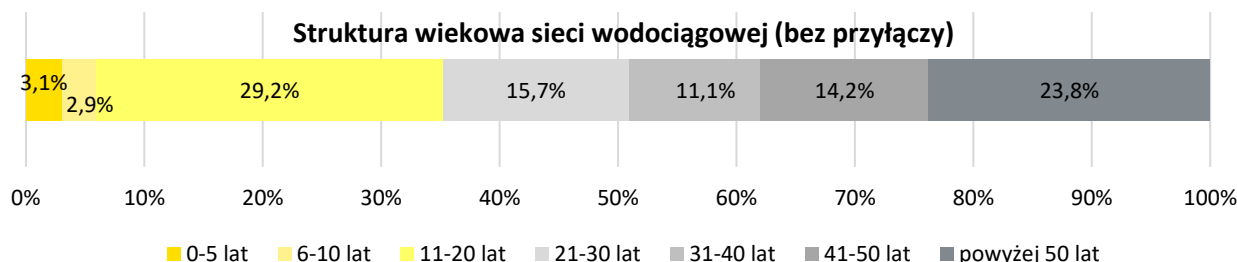
W 2023 r. produkcja wody wyniosła 19,5 mln m³, natomiast do odbiorców dostarczono 16,7 mln m³. W ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Bydgoszczy - sp. z o.o. w 2023 r. dostarczały wodę do 30,3 tys. odbiorców. W 2023 r. wzrosło zużycie wody w stosunku do trzech ostatnich lat, jednak w dalszym ciągu było niższe niż przed pandemią.

Jakość wody pitnej w Bydgoszczy spełnia wymogi norm polskich i europejskich oraz jest zgodna z wytycznymi Światowej Organizacji Zdrowia.

Sieć wodociągowa

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Sieć wodociągowa ogółem w km, w tym:	1 065,5	1 071,4	1 077,4	1 080,1
sieć magistralna	126,5	126,5	126,2	126,2
sieć rozdzielcza	636,8	639,8	643,4	643,8
przyłącza wodociągowe	302,2	305,1	307,8	310,1

Źródło: Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Bydgoszczy - sp. z o.o.

Źródło: Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Bydgoszczy - sp. z o.o.

W zakresie rozwoju i rozbudowy sieci wodociągowej w 2023 r.:

- zakończono i oddano do eksploatacji wybudowane sieci wodociągowe w ulicach: Smukalskiej na odcinku od ul. Błądzimskiej do ul. Rajskiej, Jaskótczej, Wieluńskiej i Dąbskiej - etap I, Ociepki i Candra - etap I, Głowackiego na odcinku nr 55 - nr 57, drodze dojazdowej od ul. Opławiec, na terenie SW-1 oraz przebudowaną sieć w ul. Witebskiej,
- prowadzone były prace dotyczące przebudowy sieci wodociągowej w ul. Żwirki i Wigury oraz budowy sieci w ulicach: Kossaka, Lisiej (Ociepki, Poli Negri), Górzyskowo i Latawcowej.

MWiK w Bydgoszczy - sp. z o.o. świadczy usługi zaopatrzenia w wodę także w gminach: Sicienko, Osielsko, Białe Błota w ograniczonym zakresie ulic przyległych do obszaru Miasta Bydgoszczy. Ponadto w przypadku zwiększonego zapotrzebowania, MWiK zaopatruje w wodę gminę Białe Błota w ramach sprzedaży hurtowej.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków sanitarnych

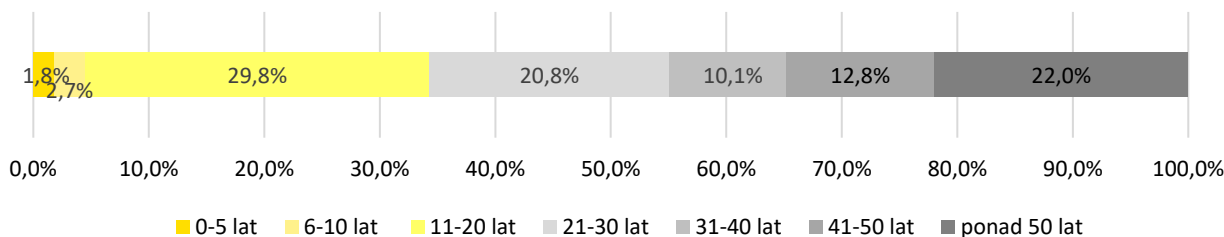
Długość sieci kanalizacji sanitarnej wzrosła w ostatnich trzech latach o 11,3 km do 896,3 km na koniec 2023r.

Sieć kanalizacji sanitarnej

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Sieć kanalizacji sanitarnej ogółem w km, w tym	885,0	888,5	894,7	896,3
sieć w układzie pojedynczym	490,1	492,1	496,1	496,2
sieć w układzie piętrowym	223,5	223,5	223,5	223,5
przyłącza kanalizacyjne	171,4	172,9	175,1	176,6

Źródło: Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Bydgoszczy - sp. z o.o.

Struktura wiekowa sieci kanalizacji sanitarnej

Źródło: Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Bydgoszczy - sp. z o.o.

W 2023 r. realizowano zadania związane z rozbudową i modernizacją kanalizacji sanitarnej:

- zakończono i oddano do eksploatacji wybudowane sieci w ul. Smukalskiej na odcinku od ul. Błądzimskiej do ul. Rajskiej oraz w drogach dojazdowych od ul. Opławiec,
- prowadzone były prace dotyczące sieci w ulicach: Kossaka, Lisiej (Ociepki, Poli Negri), Górzyskowo i Latawcowej,
- zakończono renowacje kanałów sanitarnych w ulicach: Fordońskiej, Kujawskiej, Powstańców Wielkopolskich, Focha,
- prowadzono renowację kanałów sanitarnych w ulicach: Rybaki, Kapeluszników, Sikorskiego, Bratkowej, Irysowej, Derdowskiego, Hallera, Skwarnej, Tranowej, Altanowej, Żeromskiego, Przełomowej, Mariampolskiej, Osielskiej, Siemaszkowej, Chełmońskiego, Kameralnej, Obrońców Helu, Kryształowej, Witeckiego, Spółdzielczej.

System oczyszczania ścieków oparty jest o dwie oczyszczalnie:

- oczyszczalnia ścieków „Fordon” o przepustowości 41 000 m³/d,
- oczyszczalnia ścieków „Kapuściska” o przepustowości 37 800 m³/d.

Miasto Bydgoszcz realizuje **Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych** stanowiący wykaz aglomeracji, które muszą zostać wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków w terminach określonych w Programie. Wyznaczona w 2020 r. przez Radę Miasta Bydgoszczy aglomeracja Bydgoszcz, obszarem obejmuje Miasto Bydgoszcz. Aglomeracja Bydgoszcz zapewnia dotrzymanie wymogów określonych w dyrektywie Rady 91/271/EWG z dnia 21.05.1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych, tj. art. 3 zapewniającego wyposażanie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych, art. 10 dotyczącego zapewnienia odpowiedniej wydajności oczyszczalni oraz art. 4 i 5 odnoszących się do standardów oczyszczania ścieków. Dane za 2023 r.:

- 99,63% w zakresie wymogu osiągnięcia, co najmniej 98% poziomu obsługi zbiorczymi systemami kanalizacyjnymi (% RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego),
- sumaryczna wydajność obu oczyszczalni ścieków przewyższa RLM aglomeracji obliczony zgodnie z zasadami przyjętymi do wyznaczania granic aglomeracji (sumaryczny RLM obu oczyszczalni – 651 063 RLM, RLM aglomeracji zgodny z obowiązującą uchwałą ustanawiającą aglomerację – 536 753 RLM),

- 100% w zakresie spełniania przez oczyszczalnię wymogu związanego z podwyższonym usuwaniem związków biogenych.

W 2023 r. kontynuowana była realizacja projektu „**Modernizacja oczyszczalni ścieków KAPUŚCISKA – II etap oraz wykonanie inteligentnego systemu zarządzania sieciami wod.-kan.**”. Projekt realizowany był od 2018 r. do końca 2023 r., otrzymał dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej (wartość netto projektu: 98,2 mln zł, dofinansowanie z POIiŚ: 62,5 mln zł). W ramach projektu zrealizowano dwa zadania:

- wykonanie inteligentnego systemu zarządzania sieciami wodno-kanalizacyjnymi obejmującego wdrożenie systemu inteligentnego sterowania retencją zbiornikową, rozbudowę istniejącego systemu SCADA, narzędzia wspierające procesy systemu zarządzania sieciami wodociągowymi i kanalizacyjnymi – zadanie realizowane przez MWiK w Bydgoszczy - sp. z o.o.,
- modernizacja oczyszczalni ścieków KAPUŚCISKA – II etap, polegająca na rozbudowie gospodarki osadowej – dostosowaniu do docelowego obciążenia oczyszczalni ładunkiem RLM, ponadto modernizacja uwzględnia prace odtworzeniowe w zakresie obiektów wyeksploatowanych – zadanie realizowane przez Chemwik Sp. z o.o.

Z bydgoskiego systemu oczyszczania ścieków korzystają także gminy ościenne: Dąbrowa Chełmińska, Solec Kujawski, Sienko, Osielsko, Dobrcz i Białe Błota.

Odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych

Długość sieci kanalizacji deszczowej w zarządzie MWiK Bydgoszczy - sp. z o.o. wzrosła o 10,6 km w stosunku do 2022 r. i na koniec 2023 r. wyniosła 519,7 km, w tym:

- sieć w układzie pojedynczym - 294,1 km,
- sieć w układzie piętrowym - 223,7 km,
- przyłącza deszczowe - 1,9 km.

63,6% sieci deszczowej to kanały wybudowane ponad 30 lat temu.

Natomiast długość sieci deszczowej w zarządzie ZDMiKP wynosiła 116,0 km.

W zakresie rozbudowy i modernizacji kanalizacji deszczowej MWiK w 2023 r.:

- zakończono i oddano do eksploatacji sieci kanalizacji deszczowej w ul. Smukalskiej i ul. Strusiej,
- zakończono renowacje kanałów deszczowych w ulicach: Fordońskiej, Kujawskiej, Granicznej, Jasnej, Maciaszka, Żeglarskiej,
- prowadzono prace projektowe na inwestycji w trybie realizacji zaprojektuj i wybuduj w ul. Koguciej i ul. Bortnowskiego.

W 2023 r. kontynuowana była realizacja projektu „**Budowa i przebudowa kanalizacji deszczowej i dostosowanie sieci kanalizacji deszczowej do zmian klimatycznych, na terenie miasta Bydgoszczy**” (wartość netto projektu: 299,7 mln zł, dofinansowanie z POIiŚ: 178,9 mln zł). Celem przedsięwzięcia było dostosowanie kanalizacji deszczowej do obecnego i planowanego sposobu zagospodarowania terenu, zabezpieczenie miasta przed skutkami deszczy nawalnych oraz dużej ilości wód opadowych lub roztopowych – minimalizacja podtopień budynków i zalania ulic, umożliwienie retencjonowania wody i wykorzystania jej w okresach suchych. Zakres rzeczowy projektu to:

- budowa sieci kanalizacji deszczowej o długości ok. 8,9 km,
- przebudowa sieci kanalizacji deszczowej o długości ok. 90 km,
- budowa urządzeń służących gospodarowaniu wodami opadowymi – 86 szt.

W wyniku realizacji projektu stworzono możliwość retencjonowania wody w ilości 24 700 m³ (w zbiornikach szczelnych, naturalnych, otwartych, infiltracyjnych). Projekt realizowany był od 2017 r. do końca 2023 r., osiągnięto zakładane efekty rzeczowe. Do wykonania pozostały prace polegające na dokończeniu odtworzenia

nawierzchni oraz dokończenie wykonania kanału sanitarnego w ul. Gołębiej oraz kanału deszczowego w ul. Kościuszki, które nie mają wpływu na rozliczenie rzeczowe i finansowe projektu.

Na koniec 2023 r. pojemność zbiorników retencyjnych (MWiK, WGK, ZDMiKP) wyniosła 37,5 tys. m³ i wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 25,6 tys. m³.

Realizacja ww. zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej wynikała z **Planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na lata 2023-2026**. Ponadto infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna powstaje w ramach inwestycji drogowych.

W 2023 r. złożono wniosek o dofinansowanie z programu FEniKS projektu „Bydgoszcz zielono-niebieska – retencja i zagospodarowanie wód opadowych lub roztopowych”.

2030 STRATEGIA 2.0

**POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE
„BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:**

IV.1.3. Ochrona klimatu i adaptacja do zmian klimatu.

IV.1.4. Wysoka jakość środowiska i zachowanie jego zasobów.

Zieleń

Zieleń w mieście pełni ważne role: reguluje temperaturę i wilgotność otoczenia, produkcję tlenu i pochłanianie dwutlenku węgla; poprawia gospodarkę wodną, zatrzymując opady atmosferyczne; pełni funkcje izolacyjne, tłumi hałasy i filtruje zanieczyszczenia. Nie do przecenienia jest funkcja estetyczna zieleni, zachęcająca do wypoczynku czy uprawiania sportu na zewnątrz.

Obszary o szczególnych walorach przyrodniczych, prawnie chronione, zajmują w Bydgoszczy niemal ¼ powierzchni miasta. Obejmują one tereny należące do Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego, Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego, Obszaru Chronionego Krajobrazu Północnego Pasa Rekreacyjnego Miasta Bydgoszczy i Obszaru Chronionego Krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej. Oprócz nich w Bydgoszczy zlokalizowane są dwa użytki ekologiczne: Zielona Ostoja, znajdujący się przy ul. Rekinowej i Stawy akademickie przy ul. Rejewskiego.

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych ogółem (w ha)	4 321,67	4 321,67	4 321,67	b.d.*
Obszary chronionego krajobrazu razem (w ha)	2 824,84	2 824,84	2 824,84	b.d.*
Parki krajobrazowe razem (w ha)	1 486,00	1 486,00	1 486,00	b.d.*
Użytki ekologiczne (w ha)	10,83	10,83	10,83	b.d.*

*Dane statystyki publicznej dostępne będą w III kwartale 2024 r.

Źródło: BDL GUS

W Bydgoszczy znajdują się też tereny wchodzące w skład Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. Są to fragmenty 4 obszarów: Dolina Dolnej Wisły, Solecka Dolina Wisły, Dolina Noteci oraz Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego, stanowiące korytarze ekologiczne dla rzadkich i zagrożonych gatunków fauny i flory.

W 2023 r. do obiektów przyrodniczych objętych ochroną włączono 9 obiektów: dęb szypułkowy rosnący przy ul. Ikara, dwa dęby szypułkowe rosnące na skarpie rzeki Brdy przy ul. Smukalskiej, skupisko czterech dębów szypułkowych rosnących przy ul. Bora-Komorowskiego, dęb szypułkowy rosnący przy ul. Dąbrowa, dęb szypułkowy rosnący przy ul. Słowackiego, głąz narzutowy znajdujący się przy ul. Grzymały Siedleckiego 3, kasztanowiec zwyczajny rosnący przy ul. Grunwaldzkiej, lipa drobnolistna rosnąc przy ul. Rejtana 3. Natomiast ze względu na utratę wartości przyrodniczych zniesiono formę ochrony przyrody z wiązu szypułkowego i dębu szypułkowego rosnących w Parku Kazimierza Wielkiego oraz z 11 jarzębów szwedzkich rosnących w alei drzew przy ul. Szymanowskiego. Na koniec 2023 r. ochroną objętych było 114 pomników przyrody.

W zakresie ochrony gatunkowej realizowano:

- tworzenie siedlisk zastępczych do rozrodu wyczyszczono 523 skrzynki (łącznie dla ptaków i ssaków, w tym nietoperzy),
- przeniesiono w Łęgnowie 636 płązów należących do 6 gatunków oraz w Myślęcinku 2 979 płązów należących do 6 gatunków,
- nasadzenia roślin przyjaznych dla owadów zapylających, tworzących bazę pokarmową, siedliska i schronienia dla wielu gatunków zwierząt (nasadzenia roślin cebulowych, bylin, drzew i krzewów w tym nasadzenia zastępcze – kierowano się zasadą dbałości o różnicowanie biologiczne miasta),
- wykonano wyspę pływającą, obsadzoną roślinnością zielną (na Bałatonie).

Tereny zieleni komunalnej znajdują się przede wszystkim w utrzymaniu Wydziału Zieleni i Gospodarki Komunalnej UMB, część z nich jest zarządzana także przez inne podmioty, ADM Sp. z o.o. i placówki szkolno-wychowawcze. Właścicielami pozostałych terenów zieleni są osoby prywatne i prawne m.in.: Lasy Państwowe

(Nadleśnictwo Żołędowo i Nadleśnictwo Bydgoszcz), spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, gminy wyznaniowe oraz firmy prywatne.

Powierzchnia terenów zieleni w stałym utrzymaniu Wydziału Zieleni i Gospodarki Komunalnej UMB

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Powierzchnia parków skwerów, bulwarów (w ha):	629,29	642,88	635,77	655,42
parki, skwery, bulwary	281,52	287,46	282,01	290,21
zielen przyuliczna	347,77	355,42	353,76	355,21
Powierzchnia lasów gminnych i LPKiW (w ha):	384,28	384,15	384,15	384,15
powierzchnia lasów komunalnych	177,58	177,45	177,45	177,45
powierzchnia LPKiW	206,70	206,70	206,70	206,70

Źródło: Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Do najważniejszych terenów zieleni urządzonej, będących w utrzymaniu Miasta, z uwagi na parametry, lokalizację i funkcję rekreacyjną należą: Leśny Park Kultury i Wypoczynku „Myślęcinek”, Park gen. Jana Henryka Dąbrowskiego z aleją widokową na skarpie południowej, Park Jana Kochanowskiego wraz ze Skwerem im. Krzysztofa Komedy, Park Kazimierza Wielkiego, Park Ludowy im. Wincentego Witosa, Park nad Starym Kanałem Bydgoskim, Zieleń na Wyspie Młyńskiej, Park Bydgoskiego Harcerstwa, Park Wolności, Park Dolina Pięciu Stawów, Bulwar Leona Janty-Połczyńskiego, Park Centralny, Park Milenijny, Skwer nad „Balatonem”.

Zapoznavanie mieszkańców ze skarbami przyrodniczymi, znajdującymi się w przestrzeni miejskiej, ułatwiają ścieżki dydaktyczne. Na terenach ogólnodostępnych, będących w stałym utrzymaniu Miasta wytyczono sześć ścieżek o tematyce przyrodniczej.

Bydgoszcz wyróżnia się, na tle innych miast na prawach powiatu, wysokim udziałem terenów zielonych w powierzchni miasta. Projektowane są nowe tereny zieleni urządzonej, modernizuje się istniejące, jednak największe obszary zieleni stanowią lasy, które zajmowały 4,8 tys. ha i stanowiły 27,5% powierzchni miasta (według ostatnich dostępnych danych GUS z końca 2022 r.). Większość lasów należy do Skarbu Państwa – 4,6 tys. ha. Lasy gminne zajmują 177,5 ha, a będące własnością prywatną – 81,2 ha. W skali roku powierzchnia lasów ogółem zmniejszyła się o 15 ha – 10 ha lasów należących do Skarbu Państwa oraz 5 ha lasów prywatnych.

W 2023 r. realizowano działania na rzecz rozwoju terenów zieleni:

- **Przebudowa miejskich parków, skwerów i zieleni przyulicznej.**

Kompleksowa rewaloryzacja:

- Plac Kościeleckich – przebudowa i modernizacja obejmująca m.in.: zmianę ukształtowania terenu zielonego oraz nawierzchni utwardzonych, budowę nowego układu komunikacji pieszej z nawierzchnią utwardzoną mineralną, montaż wiat przystankowych w nowych lokalizacjach oraz elementów małej architektury, przebudowę oświetlenia ulicznego oraz parkowego, nawierzchni istniejących chodników, przystanków autobusowych oraz jezdni. W 2023 r. wykonano roboty budowlane w zakresie I etapu inwestycji obejmującego wewnętrzną część Placu oraz północną jezdnię, opracowano projekt instalacji podświetlenia drzew oraz przebudowy przyłącza energetycznego. Zadanie planowane do zakończenia w 2024 r.
- Plac Wolności – zadanie obejmuje rewitalizację placu wraz z terenem przyległym i infrastrukturą oraz dyslokację kiosków kwiatowych, wymianę nawierzchni z płyt granitowych na Placu i w obrębie pomnika, likwidację postojów taksówek i wykonanie w tym miejscu skweru z zielenią wraz z instalacją nawadniającą wykorzystującą wodę deszczową ze zbiornika retencyjnego, modernizację oświetlenia i monitoringu.

Ścieżki dydaktyczne
 STARY KANAŁ BYDGOSKI
 FLIS I KANAŁ BYDGOSKI
 POMNIKI PRZYRODY CENTRUM BYDGOSZCZY
 W PARKU BYDGOSKIEGO HARCERSTWA
 W PARKU DOLINA PIĘCIU STAWÓW
 WOKÓŁ BALATONU

Zadanie kontynuowane. W 2023 r. kontynuowano prace dokumentacyjne oraz wyłoniono wykonawcę robót budowlanych.

- Zagospodarowania terenu obejmującego obszar pomiędzy ul. Glinki, ul. Bohaterów Kragujewca i ul. Łomżyńską – Skwer Małej Łąki (Program BBO), parku nawiązującego do Doliny Małej Łąki w Tatrach. W ramach zadania w 2023 r. wykonano I etap zagospodarowania terenu obejmującego część od SP nr 60 w kierunku ul. Bohaterów Kragujewca w zakresie ścieżek mineralnych oraz utwardzonych kostką, łąki kwietnej, nasadzeń, elementów małej architektury.
- Rewitalizacja bulwarów i nabrzeży na lewym brzegu Brdy, od mostu Bernardyńskiego do ul. Uroczej (tzw. odcinek IVa), polegająca na przebudowie umocnienia nabrzeży rzeki, w tym wykonanie miejsca do cumowania małych jednostek pływających (łódki, kajaki), wykonaniu ścieżek pieszych i rowerowych, montażu małej architektury: ławki, kosze na śmieci, stojaki dla rowerów, wykonaniu zieleni i oświetlenia. W 2023 r. kontynuowano roboty budowlane w zakresie umocnień nabrzeży, wykonania nawierzchni ścieżek, montażu balustrad, słupów, opraw oświetleniowych, małej architektury, elementów cumowniczych oraz zagospodarowania zieleni.
- Rewitalizacja skweru im. A. Bukolta w obszarze ul. Konopnickiej, ul. Brzozowej, ul. Zapolskiej (Program BBO), polegająca na kompleksowym zagospodarowaniu terenu poprzez stworzenie miejsca rekreacji codziennej dla mieszkańców i organizacji imprez masowych. Zadanie kontynuowane, w 2023 r. wykonano dokumentację projektowo-kosztorysową budowy mini tężni solankowej.
- Rewitalizacja placu Św. Wojciecha wraz z zagospodarowaniem skweru przy ul. Smukalskiej na os. Piaski (Program BBO), polegająca na kompleksowym zagospodarowaniu placu poprzez realizację ścieżek, ustawieniu ławek, koszy, stołów do gier oraz wprowadzeniu nasadzeń zieleni. W 2023 r. wykonana została ścieżka pieszka o nawierzchni mineralnej.
- Nowe zagospodarowanie Skweru Edwarda Woyniłłowicza (Program BBO) – zadanie obejmuje rewitalizację skweru poprzez przebudowę ścieżek, wykonanie nowej zieleni, małej architektury w postaci ławek, tablic informacyjnych i edukacyjnych (I etap) oraz instalację pergoli zraszającej (II etap). W 2023 r. wykonano dokumentację projektowo-kosztorysową.
- Rewitalizacja społeczno-gospodarcza Starego Fordonu – zagospodarowanie terenu nabrzeża Wisły poprzez wykonanie niezbędnych nasadzeń, skateparku, pumtrucka, placu zabaw, ścianek wspinaczkowych, boiska do siatkówki plażowej, placu do ćwiczeń, oświetlenia, małej architektury wraz ze ścieżkami pieszo-rowerowymi. W 2023 r. wykonano nasadzenia kompensacyjne. Zadanie zostało zakończone.
- Rewitalizacja Ogrodu Jagiełły – kompleksowe zagospodarowanie terenu poprzez realizację ścieżek, ustawieniu ławek, koszy oraz wprowadzeniu nasadzeń zieleni. Wykonano koncepcję zagospodarowania terenu.

Częściowa przebudowa:

- Zagospodarowanie terenu nad Kanałem Bydgoskim na os. Miedzyń-Prądy, Flisy i Osowa Góra (Program BBO) – zadanie obejmuje budowę ścieżki pieszkiej wzdłuż nabrzeży Kanału Bydgoskiego na odcinku od ul. Plażowej do ul. Polanickiej (Miedzyń-Prądy) i modernizację ścieżki pieszo-rowerowej od Parku Nad Kanałem (Flisy) w stronę Osowej Góry oraz stworzenie miejsc wypoczynku i rekreacji, w tym m.in.: łąki kwietnej i elementów małej architektury. W 2023 r. wykonano ścieżki mineralne oraz małą architekturę. Pozostały do wykonania prace agrotechniczne i nasadzenia.
- Budowa punktu widokowego przy ul. Obrońców Tobruku (Program BBO) poprzez wydzielenie placu - punktu widokowego z barierką zabezpieczającą oraz wyposażeniem (lunety, ławki, kosze), umocnieniem skarpy i realizacją nasadzeń kompensacyjnych. Inwestycja zrealizowana.
- Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej w ramach zadania „Budowa mini podestu, placu zabaw, plaży i utwardzeń na działce nr 1/33 obręb 154 przy ul. Gniewkowskiej/ul. Cmentarnej” (Program BBO). Zadanie

kontynuowane, obejmujące wykonanie podestu terenowego (sceny ziemnej) wraz z montażem ławek oraz wykonaniem plaży wraz z utwardzonymi dojazdami na terenie rekreacyjnym przy istniejącym torze rolkarskim w parku przy ul. Gniewkowskiej. W ramach zadania w 2023 r. wykonano roboty budowlane dotyczące sceny terenowej oraz plaży wraz z małą architekturą. Planowana jest kontynuacja zadania w 2024 r. w zakresie realizacji doposażenia w elementy małej architektury.

- Budowa trasy rekreacyjnej u podnóża „Górek Fordońskich” tzw. wielka pętla Fordonu (Program BBO). Zadanie kontynuowane, obejmuje budowę infrastruktury rekreacyjnej tj. pieszo-rowerowej trasy podgórskiej u podnóża fordońskich gór – odcinek od Doliny Śmierci (wejście) do okolic basenu przy ul. Kromera, o utwardzonej nawierzchni wraz z oświetleniem i stacjami wyposażonymi w elementy małej architektury. W ramach zadania w 2023 r. wykonano dokumentację projektowo-kosztorysową.
- Realizacja zadania „Budowa ścieżki pomiędzy ul. Bydgoskich Olimpijczyków a ul. Andersa na działkach nr 171/2 i 172/2 obręb 337” poprzez wykonanie ścieżki i oświetlenia oraz ustawienie koszy, ławek, stojaków na rowery i elementów zabawowych do kalisteniki i „piłkarzyków” (Program BBO). Inwestycja zrealizowana w 2023 r.
- Remont nawierzchni ścieżek i dostawienie ławek i koszy w ramach zadania „Modernizacja nawierzchni alejek w parku przy ul. Schulza na os. Błonie” (Program BBO). W 2023 r. wykonano prace projektowe obejmujące inwentaryzację, koncepcję i projekt budowlany.
- Realizacja „Pszczółkowego” placu zabaw wraz z domkami dla owadów i łąką kwietną w ramach zadania „Kompleks rekreacyjno-wypoczynkowy nad Starym Kanałem Bydgoskim (Program BBO)”. Zadanie obejmuje zagospodarowanie terenu rekreacyjnego na polanie pomiędzy ul. Czarna Droga a wiaduktem kolejowym, w tym m.in.: mini plaża wraz z leżakami, place zabaw o tematyce pszczoł oraz innych owadów i zwierząt, tablice i urządzenia edukacyjne dla dzieci dotyczące pszczoł, ławki, kosze na odpady, nasadzenia. Zadanie podzielono na dwa etapy – I etap obejmujący plac zabaw dla dzieci starszych wraz z małą architekturą i ścieżkami oraz II etap obejmujący plac zabaw dla dzieci młodszych również z małą architekturą i ścieżkami. W 2023 r. wykonano I etap robót budowlanych.
- Modernizacja głównej alei parkowej przy wejściu na teren Parku Wolności od strony Centrum Handlowego Zielone Arkady oraz rozbudowa placu zabaw i budowa domku dla owadów w ramach inwestycji „Zagospodarowanie terenu w Parku Wolności na os. Wzgórze Wolności (Program BBO)”. Główny zakres zadania został wykonany w 2021 r. i 2022 r. W 2023 r. wykonano przebudowę wejścia na teren parku od strony Zielonych Arkad w zakresie wyprofilowania nowych spadków i odprowadzenia wód deszczowych na teren oraz dokonano nasadzeń zastępczych za wycinkę drzew.
- Rozbudowa terenu zieleni (nowe trawniki, nasadzenia krzewów) w sąsiedztwie Młynów Rothera na terenie Wyspy Młyńskiej – inwestycja zrealizowana.

Małe tereny rekreacji, w tym tzw. parki kieszonkowe i nawierzchnie odszczelnione:

- Kompleksowe zagospodarowanie terenu przy ul. Błędzkiej w ramach zadania „Zagospodarowanie skweru przy ul. Błędzkiej na osiedlu Piaski w Bydgoszczy” (Program BBO), poprzez wykonanie ścieżek, zieleni i miejsca integracji wyposażonego w ławki – zakończono wykonanie alejek i małej architektury.
- Wykonanie małego skweru w ramach zadania „Zagospodarowanie alejki na os. Jachcice przy ul. Czołgiśców” (Program BBO), poprzez wykonanie ścieżek, zieleni i miejsca integracji wyposażonego w ławki, bujawkę i przepłotnie w kształcie rakiety – inwestycja zakończona.
- Odszczelnienie nawierzchni utwardzonych mające na celu ograniczenie zjawiska tzw. „wyspy ciepła”:
  - ul. Podgórna – usunięcie istniejących utwardzeń i wykonanie nasadzeń drzew i krzewów ozdobnych oraz ustawienie ławek – zadanie w toku,
  - u zbiegu ul. Wojska Polskiego i al. Prezydenta L. Kaczyńskiego – usunięcie istniejących utwardzeń w pasie rozdziału jezdni (asfaltu, kostki betonowej) i wykonanie nasadzeń krzewów ozdobnych – zadanie w toku,

- ul. Grunwaldzka – usunięcie istniejących utwardzeń w pasie rozdziału jezdni (asfaltu, kostki betonowej) i wykonanie nasadzeń krzewów ozdobnych – zadanie w toku,
- „Budowa miejsc postojowych przy ul. Goszczyńskiego na osiedlu Szwederowo” – realizacja ażurowych miejsc postojowych z zielenią towarzyszącą, nasadzeniami drzew – inwestycja zakończona.

▪ Nasadzenia i wycinki drzew i krzewów

Decyzje administracyjne na usunięcie drzew i krzew oraz nasadzenia kompensacyjne

Wyszczególnienie	Decyzje wydane przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy oraz inne organy			Decyzje ZRID		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Decyzje administracyjne wydane	249	479	347	4	3	7
Drzewa przewidziane do usunięcia w szt.	6 861	3 616	3 422	323 ^a	246	401
Drzewa przewidziane do nasadzeń w szt.	8 251	6 458	3 854	466	262	817
Krzewy przewidziane do usunięcia w m ²	2 974	2 818,7	1 723	1 166	1 534,6	1 815
Krzewy przewidziane do nasadzeń	w m ²	b.d.	4 551	2 140	2 087	2 075
	w szt.	16 385	18 203	6 419	b.d.	8 300

^aDodatkowe 634 w ramach gospodarki leśnej.

Źródło: Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Bydgoszczy

W wielu przypadkach nie jest wymagane uzyskanie zezwolenia właściwego organu na usunięcie drzew lub krzewów, które rosną na nieruchomościach (z wyłączeniem terenów wpisanych do rejestru zabytków) stanowiących własność osób fizycznych i są usuwane na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Jednak, gdy obwód pnia drzewa mierzonego na wysokości 5 cm przekracza 50 cm, a w przypadku topoli, wierzb, klonu jesionolistnego oraz klonu srebrzystego 80 cm, czy 65 cm w przypadku kasztanowca zwyczajnego, robinii akacjowej oraz platanu klonolistnego, właściciel nieruchomości jest obowiązany dokonać zgłoszenia. W 2023 r. przyjęto 326 zgłoszeń dotyczących usunięcia 1 380 drzew z terenów należących do osób fizycznych.

Wydanie decyzji nie musi skutkować dokonaniem nasadzeń w tym samym roku, często jest przesunięte w czasie, szczególnie, gdy nasadzenia kompensacyjne mają być wykonane w miejscu realizacji inwestycji.

Nasadzenia i wycinki wykonane

Wyszczególnienie		2020	2021	2022	2023
Nasadzenia:					
drzew	w szt.	2 166	2 901	2 135	2 499
krzewów		30 594	34 579	16 192	28 432
Ubytki:					
drzew	w szt.	906	6 861	3 616	3 422
krzewów	w m ²	1 061	2 974	2 819	1 723

Źródło: BDL GUS (2020-2021), Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Bydgoszczy (2022-2023)

Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej samodzielnie lub we współpracy z innymi jednostkami miejskimi w ramach dosadzania roślin i prac w drzewostanie, wykonywał w 2023 r.:

nasadzenia realizowane z budżetu Miasta m.in.:

- ul. Wojska Polskiego/ul. Szpitalna – 1 szt. kasztanowiec francuski, 9 szt. świerk serbski, 3 szt. świerk kłujący, 4 szt. jabłoni ozdobna 'Professor Sprenger', 5 szt. jabłoni ozdobna 'Golden Hornet',
- ul. Bohaterów Kragujewca – 19 szt. lipa drobnolistna 'Greenspire',
- ul. Kilińskiego 2 i 12 – 2 szt. głóg dwuszyjkowych 'Paul's Scarlet',

- ul. Lelewela 27 i 35 – 2 szt. leszczyna turecka,
  - ul. 20 stycznia 1920 r. nr 27 i 33 – 2 szt. jarząb mączny,
  - ul. Powstańców Wielkopolskich – 2 szt. klon zwyczajny,
  - ul. Czartoryskiego – 3 szt. wierzba biała,
  - ul. Racławicka – 5 szt. klon zwyczajny,
  - ul. Gdańska (na odcinku od ul. Śniadeckich do Al. Mickiewicza), ul. Gdańska/Al. Mickiewicza – 7 szt. jarząb szwedzki, 8 szt. grab - forma krzewiasta,
  - ul. Grudziądzka – 2 szt. lipa holenderska 'Pallida',
  - ul. Jagiellońska (przy NOT) – 2 szt. lipa drobnolistna 'Greenspire',
  - ul. Kopernika – 2 szt. leszczyna turecka,
  - ul. Sułkowskiego, pas środkowy – 2 szt. lipa drobnolistna 'Greenspire',
  - ul. Cicha (od strony ul. Wyszyńskiego) – 2 szt. klon zwyczajny,
  - zagospodarowanie terenu m.in.: ul. Pod Blankami – na pow. 30 m² posadzono róże Marathon, Nowy Rynek – na pow. 20 m² posadzono róże Marathon, ul. Niemcewicz/ul. Powst. Wielkopolskich – na pow. 20 m² posadzono róże Marathon, ul. Grudziądzka – na pow. 420 m² posadzono róże Marathon, ul. Stary Port – na pow. 287 m² posadzono róże Aprikola, tojeść rozestaną, jałowiec pośredni 'Old Gold', rozplenicę japońską 'Hameln' oraz proso różgowate 'Rotshhtrahlbush',
- pomniki przyrody – wykonano zabiegi ochronne na 42 pomnikach przyrody i oznakowano 16 pomników oraz zbadano 31 pomników przyrody,
- nasadzenia kompensacyjne m.in.:
- Park nad Starym Kanałem Bydgoskim – 27 szt. lipa drobnolistna, 81 szt. jałowiec płozący 'Blue Chip', 36 szt. klon jawor, 1 szt. olsza czarna 'Aurea', 1 szt. olsza czarna Imperialis,
  - ul. Paciorekiewicza i ul. Bydgoskich Przemysłowców – 42 szt. platan klonolistny,
  - ul. Murarzy – 1 szt. kasztanowiec czerwony, 6 szt. lipa holenderska, 13 szt. jabłoń ozdobna, 4 szt. klon czerwony, 2 szt. miłorząb dwuklapowy, 4 szt. świerk serbski,
  - ul. Łomżyńska – 11 szt. brzoza brodawkowata,
  - ul. Cmentarna – 2 szt. głóg jednoszyjkowy,
  - Al. Jana Pawła II – 8 szt. klon zwyczajny, 4 szt. wiśnia piłkowana,
  - ul. Bora Komorowskiego – 2 szt. klon jawor, 8 szt. gledicja trójcierniowa, 4 szt. kasztanowiec czerwony 'Briotii', 3 szt. klon pospolity 'Fassen's Black',
  - ul. Andersa – 17 szt. sosna czarna, 10 szt. dąb szypułkowy, 19 szt. klon czerwony 'Red Sunset', 30 szt. gledicja trójcierniowa,
  - ul. Piastowa i ul. Kasztelańska – 5 szt. czereśnia ptasia, 34 szt. sosna czarna, 9 szt. dąb bezszypułkowy, 12 szt. klon czerwony 'Red Sunset', 29 szt. gledicja trójcierniowa, 2 szt. sosna himalajska, 14 szt. sosna rumelijska,
  - ul. Wyzwolenia, ul. Styki, ul. Kryształowa – 6 szt. sosna czarna, 3 szt. dąb bezszypułkowy, 10 szt. klon polny, 20 szt. gledicja trójcierniowa, 11 szt. klon tatarski, 3 szt. kasztanowiec czerwony,
  - ul. Zimorodkowa – 4 szt. lipa drobnolistna 'Greenspire',
  - ul. Smukalska – 3 szt. dąb szypułkowy,
  - ul. Zalew – 4 szt. brzoza brodawkowata,
  - ul. Sowia – 27 szt. lipa drobnolistna 'Greenspire', 3 szt. oliwnik wąskolistny,
  - ul. Nad Torem – 8 szt. brzoza brodawkowata, 378 szt. tawuła japońska 'Shirobana', 768 szt. berberys Thunberga 'Coronita', 524 szt. obiele wielokwiatowa, 768 szt. sosna górską 'Winter Gold',
  - skwer przy ul. Pileckiego – 172 szt. obiele wielokwiatowa,
  - ul. Madalińskiego – 8 szt. śliwa wiśniowa,

- ul. Broniewskiego – 1 szt. jabłoń ozdobna ‘Ola’, 2 szt. buk pospolity ‘Black Swan’,
- ul. Szubińska/ul. Schulza – 8 szt. klon czerwony,
- ul. Gdańska – 14 szt. sosna zwyczajna, 16 szt. sosna czarna, 7 szt. świerk kłujący, 7 szt. klon czerwony ‘Red Sunset’,
- ul. Brzozowa (skwer) – 1 szt. kasztanowiec czerwony ‘Briotti’, 6 szt. lipa holenderska ‘Pallida’, 14 szt. brzoza pożyteczna ‘Doorenbos’, 2 szt. klon czerwony ‘Red Sunset’, 4 szt. klon jawor ‘Leopoldii’, 9 szt. wiśnia piłkowana ‘Royal Burgundy’, 3 szt. miłorząb dwukłapowy,
- ul. Żwirki i Wigury – 46 m² krzewów lilaka.

W ramach projektu *Bez lipy!*, który realizowany był przez Pracownię Zrównoważonego Rozwoju we współpracy z Miastem wypracowano projekt dokumentu „Bydgoskie standardy zieleni. Rekomendacje do lokalnych wytycznych w zakresie kształtowania miejskiej zieleni”. Bydgoskie Standardy Zieleni to spis zasad i postępowania, które mają być zachowane przy utrzymaniu i projektowaniu nowych terenów zielonych. W 2023 r. dokument ten został poddany konsultacjom społecznym.

W 2023 r. Miasto Bydgoszcz zwyciężyło w prestiżowym Rankingu Zielonych Finansów Samorządowych w kategorii miasta na prawach powiatu. Ranking organizowany jest przez Fundację Miasto. W rankingu nagrodzono samorządy za realizowaną politykę prośrodowiskową. Ocenie podlegały głównie aspekty finansowe związane m.in. z poziomem zielonych wydatków inwestycyjnych w okresie 2018-2022, ale także wyniki niefinansowe, przekładające się na poziom bezpieczeństwa środowiskowego.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

- III.1.2. Bogata oferta sportowo-rekreacyjna sprzyjająca aktywności mieszkańców.
- IV.1.1. Ład przestrzenny.
- IV.1.2. Czyste powietrze.
- IV.1.3. Ochrona klimatu i adaptacja do zmian klimatu.
- IV.1.4. Wysoka jakość środowiska i zachowanie jego zasobów.

Gospodarowanie odpadami komunalnymi

System gospodarowania odpadami komunalnymi w Bydgoszczy oparty jest na instalacjach **Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o.**, która posiada następujące obiekty:

- Stację Segregacji Odpadów (sortownia), zlokalizowaną przy ul. Prądocińskiej 28,
- Instalację do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów ulegających biodegradacji (kompostownia) przy ul. Prądocińskiej 28,
- Instalację do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów (składowisko) przy ul. Prądocińskiej 28,
- Zakład Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych przy ul. Petersona 22, do którego kierowane są zmieszane odpady komunalne.

W mieście funkcjonują także instalacje do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych odpadów ulegających biodegradacji firm: Corimp Sp. z o.o. - ul. Wojska Polskiego 65 oraz Remondis Bydgoszcz Sp. z o.o. - ul. Inwalidów 45. Odpady ulegające biodegradacji kierowane były zarówno do instalacji spółki ProNatura, jak również do instalacji należącej do spółki Remondis Bydgoszcz Sp. z o.o.

Na rzecz rozbudowy systemu unieszkodliwiania odpadów Spółka ProNatura realizowała w 2023 r. duże przedsięwzięcia:

- Projekt „Zwiększenie efektywności instalacji do odzysku surowców wtórnych w Zakładzie Gospodarki Odpadami MKUO ProNatura Sp. z o.o.” (dofinansowany na kwotę 41 mln zł z NFOŚiGW) – w 2022 r. rozpoczęto realizację robót związanych z budową hali sortowni odpadów i infrastruktury towarzyszącej. Po zakończeniu prac budowlanych realizowano dostawę maszyn i urządzeń. Inwestycja została oddana do użytkowania pod koniec 2023 r. Realizacja projektu przyczyni się do znaczącego podniesienia efektywności instalacji do odzysku surowców wtórnych i ma na celu zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowisko oraz zwiększenie poziomu odzysku i recyklingu zagospodarowywanych odpadów.
- Projekt „Instalacja recyklingu organicznego poprzez fermentację bioodpadów w MKUO ProNatura Sp. z o.o. w Bydgoszczy”. W 2023 r. inwestycja przeszła z fazy przygotowania do fazy realizacji. Instalacja o wydajności do 45 tys. Mg/rok (z możliwością rozbudowy do 60 tys. Mg/rok) zostanie zbudowana dzięki dofinansowaniu z Funduszu Modernizacyjnego UE w postaci dotacji oraz pożyczki (50/50) z partycypacją środków własnych Spółki. Zadaniem powstającej instalacji jest zapewnienie zagospodarowania strumienia bioodpadów powstających w Bydgoszczy oraz w gminach zrzeszonych w ramach Metropolii Bydgoszcz. Projekt realizowany jest w ramach programu operacyjnego „Rozwój kogeneracji w oparciu o biogaz komunalny”, którego celem jest promowanie wytwarzania energii w warunkach wysokosprawnej kogeneracji przy wykorzystaniu biogazu komunalnego.
- Rozbudowa istniejącego składowiska odpadów przy ul. Prądocińskiej 28 o nową kwaterę balastu nr 3 z przeznaczeniem na odpady inne niż niebezpieczne i obojętne. Powodem budowy nowej kwatery jest znaczne wypełnienie oddanej do użytku w 2012 r. kwatery balastu nr 2. W 2023 r. uzyskano pozwolenie na budowę dla podniesienia rzędnych składowania obecnie funkcjonującej kwatery, w celu zabezpieczenia dodatkowego miejsca składowania do czasu wybudowania nowej kwatery, dla której trwała procedura uzyskania pozwolenia na budowę.

Miasto Bydgoszcz, na podstawie zawartych porozumień międzygminnych, realizowało zadania w zakresie zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych dla gmin: Toruń, Sicienko, Dąbrowa Chełmińska, Koronowo, Mrocza, Kcynia, Nakło nad Notecią, Osielesko, Solec Kujawski, Dobrcz, Pruszcz, Nowa Wieś Wielka. W 2023 r. zawarte zostało porozumienie z gminą Białe Błota, które obowiązuje od 01.01.2024 r.

W 2023 r. ProNatura otrzymała wyróżnienie w ogólnopolskim konkursie wydawnictwa Nowa Energia „Modernizacja Roku 2022”. Kapituła nagrodziła bydgoską spółkę za poszukiwanie niestandardowych rozwiązań, które pozwoliły złagodzić lub wyeliminować skutki negatywnego oddziaływania powstającego w odzūżlaczu Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych osadu.

W 2023 r. system odbioru odpadów komunalnych, zorganizowany przez Miasto, dzielił cały obszar Bydgoszczy na 9 sektorów, z których odpady zbierano według ustalonych harmonogramów. Wyznaczone sektory są bardzo zbliżone pod względem liczby mieszkańców, natomiast dość istotnie różnią się między sobą pod względem powierzchni.

Podział miasta na sektory odbioru odpadów komunalnych

Sektor	Zasięg terytorialny	Firma obsługująca sektor
I.	Stary Fordon, Tatrzańskie, Terenów Nadwiślańskich	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Corimp Sp. z o.o.
II.	Bydgoszcz Wschód - Sierniezek - Brdujście, Nowy Fordon	MKUO ProNatura Sp. z o.o.
III.	Bartodzieje, Jachcice, Leśne	Remondis Bydgoszcz Sp. z o.o.
IV.	Bielawy, Bocianowo - Śródmieście - Stare Miasto	MKUO ProNatura Sp. z o.o.
V.	Czyżkówko, Flisy, Okole, Osowa Góra, Piaski, Smukała - Oplawiec - Janowo	MKUO ProNatura Sp. z o.o.
VI.	Błonie, Miedzyń - Prądy, Wilczak - Jary	MKUO ProNatura Sp. z o.o.
VII.	Górzyskowo, Szwederowo	MKUO ProNatura Sp. z o.o.
VIII.	Glinki - Rupienica, Wyżyny, Wzgórze Wolności	MKUO ProNatura Sp. z o.o.
IX.	Kapuściska, Zimne Wody - Czersko Polskie, Łęgnowo, Łęgnowo-Wieś	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Corimp Sp. z o.o.

Umowy na transport i odbiór odpadów komunalnych obowiązywały do dnia 31.12.2023 r.

W ogłoszonym przez Miasto Bydgoszcz postępowaniu przetargowym na realizację odbioru odpadów w latach 2024 -2027 oferty złożyło 6 wykonawców. Ostatecznie najkorzystniejsze oferty złożone zostały przez MKUO ProNatura Sp. z o.o. dla sektorów: II, IV, V, VI, VII, VIII, IX oraz Konsorcjum firm Remondis Bydgoszcz Sp. z o.o. i PUK Corimp Sp. z o.o. dla sektorów I i III. Tym samym Spółka ProNatura zwiększyła obszar obsługiwanych sektorów z sześciu na siedem.

W 2023 r. funkcjonowały trzy miejskie Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK: ul. Inwalidów 15, ul. Ołowiana 43 oraz ul. Jasiniecka 7a), prowadzone przez MKUO ProNatura Sp. z o.o. Punkty przyjmowały powstające w gospodarstwach domowych kłopotliwe odpady komunalne w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (tzw. „opłaty śmieciowej”), wnoszonej przez właściciela nieruchomości zamieszkałej. Były to m.in.: chemikalia, przeterminowane leki, tekstylia, zużyte baterie i akumulatory, meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane i rozbiórkowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny.

W 2023 r. na terenie Miasta odebrano w ramach miejskiego systemu gospodarki odpadami komunalnymi 132 495 Mg odpadów komunalnych, w tym 51 921 Mg odpadów selektywnie zebranych. Od kilku lat obserwowany jest spadek ilości odpadów komunalnych, poza odpadami ulegającymi biodegradacji, których ilość utrzymuje się na porównywalnym poziomie.

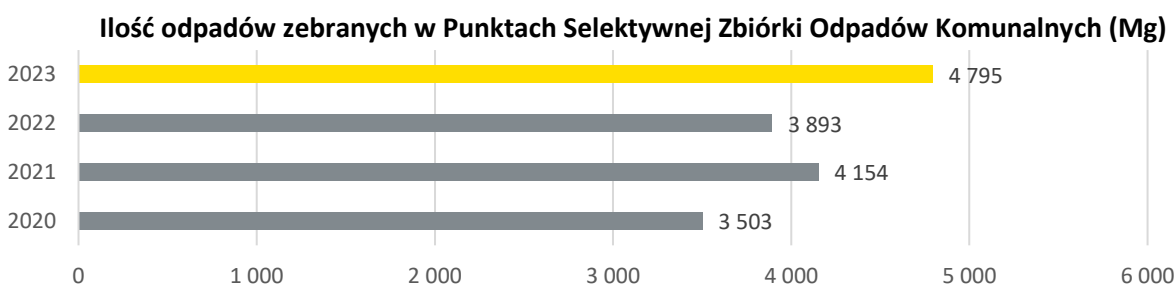
Odebrane odpady komunalne

Rodzaj odpadów	2020	2021	2022	2023
Razem w Mg	143 340	145 251	138 917	132 495
odpady zmieszane	70 538	70 064	68 680	67 622
papier, tektura	7 351	8 673	8 184	8 003

Rodzaj odpadów	2020	2021	2022	2023
metale i tworzywa sztuczne	15 841	15 052	14 221	13 524
opakowania ze szkła	7 692	8 080	8 089	7 566
odpady ulegające biodegradacji	22 034	22 845	23 126	22 828
odpady budowlane i rozbiórkowe (o kodzie 17)	11 178	11 369	9 273	8 212
pozostałe odpady: odpady wielkogabarytowe, sprzęt elektryczny i elektroniczny, leki i inne	8 706	9 168	7 345	4 739

Źródło: Biuro Zarządzania Gospodarką Odpadami Komunalnymi Urzędu Miasta Bydgoszczy

W 2023 r. na podstawie deklaracji złożonych przez właścicieli nieruchomości przyjęto liczbę mieszkańców na poziomie 298 281 osób. Po przeliczeniu zebranych odpadów na 1 mieszkańca w 2023 r. przypadało 444 kg odpadów komunalnych o 3,7% mniej niż w roku poprzednim. Ponad połowę (51%) masy stanowiły odpady zmieszane. Poza tym w 2023 r. każdy mieszkaniec Bydgoszczy dostarczył do PSZOK przeciętnie 16 kg odpadów, o 3 kg więcej niż w 2022 r.

Źródło: Biuro Zarządzania Gospodarką Odpadami Komunalnymi Urzędu Miasta Bydgoszczy

Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych za 2023 r. wyniósł w Bydgoszczy 36,52% przy wymaganych ustawowo 35%. Do termicznego przekształcania przekazano 66 933,96 Mg odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy.

W 2023 r. zlikwidowano 350 tzw. „dzikich wysypisk”, z których usunięto łącznie 860 Mg odpadów.

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba zlikwidowanych wysypisk	254	352	405	350
Usunięta masa odpadów (Mg)	814	1 078	1 161	860

Źródło: Biuro Zarządzania Gospodarką Odpadami Komunalnymi Urzędu Miasta Bydgoszczy

Rejestr dzikich wysypisk jest na bieżąco aktualizowany na podstawie obserwacji pracowników odpowiedzialnych za kontrolę poszczególnych sektorów miasta, zgłoszeń pracowników Straży Miejskiej, Bydgoskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego oraz samych mieszkańców. Do ww. danych statystycznych wliczane są również odpady usuwane w ramach akcji ekologicznych prowadzonych przez Miasto. W 2023 r., w 48 lokalizacjach działały fotopułapki dzięki którym bydgoscy strażnicy ujawnili 17 przypadków pozbywania się odpadów niezgodnie z obowiązującymi przepisami.

Azbest

Wyroby zawierające azbest można wykorzystywać do dnia 31.12.2032 r. Miasto wspiera mieszkańców w działaniach związanych z likwidacją i unieszkodliwianiem wyrobów z azbestu. W 2023 r., na podstawie stosownej Uchwały Rady Miasta Bydgoszczy, realizowano 3 umowy o dofinansowanie kosztów inwestycji obejmujących usuwanie materiałów budowlanych zawierających azbest. Usunięto 5,9 Mg wyrobów zawierających azbest. Natomiast w ramach realizacji umowy dotacji zawartej z WFOŚiGW w Toruniu na realizację przedsięwzięcia „Unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Bydgoszczy” usunięto 14,91 Mg wyrobów zawierających azbest.

Wyroby, instalacje lub urządzenia zawierające azbest, drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest, rury azbestowo-cementowe inwentaryzuje się na podstawie informacji ze spisu z natury, przekazanych każdego roku przez wykorzystujących wyroby zawierające azbest. Według danych z Bazy Azbestowej Ministerstwa Rozwoju i Technologii, na terenie Bydgoszczy w 2023 r. zinwentaryzowano 4 668 Mg wyrobów zawierających azbest, z czego unieszkodliwiono 1 479 Mg (31,68%). Do usunięcia pozostaje 3 189 Mg, tj. 68,32% zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest. Podejmowane działania są realizacją **Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Miasta Bydgoszczy**.

Wyroby zawierające azbest

Wyszczególnienie		2020	2021	2022	2023
Zinwentaryzowane wyroby zawierające azbest (w Mg), w tym		4 612	4 633	4 657	4 668
unieszkodliwiono	Mg	1 375	1 385	1 445	1 479
	%	30	30	31	32
pozostaje do usunięcia	Mg	3 273	3 248	3 212	3 189
	%	70	70	69	68

Źródło: Baza Azbestowa Ministerstwa Rozwoju i Technologii

Tereny zanieczyszczone

Na terenie miasta Bydgoszczy znajdują się tereny zanieczyszczone, gdzie skażenie gruntów i wód podziemnych zostało udokumentowane i dla których wymagane jest przeprowadzenie działań. Do terenów tych należą (wg stanu na styczeń 2024 r.):

- Potwierdzone tereny historycznie zanieczyszczone zgodnie z rejestrem prowadzonym na podstawie art. 101c ustawy Prawo ochrony środowiska:
  - działka przy ul. Równej 2 o pow. 1,51 ha; uzyskano zwolnienie z wykonywania remediacji na podstawie art. 101p ust. 2 Poś (samooczyszczanie powierzchni ziemi),
  - działka przy ul. Jagiellońskiej 42 o pow. 0,5 ha; remediacja polegała na zastosowaniu metody in situ – solidyfikacja zanieczyszczonego gruntu i ex situ – wydobycie i wymiana gruntu, uzyskując standardy przewidziane dla gruntów grupy I; remediacja została zakończona,
  - działka przy ul. Chodkiewicza o pow. 0,3 ha (teren dawnej cegielni); remediacja polega na wybraniu gleby i ziemi do całkowitego usunięcia zanieczyszczenia; remediacja została zakończona,
  - działka o pow. 13,13 ha, na nieruchomości znajdowały się doły szlamowe, wchodzące w skład dawnego składowiska szlamu anilinowego dawnych Z.Ch. Zachem; remediacja nie została podjęta,
  - działka przy ul. Jagiellońskiej 34-38 o pow. 0,57 ha (teren rekreacyjny, bulwary); nie podjęto remediacji,
  - działka przy ul. Jagiellońskiej 34 o pow. 0,44 ha (tereny zurbanizowane, budynki, miejsca parkingowe); nie podjęto remediacji.
- Potencjalne tereny historycznie zanieczyszczone zgodnie z rejestrem prowadzonym na podstawie art. 101c ustawy Prawo ochrony środowiska:
  - działka o pow. 48,42 ha; teren Izolowanego Składowiska Odpadów przy ul. Lisiej na terenie byłych Z.Ch. Zachem,
  - działka o pow. 0,03 ha; teren przemysłowy, na którym zlokalizowana jest instalacja do produkcji i napraw pojazdów szynowych oraz instalacja do powierzchniowej obróbki.
- Tereny, na których występuje bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku w rejestrze prowadzonym przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na podstawie art. 25 ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie:
  - kompleks składowisk przy ul. Zielonej na terenie dawnych Z.Ch. Zachem wraz z obszarem migracji zanieczyszczeń w wodach podziemnych; postępowanie administracyjne zostało zakończone,

- działka przy ul. Fordońskiej 419 (teren stacji paliw nr 1071); prowadzone są działania zapobiegawcze lub naprawcze,
- studnie mieszkańców osiedla Łęgnowo-Wieś; prowadzone jest postępowanie administracyjne,
- działka nr 1/40 obręb 0136 przy ul. Hutniczej; postępowanie administracyjne zostało zakończone,
- działki przy ul. Startowej; prowadzone są działania zapobiegawcze i naprawcze,
- działka przy ul. Przemysłowej 8; postępowanie administracyjne jest w toku,
- działki przy ul. Petersona; dla części działek prowadzone są działania zapobiegawcze i naprawcze, dla innych postępowanie administracyjne jest w toku,
- działka przy ul. Hechlińskiego; postępowanie administracyjne zostało zawieszono.

Największym problemem w zakresie skażenia są tereny działalności dawnych Z.Ch. Zachem. Działania podjęte w 2023 r. w zakresie monitorowania i likwidacji zagrożeń oraz zwalczania negatywnych skutków wynikających ze skażenia terenów to:

- Realizacja przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy projektu „Remediacja terenów zanieczyszczonych w rejonie dawnych Z.Ch. Zachem w Bydgoszczy w celu likwidacji zagrożeń zdrowotnych i środowiskowych, w tym dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły oraz Morza Bałtyckiego”. W listopada 2023 r. odbyła się konferencja „Podsumowanie realizacji działań remediacyjnych w obszarze oddziaływania Kompleksu Składowisk Odpadów „Zielona” stanowiącego część wielkoobszarowego terenu zdegradowanego”. Przeprowadzone badania środowiska gruntowo-wodnego, kompleksowo weryfikujące skuteczność podjętych działań remediacyjnych, wykazały, że grunty w obszarze remediacji o powierzchni 26,9 ha spełniają wymagania dla gruntów III klasy zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi. Ponadto, we wszystkich próbkach wody podziemnej przebadane elementy fizykochemiczne zostały zaklasyfikowane do I, II i III klasy jakości zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych.

W wyniku działania instalacji remediacyjnej oczyszczono ok. 1 400 000 m³ wody podziemnej z substancji niebezpiecznych, usunięto z warstwy wodonośnej ponad 28,5 ton związków węgla organicznego, ponad 6,7 ton substancji niebezpiecznych związków fenolowych (indeks fenolowy).

- Badania prowadzone przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w ramach posiadanych kompetencji na terenie byłych Z.Ch. Zachem:
  - wykonanie badań środowiska dla potrzeb kontroli stanu jakości gruntów oraz czasowych zmian jakości wód podziemnych w rejonie i na przedpolu kompleksu składowisk odpadów „Zielona”,
  - prowadzenie działań remediacyjnych na przedpolu kompleksu składowisk odpadów „Zielona”.
- Wykonanie badań analitycznych wód podziemnych i powierzchniowych na terenie osiedla Łęgnowo-Wieś w Bydgoszczy oraz opracowanie raportu z prac monitoringowych.

W 2023 r. na zlecenie Miasta Bydgoszczy wykonano badania stanu wód podziemnych i powierzchniowych na terenie osiedla Łęgnowo-Wieś w celu bieżącej obserwacji poziomu zanieczyszczenia wód podziemnych migrujących z terenu dawnych Z.Ch. Zachem w kierunku osiedla. Przeprowadzono badania dla 23 próbek wód podziemnych pobranych z wybranych otworów obserwacyjnych i studni gospodarczych na terenie osiedla Łęgnowo-Wieś oraz dla 4 próbek wód powierzchniowych, pobranych z miejscowych cieków i zbiorników wodnych. Analizy laboratoryjne zostały przeprowadzone w zakresie substancji organicznych i nieorganicznych. Dla wszystkich pobranych 27 próbek wód podziemnych i powierzchniowych przeprowadzono badania laboratoryjne w zakresie podstawowych parametrów fizykochemicznych, substancji nieorganicznych oraz substancji organicznych. Zakres wykonanych badań odnosił się bezpośrednio do specyficznych warunków związanych z funkcjonowaniem dawnych Z.Ch. Zachem. Zarówno pobór, jak i badania laboratoryjne próbek wód podziemnych i powierzchniowych, wykonane zostały przez akredytowane

laboratorium. Uzyskane wyniki analiz laboratoryjnych próbek wody pobranych z 18 punktów monitoringowych pozwoliły zakwalifikować wody z tych miejsc do IV lub V klasy jakości wód podziemnych – wody złej jakości. Wody te charakteryzują się słabym stanem chemicznym. W próbkach wody pobranych z 9 punktów monitoringowych wartości badanych elementów fizykochemicznych nie przekraczają wartości granicznych określonych dla III klasy jakości wód podziemnych. Wody z tych punktów charakteryzują się dobrym stanem chemicznym. Badania pozwalają na stwierdzenie ogólnej poprawy jakości wód podziemnych, w stosunku do badań wykonanych w 2018 r. w większości punktów monitoringowych. Analiza porównawcza stanu chemicznego wód z 2022 r. i 2023 r. wykazała zbliżony rozkład zanieczyszczeń w wodach podziemnych i powierzchniowych.

▪ Ustawa o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych.

Miasto Bydgoszcz od października 2021 r. przygotowywało informacje, jak również opinie do projektu ustawy o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych. Przedstawiciele Miasta uczestniczyli w spotkaniu zorganizowanym w Ministerstwie Środowiska, w pracach Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Komisji Środowiska oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, a także w pracach Komisji Środowiska i Samorządu Terytorialnego i Administracji Publicznej Senatu Rzeczypospolitej Polskiej. Najważniejsze zgłaszane poprawki do projektu ustawy (poprawki nie zostały uwzględnione):

- zadania w zakresie prowadzenia działań związanych z poprawą stanu środowiska na wielkoobszarowym terenie zdegradowanym, z wyjątkiem działań prowadzonych na terenach zamkniętych, **stanowią zadania zlecone gminie,**
- koszty działań związanych z poprawą stanu środowiska na wielkoobszarowych terenach zdegradowanych, mogą być finansowane również ze środków **budżetu państwa,**
- dostosowanie definicji „wielkoobszarowy teren zdegradowany”, która umożliwi prowadzenie działań na całym wskazanym obszarze po byłych Z.Ch. Zachem,
- **wyodrębnienie z projektu ustawy obszaru byłych Z.Ch. Zachem i stworzenie dla tego obszaru odrębnej ustawy specjalnej** z uwagi na ogromną dysproporcję w powierzchni pozostałych obszarów wskazanych w projekcie ustawy, w odniesieniu do dostępnych środków finansowych i czasu potrzebnego na realizację działań poprawiających stan środowiska.

W dniu 12.09.2023 r. weszła w życie ustawa z dnia 16.06.2023 r. o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych, opublikowana w Dz. U. z 2023 r., poz. 1719. Ustawa ma na celu:

- rozpoznanie, przygotowanie i ocenę skali problemów związanych z ograniczaniem wpływu na środowisko i zdrowie ludzi wielkoobszarowych terenów zdegradowanych,
- usunięcie lub ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko i zdrowie ludzi wielkoobszarowych terenów zdegradowanych, w tym eliminację lub zabezpieczenie odpadów stwarzających zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi oraz oczyszczenie zanieczyszczonych terenów w celu późniejszego zagospodarowania,
- przywrócenie wielkoobszarowych terenów zdegradowanych do ponownego wykorzystania lub przygotowania do pełnienia nowych funkcji, o ile to możliwe.

Organem właściwym w sprawach wykonania działań w zakresie poprawy stanu środowiska na wielkoobszarowym terenie zdegradowanym jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta.

2030)STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

IV.1.4. Wysoka jakość środowiska i zachowanie jego zasobów.

Hałas

W 2022 r. wykonana została „Strategiczna mapa hałasu miasta Bydgoszczy” ze stanem na 2021 r. Mapa dostępna jest na portalu: <http://mapy.bydgoszcz.pl/bydgoszcz/monitwebapp>. Mapa powstała zgodnie z obowiązującymi przepisami i została przekazana do Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego, który jest zobowiązany do przygotowania na jej podstawie programu naprawczego.

Wyniki mapy akustycznej wykazały, że w Bydgoszczy w dalszym ciągu problemem jest hałas drogowy.

Wyniki mapy akustycznej z 2022 r.	
Hałas drogowy	Około 2,7% (9,3 tys.) mieszkańców narażonych jest na hałas przekraczający ustalone wartości dopuszczalne określone wskaźnikiem L_{DWN} . Około 3% (10,3 tys.) mieszkańców narażonych jest na hałas przekraczający ustalone wartości dopuszczalne określone wskaźnikiem L_N . Około 37% (128 tys.) osób narażonych jest na ekspozycję hałasu powyżej 55 dB określoną wskaźnikiem L_{DWN} . Największe narażenie na negatywne oddziaływanie hałasu występuje wzdłuż ulic: Grunwaldzka, Szubińska, Kruszwicka, Poznańska, Grudziądzka, Wały Jagiellońskie, Focha, 3 Maja, Markwarta, Skłodowskiej-Curie, Al. Wyszyńskiego, Fordońska, Wyzwolenia, Skarżyńskiego, Nad Torem, Żeglarska, Ludwikowo, Żwirki i Wigury, Solskiego, Wojska Polskiego, Glinki, Toruńska, Kaczyńskiego.
Hałas kolejowy	Nie ma przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu określonych wskaźnikami L_{DWN} oraz L_N .
Hałas tramwajowy	Przekroczenia odnotowano jedynie przy ul. Jagiellońskiej w porze nocnej.
Hałas lotniczy	Nie ma przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu określonych wskaźnikami L_{DWN} oraz L_N .
Hałas przemysłowy	Przekracza wartości dopuszczalne (nieprzekraczające 5 dB), dla niewielkiej liczby mieszkańców: ok. 0,08% dla L_{DWN} i ok. 0,14% dla L_N . Uciążliwości występują lokalnie. Przekroczenia zanotowano w 14 miejscach na terenie Bydgoszczy.

W ramach **Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Bydgoszczy** w 2023 r. wykonano pomiary hałasu w ramach analizy porealizacyjnej dotyczącej rozprzestrzeniania się hałasu w środowisku w porze dnia i nocy dla następujących inwestycji:

- Budowa linii tramwajowej wzdłuż ul. Kujawskiej na odcinku od ronda Kujawskiego do ronda Bernardyńskiego wraz z rozbudową ulic: Bernardyńskiej, Kujawskiej, Solskiego, Toruńskiej, Wojska Polskiego, Zbożowy Rynek i przebudowa ulic przyległych.

Na przekroczenia dopuszczalnych wartości w punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenach akustycznie chronionych, na odcinku przy ul. Bernardyńskiej, Kujawskiej, Solskiego, Toruńskiej, Wojska Polskiego, Zbożowy Rynek wpłynęły remonty wykonywane w czasie prowadzonych badań na analizowanym odcinku drogi, uniemożliwiając tym samym adekwatną ocenę standardowego natężenia ruchu. W związku z powyższym po zakończeniu inwestycji realizowanych przez MWiK w Bydgoszczy - sp. z o.o. planowane jest przeprowadzenie dodatkowych pomiarów kontrolnych w zakresie hałasu komunikacyjnego, w celu ponownej weryfikacji warunków akustycznych występujących na odcinkach wyżej wymienionych ulic.

- Budowa II etapu ul. Ogińskiego na odcinku od ul. Wojska Polskiego do ul. Jana Pawła II z przebudową ul. Glinki na odcinku ul. Jana Pawła II do ul. Magnuszewskiej oraz budową węzła drogowego Jana Pawła II – Glinki.

Wykonane pomiary wykazały przekroczenia dopuszczalnych wartości hałasu w punktach pomiarowych zlokalizowanych na odcinku od ul. Ujejskiego do ul. Cmentarnej oraz na ul. Glinki, na odcinku od ul. Komuny Paryskiej do ul. Magnuszewskiej. W czasie prowadzonych badań realizowane były prace budowlane związane z inwestycją MWiK w Bydgoszczy - sp. z o.o., co wpłynęło na nietypowy charakter ruchu w obszarze objętym pomiarami na analizowanym odcinku drogi, uniemożliwiając tym samym adekwatną ocenę standardowego natężenia ruchu. W związku z powyższym planowane jest przeprowadzenie dodatkowych pomiarów kontrolnych w celu ponownej weryfikacji warunków akustycznych występujących w otoczeniu omawianego fragmentu ul. Glinki, po zakończeniu robót.

- Budowa linii tramwajowej do dzielnicy Fordon z przebudową układu drogowego w ciągu ulic: Lewińskiego, Akademickiej i Andersa z węzłem integracyjnym w obszarze stacji kolejowej Bydgoszcz Wschód. Ze sprawozdania z pomiarów hałasu dla pory dnia i pory nocy emitowanego przez ruch tramwajowy i kołowy wynika, że w punkcie zlokalizowanym w rejonie ul. Studenckiej i ul. Strzeleckiego, w ciągu ul. Akademickiej w rejonie skrzyżowania z ul. Kaliskiego są dotrzymywane standardy jakości środowiska na terenach chronionych od źródeł komunikacyjnych.

Natomiast w ramach skarg interwencyjnych, Prezydent Miasta zlecił wykonanie pomiarów hałasu przemysłowego lub impulsowego ze źródeł pochodzących z następujących lokalizacji: ul. Gimnazjalna 8, ul. Nowotoruńska 12A, ul. Kcyńska 43, ul. Wyzwolenia 55, ul. Chodkiewicza 17, ul. Sandomierska 35, ul. Ugory 16, ul. Kanałowa 6.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

IV.1.4. Wysoka jakość środowiska i zachowanie jego zasobów.

V.1.1. Przyjazne, ekologiczne, funkcjonalne i bezpieczne rozwiązania transportowe.

Edukacja ekologiczna

Przedsięwzięcia edukacyjne prowadzone w 2023 r. adresowane były do wszystkich mieszkańców, a przede wszystkim do dzieci i młodzieży szkolnej. Liczne działania realizowano w różnorodnych formach. Były to m.in. konkursy, warsztaty, konferencje, akcje w celu zachęcenia do udziału jak najszerszego grona bydgoszczan. W 2023 r. w szkołach i placówkach oświatowych Miasto prowadziło działania na rzecz promocji postaw proekologicznych, m.in.:

- Bydgoski Grant Ekologiczny – wsparcie przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska, działaniami proekologicznymi i propagowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. O grant mogły ubiegać się przedszkola, szkoły, uczelnie wyższe, stowarzyszenia, fundacje i rady osiedli. W ostatnim naborze złożono 48 wniosków, a przyznano 36 grantów, które wpisały się w realizację następujących tematów priorytetowych:
  - Odkrywamy bydgoskie pomniki przyrody – odnalezienie pomników w przestrzeni miejskiej, „zaprzyżądzenie” się z nimi, poznanie ich historii, identyfikacja cech gatunkowych, wymagań siedliskowych, roli odgrywanej w przyrodzie – 17 grantów,
  - Zdrowy oddech dla Bydgoszczy – upowszechnienie wiedzy na temat zanieczyszczenia powietrza i działań, które można prowadzić dla jego poprawy – 6 grantów,
  - Woda bezcenny skarb – upowszechnianie wiedzy na temat sposobów zatrzymywania i gromadzenia wody w środowisku, promowanie aktywnego przeciwdziałania skutkom suszy oraz promocja zielonej infrastruktury – 13 grantów.
- Projekt edukacyjny „Czy to SmoK, czy SmoG? Profilaktyczny program ekologiczny dla dzieci przedszkolnych i uczniów klas pierwszych szkół podstawowych” realizowany w Bydgoszczy i okolicy. Program objęty został honorowym patronatem Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy oraz Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Celem projektu jest wykształcenie świadomości zagrożeń płynących z zanieczyszczenia powietrza. Zawiera on innowacyjny komplet scenariuszy oraz pomocy dydaktycznych i stanowi ważny punkt edukacji ekologicznej związanej ściśle z problemem smogu. W 2023 r. do projektu przystąpiło 25 placówek oświatowych.
- Projekt edukacyjny „Waga środowiska”, współorganizowany z Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli oraz objęty honorowym patronatem Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty i Prezydenta Miasta Bydgoszczy. Jego założeniem jest podejmowanie przez nauczycieli przedszkoli i klas I-III wraz ze swoimi uczniami działań proekologicznych na rzecz najbliższego środowiska. Do realizacji projektu przystąpiło 28 placówek.
- Szkolenia dla nauczycieli, współorganizowane z Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli, dotyczące jakości powietrza i wybranych problemów środowiskowych. Odbyły się 4 szkolenia, w których udział wzięły 122 osoby.
- Zajęcia edukacyjne dotyczące krążenia wody w przyrodzie dla 102 wychowanków przedszkolnych.
- Zdrowy oddech dla Bydgoszczy – piknik ekologiczny zorganizowany przez Rady Osiedla Okole i Wilczak – Jary, wzięło w nim udział około 800 osób.
- Forum Ochrony Środowiska – XXVIII Forum odbyło się pod hasłem „Wszystko o wodzie w mieście” i przeznaczone było dla uczniów szkół ponadpodstawowych. Miało formułę złożoną z panelu edukacyjnego składającego się z 4 prelekcji tematycznych oraz panelu konkursowego. W wydarzeniu wzięło udział 85 uczniów z 10 szkół. W części konkursowej zaprezentowane zostały mini projekty szkolne, które zostały zgłoszone przez zespoły z 6 placówek oświatowych i obrazowały koncepcje zagospodarowania wód opadowych w obrębie danej placówki.
- 6 gier typu LARP służących wzmocnieniu wiedzy o sposobach adaptacji do zmian klimatu na poziomie lokalnym przeprowadzonych w 5 placówkach oświatowych przez Fundację Artystyczno-Eventową „Fantazmat” w ramach tzw. „małych grantów”.

W czerwcu każdego roku Miasto podsumowuje działania i projekty ekologiczne prowadzone w szkołach i przedszkolach. Dzieci i młodzież, pod opieką nauczycieli, biorą udział w różnego rodzaju akcjach i konkursach. Placówki oświatowe, które uzyskają najwięcej punktów w ogólnej klasyfikacji konkursów ekologicznych w danym roku szkolnym, otrzymują nagrody finansowe. Najlepsze z najlepszych uzyskują tytuł EKOSzkoły i EKOPrzedzszkola. W 2023 r. tytuł EkoSzkoły, już po raz trzeci z rzędu, zdobyła Szkoła Podstawowa nr 56, a tytuł EkoPrzedzszkola – Przedszkole nr 70 „Stokrotka”.

W 2023 r. kontynuowano liczne akcje oraz organizowano wydarzenia proekologiczne, w tym m.in.:

- Czy wiesz czym oddychasz? – kampania edukacyjno-informacyjna z programu LIFE, którą realizowano razem z Uniwersytetem Wrocławskim. Celem projektu jest pogłębienie świadomości mieszkańców w zakresie jakości powietrza. W 2023 r. przeprowadzono m.in.:
  - konkurs literacki „Bajkowe opowieści o powietrzu i jego problemach”, adresowany do uczniów placówek oświatowych. Celem konkursu było omówienie zagadnień związanych z problemem zanieczyszczenia powietrza za pomocą bajki, która zawiera morał. W konkursie udział wzięli uczniowie 6 placówek, napłynęło 14 prac konkursowych,
  - zajęcia edukacyjne dla uczniów z 3 placówek oświatowych – 85 uczestników,
  - wykład „Jakość powietrza w Bydgoszczy – co zagraża naszemu oddechowi” podczas Małego Kongresu Ochrony Środowiska dla uczniów szkół podstawowych organizowanego przez Miejski Ośrodek Edukacji Nauczycieli; w kongresie wzięły udział 84 osoby,
  - 2 wykłady podczas Bydgoskiego Festiwalu Nauki – ok. 30 uczestników,
  - zrealizowano dwa animowane filmy edukacyjne dotyczące ekologicznych systemów grzewczych dla gospodarstw domowych, w szczególności pomp ciepła i ciepła systemowego oraz zalety termomodernizacji budynków i mieszkań,
  - w styczniu 2023 r. kontynuowano działanie punktów doradczo-konsultacyjnych z ekspertami ekologicznymi, którzy zachęcali do wymiany ogrzewania oraz zapewniali doradztwo w zakresie przygotowania wniosków na dofinansowanie wymiany źródeł ogrzewania, termomodernizację czy OZE.
- Dzień Ziemi z Czystą Puszcą Bydgoską – podczas, którego odbył się eko-piknik oraz sprzątanie terenów zielonych w Fordonie.
- Ekoprojekty – skierowane do organizacji pozarządowych, fundacji, stowarzyszeń, szkół, przedszkoli oraz osiedli. Nagradzane były projekty oraz inicjatywy w obszarze segregacji, selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów oraz dbania o czystość Bydgoszczy, których realizacja przyczynia się do wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców. Co miesiąc 3 najciekawsze projekty otrzymują nagrodę finansową. W 2023 r. zrealizowano 27 ekoprojektów, w których uczestniczyło 5 850 osób.
- Czysta Bydgoszcz. Podejmij wyzwanie – wspierano akcje sprzątania organizowane przez mieszkańców, w których uczestniczyły 1 424 osoby.
- EKOKLUBY – Podejmij wyzwanie – akcja skierowana do zawodników bydgoskich klubów sportowych polegająca na zgłoszeniu zaśmieconego miejsca, a następnie posprzątaniu tego terenu. Zrealizowano 22 akcje z udziałem 311 osób. Kluby sportowe, które wypełnią warunki określone w regulaminie, otrzymały voucher w wysokości 1 000 zł na zakup sprzętu sportowego lub działalność statutową służącą młodym sportowcom.
- Mobilna Szkoła Recyklingu – Miasto przeszkoliło blisko 3 500 uczniów z 152 placówek oraz 11 firm. Tematem zajęć były zasady segregacji odpadów komunalnych oraz wyjaśnienie idei recyklingu. Dodatkowo, w ramach spotkań w firmach, przedstawiono propozycje rozwiązań dla stworzenia tzw. „zielonego biura”.
- Letnia Akademia Recyklingu – zajęcia odbywały się w lipcu i sierpniu 2023 r. W wakacyjnych warsztatach dotyczących ekologii i recyklingu uczestniczyły 243 osoby.

- Międzynarodowy Dzień Ziemi 2023 – w corocznej akcji Miasto zaprasza przedszkola, szkoły, firmy oraz wszystkich mieszkańców Bydgoszczy do udziału w kwietniowych obchodach Międzynarodowego Dnia Ziemi. W akcji sprzątnięcia ulic, parków i lasów wzięło udział ok. 12 tys. osób.
- Sprzątnięcie Świata 2023 – do corocznego sprzątnięcia świata przystąpiło 78 placówek edukacyjnych. Poza akcjami sprzątnięcia zorganizowanych zostało szereg ekologiczno-edukacyjnych inicjatyw o charakterze warsztatów, wystąpień, pogadanek, konkursów plastycznych.
- Ekologiczny Dzień Dziecka – zorganizowany na terenie kampusu Politechniki Bydgoskiej, we współpracy z ProNatura Sp. z o.o. W obchodach wzięło udział ponad 900 osób.
- Eko-Aktywnie w Parku Nad Starym Kanałem – liczne atrakcje dla dzieci i dorosłych m.in.: rodzinna gra terenowa, rowerowa gra miejska, quizy, zadania ruchowe i manualne. Impreza przyciągnęła ok. 400 osób.
- Trzecia edycja projektu „Kultura-ProNatura” Miejskiego Centrum Kultury oraz ProNatury Sp. z o.o.
- Konkurs na zbiórkę nakrętek – organizowany przez Miasto i ProNaturę. Środki ze sprzedaży nakrętek wspierają rehabilitację i leczenie dzieci. W konkursie wzięło udział 70 placówek.
- Konkurs na zbiórkę baterii – organizowany przez Miasto i ProNaturę. Konkurs adresowany był do wszystkich poziomów szkół oraz przedszkoli, a także innych placówek oświatowych. W konkursie wzięły udział 54 placówki.

Miasto prowadziło również działania informacyjno-edukacyjne na stronach internetowych <https://www.czystabydgoszcz.pl/> oraz www.bydgoszcz.pl/ekologia. Przygotowane zostały kampanie edukacyjne, których celem było przypomnienie mieszkańcom jak ważna jest segregacja odpadów oraz zdrowy styl życia. Kampanie były prowadzone także z wykorzystaniem kanałów w socialmediach.

MWiK w Bydgoszczy - sp. z o.o. realizowała wiele różnorodnych form edukacji ekologicznej dla lokalnej społeczności, m.in.:

- programy edukacyjne na antenie TVP Bydgoszcz – *Woda Bydgoska*,
- w ramach projektu City Water Circle powstał przy obiektach muzealnych pilotażowy ogród deszczowy, pokazujący łatwy i prosty sposób wykorzystywania wód opadowych w przydomowych ogródkach. Projekt ten jest zachętą dla mieszkańców do włączenia się w walkę ze skutkami zmian klimatycznych,
- współpracując z uczelniami wyższymi, Spółka umożliwia obserwację prac w laboratorium, w obiektach stacji wodociągowych oraz oczyszczalni ścieków,
- Spółka włączała się w różne inicjatywy organizowane przez uczelnie np. Inżynieralia czy Bydgoski Festiwal Nauki.
- „Ścieżka edukacji ekologicznej”, która powstała na bazie zabytkowych obiektów starej Hali Pomp i Wieży Ciśnień oraz ścieżka ekologiczna zlokalizowana w sąsiedztwie oczyszczalni „Fordon”, w Łoskoniu.

Adaptacja miasta do zmian klimatu

Realizowane w 2023 r. działania związane z poprawą jakości powietrza, efektywnością energetyczną, rozwojem terenów zieleni, gospodarowaniem wodami opadowymi, mają także na celu ochronę klimatu i adaptację miasta do jego zmian. Dotychczasowe efekty realizacji zaplanowanych w **Planie adaptacji miasta Bydgoszczy do zmian klimatu do roku 2030** działań, osiągnięte na koniec 2023 r., przedstawiają się następująco:

Poddziałanie	Wskaźnik ^a	Horyzont czasowy	% wykonania lub (tak/nie)
Promocja i wdrożenie opracowanego "Katalogu zielono-niebieskiej infrastruktury" wśród mieszkańców, jako elementu systemu - rozwiązania służące retencjonowaniu wód opadowych i roztopowych	Liczba kampanii [szt.] - 4	2022	100%
Regularna pielęgnacja drzew ze szczególnym uwzględnieniem ich wieku i stanu w kontekście możliwości złamania/przewrócenia się	Wykonanie prac pielęgnacyjnych [tak/nie]	2030	tak
Konserwacja i utrzymanie wału przeciwpowodziowego Fordon-Łoskoń chroniącego m.in. oczyszczalnię ścieków Fordon	Wykonanie prac utrzymaniowych [tak/nie]	2030	tak
Zachowanie i przebudowa powierzchni asymilacyjnej w mieście	Powierzchnia terenów zieleni będących w utrzymaniu [ha] – 911,7	2030	112,6%
Likwidacja niskiej emisji - dotacje na wymianę pieców opalanych paliwem stałym zgodnie z programami ochrony powietrza	Liczba zlikwidowanych źródeł ciepła na paliwo stałe w budynkach i lokalach mieszkalnych [szt.] – 1 200	2030	25,3%
Nowy program ograniczania niskiej emisji	Liczba zlikwidowanych źródeł ciepła na paliwo stałe w budynkach i lokalach mieszkalnych [szt.] – 4 200	2027	51,2%
Zwiększenie efektywności energetycznej poprzez przebudowę oraz termomodernizację sieci ciepłowniczej na terenie miasta Bydgoszczy – etap I	Długość wybudowanej sieci ciepłowniczej [km] – 6,62	2021 (2023)	122,4%
	Długość zmodernizowanej sieci ciepłowniczej [km] – 22,61		79,6%
Budowa sieci ciepłowniczej na terenie miasta Bydgoszczy umożliwiającej wykorzystanie energii ciepłej wytworzonej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji	Długość wybudowanej sieci ciepłowniczej [km] – 18,72	2023	99,3%
Budowa i utrzymanie fontann i kurtyn wodnych, utrzymanie pergoli wodnej i ulicznych źródeł wody pitnej, rozdawanie wody pitnej przechodniom, zacienianie terenów rekreacyjno-sportowych	Bieżące utrzymanie fontann, pergoli wodnej i ulicznych źródeł wody pitnej [tak/nie]	2030	tak
	Liczba zacienionych terenów rekreacyjno-sportowych [szt.] – 20		130,0%
	Liczba kurtyn wodnych [szt.] – 11		109,1%
Zazielenianie miasta - Realizacja projektu "Rewaloryzacja Parku Ludowego im. Wincentego Witosa w Bydgoszczy"	[tak/nie]	2030	tak
Projekt "Budowa i przebudowa kanalizacji deszczowej i dostosowanie sieci kanalizacji deszczowej MWiK do zmian klimatycznych na terenie miasta Bydgoszczy"	Długość wybudowanej sieci kanalizacji deszczowej [km] – 14	2022 (2023)	64,3%
	Długość przebudowanej sieci kanalizacji deszczowej [km] – 90		100,0%
	Liczba wybudowanych urządzeń służących gospodarowaniu wodami opadowymi [szt.] – 81		106,2%

Poddziałanie	Wskaźnik ^a	Horyzont czasowy	% wykonania lub (tak/nie)
Rozbudowa Inteligentnych Systemów Transportowych w Bydgoszczy	Liczba obiektów wyposażonych w sygnalizację świetlną włączonych do systemu ITS [szt.] – 141	2030	70,9%
Modernizacja i rozbudowa systemu ostrzegania mieszkańców przed powodzią (od Zbiornika Koronowskiego)	Liczba syren alarmowych [szt.] – 48	2030	4,2%
Rozbudowa meteorologicznego systemu pomiarowego miasta z uwzględnieniem biomonitoringu	Liczba zamontowanych stacji meteorologicznych [szt.] – 4	2030	0,0%
Modernizacja wału przeciwpowodziowego Fordońsko	Wykonanie prac modernizacyjnych [tak/nie]	2030	nie
Zazielenianie miasta - wzbogacanie szaty roślinnej, przebudowa istniejących parków i tworzenie parków kieszonkowych (mikro skwerów) na terenach gminnych	Park kieszonkowy, zagospodarowanie skweru prof. J. Kałużnego, modernizacja Skweru Inwalidów Wojennych, Ogród społeczny ze ścieżką sensoryczną na Wzgórzu Wolności [tak/nie]	2021	tak
Budowa kąpielisk miejskich	Liczba obiektów oddanych do użytku [szt.] – 3	2024	0,0%
Informowanie i edukacja mieszkańców o zagrożeniach związanych ze zjawiskami klimatycznymi oraz o podjętych i planowanych działaniach adaptacyjnych	[tak/nie]	2030	tak

^aWartości docelowe wskaźników wynikają z zapisów dokumentu.

Źródło: Wydział Zintegrowanego Rozwoju i Środowiska Urzędu miasta Bydgoszczy

Ponadto prowadzone były prace związane z działaniami:

- budowa centralnego systemu sterowania i systemu zabezpieczeń oraz modernizacja urządzeń kaskady energetycznej na rzece Brdzie. Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego m. Koronowa i m. Bydgoszczy z uwzględnieniem zdolności przepustowej obiektów hydrowęzła bydgoskiego,
- utrzymanie korytarzy przewietrzania miasta i korytarzy ekologicznych,
- zakup nowoczesnego taboru autobusowego i tramwajowego.

Osiągnięte wielkości wskaźników celów miejskiego planu adaptacji do zmian klimatu

Wskaźnik	Wartość bazowa 2019 r.	2020	2021	2022	2023	Wartość docelowa
Liczba miejsc na wale przeciwpowodziowym, w przypadku których podejmowano interwencje	0	0	0	0	0	spadek
Powierzchnia terenów zieleni urządzonej dostępnej dla mieszkańców [ha]	904,63	904,63	1 018,21	1 018,21	1 027,01	wzrost
Liczba interwencji związanych z podtopieniami po deszczach długotrwałych i nawałnych	3	9	9	25	12	spadek
Liczba dni w roku, w których wystąpiło przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla stężeń dobowych PM10 (norma 50 µg/m ³)	38 ^a 49 ^b	24 ^a 20 ^b	44 ^a 54 ^b	29 ^a 19 ^b	12 ^a 7 ^b	spadek
Liczba interwencji Straży Pożarnej w zakresie powalonych drzew, konarów	178	268	482	552	93	spadek

Wskaźnik	Wartość bazowa 2019 r.	2020	2021	2022	2023	Wartość docelowa
Odsetek miejskiego taboru publicznego wyposażonego w klimatyzację [%]	49	51	55	59	61	wzrost
Liczba zgonów spowodowanych chorobami układu oddechowego i krążenia	1 636	1 605	2 089	1 430	b.d.*	spadek
Liczba wyjazdów służb medycznych w dniach z wysoką temperaturą [l.]	8 633	5 750	5 212	5 748	7 192	spadek

^aDane ze stacji pomiarowej Bydgoszcz, ul. Warszawska.

^bDane ze stacji pomiarowej Bydgoszcz, pl. Poznański.

*Planowana publikacja danych - III kwartał 2024 r.

Źródło: Wydział Zintegrowanego Rozwoju i Środowiska Urzędu miasta Bydgoszczy

2030)STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

IV.1.3. Ochrona klimatu i adaptacja do zmian klimatu.

IV.1.4. Wysoka jakość środowiska i zachowanie jego zasobów.

Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze IV.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2020	2021	2022	2023	Wartość docelowa/ tendencja
Cel IV.1. ZRÓWNOWAŻONE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI ŚRODOWISKA							
IV.1.1. Ład przestrzenny	Udział powierzchni miasta objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	37,4% (2018)	39,3%	39,5%	39,8%	40,7%	50% lub więcej
IV.1.2. Czyste powietrze	Roczna ocena jakości powietrza pod względem ochrony zdrowia (najniższa ocena wśród badanych parametrów)	Klasa C (2018)	Klasa C	Klasa C	Klasa C	b.d.	Klasa B
	Liczba dni z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu stężeń dobowych pyłu zawieszonego PM10 w ciągu roku:						poniżej 35 dni
	– pl. Poznański (pomiar automatyczny)	85 (2018)	20	54	19	7	
	– ul. Warszawska (pomiar automatyczny)	81 (2018)	25	40	29	14	
IV.1.3. Ochrona klimatu i adaptacja do zmian klimatu	Pojemność miejskich urządzeń do retencjonowania wody opadowej	10,8 tys. m ³ (2018)	11,6 tys. m ³	11,6 tys. m ³	12,0 tys. m ³	37,5 tys. m ³	45 tys. m ³
	Udział terenów zieleni: lasów, parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej oraz ulicznej w powierzchni miasta	36,9% (2018)	34,1%	34,1%	34,3%	b.d.*	utrzymanie poziomu
	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych, z wyłączeniem innych niż niebezpieczne odpady budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne (dane liczone od 2020 r.)	–	42,4%	24,8% ^a	37,2%	36,5%	60%
	Roczna emisja CO ₂ z terenu całego miasta	2 518 907 Mg CO ₂ e (2018)	2 138 664 Mg CO ₂ e	2 169 557 Mg CO ₂ e	2 096 120 Mg CO ₂ e	1 989 715 Mg CO ₂ e	tendencja spadkowa

*Dane statystyki publicznej będą dostępne w III kwartale 2024 r.

^aRozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 3.08.2021 r. zmieniono sposób obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. Nowelizacja ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach z dnia 17.12. 2020 r. zmieniła wysokość wskaźnika do osiągnięcia w 2021 r. i latach następnych.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2020	2021	2022	2023	Wartość docelowa/ tendencja
IV.1.4. Wysoka jakość środowiska i zachowanie jego zasobów	Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem	26,0% (2018)	24,6%	24,6%	24,6%	b.d.*	utrzymanie poziomu
	Potencjał ekologiczny rzeki Brdy (w pięciostopniowej skali, klasa I – bardzo dobry, klasa V – zły)	klasa II (2017)	b.d.**	b.d.**	b.d.**	b.d.**	utrzymanie poziomu
	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w ciągu roku	34,7 m ³ (2018)	35,6 m ³	35,4 m ³	35,4 m ³	b.d.***	poniżej 33 m ³
	Udział odpadów posegregowanych w ogólnej ilości odpadów komunalnych (dane liczone od 2020 r.)	–	45,1%	47,0%	45,6%	45,7%	tendencja wzrostowa

*Dane statystyki publicznej będą dostępne w III kwartale 2024 r.

**Główny Inspektorat Ochrony Środowiska rozpoczął kolejny cykl badań dla punktu JCWP w 2022 r.

***Dane statystyki publicznej będą dostępne w IV kwartale 2024 r.

OBSZAR V.

NOWOCZESNY TRANSPORT I KOMUNIKACJA

Dostępność zewnętrzna

Bydgoszcz jest ważnym, krajowym węzłem transportowym, w którym zbiegają się szlaki kolejowe, drogowe, wodne śródlądowe oraz funkcjonuje międzynarodowy port lotniczy.

Węzeł kolejowy w Bydgoszczy tworzą szlaki kolejowe łączące Trójmiasto (porty morskie) ze Śląskiem i Wrocławiem (linie nr 131 i nr 201) oraz Szczecin (port morski) z Warszawą (linia nr 18). Ich uzupełnieniem jest linia nr 209 do Chełmży. Ponadto Bydgoszcz znajduje się na trasie linii nr 356, będącej najkrótszym połączeniem z Poznaniem. PKP PLK podpisała z firmą Databout umowę na opracowanie dokumentacji przedprojektowej i projektowej dla rewitalizacji odcinków linii nr 356 i 281. W 2023 r. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska rozpoczęła postępowanie o wydanie decyzji środowiskowej dla rewitalizacji linii kolejowej nr 356 pomiędzy granicą województwa wielkopolskiego i Kcynią oraz linii nr 281 pomiędzy Kcynią i Nakłem. Realizacja tej inwestycji pozwoli uruchomić połączenia z Bydgoszczy przez Nakło do Kcyni, a dalej przez Wągrowiec do Poznania.

Projekt „Prace na alternatywnym ciągu transportowym Bydgoszcz - Trójmiasto” obejmuje swoim zakresem modernizację linii kolejowych nr: 201 Maksymilianowo - Gdynia Główna, 214 Somonino - Kartuzy, 229 Stara Piła - Głincz - Kartuzy, 234 Kokoszki - Stara Piła oraz 131 na stacji Maksymilianowo. W 2023 r. PKP PLK S.A. unieważniło przetarg na modernizację odcinka Kościerzyna – Somonino (nr 201), ze względu na błędy w dokumentach udostępnionych w trakcie procedury przetargowej. Kolejny przetarg PKP PLK S.A. zapowiedziały na 2024 r. Po zakończeniu inwestycji zwiększy się prędkość pociągów pasażerskich do 160 km/h oraz towarowych do 120 km/h na odcinku Maksymilianowo - Kościerzyna i odpowiednio do 140 km/h oraz 100 km/h na odcinku Kościerzyna - Gdynia Główna. Linia kolejowa nr 201 ma nie tylko znaczenie krajowe, ale też europejskie – w 2013 r. została uznana za element sieci kompleksowej TEN-T. Po przebudowie stanowić będzie główną linię transportową z południa na północ do trójmiejskich portów. Linia jest kluczowa dla przyszłego **terminala intermodalnego Bydgoszcz-Emilianowo**. Będzie to węzeł przeładunkowy stanowiący tzw. suchy port dla morskich portów w Trójmieście, oparty o transport kolejowo-drogowy. W 2023 r. wójt gminy Nowa Wieś Wielka wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla planowanej inwestycji. Bydgoskie Forum Ekologiczne złożyło odwołanie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które w orzeczeniu utrzymało decyzję środowiskową, nadając jej status wykonalności. Bydgoskie Forum Ekologiczne zaskarżyło decyzję środowiskową do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. W 2023 r. wybrano wariant terminalu oparty o suwnice RMG, która pozwoli realizować przeładunki bezpośrednio na pociąg.

W 2022 r. Miasto starało się o nadanie Bydgoszczy statusu węzła drogowo-kolejowego sieci bazowej TEN-T w ramach korytarza Bałtyk - Adriatyk. Z inicjatywy Nowego Bursztynowego Szlaku została złożona petycja do Parlamentu Europejskiego. W lutym 2024 r. Komisja TRAN Parlamentu Europejskiego przyjęła treść rozporządzenia o rewizji sieci TEN-T. W dniu 24.04.2024 r. w tej sprawie odbyło się ostateczne głosowanie Parlamentu Europejskiego. Niestety w ostatecznej wersji dokumentu nie znalazło się przeniesienie Bydgoszczy do sieci bazowej TEN-T. Bydgoszcz utrzyma status węzła sieci kompleksowej TEN-T, który został jej nadany w 2013 r. Dodatkowo w dokumentach unijnych znajdzie się zapis o drugim węźle Bydgoszcz Południe (Emilianowo).

W 2023 r. PKP PLK S.A. ogłosiło przetarg na zaprojektowanie i budowę „mijanki” Bydgoszcz Fordon na linii nr 209 Kowalewo Pomorskie - Bydgoszcz Wschód. W ramach prac planuje się m.in. przebudowę układu torowego na przystanku Bydgoszcz Fordon, która zwiększy przepustowość linii. Przebudowane zostaną perony, a peron numer 2 zostanie zbudowany w nowej lokalizacji, bliżej osiedla Bajka. Dzięki budowie nowego przystanku o roboczej nazwie „Bydgoszcz Stary Fordon” zwiększy się dostęp do kolei w tej części miasta.

W granicach administracyjnych miasta przebiegają drogi krajowe: DK nr 80 (Pawłówek - Bydgoszcz - Toruń - Lubicz), DK nr 10 (granica państwa/Lubieszyn - Piła - Bydgoszcz - Toruń - Płońsk) oraz droga ekspresowa S5 i S10 (obwodnica miasta).

W zakresie budowy **drogi ekspresowej S10** w 2023 r. trwały prace projektowe, których skutkiem było złożenie do Wojewody Kujawsko-Pomorskiego wniosków o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej w zakresie:

- odcinka 1 od węzła Bydgoszcz Południe do węzła Emilianowo wraz z rozbudową drogi krajowej nr 25,
- odcinka 2 od węzła Emilianowo do węzła Solec,
- odcinka 3 od węzła Solec do węzła Toruń Zachód.

Dla tych odcinków S10 uzyskano niezbędne uzgodnienia, w tym branżowe z gestorami sieci, a także z zarządcą terminala intermodalnego. W 2024 r. planowane jest złożenie wniosku o ZRID dla odcinka 4 od węzła Toruń Zachód do węzła Toruń Południe. Po otrzymaniu decyzji ZRID, wykonawcy S10 przystąpią do realizacji robót budowlanych. Droga ekspresowa S10 utworzy nowoczesny szlak drogowy po południowej stronie Wisły, pomiędzy Bydgoszczą i Toruniem. Bydgoszcz uzyska trasę szybkiego ruchu do autostrady A1. Dodatkowo w ramach budowy 1 odcinka S10 planowana jest rozbudowa drogi krajowej nr 25 na długości 5,4 km, a w tym rozbudowa węzła drogowego Bydgoszcz Południe oraz budowa węzłów drogowych Zielona i Brzoza. Rozbudowa drogi krajowej nr 25 na tym odcinku znacznie usprawni ruch drogowy na trasie Bydgoszcz – Inowrocław. Dla odcinka S10 od połączenia z istniejącą obwodnicą Wyrzyska w województwie wielkopolskim do węzła Bydgoszcz Zachód na drodze S5, w 2022 r. wydana została decyzja ustalająca środowiskowe uwarunkowania dla inwestycji, która stała się ostateczna. W 2023 r. rozpoczęto procedurę przetargową na wykonanie badań geologicznych i rozpoznanie podłoża – podpisanie umowy z wykonawcą dla tego zadania planowane jest w 2024 r. Realizacja inwestycji S10 od Bydgoszczy do Wyrzyska planowana jest na lata 2026-2029.

Droga S10 stanowić będzie alternatywny szlak transportowy na północ od autostrady A2. W docelowym kształcie S10 łączy Warszawę ze Szczecinem, prowadząc przez Piłę, Bydgoszcz i Toruń, łącząc liczne trasy szybkiego ruchu (A1, A6, S3, S5, S11).

Znaczącym elementem systemu transportowego miasta oraz Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego jest położony zaledwie 3 km od centrum Bydgoszczy Port Lotniczy Bydgoszcz S.A. Lotnisko znajduje się w centralnej części województwa i jest jedynym międzynarodowym portem lotniczym w regionie. Począwszy od 2022 r. zauważalne jest odbudowywanie ruchu pasażerskiego po okresie pandemii Covid-19. W 2023 r. liczba obsłużonych pasażerów na bydgoskim lotnisku wzrosła w stosunku do 2020 r. o 105,2%, a w stosunku do 2022 r. o 25,6%.

Podstawowe informacje w zakresie ruchu lotniczego

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba pasażerów obsłużonych na bydgoskim lotnisku	127 959	99 303	253 361	366 067
Operacje lotnicze ogółem	1318	1153	2 153	2 704
Stałe połączenia z portami zagranicznymi	9	5	6	5
Stałe połączenia z portami krajowymi	1	2	2	2
Połączenia czarterowe	1	1	2	4

Źródło: Port Lotniczy Bydgoszcz S.A.

W 2023 r. realizowano 5 stałych połączeń z portami zagranicznymi, tj. do Londynu Stansted i Luton, Birmingham, Dublinu i Bristolu oraz 4 zagraniczne połączenia czarterowe do Turcji (Antalya), Bułgarii (Burgas) i Grecji (Rodos i Kreta). W 2023 r. lotnisko odnotowało rekordowy wynik 60 310 odprawionych pasażerów w ruchu

czarterowym. Stałe połączenia zagraniczne obsługiwane były przez przewoźnika Ryanair, z wyjątkiem połączenia Londyn Luton, które było obsługiwane także przez przewoźnika Wizz Air. Ponadto za pośrednictwem PLL LOT realizowano 2 stałe połączenia krajowe, tj. do Warszawy i Krakowa.

Poza prowadzeniem cywilnej działalności, lotnisko posiada infrastrukturę ważną z punktu widzenia militarnego, dzięki czemu pełni rolę stałego partnera Wojskowych Zakładów Lotniczych nr 2.

Transport w mieście

Sieć dróg w 2023 r. wynosiła 761,49 km. Na 1 km² powierzchni miasta przypadło 4,33 km dróg publicznych.

Długość dróg w Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Drogi ogółem (w km)	758,66	761,41	761,56	761,49
Udział dróg o nawierzchni utwardzonej w drogach ogółem (w %)	74,7	75,2	75,6	75,7
Układ podstawowy (w km), w tym:	183,71	184,08	184,12	183,7
drogi krajowe	40,21	19,37 ^a	19,37	19,37
drogi wojewódzkie	10,94	32,16 ^a	32,24	38,71 ^a
drogi powiatowe	132,56	132,56	132,52	125,62 ^a
Układ obsługujący (w km), w tym:	574,96	577,33	577,43	577,80
drogi gminne	574,96	577,33	577,43	577,80

^aRóżnice w długości dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych wynikają ze zmian w kategoryzacji odcinków dróg S5, S10, DK25, ul. Nakielskiej i ul. Łochowskiej.

Źródło: Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy

Decyzją Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dniem 1.01.2023 r. ul. Nakielska uzyskała status drogi wojewódzkiej nr 293. Zmiana kategorii drogi umożliwi dostęp do puli środków związanych z przebudową dróg w ramach FEKP 2021-2027.

W 2023 r. wzrosła liczba zarejestrowanych w mieście pojazdów, a wskaźnik liczby samochodów osobowych na 1 000 mieszkańców wyniósł 714.

Liczba zarejestrowanych pojazdów

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Pojazdy ogółem, w tym:	286 323	291 641	297 146	302 527
samochody osobowe	221 193	225 443	229 063	233 117
autobusy	1 395	1 404	1 425	1 444
samochody ciężarowe	31 404	31 775	31 812	32 050
jednoślady (motorowery i motocykle)	19 132	19 466	19 964	20 465
naczepy i przyczepy	7 344	7 498	7 666	7 844
pozostałe pojazdy	5 855	6 055	7 216	7 607
Wskaźniki motoryzacyjne:				
pojazdy ogółem/1 000 mieszkańców	844	873	900	927
samochody osobowe/1 000 mieszkańców	652	675	694	714

Źródło: Wydział Uprawnień Komunikacyjnych Urzędu Miasta Bydgoszczy

W 2023 r. bydgoszczanie najczęściej podróżowali samochodami osobowymi napędzanymi benzyną (60,3% wszystkich samochodów osobowych). Na drugim miejscu znajdowały się samochody napędzane olejem napędowym (23,5%), a na trzecim gazem LPG (11,8%).

Pojazdy w 2023 r.	
1 719	pojazdy na 1 km ² powierzchni miasta
1 325	samochody osobowe na 1 km ² powierzchni miasta
20	wartość przyrostu samochodów na 1 000 mieszkańców

Parkowanie w mieście opiera się na systemie parkingów ulicznych oraz parkingach specjalnych P&R. Systematyczny przyrost pojazdów oraz wzrost ruchu samochodowego stwarza potrzebę jego ograniczenia w centrum miasta. W strefie centralnej parkowanie jest regulowane dzięki funkcjonującej Strefie Płatnego Parkowania, podzielonej na 3 podstrefy cenowe. Opłaty za parkowanie pojazdów w bydgoskiej SPP obowiązują od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00-17.00, parkowanie pojazdem elektrycznym jest bezpłatne.

W mieście wybudowano parkingi typu Park&Ride („parkuj i jedź”), które skierowane są do osób mieszkających poza Bydgoszczą, dojeżdżających do szkoły lub pracy. Ma to ograniczyć ruch samochodowy w ścisłym centrum miasta i wzmocnić transport publiczny. System ten tworzy parking w centrum miasta przy ul. Grudziądzkiej (285 miejsc) oraz 4 parkingi położone przy ważnych węzłach komunikacyjnych:

4 257	miejsca parkingowe w SPP
780	miejsc na parkingach Park&Ride
64	miejsca na parkingach Bike&Ride

- Parking Las Gdański (skrzyżowanie ul. Gdańska - ul. Rekreacyjna) – 120 miejsc,
- Rondo Kujawskie (w pasie dzielącym ul. Kujawskiej - wlot południowy) – 140 miejsc,
- Parking na Węzle Zachodnim (skrzyżowanie ul. Nad Torem - ul. Grunwaldzka) – 75 miejsc,
- Parking Przylesie (rejon skrzyżowania ul. Akademicka - ul. Korfantego) – 160 miejsc.

Parking przy ul. Grudziądzkiej to 6-kondygnacyjny obiekt, na którym łącznie może parkować 570 samochodów. Na tym parkingu podzielono miejsca w ramach SPP (285 miejsc) oraz w ramach systemu P&R (285 miejsc). W 2023 r. otwarto drugą część parkingu wchodzącą w skład Park&Ride. W obiekcie tym powstały też 2 stanowiska do ładowania samochodów elektrycznych.

W 2023 r. uruchomiono bezpłatną aplikację na telefon „Park & Ride Bydgoszcz”, w której można znaleźć informacje dotyczące zasad parkowania, zajętości parkingów, cen za parkowanie oraz rozkłady jazdy. Moduł naprowadzania na poszczególne parkingi jest aktualizowany na bieżąco i zależy od zajętości miejsc na poszczególnych parkingach.

Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej i tramwajowej

W 2023 r. zrealizowano wiele inwestycji niezbędnych dla miasta. Największą inwestycją była budowa nowego mostu tramwajowego i drogowego nad Brdą oraz nowego torowiska na ul. Perłowej. Przebudowane zostały też jezdnie ulic Toruńskiej i Fordońskiej. Wykonawca kontynuował w 2024 r. prace przy istniejącym moście oraz budowie nowych chodników i dróg rowerowych. Dzięki temu tramwaje szybciej dojadą z Górnego Tarasu do Fordonu.

Miasto od lat stawia na ekologiczny transport tramwajowy. W 2023 r. Miasto rozszerzyło zamówienie w PESA Bydgoszcz S.A. dotyczące zakupu tramwajów. Do wcześniej zamówionych (w 2022 r.) 10 pojazdów, dołączy kolejnych 30 tramwajów. łącznie zamówiono 40 nowych pojazdów, co pozwoli do 2025 r. powiększyć liczbę tramwajów niskopodłogowych do 75 sztuk. Planuje się, że do 2030 r. Bydgoszcz będzie jednym z pierwszych polskich miast z całkowicie wymienioną flotą tramwajów. W 2023 r. Miasto otrzymało 10 nowych pojazdów z bydgoskiej Pesy.

W 2023 r. podpisano umowę z wykonawcą na przygotowanie dokumentacji projektowej dla nowej linii tramwajowej z ronda Kujawskiego do pętli tramwajowej przy ul. Bielickiej. Dwutorowa linia tramwajowa o długości 3,4 km pozwoli na lepsze skomunikowanie licznie zamieszkałego Szwederowa, Górzyskowa oraz części Błonia z centrum miasta. Będzie to alternatywna trasa pomiędzy Górnym Tarasem, a Śródmieściem.

Zakończono budowę dwóch wiedeńskich przystanków tramwajowych na ul. Gdańskiej na wysokości ul. Chodkiewicza. Poprawiły one bezpieczeństwo poprzez wymuszenie zredukowania prędkości przez kierowców oraz ułatwiły podróże osobom z niepełnosprawnościami. Docelowo planowana jest budowa takich wyniesionych przystanków na całej długości ul. Gdańskiej.

W 2023 r. oddano do ruchu nowy wiadukt zachodni w ciągu al. Armii Krajowej, który podobnie jak wiadukt wschodni, ma najwyższą nośność, jaką przewidują normy budowlane dla obiektów inżynierskich. Powstał nowy obiekt nad linią PKP oraz przeprowadzono gruntowny remont nawierzchni i rozbudowano istniejące chodniki pod wiaduktem. Łukowa konstrukcja wyposażona została w trasy dla pieszych i rowerzystów oraz wybudowano nowe energooszczędne oświetlenie.

Zakończono inwestycje drogową w Łęgnowie. Zmiany zaprojektowano we współpracy z inwestorami prowadzącymi centra logistyczne. Dzięki nowemu łącznikowi prowadzącemu do ul. Nowotoruńskiej, ciężarówki nie przejeżdżają przed zmodernizowaną szkołą przy ul. Hutniczej.

W 2023 r. dzięki Programowi utwardzania ulic gruntowych, rządowemu wsparciu, BBO oraz Programowi Inicjatywy Lokalnych 20 ulic gruntowych zyskało twardą nawierzchnię. Podstawową formą realizacji osiedlowych inwestycji drogowych jest od kilku lat Program utwardzania ulic gruntowych zlokalizowanych na terenie miasta Bydgoszczy. Pakiet zadań został wybrany na podstawie takich parametrów jak gęstość zaludnienia, ważność ulicy w układzie transportowym miasta i liczba ulic. W oparciu o ten program w 2023 r. zakończono budowę: ul. Smukalskiej na odcinku od ul. Błądzimskiej do ul. Rajskiej (długość 2,9 km), ul. Wycieczkowej (długość 166 m), ul. Sowiej (długość 230 m), ul. Strusiej (długość 230 m), ul. Odrzańskiej (długość 165 m). Realizowano także zadania:

- ul. Podleśna – wyłoniono wykonawcę na wykonanie dokumentacji projektowej, zakończono prace projektowe, uzyskano decyzję ZRID,
- ul. Bortnowskiego (od ul. Wyzwolenia do ul. Dorodnej), ul. Kogucia – wyłoniono i rozpoczęto prace w formule „zaprojektuj i zbuduj”,
- ul. Gradowa i ul. Gościeradzka – uruchomiono procedurę przetargową na wykonawstwo w formule „zaprojektuj i zbuduj”,
- wykonanie koncepcji programowo-przestrzennych i programów funkcjonalno-użytkowych dla następujących ulic: Wejherowska, Rajdowa, Platynowa, Przyłubska, Sowia, Pszczelna, Kogucia, Strusia, Odrzańska, Gradowa, Wycieczkowa, Podhalańska, Bortnowskiego, Gościeradzka, Krynicka, Kudowska, z czego pierwsze 4 zostały już oddane do ruchu,
- wykonanie nawierzchni przepuszczalnej dla ulic: Gołębiej (od ul. Żwirki i Wigury w kierunku WZL2), Sępiej, Mewiej, Kotwicznej, Indyczej, Pokładowej, Wodnej, z czego w 2023 r. wykonano: ul. Indyczą w 50% długości. Drogi będą miały nawierzchnię z kostki betonowej typu „eko” lub tradycyjną.

Na zadaniach realizowanych z dofinansowaniem centralnym (Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg) układano eko-kostkę. Jest to nawierzchnia przepuszczalna, co (w odróżnieniu od płyt ażurowych) nie ogranicza tonażu dla ruchu pojazdów, jaki został określony na 2,5 t. W ramach programu w 2023 r. utwardzono: ul. Charzykowską, ul. Szamarzewskiego, ul. Baranowskiego, ul. Piaski, ul. Janowiecką, ul. Kętrzyńską, ul. Ciechocińską, ul. Żeromskiego, ul. Ławską, ul. Kromera. W ramach Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego utwardzono płytami ażurowymi ulice: Łebską (od ul. Bruskiej do ul. Piaśnickiej), Okólną (od posesji nr 10 w kierunku ul. Świetlicowej), Piekary, Góralską, Korzeniowskiego, Wioślarską, Inwalidów (nakładka), parking przy ul. Topolowej 6 oraz parking przy ul. Pestalozziego. W ramach Programu Inicjatyw Lokalnych 25/75 została przebudowana ul. Tra-nowa i ul. Przemyska oraz rozpoczęto przebudowę ul. Trägerów.

W 2023 r. równanie dróg gruntowych realizowane było poprzez działania polegające na tzw. profilowaniu interwencyjnym w oparciu o przeglądy stanu ulic, zgłoszenia mieszkańców oraz interwencje przyjmowane z wykorzystaniem aplikacji Dbamy o Bydgoszcz.

Prowadzono prace projektowe zmierzające do likwidacji kładki dla pieszych na ul. Wojska Polskiego. W tym miejscu powstanie przejście dla pieszych na poziomie jezdni, co ułatwi korzystanie z przystanków tramwajowych osobom starszym i z niepełnosprawnościami. Zyskają też rowerzyści, nowy przejazd połączy drogi rowerowe wybudowane po obu stronach jezdni.

Dużym wyzwaniem dla Miasta jest modernizacja ul. Nakielskiej, która będzie odbywała się w etapach. Przygotowanie dokumentacji na wszystkie odcinki poprzedzono szerokimi konsultacjami społecznymi oraz uzgodnieniami. Ostatnia tura konsultacji przeprowadzona w 2023 r. dotyczyła sposobu rozbudowy odcinków przebiegających przez Wilczak i Jary od ul. Bronikowskiego do ronda Grunwaldzkiego. W 2023 r. podpisano umowę z wykonawcą prac projektowych przebudowy ul. Nakielskiej od ul. Bronikowskiego do ul. Lisiej.

Projektanci opracowują również koncepcję przebudowy Węzła Wschodniego i Wiaduktów Warszawskich. W 2024 r. kontynuowane będą jeszcze prace przy uszkodzonym nasypie mostu Pomorskiego.

Kontynuowano kompleksową rewitalizację placu Kościeleckich, a w 2024 r. prowadzona będzie również przebudowa placu Wolności. Trwała przebudowa Rybiego Rynku, gdzie wymieniano nawierzchnię oraz blask odzyskując okoliczne uliczki Śródmieścia m.in. ul. Pod Blankami, ul. Grodzka czy ul. Zaułek.

Infrastruktura rowerowa

Geometryczny układ miasta, mocno rozciągnięty na kierunku wschód - zachód ma duży wpływ na kształt sieci dróg rowerowych i powoduje nierównomierny jej rozrost. Efektem tego jest powstanie ciągu rowerowego

Drogi rowerowe	
113,9 km	ścieżki liczone po jednej stronie drogi
137,50 km	ścieżki liczone po dwóch stronach drogi
0,78 km	dróg rowerowych na 1 km ² powierzchni miasta

na osi zachód - wschód od skrzyżowania ulic Grunwaldzka - Czaplą do „Węzła Wschodniego” (skrzyżowanie ulic Fordońska - Kamienna - Sporna). Drugim równoległym ciągiem dróg rowerowych jest trasa rowerowa wzdłuż Kanału Bydgoskiego łącząca dzielnicę Miedzyń z rondem Grunwaldzkim. We wschodniej części miasta wyznaczono drogę rowerową wzdłuż ul. Fordońskiej, na odcinku od ul. Kaplicznej, w kierunku wschodnim. W relacji północ - południe sieć dróg rowerowych charakteryzuje się mniejszą spójnością niż na relacji wschód - zachód. Główne trasy rowerowe poza ww. to:

- w dzielnicy Fordon: wzdłuż ul. Twardzickiego i ul. Pelplińskiej, wzdłuż ul. Lewińskiego i ul. Akademickiej oraz ul. Rejewskiego i ul. Matki Teresy z Kalkuty,
- droga rowerowa z Myślęcinka do Fordonu (przez Las Gdański),
- wzdłuż ulic: Koronowska, Nad Torem, Grunwaldzka i Kruszwicka,
- w ciągu ul. Gdańskiej: od ul. Kamiennej do Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku „Myślęcinek”,
- wzdłuż ul. Magnuszewskiej, ul. Zdobywców Wału Pomorskiego i al. Wyszyńskiego,
- w ciągu ul. Ogińskiego i ul. Sułkowskiego,
- w ciągu ul. Glinki,
- wzdłuż ul. Kujawskiej,
- wzdłuż ul. Wojska Polskiego i ul. Solskiego,
- w Bydgoskim Parku Przemysłowo-Technologicznym.

Przez Bydgoszcz przebiegają również turystyczne szlaki rowerowe, których wytyczeniem zajmują się głównie organizacje turystyczne. Szlaki te przebiegają po istniejących drogach publicznych oraz leśnych i mają charakter typowo rekreacyjno-krajoznawczy. Są to: Międzynarodowa Trasa Rowerowa R1, Szlak rowerowy po Dolinie Dolnej Wisły, Szlak rowerowy dookoła Doliny Wisły, Rowerowy Szlak Przyjaźni Toruńsko-Bydgoskiej, Szlak Rowerowy BY 6001n, Szlak rowerowy między Bydgoszczą a Nakłem i Wiślana Trasa Rowerowa.

Poza budową dróg rowerowych w ramach dużych inwestycji, w 2023 r. rozbudowano infrastrukturę rowerową w ulicach: Smukalskiej, Jeździeckiej od ul. Podkowa do ul. Gdańskiej, Armii Krajowej po obu stronach wiaduktu oraz pod wiaduktem, Andersa (Program BBO), Promenada w ramach rewitalizacji terenów nadbrzeżnych Wisły. W 2023 r. w Bydgoszczy przybyło 13,4 km dróg rowerowych. Wszystkie inwestycje związane

z infrastrukturą rowerową są opiniowane przez środowiska rowerzystów. Pod uwagę brana jest też kolejność zadań wskazywana przez Zespół ds. Polityki Rowerowej.

W 2023 r. przeprowadzono konsultacje społeczne dot. nowych dróg rowerowych wzdłuż ulic: Sudeckiej-Wyzwolenia-Pelplińskiej, Kieleckiej i Sułkowskiego.

W Bydgoszczy istnieje możliwość wypożyczenia roweru poprzez samoobsługowe stacje wypożyczalni rowerów. System Bydgoskiego Roweru Aglomeracyjnego składa się z 56 stacji, z której każda posiada 15 miejsc do zaparkowania rowerów. Każde wypożyczenie do 30 minut jest bezpłatne. Dostępność widoczna jest w dedykowanej aplikacji i na stronie internetowej. Stacje zlokalizowane są głównie w centrum miasta, na sąsiadujących z nim osiedlach oraz w Fordonie.

System Bydgoskiego Roweru Aglomeracyjnego

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Stacje ogółem, w tym:	56	56	56	56
stacje dobudowane w danym roku	1	0	0	0
stacje sponsorskie	3	3	3	3
Liczba rowerów do dyspozycji użytkowników	610	489	420	400
Liczba jazd na 1 rower w sezonie	152	119	139	75
Łączna liczba wypożyczeń rowerów w sezonie	93 119	58 150	55 849	30 070

Źródło: Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy

System BRA, co roku traci użytkowników. Problem ten dotyczy nie tylko Bydgoszczy, ale wielu polskich miast, które dysponują tego typu systemami.

Spadek liczby rowerów spowodowany był wyłączeniem części z nich z eksploatacji z powodu zużycia i zniszczenia pojazdów.

Do najpopularniejszych stacji rowerowych należały poniższe lokalizacje:

- Dworzec PKP (liczba wypożyczeń: 1 584, liczba zwrotów: 1 421),
- Wojska Polskiego/L. Kaczyńskiego (liczba wypożyczeń: 1 381, liczba zwrotów: 1 222),
- Myślęcinek (liczba wypożyczeń: 1 352, liczba zwrotów: 1 295).

Przeważającą część wypożyczeń (78%) stanowiły podróże bezpłatne, tj. trwające do 30 minut.

W Bydgoszczy istnieje także możliwość wypożyczenia rowerów cargo ze wspomaganie elektrycznym. Wypożyczalnia powstała dzięki głosom mieszkańców w Bydgoskim Budżecie Obywatelskim.

Infrastruktura ruchu pieszego

W 2023 r. kontynuowano prace przy budowie i modernizacji wielu chodników. Wyremontowano łącznie powierzchnię 8 959 m² chodników w 73 lokalizacjach. Dodatkowo w ramach BBO zbudowano chodnik o łącznej powierzchni 302 m² oraz wyremontowano chodniki o łącznej powierzchni 458 m².

Prowadzono prace przy remontach chodników, które mieszkańcy zgłosili przez aplikację Dbamy o Bydgoszcz. To jedna z najprostszych metod sygnalizowania wszelkich usterek związanych z miejską infrastrukturą. Nowa nawierzchnia pojawiła się m.in. na ul. Baczyńskiego, ul. Noakowskiego czy al. L. Kaczyńskiego.

W 2023 r. wyremontowano odcinki chodników i dojeżdż do przejść dla pieszych m.in. przy ulicach: Niemcewicza, Jarzębinowej, Czerwonego Krzyża, Różanej, Filmowej, Czerkaskiej, Seminaryjnej, Toruńskiej, Wielorybiej, Podmiejskiej, Raclawickiej.

Część inwestycji dla pieszych zrealizowano w oparciu o Bydgoski Budżet Obywatelski m.in. chodnik przy ul. Smoleńskiej na os. Zimne Wody-Czersko Polskie, chodnik wraz ze ścieżką rowerową przy ul. Andersa na os. Nowy Fordon, ciąg pieszo-rowerowy wzdłuż ul. Pelplińskiej na os. Tatrzańskim, ciąg komunikacyjny na terenie rekreacyjnym w Parku przy ul. Gniewkowskiej, ścieżkę pieszą wzdłuż nabrzeży Kanału Bydgoskiego na

odcinku od ul. Plażowej do ul. Polanickiej (Miedzyń-Prądy) i modernizację ścieżki pieszo-rowerowej od Parku Nad Kanalem (Flisy) w stronę Osowej Góry.

Z kolei w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji zrealizowano chodniki przy ul. Promenada, ul. Filomatów, ul. Zakładowej, ul. Kapeluszników, ul. Frycza-Modrzewskiego, ul. Nad Wisłą.

Szereg nowych ciągów pieszych powstało też przy okazji dużych inwestycji drogowych. Piesi już korzystają z nowej infrastruktury, która powstała w ramach przebudowy ul. Smukalskiej, ul. Jeździeckiej, ul. Chemicznej, ul. Hutniczej czy ul. Grudziądzkiej od placu Poznańskiego do ul. Krótkiej oraz wokół nowych mostów pomiędzy ul. Fordońską i ul. Toruńską i w obrębie ul. Perłowej. Ponadto ulice utwardzane płytami ażurowymi zawsze wyposażano w część dla pieszych wyłożoną betonową kostką.

Trwały przygotowania do rewitalizacji kolejnych ulic, placów, bulwarów, które mają również stać się atrakcyjną przestrzenią dla pieszych (bulwary Brdy, Plac Kościeleckich, Plac Wolności, Rybi Rynek).

Bezpieczeństwo na drogach

W 2023 r. na bydgoskich ulicach odnotowano niewielki spadek wypadków drogowych w stosunku do 2022 r. (o 3,3%), jednocześnie nieznacznie wzrosła liczba kolizji drogowych (o 0,4%). W porównaniu z 2022 r. spadła natomiast liczba osób zabitych i rannych.

Wypadki i kolizje drogowe

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Wypadki drogowe ogółem	139	123	123	119
zabici	10	2	11	4
ranni	143	146	141	133
Kolizje drogowe	5 132	5 292	4 545	4 565
Ofiary śmiertelne na 100 wypadków drogowych	7,2	1,6	8,9	3,4
Wypadki na 1 000 mieszkańców	0,41	0,37	0,37	0,36

Źródło: GUS, Komenda Główna Policji

Od kilku lat na terenie miasta realizowanych jest więcej inwestycji, których zadaniem jest poprawa bezpieczeństwa na ulicach. Jedną z najważniejszych inwestycji jest doświetlanie przejść dla pieszych, które pozwala kierowcom znacznie wcześniej dostrzec pieszych i odpowiednio zareagować. W 2023 r. doświetlono przejścia dla pieszych w lokalizacjach: ul. Nakielska/ul. Janowiecka, ul. Nakielska/ul. Widok, ul. Wojska Polskiego 2 (jezdnią południowa), ul. Sułkowskiego/ul. 11 Listopada, ul. Saperów/ul. Żeglarska, ul. Glinki (drukarnia ABE-DIK), ul. Bielicka (przy Przedszkolu nr 70), ul. Andersa/ul. Kasztelańska, ul. Pileckiego (PESA), ul. Magnuszewska (przy centrum handlowym), ul. Skarzyńskiego/ul. Wierzejewskiego, ul. Śląska 5/ul. Długosza, ul. Krasieńskiego/ul. Gimnazjalna, ul. Gajowa/ul. Kamienna, ul. Hetmańska/ul. Pomorska, ul. Andersa/ul. Wyzwolenia – 2 przejścia, ul. Romanowskiej (przy Centrum Onkologii), ul. Nakielska 117, ul. Hetmańska/ul. Sowińskiego, ul. Broniewskiego/ul. Korczaka, ul. Fordońska/ul. Kapliczna, ul. Glinki przy nr 153 i 155. Łącznie doświetlonych w Bydgoszczy jest 120 przejść dla pieszych. Działanie to będzie kontynuowane, w 2024 r. zaplanowano doświetlenie kolejnych 32 przejść. Natomiast w ramach BBO doświetlono 2 przejścia: przy ul. Smoleńskiej na os. Zimne Wody-Czersko Polskie oraz przy ul. Ugory na os. Szwederowo. Ponadto zamontowano sygnalizację świetlną na przejściu dla pieszych przy ul. Sułkowskiego/ul. Czerkaska.

Na poprawę bezpieczeństwa ruchu wpływa także budowa i modernizacja oświetlenia ulic, placów i dróg, które zrealizowane zostało w 2023 r. w ciągu ulic: Podkowa, Rymarska, Kazimierza Jułgi, Osiedle Rzemieślnicze, Grussa, Toruńska, Cienista, Jagiellońska (od ul. Uroczej do ul. Piotrowskiego, od ul. Chopina do Ronda Fordońskiego), Akademicka, Trasa Uniwersytecka (od ul. Wojska Polskiego do ul. Ujejskiego). Natomiast w ramach BBO wybudowano oświetlenie w ulicach: Ugory, Toruńska od nr 388 do przejazdu kolejowego, Kromera 11 przy SP nr 67.

Miasto w 2023 r. zdobyło dofinansowanie z programu Elena przygotowanego przez Europejski Bank Inwestycyjny. Zapewnia on 90% dofinansowanie inwestycji zmierzających do poprawy efektywności energetycznej m.in. wymiany oświetlenia ulicznego. Zmiana dotyczyć będzie funkcjonujących 16 634 punktów świetlnych, w tym 5 447 punktów świetlnych na sieci będącej własnością Miasta i budowy nowych 11 187 punktów świetlnych w miejscu istniejącego oświetlenia będącego własnością spółki Enea Oświetlenie.

W 2023 r. zbudowano wyniesione miejsca dla pieszych w 11 lokalizacjach: ul. Glinki (przy drukarni ABEDIK oraz przy ul. Kozala), ul. Goszczyńskiego, ul. Graniczna, ul. Fildorfa „Nila” (ul. Igrzyskowa, ul. Piórka, przy szkole SMS nr 5), ul. Sandomierska, ul. Sielska (skrzyżowania z ul. Szybowcową i ul. Przy Tartaku), ul. Wielorybia 37 i 39.

Kolejne działania zmierzające do zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie miasta uzgadniane są na spotkaniach Zespołu do działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego Miasta Bydgoszczy. W jego skład wchodzi przedstawiciele Komendy Miejskiej Policji, Straży Miejskiej, Centrum Zarządzania Kryzysowego, ZDMiKP oraz przedstawiciele środowiska pieszych. W 2023 r. Zespół zajmował się m.in. strefą spowolnionego ruchu na os. Kapuściska (w wielu miejscach wprowadzono „strefę 30 km/h”, ustawiono progi spowalniające, wykonano zwężenia jezdni) oraz działaniami zmierzającymi do obniżenia prędkości poruszających się pojazdów ul. Widok na os. Miedzyń.

Komunikacja publiczna

W 2023 r. bydgoską sieć komunikacji publicznej tworzyło 11 linii tramwajowych oraz 48 stałych linii autobusowych, w którą włączonych było 967 przystanków.

Sieć tramwajowa

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba linii	11	11	10	11
Długość torowiska (pojedynczy tor w km)	92,0	92,0	92,0	93,2
Długość czynnych tras komunikacyjnych (w km)	40,5	40,5	40,5	41,1
Długość linii (w km)	126,5	126,0	116,9	140,2

Źródło: Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy

Zmiana w długości linii tramwajowych w 2023 r., w stosunku do poprzedniego roku, wynika ze wznowienia funkcjonowania linii nr 11 oraz zmiany jej przebiegu.

Linie i trasy autobusowej komunikacji miejskiej

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba linii ogółem	46	46	48	48
Liczba linii MKK Sp. z o.o.:	35	35	37	37
miejskie, w tym:	25	25	25	25
dzienne (zwykłe)	19	19	19	19
przyspieszone	0	0	0	0
nocne	6	6	6	6
aglomeracyjne	10	10	12	12
Liczba linii Mobilis Sp. z o.o. – linie miejskie dzienne	11	11	11	11
Długość czynnych tras komunikacyjnych (w km)	295,4	295,7	360	362,5
Długość linii ogółem (w km), w tym:	716,2	717,2	751,0	759,2
aglomeracyjne	177,4	177,4	206,8	220,6
Długość linii autobusowych MKK Sp. z o.o. (w km):	590,9	591,5	625,2	633,2
miejskie, w tym:	413,5	414,1	418,4	412,6

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
dzienne (zwykłe)	272,1	272,1	271,8	271,6
nocne	141,4	142,0	146,7	141,0
aglomeracyjne	177,4	177,4	206,8	220,8
Długość linii autobusowych Mobilis Sp. z o.o. (w km) – wyłącznie linie miejskie dzienne	125,3	125,7	125,8	125,9

Źródło: Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy

Największy udział w przewozach miały MZK Sp. z o.o.

W 2023 r. nowym przewoźnikiem obsługującym 11 linii autobusowych (nr 51, 53, 55, 56, 58, 62, 67, 69, 73, 76 i 85) została firma Mobilis Sp. z o.o. Umowę ze spółką zawarto na okres 2023-2031. Tabor tego przewoźnika składa się z niskopodłogowych, klimatyzowanych autobusów, spełniających najwyższe wymogi w zakresie emisji spalin (Euro 6). Autobusy są wyposażone w nowoczesne systemy elektroniczne firmy SiMS Bydgoszcz. Tabor jest też w pełni dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Przewóz mieszkańców odbywał się z wykorzystaniem łącznie 311 autobusów i tramwajów.

Bydgoski tabor tramwajowy

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Tramwaje ogółem, z tego:	130	125	121	121
zakupione	0	0	0	10
wyremontowane	0	0	0	0
wycofane z ruchu	5	0	0	0
zlikwidowane	4	5	4	10
w ruchu (w szt./doba)	89	89	76	83
dostosowane do potrzeb osób z ograniczeniami ruchowymi	35	35	35	45
Średni wiek taboru tramwajowego (w latach)	26,8	27,3	27,9	25,3
Średnia prędkość eksploatacyjna taboru tramwajowego operatora MZK Sp. z o.o. (w km/h)	14,0	14,0	14,3	14,8

Źródło: Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy

Bydgoski tabor autobusowy

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Autobusy ogółem, z tego:	207	206	200	190
dostosowane do potrzeb osób z ograniczeniami ruchowymi	207	206	200	190
niskoemisyjne (EURO 6)	106	106	118	147
zeroemisyjne	0	0	0	0
Autobusy operatora MZK Sp. z o.o., z tego:	152	151	142	141
zakupione	8	0	12	0
wycofane z ruchu	19	1	21	1
w ruchu (w szt./doba)	131	131	121	118
Średni wiek taboru autobusowego operatora MZK Sp. z o.o. (w latach)	5,84	6,79	6,29	7,24
Średnia prędkość eksploatacyjna taboru autobusowego operatora MZK Sp. z o.o. (w km/h)	16,8	17,5	17,9	16,0
Autobusy operatora do 2022 r. IREX-TRANS Sp. z o.o., a od 2023 r. Mobilis Sp. z o.o., z tego:	55	55	58	49

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
w ruchu (w szt./doba)	47	47	37	42
Średni wiek taboru autobusowego operatora, do 2022 r. IREX-TRANS Sp. z o.o., a od 2023 r. Mobilis Sp. z o.o. (w latach)	5,47	6,47	7,67	1
Średnia prędkość eksploatacyjna taboru autobusowego operatora, do 2022 r. IREX-TRANS Sp. z o.o., a od 2023 r. Mobilis Sp. z o.o. (w km/h)	16,8	14,8	15,0	15,4

Źródło: Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy

W 2023 r. Miasto Bydgoszcz zajęło I. miejsce w rankingu polskich miast dotyczącym najwyższych przeciętnych prędkości ogółem rozwijanych przez tramwaje. Raport opracował portal „Puls Gdańska”.

W 2023 r. Rada Miasta Bydgoszczy podjęła decyzję o połączeniu spółek miejskich MZK i Tramwaj Fordon. Ma to zoptymalizować zarządzanie majątkiem gminy i wpłynąć na poprawę jakości świadczonych usług w komunikacji publicznej na terenie Bydgoszczy.

W związku z sukcesywną wymianą tramwajowego taboru niezbędna stała się rozbudowa i modernizacja zajezdni tramwajowej przy ul. Toruńskiej. Inwestycja obejmuje rozbiórkę budynków dyspozytorni z portiernią oraz działu eksploatacji tramwajów, sieci trakcyjnej i torowisk, na miejscu których wybudowane zostaną nowoczesne budynki służb eksploatacyjnych, portierni oraz zasilania zajezdni tramwajowej i myjni tramwajów. W 2023 r. ogłoszono przetarg na realizację prac budowlanych w wyniku, którego wyłoniono wykonawcę.

W 2023 r. MZK Sp. z o.o. przeprowadziła testy autobusu elektrycznego e-Citaro na liniach autobusowych nr 57, 59, 80 oraz testowano autobus elektryczny MAN Lions's City na liniach autobusowych nr 71, 83 i 64. MZK Sp. z o.o. inwestuje w elektromobilność – w 2023 r. Spółka złożyła wniosek o dofinansowanie zakupu 11 autobusów elektrycznych (7 przegubowych 18 m i 4 krótkich 12 m) w konkursie „Zielony transport publiczny” organizowany przez NFOŚiGW. Wniosek przeszedł I etap oceny.

Ruch pasażerski w komunikacji publicznej w Bydgoszczy w dalszym ciągu się odradza po okresie pandemii Covid, tj. 2020-2021. W 2023 r. w stosunku do roku poprzedniego zaobserwowano wzrost ruchu pasażerskiego o 4,9%, nieznacznie wzrosła też sprzedaż biletów jednorazowych i czasowych (o 3,5 %) oraz biletów okresowych (o 0,43%).

Przewozy pasażerów

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba sprzedanych biletów okresowych	418 003	423 063	451 752	453 697
Liczba sprzedanych biletów jednorazowych i czasowych	7 773 162	9 008 114	10 028 440	10 379 465
Liczba pasażerów przewiezionych komunikacją miejską (w mln), z tego:	59,7	65,3	86,0	90,2
autobusową	40,2	43,9	56,5	56,9
tramwajową	19,5	21,4	29,5	33,3

Źródło: Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy

Na początku 2023 r. spółka MZK podpisała z Miastem nową umowę na kolejnych 9 lat. Zgodnie z jej zapisami spółka przez pierwsze 2 lata będzie realizowała przewozy autobusowe za stawkę o 16,6% wyższą niż firma

Mobilis (drugi bydgoski przewoźnik), a przez siedem kolejnych lat o 11% wyższą. Podobnie jak w roku poprzednim, MZK Sp. z o.o. także w 2023 r. miała trudności z wywiązywaniem się z zawartej umowy. Z powodu braku odpowiedniej liczby kierowców nie realizowano wszystkich kursów, dochodziło też do częstych opóźnień. Problemem było przeładowanie autobusów.

W 2023 r. Bydgoszcz dołączyła do grona miast, w których można kupić bilety w aplikacji **mPay**. Można kupić nie tylko bilety jednorazowe, ale również czasowe i okresowe, w tym także dla malucha, studenckie oraz uczniowskie. Zgromadzone w elektronicznej portmonetce środki można wykorzystać także w innych celach związanych z przejazdami i parkowaniem.

Płynność ruchu autobusowego poprawiają **buspasy**, które tworzy się na drogach zatłoczonych lub należących do ruchliwych tras autobusowych. Ich budowa pozwala zwiększać konkurencyjność komunikacji miejskiej. Poruszać mogą się po nich autobusy, taksówki, samochody elektryczne i pojazdy służb ratowniczych. Z większości korzystać mogą też motocykliści. W 2023 r. wydłużono buspas w ciągu ul. Warszawskiej do ul. Fredry (około 300 m).

Zwiększeniu przepustowości ulic sprzyja również funkcjonujący w mieście **Inteligentny System Transportowy**. W 2023 r. do Systemu ITS włączonych było 60,2% wszystkich sygnalizacji świetlnych oraz 24,3% przystanków komunikacji miejskiej.

Infrastruktura komunikacyjna

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Długość buspasów (km)	15,2	15,8	15,8	19,0 ^a
Liczba sygnalizacji świetlnych w mieście, w tym:	153	157	162	166
objętych systemem ITS	92	93	98	100
Liczba przystanków, w tym:	960	967	967	967
przystanki z wiatami i zadaszeniami	580	591	601	630
przystanki wykorzystujące ITS	229	235	235	235
Liczba wiat przystankowych zainstalowanych w danym roku	47	28	10*	29
Udział kursów punktualnych komunikacji publicznej w %	88,71	85,70	86,43	84,49

^aOd 2023 r. długości buspasów mierzone są zgodnie z oznakowaniem (początek i koniec buspasa) wraz z infrastrukturą umożliwiającą przejazd w trybie awaryjnym po torowisku (trambuspas).

*Korekta danych.

Źródło: Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy, BDL GUS

W 2023 r. funkcjonowało 12 linii podmiejskich oraz 1 sezonowa linia autobusowa do Ostromecka (linia nr 40). Na podstawie porozumień z gminami wchodzącymi w skład Metropolii Bydgoszcz autobusy kursują do pięciu ościennych gmin: Białe Błota (42, 90, 91, 92, 96), Dobrcz (41, 93, 94, 95, 97), Nowa Wieś Wielka (99), Osielsko (41, 93, 94, 95, 98) oraz Dąbrowa Chełmińska (40), co przekłada się na obsługę ponad 40 podbydgoskich sołectw. Przebieg tras i realizowanych rozkładów ustalane są z daną gminą. Linie międzygminne obsługiwane były w całości przez MZK Sp. z o.o.

Trasy całorocznych dziennych linii międzygminnych w 2023 r.:

- 41 – Leśne – Wudzyn/Osielsko/Kąty,
- 42 – Błonie – Kruszyn Krajeński przez Białe Błota,
- 90 – Garbary – Łochowice,
- 91 – Błonie – Przyłęki przez Kruszyn Krajeński,
- 92 – Błonie – Łochowo,
- 93 – Leśne – Niwy/Wilcze,
- 94 – Leśne – Żołędowo/Nekla,

- 95 – Tatrzzańskie – Strzelce Dolne przez Strzelce Górne,
- 96 – Błonie – Przyłęki przez Trzciniec, Ciele, Zielonkę,
- 97 – Tatrzzańskie – Kozielec przez Strzelce Dolne, Strzelce Górne, Trzęsacz,
- 98 – Przylesie – Bożenkowo przez Czarnówczyn, Osielsko, Żołędowo, Maksymilianowo,
- 99 – Plac Kościeleckich – Nowa Wieś Wielka przez Stryszek, Brzozę, Chmielniki, Prądocin, Januszkowo.

Długość linii międzygminnych

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Długość linii autobusowych ogółem (w km)	716,2	717,2	751,04	759,2
aglomeracyjne	177,4	177,4	206,8	220,6 ^a
Udział linii aglomeracyjnych w długości linii autobusowych ogółem w %	24,8	24,7	27,5	29,1

^aRóżnica w stosunku do roku poprzedniego wynika z wydłużenia tras linii 91 i zmiany przebiegu linii nr 42 i 92.

Źródło: Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy

Powyższe działania realizowały **Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Miasta Bydgoszczy – Plan Transportowy**, nad którym w 2023 r. rozpoczęto prace nad aktualizacją.

W 2023 r. przyjęto **Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego (SUMP BydOF)**, który będzie realizowany przez Bydgoszcz wspólnie z samorządami Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz. Wskazuje on kierunki działań, które powinny uwzględniać wszystkie samorzady. Określa też kluczowe inwestycje wzmacniające spójność obszaru metropolitalnego i ułatwiające codzienne przemieszczanie się mieszkańców. Dokument jest kluczowy albowiem stanowi podstawę do ubiegania się o dofinansowanie nowych inwestycji poprawiających komunikację pomiędzy gminami Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego z funduszy europejskich na lata 2021-2027. Podkreślono w nim potrzebę rozbudowy aglomeracyjnego systemu dróg rowerowych, obejmującego nie tylko stworzenie spójnych połączeń gmin z Bydgoszczą i stacjami kolejowymi, ale także powstanie pełnego Bydgoskiego Pierścienia Rowerowego łączącego gminy oddalone od Bydgoszczy tj. Pruszcz, Koronowo, Sienko, Mroczka, Nakło nad Notecią, Kcynia, Szubin, Barcin, Łabiszyn, Nowa Wieś Wielka, Rojewo oraz Solec Kujawski.

2030)STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

V.1.1. Przyjazne, ekologiczne, funkcjonalne i bezpieczne rozwiązania transportowe.

V.1.2. Wewnętrzna i zewnętrzna dostępność transportowa bydgoskiego obszaru funkcjonalnego.

IV.1.3. Ochrona klimatu i adaptacja do zmian klimatu.

Z „Raportu o stanie rynku telekomunikacyjnego w 2022 r.” opublikowanego przez Urząd Komunikacji Elektronicznej wynika, że dostępność do usług Internetu szerokopasmowego w Polsce kolejny rok z rzędu wzrosła. Z usług Internetu stacjonarnego w 2022 r. korzystało 63,2% gospodarstw domowych, co oznacza wzrost o 3,4 p. proc. wobec poprzedniego roku. Najpopularniejszą technologią stacjonarną były światłowody. Jego udział w strukturze użytkowników wzrósł do 38,3%, co przesunęło łącza telewizji kablowej z pierwszej pozycji w 2021 r. na drugą w 2022 r. Internet stacjonarny w Polsce wciąż przyśpiesza, lecz wolniej niż w poprzednich latach. Z Internetu o przepustowości minimum 100 Mb/s skorzystało w 2022 r. 69,9% użytkowników Internetu stacjonarnego. Najwyższą dostępnością Internetu stacjonarnego o przepustowości co najmniej 100 Mb/s charakteryzowała się województwo podkarpackie (85%), a najniższą pomorskie (40%). W 2022 r. przybyło 491,26 tys. użytkowników stacjonarnego dostępu do Internetu, co oznacza, że usługi dostarczane były dla 9,16 mln klientów. Odnotowany wzrost wobec poprzedniego roku wyniósł 5,7%. W 2022 r. wzrosła również popularność łączy o najwyższych przepustowościach tj. minimum 1 Gb/s. Ich liczba zwiększyła się o 29% wobec poprzedniego roku. Z bardzo szybkich łączy korzystało 3,7% użytkowników (wzrost o 0,8 p. proc.).

Wszystkie rodzaje dostępu do Internetu mobilnego (wraz z dostępem w telefonach) zapewniły Polsce w 2022 r. dostęp na poziomie 202,4%. Mamy do czynienia z rynkiem, na którym nasycenie usługami jest duże – średnio na jednego Polaka przypadają dwa dostępy. Internet mobilny w postaci dedykowanych urządzeń typu modemy, karty, klucze używany był przez 8,75 mln użytkowników. Najwyższe prędkości Internetu mobilnego obejmowały przede wszystkim osiem największych aglomeracji miejskich, ale również większość miast powiatowych.

W Bydgoszczy, według ostatnich dostępnych danych (z 2022 r.) uzyskanych z Urzędu Komunikacji Elektronicznej, liczba lokali mieszkalnych z dostępem do Internetu szerokopasmowego wyniosła 97,3%. Dostęp do Internetu o przepustowości powyżej 30 Mb/s miało 93,2% lokali mieszkalnych, a 91,5% do Internetu o przepustowości powyżej 100 Mb/s. Z uwagi na to, iż dane w zakresie infrastruktury i usług teleinformatycznych za 2022 r. były gromadzone w nowej strukturze i nowym systemie teleinformatycznym, jedynie w przybliżeniu można podać wartości procentowe dotyczące udziału świadczonych usług (abonentów) stacjonarnego Internetu szerokopasmowego w Bydgoszczy. I tak szacunkowo z Internetu o przepustowości powyżej 30 Mb/s korzystało 95,3% abonentów, a 93,3% abonentów z Internetu o przepustowości 100 Mb/s. W stosunku do poprzedniego roku odnotowano wzrost abonentów zarówno w wypadku Internetu o przepustowości powyżej 30 Mb/s (o 27%), jak i Internetu o przepustowości powyżej 100 Mb/s (o 33%).

Zapewnienie dostępu do Internetu podczas wydarzeń sportowych, kulturalnych i wystawienniczych wymaga rozwoju sieci bezprzewodowego dostępu do Internetu w przestrzeniach publicznych. W 2023 r. sieć punktów WiFi zlokalizowanych w miejscach ogólnodostępnych tj. budynkach użyteczności publicznej, głównie w bibliotekach i innych instytucjach kultury, w obiektach sportowych oraz parkach i otwartych przestrzeniach rekreacyjnych została powiększona o hotspot przy budynku Centrum Seniorów przy ul. Dworcowej 3.

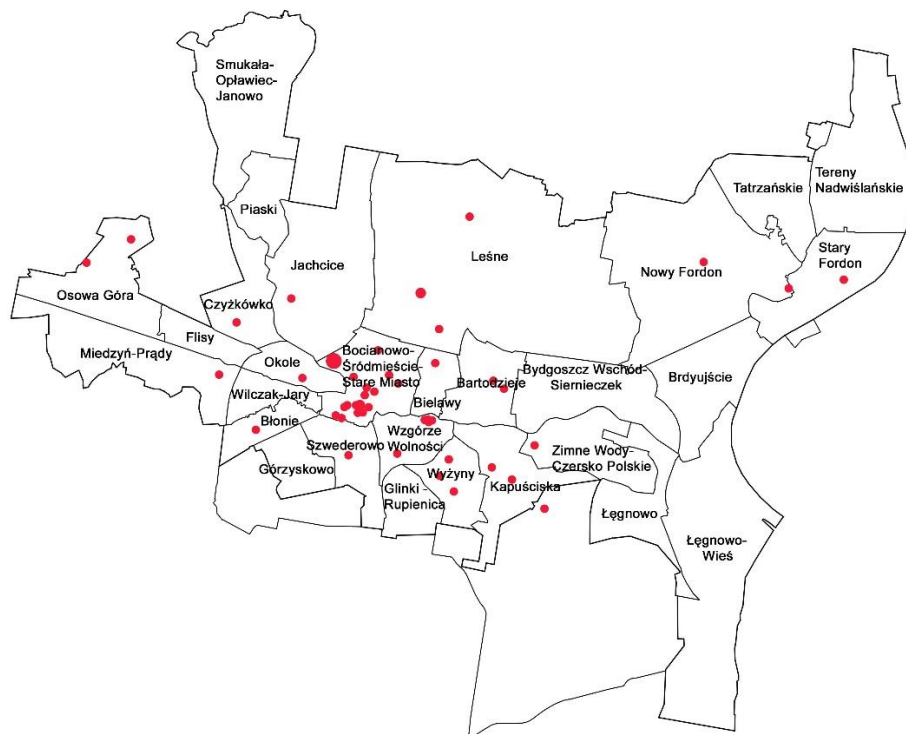
Na koniec 2023 r. sieć miejska WiFi składała się z 45 hotspotów (miejsc, w których można łączyć się bezprzewodowo z Internetem za pomocą własnego urządzenia z kartą WiFi) łącznie z 86 punktami dostępu AP łączącymi sieć bezprzewodową z siecią przewodową. W lokalizacjach, w których z Internetu jednocześnie korzysta wiele osób, jak np. stadiony czy hale sportowe na jeden hotspot składa się kilka punktów dostępu AP. Miejskie hotspoty są podłączone do Miejskiej Sieci Teleinformatycznej szybkimi łącami światłowodowymi lub w oparciu o wewnętrzną infrastrukturę sieciową, która zapewnia prędkości wyższe niż 30 MB/s.

Miejska sieć bezpłatnego dostępu do Internetu

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Hotspot	42	43	44	45
Punkty dostępu AP	83	84	85	86

Źródło: Wydział Informatyki Urzędu Miasta Bydgoszczy

Mapa hotspotów w Bydgoszczy

Źródło: Wydział Informatyki Urzędu Miasta Bydgoszczy

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

V.2.1. Powszechność dostępu do infrastruktury komunikacyjno-informacyjnej.

Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze V.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2020	2021	2022	2023	Wartość docelowa/ tendencja
Cel V.1. ZRÓWNOWAŻONY I SPÓJNY SYSTEM TRANSPORTOWY							
V.1.1. Przyjazne, ekologiczne, funkcjonalne i bezpieczne rozwiązania transportowe	Udział sygnalizacji świetlnych objętych inteligentnym systemem transportowym (ITS) w całkowitej liczbie sygnalizacji świetlnych w mieście	49,7% (2018)	60,1%	59,2%	60,5%	60,2%	80%
	Udział podróży komunikacją publiczną lub rowerem w wewnętrznych podróżach pieszych	31,5% (2018)		35,6%			tendencja wzrostowa
	– komunikacja publiczna	29,2% (2018)	b.d. ^a	33,4%	b.d. ^a	b.d. ^a	
	– rower	2,3% (2018)		2,2%			
	Liczba pasażerów przewiezionych komunikacją miejską	89,9 mln (2018)	59,7 mln	65,3 mln	86,0 mln	90,2 mln	tendencja wzrostowa
	Udział osób eksponowanych na hałas drogowy wyrażony wskaźnikiem długookresowego średniego poziomu dźwięku, wyznaczonego w ciągu wszystkich dób w roku z uwzględnieniem pory dnia $L_{DWN}>55$ dB	56,7% (2017)	b.d. ^b	37%	b.d. ^b	b.d. ^b	45,0%
	Długość wydzielonej infrastruktury rowerowej przypadająca na 100 km ² powierzchni miasta	57,1 km (2018)	65,6 km	68,1 km	70,5 km	78,1 km	105,0 km
Liczba samochodów osobowych na 1 000 mieszkańców	596,0 (2018)	652,4	674,9	694,1	714,1	tendencja spadkowa	

^aNie przeprowadzono analiz zachowań transportowych.

^bMapa akustyczna miasta realizowana jest w cyklu pięcioletnim.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2020	2021	2022	2023	Wartość docelowa/ tendencja
V.1.2. Wewnętrzna i zewnętrzna dostępność transportowa bydgoskiego obszaru funkcjonalnego	Liczba pasażerów odprawionych z bydgoskiego lotniska	413 245 (2018)	127 959	99 303	253 361	366 067	ponad 600 000
	Średni czas podróży do innych ośrodków metropolitalnych (samochód/pociąg – liczba godzin)	(2018)					tendencja spadkowa
	Warszawa	3,2/3,3	3,2/3,4	3,3/3,5	3,4/3,3	3,5/3,0	
	Gdańsk	2,0/1,5	2,3/1,5	2,2/1,4	1,9/1,4	1,9/1,3	
	Szczecin	3,7/4,7	3,6/4,8	3,7/4,7	3,7/4,4	3,8/5,0	
	Poznań	2,0/1,4	1,7/1,5	1,8/1,4	1,7/1,5	1,5/1,3	
	Białystok	4,9/6,5	4,9/6,8	5,0/6,2	5,3/6,2	5,3/5,5	
	Wrocław	3,9/3,9	3,2/3,3	3,4/3,2	3,2/3,2	3,3/3,3	
	Kraków	5,2/6,1	5,5/5,9	5,6/6,5	5,4/5,7	5,4/6,0	
	Berlin	4,5/ 4,2	4,3/4,4	4,4/4,3	4,3/4,2	4,6/5,2	
Budapeszt	9,7/14,7	9,5/14,7	9,8/14,4	9,6/14,1	9,6/13,6		
Kijów	12,7/16,8	12,4/23,0	12,3/18,3	13,3/20,0	13,4/19,8		
Cel V.2. E-DOSTĘPNOŚĆ							
V.2.1. Powszechność dostępu do infrastruktury komunikacyjno-informacyjnej	Udział mieszkań z możliwym dostępem do Internetu szerokopasmowego o przepustowości powyżej 100 Mb/s	78% (2018)	89%	90%	91,5%	b.d.*	100%

*Dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej dostępne będą w IV kwartale 2024 r.

OBSZAR VI.

NOWOCZESNA GOSPODARKA

Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa mieszkańców

Z roku na rok wzrasta liczba **podmiotów gospodarki narodowej** wpisanych do rejestru REGON. Na koniec 2023 r. zarejestrowanych było w Bydgoszczy 46,2 tys. podmiotów, co oznacza wzrost o 1,4% w porównaniu z rokiem poprzednim. Większość rejestru, tj. 65,6% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, jednak ich udział zmniejsza się od kilku lat. Spółki handlowe i cywilne razem stanowiły 24,5% rejestru, a fundacje i organizacje społeczne – 3,2%. W skali roku liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wzrosła o 1,0%. Wzrosła liczba spółek handlowych o 3,9%, a liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego spadła o 2,2%.

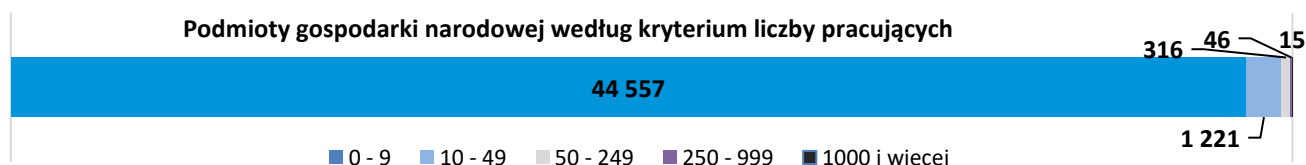
Podmioty gospodarki narodowej według sektora własności i formy prawnej

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	2020	2021	2022	2023
Ogółem	44 593	45 388	45 507	46 155
w tym:				
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	29 939	30 141	29 967	30 269
Spółki handlowe, z czego:	6 030	6 537	6 760	7 027
z udziałem kapitału zagranicznego	581	584	493	482
akcyjne	107	108	100	100
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	8	8	8	7
z ograniczoną odpowiedzialnością	5 138	5 632	5 898	6 196
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	544	547	460	452
Spółki cywilne	4 328	4 304	4 295	4 285
Fundacje	333	352	373	395
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne	997	1 014	1 023	1 065
Przedsiębiorstwa państwowe	1	1	1	1
Spółdzielnie	49	49	47	44

Źródło: BDL GUS

Podmioty zarejestrowane w Bydgoszczy stanowiły 60,3% wszystkich wpisanych do rejestru REGON w obszarze Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz. Udział ten, w niewielkim stopniu, ale sukcesywnie zmniejsza się. W 2023 r., podobnie jak w latach poprzednich, liczba podmiotów w Bydgoszczy wzrosła w mniejszym stopniu niż na pozostałym obszarze SMB tj. w Bydgoszczy o 1,4% do 46,2 tys. oraz w SMB o 3,9% do 30,4 tys. Wzrost nastąpił we wszystkich gminach, a największe wzrosty odnotowano w gminach: Dąbrowa Chełmińska o 7,0%, Osielsko o 6,4%, Dobrcz o 6,1% oraz Białe Błota i Rojewo o 5,0%.

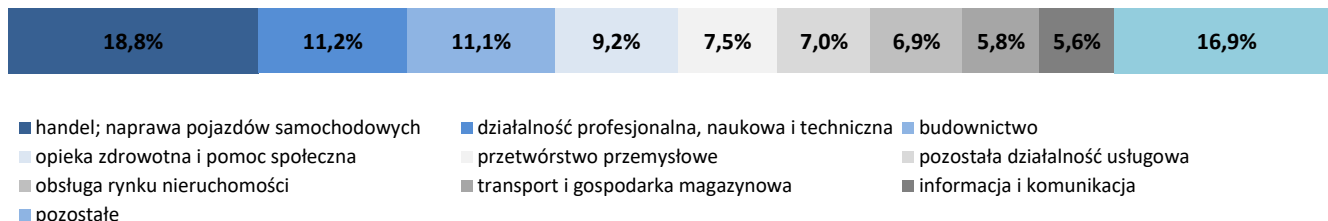
Biorąc pod uwagę kryterium liczby pracujących, w Bydgoszczy przeważały podmioty najmniejsze, zatrudniające do 9 osób, stanowiące 96,5% wszystkich zarejestrowanych w rejestrze REGON. W ciągu roku ich liczba zwiększyła się nieznacznie, tj. o 0,1%. Liczba podmiotów największych, zatrudniających 1 000 lub więcej osób pozostała na tej samej wysokości – 15 firm. Zmniejszyła się natomiast liczebność pozostałych grup: 10-49 o 2,6%; 50-249 o 2,2%; 250-999 o 4,2%.

Źródło: BDL GUS

W Bydgoszczy najwięcej podmiotów gospodarki narodowej działało w sekcjach usługowych. W czterech najbardziej liczebnych sekcjach PKD: handel, naprawa pojazdów samochodowych; działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; budownictwo; opieka zdrowotna i pomoc społeczna zarejestrowanych było 50,3% spośród wszystkich podmiotów.

Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sekcji PKD

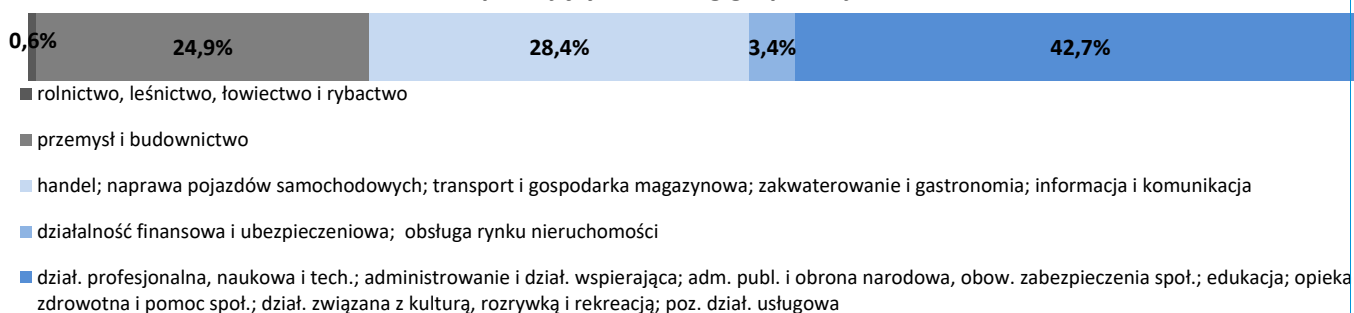
Źródło: BDL GUS

Wskaźniki przedsiębiorczości, liczone jako liczba podmiotów gospodarki narodowej w relacji do liczby ludności, wzrastają z roku na rok. Na koniec 2023 r. na 1 000 mieszkańców przypadało 141 podmiotów ogółem, o 3 więcej niż przed rokiem. W przypadku wskaźnika uwzględniającego tylko osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, wartość wzrosła o 2 do 93, co oznacza, że na 1 000 mieszkańców Bydgoszczy przypadały 93 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Wskaźniki przedsiębiorczości liczone łącznie dla całego obszaru Stowarzyszenia Metropolii Bydgoszcz wyniosły w 2023 r. 130 podmiotów i 91 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1 000 ludności. W skali roku, w przeliczeniu na każde 1 000 mieszkańców SMB, liczba podmiotów wzrosła o 4, a osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o 2.

Według ostatnich dostępnych danych, w 2022 r. w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób pracowało 133 tys. osób. Większość pracowała w branżach związanych z sektorem usług, chociaż Bydgoszcz jest wciąż druga wśród miast wojewódzkich (po Gorzowie Wielkopolskim) pod względem największego udziału pracujących w przemyśle i budownictwie. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób wyniosło 6 435,59 zł i stanowiło 96,0% średniej krajowej.

Struktura pracujących według grup sekcji PKD

Źródło: BDL GUS

Wsparcie przedsiębiorczości

Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. jest miejską spółką, powołaną m.in. do stymulowania warunków sprzyjających rozwojowi kompetencji proprzedsiębiorczych wśród mieszkańców oraz inspirowania działań służących rozwojowi gospodarczemu, w tym rozwojowi sektora MŚP.

W celu wspierania przedsiębiorczości, w 2023 r. Agencja realizowała projekty dla mieszkańców miasta, m.in. „Szkolę Biznesu”. Zorganizowano 54 warsztaty i seminaria rozwijające kompetencje osobiste oraz zawodowe przedsiębiorców, pracowników i osób, które zamierzają założyć działalność gospodarczą. Skorzystało z nich 1 296 osób. Ideą tej inicjatywy jest łączenie praktycznych i teoretycznych aspektów prowadzenia działalności gospodarczej. Szkolenia były nieodpłatne dla słuchaczy. Ich zakres i tematyka została dostosowana do potrzeb lokalnych MŚP. Osobom zamierzającym założyć lub rozwijać działalność gospodarczą dedykowano cykl 6 „Spotkań z przedsiębiorczością”, podczas których zainteresowani otrzymywali informacje o realizowanych instrumentach wsparcia, oferowanych przez instytucje otoczenia biznesu.

Spółka kontynuowała realizację programu „Akcja Akceleracja!”, skierowanego do osób myślących o założeniu działalności gospodarczej. Jego uczestnicy przechodzili praktyczną ścieżkę wsparcia – brali udział w 12 szkoleniach dotyczących planowania, prowadzenia i inicjowania działalności firmy oraz 4 konferencjach „Start-Up Bydgoszcz!”. Natomiast w ramach programu „Akcja Konsultacja!” przeprowadzono z przedsiębiorcami 59 konsultacji dotyczących możliwości dofinansowania działalności gospodarczej.

BARR Sp. z o.o. zabiega o rozwój przedsiębiorczości nie tylko w Bydgoszczy, ale również wśród mieszkańców gmin Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz. Od 2017 r. realizowane jest „Porozumienie o współpracy”, które umożliwia członkom Stowarzyszenia udział w promocji gospodarczej i projektach wspierających rozwój przedsiębiorczości, a przedsiębiorcom z ich terenu udział w wydarzeniach biznesowych. BARR Sp. z o.o. w 2023 r., w ramach projektu „Wsparcie internacjonalizacji MŚP oraz promocji gospodarczej regionu na obszarze funkcjonowania Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz”, kontynuowała działania z zakresu organizacji misji gospodarczych dla MŚP. W trakcie realizacji projektu przeprowadzono łącznie 49 naborów na pojedyncze misje gospodarcze, w ramach których wsparto 37 przedsiębiorców. Dzięki tym działaniom podpisanych zostało 55 listów intencyjnych oraz zawarto 14 kontraktów handlowych. W 2023 r. przedstawiciele SMB wzięli udział w imprezach targowo-wystawienniczych: ITB Berlin 2023, MIPIM 2023 w Cannes oraz EXPO REAL 2023 w Monachium, ATM 2023 w Dubaju oraz POLAGRA i TAROPAK w Poznaniu.

Członkowie Stowarzyszenia, jak i podmioty gospodarcze zlokalizowane na terenie gmin, mieli szanse uczestniczyć w 2023 r. w 3 szkoleniach organizowanych przez BARR: „Uprawnienia i obowiązki pracodawców wobec osób niepełnosprawnych”, „Zmiana warunków umownych w świetle prawa zamówień publicznych oraz kodeksu cywilnego”, „Zmiany w podatkach VAT, SLIM VAT 3, Krajowym Systemie e-faktur”.

Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. otrzymała tytuł „Lidera Wspierania Przedsiębiorczości 2022”. Konkurs realizowany był pod patronatem Wojewody Kujawsko-Pomorskiego, Przewodniczącego Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Prezydenta Miasta Bydgoszczy.

Osoby prowadzące i rozpoczynające działalność gospodarczą w Bydgoszczy mogły skorzystać z oferty **Bydgoskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego Sp. z o.o.** Na terenie Parku funkcjonują nowoczesne obiekty ułatwiające przedsiębiorcom rozwijanie swoich firm. IDEA Przestrzeń Biznesu to ok. 7 000 m² powierzchni użytkowej z biurami i salami konferencyjnymi, z pełnym wyposażeniem multimedialnym. W obiekcie dostępna jest usługa coworkingu, polegająca na wynajęciu biurka z krzesłem i kontenerkiem w biurze na godziny/dni/miesiące. W ramach wynajmu można skorzystać m.in. z Internetu, kuchni i naziemnego miejsca parkingowego. W pierwszych latach funkcjonowania, w obiekcie lokowały się głównie startupy, obecnie bu-

dynek jest otwarty dla wszystkich zainteresowanych podmiotów. W 2023 r. 11 przedsiębiorców reprezentujących branże: handlową, medyczną, IT, budowlaną, spedycyjną i usługową, wynajęło lokale biurowe budynku IDEA.

Dla małych i średnich przedsiębiorstw, rozpoczynających działalność w biznesie, przeznaczone jest Centrum Rozwoju, pełniące rolę inkubatora przedsiębiorczości dla startupów. To jedyne miejsce w regionie, gdzie nowi przedsiębiorcy łączą prowadzenie biura z działalnością usługową i magazynową czy lekką produkcją. To również idealne miejsce na aranżowanie coraz popularniejszych showroomów – przestrzeni pokazowych. W budynku znajduje się 38 biur, 22 hale, sala konferencyjna oraz zaplecze socjalne dla pracowników. Budynek dostosowany jest do funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami. Na koniec 2023 r. w Centrum funkcjonowało 25 przedsiębiorców z branży eventowej, usługowej, rolniczej oraz przemysłowej.

Miejszem łączącym interesy sektora biznesowego, naukowego i publicznego jest Centrum Technologiczne, otwarte w 2020 r., jako pierwsze tego typu miejsce w regionie. To nowoczesny obiekt z centrami demonstracyjnymi, warsztatami i żywymi laboratoriami. Oprócz hal magazynowych oferuje przedsiębiorcom 35 biur o powierzchni 1 275 m². Centrum powstało, aby wzmocnić konkurencyjność małych i średnich firm poprzez ułatwienie firmom prac nad innowacyjnymi rozwiązaniami w swoich dziedzinach. W Centrum Technologicznym swe miejsce znalazły 34 firmy o różnorodnej specjalizacji, a miniony rok przyniósł 11 nowych umów z przedsiębiorcami. Prowadzą one zarówno działalność produkcyjną, logistyczną, jak i usługową.

Promocja gospodarcza

Ważnym elementem działań wizerunkowych BARR była kontynuacja kampanii reklamowych „Bydgoszcz otwarta na outsourcing”, „Bydgoszcz - nr 1 dla biznesu” oraz „Invest in Bydgoszcz” prowadzonych w mediach tradycyjnych i elektronicznych, a także organizacja i udział w takich wydarzeniach jak: „Targi Pracy i Kariery – YOUR FUTURE”, Śniadanie biznesowe Eurobuild CEE „Magazyny A.D. 2023 - podsumowania, trendy, prognozy - śniadanie biznesowe”, Regionalna konferencja „Lider w świecie VUCA 3.0. Jak wygrywać w czasach turbulencji i niepewności? Nowe zadania i kompetencje liderów”, Konferencja „Dni Inwestora”, Debata online z Pulsem Biznesu „TOP trendy w logistyce”. Poza tym przedstawiciele BARR uczestniczyli w wydarzeniach o charakterze gospodarczym, m.in. forach, konferencjach i targach.

BARR prowadziła stronę internetową dla biznesu dostępną pod adresem www.barr.pl. Na portalu znajdują się dane dotyczące Bydgoszczy, informacje o warunkach inwestowania, o Bydgoskim Parku Przemysłowo-Technologicznym, Pomorskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej, a także szeroki wachlarz ofert inwestycyjnych, tworzących bazę. Na stronie zamieszczane są także m.in. informacje o projektach szkoleniowych, misjach gospodarczych, a także dodatkowych wydarzeniach organizowanych w ramach, np. Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości. Poprzez prowadzenie newslettera oraz profili spółki w mediach społecznościowych (Facebook, LinkedIn, Twitter, YouTube), BARR konsekwentnie budowała rozpoznawalność w otoczeniu lokalnym, branżowym oraz ogólnokrajowym, jako rzetelnego i wiarygodnego partnera, zapewniającego wsparcie w procesie inwestowania, zakładania i rozwijania działalności gospodarczej w mieście.

W 2023 r. realizowano kolejne etapy kampanii promocyjnej Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz w mediach tradycyjnych (TV) oraz elektronicznych. Ponadto opublikowano 115 ofert inwestycyjnych w elektronicznej bazie ofert stworzonej dla obszaru działania SMB. W 2023 r. BARR opracowała i zrealizowała na rzecz SMB kampanię promocyjną dotyczącą wypromowania marki i promocji gospodarczej Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz w ogólnopolskich mediach tradycyjnych (prasa branżowa), jak i elektronicznych (bannery, media społecznościowe i artykuły na portalach internetowych) oraz kampanię w największych ogólnopolskich stacjach telewizyjnych.

Oferta terenów inwestycyjnych

Inwestorzy oraz przedsiębiorcy szukający nowych lokalizacji mają w Bydgoszczy do dyspozycji kompleks terenów inwestycyjnych obejmujący: obszar Bydgoskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego, teren zrekul-

tywowanych pól irygacyjnych należący do MWiK oraz obszar po dawnych Z.Ch. Zachem. Tereny te objęte były możliwością zwolnienia z podatku od nieruchomości, w ramach pomocy de minimis, na tworzenie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją. Oferty inwestycyjne dla tych obszarów są udostępniane w bazie ofert na stronie www.invest.barr.pl. Wśród publikowanych ofert, największą powierzchnię ma działka o przeznaczeniu usługowo-produkcyjnym przy ul. Chemicznej/ul. Hutniczej – 40,31 ha.

Nowoczesna infrastruktura Bydgoskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego oraz doskonała lokalizacja, coraz lepiej skomunikowana z głównymi krajowymi szlakami przewozowymi, sprzyja różnego rodzaju przedsięwzięciom gospodarczym i rozwojowi działalności, zarówno w sektorze logistycznym, jaki produkcyjno-usługowym. BPPT oferuje tereny inwestycyjne na sprzedaż oraz pod dzierżawę. W 2023 r. zajmował powierzchnię 290,9 ha. Tereny inwestycyjne stanowiły 223,2 ha, w tym wolne – 53,0 ha.

Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba firm na terenie BPPT	150	144	171	173
Zatrudnieni	4 182	4 550	4 767	5 085

Źródło: Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny Sp. z o.o.

Wartość nakładów inwestycyjnych firm zlokalizowanych na terenie BPPT w 2023 r. wyniosła ok. 100 mln zł. Podjęto 7 nowych projektów inwestycyjnych, m.in. rozbudowę siedzib firm Bims Plus, RP-Trans, Metalko, Medseven i Hanplast. W ramach przygotowań do nowych inwestycji wyburzono zbędną i zniszczoną infrastrukturę techniczną i drogową.

Sprzyjające warunki dla prowadzenia biznesu i potencjał rozwojowy miasta docenia branża magazynowo-logistyczna. W 2023 r. w Bydgoszczy dostępnych było około 690 tys. m² nowoczesnych powierzchni magazynowych, a w trakcie realizacji i planowania było dalszych 160 tys. m². Dodatkowo, w gminach ościennych było dostępnych około 220 tys. m², a w budowie i planowaniu kolejnych około 70 tys. m². Będą to nowoczesne parki o wysokim standardzie realizowane przez doświadczonych deweloperów.

Miasto Bydgoszcz zdobyło 2 miejsce w wojewódzkim finale konkursu „Grunt na medal 2023 roku” za przygotowanie oferty inwestycyjnej. Organizatorem konkursu jest Polska Agencja Inwestycji i Handlu, działająca we współpracy z Marszałkami Województw oraz Regionalnymi Centrami Obsługi Inwestora. Konkurs odbył się pod patronatem Ministerstwa Rozwoju i Technologii.

Sektor usług wspólnych i outsourcingowych

Bydgoszcz systematycznie umacnia swoją pozycję jednego z głównych ośrodków sektora BPO/SSC w Polsce. Obecność globalnych korporacji oraz licznych, lokalnych firm informatycznych i finansowych, świadczących usługi dla międzynarodowych klientów sprawia, iż zatrudnienie w sektorze w 2023 r. szacuje się na około 13 tys. osób. Wyróżnikiem Bydgoszczy jest dominujący udział firm IT w lokalnej strukturze sektora. W 2023 r. firmy te generowały łącznie około 10 tys. miejsc pracy. IT odpowiadało za około 80% zatrudnienia w całym sektorze, a centra finansowo-księgowo i call-contact center – po 10%. Tak duża koncentracja firm informatycznych jest widoczna w ogólnopolskim zestawieniu ośrodków IT. Bydgoszcz znajduje się w ścisłej czołówce lokalizacji wybieranych przez globalne firmy technologiczne. Dowodem tego są istniejące w Bydgoszczy centra usług takich korporacji, jak: Atos, Nokia, Asseco czy Sii.

Większość pracowników zatrudnionych jest w centrach z kapitałem zagranicznym, co świadczy o skali ulokowanych w mieście międzynarodowych projektów inwestycyjnych. Aż 4 z listy 10 największych inwestorów w Polsce wg ABSL, zdecydowało o ulokowaniu swoich oddziałów w Bydgoszczy. Kapitał francuski stanowi dominującą przewagę na lokalnym rynku, niemniej na lokalizację w Bydgoszczy swoich oddziałów zdecydo-

wały się również firmy z Wielkiej Brytanii, Finlandii, Stanów Zjednoczonych, Holandii czy Szwecji. Serwisy dostarczane z Bydgoszczy świadczone są w kilkudziesięciu językach dla klientów z całego świata. Do najczęściej używanych języków, oprócz angielskiego, zaliczyć można niemiecki i francuski, niemniej usługi dostarczane są również w językach: włoskim, hiszpańskim, duńskim czy ukraińskim. Globalne korporacje od wielu już lat dostrzegają potencjał Bydgoszczy, rozwijając swoje oddziały i przekierowując tu kolejne projekty. Do grona inwestorów, którzy już zdecydowali o lokalizacji w mieście swoich kluczowych operacji należą, m.in.: Atos, Nokia, RWS, Mobica, Sii, Knowit, Globallogic, Vivid Games, Oponeo, Asseco, Sunrise System, Ivy Technologies, Teldat, Bazy i Systemy Bankowe. Wielu z nich w 2023 r. rozwijało swoją działalność operacyjną w Bydgoszczy, czego dowodem jest firma Eviden Polska powołana w ramach grupy Atos, koncentrująca się na obszarach związanych z technologiami cyfrowymi, Chmurą, Big Data i bezpieczeństwem. Nowym podmiotem, który otworzył swój oddział w Bydgoszczy w 2023 r. jest Shoper – lider rozwiązań e-commerce w Polsce. Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych (ABSL) otworzył w Bydgoszczy swój ósmy oddział w Polsce. Związek wybrał Bydgoszcz ze względu na potencjał miasta w rozwoju branży usług dla biznesu.

W Bydgoszczy, w ciągu kilku ostatnich lat dał się zauważyć dynamiczny i znaczący wzrost nowoczesnej powierzchni biurowej, która w 2023 r. wyniosła około 145 tys. m². Wraz z zainteresowaniem naszym miastem firm branży outsourcingowej, poziom powierzchni biurowej systematycznie i znacząco powiększał się. W ostatnim czasie nowoczesna powierzchnia biurowa zwiększyła się o 9 tys. m² za sprawą realizacji II etapu inwestycji firmy ARD – budynek Nokturn, na terenach dawnego Torbydu przy ul. Ogińskiego.

Budowa kolejnych obiektów biurowych realizowana będzie w zależności od czynników ekonomicznych i geopolitycznych oraz unormowania się rynku pracy w zakresie pracy zdalnej, hybrydowej i stacjonarnej. Z uwagi na obecną sytuację gospodarczo-polityczną, trudno przewidzieć czy plany deweloperów biurowych na realizację kolejnych 60 tys. m² sprzed pandemii będą w pełni zrealizowane.

Organizacja wydarzeń wystawienniczo-targowych

Bydgoskie Centrum Targowo-Wystawiennicze to jeden z największych obiektów wystawienniczo-konferencyjnych w północnej Polsce. Dzięki nowoczesnej infrastrukturze organizo-

3 hale
4 sale konferencyjne na 740 osób
10 900 m ² powierzchni wystawienniczej

wane są, zarówno targi o wymiarze międzynarodowym, jak i duże konferencje, a także kongresy na kilka tysięcy osób. Obiekt często gości również firmy lokalne, które korzystają z powierzchni konferencyjno-wystawienniczych. Ogólnopolskie firmy eventowe doceniają BCTW ze względu na duże możliwości techniczne, szeroki pakiet usług dodatkowych oraz wysoki poziom obsługi. W ciągu 2023 r. odbyło się 66 różnych wydarzeń w BCTW, w tym 7 targów i wystaw oraz 9 konferencji m.in.: XXIX Międzynarodowe Targi Maszyn i Urządzeń dla Wodociągów i Kanalizacji WOD-KAN 2023, Międzynarodowe Targi Bydła, Świń i Drobiu - FERMA 2023, Bydgoszcz IT Conference 2023, Biznes Trendy, Bydgoskie Targi Książki, Targi Familijne, Targi Pracy BCTW, Festiwal Roślin, Międzynarodowa Wystawa Psów oraz konferencje skupiające przedstawicieli branży medycznej, kosmetycznej i marketingowej np. Central European Emergency Medicine CEEM 2023, Trauma, Emergency & Acute Medicine, Międzynarodowe Sympozjum Alergii na Pokarm 2023, XVI Naukowy Zjazd Polskiego Towarzystwa Ultrasonograficznego.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

VI.1.1. Atrakcyjne miejsca pracy.

VI.1.2. Dogodne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości.

VI.1.3. Rozwój sieci współpracy na rzecz rozwoju gospodarki obszaru metropolitalnego.

VI.2.2. Efektywna współpraca nauki, biznesu i samorządu.

III.3.2. Wspieranie aktywizacji zawodowej.

Rozwój sieci współpracy

Celem działalności klastrowej jest zwiększanie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki poprzez pobudzanie współpracy między środowiskiem biznesowym, naukowym, organizacjami społecznymi oraz jednostkami miejskimi. Członkami klastrów w większości były firmy, ale także jednostki naukowe, badawczo-rozwojowe oraz instytucje otoczenia biznesu. W 2023 r. według Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrowanych było w Bydgoszczy 8 klastrów, na wyróżnienie zasługują dwa nich.

Bydgoski Klaster Przemysłowy Dolina Narzędziowa (147 członków) integruje firmy z branży narzędziowej i przetwórstwa tworzyw polimerowych i jako jedyny w województwie kujawsko-pomorskim posiada status Krajowego Klastra Kluczowego, przyznawany przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii. Klaster zdobył w 2023 r. certyfikat Gold Label of Cluster Management Excellence przyznawany przez European Secretariat for Cluster Analysis (ESCA). Certyfikat ten symbolizuje znaczący wzrost w zarządzaniu klastrem, dopasowując jego standardy do europejskich norm doskonałości. Gold Label jest najwyższym możliwym do uzyskania certyfikatem europejskim dotyczącym zarządzania klastrami, a wyróżnienie to stawia BKP w szeregu z najlepszymi klastrami w Europie. BKP został także przyjęty do prestiżowej organizacji międzynarodowej ISTMA WORLD (International Special Tooling and Machining Association), która reprezentuje stowarzyszenia zajmujące się narzędziami specjalnymi i obróbką skrawaniem na całym świecie. Łącznie stowarzyszenia członkowskie ISTMA reprezentują ponad 8 000 firm i ponad 120 mld USD rocznej sprzedaży. BKP w 2023 r. został partnerem w międzynarodowym projekcie AMULET „The Advanced Materials & Manufacturing United for LightwEighT”, który oferuje szereg bezpłatnych usług dla przedsiębiorstw z sektora MŚP. Okazją do rozwoju sieci kontaktów i nawiązania nowych relacji biznesowych było otwarcie w 2023 r. drugiego oddziału Bydgoskiego Klastra Przemysłowego Doliny Narzędziowej w Rzeplinie k/Wrocławia. Pozwoli to na rozwój współpracy członków BKP z firmami i uczelniami z Dolnego Śląska.

Bydgoski Klaster Informatyczny (45 członków) od 10 lat wspiera innowacje technologiczne i współpracę sektora IT w Bydgoszczy i poza nią. W 2023 r. BKI zorganizował 6. Bydgoski Hackathon – ogólnopolski programistyczny konkurs, na który zgłosiło się 80 uczestników w 20 zespołach konkurujących w dwóch kategoriach: juniorzy (młodzież szkół średnich) oraz open (studenci). W ramach swojej działalności Klaster organizuje także kongres informatyczny Opera Camp oraz wspiera działania edukacyjne poprzez klasy patronackie, realizuje projekty dla seniorów np. we współpracy z UKW i jest platformą networkingową dla członków stowarzyszenia.

Źródło: *Bydgoski Klaster Przemysłowy Dolina Narzędziowa; Bydgoski Klaster Informatyczny*

W 2023 r. funkcjonowały w Bydgoszczy także inne podmioty sieciujące przedsiębiorców, m.in: Business Network International (grupy Elite, Fenix, Eagles, Lions), Biznes dla Kobiet, Klub Kobiet Biznesu, grupy ToastMasters Bydgoszcz, Biznes Klub Polska Nova Bydgoszcz, Biznesowy Klub Kobiet ASA czy Bydgoskie Marki.

Warto wspomnieć także o działalności lokalnych instytucji otoczenia biznesu, siecujących przedsiębiorców: Pracodawcach Pomorza i Kujaw Związku Pracodawców, Nadwiślańskim Związku Pracodawców Lewiatan, Stowarzyszeniu Przedsiębiorców Kujaw i Pomorza, Kujawsko-Pomorskim Zrzeszeniu Handlu i Usług oraz izbach gospodarczych: Kujawsko-Pomorskiej Izbie Rzemiosła i Przedsiębiorczości oraz Izbie Przemysłowo-Handlowej Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Izbie Gospodarczej „Wodociągi Polskie”.

W 2023 r. BARR Sp. z o.o. po raz kolejny została regionalnym koordynatorem Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości w województwie kujawsko-pomorskim. Przedstawiciele biznesu, sektora naukowego i publicznego zorganizowali 51 przedsiębiorczych wydarzeń (w tym online), w których wzięły udział 6 924 osoby. Przestrzenią współpracy sektora publicznego z biznesem i sektorem naukowym jest także serwis internetowy www.barr.pl. Stanowi on platformę komunikacji i udostępniania informacji biznesowych dla zainteresowanych podmiotów. W 2023 r. portal BARR odwiedziło 38 327 użytkowników podczas 54 889 sesji. Spółka prowadziła także bezpłatną bazę firm w regionie, na której firmy z Bydgoszczy i obszaru Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz mogą rejestrować swoje profile i dzięki temu – szerszej docierać do klientów i kooperantów. Baza dostępna jest pod <https://barr.pl/rozwijaj-biznes-w-bydgoszczy/baza-firm-w-regionie>.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

VI.1.2. Dogodne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości.

VI.1.3. Rozwój sieci współpracy na rzecz rozwoju gospodarki obszaru metropolitalnego.

VI.2.2. Efektywna współpraca nauki, biznesu i samorządu.

Działalność naukowa, badawczo-rozwojowa i innowacje

Bydgoszcz jest jednym z dwóch ośrodków akademickich w regionie. W roku akademickim 2022/2023 w szkołach wyższych kształciło się 30,7 tys. studentów, o 3,7% więcej niż w roku poprzednim. Wśród studentów ponad 2,0 tys. stanowili cudzoziemcy, a ich liczba wzrosła w skali roku o 37,2%.

Uczelnie w Bydgoszczy w 2023 r.
Akademia Muzyczna im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy
Politechnika Bydgoska im. J. J. Śniadeckich
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego
Collegium Medicum im. L. Rydygiera w Bydgoszczy UMK w Toruniu
Akademia Kujawsko-Pomorska
Bydgoska Szkoła Wyższa
Wyższa Szkoła Gospodarki
Wyższa Szkoła Nauk o Zdrowiu w Bydgoszczy
Uniwersytet WSB Merito Bydgoszcz

Wyniki ewaluacji jakości działalności naukowej uczelni wyższych i instytutów badawczych za lata 2017-2021 opublikowano w 2022 r. – przyznanie kategorii A+, A, B+, B lub C. Uczelnie prowadzące działalność naukową w co najmniej dwóch dyscyplinach naukowych z kategorią A+, A albo B+ uzyskują prawo do prowadzenia szkoły doktorskiej. Kategorię A przyznano Uniwersytetowi Kazimierza Wielkiego w dyscyplinach: nauka o kulturze i religii, nauka o polityce i administracji, literaturoznawstwo. W przypadku Politechniki Bydgoskiej kategorię A otrzymały dyscypliny: rolnictwo i ogrodnictwo, zootechnika i rybactwo, nauki chemiczne. Poza tym kategorię A przyznano sztukom muzycznym wykładanym w Akademii Muzycznej. W wyniku ostatniej parametryzacji co najmniej ocenę B+ uzyskało 25 dyscyplin naukowych, wykładanych na 6 uczelniach w Bydgoszczy. Natomiast, co najmniej dwie oceny B+ lub wyższe otrzymały Politechnika Bydgoska, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego oraz Collegium Medicum UMK.

W 2023 r. dwie uczelnie Uniwersytet Kazimierza Wielkiego oraz Akademia Kujawsko-Pomorska odwołały się od parametryzacji jakości działalności naukowej uczelni wyższych i instytutów badawczych za lata 2017-2021. Po weryfikacji wniosków 7 dyscyplin naukowych na UKW zmieniło kategorię z B na B+ (łącznie uzyskując 14 dyscyplin z kategorią B+), natomiast na AKP jednej dyscyplinie naukowej z kategorią B przyznano kategorię B+. Łącznie na 6 bydgoskich uczelniach w 2023 r. co najmniej ocenę B+ uzyskały 33 dyscypliny naukowe.

W porównaniu z rokiem poprzednim zmalała liczba udzielonych przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej bydgoskim jednostkom naukowym praw własności przemysłowej. W 2023 r. do Urzędu wpłynęło 45 zgłoszeń uczelni dotyczących ochrony praw własności przemysłowej, z których 36 dotyczyło wynalazków. Wśród uzyskanych praw własności najczęściej było patentów na wynalazki – 17 oraz praw ochronnych na wzory użytkowe – 9. Najbardziej aktywna w 2023 r. w działalności innowacyjnej prowadzącej do powstania praw własności przemysłowej była Politechnika Bydgoska, której pracownicy zgłosili i otrzymali 17 patentów na wynalazki. Zgłoszenia pochodziły również z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego i Wyższej Szkoły Gospodarki.

Zgłoszenia i uzyskane prawa własności przemysłowej bydgoskich szkół wyższych w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej

Wyszczególnienie	Zgłoszenia				Uzyskane prawa własności			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Ogółem	60	51	34	45	33	29	37	36
Wynalazki	40	26	20	36	22	27	21	17
Wzory użytkowe	12	4	5	1	6	2	9	9
Znaki towarowe	–	11	1	1	–	–	1	1
Wzory przemysłowe i pozostałe	8	10	8	7	5	–	6	9

Źródło: Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej

Poza jednostkami naukowymi, o nadanie praw własności przemysłowej do Urzędu Patentowego występowały też podmioty gospodarcze i osoby fizyczne. Podmioty gospodarcze w 2023 r. zgłosiły 15 wynalazków, 6 wzorów użytkowych, 79 znaków towarowych oraz 3 wzory przemysłowe. Natomiast, w ciągu roku, uzyskały 9 patentów na wynalazki, 56 praw własności do znaków towarowych oraz 2 do wzorów przemysłowych. Osoby fizyczne z kolei zgłosiły 5 wynalazków, 15 znaków towarowych i 4 wzory przemysłowe, a uzyskały 3 patenty na wynalazki, 8 praw własności do znaków towarowych i 2 do wzorów przemysłowych.

W 2023 r. dwie największe bydgoskie uczelnie realizowały wiele projektów innowacyjnych i badawczo-rozwojowych, łączących naukę z biznesem.

Do najważniejszych osiągnięć Politechniki Bydgoskiej w 2023 r. zaliczyć można m.in.:

- otwarcie laboratorium badania dużych układów hamulcowych o wymiarach rzeczywistych stosowanych w kolejnictwie, które jest unikatową instalacją w skali kraju oraz za granicą, daje ogromne możliwości badań naukowych, jak i badań zleconych ukierunkowanych na bezpieczeństwo transportu kolejowego,
- podpisanie deklaracji współpracy, na mocy której deklaruje przystąpienie do Interdyscyplinarnego Centrum Innowacji Woda-Wodór-Węgiel (ICI 3W); Centrum 3W zostało utworzone z inicjatywy Banku Gospodarstwa Krajowego wspólnie z Siecią Badawczą Łukasiewicz, Politechniką Poznańską i 11 czołowymi polskimi uczelniami, jego celem jest interdyscyplinarna wymiana wiedzy, wzmacnianie współpracy nauki i biznesu, pomoc w komercjalizacji wynalazków, rozwój i wspieranie najlepszych technologii w obszarze woda-wodór-węgiel oraz popularyzowanie idei 3W w szeroko pojętym środowisku; Centrum zrzesza 30 uczelni i instytutów badawczych z całej Polski,
- uwzględnienie naukowców z Wydziału Telekomunikacji, Informatyki i Elektrotechniki w prestiżowym rankingu najczęściej cytowanych i najbardziej wpływowych naukowców na świecie World's Top 2% Scientists 2023; lista naukowców opracowywana jest przez Uniwersytet Stanforda oraz wydawnictwo Elsevier,
- osiągnięcie pozycji lidera w gronie najczęściej cytowanych na świecie polskich autorów prac poświęconych sztucznej inteligencji – raport prezentujący osiągnięcia naukowe z zakresu sztucznej inteligencji w latach 2010-2021 w czasopiśmie z nauk ścisłych i technicznych został przygotowany przez ekspertów z Laboratorium Analiz Statystycznych Ośrodka Przetwarzania Informacji,
- nagrodę Fundacji Forum Inteligentnego Rozwoju *Naukowiec Przyszłości 2023* dla zespołu badawczego z Pracowni Roślin Ozdobnych i Warzywnych Wydziału Rolnictwa i Biotechnologii za projekt „Innowacje w zakresie produkcji, hodowli i ochrony roślin użytkowych z wykorzystaniem metod klasycznych i bio(nano)technologicznych”,
- współpracę z różnymi firmami w zakresie prowadzenia prac badawczych, analitycznych, proinnowacyjnych i wdrożeniowych m.in. z firmą LAFARGE, Cukiernią SOWA, Bazy i Systemy Bankowe,
- trzy złote medale i jeden srebrny dla wynalazków stworzonych przez pracowników i studentów na Thailand Inventor's Day w Bangkoku, złoto dla zespołów:

- Wydziału Technologii i Inżynierii Chemicznej i Wydziału Rolnictwa i Biotechnologii – „Produkty sojowe i metody ich wytwarzania z całych nasion soi razem z okarą”,
- Wydziału Technologii i Inżynierii Chemicznej – „Sposób produkcji kiełków konsumpcyjnych i urządzenie do tego procesu”,
- Wydziału Rolnictwa i Biotechnologii i Wydziału Zarządzania za wynalazek SAFEPOT – innowacyjna doniczka do uprawy i pielęgnacji roślin”, za wynalazek naukowcy otrzymali też nagrodę specjalną od Arabii Saudyjskiej,
- srebro dla zespołu Wydziału Inżynierii Mechanicznej – „Tribometer for measuring the coefficient of friction of materials, biomaterials and tissues”,
- otrzymanie dofinansowania w ramach konkursów Narodowego Centrum Nauki:
  - Sonata 18 – projekt „Zużyte baterie litowo-jonowe jako elektrokatalizatory w układach konwersji energii – Baterie w gospodarce o obiegu zamkniętym”,
  - MINIATURA 7 – 2 projekty: „Organoidy jelitowe jako narzędzie do analizy interakcji gospodarz-mikrobiom u kur”, „Wybrane aspekty bezpieczeństwa organizacji ruchu drogowego z sygnalizacją świetlną”,
- dofinansowanie z Ministerstwa Edukacji i Nauki 2 projektów: „Doskonalenie procesów transferu i komercjalizacji rozwiązań innowacyjnych między nauką a gospodarką”, „Naturalnie bezpieczna produkcja drobiarska – dobre praktyki bioasekuracyjne i zrównoważona produkcja”.

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego może pochwalić się w 2023 r. m.in. następującymi sukcesami:

- pracownicy naukowcy zostali uhonorowani 15 medalami i nagrodami (medale: 1 diamentowy, 1 platynowy, 6 złotych, 2 srebrne, 2 brązowe oraz 3 nagrody specjalne) za wynalazki oraz osiągnięcia w promocji nauki podczas XVI Międzynarodowych Targów Wynalazków i Innowacji INTARG® w Katowicach,
- otrzymanie dofinansowania w ramach konkursów Narodowego Centrum Nauki:
  - Weave-UNISONO – projekt „Izoforma tropomiozyny Tpm2.3 w regulacji dynamiki aktywności i metastazy osteosarkomy” realizowany we współpracy z naukowcami z Uniwersytetu Masaryka w Brnie (Czechy); grupy badawcze zbadają rolę izoform tropomiozyny – białka regulującego funkcje filamentów aktynowych, w rozwoju i przerzutowaniu kostniakomięsa (osteosarkomy),
  - OPUS 24 – 2 projekty: „Lasery indukowanie przewodnictwa elektrycznego warstwy wierzchniej kompozytów polimerowych, które umożliwią ich selektywną metalizację prądową” oraz „Efektywność rozpuszczalników głęboko eutektycznych w systemie skojarzonym z promieniowaniem mikrofalowym w dekompozycji biomasy lignocelulozowej przeznaczonej do procesów biosyntezy”,
  - MINIATURA 7 – projekt „Rodzicielskie sposoby radzenia sobie z pogorszeniem stanu zdrowia dziecka z wentylacją mechaniczną (LTV) i niepełnosprawnością rzadką”,
- w ramach programu „Doskonała Nauka II” organizowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki otrzymało dofinansowanie 5 projektów, monografie: „Chronicle of 100th anniversary of deaf mute, deaf and hearing impaired sport in Poland, 1922-1992” oraz „Ogród Botaniczny UKW w Bydgoszczy. Historia i przyroda” oraz konferencje naukowe: Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Jednostka i państwo w cyberprzestrzeni - szanse i zagrożenia”, Międzynarodowa Konferencja Naukowa „X ukraińsko-polskie dialogi naukowe”, Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Polska i Jugosławia w XX wieku”,
- troje naukowców UKW otrzymało dofinansowanie Narodowego Centrum Nauki na realizowane przez nich projekty badawcze, które dotyczą badań wstępnych i pilotażowych: „Wpływ surfaktyny syntetyzowanej mikrobiologicznie na bazie odpadów przemysłu ziemniaczanego na aktywność celulaz”, „Analiza wskaźników stresu wywołanego obecnością wybranych produktów ubocznych obróbki wstępnej biomasy lignocelulozowej u *S. cerevisiae*” oraz „Polityczne narracje na temat Europejskiego Zielonego Ładu: krytyczno-analityczne studium wypowiedzi europejskich polityków w mediach społecznościowych”,

- sukces zespołu „Impatient Drivers” (3 studentów z IV roku informatyki), 6 miejsce w finale międzynarodowego konkursu Bosch Future Mobility Challenge 2023, polegającego na stworzeniu oprogramowania dla dostarczonego przez organizatorów modelu pojazdu autonomicznego w skali 1:10.

Wśród podmiotów sektora biznesowego, trzy firmy z Bydgoszczy utrzymały status Centrum Badawczo-Rozwojowego, uzyskany od Ministra Rozwoju i Technologii: Eviden Poland R&D sp. z o.o., Instytut Genetyki Sądowej Sp. z o.o. oraz Softblue S.A.

Ważnym punktem na drodze rozwijania współpracy między szkołami wyższymi i biznesem są tzw. firmy odpryskowe, powołane w celu komercjalizacji wyników badań naukowych oraz transferu wiedzy do gospodarki. Bydgoskie szkoły wyższe tworzą spółki typu spin-off i spin-out, jako nowe podmioty utworzone przez co najmniej jednego pracownika, studenta lub absolwenta uczelni (spin-off) lub razem z jednostką naukową lub organizacyjną powołaną do komercjalizacji wyników badań (spin-out). Różnica między nimi wynika z formy powiązania spółki z uczelnią. Podczas gdy spin-out jest związany osobowo i kapitałowo z uczelnią, spin-off jest spółką wydzieloną z uczelni, z którą prowadzi współpracę na zasadach rynkowych.

Liczba przedsiębiorstw akademickich typu spin-off oraz spin-out na uczelniach

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
RAZEM	30	32	33	32
Politechnika Bydgoska im. J.J. Śniadeckich	5	4	4	5
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego	3	2	2	2
Collegium Medicum im. L. Rydygiera UMK	4	3	4	4
Wyższa Szkoła Gospodarki	18	23	23	21

Źródło: uczelnie bydgoskie

Innowacyjność przedsiębiorstw

Według ostatnich dostępnych danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie, pochodzących z badania innowacyjności przedsiębiorstw przemysłowych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób, bydgoskie przedsiębiorstwa w latach 2020-2022 uzyskały 27 praw własności, w tym 18 patentów na wynalazki. Jednocześnie liczba patentów uzyskanych w zagranicznych lub regionalnych urzędach patentowych wyniosła 16.

Zgłoszenia i uzyskane prawa własności przemysłowej w latach 2020-2022 przez bydgoskie przedsiębiorstwa przemysłowe w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym			
		wynalazki	wzory użytkowe	wzory przemysłowe	znaki towarowe
Zgłoszenia	31	13	4	2	11
Uzyskane prawa własności	27	18	2	-	7

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie; Ośrodek Statystyki Nauki, Techniki, Innowacji i Społeczeństwa Informacyjnego

Działalność badawczo-rozwojowa, której efekty uwidaczniają się m.in. w postaci uzyskanych patentów czy innych wyłącznych praw własności, wykorzystana w procesach produkcyjnych przyczynia się do powstawania innowacyjnych produktów i usług. Za aktywne innowacyjnie można było uznać 52,3% bydgoskich przedsiębiorstw przemysłowych wśród podmiotów, w których liczba pracujących przekraczała 49 osób, tj. o 11,6 p. proc. więcej niż w poprzedniej edycji badania. Jako aktywne innowacyjnie traktowano przedsiębiorstwa, które w latach 2020-2022 wprowadziły innowacje, rozumiane, jako nowe lub ulepszone produkty lub procesy biznesowe. W porównaniu z danymi z poprzedniej edycji badań, przedsiębiorstwa częściej podejmowały się wprowadzania innowacji procesowych niż produktowych. Wśród innowacji procesowych najpopularniejsze było wprowadzanie nowych lub ulepszonych metod wytwarzania wyrobów lub świadczenia usług, w tym rozwoju wyrobów lub usług oraz zasad działania wewnątrz przedsiębiorstwa lub w relacji z otoczeniem.

Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesy biznesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2020-2022

		Ogółem	52,3
Nowe lub ulepszone produkty	razem		38,7
	w tym nowe dla rynku		13,5
	razem		41,4
Nowe lub ulepszone procesy biznesowe	metody wytwarzania (produkcji) wyrobów lub świadczenia usług (w tym rozwoju wyrobów lub usług)		27,0
	metody z zakresu logistyki, dostaw lub dystrybucji		9,9
	metody przetwarzania informacji lub komunikacji		18,0
	metody księgowania lub inne czynności administracyjne		16,2
	zasady działania wewnątrz przedsiębiorstwa lub w relacji z otoczeniem		24,3
	metody podziału zadań, uprawnień decyzyjnych lub zarządzania zasobami ludzkimi		19,8
	metody marketingowe w zakresie opakowań, kształtowania cen produktów, technik promocji, lokowania produktów lub usług posprzedażowych		12,6

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie; Ośrodek Statystyki Nauki, Techniki, Innowacji i Społeczeństwa Informacyjnego

Nakłady na działalność innowacyjną uwzględniają środki poniesione przez przedsiębiorstwo w danym roku na działalność innowacyjną prowadzoną w ciągu ostatnich trzech lat. W 2022 r. nakłady na innowacje przedsiębiorstw przemysłowych wynosiły 282,9 mln zł i były wyższe o 45,9% niż przed rokiem. Przeznaczona na działalność innowacyjną kwota została pokryta w 83,5% ze środków własnych przedsiębiorstw. Bezzwrotne środki pozyskane z Unii Europejskiej stanowiły 4,7% (przed rokiem 15,2%). Nakłady na działalność badawczą i rozwojową stanowiły 67,5% wszystkich nakładów na działalność innowacyjną (przed rokiem 76,1%). Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych, w przychodach netto ze sprzedaży przedsiębiorstw przemysłowych wyniósł 9,3%, z czego przychody z produktów nowych lub istotnie ulepszonych dla rynku stanowiły 4,7%, a tylko dla przedsiębiorstwa – 4,6%. Produkty innowacyjne przeznaczone na rynki zagraniczne – przychody z eksportu produktów nowych lub istotnie ulepszonych wyniosły 3,7% przychodów netto ze sprzedaży w przemyśle.

W 2023 r. firma Atos Poland Global Services otworzyła Centrum Biznesu, Technologii i Innowacji. Bydgoszcz to pierwsze tego typu miejsce w Polsce, w którym powstało biznesowe centrum konferencyjno-pokazowe tej rangi. Podobne centra firmy Atos znajdują się już m.in. w Paryżu, Madrycie, Wiedniu czy Amsterdamie. BTIC to wyjątkowa przestrzeń do spotkań, ułatwiająca wymianę innowacyjnych technologii, rozwiązań i pomysłów. Zajmuje powierzchnię ok. 400 m² budynku TETA na terenie Biznes Parku przy ul. Kraszewskiego.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

VI.1.1. Atrakcyjne miejsca pracy.

VI.1.2. Dogodne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości.

VI.2.1. Wysoki status bydgoskich uczelni.

VI.2.2. Efektywna współpraca nauki, biznesu i samorządu.

Turystyka

Bydgoszcz coraz częściej znajduje się w kręgu zainteresowań turystów. Atutami miasta, przyciągającymi turystów krajowych i zagranicznych, są liczne zabytki, unikatowe muzea, walory krajobrazowe (położenie nad dwiema rzekami Wisłą i Brdą oraz Kanałem Bydgoskim), dogodne powiązania komunikacyjne międzynarodowe i krajowe oraz rozwinięta baza noclegowa. Miejsca przyciągające turystów to m.in.: Wyspa Młyńska i Wenecja Bydgoska, Stary Rynek z katedrą, Śródmieście z dzielnicą muzyczną, Kanał Bydgoski ze śluzami, zrewitalizowany Stary Fordon, Leśny Park Kultury i Wypoczynku, Opera Nova, Exploseum, Bazylika pw. św. Wincentego a'Paulo, Spichrze nad Brdą. Do dyspozycji gości w 2023 r. było 40 turystycznych obiektów noclegowych, które dysponowały 4,1 tys. miejsc (o 10,6% więcej niż w ubiegłym roku, 78,8% z nich znajdowała się w hotelach) oraz liczne restauracje i kawiarnie.

Turystyczne obiekty noclegowe^a w Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Turystyczne obiekty noclegowe ogółem	31	31	38	40
Hotele	23	25	26	27
Inne obiekty hotelowe	2	1	4	5
Szkolne schroniska młodzieżowe	1	1	1	1
Pola biwakowe	1	1	1	0
Hostele	1	1	1	1
Pokoje gościnne/kwatery prywatne	2	1	3	3
Kwatery agroturystyczne	–	–	1	1
Pozostałe turystyczne obiekty	1	1	1	2

^aStan w lipcu. Źródło: BDL GUS

Hotele według kategorii w 2023 r.				
★★★★★	★★★★	★★★	★★	w trakcie kategoryzacji
1	6	9	8	3
51 miejsc	1 020 miejsc	1 359 miejsca	577 miejsca	207 miejsc

Bydgoszcz działa aktywnie w stowarzyszeniu Kujawsko-Pomorska Organizacja Turystyczna – w 2023 r. m.in.:

- wspólnie organizowano podróże studyjne dla touroperatorów, dziennikarzy oraz lokalnej branży turystycznej,
- przedstawiciele Miasta brali udział w szkoleniach współorganizowanych przez K-POT,
- przedstawiciel Miasta brał udział w pracach Zarządu K-POT i miał wpływ na kierunki działań promocyjnych realizowanych przez stowarzyszenie,
- działalność w regionalnej sieci powiązań podmiotów działających w branży turystycznej, dała możliwość wymiany doświadczeń i pomysłów na forum K-POT, np. w ramach Zespołu Kreatywnego, czy corocznego spotkania członków K-POT.

Zadania w zakresie promocji turystycznej Bydgoszczy realizowane były przez Bydgoskie Centrum Informacji. Turyści, goście i mieszkańcy pozyskiwali w BCI informacje o mieście, jego historii, atrakcjach turystycznych, wydarzeniach kulturalnych i sportowych itp. oraz mieli możliwość zaopatrzyć się w materiały promocyjne, również poprzez sklep internetowy. Bydgoskie Centrum Informacji w 2023 r. odwiedziło 50,5 tys. osób – o 2 tys. więcej niż w 2022 r. Wśród odwiedzających BCI było 37,3 tys. turystów krajowych, 3,7 tys. zagranicznych oraz 9,5 tys. mieszkańców miasta. BCI promowało bydgoskie produkty turystyczne w ramach wyda-

rzeń targowo-wystawienniczych w kraju (Szczecin – Piknik nad Odrą, Chorzów – Atrakcje Regionów) i zagranicą (Berlin ITB Międzynarodowa Giełda Turystyczna). Ponadto w 2023 r. trwały przygotowania do organizacji konferencji World Canals Conference pod patronatem Inland Waterways International, zaplanowanej na 2024 r.

Zwiedzanie Bydgoszczy ułatwia turystom Bydgoska Karta Turysty, która funkcjonuje w formie aplikacji. Można ją doładować wybranym pakietem zwiedzania, umożliwiającym korzystanie z większości bydgoskich muzeów, zawiera zniżki oraz daje możliwość przejazdów komunikacją miejską bez dodatkowych opłat. W 2023 r. sprzedano 623 pakiety, natomiast łącznie od początku jej funkcjonowania (2021 r.), sprzedano 1 628 pakietów.

W Bydgoszczy w 2023 r. odbyło się szereg wydarzeń atrakcyjnych dla mieszkańców, ale też przyciągających uczestników i widzów z całego regionu, kraju czy z zagranicy. Odbyły się kolejne edycje imprez o tematyce sportowej, kulturalnej i podróżniczej, m.in.: Bydgoski Festiwal Operowy, Festiwal Prapremier, Bydgoski Festiwal Muzyczny/Kontrasty, Europejskie Spotkania Artystyczne – Festiwal Wielu Sztuk, Bydgoska Noc Muzeów, Bydgoski Festiwal Wodny Ster na Bydgoszcz, Festiwal Wisły, Wielka Wioślarska o Puchar Brdy, Memoriał Ireny Szewińskiej, Ocean Lava Triathlon Polska, Woda Bydgoska, Ice Swimming Bydgoszcz Festival, Bydgoski Festiwal „Podróżnicy” oraz festiwale muzyczne i filmowe.

W 2023 r. Miasto złożyło wnioski o wpisanie Kanału Bydgoskiego na listę pomników historii. Uzyskanie tego statusu oznacza nadanie mu szczególnej rangi ze względu na jego wartość dla kultury narodowej. Oznacza to również nowe możliwości i ułatwienie pozyskiwania funduszy na jego dalszą rewitalizację. W przypadku uzyskania statusu pomnika historii, Miasto kontynuować będzie starania o wpisanie go również na listę światowego dziedzictwa kulturowego UNESCO. Taki status wzmocniłoby turystyczny potencjał miasta.

W ramach konkursu ofert na realizację zadań publicznych w zakresie wspierania działalności na rzecz turystyki i krajoznawstwa przez organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, w 2023 r. dofinansowanie z budżetu Miasta otrzymało 12 zadań:

- gra turystyczna „Bydgoszcz - Miasto Skarbów: Droga Jaskółki”, upamiętniająca Rok Andrzeja Szwalbego,
- seria gier „Bydgoszcz w questach II”,
- „Bydgoszcz na szlaku”,
- opracowanie przewodnika „Kajakiem przez Bydgoski Obszar Wodny” oraz trasy turystycznej „Czterej Pancerni i pies w Bydgoszczy”,
- organizacja audiowycieczek po Bydgoszczy – nowoczesne zwiedzanie dla turystów indywidualnych,
- cykl wycieczek po osiedlach mieszkaniowych "Bydgoskie osiedla BEZ TAJEMNIC cz. 2",
- XII Marsz na orientację po 18 Południku,
- Rajd pieszy „Obchodzimy setne urodziny Andrzeja Szwalbego”,
- oznaczenie i opisanie szlaku kolejki wąskotorowej pomiędzy Opławcem, Smukałą Górną, Smukałą Dolną i Tryszczynem oraz odnawianie, konserwacja i inwentaryzacja szlaków turystycznych w Bydgoszczy.

W organizowanych działaniach wzięło udział 5,3 tys. uczestników.

Natomiast zrealizowany w ramach BBO projekt *Zostań turystą w swoim mieście* obejmował organizację 25 wypraw, wycieczek pieszych i spływów kajakowych na terenie całego miasta.

Bydgoski Tramwaj Wodny to jedna z ulubionych i najpopularniejszych wakacyjnych atrakcji Bydgoszczy. Z rejsów można było skorzystać od końca kwietnia do października 2023 r. Do dyspozycji pasażerów były dwie trasy: Staromiejska i Słoneczna, każda trwająca około 60 minut, rozpoczynające się przy Rybim Rynku. W całym sezonie skorzystało z tej formy wypoczynku 30,2 tys. osób (3 tys. więcej niż w poprzednim roku).

Turyści w Bydgoszczy mieli możliwość korzystania z rowerów miejskich (Bydgoski Rower Aglomeracyjny) oraz wypożyczenia oferowanych przez BCI rowerów cargo.

Regionalny Oddział PTTK „Szlak Brdy” we współpracy z Bydgoskim Centrum Informacji, Młynami Rothera oraz Muzeum Kanału Bydgoskiego zainauguował 3 nowe trasy edukacyjnych gier terenowych: „Murale Bydgoskie”, „Bydgoski Węzeł Wodny” i „Śladami Andrzeja Szwalbego”. Impreza miała charakter ogólnokrajowy.

Nagrody, tytuły, wyróżnienia uzyskane w 2023 r.:

- Wyspa Młyńska z Młynami Rothera została wybrana na jeden z 16 nowych Cudów Polski w plebiscycie „Cuda Polski 2023” National Geographic Traveler.
- Młyny Rothera zostały laureatem etapu regionalnego XX edycji konkursu na Najlepszy Produkt Turystyczny – Certyfikat Polskiej Organizacji Turystycznej.
- Młyny Rothera wraz z Wyspą Młyńską otrzymały tytuł Gwiazdy Kujawsko-Pomorskich Konstelacji dobrych miejsc.
- Młyny Rothera otrzymały prestiżowy tytuł *Najlepszy Produkt Turystyczny 2023 – Certyfikat POT*.
- Bydgoszcz uzyskała tytuł *Miasta Kreatywnego w Dziedzinie Muzyki* i dołączyła do grona Sieci Miast Kreatywnych UNESCO.
- Bydgoszcz otrzymała nagrodę „Przyjaznego Brzegu” w konkursie Centrum Turystyki Wodnej PTTK za budowę umocnionego nabrzeża w Starym Fordonie.
- W raporcie „Travel Trends 2024” Bydgoszcz została wskazana, jako jedno z miast najszybciej zyskujących popularność.

W ocenie ekspertów z branży turystycznej Bydgoszcz należy do miast „nieodkrytych”, mających duży potencjał do przyciągnięcia coraz większej liczby turystów.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE
„BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

VI.1.4. Miasto atrakcyjne turystycznie.

Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze VI.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2020	2021	2022	2023	Wartość docelowa/ tendencja
Cel VI.1. KONKURENCYJNA GOSPODARKA							
VI.1.1. Atrakcyjne miejsca pracy	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w relacji do średniej miast wojewódzkich (miasta wojewódzkie =100%)	90,4% (2018)	91,9%	93,7%	93,0%	b.d.*	110%
	Udział pracujących w sektorze usług	69,8% (2018)	69,9%	70,3%	72,5% ^a	b.d.**	80%
	Udział przedsiębiorstw przemysłowych (z liczbą pracujących powyżej 49 osób), które wprowadziły innowacje produktowe, procesowe, organizacyjne lub marketingowe w % ogółu przedsiębiorstw przemysłowych w ostatnich 3 latach	60,0% (2017)	49,5%	40,7%	52,3%	b.d.***	tendencja wzrostowa
VI.1.2. Dogodne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości	Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1 000 mieszkańców	120,8 (2018)	131,5	135,9	137,9	141,4	powyżej 150
	Istniejąca powierzchnia biurowa	97 850 m ² (2018)	127 600 m ²	136 000 m ²	137 000 m ²	145 000 m ²	tendencja wzrostowa
	Liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego w rejestrze REGON	480 (2018)	581	584	493	482	tendencja wzrostowa
VI.1.3. Rozwój sieci współpracy na rzecz rozwoju gospodarki obszaru metropolitalnego	Liczba członków funkcjonujących klastrów	170 (2019)	193	203	222	247	tendencja wzrostowa
	Saldo rejestracji podmiotów gospodarczych w bydgoskim obszarze metropolitalnym	604 (2017)	2 262	2 251	1 247	1 845	tendencja wzrostowa

^aOd 2022 r. dane GUS prezentowane są na podstawie administracyjnych źródeł danych według miejsca zamieszkania (wszystkie podmioty łącznie z podmiotami do 9 pracujących). Do 2021 r. dane GUS prezentowane były według faktycznego miejsca pracy.

*Dane statystyki publicznej dostępne będą w III kwartale 2024 r.

**Dane statystyki publicznej dostępne będą w IV kwartale 2024 r.

***Dane statystyki publicznej dostępne będą w I kwartale 2025 r.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2020	2021	2022	2023	Wartość docelowa/tendencja
VI.1.4. Miasto atrakcyjne turystycznie	Liczba hoteli 4- i 5- gwiazdkowych	6 + 1 (2018)	6 + 1	6 + 1	6 + 1	6 + 1	7 + 2
	Liczba miejsc noclegowych w hotelach 4- i 5- gwiazdkowych	1 047 + 41 (2018)	1 012+41	1 037+51	1 024+51	1 020+51	1 220+82
	Liczba udzielonych noclegów w turystycznych obiektach noclegowych	459 804 (2018)	252 279	331 505	501 388	548 134	tendencja wzrostowa
	– w tym turystom zagranicznym	114 879 (2018)	46 829	59 330	86 909	92 764	tendencja wzrostowa
	Liczba międzynarodowych wydarzeń turystyki biznesowej trwających co najmniej 2 dni, z liczbą uczestników co najmniej 50 osób	28 (2018)	1	7	6	3	tendencja wzrostowa
Cel VI.2. SILNY OŚRODEK NAUKOWY – BADANIA NAUKOWE, TRANSFER WIEDZY I INNOWACJI							
VI.2.1. Wysoki status bydgoskich uczelni	Liczba dyscyplin naukowych lub artystycznych z kategorią naukową A+, A i B+	4 (2018)	4	4	25	33	tendencja wzrostowa
	Pozycja uczelni bydgoskich w ogólnopolskim rankingu uczelni wyższych PERSPEKTYWY:						
	– ranking uczelni akademickich						
	UKW	61-70 (2019)	71-80	71-80	61-70	71-82	tendencja wzrostowa
	UTP/PB	48 (2019)	61-70	61-70	61-70	54-61	
– ranking uczelni niepublicznych							
BSW	27 (2019)	29	33	28	28		
KPSW/AK-P	16 (2019)	16	17	19	18		
WSG	27 (2019)	25	19	21	28		
	Liczba nadanych w danym roku stopni naukowych oraz tytułów:						
– doktora	99 (2017)	27	26	15		b.d.*	tendencja wzrostowa
– doktora habilitowanego	14 (2017)	12	3	5			
– profesora	3 (2017)	12	0	7			

*Dane statystyki publicznej dostępne będą w IV kwartale 2024 r.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2020	2021	2022	2023	Wartość docelowa/tendencja
VI.2.2. Efektywna współpraca nauki, biznesu i samorządu	Liczba uzyskanych przez bydgoskie instytucje naukowe wszystkich praw własności przemysłowej	87 (2018)	40	33	45	41	300
	w tym: praw dotyczących wynalazków i wzorów użytkowych	20 (2018)	28	29	30	26	60
	Liczba projektów obejmujących badania naukowe lub prace rozwojowe	166 (2018)	75	45	17 ^a	7 ^a	tendencja wzrostowa
	Liczba funkcjonujących przedsiębiorstw akademickich typu spin-off oraz spin-out na uczelniach bydgoskich	21 (2018)	30	32	33	32	tendencja wzrostowa

^aNiepełne dane w Systemie informacji o nauce i szkolnictwie wyższym POL-on.

Załącznik nr 1.

Projekty Miasta Bydgoszczy współfinansowane ze środków UE w ramach programów operacyjnych

Projekty realizowane w 2023 roku z dofinansowaniem UE

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 ZIT – REWITALIZACJA					
1.	Rewitalizacja społeczno-gospodarcza Starego Fordonu – etap I	27 845 674	11 705 046	Przedmiotem projektu była rewitalizacja terenów strefy nadbrzeżnej rzeki Wisły w Starym Fordonie, stworzenie przy rzece nowych miejsc do wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców oraz poprawa estetyki panoramy miasta od strony Wisły, przebudowa i rozbudowa ul. Promenada wraz z infrastrukturą towarzyszącą podziemną i nadziemną oraz zagospodarowanie rekreacyjne.	10.2015-09.2023
2.	Poszerzenie oferty kulturalnej Muzeum Okręgowego im. L. Wyczółkowskiego w Bydgoszczy poprzez dostosowanie lokalu przy ul. Gdańskiej 5 i obiektu przy ul. Mennica 6 na potrzeby muzealne	3 807 090	2 308 042	Przedsięwzięcie obejmowało działania inwestycyjne, w ramach których przebudowano lokal przy ul. Gdańskiej 5, użytkowany wcześniej jako apteka „Pod Łabędziem” oraz obiekt przy ul. Mennica 6.	01.2020-06.2023
3.	Rewitalizacja bulwarów Brdy	8 362 389	5 226 236	W ramach projektu odnowiono bulwary na odcinku od Mostu Bernardyńskiego do ul. Uroczej (umocnienia brzegowe, wyznaczenie miejsc dla cumowania małych jednostek, ścieżki piesze i rowerowe, nowe oświetlenie terenu, rewaloryzacja zieleni, mała architektura).	10.2020-06.2023
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 – ZIT					
4.	Budowa systemu Park&Ride wraz z realizacją infrastruktury technicznej w Bydgoszczy	45 360 050	30 377 554	Projekt obejmował utworzenie systemu pięciu parkingów Park&Ride wraz z infrastrukturą techniczną: Węzeł Zachodni, Pętla Przylesie, Pętla Las Gdański, Rondo Kujawskie, Grudziądzka UMB.	05.2018-12.2023
5.	Zaopiekowani	3 308 550	2 977 695	Przedmiotem projektu był rozwój usług opiekuńczych/asystenckich w środowisku lokalnym dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Usługami opiekuńczymi objęto łącznie 230 osób (zrealizowano 47 125 godzin usług). Usługami opiekuńczymi, w ramach tzw. „opieki wytchnieniowej”, objęto 64 osoby (zrealizowano 13 900 godzin usług).	01.2020-12.2023
6.	Akcja - kwalifikacja 4	6 374 870	6 056 126	Projekt obejmował kompleksową współpracę 23 szkół zawodowych z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w zakresie dostosowania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy – udział uczniów w specjalistycznych kursach i szkoleniach (zajęcia dodatkowe rozwijające kompetencje matematyczne i przygotowujące do egzaminów zawodowych), ukierunkowanych na podniesienie kompetencji, zdobycie kwalifikacji zawodowych i ułatwienie wejścia na rynek pracy oraz w doradztwie edukacyjno-zawodowym; doposażenie szkół.	09.2020-09.2023

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
7.	Edu(R)Ewolucja 2	6 214 166	5 903 457	Udział 14 LO (nr: I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, XI, XII, XIII, XIV, XXI) – zajęcia dla uczniów oraz podniesienie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli. Zajęcia w zakresie kształtowania i rozwijania u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy (z matematyki, j. angielskiego, nauki programowania i robotyki), zajęcia specjalistyczne i dydaktyczno-wyrównawcze dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz zajęcia oparte na metodzie eksperymentu w zakresie przedmiotów przyrodniczych i matematycznych. Nauczyciele podnosili swoje kompetencje i kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach i studiach podyplomowych. Szkoły doposażyły pracownie przedmiotowe (matematyczne, przyrodnicze, komputerowe) w pomoce dydaktyczne.	01.2021-07.2023
8.	Edu(R)Ewolucja 3	1 341 358	1 274 290	Projekt skierowany na poprawę efektywności i jakości kształcenia w 21 szkołach podstawowych (nr: 1, 2, 10, 15, 18, 19, 20, 22, 23, 26, 27, 28, 35, 37, 41, 45, 47, 48, 51, 57, 58) poprzez realizację zajęć dla uczniów oraz podniesienie kompetencji nauczycieli. Uczniowie uczestniczyli w zajęciach rozwijających kompetencje kluczowe i umiejętności uniwersalne, niezbędne na rynku pracy w ramach programowania i robotyki. Nauczyciele podnieśli swoje kompetencje poprzez udział w szkoleniach. Szkoły objęte wsparciem doposażyły pracownie oraz zmodernizowały sieć LAN.	10.2021-09.2023
9.	Klucz do lepszego życia	655 428	557 114	Projekt skierowany był do 29 kobiet w wieku 50+ nieaktywnych zawodowo, w szczególności osób z obszaru rewitalizacji oraz mieszkańców ul. Saperów, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej: 1. Aktywizacja społeczna uczestników – warsztaty integracyjno-motywacyjne, treningi umiejętności i kompetencji społecznych, indywidualne poradnictwo psychologiczne. 2. Aktywizacja zawodowa uczestników – indywidualny plan działania, warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, warsztaty w zakresie kreacji wizerunku, kurs w zakresie podstawowej obsługi komputera, Internetu oraz urządzeń mobilnych, badania profilaktyczne, szkolenia zawodowe, staże zawodowe, wypłata stypendium szkoleniowych i stażowych. 3. Program Aktywności Lokalnej – warsztaty z elementami integracji, spotkania, grupy edukacyjne.	09.2021-03.2023
10.	Termomodernizacja Przedszkola nr 19 w Bydgoszczy	4 647 243	1 543 484	W ramach projektu wykonano termomodernizację Przedszkola nr 19 przy ul. Grunwaldzkiej 13 obejmującą m.in. wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, ocieplenie ścian i stropodachu, modernizację c.o., c.w.u., kanalizacji, wentylacji, instalacji elektrycznych, montaż paneli fotowoltaicznych.	02.2021-10.2023

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
11.	Termomodernizacja Przedszkola nr 4 w Bydgoszczy	5 111 899	1 534 256	W ramach projektu wykonano termomodernizację Przedszkola nr 4 przy ul. Żółwińskiej 1 obejmującą m.in. wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, ocieplenie ścian i stropodachu, modernizację c.o., c.w.u., kanalizacji, wentylacji, instalacji elektrycznych, montaż paneli fotowoltaicznych i pompy ciepła.	02.2021-07.2023
12.	Termomodernizacja Przedszkola przy Szkole Podstawowej nr 34	2 282 564	646 785	W ramach projektu wykonano termomodernizację Przedszkola przy Szkole Podstawowej nr 34 przy ul. Opławiec 157 obejmującą m.in. wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, ocieplenie ścian i stropodachu, modernizację c.o., c.w.u., kanalizacji, wentylacji, instalacji elektrycznych, montaż paneli fotowoltaicznych i pompy ciepła.	02.2021-02.2023
13.	Termomodernizacja Przedszkola nr 16 w Bydgoszczy	4 228 977	968 061	W ramach projektu wykonano termomodernizację Przedszkola nr 16 przy ul. Bukowej 3 obejmującą m.in. wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, ocieplenie ścian i stropodachu, modernizację c.o., c.w.u., kanalizacji, wentylacji, instalacji elektrycznych, montaż paneli fotowoltaicznych.	02.2021-10.2023
14.	Termomodernizacja Przedszkola nr 22 w Bydgoszczy	5 178 354	1 402 009	W ramach projektu wykonano termomodernizację Przedszkola nr 22 przy ul. Piwnika Ponurego 3 obejmującą m.in. wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, ocieplenie ścian i stropodachu, modernizację c.o., c.w.u., kanalizacji, wentylacji, instalacji elektrycznych, montaż paneli fotowoltaicznych.	02.2021-10.2023
15.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 22 w Bydgoszczy	10 793 952	5 817 781	W ramach projektu wykonano termomodernizację Szkoły Podstawowej nr 22 przy ul. Hutniczej 89 obejmującą m.in. wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, ocieplenie ścian i stropodachu, modernizację c.o., c.w.u., kanalizacji, wentylacji, instalacji elektrycznych, montaż paneli fotowoltaicznych.	02.2021-10.2023
16.	Termomodernizacja Młodzieżowego Domu Kultury nr 5 w Bydgoszczy	4 079 116	2 502 015	W ramach projektu wykonano termomodernizację Młodzieżowego Domu Kultury nr 5.	04.2023-12.2023
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 – pozostałe					
17.	Zakup 3 nowoczesnych, niskopodłogowych tramwajów wraz z wyposażeniem obsługowo-eksploatacyjno-naprawczym	30 062 953	20 801 018	Przedmiotem projektu był zakup trzech nowoczesnych, niskopodłogowych tramwajów wraz z wyposażeniem obsługowo-eksploatacyjno-naprawczym.	07.2022-12.2023
18.	Budowa dróg dla rowerów w ciągu ulicy Smukalskiej w Bydgoszczy	4 348 804	1 700 000	Zakres projektu obejmował budowę dróg dla rowerów w ciągu ul. Smukalskiej (od ul. Błądzimskiej do ul. Rajskiej).	04.2014-12.2023
19.	Budowa dróg dla rowerów w ciągu ulicy Jeździeckiej w Bydgoszczy	4 046 081	2 348 211	Projekt obejmował budowę dróg dla rowerów w ciągu ul. Jeździeckiej.	02.2020-12.2023
20.	Budowa i modernizacja oświetlenia w ul. Wyszyńskiego w Bydgoszczy	1 751 559	1 131 048	Zakres projektu obejmował: budowę i modernizację oświetlenia w ul. Wyszyńskiego.	2022-12.2023

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
21.	Przebudowa ul. Nad Wisłą w Bydgoszczy	765 337	607 265	W ramach projektu przebudowano ul. Nad Wisłą. Zadanie to stanowiło element szerszego przedsięwzięcia, jakim była rewitalizacja społeczno-gospodarcza Starego Fordonu.	2015-12.2023
22.	Kultura w zasięgu 2.0	1 085 809	922 938	Projekt partnerski z udziałem pięciu instytucji, tj. Pałac Młodzieży, Muzeum Okręgowe, Teatr Polski, Miejskie Centrum Kultury, Galeria Miejska bwa – obejmował digitalizację zbiorów, doposażenie w sprzęt do digitalizacji, szkolenia z prawa autorskiego i technik digitalizacji, dostęp do repozytorium zbiorów cyfrowych (wirtualne muzeum), zakup elektronicznych plakatów.	I kw. 2016-12.2023
23.	Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0	6 302 447	5 357 081	Projekt Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Obejmował uruchomienie Platformy Miejskiej (agregacja usług elektronicznych w jednym miejscu), rozbudowę Systemu Informacji Przestrzennej, rozwój Elektronicznego Systemu Obiegu Dokumentów oraz zakup sprzętu informatycznego.	2017-12.2023
24.	Rewaloryzacja Młyna Rothera w Bydgoszczy na cele kulturalno-turystyczne	27 120 509	10 519 058	Przedmiotem projektu były prace budowlane, zakup wyposażenia dla zabytkowego Młyna Rothera, w celu jego rewaloryzacji oraz dostosowania do prowadzenia atrakcyjnej oferty kulturalno-turystycznej.	06.2018-12.2023
25.	Przebudowa i remont budynku przy ul. Ugory 18 w Bydgoszczy w celu jego adaptacji na mieszkania socjalne	2 240 261	997 729	Projekt obejmował przebudowę i remont budynku w celu jego adaptacji na mieszkania socjalne. Łącznie oddano do użytku 12 mieszkań socjalnych.	03.2019-06.2023
26.	Invest in BiT CITY 2. Promocja potencjału gospodarczego oraz promocja atrakcyjności inwestycyjnej miast prezydenckich województwa kujawsko-pomorskiego – BARR Sp. z o.o.	5 871 250	4 990 563	Projekt Województwa Kujawsko-Pomorskiego obejmował udział w targach i konferencjach krajowych, promocje potencjału inwestycyjnego województwa i miast prezydenckich, poprzez kampanie reklamowe i wydarzenia promocyjne. Był kontynuacją projektu „Invest in BiT City. Promocja potencjału inwestycyjnego konurbacji bydgosko-toruńskiej”.	06.2016-10.2023
27.	Wsparcie internacjonalizacji MŚP oraz promocji gospodarczej regionu na obszarze funkcjonowania Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz – Lider: BARR Sp. z o.o., Partner: Stowarzyszenie Metropolia Bydgoszcz	5 125 251	3 754 950	Celem projektu było zwiększenie poziomu handlu zagranicznego w regionie, poprzez wsparcie działalności eksportowej MŚP z terenu jst wchodzących w skład Stowarzyszenia i promocję gospodarczą tego obszaru. Projekt obejmował opracowanie i wdrożenie indywidualnych planów wsparcia internacjonalizacji dla minimum 26 przedsiębiorstw.	08.2018-10.2023
28.	Fundusz Eksportowy – granty dla MŚP oraz z województwa kujawsko-pomorskiego. Lider: TARR Sp. z o.o., Partner: BARR Sp. z o.o.	475 200	403 920	Celem projektu było zwiększenie poziomu handlu zagranicznego sektora MŚP z regionu, dywersyfikację rynków zbytu oraz granty na opracowanie strategii internacjonalizacji.	04.2018-09.2023
29.	Budowa inkubatora przedsiębiorczości na terenie Bydgoskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego. BPPT Sp. z o.o.	27 069 581	18 984 772	Celem projektu była poprawa warunków dla rozwoju i wzmocnienia konkurencyjności MŚP – nowe biura, hala magazynowo-produkcyjna, drogi wewnętrzne, przyłącza, parkingi, zieleń.	01.2020-03.2023

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
30.	Budowa kujawsko-pomorskiego systemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej - II etap	2 585 130	2 197 361	Zakres projektu obejmował modernizację systemów informatycznych i usług elektronicznych w jednostkach ochrony zdrowia, w tym rozbudowę infrastruktury sieciowej, zakup sprzętu serwerowego i oprogramowania.	01.2018-12.2023
31.	Modernizacja i wyposażenie warsztatów i pracowni kształcenia praktycznego w Zespole Szkół Drzewnych w Bydgoszczy	8 723 587	5 760 304	Przedmiotem projektu była modernizacja warsztatów ZS Drzewnych, wzmocnienie konstrukcji, remont dachu i ocieplenie segmentu A i B budynku, a także zakup wyposażenia.	10.2018-12.2023
32.	Dzisiaj staż, jutro praca	4 781 482	4 303 333	Projekt dotyczył staży i praktyk u pracodawców – wsparcie dla uczniów i opiekunów staży i praktyk. Grupę docelową byli uczniowie uczący się w 67 zawodach z 14 szkół prowadzących kształcenie zawodowe.	03.2019-09.2023
33.	Bydgoskie Żłobki Plus 2021	1 895 957	1 611 563	Projekt obejmował utworzenie 50 nowych miejsc w Żłobku nr 17 przy ul. Morskiej 2.	01.2021-11.2023
34.	Przebudowa Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii	2 750 573	2 062 284	Zakres projektu obejmował przebudowę Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii w Szpitalu Miejskim.	2019-12.2023
35.	Doposażenie w sprzęt medyczny Oddziału Ginekologii, Położnictwa i Patologii Ciąży Wielospecjalistycznego Szpitala Miejskiego im. dr. E. Warmińskiego w Bydgoszczy	1 038 062	882 353	W ramach projektu zrealizowano: modernizację i rozbudowę do 20 stanowisk centralnego monitorowania i nadzoru okołoporodowego Monako wraz z integracją systemu ze szpitalnym HIS AMMS, zakup 13 aparatów kardiotokegraficznych z systemem Monako, w tym 6 z bezprzewodowymi głowicami z modułem telemetrii, 1 aparatu USG oraz 6 pomp infuzyjnych dwutorowych.	03.2023-12.2023
36.	Poprawa dostępności do ambulatoryjnej diagnostyki perinatologicznej w Wielospecjalistycznym Szpitalu Miejskim w Bydgoszczy	385 963	192 932	Dzięki projektowi zakupiono aparat USG (1 szt.) dla potrzeb Poradni Ginekologiczno-Położniczej oraz Poradni Genetycznej w celu skutecznej realizacji opieki perinatalnej.	12.2023
37.	Wsparcie osób starszych i kadry świadczącej usługi społeczne w zakresie przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się Covid-19, łagodzenia jego skutków na terenie województwa kujawsko-pomorskiego	1 306 359	1 203 200	Projekt ogólnowojewódzki, w którym udział wzięły bydgoskie DPS-y oraz ZPO. Obejmował: wsparcie instytucji pomocy społecznej – zakup środków ochrony indywidualnej oraz materiałów i środków do dezynfekcji; funkcjonowanie systemu pomocy społecznej – finansowanie dodatków do wynagrodzenia personelu opiekuńczego oraz zakup testów na obecność koronawirusa.	03.2020-12.2023
38.	Remont i przebudowa wraz z wyposażeniem budynku Bydgoskiego Ośrodka Rehabilitacji Terapii Uzależnień i Profilaktyki „BORPA” w Bydgoszczy	4 925 112	4 643 087	W ramach projektu przebudowano, zmodernizowano oraz doposażono obiekt przy ul. Śliwińskiego 12 na potrzeby działalności „BORPA”.	10.2020-12.2023
39.	Kujawsko-Pomorska Teleopieka Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu. Partner: MOPS oraz 78 partnerów (miast i gmin)	1 328 532	678 861	Głównym celem projektu było zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym w formie pomocy sąsiedzkiej, wolontariatu opiekuńczego przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii, takich jak teleopieka. Skierowany był do 3 000 mieszkańców województwa kujawsko-po-	01.2021-12.2023

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
				morskiego, w tym 500 osób zamieszkujących na terenie Bydgoszczy, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Oferowane formy wsparcia: usługa teleopieki (np. bransoletki); usługa pomocy sąsiedzkiej; wolontariat opiekuńczy.	
40.	Rodzina w Centrum 3 Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu. Partner: MOPS i 22 innych partnerów	919 331	771 186	Projekt zapewnił zwiększenie dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej poprzez zbudowanie jednego zintegrowanego systemu pomocy dla rodzin w województwie kujawsko-pomorskim. W ramach projektu zrealizowano następujące formy wsparcia: specjalistyczne poradnictwo rodzinno-pedagogiczne, psychologiczne, psychiatryczne, logopedyczne; terapię rodzinną/grupową oraz indywidualną; warsztaty „Moje emocje” dla dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi; warsztaty wzmacniające kompetencje rodzicielskie; zajęcia animacyjne dla dzieci rodziców korzystających z warsztatów; grupy wsparcia dla rodzin naturalnych i zastępczych; superwizja rodzin zastępczych; warsztaty dla dzieci i młodzieży, w tym socjoterapeutyczne; warsztaty dla osób przebywających i opuszczających pieczę zastępczą; grupy wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej; zajęcia profilaktyczno-wychowawcze; spotkania promujące rodziną pieczę zastępczą.	01.2021-12.2023
41.	Zadanie Planowanie	3 119 583	2 766 846	Projekt skupiał się na poprawie efektywności i jakości kształcenia w zakresie doradztwa zawodowego związanego z wyborem dalszych kierunków kształcenia i uwzględniającego potrzeby rynku pracy oraz wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz uczniów młodszych w ramach zajęć specjalistycznych, dydaktyczno-wychowawczych w 27 szkołach podstawowych (nr: 1 Specjalna, 4, 9, 10, 12, 14, 17, 20, 22, 25, 26, 27, 30, 32, 37, 38, 40, 44, 46, 47, 51 Specjalna, 57, 61, 63, 64, 65, 67). Zakres obejmował realizację zajęć dla uczniów oraz podniesienie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli. Uczniowie wzięli udział w zajęciach indywidualnych, warsztatach grupowych w zakresie doradztwa zawodowego oraz w zajęciach specjalistycznych i dydaktyczno-wyrównawczych dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Nauczyciele podnieśli swoje kompetencje i kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach i studiach podyplomowych.	09.2021-12.2023
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020					
42.	Budowa trasy tramwajowej wzdłuż ul. Kujawskiej na odcinku od ronda Kujawskiego do ronda Bernardyńskiego	390 864 995	224 906 634	Projekt obejmował: a) Przebudowę Ronda Bernardyńskiego oraz Kujawskiego, rozbudowę ulic: Wały Jagiellońskie, Toruńskiej, Bernardyńskiej, Kujawskiej,	I kw.2014-12.2023

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
	wraz z rozbudową układu drogowego, przebudową infrastruktury transportu szynowego oraz zakupem taboru w Bydgoszcy			Długiej, Ustronie, Wojska Polskiego, Kujawskiej, Solskiego wraz z budową infrastruktury transportu publicznego (zatoki autobusowe, przystanki tramwajowe wraz z peronami). Budowę linii tramwajowej w pasie rozdziału ul. Kujawskiej. W ramach rozbudowy ulic: budowa chodników oraz ścieżek rowerowych; przebudowa miejsc parkingowych w ul. Długiej i budowa w ul. Ustronie oraz rejonie ronda Kujawskiego. b) przebudowę infrastruktury transportu szynowego wzdłuż ul. Wojska Polskiego, od pętli tramwajowej przy ul. Magnuszewskiej do węzła Wojska Polskiego - Szarych Szeregów - Bełzy, obejmującą: przebudowę dwutorowego torowiska zabudowanego wraz z pętlą oraz przebudową infrastruktury transportu publicznego. c) Zakup 18 szt. nowoczesnych tramwajów wraz z pakietem eksploatacyjno-naprawczym oraz szkoleniem z obsługi.	
43.	Budowa trasy tramwajowej łączącej ul. Fordońską z ul. Toruńską wraz z rozbudową układu drogowego, przebudową infrastruktury transportu szynowego w Bydgoszcy	135 910 849	77 916 054	Projekt dotyczył budowy 2 mostów w ciągu ul. Kazimierza Wielkiego (tramwajowego i drogowego).	12.2015-12.2023
44.	Zakup nowoczesnego, niskopodłogowego taboru tramwajowego dla sieci komunikacji miejskiej w Bydgoszcy	40 913 955	25 000 000	Przedmiotem projektu był zakup 4 nowoczesnych, energooszczędnych, niskopodłogowych zestawów taboru tramwajowego.	06.2022-12.2023
45.	Poprawa bezpieczeństwa ruchu pieszych wraz z wyposażeniem szkół w zakresie edukacji komunikacyjnej w Bydgoszcy	377 019	320 466	Przedmiotem projektu było: wyznaczenie i wyniesienie jednoetapowego przejścia dla pieszych, wyniesienie 8 przejść dla pieszych, wyposażenie 2 przejść w azyle wraz z wyposażeniem 9 szkół podstawowych w mobilne miasteczka rowerowe.	12.2023
46.	Promowanie wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej poprzez budowę źródła ciepła pracującego w wysokosprawnej kogeneracji zasilanego gazem ziemnym na terenie Ciepłowni Solec Kujawski i Koronowo – KPEC Sp. z o.o.	18 083 132	6 998 455	Zbudowano 2 źródła wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w ramach wysokosprawnej kogeneracji (Solec Kujawski i Koronowo). Źródła te zapewniają dodatkową zdolność wytwarzania energii elektrycznej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji wynoszącą 2,96 MWe i wytwarzania energii ciepłej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji wynoszącą 3,00 MWt. W ramach projektu szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI) tony równoważnika CO ₂ wynosi 20 939,18; a zmniejszenie zużycia energii pierwotnej GJ/rok: 114 463.	09.2016-12.2023
47.	Zwiększenie efektywności energetycznej poprzez przebudowę oraz termomodernizację sieci ciepłowniczej na terenie Bydgoszcy, etap I – KPEC Sp. z o.o.	82 212 797	33 393 309	W ramach projektu wykonano: wymianę izolacji na ciepłociągach napowietrznych, modernizację podziemnej sieci ciepłowniczej, wymianę grupowych węzłów cieplnych na indywidualne.	2016-12.2023

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
48.	Promowanie wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej poprzez budowę źródła ciepła pracującego w wysokosprawnej kogeneracji zasilanego gazem ziemnym na terenie Ciepłowni Szubin, Nakło nad Notecią i Osowa Góra – KPEC Sp. z o.o.	26 356 998	9 682 427	Zbudowano 3 źródła wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w ramach wysokosprawnej kogeneracji (Szubin, Nakło nad Notecią i Osowa Góra). Źródła te zapewniają dodatkową zdolność wytwarzania energii elektrycznej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji wynoszącą 4,20 MWe i wytwarzania energii ciepłej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji wynoszącą 4,15 MWt. W ramach projektu szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI) tony równoważnika CO ₂ wynosi 29 527,36; a zmniejszenie zużycia energii pierwotnej GJ/rok: 161 745,02. Jedno ze źródeł powstało na terenie Osowej Góry.	09.2016-12.2023
49.	Budowa sieci ciepłowniczej na terenie miasta Bydgoszczy umożliwiającej wykorzystanie energii ciepłej wytworzonej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji – KPEC Sp. z o.o.	74 547 452	29 800 884	Projekt obejmował budowę sieci ciepłowniczej i przyłączy do obiektów istniejących oraz nowobudowanych na terenie miasta w celu dostawy ciepła wytworzonego w wysokosprawnej kogeneracji: budowa nowej sieci ciepłowniczej oraz węzłów cieplnych w obiektach.	2016-09.2023
50.	Budowa i przebudowa kanalizacji deszczowej i dostosowanie sieci kanalizacji deszczowej do zmian klimatycznych na terenie miasta Bydgoszczy – MWiK w Bydgoszczy - sp. z o.o.	299 702 482	178 943 489	Budowa i modernizacja kanalizacji deszczowej, w tym m.in. budowa zbiorników retencyjnych, nowych kanałów deszczowych, systemu oczyszczania i zagospodarowania wody deszczowej, wylotów odciążających do istniejących stawów i rzek oraz czyszczenie i renowacja 90 km istniejącej sieci deszczowej.	11.2017-12.2023
51.	Modernizacja oczyszczalni ścieków KAPUŚCISKA - II etap oraz wykonanie inteligentnego systemu zarządzania sieciami wod.-kan. – MWiK w Bydgoszczy - sp. z o.o.	98 190 645	62 537 658	Działania projektowe obejmowały modernizację oczyszczalni „Kapuściska” (m.in. rozbudowę obiektów w zakresie gospodarki osadowej, rozbudowę części biogazowej i energetycznej, prace odtworzeniowe w zakresie obiektów wyeksploatowanych) oraz zastosowanie inteligentnego systemu zarządzania sieciami wod.-kan. obejmującego m.in.: narzędzia wspierające procesy systemu zarządzania sieciami wod.-kan. (m.in. sprzęt komputerowy i oprogramowanie), wdrożenie inteligentnego systemu zarządzania retencją zbiornikową w zakresie sterowania ilością wody w zbiornikach, optymalizacji zdolności tranzytowych sieci, wykorzystania wód opadowych, rozbudowę istniejącego systemu SCADA w zakresie m.in. urządzeń pomiarowych, sterowania siecią wodociągową oraz kanalizacyjną.	2018-12.2023
52.	Zwiększenie efektywności instalacji do odzysku surowców wtórnych w Zakładzie Gospodarki Odpadami Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o. w Bydgoszczy	109 284 712	41 416 488	Zakres obejmował: budowę hali sortowni wraz z infrastrukturą towarzyszącą; zakup maszyn i urządzeń; modernizację linii technologicznej sortowni odpadów komunalnych; zakup sprzętu.	2020-2023

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
53.	„Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego – SUMP BydOF” wraz z wykonaniem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz promocją SUMP BydOF	1 228 770	849 150	Zadaniem projektu było opracowanie „Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego – SUMP BydOF” wraz z wykonaniem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz promocją SUMP BydOF.	2021-2023
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020					
54.	Specjalistyczne Centrum Wspierające Edukację Włączającą w Bydgoszcy	1 270 830	1 270 830	Projekt pilotażowy, którego celem była poprawa dostępności usług edukacyjnych dla dzieci/uczniów/słuchaczy ze zróznicowanymi potrzebami edukacyjnymi, w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w ramach udzielonego grantu na utworzenie i funkcjonowanie Specjalistycznego Centrum Wspierającego Edukację Włączającą (SCWEW). Rolę tę spełniać ma Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 3 przy ul. Granicznej. Wsparciem SCWEW objęte będą: Przedszkole nr 11 i nr 20, SP nr 10, 27 i 66, VII LO, Technikum nr 4 w ZS Chemicznych, Branżowa Szkoła I stopnia nr 5 w ZS Drzewnych.	06.2021-06.2023
55.	Zwiększenie dostępności Zespołu Szkół nr 19 Integracyjnych w Bydgoszcy dla osób z niepełnosprawnościami	327 371	250 000	W ramach projektu dokonano zwiększenia dostępności Zespołu Szkół nr 19 Integracyjnych dla osób o szczególnych potrzebach, w tym z niepełnosprawnościami. Zakres obejmował wymianę windy osobowej (wraz z usługą doradczą w ramach projektowania) i zastosowanie dodatkowych usprawnień w zakresie dostępności komunikacyjno-informacyjnej, zwiększających bezpieczeństwo, ułatwiających orientację przestrzenną i porozumiewanie się: planów tyflo-graficznych, tabliczek informacyjnych w alfabecie Braille'a, nakładek na schody, systemu stonowanych dzwonek szkolnych (tzw. bezstresowych) oraz zaopatrzenia w pętle indukcyjne i maty bezpieczeństwa (ewakuacyjne).	07.2022–09.2023
56.	Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszcy BEZ BARIER	145 726	145 726	Projekt dotyczył m.in.: szkolenia pracowników Muzeum z zakresu obsługi osób z niepełnosprawnościami czy tłumaczenia filmów dotyczących bieżącej oferty Muzeum na język migowy.	08.2022-06.2023
57.	Poprawa i rozwinięcie dostępu do wydarzeń i budynków Miejskiego Centrum Kultury w Bydgoszcy dla osób ze szczególnymi potrzebami	175 310	175 310	Projekt obejmował m.in. szkolenia dla pracowników MCK podnoszące ich kompetencje w zakresie obsługi osób ze specjalnymi potrzebami; założenie systemu wspomaganie słuchu z pętlą indukcyjną; zamontowanie tyflografiki, ułatwiającej poruszanie się osobom z dysfunkcjami wzroku i poprawę dostępności cyfrowej stron MCK. Dodatkowo Kino Orzeł stało się Kinem Bez Barier i zapewnia w swoim repertuarze m.in. seanse z audiodeskrypcją. Poprawiła się dostępność pałacu w Ostromecku dla osób z niepełnosprawnościami.	08.2022-06.2023

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
58.	Zobaczyć dźwięk, usłyszeć obraz – cykl przedstawień dla dzieci – Teatr Kameralny	75 500	75 500	Projekt dotyczył m.in. wprowadzenie przedstawień dla dzieci, dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	08.2022-06.2023
59.	Młyny - zobacz i usłysz kulturę	69 650	69 650	Projekt obejmował zwiększenie dostosowania obiektu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	08.2022-06.2023
60.	"Biblioteka bez barier" – zapewnienie dostępności oferty i zasobów Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy dla osób z dysfunkcją wzroku	232 580	232 580	Projekt spowodował zwiększenie dostosowania obiektu do potrzeb osób z dysfunkcją wzroku.	08.2022-06.2023
Program Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027					
61.	Zakup nowoczesnego niskopodłogowego taboru tramwajowego dla sieci komunikacji miejskiej w Bydgoszczy – pakiet nr 2	126 731 160	75 423 909	Zakup 11 tramwajów wraz z pakietem eksploatacyjno-naprawczym i specjalistycznym wyposażeniem obsługowym.	02.2023-12.2025
62.	Adaptacja budynku przy ul. Gałczyńskiego w Bydgoszczy na potrzeby Ośrodka dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem	3 285 647	2 956 988	Projekt obejmuje: rozbudowę, adaptację i wyposażenie budynku na ul. Gałczyńskiego 23 (przy ZS nr 29) na potrzeby rozszerzenia działalności publicznego Ośrodka Rewalidacyjno-Wychowawczego dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem.	07.2023-10.2024
Program Krajowy Plan Odbudowy					
63.	Utworzenie Branżowego Centrum Umiejętności w zakresie przetwórstwa tworzyw sztucznych przy Zespole Szkół Mechanicznych nr 2 w Bydgoszczy	5 206 961	5 206 961	Adaptacja części budynku magazynowego wraz z zakupem wyposażenia celem utworzenia Branżowego Centrum Umiejętności w zakresie przetwórstwa tworzyw sztucznych przy Zespole Szkół Mechanicznych nr 2.	01.2023-06.2026
RAZEM		1 704 810 934	957 964 282		
w tym spółki		726 779 018	381 964 408		

Wnioski złożone, nierozstrzygnięte do końca 2023 roku

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020				
1.	Budowa mikroinstalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej w Bydgoszczy	1 314 322	1 301 420	Projekt przewiduje budowę mikroinstalacji fotowoltaicznych w budynkach użyteczności publicznej w 5 lokalizacjach: Żłobek nr 17, ZS nr 19 oraz nr 32, V LO oraz Urząd Miasta przy ul. Grudziądzkiej.
Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę Klimat Środowisko 2021-2027				
2.	Bydgoszcz zielono-niebieska. Retencja i zagospodarowanie wód opadowych lub roztopowych	264 605 959	165 946 524	Projekt obejmuje dalszą budowę oraz modernizację kanalizacji deszczowej, rozwój retencji i zagospodarowania wody, budowę komór technologicznych podczyszczających wody opadowe i zastosowanie zielono-niebieskiej infrastruktury: pojemność obiektów małej retencji 15 366,55 m ³ ; zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu 1,74 ha; długość wybudowanej sieci kanalizacji deszczowej – 6,01 km; długość zmodernizowanej sieci kanalizacji deszczowej – 1,55 km.
3.	Rozbudowa sieci miejskich PSZOK na terenie Bydgoszczy	9 898 197	6 924 931	Projekt obejmuje budowę Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) przy ul. Kieleckiej oraz uruchomienie trzech mobilnych PSZOK-ów i montaż 60 miejskich punktów elektroodpadów.
Program Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027				
4.	Akcja – kwalifikacja 2.0 – projekty na rzecz szkół zawodowych na terenie Miasta Bydgoszczy	15 597 113	14 037 401	Projekt zakłada kompleksowe wsparcie dla szkół kształcenia zawodowego. Objętych nim zostanie 3 500 uczniów, 275 nauczycieli – 23 szkoły funkcjonujące w 13 zespołach szkół zawodowych (ZS: Samochodowych, Chemicznych, Mechanicznych nr 1 oraz nr 2, Elektronicznych, Budowlanych, Drzewnych, Handlowych, Elektrycznych, Ekonomiczno-Administracyjnych, Gastronomiczno-Hotelarskich, Spożywczych, ZS nr 1). Uczniowie uczestniczyć będą w specjalistycznych kursach i szkoleniach, zajęciach dodatkowych rozwijających kompetencje kluczowe i przygotowujących do egzaminów zawodowych, ukierunkowanych na podniesienie kompetencji, zdobycie kwalifikacji zawodowych i ułatwienie wejścia na rynek pracy, stażach uczniowskich oraz doradztwie edukacyjno-zawodowym dostosowanym do indywidualnych potrzeb. Nauczyciele będą podnosić kompetencje i uzupełniać kwalifikacje zawodowe poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach, stażach zawodowych i studiach podyplomowych. Szczególna uwaga zostanie skierowana na przygotowanie przedstawicieli kadry do realizacji edukacji włączającej. Zakup wyposażania i pomocy dydaktycznych.
5.	Edu(R)Ewolucja 2.0	3 813 670	3 432 303	Podniesienie jakości i efektywności kształcenia ogólnego oraz zwiększenie dostępności i włączenia społecznego w 8 szkołach podstawowych: SP nr 9, 16, 26, 27, 36, 38, 65 i 67. Wsparcie dla 939 uczniów poprzez: realizację zajęć w zakresie przedmiotów kluczowych; edukacji włączającej, zajęcia w zakresie profilaktyki prozdrowotnej i edukacji ekologicznej,

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu
				realizacji indywidualnego doradztwa edukacyjno-zawodowego. Wsparcie dla 313 nauczycieli przyczyniające się do podniesienia jakości kształcenia ogólnego, w szczególności poprzez: realizację szkoleń/kursów i studiów podyplomowych w zakresie podnoszenia kompetencji i nabywania kwalifikacji związanych z zawodem, podnoszenie kompetencji kluczowych, w tym cyfrowych, udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych, realizację zadań związanych z doradztwem edukacyjno-zawodowym, przygotowanie do realizacji edukacji włączającej. Zakup wyposażenia i pomocy dydaktycznych.
6.	Edu(R)Ewolucja 2.1	3 791 716	3 412 544	Podniesienie jakości i efektywności kształcenia ogólnego oraz zwiększenie dostępności i włączenia społecznego w 8 szkołach podstawowych: SP nr 14, 30, 32, 37, 41, 61, 62, 63. Wsparcie dla 1 001 uczniów poprzez: realizację zajęć w zakresie przedmiotów kluczowych; edukacji włączającej, zajęcia w zakresie profilaktyki prozdrowotnej i edukacji ekologicznej, realizacji indywidualnego doradztwa ed.-zaw. Wsparcie dla 326 nauczycieli przyczyniające się do podniesienia jakości kształcenia ogólnego, w szczególności poprzez: realizację szkoleń/ kursów i studiów podyplomowych w zakresie podnoszenia kompetencji i nabywania kwalifikacji związanych z zawodem, podnoszeniem kompetencji kluczowych, w tym cyfrowych, udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych, realizację zadań związanych z doradztwem edukacyjno-zawodowym, przygotowanie do realizacji edukacji włączającej. Zakup wyposażenia i pomocy dydaktycznych.
7.	reGENERATOR 2 - program prozdrowotny dla pracowników UMB	1 197 673	1 077 905	Program działań prozdrowotnych, ukierunkowany na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy. Planowana liczba uczestników: 200 osób. Pierwszeństwo dla osób z niepełnosprawnościami (co najmniej 20 osób) i w wieku powyżej 50 r.ż. (co najmniej 60 osób). Działania: 1. Wymiana oświetlenia jarzeniowego na LED w budynkach UMB oraz zakup krzeseł ergonomicznych i ciśnieniomierzy dla uczestników; 2. Szkolenia wzmacniające potencjał zdrowia psychicznego, udział w indywidualnej fizjoterapii, dodatkowych badaniach profilaktycznych, konsultacjach z dietetykiem i programie celowanych ćwiczeń usprawniających w obiekcie sportowym.
Program Krajowy Plan Odbudowy				
8.	Utworzenie społeczności energetycznej przez Miasto Bydgoszcz	381 500	315 972	Analiza zasobów oraz przygotowanie dokumentacji (interesariusze, koncepcja rozwoju, dokumenty rejestrowe) do utworzenia klastra energii przez Miasto Bydgoszcz.
	RAZEM	300 600 150	196 449 000	

Załącznik nr 2. Realizacja uchwał Rady Miasta Bydgoszczy

W 2023 r. Rada Miasta Bydgoszczy podjęła 295 uchwał. Realizacja uchwał przekazanych do realizacji Prezydentowi Miasta przedstawia się następująco (wg stanu na styczeń 2024 r.):

Uchwała Nr LXIV/1303/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.01.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania pomocy w formie świadczenia pieniężnego – zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz określenia zasad zwrotu wydatków za przyznaną pomoc w formie posiłku lub świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023

MOPS wydając decyzje administracyjne dotyczące realizacji Programu dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” ściśle stosuje się do zapisów niniejszej Uchwały. Szczegółowo analizowane są dochody Beneficjentów ubiegających się o wsparcie w powyższej formie, zwłaszcza w przypadku określania zasad zwrotu za przyznaną pomoc.

Uchwała Nr LXIV/1304/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.01.2023 r. w sprawie wniesienia do Bydgoskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego Sp. z o.o. aportu w postaci nieruchomości oraz objęcia z tego tytułu udziałów

Uchwała została zrealizowana. Przedmiotową uchwałą Rada wyraziła zgodę na wniesienie do Spółki ośmiu nieruchomości stanowiących własność Miasta, położonych na terenie BPPT w zamian za objęcie 14 453 nowych udziałów o wartości 14 453 000 zł. W dniu 07.02.2023 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Spółki BPPT podjęło Uchwałę nr 6/2023 w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Spółki. Przeniesienie własności nastąpiło w dniu 12.10.2023 r. Spółka zarejestrowała zmiany w sądzie rejestrowym.

Uchwała Nr LXIV/1305/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.01.2023 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowych, stanowiących własność Miasta Bydgoszczy, położonych przy ulicy Przemysłowej w Bydgoszczy. Uchwała została zrealizowana – na podstawie ww. uchwały sprzedano w drodze przetargu nieograniczonego: dz. nr: 5/91, 5/95 i 5/96, obr. 235, o łącznej pow. 0,0751 m² aktem notarialnym Rep A nr 4572/2023 z dnia 21.11.2023 r.

Uchwała Nr LXIV/1306/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.01.2023 r. w sprawie sprzedaży w drodze bezprzetargowej nieruchomości gruntowej zabudowanej, stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej w Bydgoszczy przy ul. Bydgoskich Olimpijczyków 11

Uchwała jest niezrealizowana. Przedmiotową uchwałą Rada wyraziła zgodę na sprzedaż na rzecz Parafii p.w. Św. Jana Pawła II w Bydgoszczy, nieruchomości gruntowej zabudowanej, położonej przy ul. Bydgoskich Olimpijczyków 11. Parafia, ze względów finansowych zrezygnowała z nabycia przedmiotowej nieruchomości.

Uchwała Nr LXIV/1307/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.01.2023 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowych, stanowiących własność Miasta Bydgoszczy, położonych w Bydgoszczy przy ulicy Stanisława Leszczyńskiego 36

Uchwała jest niezrealizowana. Przedmiotową uchwałą Rada wyraziła zgodę na sprzedaż w drodze przetargu ustnego nieograniczonego nieruchomości gruntowych, położonych przy ul. Leszczyńskiego 36, oznaczonych w ewidencji gruntów i budynków jako: dz. nr 42/1, pow. 0,0536 ha, obr. 95, KW nr BY1B/00028147/1 oraz dz. nr 42/2, pow. 0,0545 ha, obr. 95, KW nr BY1B/00089511/9. Na przedmiotowej nieruchomości usytuowany jest opróżniony budynek mieszkalny w złym stanie technicznym, stwarzający zagrożenie dla ludzi i mienia, z decyzją Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego nakazującą wyłączenie go z użytkowania. Budynek wpisany jest do gminnej ewidencji zabytków. Miejski Konserwator Zabytków nie wniósł zastrzeżeń do jego

sprzedaży. Został sporządzony operat szacunkowy przez rzeczoznawcę majątkowego. Publikacja wykazu planowana jest w 2024 r., a po jej zakończeniu i stwierdzeniu, iż nie wpłynęły żadne wnioski od osób uprawnionych do pierwszeństwa w jej nabyciu, zostanie ogłoszony I przetarg na sprzedaż tej nieruchomości.

Uchwała Nr LXIV/1308/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.01.2023 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowych, stanowiących własność Miasta Bydgoszczy, położonych w Bydgoszczy przy ulicy Teofila Magdzińskiego

Uchwała jest niezrealizowana. Przedmiotową uchwałą Rada wyraziła zgodę na sprzedaż w drodze przetargu ustnego nieograniczonego nieruchomości gruntowych, położonych przy ul. Magdzińskiego 13, obr. 108, oznaczonej w ewidencji gruntów i budynków jako: dz. nr 106/1, pow. 0,0439 ha, KW nr BY1B/00031010/6 i dz. nr 106/4, pow. 0,1166 ha, KW nr BY1B/00056782/9. Działka 106/1 zabudowana jest opróżnionym 2-kondygnacyjnym budynkiem mieszkalnym i parterowym budynkiem gospodarczym. Obiekty zostały wzniesione w 1888 r. i zgodnie z ustaleniami mpzp. „Stare Miasto” przeznaczone są do rozbiórki. Pierwszy przetarg odbył się w dniu 28.11.2023 r. z wynikiem nieskutecznym. Następny przetarg planowany w II kwartale 2024 r.

Uchwała Nr LXIV/1309/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.01.2023 r. w sprawie ustanowienia pomnikami przyrody dwóch dębów szypułkowych rosnących na skarpie rzeki Brdy przy ul. Smukalskiej w Bydgoszczy
Uchwała została zrealizowana. Uchwałę opublikowano Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom z 2023 r., poz. 758.

Uchwała Nr LXIV/1310/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.01.2023 r. w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody skupiska czterech dębów szypułkowych rosnących przy ul. Bora-Komorowskiego w Bydgoszczy
Uchwała została zrealizowana. Uchwałę opublikowano Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom z 2023 r., poz. 759.

Uchwała Nr LXIV/1311/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.01.2023 r. w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody dębu szypułkowego rosnącego przy ul. Ikara w Bydgoszczy
Uchwała została zrealizowana. Uchwałę opublikowano Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom z 2023 r., poz. 760.

Uchwała Nr LXIV/1312/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.01.2023 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody dębu szypułkowego rosnącego przy ul. Dąbrowa w Bydgoszczy
Uchwała została zrealizowana.

Uchwała Nr LXIV/1313/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.01.2023 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody dębu szypułkowego rosnącego przy ul. Słowackiego w Bydgoszczy
Uchwała została zrealizowana.

Uchwała Nr LXIV/1314/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.01.2023 r. w sprawie zniesienia formy ochrony przyrody z wybranych jarzębów szwedzkich rosnących w alei drzew przy ul. Szymanowskiego w Bydgoszczy
Uchwała została zrealizowana. Uchwałę opublikowano Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom z 2023 r., poz. 761.

Uchwała Nr LXIV/1315/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.01.2023 r. w sprawie zniesienia formy ochrony przyrody z dębu szypułkowego odm. stożkowa rosnącego w Parku Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
Uchwała została zrealizowana. Uchwałę opublikowano Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom z 2023 r., poz. 762.

Uchwała Nr LXIV/1316/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.01.2023 r. w sprawie zniesienia formy ochrony przyrody z wiązu szypułkowego rosnącego w Parku Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
Uchwała została zrealizowana. Uchwałę opublikowano Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom z 2023 r., poz. 763.

Uchwała Nr LXIV/1317/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.01.2023 r. w sprawie wykazu ponadstandardowych działań edukacyjnych finansowanych z budżetu Miasta Bydgoszczy w roku 2023 zaplanowanych w „Programie Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2021-2030”
Uchwała została zrealizowana. W 2023 r. realizowane były zadania zaplanowane w „Programie Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2021-2030” w ramach następujących działań: 1.1. Zapewnienie dostępu do

doradztwa zawodowego dla uczniów wszystkich szczebli systemu oświaty; 1.2. Zwiększenie liczby międzyinstytucjonalnych i międzysektorowych projektów na rzecz odnalezienia się uczniów na rynku pracy, nawiązywanych pomiędzy jednostkami oświaty a instytucjami rynku pracy, biznesowymi, administracyjnymi i pozarządowymi; 1.3. Wzrost kluczowych kompetencji przydatnych na współczesnym rynku pracy oraz świadomości potrzeby rozwijania kompetencji miękkich i uczenia się przez całe życie; 1.4. Minimalizacja barier infrastrukturalnych, kompetencyjnych, zasobowych w świadczeniu zajęć edukacyjnych m.in. z wykorzystaniem nowoczesnych technologii i komunikacji na odległość; 1.5. Sprawny dyrektor gwarantem nowoczesnej szkoły; 2.3. Rozwój edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży; 2.4. Rozwój edukacji obywatelskiej dzieci i młodzieży, 2.5. Wzrost tolerancji wobec odmienności oraz przeciwdziałanie dyskryminacji (w tym ze względu na status socjoekonomiczny, płeć, wyznanie, orientację seksualną, pochodzenie, niepełnosprawność); 3.1. Bieżąca profilaktyka zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży (edukacja technologiczna, edukacja seksualna, edukacja w zakresie bezpieczeństwa); 3.2. Zapewnienie dostępu dla wszystkich interesariuszy systemu oświaty (rodzice, dzieci, nauczyciele) do oferty psychologicznej i psychoterapeutycznej; 3.4. Dostosowanie placówek do indywidualnych potrzeb uczniów, wspierających ich rozwój; 3.5. Zapewnienie możliwości doskonalenia i rozwoju kompetencji przez nauczycieli, w szczególności w zakresie metod opartych na psychologii humanistycznej i kompetencji cyfrowych; 3.6. Tworzenie lepszych warunków rozwoju psychospołecznego dzieciom i młodzieży w toku pracy dydaktycznej i wychowawczej; 3.7. Redukcja stresu dzieci najmłodszych (do 6 roku życia); 3.8. Wsparcie zdrowia oraz aktywności fizycznej dzieci i młodzieży.

Uchwała Nr LXIV/1318/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.01.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia stawki za 1 kilometr przebiegu pojazdu, będącej podstawą do obliczenia wysokości zwrotu kosztów przewozu dzieci, młodzieży i uczniów niepełnosprawnych do szkół

Uchwała została zrealizowana. Niniejsza uchwała wypełniła ustawowy obowiązek wynikający z przepisów art. 39a ust. 3 ustawy Prawo oświatowe. Ww. uchwała zmieniła stawki 1 kilometr przebiegu pojazdu zwiększając je do kwoty 0,89 zł dla samochodu o pojemności skokowej silnika poniżej 900 cm³ oraz 1,15 zł dla samochodu osobowego o pojemności powyżej 900 cm³, tj. w wysokości równej stawkom wynikającym ze znowelizowanego Rozporządzenia Ministra Transportu z dnia 22.12.2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy.

Uchwała Nr LXV/1322/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.02.2023 r. w sprawie korzystania z parkingów funkcjonujących w systemie Parkuj i Jedź (Park&Ride) w Bydgoszczy

Uchwała została zrealizowana i weszła w życie 01.04.2023 r., dotyczy ona przyjęcia ogólnych zasad korzystania z parkingów funkcjonujących w systemie Park&Ride oraz ustalenia opłat za usługi przewozowe w gminnych przewozach pasażerskich o charakterze użyteczności publicznej dla pasażerów komunikacji miejskiej, korzystających z parkingów funkcjonujących w systemie Park&Ride.

Uchwała Nr LXV/1323/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.02.2023 r. w sprawie ustanowienia uprawnień do bezpłatnych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w Bydgoszczy dla uczestników Mistrzostw Polski Juniorów w Szachach Szybkich i Błyskawicznych do lat 8, 10, 12, 14, 16, 18

Uchwała została zrealizowana w dniach 28-31.08.2023 r. (bezpłatne przejazdy komunikacją miejską dla uczestników Mistrzostw Polski Juniorów w Szachach Szybkich i Błyskawicznych).

Uchwała Nr LXV/1324/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.02.2023 r. w sprawie określenia stawek i cen taryfowych maksymalnych za przewozy taksówkami na terenie Miasta Bydgoszczy oraz **Uchwała Nr LXV/1325/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.02.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przepisów porządkowych związanych z przewozem osób i ładunków taksówkami na terenie Miasta Bydgoszczy oraz wprowadzenia dodatkowego oznakowania, w które winny być zaopatrzone taksówki

Przedmiotowe uchwały weszły w życie z dniem 17.03.2023 r. i od tego dnia stosowane są stawki opłat, a także przepisy porządkowe określone w wyżej wymienionych uchwałach.

Uchwała Nr LXV/1326/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.02.2023 r. zmieniająca Uchwałę Nr LVIII/1198/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. w sprawie wniesienia do Bydgoskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. aportu w postaci nieruchomości oraz objęcia z tego tytułu udziałów

Uchwała została zrealizowana. Uchwałą Rada wyraziła zgodę na wniesienie do BTBS Sp. z o.o., czterech nieruchomości stanowiących własność Miasta położonych przy ul.: Chełmińskiej, Grunwaldzkiej i Rycerskiej, z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową w ramach działalności inwestycyjnej Spółki. Zgromadzenie Wspólników Spółki w dniu 27.03.2023 r., Uchwałą nr 1/2023 postanowiło podwyższyć kapitał zakładowy Spółki o kwotę 4 652 000 zł, to jest o wartość wnoszonych aportów, a Miasto Bydgoszcz objęło w zamian udziały Spółki w liczbie 4 652 o wartości nominalnej 1 000 zł każdy. Pozwoliło to na przeniesienie własności wskazanych nieruchomości na rzecz BTBS w dniu 12.06.2023 r. Rejestracja podwyższonego kapitału zakładowego Spółki oraz objętych przez Miasto Bydgoszcz udziałów nastąpiły w dniu 10.07.2023 r.

Uchwała Nr LXV/1327/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.02.2023 r. w sprawie nadania imienia Przedszkolu nr 1 w Bydgoszczy wchodzącemu w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 1 w Bydgoszczy przy ul. gen. Tadeusza Bora-Komorowskiego 2

Uchwała została zrealizowana. Uroczystość nadania imienia Przedszkolu nr 1 im. Janusza Korczaka odbyła się 20.04.2023 r.

Uchwała Nr LXV/1328/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.02.2023 r. w sprawie zmiany nazwy Szkoły Podstawowej nr 4 im. mjra Henryka Sucharskiego w Bydgoszczy wchodzącej w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 4 w Bydgoszczy z siedzibą przy ul. Wyzwolenia 4

Uchwała została zrealizowana. W związku z wygaśnięciem z dniem 31.08.2022 r. oddziałów sportowych w SP nr 4, uzasadnione było przywrócenie nazwy „Szkoła Podstawowa nr 4 im. mjra Henryka Sucharskiego w Bydgoszczy” poprzez usunięcie określenia „z Oddziałami Sportowymi”. Na mocy uchwały nastąpiła zmiana nazwy szkoły, a w konsekwencji zmiana treści aktu założycielskiego Szkoły Podstawowej nr 4 im. mjra Henryka Sucharskiego w Bydgoszczy, wchodzącej w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 4.

Uchwała Nr LXV/1329/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.02.2023 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto Bydgoszcz oraz określenia granic obwodów publicznych szkół podstawowych, od dnia 01.09.2019 r.

Uchwała została zrealizowana. Przyjęto projekt zmian w zakresie granic obwodów szkół, nazwy szkoły oraz adresu siedziby szkoły i adresów innych lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

Uchwała Nr LXV/1331/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.02.2023 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatą za gospodarowanie odpadami komunalnymi

Podjęcie uchwały umożliwiło przekazanie projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatą za gospodarowanie odpadami komunalnymi, do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy celem jej zaopiniowania.

Uchwała Nr LXV/1332/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.02.2023 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Bydgoszczy

Podjęcie uchwały umożliwiło przekazanie projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Bydgoszczy do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy celem jej zaopiniowania.

Uchwała Nr LXV/1333/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.02.2023 r. w sprawie wysokości opłat za usunięcie i przechowywanie statków lub innych obiektów pływających na rok 2023

Uchwała została zrealizowana, jednak w całym 2023 r. nie zostały wystawione żadne opłaty za usunięcie i przechowywanie statków lub innych obiektów pływających na obszarze wodnym miasta Bydgoszczy.

Uchwała Nr LXV/1334/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.02.2023 r. w sprawie organizacji wspólnej obsługi przez Urząd Miasta Bydgoszczy działań windykacyjnych odnoszących się do należności pieniężnych stanowiących dochody jednostek organizacyjnych Miasta Bydgoszczy zaliczanych do sektora finansów publicznych

Uchwała została zrealizowana. Z dniem 01.03.2023 r. przejęta została przez Urząd Miasta obsługa windykacyjna 5-ciu jednostek organizacyjnych Miasta: Bydgoskiego Centrum Sportu, Bydgoskiego Centrum Informacji, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Zespołu Żłobków Miejskich, Straży Miejskiej oraz Schroniska dla Zwierząt.

Uchwała Nr LXVI/1338/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego w zakresie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego Gminy Miasta Toruń polegającego na zapewnieniu utrzymania i eksploatacji instalacji do przetwarzania odpadów
W oparciu o podjętą uchwałę w dniu 31.03.2023 r. zawarto porozumienie międzygminne w sprawie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego Gminy Miasta Toruń, polegającego na zapewnieniu utrzymania i eksploatacji instalacji do przetwarzania odpadów.

Uchwała Nr LXVI/1339/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Bydgoszczy

Uchwałą dokonano zmiany regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Bydgoszczy.

Uchwała Nr LXVI/1340/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi

Uchwałą dokonano zmiany sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Uchwała Nr LXVI/1341/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Fordon: osiedle Eskulapa – Jasiniecka” w Bydgoszczy

Uchwała została zrealizowana, zakończyła procedurę sporządzenia planu.

Uchwała Nr LXVI/1342/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Województwu Kujawsko-Pomorskiemu

Rada Miasta Bydgoszczy ww. uchwałą zdecydowała o dofinansowaniu zadań kulturalnych na rzecz mieszkańców Miasta w 2023 r., realizowanych przez instytucję kultury, Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. dr. W. Bełzy w Bydgoszczy, dla której organizatorem jest Województwo Kujawsko-Pomorskie. Zakres dofinansowania zadań realizowanych przez WiMBP określony został umowami zawartymi pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim a Miastem Bydgoszcz. Ogółem na realizację zadań, które zostały zrealizowane w całości, w 2023 r. przeznaczono kwotę 84 400 zł.

Uchwała Nr LXVI/1343/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia pomocy finansowej Województwu Kujawsko-Pomorskiemu

Rada wprowadziła zmiany do uchwały nr L/1061/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.02.2022 r. zwiększając dofinansowanie zadań kulturalnych w 2023 r. realizowanych przez instytucje kultury, dla których organizatorem jest Województwo Kujawsko-Pomorskie o 30 000 zł. Zmiana dotyczyła zwiększenia dotacji dla Opery Nowa na realizację Bydgoskiego Festiwalu Operowego. Zakres dofinansowania zadań realizowanych przez instytucje kultury, określony został umowami wieloletnimi zawartymi pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim a Miastem Bydgoszcz.

Uchwała Nr LXVI/1344/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r. w sprawie pozbawienia kategorii administracyjnej drogi gminnej i wyłączenia jej z użytkowania w Bydgoszczy (ul. Jatki)
Przedmiotową uchwałą Rada Miasta pozbawiła kategorii drogi publicznej ul. Jatki i wyłączyła ją z użytkowania. Uchwałę opublikowano Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom.

Uchwała Nr LXVI/1345/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r. w sprawie aktualizacji „Wieloletniego programu utwardzania ulic gruntowych zlokalizowanych na terenie miasta Bydgoszczy”
Przedmiotową uchwałą Rada zaktualizowała kryteria oceny ulic w ramach „Wieloletniego programu utwardzania ulic gruntowych zlokalizowanych na terenie Miasta Bydgoszczy”. Na jej podstawie zostanie przygotowana lista ulic przeznaczonych do utwardzenia w latach 2023-2026.

Uchwała Nr LXVI/1347/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowej niezabudowanej, stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej przy ulicy Przemysłowej
Uchwała została zrealizowana, dz. nr 6/1, pow. 0,5402 ha, obr. 259 została sprzedana – akt notarialny Rep. Nr 8705/2023 z dn. 29.11.2023 r.

Uchwała Nr LXVI/1348/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r. w sprawie ustanowienia prawa służebności gruntowej na nieruchomości stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej przy ul. Adama Naruszewicza
Uchwała została zrealizowana – akt notarialny Rep. A nr 7110/2023 z dnia 09.05.2023 r. stanowi oświadczenie o ustanowieniu służebności gruntowej na nieruchomości gminnej położonej przy ul. Naruszewicza.

Uchwała Nr LXVI/1349/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r. w sprawie wydzierżawienia nieruchomości gruntowej stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy przy ul. Marii Curie Skłodowskiej
Uchwała została zrealizowana, zawarto umowę dzierżawy na działkę nr 57/18, obr. 197, na okres od 01.07.2023 r. do 30.06.2033 r. (nakłady na gruncie w postaci pawilonu handlowo-usługowego trwale związane z gruntem stanowią własność dzierżawcy).

Uchwała Nr LXVI/1350/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r. w sprawie nadania nazwy ulicy na terenie Bydgoszczy (ul. Jarosława Ziętary)
Uchwała została zrealizowana. Uwzględniając wniosek Komitetu Społecznego im. Jarosława Ziętary, Rada pojęła ww. uchwałę, która została opublikowana w Dz. U. Woj. Kuj.-Pom. z 2023 r., poz. 2506.

Uchwała Nr LXVI/1351/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r. w sprawie przyjęcia programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Bydgoszczy na rok 2023
Uchwała została zrealizowana. Uchwałę opublikowano Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2023 r., poz. 2507.

Uchwała Nr LXVI/1352/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r. w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody dębu szypułkowego rosnącego przy ul. Słowackiego w Bydgoszczy
Uchwała została zrealizowana. Uchwałę opublikowano Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2023 r., poz. 2508.

Uchwała Nr LXVI/1353/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r. w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody dębu szypułkowego rosnącego przy ul. Dąbrowa w Bydgoszczy
Uchwała została zrealizowana. Uchwałę opublikowano Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2023 r., poz. 2509.

Uchwała Nr LXVI/1354/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody kasztanowca zwyczajnego rosnącego przy ul. Grunwaldzkiej w Bydgoszczy

Uchwała została zrealizowana.

Uchwała Nr LXVI/1355/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody lipy drobnolistnej rosnącego przy ul. Rejtana 3 w Bydgoszczy

Uchwała została zrealizowana.

Uchwała Nr LXVI/1356/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody głazu narzutowego znajdującego się przy ul. Adama Grzymały Siedleckiego 3 w Bydgoszczy

Uchwała została zrealizowana.

Uchwała Nr LXVI/1357/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały w sprawie zmiany uchwały Nr LXII/1300/14 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.09.2014 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie Bydgoszczy

Uchwała została zrealizowana.

Uchwała Nr LXVI/1372/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie korzystania z parkingów funkcjonujących w systemie Parkuj i Jedź (Park&Ride) w Bydgoszczy

Przedmiotową uchwałą zmieniono zasady korzystania z parkingów funkcjonujących w systemie Parkuj i Jedź (Park&Ride) w Bydgoszczy.

Uchwała Nr LXVIII/1373/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.04.2023 r. w sprawie ustalenia kierunków działania Prezydenta Miasta Bydgoszczy w zakresie zmiany podmiotu tworzącego Wielospecjalistyczny Szpital Miejski im. dr. E. Warmińskiego SP ZOZ w Bydgoszczy

Przedmiotowa uchwała ma charakter programowy (intencyjny), wskazując wolę wspólnoty samorządowej na podejmowanie takich działań, które prowadzić mają do zawarcia porozumienia z Politechniką Bydgoską w sprawie zmiany podmiotu tworzącego Szpital Miejski. W wyniku realizacji uchwały prowadzone są prace zmierzające do opracowania koncepcji i przygotowania projektu porozumienia zgodnie z zasadami wynikającymi z treści art. 67 a ustawy z dnia 15.04.2011 r. o działalności leczniczej.

Uchwała Nr LXVIII/1374/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.04.2023 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Wilczak - Stary Kanał” w Bydgoszczy

Uchwała jest w trakcie realizacji, rozpoczęła procedurę opracowania planu, projekt planu jest na etapie opracowania przed opiniowaniem i uzgodnieniami.

Uchwała Nr LXVIII/1375/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.04.2023 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Górzyskowo - Gołębia” w Bydgoszczy

Uchwała jest w trakcie realizacji, rozpoczęła procedurę opracowania planu, projekt planu jest na etapie opracowania przed opiniowaniem i uzgodnieniami.

Uchwała Nr LXVIII/1376/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.04.2023 r. w sprawie określenia zadań z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Warszawie w roku 2023

Uchwała w całości została zrealizowana. Kwota została rozdysponowana na:

- dofinansowanie: Warsztatów Terapii Zajęciowej – 7 062 480 zł; uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych – 536 488 zł; do sportu, kultury, rekreacji i turystyki – 249 760 zł; zakupu sprzętu rehabilitacyjnego i przedmiotów pomocniczych – 3 060 879 zł; do likwidacji barier architektonicznych – 449 262 zł; do likwidacji barier w komunikowaniu – 199 136 zł; do likwidacji barier technicznych – 299 096 zł;

- refundację kosztów przystosowania nowych lub istniejących stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych – 416 000 zł, udzielenie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej – 89 954 zł oraz szkolenia i staże osób niepełnosprawnych – 6 899 zł.

Uchwała Nr LXVIII/1377/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.04.2023 r. w sprawie przyznania w roku 2023 dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków oraz jej wysokości

W 2023 r. przyznano 7 dotacji na: izolacje przeciw wilgociowe Cieszkowskiego 14 – 22 tys. zł; Parafia (prace konserwatorskie i renowacyjne elewacji zachodniej kościoła pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa Pl. Piastowski 5 – 125 tys. zł; remont elewacji i stolarek ul. Magdzińskiego 7-9 – 159 tys. zł; remont elewacji i sieni ul. Świętojańska 18) – 100 tys. zł; remont fasady ul. Gdańska 101 – 28 tys. zł; renowacja i konserwacja stolarek Pl. Wolności 3 – 57 tys. zł; remont części dachu ul. Pod Blankami 6 – 9 tys. zł.

Zrealizowane zostały 4 dotacje, wszystkie rozliczono w terminie. Trzech beneficjentów zwróciło dotacje terminowo, zadań nie zrealizowano dla nieruchomości: Gdańska 101, Pl. Wolności 3 i Pod Blankami 6.

Uchwała Nr LXVIII/1378/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.04.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto Bydgoszcz oraz określenia granic obwodów publicznych szkół podstawowych, od dnia 1 września 2019 roku

Uchwała zrealizowana. Zostały naniesione zmiany w zakresie granic obwodów szkół, nazwy szkoły oraz adresu siedziby szkoły i adresów innych lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Plan sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto Bydgoszcz oraz obwodów granic tych szkół został zaktualizowany.

Uchwała Nr LXVIII/1379/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.04.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia wysokości opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego w publicznych przedszkolach, dla których organem prowadzącym jest Miasto Bydgoszcz oraz określenia warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z tych opłat

Uchwała zrealizowana. Na podstawie powyższej uchwały wnoszone są opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego w publicznych przedszkolach, dla których organem prowadzącym jest Miasto Bydgoszcz. Ww. uchwałą zwiększono wysokość dotychczasowej opłaty wnoszonej przez rodziców za korzystanie z wychowania przedszkolnego o 16 gr. do wysokości 1,30 zł za każdą rozpoczętą godzinę zajęć powyżej 5 godzin dziennie. Podniesienie pozwoliło na dofinansowanie wzrastających kosztów na prowadzenie przedszkoli.

Uchwała Nr LXVIII/1380/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.04.2023 r. w sprawie zaopiniowania lokalizacji kasyna gry w lokalu budynku Hotelu City przy ul. 3 Maja 6 w Bydgoszczy oraz **Uchwała Nr LXVIII/1381/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.04.2023 r. w sprawie zaopiniowania lokalizacji kasyna gry w budynku przy ul. Gdańskiej 14 w Bydgoszczy

Uchwały zostały zrealizowane. Pozytywna opinia rady gminy o lokalizacji kasyna gry jest jednym z elementów, które winien zawierać wniosek o udzielenie koncesji na prowadzenie kasyna gry. W kwestii tej ustawodawca nie sprecyzował przesłanek oceny lokalizacji. Podjęcie uchwały w sprawie pozytywnej opinii nie jest równoznaczne z uzyskaniem koncesji przez wnioskodawcę. Zgodnie z zapisem art. 32 ust. 1 wspomnianej ustawy „Koncesji na prowadzenie kasyna gry udziela minister właściwy do spraw finansów publicznych”.

Uchwała Nr LXVIII/1382/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.04.2023 r. w sprawie wniosku do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy o przekazanie informacji o wynikach kontroli obiektów o podstawowym znaczeniu dla województwa kujawsko-pomorskiego za rok 2022

W dniu 8.05.2023 r. wystąpiono do Kujawsko-Pomorskiego Inspektora Ochrony Środowiska z prośbą o przekazanie informacji, zgodnie z podjętą uchwałą Rady. Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska pismem z dnia 16.06.2023 r. przekazał opracowanie „Informacja o wynikach kontroli obiektów o podstawowym znaczeniu dla województwa kujawsko-pomorskiego przeprowadzonych przez Inspekcję Ochrony Środowiska w

2022 roku”. „Informacja...” zawiera ogólne dane dot. czynności kontrolnych podejmowanych przez WIOŚ na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, w stosunku do podmiotów korzystających ze środowiska w celu wyegzekwowania działań redukujących negatywny wpływ prowadzonej działalności na środowisko.

Uchwała Nr LXIX/1396/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. w sprawie przyjęcia Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego (SUMP BydOF)

Uchwała dotyczyła przyjęcia Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego, który jest podstawą do ubiegania się o dofinansowanie z europejskich funduszy na lata 2021-2027 dla nowych inwestycji w mobilność miejską w Bydgoskim Obszarze Funkcjonalnym. SUMP BydOF jest koncepcją, która przyczyni się do osiągnięcia europejskich celów ustalonych przez przywódców UE w zakresie klimatu i energii. Powyższy dokument ma również służyć poprawie mobilności mieszkańców. Wdrożenie SUMP BydOF to również większe bezpieczeństwo wszystkich użytkowników dróg: kierowców, pasażerów, pieszych, rowerzystów czy osób z niepełnosprawnościami.

Uchwała Nr LXIX/1397/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bydgoszczy

Uchwała nie będzie realizowana, została uchylona poprzez uchwałę Nr LXXIII/1515/23 z dnia 22.11.2023 r. w sprawie oceny aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bydgoszczy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Uchwała Nr LXIX/1398/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Fordon Górny Taras – Bieszczadzka” w Bydgoszczy,

Uchwała Nr LXIX/1399/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Fordon Górny Taras – część centralna” w Bydgoszczy

oraz **Uchwała Nr LXIX/1400/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Fordon: Pod Skarpą – Grussa” w Bydgoszczy

Uchwały są w trakcie realizacji, rozpoczęły procedurę opracowania planów, projekty planów miejscowych są na etapie opracowania przed opiniowaniem i uzgodnieniami.

Uchwała Nr LXIX/1401/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. w sprawie przystąpienia do realizacji Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa” - edycja 2023 realizowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego

Program „Opieka wytchnieniowa – edycja 2023” realizowany był w okresie 01.01.-31.12.2023 r. Cel Programu: wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, osobami ze znacznym stopniem lub równoważnym, poprzez czasowe odciążenie od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki, zapewnienie im czasu na odpoczynek i regenerację. Program adresowany był do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej, całodobowej opieki nad osobami chorymi. W 2023 r. usługami objęto łącznie 63 osoby, poprzez usługę opieki wytchnieniowej w formie:

- pobytu dziennego świadczoną w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej – 19 osób, w tym 4 dzieci; zrealizowano łącznie 2 057 godzin usług.
- pobytu całodobowego świadczoną w placówkach – 44 osoby; zrealizowano łącznie 606 dni usług.

Uchwała Nr LXIX/1402/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. w sprawie ustanowienia uprawnień do bezpłatnych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w Bydgoszczy dla uczestników Akademickich Mistrzostw Europy w Wioślarstwie

Przedmiotową uchwałą ustanowiono okazjonalne krótkoterminowe zwolnienie z opłat za przejazdy środkami komunikacji miejskiej przysługujące uczestnikom imprezy sportowej, promującej Miasto Bydgoszcz.

Uchwała Nr LXIX/1403/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. zmieniająca „uchwałę w sprawie ustalenia opłat za usługi przewozowe w publicznym transporcie zbiorowym w Bydgoszczy” w zakresie rozszerzenia biletu uczniowskiego i biletu malucha na obszar Gminy Solec Kujawski

Uchwałą rozszerzono grupę osób uprawnionych do korzystania z biletów dedykowanych „Maluchom”, o dzieci zamieszkałe w Gminie Solec Kujawski. Z uprawnień będą mogli korzystać dzieci posiadające Metropolitalną Kartę Malucha. Rozszerzono też grupę osób uprawnionych do korzystania z biletów uczniowskich, o uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych zamieszkałych w Gminie Solec Kujawski. Z uprawnień będą mogli korzystać uczniowie posiadający Metropolitalną Kartę Uczniowską wraz z ważną legitymacją szkolną.

Uchwała Nr LXIX/1404/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. w sprawie zamiany lokali pomiędzy Miastem Bydgoszcz a osobą fizyczną

Uchwała jest niezrealizowana. Przedmiotową uchwałą Rada wyraziła zgodę na zamianę należącego do Miasta Bydgoszczy lokalu nr 23 w budynku przy ul. Śliwińskiego na stanowiącą własność osoby fizycznej nieruchomości lokalową nr 16 w budynku przy ul. Grudziądzkiej 19. Zamiana miała doprowadzić do przejęcia całej nieruchomości położonej w pasie drogowym. Postępowanie zakończyło się odmową podpisania protokołu z rokowań przez właściciela lokalu nr 16 przy ul. Grudziądzkiej 19, a pozyskanie lokalu położonego w pasie drogowym ma nastąpić w drodze wykupu. Przedmiotowa uchwała zostanie uchylona, jednak dopiero po sfinalizowaniu procedury wykupu nieruchomości, gdyż istnieje teoretyczna możliwość chęci powrotu strony postępowania do warunków zamiany.

Uchwała Nr LXIX/1405/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowej, stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej przy ul. Jatki

Uchwała jest niezrealizowana. Przedmiotową uchwałą Rada wyraziła zgodę na sprzedaż w drodze bezprzetargowej nieruchomości gruntowej oznaczonej ewidencyjnie jako dz. nr 207/8, pow. 0,0170 ha, KW nr BY1B/00001930/2, położonej przy ul. Jatki, na poprawienie warunków zagospodarowania nieruchomości przyległych, położonych przy ul. Mostowej - Grodzkiej. Zostały przeprowadzone rokowania z nabywcą dotyczące ceny sprzedaży nieruchomości. Publikacja wykazu planowana jest na styczeń 2024 r., a po jej zakończeniu i stwierdzeniu, iż nie wpłynęły żadne wnioski od osób uprawnionych do pierwszeństwa w jej nabyciu, zostanie zawarta ze stroną umowa sprzedaży w formie aktu notarialnego.

Uchwała Nr LXIX/1406/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. w sprawie wyrażenia zgody na odstąpienie od obowiązku przetargowego trybu zawarcia umowy dzierżawy nieruchomości gruntowych stanowiących własność Miasta Bydgoszcz, położonych przy ul. Czerkaskiej w Bydgoszczy

Uchwałą Rada wyraziła zgodę na odstąpienie od obowiązku przetargowego trybu zawarcia umowy dzierżawy nieruchomości gruntowych stanowiących własność Miasta Bydgoszcz, położonych przy ul. Czerkaskiej w Bydgoszczy (Targowisko).

Uchwała Nr LXIX/1407/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody lipy drobnolistnej rosnącej przy ul. Rejtana 3 w Bydgoszczy

Uchwała została zrealizowana. Uchwałą opublikowano Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2023 r., poz. 3807.

Uchwała Nr LXIX/1408/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody kasztanowca zwyczajnego rosnącego przy ul. Grunwaldzkiej w Bydgoszczy

Uchwała została zrealizowana. Uchwałą opublikowano Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2023 r., poz. 3808.

Uchwała Nr LXIX/1409/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody głazu narzutowego znajdującego się przy ul. Adama Grzymały Siedleckiego 3 w Bydgoszczy

Uchwała została zrealizowana. Uchwałą opublikowano Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2023 r., poz. 3809.

Uchwała Nr LXIX/1410/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. w sprawie zmiany uchwały Nr LXII/1300/14 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24 września 2014 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie Bydgoszczy

Uchwała została zrealizowana. Uchwałę opublikowano Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2023 r., poz. 3810.

Uchwała Nr LXIX/1411/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. w sprawie uzgodnienia odstępstw od zakazów obowiązujących w stosunku do pomnika przyrody – platana klonolistnego rosnącego w Parku Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Uchwała w trakcie realizacji. Realizacja uchwały uzależniona jest od prac wynikających z inwestycji celu publicznego, polegającej na rewaloryzacji Placu Wolności.

Uchwała Nr LXIX/1412/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. w sprawie przyjęcia projektu zmieniającego uchwałę w sprawie uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Bydgoszczy

Uchwała jest w trakcie realizacji. Projekt został przyjęty do realizacji.

Uchwała Nr LXIX/1413/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. w sprawie nadania imienia Branżowej Szkole I stopnia nr 6 Specjalnej w Bydgoszczy przy ul. Grunwaldzkiej 41

Uchwała została zrealizowana. Przedmiotową uchwałą Rada nadała imię Powstańców Wielkopolskich Branżowej Szkole I stopnia nr 6 Specjalnej w Bydgoszczy przy ul. Grunwaldzkiej 41.

Uchwała Nr LXIX/1414/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie utworzenia Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego w Bydgoszczy oraz nadający statut podmiotowi leczniczemu Zakład Opiekuńczo-Lecznicy

Niniejsza regulacja dokonała zmiany uchwały w sprawie utworzenia Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego w Bydgoszczy oraz nadała statut podmiotowi leczniczemu pod nazwą Zakład Opiekuńczo-Lecznicy. Zakład wykonuje działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne inne niż szpitalne oraz w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. W związku ze zmianą nazwy, specjalności oraz zakresu działania zaszła konieczność zmiany statutu Zakładu, który zgodnie z art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 15.04.2011 r. o działalności leczniczej określa ustrój podmiotu leczniczego niebędącego przedsiębiorcą oraz inne sprawy dotyczące jego funkcjonowania, nieuregulowane w ustawie.

Uchwała Nr LXIX/1415/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r. w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji „Programu współpracy Miasta Bydgoszczy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2022”

Uchwała została zrealizowana.

Uchwała Nr LXX/1425/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 21.06.2023 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Bydgoszcz Wschód” w Bydgoszczy, **Uchwała Nr**

LXX/1426/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 21.06.2023 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego

planu zagospodarowania przestrzennego „Wyżyny-Chemik II” w Bydgoszczy, **Uchwała Nr LXX/1427/23** Rady

Miasta Bydgoszczy z dnia 21.06.2023 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowa-

nia przestrzennego „Fordon – Powiśle” w Bydgoszczy, **Uchwała Nr LXX/1428/23** Rady Miasta Bydgoszczy

z dnia 21.06.2023 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

„Fordon: Kasztelańska-Altanowa” w Bydgoszczy, **Uchwała Nr LXX/1429/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia

21.06.2023 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śród-

mieście-Świętojańska” w Bydgoszczy

Uchwały są w trakcie realizacji, rozpoczęły procedurę opracowania planów, projekty planów miejscowych są na etapie opracowania przed opiniowaniem i uzgodnieniami.

Uchwała Nr LXX/1430/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 21.06.2023 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Czyżkówko-Siedlecka-Mściwoja” w Bydgoszczy
Uchwała została zrealizowana, zakończyła procedurę sporządzania planu.

Uchwała Nr LXX/1431/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 21.06.2023 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego
Uchwała została zrealizowana. W dniu 18.09.2023 r. zostało wydane Zarządzenie nr 546/2023 Prezydenta Miasta Bydgoszczy w sprawie powołania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Bydgoszczy.

Uchwała Nr LXX/1432/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 21.06.2023 r. w sprawie wniesienia do Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku „Myślęcinek” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Bydgoszczy aportu w postaci nieruchomości oraz objęcia z tego tytułu udziałów
Uchwała została zrealizowana. Przedmiotową uchwałą Rada wyraziła zgodę na wniesienie do Spółki trzech nieruchomości gruntowych stanowiących własność Miasta, w zamian za objęcie 875 nowych udziałów o wartości 393 750 zł. W dniu 19.09.2023 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Spółki podjęło Uchwałę nr 1/2023 w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Spółki. Objęcie udziałów oraz przeniesienie własności nastąpiło w dniu 23.11.2023 r. Spółka złożyła wniosek do sądu o wpisanie zmian w KRS.

Uchwała Nr LXX/1433/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 21.06.2023 r. w sprawie wyboru przedstawicieli Rady Miasta Bydgoszczy do Rady Działalności Pożytku Publicznego Miasta Bydgoszczy na kadencję 2023-2026
Uchwała została zrealizowana. Na podstawie powyższej uchwały wydane zostało Zarządzenie nr 402/2023 Prezydenta Miasta Bydgoszczy z dnia 10.07.2023 r. powołujące Radę Działalności Pożytku Publicznego Miasta Bydgoszczy na VI kadencję.

Uchwała Nr LXX/1434/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 21.06.2023 r. w sprawie nabycia na rzecz Miasta Bydgoszczy prawa własności nieruchomości gruntowej, położonej przy ul. Ikara w Bydgoszczy
Uchwała została zrealizowana – akt notarialny z dnia 07.08.2023 r., repertorium A numer 4958/2023.

Uchwała Nr LXX/1435/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 21.06.2023 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowej zabudowanej, stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej w Bydgoszczy przy ulicy Nad Wisłą 12

Uchwała nie jest zrealizowana. Uchwałą Rada wyraziła zgodę na sprzedaż w drodze przetargu ustnego nieograniczonego nieruchomości gruntowej zabudowanej, położonej przy ul. Nad Wisłą 12, oznaczonej w ewidencji gruntów i budynków jako dz. nr 210, o pow. 0,1163 ha, w obr. 342, KW nr BY1B/00023173/7. Został opublikowany I przetarg na zbycie przedmiotowej nieruchomości, wyznaczony na dzień 23.01.2024 r.

Uchwała Nr LXX/1436/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 21.06.2023 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowej zabudowanej, stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej w Bydgoszczy przy ul. Zduny 12

Uchwała jest niezrealizowana. Uchwałą Rada wyraziła zgodę na sprzedaż w drodze przetargu ustnego nieograniczonego nieruchomości gruntowej zabudowanej, położonej przy ul. Zduny 12, oznaczonej w ewidencji gruntów i budynków jako dz. nr 27, o pow. 0,1332 ha, w obr. 128, KW nr BY1B/00010036/1. Został opublikowany I przetarg na zbycie przedmiotowej nieruchomości, wyznaczony na dzień 23.01.2024 r.

Uchwała Nr LXX/1437/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 21.06.2023 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie ugody z Parafią Ewangelicko-Augsburską w Bydgoszczy przed Zespołem Orzekającym Komisji Regulacyjnej w Warszawie

Uchwała została zrealizowana – w dniu 23.11.2023 r. przed Zespołem Orzekającym Komisji Regulacyjnej w Warszawie została zawarta ugoda pomiędzy Parafią Ewangelicko-Augsburską a Miastem Bydgoszcz.

Uchwała Nr LXX/1438/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 21.06.2023 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości zabudowanej, stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej przy ul. Józefa Dwernickiego 10 oraz ustanowienia prawa służebności drogowej

Uchwała jest niezrealizowana. Uchwałą przeznaczono do sprzedaży w drodze bezprzetargowej na rzecz Niepublicznej Szkoły Podstawowej nr 1 Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy, nieruchomość zabudowana, stanowiąca własność Miasta Bydgoszczy, położona przy ul. Józefa Dwernickiego 10 (działki oznaczone geodezyjnie nr: 292, pow. 0,2496 ha i 288, pow. 0,0713 ha, zapisanej w KW nr BY1B/00028253/7, obr. 176). Zostały przeprowadzone rokowania z nabywcą dotyczące ceny sprzedaży przedmiotowej nieruchomości (na podstawie ustalonej ceny w oparciu o operat szacunkowy sporządzony przez rzeczoznawcę majątkowego).

Uchwała Nr LXX/1439/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 21.06.2023 r. w sprawie sprzedaży części nieruchomości gruntowych niezabudowanych, stanowiących własność Miasta Bydgoszczy, położonych w rejonie ulicy Wyzwolenia i Gryfa Pomorskiego

Uchwała jest niezrealizowana. Uchwałą Rada wyraziła zgodę na sprzedaż w drodze przetargu ustnego nieograniczonego nieruchomości gruntowej niezabudowanej, położonej przy ul. Wyzwolenia i ul. Gryfa Pomorskiego, oznaczonej w ewidencyjnie jako: dz. nr 1/83, pow. 0, 2448 ha, obr. 426, KW BY1B/00221354/8, dz. nr 16/25, pow. 0,0252 ha, obr. 426 i dz. nr 7/41, pow. 0,1488 ha, obr. 433, KW BY1B/00068321/7, dz. nr 7/44, pow. 0,0034 ha, obr. 433, KW BY1B/00066773/6 (o łącznej pow. 0,2448 ha). Rzeczoznawca majątkowy sporządził operat szacunkowy, określający wartości przedmiotowych nieruchomości. Zostanie sporządzony i opublikowany wykaz, a po zakończeniu publikacji i stwierdzeniu, iż nie wpłynęły żadne wnioski od osób uprawnionych do pierwszeństwa jej nabycia, zostanie opublikowane ogłoszenie o I przetargu.

Uchwała Nr LXX/1440/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 21.06.2023 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowych niezabudowanych, stanowiących własność Miasta Bydgoszczy, położonych przy ul. Fordońskiej oraz ustanowienia prawa służebności drogowej

Uchwała jest niezrealizowana – ww. uchwałą Rada wyraziła zgodę na sprzedaż w drodze przetargu ustnego nieograniczonego nieruchomości gruntowej niezabudowanej, położonej przy ul. Fordońskiej w obrębie 217, oznaczonej w ewidencyjnie jako: dz. nr 4/12, pow. 0,0141 ha, dz. nr 4/8, pow. 0,0551 ha, KW nr BY1B/00050801/7, dz. nr 40/23, pow. 0,0356 ha, KW nr BY1B/00050799/9. Został sporządzony operat szacunkowy przez rzeczoznawcę majątkowego. Po upływie terminu wywieszenia wykazu i stwierdzeniu braku wniosków od osób uprawnionych do pierwszeństwa w nabyciu tej nieruchomości, zostanie ogłoszony I przetarg na jej sprzedaż.

Uchwała Nr LXX/1442/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 21.06.2023 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Białe Błota z zakresu zapewnienia utrzymania i eksploatacji instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych

W oparciu o podjętą uchwałę zawarto w dniu 17.07.2023 r. porozumienie międzygminne dotyczące przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Białe Błota z zakresu zapewnienia utrzymania i eksploatacji instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

Uchwała Nr LXX/1443/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 21.06.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia stawki za 1 kilometr przebiegu pojazdu, będącej podstawą do obliczenia wysokości zwrotu kosztów przewozu dzieci, młodzieży i uczniów niepełnosprawnych do szkół i przedszkoli

Uchwała została zrealizowana. Niniejsza uchwała jest następstwem wniosku Prokuratora Prokuratury Bydgoszcz-Południe, złożonego w trybie art. 70 Ustawy z dnia 28.01.2016 r. - Prawo o prokuratorze. W uchwale wprowadzono zapisy dotyczące wysokości stawki za 1 kilometr przebiegu motocykla oraz motoroweru, będącej podstawą do obliczenia wysokości zwrotu kosztów przewozu dzieci, młodzieży i uczniów niepełnosprawnych do szkół i przedszkoli, jeśli taki przewóz realizują osobiście rodzice/opiekunowie dziecka.

Uchwała Nr LXX/1444/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 21.06.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Bydgoszczy

Uchwała jest w trakcie realizacji. Uchwałę opublikowano Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2023 r., poz. 4339.

Uchwała Nr LXX/1445/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 21.06.2023 r. w sprawie uzgodnienia odstępstw od zakazów obowiązujących w stosunku do pomnika przyrody – dębu szypułkowego o nazwie „Dąb im. dr. Franciszka Klimasa” w związku z pracami wykonywanymi na potrzeby ochrony przyrody

Uchwała jest w trakcie realizacji. W 2023 r. wykonano zabiegi ochronne polegające na wykonaniu cięć sanitarnych i korekty korony. Z uwagi na wiek drzewa zabiegi będą wymagały powtórzenia, zależnie od potrzeb (przewidywany termin kolejnych prac – 2026 r.).

Uchwała Nr LXXI/1454/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.09.2023 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Rynkowo w Bydgoszczy

Uchwała jest w trakcie realizacji, rozpoczęła procedurę opracowania planu, zbierane są wnioski do planu przed podjęciem prac projektowych nad opracowaniem projektu planu.

Uchwała Nr LXXI/1455/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.09.2023 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Glinki-Podleśna” w Bydgoszczy oraz **Uchwała Nr LXXI/1456/23** Rady Miasta Bydgoszcz z dnia 27.09.2023 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Bartodzieje-Bałycka” w Bydgoszczy

Uchwały zostały zrealizowane, zakończyły procedurę sporządzania ww. planów.

Uchwała Nr LXXI/1457/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.09.2023 r. w sprawie ustanowienia uprawnień do bezpłatnych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w Bydgoszczy w dniu wyborów do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w roku 2023

Uchwałę wprowadzono w dniu wyborów do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, uprawnienia do bezpłatnych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w Bydgoszczy, na wszystkich liniach dziennych w granicach I strefy biletowej.

Uchwała Nr LXXI/1458/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.09.2023 r. w sprawie wprowadzenia „biletu nowego pasażera” w opłatach za usługi przewozowe w publicznym transporcie zbiorowym w Bydgoszczy

Uchwałę wprowadzono dodatkowy rodzaj biletu 90-dniowego imiennego, tzw. „bilet nowego pasażera”, ważnego na wszystkich liniach dziennych i nocnych w granicach I strefy biletowej.

Uchwała Nr LXXI/1459/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.09.2023 r. zmieniająca uchwałę Nr LXVIII/1376/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.04.2023 r. w sprawie określenia zadań z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Warszawie w roku 2023.

Uchwała w całości została zrealizowana. Dotyczyła zwiększenia o 459 000 zł wydatków na działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej oraz zwiększenia o 33 zł dofinansowania do zakupu środków ortopedycznych i pomocniczych. Ponadto przesunięto środki w wysokości 6 000 zł przeznaczone dla PUP na realizację staży dla osób niepełnosprawnych do MOPS na wyposażenie stanowisk pracy osób niepełnosprawnych.

Uchwała Nr LXXI/1460/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.09.2023 r. w sprawie przyjęcia i przystąpienia do realizacji przez Miasto Bydgoszcz programu osłonowego „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2023

Uchwała została zrealizowana. MOPS wraz z Biurem Aktywności Społecznej realizował Program „Korpus Wsparcia Seniorów” – Moduł I, angażując do jego realizacji wolontariuszy świadczących pomoc osobom starszym, wymagającym wsparcia. Program adresowany był do osób w wieku 65 lat i więcej, które ze względu na stan zdrowia mają problem z samodzielnym funkcjonowaniem. Wsparciem objęci zostali Seniorzy prowadzący samodzielne gospodarstwo domowe lub zamieszkujący z bliskimi, którzy nie mogą zapewnić im wystarczającej pomocy. Realizacja Programu polegała głównie na:

- wsparciu społecznym, tj.: spędzaniu czasu z Seniorem, wspólnych spacerach, rozmowach;
- ułatwieniu dostępności do podstawowej oraz specjalistycznej opieki zdrowotnej, m.in: poprzez umawianie wizyt, towarzyszenie w drodze do placówek opieki zdrowotnej, asystowanie podczas wizyt lekarskich;
- wsparciu psychologicznym — umożliwieniu dostępu do telefonu zaufania;
- wsparciu w czynnościach dnia codziennego, tj.: wyprowadzanie psa, pomoc w utrzymaniu czystości mieszkania, dostarczanie zakupów, ciepłych posiłków, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i towarzyszenie przy ich wykonywaniu.

Uchwała Nr LXXI/1461/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.09.2023 r. w sprawie ubiegania się przez Miasto Bydgoszcz o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2029 roku

Rada Miasta Bydgoszczy wyraziła wolę przystąpienia Miasta Bydgoszczy do konkursu, który został ogłoszony przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w oparciu o Decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającą działanie Unii na rzecz Europejskich Stolic Kultury na lata 2020-2033 oraz upoważniła Prezydenta Miasta Bydgoszczy do podjęcia działań związanych z przygotowaniem do uzyskania tytułu Europejskiej Stolicy Kultury w 2029 r. przez Miasto Bydgoszcz. Aplikacja sporządzona przez Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera nie uzyskała rekomendacji Panelu Ekspertów, a tym samym zakończyła przygotowania Miasta Bydgoszczy do uzyskania tytułu Europejskiej Stolicy Kultury w 2029 r.

Uchwała Nr LXXI/1462/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.09.2023 r. w sprawie ustanowienia prawa służebności gruntowej na nieruchomości stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej przy ul. Nadrzecznej

Uchwała została zrealizowana. Akt notarialny Rep. A nr 6864/2023 z dnia 08.11.2023 r. – umowa ustanowienia służebności gruntowej polegającej na prawie przejścia, przejazdu i ułożenia mediów na nieruchomości gminnej.

Uchwała Nr LXXI/1463/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.09.2023 r. w sprawie sprzedaży lokali mieszkalnych stanowiących własność Miasta Bydgoszczy oraz określenia stawki bonifikaty od ceny

Uchwała jest niezrealizowana. Uchwałą Rada wyraziła zgodę na sprzedaż w drodze bezprzetargowej na rzecz Teatru Kameralnego w Bydgoszczy lokali mieszkalnych przy ulicach: Warszawska 7/1 i Babia Wieś 5/6 wraz z przynależnym do danych lokali udziałami w nieruchomości wspólnej; uchwałą w trakcie realizacji, ustalono minimalną cenę na potrzeby przeprowadzenia rokowań z Teatrem Kameralnym.

Uchwała Nr LXXI/1464/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.09.2023 r. w sprawie sprzedaży części nieruchomości gruntowej niezabudowanej, stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej w Bydgoszczy przy ulicy Józefa Ignacego Kraszewskiego

Uchwała jest niezrealizowana. Uchwałą Rada wyraziła zgodę na sprzedaż w drodze przetargu ustnego nieograniczonego części nieruchomości gruntowej niezabudowanej, stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej przy ul. Kraszewskiego, dz. nr 50/1, o pow. 0,0592 ha, obr. 63. Sporządzony został operat szacunkowy przez rzeczoznawcę majątkowego. Zostanie sporządzony i opublikowany wykaz, a po zakończeniu publikacji i stwierdzeniu, iż nie wpłynęły żadne wnioski od osób uprawnionych do pierwszeństwa jej nabycia, zostanie opublikowane ogłoszenie o I przetargu.

Uchwała Nr LXXI/1465/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.09.2023 r. w sprawie sprzedaży części nieruchomości gruntowej niezabudowanej stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej przy ulicy Hutniczej oraz ustanowienia służebności gruntowej

Uchwała jest niezrealizowana. Uchwałą Rada wyraziła zgodę na sprzedaż w drodze przetargu ustnego nieograniczonego części nieruchomości gruntowej niezabudowanej, oznaczonej ewidencyjnie jako dz. nr 6/8 o pow. 0,2242 ha, obr. 270, KW nr BY1B/00022839/7 (sprzedaż z zakazem rozbudowy budynków i budowy nowych). Trwa procedura wyłonienia rzeczoznawcy majątkowego, a następnie po sporządzeniu przez niego

operatu szacunkowego, zostanie sporządzony i opublikowany wykaz. Po zakończeniu publikacji i stwierdzeniu, iż nie wpłynęły żadne wnioski od osób uprawnionych do pierwszeństwa jej nabycia, zostanie opublikowane ogłoszenie o I przetargu.

Uchwała Nr LXXI/1466/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.09.2023 r. w sprawie wniesienia do spółki Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Bydgoszczy - sp. z o.o. aportu w postaci wierzytelności oraz objęcia z tego tytułu udziałów

Uchwała została zrealizowana. Uchwałą Rada wyraziła zgodę na wniesienie do spółki Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Bydgoszczy - sp. z o.o. aportu w postaci wierzytelności o wartości 1 840 000 zł oraz objęcie przez Miasto Bydgoszcz w podwyższonym kapitale zakładowym Spółki 3 680 udziałów po 500 zł każdy, o łącznej wartości 1 840 000 zł i pokrycie ich aportem w postaci przedmiotowej wierzytelności. Uchwałą nr 1/2023 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki z dnia 28.09.2023 r. podwyższono kapitał zakładowy Spółki, jak również objęto nowe udziały (akt notarialny: Nr 5334/2023 z dnia 28.09.2023 r.). Spółka dokonała rejestracji podwyższonego kapitału zakładowego oraz objętych przez Miasto Bydgoszcz udziałów.

Uchwała Nr LXXI/1467/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.09.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia pomocy finansowej Województwu Kujawsko-Pomorskiemu

Uchwałą zmieniono uchwałę w sprawie udzielenia pomocy finansowej Województwu Kujawsko-Pomorskiemu z przeznaczeniem na realizację zadania inwestycyjnego „Rozbudowa Opery NOVA w Bydgoszczy o IV krąg” w formie dotacji celowej inwestycyjnej, z budżetu Miasta Bydgoszczy, w latach 2021-2025, w łącznej kwocie 57 108 370 zł.

Uchwała Nr LXXI/1468/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.09.2023 r. w sprawie ustalenia wysokości opłaty za zakwaterowanie w bursach prowadzonych przez Miasto Bydgoszcz oraz terminu i sposobu jej wnoszenia
Uchwała została zrealizowana. Urealniono opłaty wnoszone przez rodziców za pobyt dzieci w bursach prowadzonych przez Miasto Bydgoszcz. Minister Edukacji Narodowej, rozporządzeniem z dnia 2.11.2015 r. obowiązek ustalenia wysokości opłaty za zakwaterowanie uczniów w bursie oraz terminu i sposobu jej wnoszenia nałożył na organ prowadzący placówkę.

Uchwała Nr LXXI/1469/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.09.2023 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Bydgoszczy

Podjęcie uchwały umożliwiło przekazanie projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Bydgoszczy do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy celem jej zaopiniowania.

Uchwała Nr LXXI/1470/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.09.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie organizacji wspólnej obsługi przez Urząd Miasta Bydgoszczy działań windykacyjnych odnoszących się do należności pieniężnych stanowiących dochody jednostek organizacyjnych Miasta Bydgoszczy zaliczanych do sektora finansów publicznych

Przedmiotową uchwałą wprowadzono kolejną jednostkę objętą wspólną obsługą windykacyjną tj. Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w zakresie opłat za zajęcie pasa drogowego.

Uchwała Nr LXXII/1481/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.10.2023 r. w sprawie przedsięwzięcia „Bydgoszcz zielono-niebieska. Retencja i zagospodarowanie wód opadowych lub roztopowych”

Uchwała została podjęta w celu ubiegania się o dofinansowanie ww. przedsięwzięcia ze środków UE w procedurze konkursowej. Wniosek o dofinansowanie został złożony przez MWiK w Bydgoszczy - sp. z o.o. do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w dniu 30.11.2023 r. W dniu 11.01.2024 r. Spółka otrzymała wezwanie do uzupełnień w zakresie złożonego wniosku. W dniu 15.01.2024 r. Spółka złożyła wymagane uzupełnienia. Wniosek jest poddawany ocenie w NFOŚiGW.

Uchwała Nr LXXII/1482/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.10.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia „Planu adaptacji miasta Bydgoszczy do zmian klimatu do roku 2030”

Uchwała w trakcie realizacji. Plan został poszerzony o zadanie „Bydgoszcz zielono-niebieska. Retencja i zagospodarowanie wód opadowych lub roztopowych”.

Uchwała Nr LXXII/1483/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.10.2023 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście-Warmińskiego” w Bydgoszczy

Uchwała została zrealizowana. Przedmiotem regulacji było uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście-Warmińskiego” w Bydgoszczy, który obejmuje obszar o powierzchni 6,48 ha, ograniczony ulicami: Warmińskiego, Dworcową, Gdańską, Focha.

Uchwała Nr LXXII/1484/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.10.2023 r. w sprawie wniesienia do Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku „Myślęcinek” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością aportu w postaci nieruchomości oraz objęcia z tego tytułu udziałów

Uchwała została zrealizowana. Uchwałą Rada wyraziła zgodę na wniesienie do Spółki dwóch nieruchomości stanowiących własność Miasta, położonych na terenie Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku „Myślęcinek” w zamian za objęcie 2 017 nowych udziałów o wartości 907 650 zł. W dniu 15.12.2023 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników podjęło Uchwałę nr 1/2023 w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Spółki. Objęcie udziałów oraz przeniesienie własności nastąpiło w dniu 20.12.2023 r.

Uchwała Nr LXXII/1485/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.10.2023 r. w sprawie wyrażenia zgody na połączenie jednoosobowej spółki Miasta Bydgoszcz działającej pod firmą Tramwaj Fordon Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy z jednoosobową spółką Miasta Bydgoszcz działającą pod firmą Miejskie Zakłady Komunikacyjne Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy, w trybie łączenia się przez przejęcie

Uchwała jest w trakcie realizacji.

Uchwała Nr LXXII/1486/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.10.2023 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji „Planu działań na rzecz zrównoważonej energii i klimatu (SECAP) dla Miasta Bydgoszczy do 2030 roku”

Uchwałą Rada zaktualizowała „Plan działań na rzecz zrównoważonej energii i klimatu (SECAP) dla Miasta Bydgoszczy do 2030 roku”.

Uchwała Nr LXXII/1488/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.10.2023 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały w sprawie zmiany uchwały Nr XV/258/11 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2011 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody

Uchwała została zrealizowana.

Uchwała Nr LXXII/1489/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.10.2023 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały w sprawie zmiany uchwały Nr XLIII/608/09 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.02.2009 r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody

Uchwała została zrealizowana.

Uchwała Nr LXXII/1490/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.10.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Bydgoszczy

Weszła w życie zmiana uchwały w sprawie uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Bydgoszczy.

Uchwała Nr LXXII/1491/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.10.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatą za gospodarowanie odpadami komunalnymi

Weszła w życie zmiana uchwały w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Uchwały Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.10.2023 r.:

- **Nr LXXII/1492/23** zmieniająca uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy **Barcin** z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
- **Nr LXXII/1493/23** zmieniająca uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy **Białe Błota** z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
- **Nr LXXII/1494/23** zmieniająca uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy **Dąbrowa Chełmińska** z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
- **Nr LXXII/1495/23** zmieniająca uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy **Dobrcz** z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
- **Nr LXXII/1496/23** zmieniająca uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy **Kcynia** z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
- **Nr LXXII/1497/23** zmieniająca uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy **Koronowo** z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
- **Nr LXXII/1498/23** zmieniająca uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy **Łabiszyn** z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
- **Nr LXXII/1499/23** zmieniająca uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy **Mrocza** z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
- **Nr LXXII/1500/23** zmieniająca uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy **Nakło nad Notecią** z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
- **Nr LXXII/1501/23** zmieniająca uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy **Nowa Wieś Wielka** z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
- **Nr LXXII/1502/23** zmieniająca uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy **Osielsko** z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
- **Nr LXXII/1503/23** zmieniająca uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy **Pruszcz** z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
- **Nr LXXII/1504/23** zmieniająca uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy **Siczenko** z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów

- **Nr LXXII/1505/23** zmieniająca uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy **Solec Kujawski** z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
- **Nr LXXII/1506/23** zmieniająca uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy **Szubin** z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów

Podjęcie ww. uchwał umożliwiło zmianę wejścia w życie porozumień międzygminnych, w związku z opóźnieniem w uzyskaniu przez Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Sp. z o.o. dofinansowania na budowę biogazowni.

Uchwała Nr LXXII/1507/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.10.2023 r. w sprawie określenia górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości położonych w Bydgoszczy i odbioru odpadów komunalnych, w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie są obowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz Miasta Bydgoszczy

Z dniem wejścia w życie uchwały zaczęły obowiązywać górne stawki opłat ponoszone przez właścicieli nieruchomości za usługi pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości położonych w Bydgoszczy i odbioru odpadów komunalnych, w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie są obowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Miasta Bydgoszczy.

Uchwała Nr LXXII/1508/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.10.2023 r. w sprawie przyjęcia „Programu Działań na Rzecz Równego Traktowania dla Miasta Bydgoszczy na lata 2023-2028”

Uchwała jest w trakcie realizacji. Dokument będzie wdrażany do 2028 roku. W 2023 r. przystąpiono do realizacji następujących działań:

- Stworzenie sieci urzędników/urzędniczek w komórkach Urzędu Miasta i jednostkach miejskich odpowiedzialnych za wdrażanie polityki równego traktowania we wszystkich sferach funkcjonowania Miasta. W 2023 r. zostali wskazani przedstawiciele i przedstawicielki wydziałów i biur UMB oraz miejskich jednostek organizacyjnych. W listopadzie przeprowadzone zostało dla tych osób szkolenie z języka inkluzywnego. Z uwagi na poszerzenie zakresu działań sieci urzędników o zadania związane z realizacją projektu „Systemowe podejście do włączenia społecznego na poziomie lokalnym” zarządzenie w sprawie powołania sieci zostało przyjęte w styczniu 2024.
- Cykliczne szkolenia, kampanie oraz inne działania antydyskryminacyjne i dotyczące równego traktowania/praw człowieka dla wszystkich urzędników/urzędniczek (w tym kadry zarządzającej) oraz pozostałych osób pracujących w strukturach miejskich dopasowane do specyfiki ich pracy. W grudniu 2023 r. zrealizowanych zostało 6 czterogodzinnych szkoleń, w tym cztery szkolenia dla pracowników i pracownic UMB w formule online (szkolenie antydyskryminacyjne, przeciwdziałanie mobbingowi i dyskryminacji w miejscu pracy, obsługa klienta z niepełnosprawnościami, komunikacja interpersonalna w zespole) oraz dwa szkolenia stacjonarne przeprowadzone w BCOPW „Gdańska 5” dla kadry zarządzającej na następujące tematy: zarządzanie różnorodnością oraz efektywne zarządzanie zespołem.
- Powołanie zespołu/biura ds. równego traktowania/praw człowieka, osadzonego w strukturze UMB – w 2023 r. rozpoczęto nabór na stanowisko ds. społecznych, polityki równościowej i wielokulturowości w Biurze Aktywności Społecznej.

Uchwała Nr LXXII/1509/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.10.2023 r. w sprawie sprzedaży udziału w prawie własności nieruchomości niezwiązanej z prawem własności samodzielnego lokalu

Uchwała jest niezrealizowana. Uchwała dotyczy sprzedaży udziału w nieruchomości położonej przy ul. Długiej 43/ Jana Kazimierza 3 i 3A (KW nr BY1B/00064931/8) – został sporządzony operat szacunkowy, który stanowi

podstawę do ustalenia ceny, a następnie zostanie sporządzony i opublikowany wykaz. Po zakończeniu publikacji i stwierdzeniu, iż nie wpłynęły żadne wnioski od osób uprawnionych do pierwszeństwa jej nabycia, zostanie przygotowany protokół z rokowań, który jest podstawą do zawarcia umowy notarialnej.

Uchwała Nr LXXII/1512/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.10.2023 r. w sprawie emisji obligacji Miasta Bydgoszczy

W wyniku przeprowadzonego postępowania przetargowego na wybór agenta emisji obligacji w kwocie 140 mln zł zawarto umowę z Bankiem BGK w dniu 19.12.2023 r. W dniu 21.12.2023 r. wyemitowano obligacje.

Uchwała Nr LXXIII/1515/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.11.2023 r. w sprawie oceny aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bydgoszczy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Uchwała została zrealizowana, dotyczy analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Bydgoszczy w okresie 2018-2023 oraz oceny aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Uchwała Nr LXXIII/1516/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.11.2023 r. w sprawie przyjęcia „Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Miasta Bydgoszczy na lata 2023–2027”

Konieczność realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie wynika wprost z art. 6 ust. 2 pkt 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Dokument wyznacza cele i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do zniwelowania problemu przemocy domowej oraz zminimalizować jego skutki. Za realizację Programu odpowiadają jednostki organizacyjne pomocy społecznej, Policja, prokuratura, kuratorzy sądowi, placówki oświatowe i ochrony zdrowia, a także Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki „BORPA” i organizacje pozarządowe. Zgodnie z przyjętym Programem, analizy jego realizacji dokonuje się w terminie do dnia 31 marca każdego roku za rok poprzedzający. Szczegółowa sprawozdawczość przedstawiana będzie Radzie Miasta Bydgoszczy po 3 latach trwania Programu oraz po 5 latach za całość, w terminie do 31 maja roku następującego po okresie sprawozdawczym.

Uchwała Nr LXXIII/1517/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.11.2023 r. w sprawie wniesienia do spółki Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Bydgoszczy - sp. z o.o. aportu w postaci środków trwałych i udziałów we własności środków trwałych oraz objęcia z tego tytułu udziałów

Uchwała została zrealizowana. Uchwałą Rada wyraziła zgodę na wniesienie do Miejskich Wodociągów i Kanalizacja w Bydgoszczy - sp. z o.o. aportu w postaci wartości majątku rzeczowego (sieci oraz urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych) oraz objęcie przez Miasto Bydgoszcz w podwyższonym kapitale zakładowym Spółki 560 udziałów po 500 zł każdy o łącznej wartości 280 000 zł i pokrycie ich aportem w postaci przedmiotowych środków trwałych i udziałów we własności środków trwałych. Uchwałą nr 2/2023 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki z dnia 20.12.2023 r. podwyższono kapitał zakładowy Spółki, jak również objęto nowe udziały w Spółce (akt notarialny: Nr 3903/2023 z dnia 20.12.2023 r.). Spółka złożyła wniosek do sądu o zmianę danych w KRS w celu rejestracji podwyższonego kapitału zakładowego oraz objętych przez Miasto Bydgoszcz udziałów.

Uchwała Nr LXXIII/1518/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.11.2023 r. w sprawie ustalenia na rok 2024 wysokości opłat za usunięcie pojazdu z drogi i jego przechowywanie na parkingu strzeżonym

Uchwała obowiązuje od dnia 01.01.2024 r. i od tego dnia stosowane są stawki opłat określone w przedmiotowej uchwale.

Uchwała Nr LXXIII/1519/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.11.2023 r. w sprawie ustanowienia okazjonalnych uprawnień do bezpłatnych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w Bydgoszczy dla uczestników Miejskiej Wigilii organizowanej dla osób ubogich

Uchwała została zrealizowana w dniu 20.12.2023 r. i zapewniła bezpłatne przejazdy komunikacją miejską dla uczestników Miejskiej Wigilii organizowanej dla osób ubogich.

Uchwała Nr LXXIII/1520/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.11.2023 r. w sprawie przyjęcia od Wojewody Kujawsko-Pomorskiego niektórych zadań z zakresu administracji rządowej, dotyczących kwalifikacji wojskowej na terenie Miasta Bydgoszczy w latach 2024-2025

Uchwała umożliwiła Prezydentowi Miasta zawarcie Porozumienia z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim w powyższej sprawie, które stanowić będzie podstawę do prowadzenia wszystkich spraw o charakterze finansowym dotyczących kwalifikacji wojskowej na terenie Bydgoszczy, w oparciu o dotację na zadania zlecone; podstawę niniejszych działań stanowią zapisy ustawy o obronie Ojczyzny.

Uchwała Nr LXXIII/1521/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.11.2023 r. w sprawie określenia wymagań jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych

Uchwała jest w trakcie realizacji. Uchwałę opublikowano Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2023 r., poz. 7239.

Uchwała Nr LXXIII/1522/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.11.2023 r. w sprawie sprzedaży części nieruchomości gruntowych niezabudowanych, stanowiących własność Miasta Bydgoszczy, położonych w Bydgoszczy przy ulicy Mokrej

Uchwała jest niezrealizowana. Ww. uchwałą nieruchomość położona przy ul. Mokrej, składająca się z dz. nr 1/54 o pow. 1,5989 ha, KW nr BY1B/00072358/6 i dz. nr 1/50 o pow. 0,0072 ha, KW nr BY1B/00069479/6 obr. 213, została przeznaczona do sprzedaży w drodze przetargu ustnego nieograniczonego. Na podstawie operatu szacunkowego, sporządzonego przez rzeczoznawcę majątkowego, został przygotowany jej wykaz i podany do publicznej wiadomości. Po upływie terminu wywieszenia wykazu i stwierdzeniu braku wniosków od osób uprawnionych do pierwszeństwa w nabyciu tej nieruchomości, zostanie ogłoszony I przetarg na jej sprzedaż.

Uchwała Nr LXXIII/1523/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.11.2023 r. w sprawie sprzedaży w drodze bezprzetargowej nieruchomości gruntowej, stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej przy ul. Izabeli Romanowskiej

Uchwała jest niezrealizowana. Ww. uchwałą nieruchomość składającą się z dz. nr 1/43, pow. 0,3016 ha, obr. 247, KW nr BY1B/00084502/8, położoną przy ul. Romanowskiej przeznaczono do sprzedaży w drodze bezprzetargowej na rzecz Centrum Onkologii im. prof. Franciszka Łukaszczyka. Zostaną przeprowadzone rokowania ceny sprzedaży ze stroną nabywającą, a następnie sporządzony zostanie wykaz nieruchomości. Po upływie terminu wywieszenia wykazu i stwierdzeniu braku wniosków od osób uprawnionych do pierwszeństwa w nabyciu tej nieruchomości zostanie zawarta umowa sprzedaży na rzecz ww. podmiotu.

Uchwała Nr LXXIII/1524/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.11.2023 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowych, stanowiących własność Miasta Bydgoszczy, położonych przy Wybrzeżu im. Prezydenta Narutowicza

Uchwała jest niezrealizowana. Ww. uchwałą Rada wyraziła zgodę na sprzedaż w drodze bezprzetargowej nieruchomości gruntowych niezabudowanych, stanowiących własność Miasta Bydgoszczy, położonych przy Wybrzeżu im. Prezydenta Narutowicza z zastosowaniem 99% bonifikaty od ceny sprzedaży na rzecz instytucji kultury – Opery Nova. Przedmiotem zbycia są nieruchomości o łącznej pow. 0,0704 ha, położone w obr. 109, oznaczone ewidencyjnie jako dz. nr 3/15 i 3/14, zapisane w KW nr BY1B/00181654/8 i dz. nr 9/7 i 9/8, KW

nr BY1B/00084141/9. Trwa procedura wyłaniania rzeczoznawcy majątkowego, który sporządzi operat szacunkowy. Następnie zostaną przeprowadzone rokowania ceny sprzedaży ze stroną nabywającą i opublikowany wykaz nieruchomości do publicznej wiadomości. Po upływie terminu wywieszenia wykazu i stwierdzeniu braku wniosków od osób uprawnionych do pierwszeństwa w nabyciu tej nieruchomości zostanie zawarta umowa sprzedaży na rzecz ww. podmiotu.

Uchwała Nr LXXIII/1525/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.11.2023 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowej niezabudowanej, stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej w rejonie ulicy Górzyskowo Uchwała jest niezrealizowana. Uchwałą Rada wyraziła zgodę na sprzedaż w drodze bezprzetargowej na rzecz Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych w Bydgoszczy z siedzibą przy ul. Kościuszki 27/30-32, nieruchomości gruntowej niezabudowanej, stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej w rejonie ul. Górzyskowo, oznaczonej ewidencyjnie jako dz. nr 50/20 o pow. 0,3683 ha, obr. 91, KW nr BY1B/0001412/5. Został sporządzony operat szacunkowy przez rzeczoznawcę majątkowego. Zostaną przeprowadzone rokowania ceny sprzedaży ze stroną nabywającą i opublikowany wykaz nieruchomości do publicznej wiadomości. Po upływie terminu wywieszenia wykazu i stwierdzeniu braku wniosków od osób uprawnionych do pierwszeństwa w nabyciu tej nieruchomości zostanie zawarta umowa sprzedaży na rzecz ww. podmiotu.

Uchwała Nr LXXIII/1526/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.11.2023 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowej, stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej przy ul. Fordońskiej Uchwała jest niezrealizowana. Ww. uchwałą Rada wyraziła zgodę na sprzedaż w drodze bezprzetargowej nieruchomości gruntowej niezabudowanej, stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej przy ul. Fordońskiej, oznaczonej ewidencyjnie jako dz. nr 36/1, pow. 0,1067 ha, obr. 217, KW nr BY1B/00033305/5, niezbędnej do poprawienia warunków zagospodarowania nieruchomości przyległych, położonych przy ul. Fordońskiej 150. Została ustalona najniższa cena sprzedaży (na podstawie operatu szacunkowego sporządzonego przez rzeczoznawcę majątkowego) w celu przeprowadzenia rokowań z nabywcą, a następnie zostanie opublikowany wykaz tej nieruchomości. Po upływie terminu wywieszenia wykazu i stwierdzeniu braku wniosków od osób uprawnionych do pierwszeństwa w nabyciu tej nieruchomości, zostanie zawarta umowa sprzedaży w formie aktu notarialnego.

Uchwała Nr LXXIII/1527/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.11.2023 r. w sprawie przyjęcia „Programu współpracy Miasta Bydgoszczy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2024” Roczny program współpracy jest najważniejszym dokumentem regulującym współpracę Miasta Bydgoszczy z organizacjami pozarządowymi lub innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Projekt uchwały stanowi więc wypełnienie ustawowego obowiązku wynikającego z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz lokalnych potrzeb w tym zakresie.

Uchwała Nr LXXIII/1528/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.11.2023 r. w sprawie określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości Uchwała weszła w życie z dniem 01.01.2024 r., jest realizowana na bieżąco.

Uchwała Nr LXXIII/1529/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.11.2023 r. w sprawie uchylenia uchwały Nr LII/1084/17 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.11.2017 r. w sprawie zarządzenia na terenie Miasta Bydgoszczy poboru opłaty skarbowej w drodze inkasa oraz wyznaczenia inkasentów i określenia wysokości wynagrodzenia za inkaso Uchwała weszła w życie z dniem 12.12.2023 r.

Uchwała Nr LXXIV/1538/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie uchwalenia budżetu Miasta na 2024 rok

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych w terminie do 21 dni od dnia uchwalenia uchwały budżetowej zostały opracowane pisma informacyjne do jednostek samorządu terytorialnego o ostatecznych kwotach dochodów i wydatków tych jednostek oraz wysokości dotacji i wpłat do budżetu. Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu zostanie przedstawione przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy Radzie Miasta i Regionalnej Izbie Obrachunkowej w ustawowym terminie tj. do dnia 31.03.2025 r.

Uchwała Nr LXXIV/1539/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Miasta Bydgoszczy.

Uchwalona Wieloletnia Prognoza Finansowa Miasta na lata 2024-2045 będzie na bieżąco realizowana. Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu zostanie przedstawione przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy Radzie Miasta i Regionalnej Izbie Obrachunkowej w ustawowym terminie tj. do dnia 31.03.2025 r.

Uchwała Nr LXXIV/1540/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie ustanowienia okazjonalnych uprawnień do bezpłatnych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w Bydgoszczy w dniu Finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy

Uchwała weszła w życie, realizowana będzie w latach 2024-2029, dotyczy uprawnienia wolontariuszy Orkiestry do bezpłatnych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w Bydgoszczy w dniu Finału WOŚP.

Uchwała Nr LXXIV/1541/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. zmieniająca „uchwałę w sprawie ustalenia opłat za usługi przewozowe w publicznym transporcie zbiorowym w Bydgoszczy”, w zakresie rozszerzenia biletu uczniowskiego i biletu malucha na obszar Gminy Nakło nad Notecią

Uchwała weszła w życie 01.02.2024 r., wprowadziła następujące zmiany:

- rozszerzono grupę osób uprawnionych do korzystania z biletów dedykowanych „Maluchom”, o dzieci zamieszkałe na terenie Gminy Nakło nad Notecią,
- rozszerzono grupę osób uprawnionych do korzystania z biletów uczniowskich, o uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych zamieszkałych na terenie Gminy Nakło nad Notecią.

Bilety będą przysługiwały w okresie ważności zawartej z Gminą Nakło nad Notecią umowy. Umowa została zawarta w dniu 19.12.2023 r. na czas nieokreślony.

Uchwała Nr LXXIV/1542/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. o przystąpieniu do sporządzenia Planu ogólnego miasta Bydgoszczy

Uchwała jest w trakcie realizacji, rozpoczęła procedurę opracowania planu ogólnego, aktualnie zbierane są wnioski do planu przed podjęciem prac projektowych nad opracowaniem projektu planu.

Uchwała Nr LXXIV/1543/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie ustalenia ceny za odprowadzenie wód opadowych lub roztopowych, ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej, służące do odprowadzenia opadów atmosferycznych

Uchwała została zrealizowana. Powyższą uchwałą Rada ustaliła cenę na 2024 r. za usługę odprowadzenia wód opadowych lub roztopowych, ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej, służące do odprowadzenia opadów atmosferycznych, świadczoną przez Miejskie Wodociągi i Kanalizację w Bydgoszczy - sp. z o.o., w wysokości 5,41 zł/m³ netto (5,84 zł/m³ brutto). Uchwała została opublikowana w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom.

Uchwała Nr LXXIV/1544/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Bydgoszczy na lata 2024-2030”

Uchwała obowiązuje od dnia 01.01.2024 r.

Uchwała Nr LXXIV/1545/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie przyjęcia lokalnego programu pomocy społecznej pn.: „Wspomaganie osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem

społecznym w formie mieszkań wspieranych na lata 2024-2030” oraz **Uchwała Nr LXXIV/1546/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie mieszkań chronionych na wykonanie zadań z zakresu pomocy społecznej

Uchwała w realizacji. MOPS realizuje program „Wspomaganie osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem społecznym w formie mieszkań wspieranych na lata 2024-2030” w wydzielonych z mieszkaniowego zasobu Miasta Bydgoszczy lokalach przy ulicy: Chełmińskiej 9/2, Długosza 16/6, Grunwaldzkiej 87/1, Kanałowej 2/4 i 2/4A oraz Nakielskiej 22/3. Program skierowany jest do osób w kryzysie, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością, osób niesamodzielnych, z niepełnosprawnościami, osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób starszych, Promuje on ideę deinstytucjonalizacji, odchodzenia od wsparcia instytucjonalnego, realizowanego w całodobowych placówkach opiekuńczych, na rzecz wsparcia w środowisku lokalnym. Zadanie zostało zlecone do realizacji Fundacji Inkubator Społeczny, której przyznano dotację w wysokości 276 000 zł na wsparcie 20 osób. Miesięczny koszt pobytu w mieszkaniu wspieranym w 2024 r. wynosi 1 150 zł.

Uchwała Nr LXXIV/1547/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych.

Przedmiotową uchwałą, w uchwale Rady Miasta Bydgoszczy Nr XVIII/408/19 z dnia 27.11.2019 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych, zmieniono nazewnictwo mieszkań i użyte w odpowiedniej liczbie i przypadku wyrazy: „mieszkania chronione”- zastępując, użytymi w odpowiedniej liczbie i przypadku wyrazami: „mieszkania wspomagane i mieszkania treningowe”.

Uchwała Nr LXXIV/1548/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania Uchwała obowiązuje od dnia 01.01.2024 r. Na jej podstawie wydawane są wszystkie decyzje administracyjne dotyczące przyznania pomocy w powyższym zakresie.

Uchwała Nr LXXIV/1549/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego Programu osłonowego dla Miasta Bydgoszczy w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028

Uchwała obowiązuje od dnia 01.01.2024 r. Celem Programu jest zapewnienie pomocy w postaci posiłku /świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności/ świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dzieciom, czy młodzieży, która wychowuje się w rodzinach o niskim statucie materialnym, jak i osobom starszym, niepełnosprawnym i o niskich dochodach.

Uchwała Nr LXXIV/1550/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do uzyskania wsparcia oraz określenia zasad zwrotu wydatków za udzieloną pomoc w formie posiłku lub świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028

Uchwała obowiązuje od dnia 01.01.2024 r. Uchwałą podwyższono do 200% kryterium dochodowe uprawniające do przyznania pomocy w formie świadczenia pieniężnego – zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz określenie zasad zwrotu wydatków za pomoc w postaci posiłku lub świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych ze środków gminy. Pozwala to na objęcie nieodpłatną pomocą na dożywianie większej liczby mieszkańców Bydgoszczy, pozostających w trudnej sytuacji bytowej.

Uchwała Nr LXXIV/1551/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie zmiany uchwały nr XLVIII/1016/21 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 15.12.2021 r. w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Bydgoszczy na lata 2022-2030

Uchwała jest w trakcie realizacji. Jest realizowana przez ADM Sp. z o.o., która zarządza mieszkaniowym zasobem Miasta.

Uchwała Nr LXXIV/1552/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie przyjęcia „Bydgoskiego Programu Działań Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2024-2030”

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowych programów na rzecz osób niepełnosprawnych. Przyjęty niniejszą uchwałą program określa działania, jakie Miasto Bydgoszcz winno realizować w latach 2024-2030 na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz w celu przestrzegania praw osób z niepełnosprawnościami. Zgodnie z ww. ustawą podjęta uchwała przekazana została Wojewodzie Kujawsko-Pomorskiemu.

Uchwała Nr LXXIV/1553/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie ustanowienia prawa służebności drogowej na nieruchomościach, stanowiących własność Miasta Bydgoszczy, położonych przy alei Powstańców Wielkopolskich

Uchwała jest niezrealizowana, trwa ustalanie treści protokołu uzgodnień. Planowany termin zawarcia aktu notarialnego ustanowienia prawa służebności drogowej to pierwszy kwartał 2024 r.

Uchwała Nr LXXIV/1554/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie nadania nazwy ulicy na terenie Bydgoszczy (ul. Nad Portem)

Uchwała została zrealizowana. Uwzględniając wniosek firmy AWZ Deweloper Sp. z o.o., Rada pojęła uchwałę, która została opublikowana w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2023 r., poz. 8225 i obowiązuje od 30.12.2023 r.

Uchwała Nr LXXIV/1555/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowych zabudowanych, stanowiących własność Miasta Bydgoszczy położonych przy ul. Fordońskiej 423-425

Uchwała jest niezrealizowana. Przedmiotową uchwałą Rada wyraziła zgodę na sprzedaż w drodze przetargu ustnego nieograniczonego nieruchomości gruntowej zabudowanej, położonej przy ul. Fordońskiej 423-425, oznaczonej ewidencyjnie jako: dz. nr 152, KW nr BY1B/000 66758/5 i 156 KW nr BY1B/00064045/0, obr. 342, o łącznej pow. 0,2013 ha. Na przedmiotową nieruchomość została wydana decyzja o warunkach zabudowy z przeznaczeniem na cele usługowo-handlowe. Trwa procedura wyłaniania rzeczoznawcy majątkowego, celem sporządzenia operatu szacunkowego. Następnie zostanie sporządzony wykaz i podany do publicznej wiadomości. Po upływie terminu wywieszenia wykazu i stwierdzeniu braku wniosków od osób uprawnionych do pierwszeństwa w nabyciu tej nieruchomości, zostanie ogłoszony I przetarg na jej sprzedaż.

Uchwała Nr LXXIV/1556/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowej zabudowanej, stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej w Bydgoszczy przy ulicy Smoleńskiej 41

Uchwała jest niezrealizowana. Przedmiotową uchwałą Rada wyraziła zgodę na sprzedaż w drodze przetargu ustnego nieograniczonego nieruchomości gruntowej zabudowanej, położonej przy ul. Smoleńskiej 41, oznaczonej ewidencyjnie jako dz. nr 11/2, o pow. 0,2833 ha, obr. 286, KW nr BY1B/00033305/5. Został sporządzony operat szacunkowego przez rzeczoznawcę majątkowego. Po upływie terminu wywieszenia wykazu i stwierdzeniu braku wniosków od osób uprawnionych do pierwszeństwa w nabyciu tej nieruchomości, zostanie ogłoszony I przetarg na jej sprzedaż.

Uchwała Nr LXXIV/1557/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie sprzedaży części nieruchomości gruntowych, stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy na rzecz właścicieli lokali tworzących Wspólnotę Mieszkaniową Pomorska 61

Uchwała jest niezrealizowana. Został sporządzony operat szacunkowy przez rzeczoznawcę majątkowego. Po upływie terminu wywieszenia wykazu i stwierdzeniu braku wniosków od osób uprawnionych do pierwszeństwa w nabyciu tej nieruchomości, zostaną przygotowane protokoły z rokowań będące podstawą do zawarcia umowy notarialnej.

Uchwała Nr LXXIV/1558/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie zasad przeznaczania do sprzedaży nieruchomości gruntowych stanowiących własność Miasta Bydgoszczy oddanych w użytkowanie wieczyste oraz szczegółowych wytycznych sprzedaży nieruchomości gruntowych na rzecz ich użytkowników wieczystych

Uchwała jest realizowana na bieżąco. Przedmiotową uchwałą określono zasady przeznaczania do sprzedaży nieruchomości gruntowych stanowiących własność Miasta Bydgoszczy oddanych w użytkowanie wieczyste oraz określono szczegółowe wytyczne sprzedaży tych nieruchomości na rzecz ich użytkowników wieczystych.

Uchwała Nr LXXIV/1559/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków sprzedaży nieruchomości gruntowych stanowiących własność Miasta Bydgoszczy na rzecz ich użytkowników wieczystych

Uchwała jest realizowana na bieżąco. Przedmiotową uchwałą określono szczegółowe warunki sprzedaży nieruchomości gruntowych stanowiących własność Miasta Bydgoszczy na rzecz użytkowników wieczystych, którym przysługuje roszczenie o nabycie zgodnie z art. 198 g ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Uchwała Nr LXXIV/1560/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie warunków udzielania bonifikat i wysokość stawek procentowych bonifikat od ceny nieruchomości gruntowej stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy sprzedawanej jej użytkownikowi wieczystemu

Uchwała jest realizowana na bieżąco. Przedmiotową uchwałą określono warunki udzielania bonifikat i wysokość stawek procentowych bonifikat od ceny sprzedaży nieruchomości gruntowej sprzedawanej jej użytkownikowi wieczystemu, któremu przysługuje roszczenie o nabycie.

Uchwały Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie zaopiniowania lokalizacji kasyna gry w budynku przy:

- ul. 3 Maja 6 w Bydgoszczy **Nr LXXIV/1561/23**,
- ul. Nakielskiej 86 „Hotel Wodnik” w Bydgoszczy **Nr LXXIV/1562/23**,
- ul. Nakielskiej 86 „Hotel Wodnik” w Bydgoszczy **Nr LXXIV/1563/23**,
- ul. Gdańskiej 66/68 w Bydgoszczy **Nr LXXIV/1564/23**,
- ul. 3 Maja 6, ul. Gdańskiej 66/68, ul. Gdańskiej 14 w Bydgoszczy **Nr LXXIV/1565/23**,
- ul. Gdańskiej 14 w Bydgoszczy **Nr LXXIV/1566/23**,
- ul. 3 Maja 6 w Bydgoszczy **Nr LXXIV/1567/23**,
- ul. 3 Maja 6 w Bydgoszczy **Nr LXXIV/1568/23**,
- Al. Adama Mickiewicza 1 przez ul. Gdańska 72 w Bydgoszczy **Nr LXXIV/1569/23**,
- Al. Adama Mickiewicza 1 przez ul. Gdańska 72 w Bydgoszczy **Nr LXXIV/1570/23**,
- Al. Adama Mickiewicza 1 przez ul. Gdańska 72 w Bydgoszczy **Nr LXXIV/1571/23**,
- Al. Adama Mickiewicza 1 przez ul. Gdańska 72 w Bydgoszczy **Nr LXXIV/1572/23**,
- ul. Gdańskiej 14 w Bydgoszczy **Nr LXXIV/1573/23**.

Uchwały zostały zrealizowane. Pozytywna opinia rady gminy o lokalizacji kasyna gry jest jednym z elementów, które winien zawierać wniosek o udzielenie koncesji na prowadzenie kasyna gry. W kwestii tej ustawodawca

nie sprecyzował przesłanek oceny lokalizacji. Podjęcie uchwały w sprawie pozytywnej opinii nie jest równoznaczne z uzyskaniem koncesji przez wnioskodawcę. Zgodnie z zapisem art. 32 ust. 1 wspomnianej ustawy „Koncesji na prowadzenie kasyna gry udziela minister właściwy do spraw finansów publicznych”.

Uchwała Nr LXXIV/1574/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie wyrażenia zgody na złożenie przez Miasto Bydgoszcz wniosku o dofinansowanie przedsięwzięcia pod nazwą „Rozbudowa sieci miejskich Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie Bydgoszczy”

W oparciu o uchwałę Miasto Bydgoszcz wystąpiło w dniu 29.12.2023 r. z wnioskiem do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie o uzyskanie dofinansowania na realizację przedsięwzięcia „Rozbudowa sieci miejskich Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie Bydgoszczy”.

Uchwała Nr LXXIV/1575/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Bydgoszczy 2023+

Uchwała została przekazana do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, celem ujęcia GPR w wykazie programów rewitalizacji województwa kujawsko-pomorskiego.

Uchwała Nr LXXIV/1576/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji

Uchwała została niezwłocznie przekazana członkom Komitetu Rewelacji, celem stosowania.

Uchwała Nr LXXIV/1577/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. w sprawie przystąpienia Miasta Bydgoszczy jako członka zwyczajnego do Bydgoskiej Lokalnej Grupy Działania - Dwie Rzeki

Trwają formalności dopełniające oficjalne członkostwo Miasta w przedmiotowej organizacji.

Uchwała Nr LXXIV/1578/23 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie organizacji wspólnej obsługi przez Urząd Miasta Bydgoszczy działań windykacyjnych odnoszących się do należności pieniężnych stanowiących dochody jednostek organizacyjnych Miasta Bydgoszczy zaliczanych do sektora finansów publicznych

Przedmiotowa uchwała wprowadza z dniem 01.01.2024 r. wspólną obsługę windykacyjną do należności Zarządu Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej związanych z zajęciem pasa drogowego oraz opłaty dodatkowe za postój pojazdów samochodowych na drogach publicznych bez uiszczenia należnej opłaty.

Uchwały zmieniające uchwałę w sprawie uchwalenia budżetu miasta na 2023 r.:

- **Uchwała Nr LXIV/1319/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.01.2023 r.,
- **Uchwała Nr LXV/1335/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.02.2023 r.,
- **Uchwała Nr LXVI/1358/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r.,
- **Uchwała Nr LXVIII/1383/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.04.2023 r.,
- **Uchwała Nr LXIX/1416/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r.,
- **Uchwała Nr LXX/1446/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 21.06.2023 r.,
- **Uchwała Nr LXXI/1471/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.09.2023 r.,
- **Uchwała Nr LXXII/1510/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.10.2023 r.,
- **Uchwała Nr LXXIII/1530/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.11.2023 r.,
- **Uchwała Nr LXXIV/1579/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r.

Powyższymi uchwałami dokonano zmian w planie dochodów i wydatków polegających na zwiększeniu subwencji, dotacji z budżetu państwa, dotacji w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich dla Instytucji Pośredniczącej, z tytułu pomocy finansowej udzielonej przez Województwo Kujawsko-Pomorskie, opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, opłat komunikacyjnych, środków pochodzących z UE, środków z funduszy pomocowych, środków pochodzących z Funduszu Przeciwdziałania Covid-19, Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, Funduszu Wypadkowego Ubezpieczeń Społecznych. Dokonano także

aktualizacji wydatków majątkowych poprzez zwiększenie wartości niektórych działań inwestycyjnych, wprowadzono nowe działania inwestycyjne, zaktualizowano nakłady niektórych zadań inwestycyjnych oraz rozdysponowano rezerwy: ogólną i celowe. Zmiany te zostały ujęte w planie budżetu. Sprawozdanie roczne zostało przedstawione przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy Radzie Miasta i Regionalnej Izbie Obrachunkowej w ustawowym terminie tj. do dnia 31.03.2024 r.

Uchwały zmieniające uchwałę w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej:

- **Uchwała Nr LXIV/1320/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.01.2023 r.,
- **Uchwała Nr LXV/1336/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.02.2023 r.,
- **Uchwała Nr LXVI/1359/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.03.2023 r.,
- **Uchwała Nr LXVIII/1384/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.04.2023 r.,
- **Uchwała Nr LXIX/1417/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24.05.2023 r.,
- **Uchwała Nr LXX/1447/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 21.06.2023 r.,
- **Uchwała Nr LXXI/1472/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.09.2023 r.,
- **Uchwała Nr LXXII/1511/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.10.2023 r.,
- **Uchwała Nr LXXIII/1531/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 22.11.2023 r.,
- **Uchwała Nr LXXIV/1580/23** Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 13.12.2023 r.
- **w sprawie** wieloletniej prognozy finansowej Miasta Bydgoszczy.

W dniu 14 grudnia 2022 r. uchwalono Wieloletnią Prognozę Finansową Miasta na lata 2023-2045, która była na bieżąco realizowana powyższymi uchwałami. Informacja o stopniu zaawansowania realizacji przedsięwzięć wieloletnich została przedstawiona przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy Radzie Miasta i Regionalnej Izbie Obrachunkowej w ustawowym terminie tj. do dnia 31.03. 2024 r.

Wykaz skrótów i skrótowców

ABSL	– ang. Association of Business Service Leaders in Poland - Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych
ADM	– Administracja Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.
ALDA	– Europejskie Stowarzyszenie na rzecz Demokracji Lokalnej
AP	– ang. Access Point - punkt dostępu
AR	– ang. augmented reality - rozszerzona rzeczywistość
BARR	– Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o.
BBO	– Bydgoski Budżet Obywatelski
BCI	– Bydgoskie Centrum Informacji
BCOPW	– Bydgoskie Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu
BCS	– Bydgoskie Centrum Sportu
BCTW	– Bydgoskie Centrum Targowo-Wystawiennicze
BDL GUS	– Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
BGK	– Bank Gospodarstwa Krajowego
BGO	– Bydgoskie Granty Oświatowe
BKB	– Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy
BKI	– Bydgoski Klaster Informatyczny
BKMO	– Bydgoska Kulturalna Marka Oświatowa
BKP	– Bydgoski Klaster Przemysłowy
BLIK	– system płatności mobilnych
BORPA	– Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki „BORPA”
BPO	– ang. Business Process Outsourcing - zlecenie wykonania usług na zewnątrz
BPPT	– Bydgoski Park Przemysłowo Technologiczny Sp. z o.o.
BRA	– Bydgoski Rower Aglomeracyjny
BSW	– Bydgoska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy
BTBS	– Bydgoskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.
BTOF	– Bydgosko-Toruński Obszar Funkcjonalny
ByDOF	– Bydgoski Obszar Funkcjonalny
ByLOT	– Bydgoska Lokalna Organizacja Turystyczna
BZPOW	– Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych
CEEB	– Centralna Baza Emisyjności Budynków
CM UMK	– Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
CNG	– ang. compressed natural gas - sprężony gaz ziemny
c.o.	– centralne ogrzewanie
c.w.u.	– ciepła woda użytkowa
DK	– droga krajowa
DPS	– Dom Pomocy Społecznej
Dz. U.	– Dziennik Ustaw
Dz. Urz.	– Dziennik Urzędowy
eBOK	– Elektroniczne Biuro Obsługi Klienta
EFS	– Europejski Fundusz Społeczny
EFRR	– Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EOG	– Europejski Obszar Gospodarczy
ePUAP	– Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej
EZD RP	– Elektroniczne Zarządzanie Dokumentacją w administracji publicznej
FEdKP	– Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza
GPR	– Gminny Program Rewitalizacji
GUNB	– Główny Urząd Nadzoru Budowlanego
GUS	– Główny Urząd Statystyczny
IP	– instytucja pośrednicząca
ITS	– ang. Intelligent Transportation System - Inteligentne Systemy Transportowe
IZ	– instytucja zarządzająca
JCWP	– jednolita część wód powierzchniowych
JFTC	– ang. Joint Force Training Centre - Centrum Szkolenia Sił Połączonych
jst	– jednostka samorządu terytorialnego
KMP	– Komenda Miejska Policji w Bydgoszczy
KPEC	– Komunalne Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.

KPSW	– Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy
KRUS	– Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
KTG	– kardiokografia
LAN	– ang. local area network - lokalna sieć komputerowa
L _{DWN}	– długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku
L _N	– długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku
LNG	– ang. liquefied natural gas - skroplony gaz ziemny
LO	– Liceum Ogólnokształcące
LPG	– ang. liquefied petroleum gas - skroplony gaz płynny
LPKiW	– Leśny Park Kultury i Wypoczynku
MCK	– Miejskie Centrum Kultury
MDK	– Młodzieżowy Dom Kultury
MKUO	– Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o.
MOEN	– Miejski Ośrodek Edukacji Nauczycieli
MOPS	– Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy
MPiPS	– Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
MPU	– Miejska Pracownia Urbanistyczna
mpzp	– miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
MSWiA	– Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
MŚP	– małe i średnie przedsiębiorstwa
MWiK	– Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Bydgoszczy - sp. z o.o.
MZK	– Miejskie Zakłady Komunikacyjne Sp. z o.o.
NFOŚiGW	– Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NFZ	– Narodowy Fundusz Zdrowia
NGO	– ang. non-government organization - organizacja pozarządowa
NSP	– Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań
OP	– oś priorytetowa
OSP	– Ochotnicza Straż Pożarna
OTOZ	– Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Zwierząt
OZE	– odnawialne źródła energii
PCK	– Polski Czerwony Krzyż
PFRON	– Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PGE	– Polska Grupa Energetyczna S.A.
PGNiG	– Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.
PINB	– Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego dla Miasta Bydgoszczy
PIT	– ang. Personal Income Tax - podatek dochodowy od osób fizycznych
PKD	– Polska Klasyfikacja Działalności
PKP	– Polskie Koleje Państwowe S.A.
PKP PLK	– Polskie Koleje Państwowe Polskie Linie Kolejowe S.A.
PLL LOT	– Polskie Linie Lotnicze LOT S.A.
POIiŚ	– Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
PSP	– Państwowa Straż Pożarna
PUP	– Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy
PWN	– Państwowe Wydawnictwo Naukowe
Rep.	– repertorium
RLM	– równoważna liczba mieszkańców
RPO WK-P	– Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020
S.A.	– spółka akcyjna
SCADA	– ang. Supervisory Control And Data Acquisition - system informatyczny nadzorujący przebieg procesu technologicznego lub produkcyjnego
SMB	– Stowarzyszenie Metropolia Bydgoszcz
SOiT	– Szkoła Otwarta i Tolerancyjna
SP	– Szkoła Podstawowa
SPP	– Strefa Płatnego Parkowania
Sp. z o.o.	– spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
SSC	– ang. Shared Service Center - centrum usług wspólnych
SUMP	– ang. Sustainable Urban Mobility Plan - Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej

ŚDS	– Środowiskowy Dom Samopomocy
TEN-T	– ang. Trans-European Transport Networks - Transeuropejska sieć transportowa
TIK	– technologia informacyjno-komunikacyjna
TPB	– Teatr Polski w Bydgoszczy
UE	– Unia Europejska
UKW	– Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
UMB	– Urząd Miasta Bydgoszczy
UMK	– Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
UMP	– Unia Metropolii Polskich
VAT	– ang. value added tax - podatek od towarów i usług
VR	– ang. Virtual Reality - wirtualna rzeczywistość
WFOŚiGW	– Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WiMBP	– Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Bydgoszczy
WK-P	– Województwo Kujawsko-Pomorskie
wod.-kan.	– wodno-kanalizacyjne
Woj.	– Województwo
WOŚP	– Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy
WSB	– Wyższa Szkoła Bankowa
WSG	– Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy
WSNoZ	– Wyższa Szkoła Nauk o Zdrowiu
WSPR	– Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego
ZDMiKP	– Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy
ZIT	– Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
ZMP	– Związek Miast Polskich
ZRID	– zezwolenie na realizację inwestycji drogowej
ZRZPR	– Zawodowa Rodzina Zastępcza pełniąca funkcję Pogotowia Rodzinnego
ZS	– Zespół Szkół
ZUS	– Zakład Ubezpieczeń Społecznych